Duke University Libraries
D056593982

92/75 Yo

40-7-3-14

ספר

אבני זכרון

ובו שלשה חלקים נפתחים

שמות אנשים . ונשים . ולקוטי שמות .

ועל האבן הזאת חפר ומצא שתי בארות מים

אחד הנקוב בשם

באר יצחק

אשר שאב מן הבאר ממקור הנאמן מגאון ישראל בספרו טיב גיטין והעתיק את דבריו בטוב טעם בקצרה ומהותו כעין באר היטב על השלחן ערוך :

והשני נקוב בשם

מעגלי תשובה

אשר בו אסף בחפניו וקיבץ מלא העומר מן כל גדולי בעלי תשובות האחרונים המדברים בעניני שמות גיטין ומהותו כעין פתחי תשובה על השלחן ערוך :

הכינו וגם חקרו ה"ה הרב החריף וכו' מוה'

יצחק ראוויטש בעל מחבר ספר יצחק ירנן

לעמבערג

בדפוס של הרב ה"ה וכו' מו"ה אורי זאב וואלף סאלאט

בשנת תרם לפ"ק

מודעה

זאת לדעת כי בכל מקום אשר נמצא בספר הזה שם עכו"ם (ר"ת עובדי כוכבים ומזלות) או שאר דברים כדומה נאמרים רק על האומות הקדמונים אשר לא ידעו את ד' ועבדו לצלמים ולמסכות · **אמנם** העמים אשר אנחנו שוכנים בתוכם המה מאמינים בבורא שמים וארץ אוהבי מוסר אנחנו חייבים בכבודם ולהתפלל בעד שלומם וטובתם כל הימים :

המחבר

AWNE ZIKORON

Verlag des M. Salat

Druck des U. W. Salat Lemberg 1899

מכתב תעודה

כבוד אדונינו מורינו ורבינו הרב הקדוש המפורסם בכל קצוי ארץ ראש גולת אריאל בוצינא דנהורא וקדישא אספקלריא המאירה מנורה הטהורה איש אלקים מופת הדור אור ישראל וקדושו ותפארתו ע״ה פ״ה כקש״ת מו״ה ישראל שליט״א מסאדאגורא.

המוכ״ד ידידינו היקר ה״ה הרב החריף ומופ׳ מו״ה **יצחק ראוויטש** אב״ד דק״ק ארזשאוויניץ נ״י הביא בקודש פנימה לפני מרן **אדמו״ר** שליט״א את חיבורו אשר קראו בשם **אבני זכרון** אשר טרח ויגע ומלא בהכשר דעת בסדר וסברא ישרה כאשר יעידון ויגידון ההסכמות מגאוני הזמן. והתעורר נפשו להדפיסו ולהפיצו בישראל. לזאת פקד עלי כ״ק אדמו״ר שליט״א לרשום למזכרת כי בצאת הספר הנ״ל מבית הדפוס יקח אי״ה ספר אחד במחיר אשר יושת עליו. וממנו יראו וכן יעשו כל אנשי שלומינו לקנות את ספרו בכסף מלא למען יראה פרי טוב בעמלו וחפץ ד׳ בידו יצליח ובעה״ח יום ד׳ י״א טבת. והיו אמרי לרצון לפ״ק פה סאדאגורא:

נאום **אברהם** וויינשטאק שומר משמרת פקודת הקודש פה סא״ג שליט״א.

גם עט״ר כ״ק הס״ל ר׳ **אהרן** שליט״א בן אדמו״ר שליט״א יקח אי״ה ספר אחד אבני זכרון כאשר יצא לאור מבית הדפוס בהמחיר אשר ישית עליו בעסמ״ח. ובעה״ח בפקודת קדשו **אלטר** ברענדיר.

גם עט״ר כ״ק הס״ל ר׳ **שלום יוסף** שליט״א בן אדמו״ר שליט״א הבטיח להמוכ״ז כאשר יצא אי״ה ספרו לאור יקח גם הוא אי״ה עקסמפלאר אחד בהמחיר אשר ישית עליו בעסמ״ח. ובעה״ח בפקודת הקודש **שלמה שו״ב** דפה סאדאגורא

גם עט״ר כ״ק הס״ל ר׳ **אברהם יעקב** שליט״א בן אדמו״ר שליט״א הבטיח להרב המחבר נ״י שיקח גם הוא אי״ה ספר אחד בהמחיר אשר יושת עליו מבעל המחבר כאשר יצא לאור בעזר השם נעה״ח ע״י פקודת קדשו **יצחק שפירא**

גם עט״ר כ״ק הס״ל ר׳ **יצחק** שליט״א בן אדמו״ר שליט״א הבטיח להרב הנ״ל אשר בצאת הספר אבני זכרון אי״ה מבהד״פ יקח ספר אחד כפי המקח אשר יושת עליו ובעה״ח בפקודת קדשו.

יוסף בראנשטין

גם עט״ר כ״ק הס״ל ר׳ **שלמה חיים** שליט״א בן אדמו״ר שליט״א יקח ספר אחד א״ה כשיגמר מבהד״פ כפי המחיר אשר יושת עליו ובעה״ח בפקודתו. **משה שו״ב** דפה פ״ג

הסכמה

כבוד הרב הגאון האדיר. גאון הגאונים, שר התורה, עמוד ההוראה, תפארת הדור, מאור הגולה, מרנא ורבנא רבינו מוהר"ר **יצחק שמעלקיש** האבד"ק **לבוב** והגליל שליט"א. בעהמ"ח ספר הנחמד שו"ת בית יצחק על או"ח ויו"ד ח"א וח"ב ועוד אשר בכתובים:

ה"ה הרב החריף ובקי המופלג בתורה יר"א ושלם המפורסים מוה' **יצחק ראוויטש** אב"ד דק"ק ארזשאוויניץ. הראני כעת את ספרו הנחמד נקוב בשם **אבני זכרון** אשר עשה על שמות אנשים ונשים. העתיק את דברי הגאון בעל טיב גיטין ז"ל בנוגע להלכה למעשה בטוב טעם ודעת וקרא שמו **באר יצחק**. ועוד הוסיף עליהם זר זהב. הנקרא **מעגלי תשובה** אשר הביא את דברי גדולי האחרונים להלכה למעשה. ואת הכל יפה עשה בטעמו בדעת ובתבונה ובקיצור נמרץ. **והספר הזה יביא תועלת מרובה למסדרי גיטין**. למלאות בו את הנדרש להם. ויען ידעתי את הרב המחבר לאיש יקר מאוד. שוקד על דלתות התורה. ע"כ ידי תיכון עמו. וזרועי תאמצנו. להדפיס את הספר הזה. לחלקו ביעקב ולהפיצו בישראל. ואקוה כי יתענגו עליו תופשי התורה ושוחרי תושיה, כי ברכה בו. לבוב ד' שלח תרנ"ח:

יצחק שמעלקיש אבד"ק הנ"ל והגליל.

הסכמות

כבוד הרב הגאון המובהק, סיני ועוקר הרים חריף העצום, מפולפל נפלא, אוצר נחמד, פאר הזמן מוהר"ר **בנימין ארי' הכהן ווייס** נ"י האבד"ק **טשערנאוויץ** והגליל:

כה הראני ידידי הרב החריף ובקי זך הרעיון מופלג בתורה מוה' **יצחק ראוויטש** אבד"ק ארזשאוויניץ את מחברתו הנקוב' בשם **אבני זכרון**. והוא מסודר על שמות אנשים ונשים ולקוטי שמות. ועל האבן הזאת שתי עינים. חלק א' זה שמו אשר קרא לו **באר יצחק**. שם העתיק את דברי הגאון המפ' בעל טיב גיטין ז"ל בנוגע להלכה למעשה באורח ישרה, בקיצור נמרץ, ודי באר הנחוץ למעש'. והחלק הב' קראו בשם **מעגלי תשובה**. והוא קבוצת גדולי בעלי תשוב' המדברי' בענינים אלו. ושם טרח ויגע המחבר בדעת ובתבונה. לשום העקוב למישור במקום שהדעות חלוקות. והנה מלא החיבור חן בעיני וידעתי כי אם יזכהו ד' להוציאו לאור עולם יהי' **לתועלת גדול לפני המסדרי גיטין**. כי יהי' נקל להם למלאות את הנדרש להם בעת הצורך ולאשר ידעתי את הרב המחבר לאיש יקר ונכבד שוקד על דלתי התורה בחבה יתירה. גם חננו אלקים ויודע לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא. ע"כ הנני מסכים על ידו להוציא את חיבורו לאור עולם. ואקוה כי ימצא חן בעיני כל רואיו. ובכסף מלא יקחהו מאתו. דברי המדבר לכבוד התורה טשערנאוויץ ה' ימים לירח טבת תרנ"ח.

בנימין ארי' הכהן ווייס האבדק"ה והגליל.

כבוד הרב הגאון האמיתי. הו"צ. צנא מלא ספרא, עמוד ההוראה, המאיר לארץ ולדרים, בחיבוריו היקרים. פאר הדור שלשלת היוחסין מוהר"ר **יהודה ליבש לנדא** אבד"ק **סאדאגורא**:

בא לפני ידידי הרב המופלא ומופלג חריף ובקי מוה' **יצחק ראוויטש** אב"ד דק"ק ארזשאוויניץ. והראה לי את ספרו **אבני זכרון** על שמות אנשים ונשים אשר אסף וליקט מהרבה ספרי גדולי האחרונים. אשר מדברים בענינים אלו. ועיינתי בו וראיתי כי דבריו מסודרים בסדר נאה ומקובל **ויהיו לתועלת גדול לפני המורים** כי ימצאו בו כל דעות הפוסקים בזה. ע"כ מן הראוי לתמוך ידי הרב המחבר. ולקנות ספרו בכסף מלא. למען יוכל להוציא את ספרו לאור עולם, לחלקו ביעקב ולהפיצו בישראל. הנני מדבר לכבוד התורה ולומדי' יום ב' טבת תרנ"ח לפ"ק פה סאדאגורא.

הקטן **יהודה ליבש לנדא** אב"ד דפה.

הסכמת

כבוד הרב הגאון האמיתי, המפ׳ בתורתו ובהוראתו, משיב לכל שואל כדת וכהלכה, אשריו הכך זכה, נגא מלא ספרא, פאר הדור, מוה׳ שלום מרדכי הכהן אבד״ק בערזאן:

חזיתי איש מהיר במלאכתו ה״ה הרב החריף ובקי המופלג בתורה באר מלא פלג · מו״ה יצחק נ״י אב״ד דק״ק ארזשאוויניץ · ששלח אלי קצת קונטריסים נדפסים ונקראים בשם **אבני זכרון** · המיוסדים על דיני שמות גיטין · וקיבץ כעמיר גורנה כל דברי שו״ת המדברים בעניינים אלו. וסדרם בקלירת אומר למען ימלא הבא בשערי גיטין די מסת ידו לעת מצוא · וביקש מעמדי להיות כמסכים הולך · ושמתי עיני וראיתי כי טוב עשה בעמיו · ותקותי רעננה **כי נחת ינחתו בו מסדרי גיטין** · לזאת גם ידי תיכון עמו ולאשר חילה פני לשלוח לו וזרועי תאמצנו להפיץ חיבורו בישראל. איזה הערות בהלכה זו. אציגה נא אפס קצה מן הבא בידי מהנוגע להלכה (והם נדפסים אחר הליקוטי שמות) והנני חותם בברכת נין אהרן שירים ד׳ קרנו וימצא חן בעיני אלקים ואדם. ידידו ודידך כל הוגי דת האמת ודו״ש.

הק׳ **שלום מרדכי הכהן** אב״ד דק״ק **בערזאן** בעמ״ח ס׳ משפט שלום ודע״ת וגילוי דעת.

הסכמות

כבוד הרב הגאון המובהק, סיני ועוקר הרים, המפורסם בתורתו, על ישראל הדרתו, פאר הזמן, חוטר מגזע ארזי הלבנון, מוהר״ר **אריה ליבש הלוי** אב״ד דק״ק **סטריא** והגליל:

ראה ראיתי גליונות אחדים מהחיבור הנקוב בשם **אבני זכרון** הערוך ומסודר על שמות גיטין אשר הכינו וגם חקרו ה״ה הרב החריף ובקי מופלג בתורה ירא ושלם מוה׳ **יצחק הכהן** נ״י אבד״ק ארזשאוויניץ ברוסיא. ואתענג לראות כי שפתי כהן ישמרו ד׳ דעת. ואסף איש טהור מלא חפניו טיבותא. ילקוט אבני נזר יקרות מפניניס. המתנוססות על פני ספרי גדולי האחרונים, אשר המה לנו לעינים בהלכות אלו. כי על כן ידי תיכון עמו, וזרועי תאמצהו, להוציא את ספרו לאור עולם. **ויהיו לתועלת גדול למסדרי גיטין**. כי ימצאו בו כל הדרוש לחפצם לעת מצוא. דברי המדבר לכבוד הכנא׳ של תורה כוה״ע יום ב׳ דסליחות תרנ״ט לפ״ק סטריא

הק׳ **ארי׳ ליבש** הלוי איש **הורוויץ**.

אבדפק״ס והגליל:

כבוד הרב הגאון המפורסם, סיני ועוקר הרים, נגא מלא ספרא, אוסם החכמה והדעת, אוצר בלום, פאר הדור מוה׳ **אברהם מענדל הלוי שטיינבערג** אבד״ק **סניאטין** והגליל:

הנה יד שלוחה אלי מכתב כבוד הרב החריף ובקי ירא ד׳ מוה׳ **יצחק הכהן** נ״י אבד״ק ארזשאוויניץ עם איזו קונטריסים מספרו **אבני ד׳ זכרון** אשר חיבר על שמות גיטין. ושמתי עין עליהם וראיתי כי את הכל עשה יפה. בסדר נכון. בהעתקתו בקילור דברי רוב המדברים בזה הוא הגאון מהו״ג בעל ט״ג זצ״ל. ועליהם הגדיל לעשות לאסוף ולקבץ מכמה שו״ת מגדולי אחרונים, אשר המה לנו לעינים בהלכות אלו · **ויהיה ספרו לתועלת גדול להמורים**. כי בנקל נמצא בו כל הנדרש · לכן גם ידי תיכון עמו להיות מסכים על ידו, סיחוק אמרותיו בעט ברזל ועופרת, להיות למשמרת, להבין ולהורות · ומהראוי שכל נדיב לב יהי׳ בעזרו, לסעדו ולתמכו. להוציא את מחברתו לאורה. למען יתענגו בו שוחרי תושיה ואוהבי תורה · כ״ד המדבר לכבוד התורה ולומדי׳ בעש״ק יום ד׳ ו׳ כסלו תר״ס לפ״ק סניאטין.

אברהם מענדל הלוי **שטיינבערג**

אבדפק״ס והגליל:

הסכמות

כבוד הרב הגאון הגדול, מעוז ומגדול החריף ובקי וו"ח שלשלת היוחסין מוה' **שלום יוסף** אבד"ק **יוזעפוף** במדינות פולין ברוסיא :

ידידי היקר ה"ה הרב החריף ובקי מורג חרוץ מתון ומסיק שמעתא אליבא דהלכתא וו"ח מוהר"ר **יצחק ראוויטש** נ"י כהן דעתו יפה קלט הסולת שבנפת הגאון מהר"ז מרגליות טובה תלויה בספרו שכל הרואה מיד נתרבה ידיעתו בע"ג ואף הוא הי' מתכוון וקמץ הכהן מלא חפנין כתורת תמים דקה· עמל ויגע וקיבץ הנפזרות תשובת רבני האחרונים אשר העלו והביאו ברוח מבינתם לברר שמות אנשים ונשים · וסדרם בסדר נכון **ומועיל לכל מורה,** למען לא יצטרך לחפש איה מקום בינה וספרה מלתא דא בעיני כי טוב עשה בעמיון להועילם לעזר מלוא. וביקש מאתי לתת הודי עליו. ולאשר ידעתי מכבר את האיש ואת שיחו כי עמל ויגע ויעשה פרי למעלה. לזאת אמרתי עם הספר דברים אלו וד' יהי' בעזרו להוציא פרי עשתונותיו הולה להועיל לבני עמינו ולהאירם ממחשכי הספיקות. וראוי לתמכו ולסעדו בכל מה דאפשר ועץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר. דברי אלה למען כבוד התורה ולומדי' א' תלוה בשסו"ן לפ"ק :

הק' **שלום יוסף הארצשטארק**

בהרה"ל מו"א זל"ל אבד"ק **יוזעפוף** במדינת פולין ברוסיא ·

כבוד הרב הגאון המפורסם החריף ובקי מסנתו קב ונקי וו"ח שלשלת היוחסין מוה' **יחיאל איכל טויבש** ראב"ד ומו"ל **בסאדאגורא** בעל מחבר ספר שם עולם על שמות גיטין :

הן הקריב לפני כבוד ידידי הרב החריף ושנון בקי ומופלג בתורה מוה' **יצחק הכהן** אבד"ק **ארזשאוויניץ** ברוסיא את ספרו הנקוב בשם **אבני זכרון** ועל האבן הזאת חפר ומלא שתי בארות מים. אחד הנקוב בשם **באר יצחק** אשר שאב ממקור הנאמן מדברי גדול הדור גאון ישראל כקש"ת מוה' אפרים זלמן מרגליות זלה"ה בספרו טיב גיטין על שמות אנשים ונשים · והרב המחבר הנ"ל עשה קיצור היוצא מדבריו אליבא דהלכתא. ונתן בהם סימנים שיהי' נקל למסדרי גיטין למצוא כל דין בלשון קלרה · והשני נקרא בשם **מעגלי תשובה** אשר בו אסף בחפניו וקיבץ מלא העומר מן שו"ת האחרונים המדברים בענינים אלו · ואת הכל עשה יפה בעטו עט סופר מהיר בקיצור **שיהיה תועלת למסדרי גיטין** · שלא יצטרכו בבוא לפניהם מעשה לחפש בספרים הרבה · ורצון המחבר נ"י לתתו במכבש הדפוס להוציאו לאור עולם כי לזה כל אדם יכסוף להשביע מפרי עשתונותיו ולהעניק מטיב מעשה ידו לבני גילו וביקש מאתי הסכמתי ומאשר יודע אני ומכיר את ידידי הרב כי הוא עוסק ומתעמל בתורה. כהשיכה כאורה. וילא יאחק לשות בשדה להוציא ציצים ופרחים ומהראוי לנולר תאנה שיאכל מפריה ע"כ גם ידי תיכון עמו להחזיק בידו לתמכו ולסעדו למען יוכל להוציא זממות לבו וחשק נפשו. ואעתיר תפלה ובקשה להחזיק ידי הרב המחבר והקונה בכסף מלא יקננו למען יתרומם קרן התורה ולומדי' כמלוה עלינו מחז"ל · דברי המדבר למען כבוד התורה החותם באהבה יום ב' כ"ה כסלו תרנ"ח לפ"ק פה סאדאגורא :

יחיאל איכל טויבש רב"ד ומו"ל דפה בעל מחבר ספר שם עולם על שמות גיטין.

מודעה רבה

לכל מי אשר ילמד בספר הזה וימצא באיזה מקום אשר לא יוכשר לפניו נוסח המאמר ויהיה רשום כעין סגול כזה ∴ יצטרך לעיין בלוח התיקון ושם ימצא מבוקשו ·

המחבר

הקדמה

אמר המחבר והמסדר · וממעמקי הלב מדבר: שבח יקר וגדולה אתן ליוצר ובורא · אשר הנחילנו את התורה. ולא עזב חסדי ממני. ומתורתו הקדושה מעט תנני · להבין את דברי הקדושים והראשים, המדברים בעניני שמות אנשים. לירד לעומק ההלכה, כהספר אשר השאיר אחריו ברכה. אדונינו הגאון בספרו טיב גיטין אסף מערכה. אשרין שכך זכה · אשר גאוני הדור הללוהו בשיר ושבחה: ואמרו שמבלעדו, לא ירים איש את ידו, לסדר גט בלתי ידיעתו, משפטו וחקתו, ויגיעות הרבה יגעתי, וממיני שינה מנעתי, עד שלקטתי התמצית מדבריו היקרים, ועשיתי מטעמים בקיצור דברים, ובאופן נעלה ביארתי להיות מסודרים, ובהשמות הגדולים, כמו אברהם אבישלום, אשר יש בהם חילוקים שונים, נתתי בהם סימנים. בכדי שיהי' נקל לכל מסדר ומורה, כבני גילי אשר בגיטין יורה, לדעת זאת חוקת התורה · ואם יקרה לסדר גט לפני מורה הוראות, במהרה ימצא להלכה למעשה נקבעות. וכמעט קרן זוית לא הנחתי. **ובאר יצחק** מתמצית דבריו ערכתי: והצעתי אותו לפני גדולי המורים. לדעת היתכנו דברי לצאת לאורה. ואמרו לי יישר כיוונת כשורה. חזק ואמץ וד' יהי' לך לעזרה: **הצצתי** וראיתי, במעט בינתי, אשר בשו"ת מעניני שמות מעט אשר קריתי, שטוב לחבר התשובות להבאר יצחק ביחד לקרב, ־ ומאוד לפני המסדר יערב, כאשר יזדמן לפניו איזה מבוכה, ולא יוכל לסדר הגט כחוקה, ימצא בהתשובות אותה שאלה התמורה, ויוכל לידע הלכה ברורה, ועבודה כבידה עבדתי · עד **מעגלי תשובה** סודרתי, וכאשר בישע אלקים גמרתי, אז כפה מלא שהחייני ברכתי: **אולם** פחד פחדתי, כי יגורתי, מפני האף והחמה, האנשים השמה, אשר בעלי קנאים יפנענו, ובפיהם ישאלנו, אנא תלך בנפלאות. לחדש בגיטין פרפראות · מה לך ככה פה לדבר דבור, ולחבר חיבור, ומה ראית על ככה, בעניני שמות תסדר מערכה, והלא המה מן הלכות החמורות, וכבר לוות הטיב גיטין ודיבר מרורות, ודבריו הלא המה בשמות עיירות · שגבר אשר דרכו נסתרה, ועל דרכיו לא נגה אורה, ובעניני גיטין יורה. נוח לו שלא נברא. **ועניתי ואמרתי**. הלא כה אמר שוכן שחקים, הנני, את בריתי להקים, גוזר ומקים, אשכון את דכא ורוח נמוכה, ידים רפות יחזק בהלכה, ויעיר לו אוזן בלימודים לשמוע, לחרוש ולזרוע, לבנות ולנטוע: **וקראתי** את שם הספר הכולל את ב' הספרים **אבני זכרון** כי על אלו האבנים נחקקים שמות בני ישראל גם אבני למפרע הא ר"ת **יצחק בן אברהם**. ואת הב' ספרים קראתי בשם האחד **באר יצחק** · שם חפרתי בעזר האל מן הבאר מגאון ישראל בספרו טיב גיטין והצגתי את דבריו בטוב טעם בקצרה. גם תיבת באר מרמז על שם אבי ז"ל ועל שם אמי תחיה כי באר הוא **בן אברהם רחל**. וספר הב' קראתי **מעגלי תשובה** אשר בו אספתי בחפני וקבצתי מלא האומר מכל גדולי בעלי תשובות המדברים בעניינים אלו: **וטרם** אכלה לדבר אתפלל תפלה קצרה, משומע עתירה, יהי רצון שאזכה לשקוד על דלתי התורה, ולעבוד את ד' במורא, ולשמור לעשות מצות ד' ברה · דברי המתחנן לפני בוראו · **יצחק** ראוויטש בעל מחבר ספר **יצחק ירנן** וספר **אבני זכרון** בן לא"א הרב המאה"ג החסיד מוהר"ר **אברהם הכהן** ז"ל נ"ע:

להקוראים

אודיע שהשני חצאי לבנה ( ) בהבית שמואל הוא מציין ומראה מקום להבאר יצחק · והחצאי לבנה) מהבאר יצחק הוא מציין ומראה מקום להמעגלי תשובה:

אזהרה למדפיסים

בקשתי ואזהרתי לכל מי אשר יראת ד' נוגע בלבו שלא להדפיס חיבור זה בלתי רשותי הן במדינה זו והן במדינה אחרת וכל אדם יכול לאסור דבר שהוא שלו על אחרים ולא ינכל ברשת האסור הכתובה בתורה חוץ מה שענוש ויענש עפ"י חוקי המדינה והקיר"ה כסאו יגדל למעלה אמן:

המחבר

בקשתי

מאת כל מסדרי גיטין מן ספרי אבני זכרון הזה. אשר לא יסמוך על המחודשים שלי לקבוע הלכה למעשה · כי פה לא עשיתי מאומה. רק מעשה אומן לסדר הדברים בסדר נכון בדרך קצרה · וכבר מוזהרים אנחנו שלא להורות מתוך הקיצורים לבד. עיין בתשו' הרא"ש כלל צ"ג דין י"ג ועיין בפמ"ג יו"ד הלכות טריפות סי' מ"ב וסי' מ"ג (ועיין בתשו' חות יאיר בהקדמתו מה שהשגה בתכלית הקיצור) ולא באתי בזה רק לעורר לב המעיין · ואחר אשר יעיין את הדברים במקורן ויראה שיפה הצגתי. אז יסדר

המסדר

אבני שמות אות א אנשים זכרון א

ברהם כן יש לכתוב מן הסתם שכולם נקראי על שם אברהם אבינו שאמר הקב"ה ולא יקרא עוד שמך אברם והיה שמך אברהם. וכתב מהרש"ל אם לא שיש בקבלה שאותה משפחה נקרא בשם אברם (על איזה סיבה כי לפעמים אביו חי ונקרא אברהם ושם אבי אשתו ג"כ אברהם ומת ורוצה לקרות בנו ריו לכן נקרא שמו אברם. ואם נקרא אברם ועולה לס"ת בשם אברהם או חותם את עצמו אברהם כותבים אברהם

באר יצחק

) על איזה סבה. כ"ש. אמר הכותב יען וביען יש כמה דינים עולים לבעל הט"ג בשם אברם הם ע"כ אמרתי אציגה כל דין ודין בפ"ע למען ירוץ הקורא בו :

ון א אם יש לנו ספק איך היה שמו אם אברם או אברהם כגון באבי המגרש אמרינן דמן ם הי' שמו אברהם. וכן אם ידענו שמקצת קורין אברם ולא ידענו איך נקרא בפי הרוב וגם שם ריסה לא ידענו אמרינן דמסתמא הוא נקרא ע"ש הם. ומה שמקצת קורין לו אברם קילור הוא שמקצרין אותו וא"ל לכתוב רק אברהם :

אבל אם יש קבלה לאנשים אחרים שאותה משפחה נקראת בשם אברם ואף הבעל או אחד מהמשפחה נים על זה· וכן אם אומר אפי' עד או אשה או כ שאביו קרא לו בשעת המילה אברם ושגם יש מבני שפחתו שחותמים ועולים לס"ת אברם או שהוא רגיל ום כן או נלוות לש"ן לקרות אותו כן לס"ת והוא מו כאמן לומר שבני משפחתו עולים לס"ת וחותמים אברם או שהוא עולה וחותם בשם אברם א) אז כותבין אברם :

ואם יש מבני משפחתו קצת אנשים שעולים וחותמים אברהם וקצת מהם עולים וחותמים אברם וזה רם שמו מעריסה אברם ב) יש לכתוב ב' גיטין ו אברם ובאחד אברהם. ויש ליתן אותו הגט שכתבו ברם תחלה. כיון שהדבר ידוע שאביו של זה קראהו ת המילה אברם וגם יש קצת מהמשפחה שחותמים ים כן וגם נקראים כן מסתבר שהוא כאחד מהם :

ואם נקרא אברם בפ"כ ואין לו קבלה ע"ז ועולה לס"ת אברהם ג) כותבים אברהם :

אבל אם נקרא בפ"כ אברם ויש לו ע"ז קבלה וכך הוא שמו מעריסה אלא שעולה וחותם בשם ם יש לכתוב ד) אברהם דמתקרי אברם. אברהם ה דהוא השם שהוחזק לעצמו ע"י העליה לתורה וחתימה וע"ש אברם דמתקרי :

ואם

מעגלי תשובה

א) אז כותבין אברם. עבא"י כאן בדין הב' ועיין בספר אהלי שם שכתב וז"ל הנה מה דמשמע מהט"ג דדבר זה מה שנודע שאביו קרא לו בשעת המילה אברם זה לחוד לא סגי. אלא דוקא שיש מבני משפחתו ג"כ שנקראים אברם ואז כותבים אברם ואי לאו הכי כותבים אברהם. ולענ"ד דבר זה תמוה מאוד דמאחר שידוע שנקרא בשעת המילה אברם וכן הוא נקרא בפי כל איך נוכל לכתוב בגט אברהם והרי טעמא דעקרינן שם אברם דנקרא בו בפי כל ותפסינן שם אברהם. זהו רק משום דאזלינן בתר רובא. אבל אי חזינן בפירוש דזה נקרא בשעת המילה אברם. הא קמן דשמיה אברם לכן נלע"ד ברור דצריכין לכתוב אברם ואפי' בדיעבד אם כתב אברהם הגט פסול וכו' עיי"ש ועיין בביאורו של מהרמ"רי פלמו ובקב ונקי ובקונטרס השמות של בד"ח :

ב) יש לכתוב ב' גיטין. עבא"י כאן בדין ג' מה שכתבתי בשם הט"ג ועיין בזה בספר אה"ש שכתב וז"ל ולענ"ד נראה דגם בשקצת בני המשפחה עולים וחותמים בשם אברם יש לכתוב אברם. ומה שקצת בני המשפחה עולים וחותמים בשם אברהם. אינו מגרע בזה. כי סתמא דמלתא כך הוא בזה המשפחה שיש בה שם אברם. באותה משפחה גופא יש ג"כ בשם אברהם. דזיל בתר טעמא דאמרן שנקרא אברם על שם אבי אמו. משום שאבי אביו שגם שמו אברהם עודו בחיים. והנה לאחר שגם אברהם זה הלך לעולמו. מסתמא יוצאי חלציו קוראים לבניהם אברהם. ונמצא באותה משפחה עצמ' שם אברהם וגם שם אברם. וגם באין ידוע שם העריסה ג"כ סגי בגט אחד לכתוב בו אברם ועיי"ש עוד :

ג) כותבים אברהם. עבא"י ועיין בשו"ת בית שלמה סי' קט"ו באבי המגרש שהיה שמו אברהם וכן עלה לתורה ומעוטא דמעוטא היו קורין אותו אברם רק בפי הרוב היה נקרא אבליא בבית רפויה· הנה בזה די לכתוב שם אברהם לבד דשם אברם הוא רק קילו"ש כמש"כ הב"ש בריש דיני שמות דאף שנקרא בפ"כ אברם כל שעולה לתורה אברהם כותבים אברהם ומכש"כ כאן דרק מעוטא שקראהו אברם ולפנין שם אבליא עיין לקמן במעגלי תשובה בשם אבא :

אברהם דמת' כו'· עבא"י דין ה' מה שכתבתי בשם הט"ג ועיין בד"ח בחולק על הט"ג וכתב שא"ע דיש לומר

אברהם. אבל אם נקרא אברם וא"י איך הי' חתימתו גם א"י איך עולה לס"ת בזה איתא דעות מחולקות אם כותבים אברם כאשר נקרא בפי כל או אם כותבים אברהם כיון דרוב הנקראים אברם נכתבים אברהם. אף על גב דכתבתי כמה פעמים דאין משנין שמו אשר נקרא בו. כאן יש לומר דלא הוי שינוי דידוע הוא אעפ"י שנקרא אברם שמו הוא אברהם ע"ש אברהם אבינו וכן הוא דעת מהר"י ברונא. ונראה דתליא בפלוגתא מה שכתבתי בשרה שארקה. ושם כתבתי לכתחלה יש לכתוב השם אשר נקראת בו שארקה והט"ז ס"ל שכותבין שרה דהנקודות שוין. ואם שמו הוא אברהם וכתב אברם הוי שינוי השם אבל לא להיפך כן נשמע ממ"ש בס"ש בשמות אנשי[ם] אות שי"ן

כתב בהגהות ש"ע סי' קכ"ט **אברלן** הוא קיצור השם מאברהם וא"צ לכתוב קיצור השם וכותבין רק אברהם· מרכאב וא"צ לכתוב ש"מ דאין קפידא אם כותבין שם שניהם אלא שא"צ לכתוב הקיצור לכן היכא דאיכא פלוגתא אם הוא קיצור כותבין שם שניהם וכ"פ בס"ש. כתב מהרש"ל

אברמקא אברוש (ב) **אברושקא אברול עבריל** כל אלו קיצור השם מאברהם וכר"ש

מעגלי תשובה

לומר דהרואים יטעו שאין זה המגרש כיון שהוא נקרא אברם מעריסה וג"כ בפי העולם. הו"ל להקדימו להשם אברם בלא ה"א ולכתוב דמתקרי ע"ש אברהם בה"א ולכן יטעו כו' עיי"ש. שוב מצאתי בספר אה"ש שכתב עליו ולא הבינותי השגה זאת. דהרי על זה גופא אנו דנין, דהט"ג ס"ל מסברא דשם העליה והחתימה הוא העיקר כיון שהחזיק א"ע בשם זה. וא"כ למה יטעו לומר שאין זה המגרש וגם בב' שמות דעלמא כגון מי ששמו מעריסה ראובן וכן הוא נקרא בפ"כ ועולה וחותם בשם שמעון נראה דכותבין שמעון דמת' ראובן כיון דקיי"ל דשם העליה והחתימ' עיקר לקדימה לא משגיחינן בשם העריסה ועיין כלל ב' ס"ק ט' עכ"ל:

ה) אברם דמתקרי כו' עבא"י דין ח' כאן בשם הט"ג. ועיין בספר אה"ש שתמה על הט"ג וז"ל הא תינח אם שם העלי' הוא אברהם. אבל בהיפך דשם החתימ' הוא אברהם א"כ איך יכתוב אברם דמת' אברהם והרי על החתימ' אין כותבין דמת' ולהשמיט שם החתימ' לכתחל' אין נראה ונרא' דיש לכתוב אברהם דמתקרי אברם. ואי משום חשש הט"ג בהקדמת טפל לעיקר אין לחוש· ולכן נראה דגם בשם העלי' הוא אברהם וכותבים בגט אחד אברם דמת' אברהם או אברהם דמתקרי אברם אין צריכין עוד לגט שני ע"ש. וגם דעת הגט מקושר דא"ל ב' גיטין בכיוצא בזה דאין קפידא במוקדם ומאוחר באם ב' השמות כתובים בפירוש ועיין בקונטרס השמות מבד"א שמאריך ג"כ בדין זה דב' גיטין ובסוף העלה וז"ל ע"כ נראה להכריע בזה לכתוב אברהם דמתקרי אברם בין שחות[ם] אברם ועולה אברהם או להיפך. שוב עיינתי בספר ד"ח וראיתי שדעתו בנידן זה לכתוב גט אחד בשם אבר[הם] לבד (ומש"כ שם בשם אברם לבד הוא ט"ס וכבר הרגיש בזה האה"ש והטש"ג העתיק בטעות לאמר מחילה מכ"[ת]) ואף שעולה בשם אברם אין ראיה די"ל דהחזן אינו מדקדק וכן אם עולה בשם אברהם זה הוכחה שזה עי[קר] שמו. ואף שחותם א"ע אברם אין ראי' כיון שאינו אומר טעם לחתימתו ע"ש כו' ועיין באה"ש שכתב ש[ם] וז"ל אם כי ודאי נכון למנוע משני גיטין אכתי לא ידענא אמאי לא נכתוב גט אחד בשם אברהם דמת' אב[רם] כיון

באר יצחק

ו ואם העלי' והחתימ' סותרין אהדדי. שחותם בשם אברהם ועולה בשם אברם· או שחותם בשם אברם ועולה בשם אברהם· אז מה שנקרא בפ"כ בשם אברם מכריע שם זה לעשותו עיקר וכותבים אברם דמתקרי אברהם:

ז ואם נקרא אברם וא"י חתימתו ועלייתו יש לכתוב אברהם אף שנקרא בפ"כ אברם:

ח ואם נקרא בפ"כ אברם וחתימתו ג"כ אברם רק עלייתו לתורה הוא אברהם או להיפך צ"ע כ[י] ונראה שבזה יש ליתן ב' גיטין באחד ה) אברם דמת' אברהם ואותו יש ליתן תחלה· ובגט השני יכתבו ב[שם] אברהם לבד· דשמא אברם אינו שם בפ"ע רק קילו[ל] השם לבד ואם כן עשה מן טפל עיקר לכן מוטב ליתן ב' גיטין:

ט ואם שמו הוא אברהם וכתב בגט אברם הוי פי[סול] כ"כ הס"ש בשם המבי"ט· וכן היכא שידוע בקבלה ששמו אברם או שעולה וחותם אברם אף אמרינן שקרא שמו אברם מאיזה סבה. אז אם כתב אברהם יש לפסול כיון שהדין שיש לכתוב אברם לבד שמעריסתו ניתן לו שם זה אברם וכן מקובלים מספחת שהם כן פשיטא דאם כתב אברהם פסול:

(ב) אברושקא כ"ש. היינו כשקורין הרי"ש בחול[ם] או במלאפו"ם· אבל אם קורין בפתח הרי"[ש] צריך לכתוב אברשקא בלא וא"ו אחר הרי"ש ואם הכי[ן] שלו

נד"מ כתב **אברמן עברלן אברליפא** יש אומרים דכל מקום דיש ב' הברות דכינוי דומה ללשון הקודש אין לכתוב הקיצור ובסדר הגט משמע דיש לכתוב ע"כ. ובזכרון משה כתב דכותבין אברהם המכו' **עברמן** ובסדר הגט של הרב מוה' מיכל ר"י כתב **אברוש** אם קורין האלף בפתח (ג) כמו אברהם אין צריכין לכתוב שם אברוש וכן הדין בשם **אבריל אברלן אברמקא** · אבל **אברלימא** ושם **אברשקא** כותבין גם הכינוי ואם כותבין שם אבריל כותבין יו"ד אחר הרי"ש. לכן בפלונתא זו כותבין שם שניהם כמ"ש ועיי"ש בסדר מהר"ם הנ"ל דאין כותבין שם אברוש אפילו כשיש שנים בעיר אין כותבין לסימן לא משמע כן (ד) מכל הפוסקים. כתב בספר השמות דכותבין אברהם המכונה קלמן

באר יצחק

לו עברמן ו) צריך לכתוב עליו המכו' לא דמתקרי :
ג) כמו באברהם כו' ב"ש . ולאו דוקא בפת"ח אלא ה"ה אם קורין האל"ף בשאר נקודות מ"מ ותבין אברום באל"ף אבל אם קורין בסגול ודאי דיש כתוב בעי"ן ז) עברום ומש"כ הב"ש דשם אבריל תבין ביו"ד אחר הרי"ש היינו מן הסתם. אם לא אומר שרגיל לחתום בלא יו"ד אבל אז יש ח) לכתוב כן :
ד) מכל הפוסקים . ולסימן יש ט) לכתבו :
קלמן

מעגלי תשובה

כיון דקיצור השם אינו מזיק · והיינו מרויחין בזה שאפי' אם עיקר שמו אברם כשר הגט עכ"ל ע"ש :
ו) צריך לכתוב כו'. עבא"י והוא מפורש בב"ש כאן בשם הזכרון משה. אבל אם נקרא בפ"כ עבר יש לכתוב דמת' עבר ולא המכו' ולא דמי לשם עברמן כי עבר הוא שם הקודש כמו שם ועבר ועברמן הוא שם לעז ועיין קיה"ש בשם דיני השמות הנדפס בסוף הרמב"ם ח"ג דפוס ברדיטשוב בשם מהר"ש ספירא. שוב עיינתי בחא"ס ס"ב שכתב דאם נכתב עיבר ביו"ד אחר העי"ן והבעל הלך לדרכו והוא מקום עיגון דכשר וטעמו משום דכינוי עיבר ביו"ד אינו בנמצא כלל ולכן ל רק חסרון ולא שינוי גם דעמו שצריך לכתוב על שם עבר המכונה ועיין בספר אהלי שם כלל א' ס"ק י"ג שחולק על דבריו בזה גם קד"ח חולק עליו ע"ש :

עברום. עבא"י ועיין בגדי ישע ס"ב באחד שאמר שכינויו עבריל וכן אמו אמרה כן ונתברר שלא הי' לו כינוי זה מעולם רק הי' שמו אברהם ונכתב בגט אברהם המכו' עבריל פסול הגט אפי' במקום עיגון ל. ועיין ק"ו שכתב דמה שכתב הב"ש כאן בשם ס"מ אברלימא הוא ט"ס כי שם אברלימא לא נזכר אפי' פ"א לכתוב כן . עבא"י בשם הט"ג והנה זה לשון מהר"ס בביאורו כן מצאתי כתוב שאחד סידר גט בלבוב וכתב אבריל ביו"ד וכן ראיתי הרבה חותמים אבריל ביו"ד ואעפ"י שכתב מו"ר מהר"ס מלובלין בתשו' סימן ק"י כינוי קורק וז"ל לא כתבנו לא עי"ן ולא יו"ד בין רי"ש לקו"ף אחרונה מפני שכל שמות כיוצא באלו נוהגין לכתוב שיש אותיות המורים על הנקוד' בסוף כך הוא מקובל בידו בפרט במדינות הללו עכ"ל נראה כתב כן רק בשמות שא"י איך כותבין מן הסתם . אבל בשמות שידועים שכותבים מן הסתם ביו"ד יש וב כן אם לא כשרגיל לחתום בלא יו"ד וכו' ונראה דגם בזה אם שינה דינו כמ"ש גבי אבגדור . ואע"פ פשר לחלק גבי אבגדור בין אם הוא מלא בין אם הוא חסר קרינן הדל"ת בחול"ם משא"כ באבריל וכיוצא בזה אם ביו"ד קרינן הרי"ש בחיר"ק ואם הוא בלא יו"ד אפשר לקרות הרי"ש בנקודה אחרת מ"מ נראה שאין לחלק כיון שעכ"פ אין ניכר כ"כ שינוי במכתב עכ"ל ועיין דקב ונקי שמות אנשים אות א' מש"כ בזה :
לכתבו . עבא"י שהט"ג ג"כ הסכים להב"ש דפליג על מהר"ס · ומהר"ס בביאורו כתב דיש לחוש כהז"מ דהיכא שהעיקר והכינוי מתחילין שוה כגון יוסף· יוזיפא. יעקב. יעקל ג אין זה כינוי ומשמע דר"ל אין וב אותו משום דמחזי כשקרא לכתוב המכו' ואין זה כינוי אלא קרוב לעיקר השם כיון שמתחילין שוה תיות ובנקודות ונראה קלא בשינוי השם ולכן אפי' כשיש ב' יוסף בן שמעון אין לכתוב אברום או אברלן מה להם אם קורין האל"ף בפת"ח וכו' ואפשר דמי שכתב בלבוב המכו' אברול שם הוא קורין האל"ף בקמ"ץ שמעתי שהי' דר פה איש אחד שהי' נקרא כן עכ"ל ועיין דקב ונקי מזה . ועיין בספר ד"מ שכתב וז"ל הדבר אם קיצור השם הזה אין לו שם הקודש אחר א"צ לכותבו . ואם נבלע הקיצור בהשם אעפ"י שיש שם א בזה א"צ לכותבו . אך בזה יש חלוקים כמבואר בשם פיסעא ובשם אליעזר · ואם נבלע הקיצור גם משם כיוצא בזה כגון אדוני שקיצור מאדוניס ומאדוניהו צריך לכתוב הקיצור . גם אם אין עולה לס"ם מעולם נע נשתקע שמו העיקרי, אין לכתוב רק הקיצור ואם חותם או עולה לתורה בשם הקיצור בין דחותם או לתור' בקיצור עם שם המובהק ובין דחותם ועולה לתורה בהקיצור לבד אי נמי דפעמים חותם או עולה לתורה

(ה) **קלמן** או המכ' **אברליפא · אביגדור** יש ספרים שכתב בהם חסר וא"ו ויש ספ
שכתוב בהם מלא וא"ו וכתב מהרש"ל מן הסתם יש לכתוב חסר אלא א"כ דיש קבלה לכתוב מלא . וב
כתב מסתמא כותבין מלא . ובס"ש כתב דתליא במבטא אם קורין הדלי"ת בחולם כותבין מלא ואם קורין כצ
כותבין חסר · והיינו דוקא היכא (ו) דאין ידוע איך היה חותם את עצמו אז הולכין אחר המבטא · אבל
ידוע איך היה חותם א"ע אזלינן אחר חתימתו ולא אחר מה שנקרא במבטא · כ"כ שם · והיינו דוקא שם
דהכל שם אחד הוא רק החילוק הוא אם כותבין מלא או חסר . אבל אם שם חתימתו ושם שנקרא בו הנ
שמות אז שם חתימתו עיקר ושם שנקרא בו הוא שם הכינוי (ז) וכותבין שניהם : **אביעזר** כ"כ (בס"ש
רש"ל) אע"ג דאיתא במקרא אבי העזרי שם הפירוש הוא דהוא ממשפחת אביעזר וכתב בס"ם דכותבין בחד
ויתבאר

מעגלי תשובה

לתורה בשם המובהק לבד ולפעמים בשם הקילור לבד צריך לכתוב הקילור ויכתוב יצחק המכ' אקין . אבל בשמו' הכינויים שאינם מעיקר השם ונשתכח שם העיקרי כגון שנקרא ליב ונשתכח שם ארי' יש לכתוב ב' גיטין אחד בקילור השם ואחד בעיקר השם אביו המכ' ליב עכ"ל ע"ש ועיין בע"כ שבארץ ישראל שכיח שם אברהם ואע"ג דפורתא קרי לי' אברהם ורובא איברהם אפ"ה אין כותבין רק אברהם . ואם עולה לתורה וחותם איברהים וכ"ע קרי לי' הכי ובעריסה נקרא שמו אברהם יש לכתוב אברהם דמתקרי איברהים . ואם א"י שמו מעריסה כותבים איברהים לבד וכותבים אותו בה"א לא איברהים באל"ף . ואם כתב באל"ף יש לפסלו ואפשר שבשעת הדחק ומקום עיגון יש להכשיר . ועיין בתשו' שבו"י ח"ג סי' קל"א באשה אשר אמרה תחלה אשר שם אביה הוא אברהם הלוי וכן אמר המגרש . ועכשיו מוזרת ואומרת ששמעה מאמה בקטנותה נתברך בשם אחר בשעת חליו והוא מכחישה . בודאי קודם שנעשה המעשה אם אפשר להתברר ע"י הכי
בהיקל צריכין לברר ואם אי אפשר לברר בקלות אין לחוש לדבריה על צד היותר טוב יאיים עליהם
שליח מיוחד למקומם לחקור ומי שיפקר יתן ההוצאות מכיסו להשליח . ועיין חת"ס ספ"ג בשם המגרש
לבי ונקרא בפ"כ אברהם ושם אבי המתגרשת איש כפרי. שם לעז שלו בער וחותם כן . ואמר שעולה
כמדומה לו יששכר דוב . ושאלו לחזני העיר איך מנהגם באיש ששם לעז שלו בער ונקרא לתור' יששכר
שקורין לו ישכר בחד שי"ן ואין אומרים כלל דוב . וסדרו הגט אברהם לבי המכונה הירש (זהו כדעת
ומחמת זה הי' בדיעבד כשר) וגם כתבו הרש בלא יו"ד (עיקר הפסול מחמת זה) ועל אבי המתגרשת
יששכר המכ' בער פסול הגט ויכתבו אברהם לבי דמת' אברהם הירש (וכדעת הכ"ב) ובאבי המתגרשת
בער לבד אך אם במדינותינו נקרא הרש בלא יו"ד אין לפסלו וגם לכתחלה יש לכתוב שם הרש בלא יו"ד
בשו"ת בית שלמה סי' קט"ו באחד שאביו עלה לתור' אברהם ארי' וחתם אברהם ארי' ובפי העולם הי'
אברהם ליב ועלה בדעת השואל לכתוב אברהם ארי' דמתקרי אברם ליב בלא ה"א אחר הריש וכתב הוא
דעתו נוטה בזה כי ידוע שכל אלו שנקראים בב' שמות ושם הראשון אברהם דומה כאלו קוראין אותם בש
שמחמת שהלשון רהיט להזכיר גם שם השני ואין מדגישין כ"כ הה"א ונראה כאלו קוראין אברם ובאמת
אברהם . ומש"ה כמי שעולה לתורה יעקב ישראל ונקרא בפ"כ ישראל אף שנראה שנקרא בפ"כ ישראל
שם לכתוב דמתקרי ישראל וכן הוא בזה וכו' אמנם אם אין חותם אברהם ליב וגם נקרא בבירור
דעתי נוטה יותר להשמיט שם הקריאה לגמרי ולכתוב רק שם העלי' והחתימה אברהם ארי' ובאופן
עוד איזה רב מובהק ועיין בחת"ס בסי' קכ"ו כתב בשם אברהם לבי ונקרא בפ"כ אברם הירש דצרין
דמתקרי אברם הירש לא אברהם והב"ח מסכים עמו וצ"ע :

י) וא"כ יש כו'. עבא"י ועיין ברכת המים דאם סי' לו לכתוב אביגדר חסר וכתב מלא או איפכא
אפי' אם לא ניתן עדיין ואינו שעה"ד ועיין ע"ג בפנים שכתב ואפשר דגם מהר"ם מודה דאם
בדי

באר יצחק

(ה) קלמן ב"ש . ומש"כ קלמן הוא ע"ש שאין לה
קלמן שום שם אחר רק קלונומים וצ"ל זל
וכינוי אברליפא במדינותינו שליפא הוא
לאליעזר יש לכתבו :

(ו) דאין ידוע כו' . ב"ש . ועע"ג שכתב דאם
חתימתו אף אם אין מדגישין הליר"י כ"כ
במדינותינו מ"מ אין המבטא שלנו בחולם אלא
להיות הדל"ת בשבו"א י) וא"כ יש לכתוב חסר

(ז) וכותבין שניהם עע"ג דאף היכא שהשם
כלול ג"כ בשם הראשון כגון אלחנן חנן
שהוא שם בפ"ע שכותבין אלחנן דמתק' חנן
בימ"ש שצריך לכתוב אביגדר בחד יו"ד וה"ה בש
אביגדור

ויתבאר לקמן בס"ד והיינו דא"י חתימתו גם א"י איך שעלה לס"ת אבל (ח) אם ידוע חתימתו או איך שעלה לס"ת וקריאת משפחתו אזלינן אחריו. ואם שמו אבי העזרי כתב בס"מ דכותבין בב' תיבות ובחד שיטה ויתבאר גם כן לקמן.

אבישלום כתב מהרש"ל דנגזר מן אבשלום אלא דלא מסקינן בשמיה משום הכי כותבין (ט) אבישלום. ובד"מ כתב וז"ל אבשלום או אבישלום דלא מסקינן בשמיה וכן הוא בתוספות ריש פרק שני דייני' ע"כ משמע דספוקי מספקא ליה וכן הזכרון משה אנית בצ"ע ובס"ש כתב מסתמא כותבין אבשלום כיון דיש לאבשלום חלק לעולם הבא מסקינן בשמיה אם לא דיש קבלה לו דשמו הוא אבישלום אז כותבין אבישלום ובס"מ כתב אם קורין הבי"ת בחירק יש לכתוב אבישלום · ואם קורין אותו אבישלום וידוע לו בקבלה דשמו הוא אבשלום יש לכתוב אבשלום דמת' אבישלום והיינו דוקא שגם אנשים מבני משפחתו נקראו אבשלום (בב"ש איתא אבישלום והוא ט"ס) או שהוא רגיל לחתום א"ע אבשלום או שעולה כן לס"ת אז כותבין כהנ"ל אבל אם ליכא כל

באר יצחק

אבינדור מלא גם כן יש לכותבו בחד תיבה:

(ח) אם ידוע כו' כ"ה. עט"ג דהיכא דידוע חתימתו שחותם אבי עזר או אבי עזרי וכותב אותם חד תיבה יש לכתוב יא) כן גם בגט אבל אם לא נודע איך הי' חתימתו יש לכתוב בתיבה אחת רק יניח ריווח מעט ובשם אבי העזרי יניח ריוח יותר שיהי' נראה יותר כב' תיבות:

(ט) אבישלום כ"ה. הנה פרטי הדיני' העולים מבעל הט"ג בשם אבשלום אבישלום כן הוא:

א אם יש ספק להמגרש או להמתגרשת בשם אביו או בשם אביה אם הי' שמו אבישלום או אבשלום שכבר מתו או שאינן במקום הכתיבה וקשה לברר יש לכתוב ב' גיטין באחד אבישלום ובאחד אבשלום:

ב וכן הדין היכא שקצת אנשים קורין לו אבשלום ומקצת קורין לו אבישלום ואין לו קבלה וגם אינו מדקדק בחתימתו ובצוויו להס"ן רק לפעמים חותם ומצווה להס"ן לקרותו בשם אבשלום ולפעמים חותם ומצווה להס"ן לקרותו בשם אבישלום גם כן יש לכתוב יב) ב' גיטין:

ג אבל אם אומר שאביו קרא לו בשעת המילה אבשלום וגם יש אנשים מבני משפחתו שנקראו אבשלום

מעגלי תשובה

בליר"י יש לכתוב חסר ועיין בביאורו שכתב וז"ל ומה שלא הזכרתי כאן או שהוא רגיל לעלות לס"ת חסר היינו משום דלא שייך כאן כיון שאין שום שינוי במבטא. ומה"ט לא כתבתי עוד או שיש לו קבלה מאביו שקרא אותו בשעת המילה כמו שאכתוב בשאר השמות משום דלא שייך כאן דודאי אין ניכר בשעת המילה כיון שאין שום שינוי במבטא:

יא) כן גם כו'. עכה"י ועיין בספר גט מקושר שכתב דבכה"ג שחותם עצמו אבי עזרי והעולם קוראים אותו אביעזר יש לכתוב שניהם אבי עזרי כפי חתימתו דמתקרי אביעזר ועיין בספר ד"ח אות א' דאם נקרא לס"ת אבי עזרי וחותם אביעזר יש לכתוב אביעזר דמת' אביעזרי משום דשם אביעזר הוא עיקר. אבל אם נקרא לס"ת אביעזר וחותם אבי עזרי צריך לכתוב ב' גיטין באחד יקדים שם החתימה ובאחד יקדים שם העליה. ואם נקרא בפ"כ באחד מהם הוא מכריע להיות עיקר ושם הקריאה לס"ת או החתימה לטפל גם י"ל מספיקא לכתוב שם הכינוי כגון אנא המכ' זעליג עכ"ל טוב מצאתי בספר אה"ש שחולק על כל דבריו הן במה שכתב דאם נקרא לס"ת אביעזר וחותם אבי עזרי דצריך ב' גיטין חולק עליו דסגי בגט אחד שם החתימ' לעיקר ושם העלי' בדמתקרי גם מש"כ לכתוב הכינוי לחוד כתב הוא דלא יתכן לעשות כן לכתחל'. ועיין כאן בא"י מש"כ בשם הט"ג דבשם אבי העזרי יניח ריווח יותר שיהי' נראה יותר כב' תיבות ועיין בד"ח שצריך לכתוב תיבה אחת ועיין שו"ת תשובה מאהבה בשם רבו הכ"כ באחד שהי' שמו הכינוי זעליג ואנשי העיר היו קורין לו לס"ת בשם אבי עזרי. והורה בהסכמת ב"ד מו"ש אחרי שלא נמצא בשום מקום כ"א אביעזר או אבי העזרי אבל לא אבי עזרי ע"כ יאות לכתוב בגט אבי העזרי ואין משגיחין בזה על אנשי הזמן כמה שהי' קורין לו לס"ת אבי עזרי כי זה השם לא נמצא בכ"מ וכן נעשה הלכה למעשה ועיין בספר אה"ש ס"ק כ"א שכתב ונרא' משום דלא נמצא כלל שם אבי עזרי לא רצה לסמוך על אנשי הזמן שאינם מדקדקים וכו' אבל בס"ש מביא בשם מהר"ש היות ז"ל שאמר החקיר' הורה לכתוב בגט אביעזרי. ולכאורה צ"ע בעובדא הנ"ל דכו"כ אמאי לא הורה לכתוב בגט אביעזר דשכיח טפי מן אבי העזרי כמ"ש בב"ש ובע"כ וצ"ע:

יב) ב' גיטין. עכה"י ועיין בספר אה"ש ס"ק נ"א שתמה ע"ז מדוע צריך ב' גיטין והלא כיון שיש קורין כך ויש קורין כך ניזל בתר רובא כמו ברובא מרים ופורתא שרה דכותבים שם הרוב כעיקר ושם המיעוט בדמתקרי

כל הני רק שאביו קרא שמו בשעת המילה אבשלום ונקרא אבישלום כותבין רק אבישלום · ואם ספק איך שמו או קצת קורין אותו אבשלום וקצת קורין אותו אבישלום ואין לו קבלה ואין מדקדק בחתימתו ובצויו לש"ץ איך לקרותו לס"ת יש לכתוב ב' גיטין ויתן תחלה הגט שכתוב בו שם אבשלום . ואם קורין הבי"ת בשו"א יש לכתוב אבשלום . ואם קורין אותו אבשלום ויש לו קבלה דשמו הוא אבישלום דינו כהנ"ל : **אדא** כתב הב"י כל שם שאינו לשון הקודש (י) כותבין אלף בסוף וסימנך רב אדא בר אהבה אדא אינו לשון הקודש כותבין אלף אבל אהבה שהוא לשון קודש כותבין ה"א בסופו וכן הוא בשמות נשים · וכינוי הבא משם הקודש כותבין נ"כ ה"א בסופו ס"ש וט"ז : **אדוני** מלא וא"ו שלא יתחלף בשם השם (יא) גם במבטא הוא כאלו היה מלא וא"ו :

מעגלי תשובה

בדמתקרי ואי ליכא למיקם עלה דמלתא יכולין להקדים איזה שירצו כיון ששני השמות כתובים בפירוש . ונראה דבשם אבשלום ואבישלום שאני דאף שב' שמות הם מ"מ כיון דבמבטא אין ביניהם רק שינוי קטן ועבידי אינשי למטעו בהו לכן מסתבר יותר דשם אחד הוא אלא שנשתנה במבטא ומאחר דמספקא לן איזהו לכן צריכין ב' גיטין :

יג) לא חשיב נשתקע. עבא"י ועיין במהר"מרי עצמו בביאורו שכתב דנראה שאעפ"י שקרא אותו אביו בשעת המילה אבשלום מ"מ כיון שנשתכח שם זה אין לכתוב אותו וכמו שכתבתי לעיל סי' י"ט דאין לכתוב שם הנשתקע · אבל אם גם יש מבני משפחתו שנקראו אבשלום יש לכתוב עכ"פ אותו שם. מאחר שעיקר שמו כך וגם יש מבני משפחתו שנקראו אבשלום יש לכתוב עכ"פ אותו שם . מאחר שעיקר שמו כך וגם יש מבני משפחתו שנקראו כך אם לא יכתבו אותו יש לחוש ללעז שיאמרו אין זה שנכתב בגט ודבר זה למדתי ממש"כ מהר"ם מינץ בתשו' סי' ל"ז ואעפ"י שאפשר לחלק דשאני הכא שאין שום הפרש במיתוך האותיות רק בנקודה אין לחוש ללעז מ"מ אפשר דגם בזה יש לחוש לכן נראה לכתוב לכתחלה כמ"ש עכ"ל ועיין ק"ו. ועיין בע"כ שיש אנשים בין הערביים כיון דזוכה אדם להיות לו בן קורין לאב ע"ש הבן כגון אברהם שנולד לו בן ששמו יצחק · קורין לאברהם אביו יצחק . כיון דלס"ת עולה בשם אברהם סגי בגט שם אברהם לבד. ואם עולה לס"ת גם בשם אבו יצחק יכתוב בגט אברהם דמתקרי אבו יצחק · ועיין בנ"פ שלו סי' קכ"ט ס"ק א' דעתו להכשיר בכתב שם אבו יצחק לבד . יד) כשר בדיעבד. עבא"י ועיין ב"ה דאם כתב אלף בשם שהוא לשה"ק אין לסמוך להכשיר בשמו או בשמה . רק בחתימת העדים יש להכשיר . ואל תקשה לך משם אושעיא שמכשיר הב"ה אם כתב באל"ף כי עין בב"ה גופא שמתרץ לזה מאחר שמצינו רובא דרובא בתלמוד באל"ף בסי"ף ועיין ק"ו ס"ק י"ג :

טו) ולא אדונים דמתקרי כו' . עבא"י ועיין באה"ס ובק"מ דיש לכתוב אדונים דמתקרי אדוני ·

ועיין

באר יצחק

אהרן

אבשלום אע"ג דכל העולם קוראים לו אבישלום אז יש לחשוב שם אבישלום לעיקר וכותבים אבשלום דמתקרי אבישלום ולא אמרינן דשם שנקרא בשעת המילה הוא שנשתקע משום דכל העולם קוראים אותו בשם אבישלום לא אמרינן כן והטעם הוא כיון דאבישלום ואבשלום הם קרובים זה לזה במבטא יג) לא חשיב נשתקע :

ד וכן אפי' היכא דאין מדקדק בחתימתו ועליתו וקצת קורין לו אבישלום וקצת קורין לו אבשלום ושם הפריסה גם כן אבשלום אז מכריע לעשות שם אבשלום לעיקר וכותבים אבשלום דמתקרי אבישלום וכן להיפך :

ה וכן אפי' היכא דליכא אנשים מבני משפחתו שנקראו אבשלום רק שהוא אומר שהוא רגיל לחתום את עצמו או שעולה לס"ת אבשלום בכה"ג יש לכתוב אבשלום דמתקרי אבישלום :

ו אבל אי ליכא כל הני היינו שאינו אומר שיש מבני משפחתו שנקראו אבשלום וגם אינו רגיל לחתום וכו' רק שאביו קרא לו בשעת המילה אבשלום ונקרא אבישלום צריך לכתוב אבישלום לבד דבשביל שם הפריסה לבד אין לכתוב עליו דמתקרי :

(י) כותבין אל"ף בסוף ב"ש. אע"ג בשם ס"ש דבין אם כתב ה"א בשאינו לשה"ק ובין אם כתב אל"ף בלשה"ק יד) כשר בדיעבד . וכינוי הבא משם הקודש ג"כ כותבין בה"א בסוף ובזה כ"ע מודים דאם כתב אל"ף דכשר . ובמקום שיש ספק אם לכתוב באל"ף או בה"א יש לכתוב בה"א . ואף במקום שדינו לכתוב בה"א אם חותם עצמו באל"ף יש לכתוב כן ויתבאר אי"ה לקמן :

(יא) גם במבטא כו' ב"ש . שע"ג מה שהקש' על הב"ש ולבסוף כתב לכן ס"ל להב"ש שיש לכתוב אדוני ולא אדונים דמתקרי אדוני דאפי' אם נאמר דהוא קיצור השם מאדונים מ"מ בדיעבד כשר כיון שהוא חניכה שהכל קורין בו ועכ"פ הוא ניכר לכל בשם זה . אבל היכא דידעינן שאביו קרא לו בשעת המילה אדונים ונקרא בפי כל אדוני הוי אדוני רק קיצור השם וכותבים שם העצם לבד אדונים טו) ולא אדונים דמתקרי אדוני ובין שכותבים אדונים או אדוני

יש

אהרן וא"צ לכתוב המכונה ארון או ארנון כי הוא (יב) קיצור השם ובסדר מהר"ם כתב אם קורין ארון בקמץ כותבין הכינוי ואם קורין אותו בפתח אין צריך לכתוב קיצור השם · וארנון ס"ל אפי' אם קורין אותו בפת"ח כותבין הכינוי . מיהו בש"ע ובס"ש ובנ"ש פסקו דאין כותבין וכן עיקר וכותבין אהרן המכו' איזיק או המכו' **העמרלין** ׃

אוגיא (יג) בתר יו"ד. **אור שרגא** אלף בסופו אע"פ שהוא לשון קודש

באר יצחק

יש לכתוב מלא כיון שהמבטא בחולם ואם היה שמו אדוניה ויש לנו ספק אם אדוניה או אדוניהו יש לכתוב ב' גיטין אך שיש לכתוב אדוניה או אדניהו חסר אם לא שחותם את עצמו מלא אז יש לכתוב כן בגט ׃

(יב) קיצור השם כו' כ"ש · הנה הב"ש סובר דאם קורין אותו ארון בקמ"ץ טז) א"ל לכתוב הכינוי ׃

(יג) בתר יו"ד כ"ש עט"ג שכתב היינו כשקורין האל"ף בחולם או במלאפו"ם אז צריך לכתוב וא"ו אחר האל"ף. אבל כשקורין האל"ף בציר"י יש לכתוב אינא ביו"ד

מעגלי תשובה

מ"ם

ועיין בע"ב דאם כתב אדוניהו ואדוניה מלא כשר ׃

טז) א"ל לכתוב כו'. עבא"י ועיין בשו"ת מים חיים סי' כ"ח נדפס שם תשו' הגאון מוה' זלמן מרגליות ז"ל בנידן האשה שבאה להתגרש ושם אביה הוא ארון בפ"ב ולא נודע שם עריסתו ועלייתו לתורה וחתימתו . יפה כיוונו שיש לכתוב ארון לבד כאשר כתבתי בספרי ט"ג בכמה מקומות , וגם נראה דבזמנינו שכיח טובא שם ארון נראה דהוא קובע שם לעצמו . ואם שמו מעריסה אהרן צריך לכתוב אהרן דמתקרי ארון וכמו אלחנן חנן. גם בשו"ת שואל ומשיב ח"ג ספ"ע הסכים גם כן לכתוב דמתקרי ארון . שוב ראיתי בשו"ת דבר משה מהד"ת סי' כ"ו שכתב שיש לכתוב המכונה ארון ועיין בקה"ש מבעל ד"א שכתב עליו שלא ראה את דברי הט"ג שמביא הפ"ת (הוא הט"ש שהבאתי לעיל) ובודאי שאם ראה לא הי' חולק עליו . ואם הכינוי שלו ארא עיין בשו"ת תשובה מאהבה ח"א ס"ס ל"ב העתיק שם מגליון הש"ע של מהר"ם פישלם ז"ל שכתב שם שעשו הלכה למעשה ונכתב בגט אהרן המכונה ארון בהסכמת הגאון בעל נו"ב ז"ל ובס' כרם שלמה כתב שקיבל מהגאון מהר"ם סופר ז"ל שיש לכתוב ארא באל"ף בסוף משום דארה בה"א הוא לשון קללה פ"ת . ועיין בשו"ת הר"ב סי' קפ"ד שהמגרש הי' מוחזק במקום כו"כ בשם אהרן ואחר נתינת הגט אומר שבמקום דירתו מכבר הי' קורין אותו ארא יפה עשה המסדר שכתב שם אהרן לבד ע"ש. ואם נקרא בפ"ב אהרלה בפת"ח צריך לכתוב כן כמו שכתבתי בה"א אחר האל"ף ועיין בחא"ש סי' ק"א מביא שם ארלה בלא ה"א אחר האל"ף ועיין קה"ש מבד"א שכתב שטעות היא מלפניו במחכ"ת מפני כמה טעמים א' דשמות שמקורם משמות הקודש צריך לכתבם כהכתב שם הקודש בכל מה דאפשר כמבואר בספר ט"ג פעמים רבים אין מספר כמו ריווא בואוי"ן שפלוהו כל גדולי הדור משום שיוצא משם רבקה מ"מ צריך לכתוב ריבה ובפרט בזה שהוא אותו השם עצמו רק שמוסיפין ל"ה לגיעגועים שפשיטא שצריך לכתוב ה"א לאחר האל"ף ואפילו בדיעבד צריך ישוב וכו' . ואם שמו בפ"ב ארולה הא' בקמ"ץ עיין בחא"ש שדעתו לכתוב בוא"ו אחר הרי"ש וה"א בסוף וזה התשוב' נראה עיקר . ודלא כמ"ש בת"ש סי' קל"ב שיש לכתוב אארולה בב' אלפין להורות על הקמ"ץ שלא יטעו לקרות בפת"ח דמה יעשה במה שכתב בסי' קי"א בשם אייזק שאין דרך לכתוב ב' אלפין זה אחר זה ע"כ נכתב אייזק בב' יודי"ן ועיין בשו"ת שם ארי' באבי המגרש שהי' שמו יעקב אהרן רק שנקרא בפ"ב ר' אהרלי גם בפניו ונכתב בגט יעקב אהרן דמתקרי אהרן והרב מהרש"ק כתב לפוסלו דצריך לכתוב המכ' ארולי כי לא נקרא בשם אהרן לבד והוא מאריך בשם להכשיר הגט וטעמו משום דהכל יודעים שהוא שם קטנות ושמו העיקר הוא אהרן וכיון דנכתב עיקר השם יודעים הכל שכך שמו ובדיעבד אם כתב שם העיקר כשר . ולענין כתיבת שם ארולי דעתו נוטה לכתוב ביו"ד בסוף כי כן דרך שם קטנות כמו אבלי ליבישי וגם שפיר דמי לכתוב ארלי בלא וא"ו אחר הרי"ש ע"ש · ועיין תשו' ב"ש סי' קכ"ט באבי המגורשת המכונה הי' שמו מעריסה וגם העליי' והחתימה אהרן נתנאל רק שנקרא בפ"ב בקיצור השם תנילא ושאל השואל אם לכתוב שרה בת אהרן נתנאל דמת' נתנאל או המכ' תנילא והעלה השואל שיכתוב דמת' נתנאל והוא ז"ל השיב לו שלדעתו הי' נכון בכיוצא בזה להשמיט שם דמתקרי לגמרי כיון שדעת הב"מ שאף בשם המגרש די בכה"ג לכתוב רק שם אהרן נתנאל ולא דמת' נתנאל אף שנקרא בפ"ב נתנאל וא"כ אף דהנהיג בשם המגרש לכתוב לכתחלה דמת' מ"מ בשם אבי המגורשת כשר אף בכה"ג וכו' אבל מה נעשה בזה שהגט נכתב בעיר אחרת ושם אין ידוע להם משם אהרן נתנאל רק משם תנילא וא"כ לכאורה אם נכתוב אהרן נתנאל הוי כנכתב שם מקום הנתינה לבד ולא שם מקום הכתיבה כלל דלף

בדיעבד

(יד) מ"מ כיון שהוא לשון נר כותבין באל"ף וכותבין בחד תיבה. **אורי** דמתקרי (טו) **אהוביה**· אורי המכ׳ **ליפמאן** או המכ׳ **וייבש** או המכ׳ **ויבלמן** או המכ׳ **גומפלין**· **אושעיה** (בב"ש נדפס אושיעה והוא ט"ס) ה"א בסוף אא"כ יש לו (טז) קבלה לחתום באלף ואם כתב באלף כתב בס"ש דאינו פסול משום דאינו ניכר במבטא אם הוא אל"ף או ה"א גם מצינו ה"א ואלף מתחלפים ואותיות המתחלפים ס"ל דכשר בשעת הדחק אפי׳ אם ניכר במבטא· ונגי׳ שם מתתיה כתבתי דין זה באריכות· ויש ללמוד מזה אם נמצא בס"ת טעות כזה באותיות המתחלפים כשר וכן איתא בתשו׳ צמח צדק ועיין באות נים"ל.

מעגלי תשובה

בדיעבד פסול וכו׳ אבל גם בהא יש לצדד היתר מדברי הב"ש דכתב להכשיר במקום עיגון במי ששמו במקום הכשינה יוסף יחיאל ובמקום החתימה הוחזק רק בשם יחיאל בעלייתו ובחתימתו ובקריאה בפ"כ וכתב בגט רק שם יוסף יחיאל כיון שעכ"פ כתב גם שם יחיאל שבמקום החתימה וא"כ קל וחומר בשם אבי המגורשת שכתב שם אהרן נתנאל שבמקום החתימה אעפ"י שבמקום הכתיבה׳ לא הוחזק רק בשם נתנאל או תנילא דאין מקום לספקפק אפי׳ לכתחלה והאריך שם ומסיק אלא ודאי דבכה"ג שנקרא במקום כו"כ עכ"פ בשם אחד משני השמות שיש לו במקומו לא איכפת לו לזאת אם כתב אהרן נתנאל לבד ג"כ כשר לכתחלה ואם הוי אמי דבר זה לקמאי הייתי עושה כן והוטב בעיני יותר ממה שנכתוב החניכה כו׳ אמנם כיון שהסכמת הניכם לכתוב הכינוי אני מסכים עמכם ג"כ והואיל שדעת המסדר לכתוב המכ׳ תנאלא לא תנילא כמו בשם חזקאל כותבין באל"ף כמו כן בשם תנאלא ודעתו ג"כ מסכמת לזה יסדר כ"מ ליד האשה וכו׳. ועיין בשו"ת הר"ב סימן קס"א בהאי המגרש שהי׳ שמו מטריסה אהרן וכן עלה לתורה ותם א"ע ובפ"כ נקרא ארליא בקמ"ן ונכתב בגט אהרן המכונה ארליא וקם אחד לערער דמתקרי ארליא אין בערעורו כלום ע"ש באריכות:

יז) או צריך כו׳. עבא"י ועיין ס"ע שכתב בבוא לפני המסדר גיטין שם כזה צריך לחקור אחר שם הטריסה כי שמא ניתן לו שם אנא משמואל ב׳ כ"ג א"כ הוא שם הקודש או שמא ניתן ״ שם אוגיא וסוא שם לעז וכ"מ לענין המכ׳ או דמת׳ ע"כ יחקור אחר זה:

יח) שרגא הוא כו׳. עבא"י ועיין בע"כ דאם כתב שרגה בה"א הגט כשר. ומה שכתבתי כאן בבאר יצחק בשם הע"ג שאין לכותבו בב׳ תיבות עיין בע"כ שכתב דגם אור שרגא יכתוב בב׳ תיבות ויקריב אותם שיהיו נראים קצת כתיבה אחת. ויותר יהיו נראים ב׳ תיבות מתיבה אחת כי אם יהיה אור שרגא תיבה אחת אתי למיקרי הוא"ו כמו מלאפו"ם. ש"ע· שוב ראיתי במהר"מ ר"י בביאורו שכתב וז"ל נראה דס"ל להמרש"ל ומהר"י מרגליות וז"י דמה שכתבו מחולק אינו אלא כדי להורות טעם של זה השם שהוא מורה על אור של שרגא. אבל מ"מ יש לכתוב חד תיבה כמו שמצינו כמה שמות שטעמם מורה כאלו הם ב׳ תיבות ומ"מ נכתבים תיבה אחת· ועיין בשו"ת ת"ש מאהבה הובא בקס"ש שמביא בשם הגאון בעל נו"ב ז"ל באחד שהי׳ נקרא פייש וכן חתם עצמו רק לס"ת עלה בשם אור שרגא. והורה אע"ג דלא נמצא בכל סדרי שמות כ"א אור שרגא בלא יו"ד לבסוף. עכ"ז יש לכתוב אורי שרגא ביו"ד וכן עשו אחריו הלכה למעשה· ועיין חא"ש סי׳ קנ"ה דאם כתב על אורי פירא בעיי"ן חלילה שתפסא בגט זה אפי׳ במקום עיגון ע"ש וכן כתב בשו"ת הר"ב מהר"ת סי׳ ק"כ ד"ה ובנידון:

יט) יש לכתוב כו׳. עבא"י ועיין בא"ס שכתב דיש לשאול אותו מדוע שינה החתימה מן העלי׳ אם אומר טעם לזה

באר יצחק
אייזק

ביו"ד אחר האל"ף לפי שאחר יו"ד משמשת במקום ציר"י ובמקומות שמדגישין בחירק לבסוף יז) אז צריך לכתוב איניא:

(יד) מ"מ כיון כו׳ כ"ש. הנה כוונתו של הב"ש הוא כך אע"ג דאור מן התחלת השם הוא לשון קודש וא"כ הי׳ צריך לשים בה"א מ"מ כיון דסוף השם יח) שרגא הוא פירושו נר והוא לשון תרגום ודרכו להיות נכתב באל"ף מש"ה כתבינן לי׳ הכי וצריך לכתבו בחד תיבה כי מאחר שקורין שם לאדם נעשה כמלה אחת מורכבת ואין לכתבו בב׳ תיבות אבל מי ששמו אורי שרגא נראה שכ"א הוא תיבה בפ"ע ויש לכתבו בב׳ תיבות אבל לא בשני שיטין:

(טו) אהוביה אורי כו׳ כ"ש. עפ"ג היכא דאין ידוע חתימתו ונקרא הבי"ת בשו"א יש לכתוב בגט אהוביה· אבל היכא דחתימתו הוא אהובייה בב׳ יודין אע"ג דהש"ן קורא אותו לס"ת בשו"א יש לכתוב בגט בב׳ יודי"ן כי מקריאת החזנים אין ראי׳ כ"ז שהוא בעצמו אינו מנווה לקרוא אותו כך. אבל היכא דחותם עצמו בב׳ יודי"ן ומצווה לש"ן שיקרא אותו בשו"א יט) יש לכתוב ב׳ ניטין חד גט אהובייה וחד גט אהוביה:

(טז) קבלה לחתום כו׳ כ"ש. טע"ג דאף אם שמו אושעיה באל"ף בתחילתו צריך לכתוב בה"א בסוף

אייזק נגזר משם יצחק · וכתב רש"ל דהוא קיצור השם וא"צ לכתוב יצחק המכו' אייזק אלא כשיש עוד יצחק אחר (בב"ש שלפנינו איתא אייזק והוא ט"ס) כותבין לסימן וכן אם יש באותו מקום אייזק אחר אשר ם הקודש שאלתיאל צריך לכתוב הכינוי כיון דיש (יז) לכינוי זה שם הקודש אחר · אבל בד"מ ולבוש תבין דכותבין יצחק המכו' אייזק משום דיש ליצחק כינוים אחרים וכל שיש לשם הקודש כינוים אחרים יך לכתוב הכינוי. ואין לומר לפ"ז למה אין כותבין יצחק המכו' איצק או אליעזר המכו' ליזר :: אם הטעם א משום דיש לשם הקודש כינוים אחרים הלוא יש ליצחק כינוים אחרים בלא איצק וי"ל דשאני כינוים כאלה ם נבלעים ונשמעי' ממש בשם הקודש . דשם איצק וליזר נשמע משם יצחק ואליעזר וכ"כ רש"ל נבי אליעזר ר אע"ג דיש לאליעזר כינוי אחר והוא ליפמן מ"מ אין צריך לכתוב המכו' ליזר כיון דשם ליזר הוא בא מאליעזר ונתו כמ"ש : **איטילחן** (בב"ש לפנינו חסר (יח) יו"ד בין הטי"ת ללמ"ד והוא ט"ס) **איכל**

בכ"ף

באר יצחק

וף ואם כתב באלף בסוף אינו פוסל ואם המגרש כ) מותם באלף כותבין באלף :

) לכינוי זה שם כו' ב"ש. עט"ג שכתב דהא דכתב הב"ש דהיכא שיש להכינוי שם הקודש אחר דצריך תבו הכינוי. היינו היכא שהוא מצוי כלומר שיש בה אנשים בעיר שכינוים אייזק ושם הקודש שלהם מיאל אז צריך לכתוב בגט יצחק המכו' אייזק כדי יטעו לומר דזה אייזק המגרש הוא איש אחר שיש שם קודש אחר. אבל אם אינו מצוי הרבה אנשים אפי' אם יש אדם אחד ששמו אייזק ושם הקודש מיאל . אז א"צ לכתוב יצחק המכו' אייזק אלא יצחק

כא) דדוקא מצוי בעינן. ויש לכתוב אייזק בב' יודי"ן שהגוים קורין לכל יצחק איזיק לא משגיחינן בהו קריאת עברים עיקר . ושם איצק א"צ לכתבו ואם כ' יוסף בן שמעון וצריך לכתבו לסימן יש לכתבו בחד יו"ד :

) יו"ד בין הטי"ת ב"ש. עט"ג שכתב דתליא במבטא אם קורין הטי"ת קרוב לנקודת ציר"י אין להטיל בין טי"ת ללמ"ד ואם בחיר"ק צריך להט"ל יו"ד לכתבו בב' תיבות כגון אייטל חן כי כל שהוא שם נפשה כמלה מורכבת הלכך אין לכתבו בב' תיבו' ועכ"פ

מעגלי תשובה

לגז יש לכתוב אטובייה המכו' אהוביה . ואם אינו אומר טעם אלא שסובר דגם כשקורין בסו"א כותבין בשני יודין אין להשגיח בחתימתו שהוא בטעות כותבין רק אהוביה בחד יו"ד. ואם הוא בהיפך שהוא מצווה להש"ן שיקראהו הבי"ת בחיר"ק וחותם ביו"ד אחת נראה פשוט דיש לכתוב ביו"ד אחת דיכולים ג"כ לקרותו בחיר"ק עיי"ש: כ) מותם באלי"ף כו' עי' בא"י ועיין בט"ג דכתב' דאם הי' רגיל לחתום א"ע בה"א בסוף וכת ב בגט באלף בסוף יש להכשיר בשעת הדחק ובמקום עיגון ואם הי' רגיל לחתום באל"ף וכתב בגט בה"א יש להכשיר אפי' שלא במקום עיגון . ואם כתב הושעיה בהתחלת התיב' בה"א יש להכשיר בשעת הדחק . ואפי' אם הי' רגיל לחתום הושעיה בה"א בהתחלת התיבה כותבין באל"ף כי בתחלת התיבה אין אנו משגיחין כאן על חתימתו ואם כתב בה"א ויש טורח לכתוב גט אחר יש להכשיר ועיין בספר אה"ש שכתב דאם כתב אושעיה באל"ף בסוף יש מקום להכשיר יותר מבשאר שם שדינו בה"א וכתב באלף משום דשם זה נמצא כמה פעמים בש"ס אושעיא באל"ף ועיין ב"ס וכק"ו ס"ק י"ג :

כא) דדוקא מצוי בעינן עבא"י בשם הט"ג. ועיין בספר ד"ח שכתב דלא כהט"ג דבעינן מצוי אלא אפי' אינו רק אחד אפ"ה כתבינן הכינוי משום דבעינן מוכח

בו . ועיין עוד כאן בכה"י דבשם אייזק קריאת עברים עיקר בב' יודי"ן ועיין בב"ס שכתב דהיינו דוקא רין היהודים האל"ף בפת"ח אז יש לכתוב אייזק אבל כשקורין האל"ף בחיר"ק יש לכתוב איזיק · ועיין ן סי' פ"ט דאם נקרא לפעמים אייזק ולפעמים אייזא הי' כשר אם נכתב בגט אייזק לבד . ואם אינו נקרא רק אייזא וכתבו בגט אייזק ודאי הוא פסול. ואם כתב ביו"ד אחר הזיי"ן הן בשם אייזק והן בשם אייזא פסול . עוד תא"ם סי' קע"א בשם עולה לתורה וחותם יצחק אייזק ונקרא בפי כל אייזא יש לכתוב יצחק אייזק המכו' ולא דמת'. ועיין בתשובת בית שלמה סי' ק"ל באחד שבא לגרש אשתו ושם המגרש מטריסה יצחק אייזק ה כן לתורה בב' השמות . אמנם חותם רק בשם אייזק וכן נקרא בפ"כ רק בשם אייזק ועלה על דעת השואל יים את שם אייזק ולכתוב אייזק דמת' יצחק אייזק . וסמך עצמו על הנ"פ דהיכא דהעליה וחתימה סותרין קריאה שבפ"כ מכריע לפשוטו רוב . והוא ז"ל השיב דשם יצחק אייזק עיקר וצריך להקדימו ולכתוב יצחק דמתק' אייזק ועיין לקמן באות י' עוד מענין זה . ועיין בס' ד"ח סי' קל"ו נשאל באדם אחד שהי' נקרא ה יצחק ובפ"כ נקרא אייזק וחותם עצמו יצחק איזק ובחד יו"ד והורה לכתוב איזק בחד יו"ד כמו שחותם דמיישינן אם יכתוב בב' יודין יאמרו אחר הוא כו' ועיין בתה"ש שחולק ע"ז שיש לכתוב בב' יודין כו' כיו

(יט) בכ"ף **איסרל** ישראל המכו' איסרל ד"מ וכן פסק בס"ש ובס"מ. **אלחנן** דמתקרי **חנן** כותבין ולא הוי קיצור השם כי הוא שם בס"ע. **אלטער** בעיי"ן אחר הטי"ת. **אליהו** כ"כ מסתמא בוא בסוף כי כן כתוב שם אליהו הנביא אלא בה"א מקומות נכתב חסר ויעקב נכתב בה"א מקומות מלא משום של יעקב הוא"ו מאליהו הנביא למשכון שיבוא לבשר הגאולה לישראל ואם (כ) יש לו קבלה לכתוב חסר או ה חותם א"ע כן או עולה לס"ת כן אזלינן אחריו. ואם חותם א"ע אל"ף למ"ד יו"ד ורשימה על איו"ד כתב בס דכותבין אליהו בוא"ו ובס"ש כתב דכותבין חסר כי אין דרך לעשות רשימה על חסרון ב' אותיות. ואם שמו אל בוא"ו וכתב חסר פסק בס"ש דהוי שינוי השם כי הם תרי שמות כמו גרשם גרשון גם ניכר במבטא ומש"כ ה

בש"ע

מעגלי תשובה

שהוא כינוי מפורסם. ועיין כאן בבא"י מש"כ בשם הט"ג דשם אילק א"ל לכתבו אם לא לסימן. ועיין בלקוטי שמות ט"ג ס"ק כ"א שכתב דאם שמו הקודש יצחק לבי וכינויו אילק הירש כיון שצריך לכתוב כינוי הירש לגבי אין לחלק הכינוי וצריך לכתוב אילק הירש וכן כתב בתשו' ח"ם ח"ב סי"א יצחק יהודה המכו' אילק ליב ועיין קב נקי מש"כ בזה: כב) מודה דרשאי כו'. עבא"י ועיין בס' ש"ע שכתן טעם לזה משום דהשם אייטל חן הוא מורכב מלעז ומעברי דהיינו אייטל הוא לעז וחן הוא עברי ובשם כזה רשאי לחלק: כג) יש לכתוב. עבא"י הנה משמע כאן מהט"ג דכינוי איכל א"ל לכתבו רק לסימן ועיין מהר"מ בביאורו כתב הטעם על מה שכתב בפירוש בס"מ דצריך לכתוב המכו' איכל משום שנשתנה האות הראשון בנקודתו מנקודת אות ראשון של עברי וגם נשתנה האות הראשון עצמו מאות הראשון של עברי: כד) המכו' איסרל ועיין בא"ש דעל שם היסר צריך לכתוב דמתקרי לא המכ' שוב מצאתי בחא"ש דעל שם היסר נ"כ צריך לכתוב המכונה כמו על איסרל: כה) דמת' חנן עבא"י ועיין בתשו' בית אפרים סימן פ"ד באחד שסלא גט לאשתו ע"י שליח הולכה ושם אבי המגורשת אלחנן ואב בקריאה לס"ת וחתימה ובפי

באר יצחק

ועכ"פ אין לכתבו בכ' שיטות. משמע מהט"ג ד אינות כב) מודה דרשאי לכתוב אייטל חן: (יט) בכ"ף. עט"ג שכתב דאיכל הוא קיצור מיצ רק כשכותבין לסימן כג) יש לכתוב בכ"ף ו בחי"ת ולדעת רש"ל יש לכתוב בחי"ת עיין לקמן בכ באות יו"ד ולענין דינא עיין לקמן באות יו"ד בט"ג כ ל"ג דלכתחילה צריך לכתוב בגט כמו שכתבו הסה והרמ"א היינו בכ"ף. ובדיעבד כגון שנשלח הגט ממק אחר והוא מקום עיגון וכתב בחי"ת יש להכשיר. ו המגרש חותם בחי"ת נראה דבזה גם הר"מ והל והסה"ד מודים דצריך לכתוב כפי חתימתו. ועיין ישראל כד) המכ' איסרל: ועיין עוד כ"ש דאם כ חנן צריך לכתוב כה) דמתק' חנן: (כ) יש לו קבלה כ"ש. עט"ג דאם יש לו קבלה מ שאביו קרא לו בשעת המילה אליה. או מספחתו חותמין ועולין לס"ת אליה או אומר ש רגיל לחתום או לצוות לס"ן לקרותו לס"ת אליה לכתוב כן. והני כחד מהני או שאביו קרא אותו כ המילה אליה. או שבני משפחתו חותמין ועולין ל אליה

העולם נקרא חנן ומחמת שגירת לישנא לא ניכר אם חנה או חנן ונתחכמו ולא היו כותבין שם אבי האשה וכבר ניתן גט לא יפה עשו להשמיט שם אביה ואף שכבר נכתב יש לכתוב גט אחר. אך כיון שכבר נ מעשה בדיעבד יש לו על מה לסמוך ומי שירצה לחוש יחוש לעצמו ועיין מה שהבאתי כאן בכ"ש שם אלטער אחר הטי"ת לקוח דבר זה מן ספר אהלי שם שכתב דשם אלטע יש לכתוב בעיי"ן כמנהג הלשון ו לכתוב אותו בהמכ' ולא בדמתקרי דאף לפי מה שכתבו האחרונים דהכשני השמות הם בלעז כותבים על דמת' זה הוא רק אם גם השם דשני הוא שם העצם אבל באלו שלעולם אינם רק כינוים. לעולם כותבים כ וכן ראיתי בספר ש"ע שדעתו לכתוב בהמכ' אלטר ולא דמת' ועיין עוד בשו"ת א"י שמאריך בזה בנידון שבא היכא שנקרא בפ"כ אלטער וכן חותם באגרות ובשטרות ושמו הקודש לא נודע אם לכתוב רק אלטר בגט ש שהשואל ראה בתו"ג בשם הג"פ דהיכא שחניכה שאין דרך ליתנה בשם העצם אין לכותבו לעיקר השם. ו חשש שמא גם שם אלטר אינו רק חניכה כזו שאין מכנין בה בתורת שם העצם וכו' והשיב לו דאין לכתוב רק שם אלטר מטעם חניכה שהכל קורין בו והיכא דיש לו שם העצם צריך לכתוב שם אלטר בהמכ' ולא בדמ עיי"ש וכן מצאתי ראייתו בשו"ת דבר משה תניינא סי' מ"ז דשם אלטר צריך לכתוב בהמכ' וכן בשו"ת חסד לא מהרה"ג מבוטשאטש כתב בתי שפיקא שמו שם הקול ונקרא בפ"כ אלטר דצריך לכתוב בהמכ' וכתב דאף נ השמות הם שמות לעז כותבים דמת' מ"מ כיון שכינוי אלטר אינו שם לעצמו כותבין המכו'. אולם הגאון בשו"ת בית שלמה סי' ק"ח חולק עליו שצריך לכתוב דמת'. וכן הגאון מהרש"ק בכמה תשובות שלה ל דמת'

ו"ע אם כתב אליה בלא וא"ו כשר היינו כא) כשאינו ידוע שמו אם הי' שמו מלא או חסר ונכתב חסר כשר בתחלה כותבין מלא כי בסתמא נקרא אחר אליהו הנביא. אבל אם ידוע ששמו בוא"ו וכתב חסר הוי שינוי. ויש מהרי"ט אם יש ספק אם שמו מלא או חסר יש ליתן ב' גיטין אין סותר למש"כ אלא שם איירי דאין לו קבלה

באר יצחק

יה כו) ואינו דומה לשם אבישלום. ואם חותם עצמו ״ף למ"ד יו"ד ורשימה עליו והעולם קוראים אותו ליהו מלא אז אם נקרא לס"ת ג"כ אליהו כמו הקריאה כפי העולם אמרינן דשם זה הוא עיקר כו) וכותבין ליהו. ואם נקרא בפ"כ אליה חסר וחותם ברשימה נקרא לס"ת אליהו ודרך הש"ץ לעשות כן בכל מי ששמו אליהו בלי חקירה. מהראוי ליתן ב' גיטין. ואם הגט הוא ע"י שליח הולכה דקשה לכתוב ב' גיטין יש לכתוב אליה חסר לבד. ואם קריאתו לס"ת הוא בדקדוק בודאי מכריע זאת לכתוב אליהו. ואם אומר שכוונתו ברשימה זו על שם אליה בלא וא"ו הוי כחותם כן בפירוש:

(כא) כשא"י שמו כו' כ"ש. היינו באבי המגרש וכיוצא שא"י איך הי' נקרא בפי העולם ולתורה ולחתימ' מש"ה אם כתב חסר כשר. אבל אם באחת מהנה הי' שמו נקרא אליהו אז אמרינן דמסתמא שמו הוא כן ומהרי"ט מיירי שהקריאה בפי העולם הי' חסר ולתור' ולחתימה א"י הלכך מצריך ב' גיטין אחד בשם אליהו ושני' בשם אליה ואז ממ"נ כשר דאם מה שקורין אותו אליה הוא קיצור שם א"צ לכתבו כלל ושני בגט אחד בשם אליהו. ואם הוא שם בפ"ע אמרינן דמסתמא גם לתורה ולחתימה הי' לו זה השם ושני בגט אחד שכתבו בו אליה לבד. ומ"מ אם לא נודע איך שמו וכאן רק גט אחד בשם אליהו וקשה קצת להשתדל עוד גט יש לסמוך דשני בהכי:

ולא

מעגלי תשובה

דמת' ועיין באה"ע סי' קס"ז שהפר"ז על מדתו וכתב שאם כתב המכונה אלטר שהוא פסול שוב מצאתי בשו"ת שם אחי' מהגאון הגדול דק"ק זסלב בע"מ ספר ערוגת הבושם שדעתו בענין זה הוא כך דאם יש להאיש המגרש שם עצם עברי כמו אברהם ושרה יש לכתוב המכו' אלטר. אמנם אם שם העצם הוא ג"כ שם לעז כ"ל דיש לכתוב דמתקרי אלטר וכו' כיון דאיכא סברות לכאן ולכאן לכן הדרינן לכללין דבשם לעז נגד שם עברי כותבים המכ' וב' שמות לעז כותבים דמת' עכ"ל ע"ש:

כו) ואינו דומה כו'. עבא"י ועיין מהר"ם ר"י בבאורו שכתב וז"ל ומה שכתבתי או שבני משפחתו אע"ג דגבי אבשלום כשבשי דלא מהני מה שקרא אותו אביו בשעת המילה לחוד. שאני התם דכל אחד משמות הללו הוא ע"ש איש בפ"ע אבל אליה ואליהו שניהם ע"ש אליהו הנביא מהני אפי' זה לחוד דלא הוי רק גילוי מלתא בעלמא: כז) וכותבין אליהו. עבא"י ועיין פ"ת בקוה"ס אליהו שהביא תשו' שב יעקב סי' ל"ד ותשו' שב"י ח"א סי' קכ"א נו"ב סי' ל' והובא דבריהם בט"ג כאן ועיין בתשו' אע"ז לא"ס סי' כ"א ועיין בט"ג בליק"ש עיירות ונהרות ס"ק י"ג ובלקוטי שמות מקונטרס השמות מבד"א ועיין היטב בשו"ת ר' חיים כהן מלבוב סי' ס"ב באחד שחתם עצמו ברשימה שכתב שראוי לכתוב חד גט בוא"ו. דהא מהרי"ט נמי לא מצריך ב' גיטין אלא היכא דלא חתם א"ע. ולפ"ז אלו הוי פשיטא לן לפסוק בפלוגתא כש"מ דהיכא דחותם עצמו אליה ברשימה דכותבין מלא בוא"ו אם כן בכ"ד הוי ידוע חתימתו ובזה מודה נמי מהרי"ט דאזלינן בתר חתימתו. אלא דמספקא לן דלמא בפלוגתא קמייתא יש לפסוק הדין דאין דרך לעשות רשימה על ב' אותיות וא"כ הוי בעובדא דידן כאינו ידוע חתימתו הוא"ל ומספקא לן בפלוגתא קמייתא אי הלכה כש"מ או כש"ש והוי כלא חתם א"ע ובזה פסק מהרי"ט דצריך ב' גיטין. אמנם הא איכא ס"ס דס"ל דאף בכה"ג כותבין חד גט בוא"ו וא"כ יש לכתוב חד גט בוא"ו מטעם ס"ס ספק הלכה כש"מ דלא כמהרי"ט ואת"ל הלכה כמהרי"ט גבי לא חתם א"ע כלל. דלמא הלכה בפלוגתא קמייתא כש"מ דהיכא דחותם ברשימה מורה על חסרון ב' אותיות ואם כן בכ"ד מודה המהרי"ט דכותבין בוי"ו וכו' ולענ"ד הפסק ברור ונלול בלי שום מיחוש לכתוב אליהו בוא"ו בפרט שפשוטו של השו"ע משמע לכתוב בוא"ו ואין לומר מאי איכפת לן לכתוב ב' גיטין הא כתב הד"מ שאין לתת ב' גיטין אלא במקום דחק. ועיין כאן ט"ג ס"ק ל"א שביאר דברי מהר"ם שכתב ואין לסמוך על חתימתו שחותם ברשימה אלא אם חותם עצמו בפירוש אליה אבל אם חותם ביו"ד ורשימה יש לכתוב גם בכה"ג אליהו שאין לסמוך שם אליהו אלא בדבר מפורש וכן כתב מהר"מ ר"י בביאורו אע"ג דדרך הרשימה שלא להורות אלא על אות אחת החסר מ"מ כאן אפשר דמורה על ב' אותיות דמה שלא כתב גם הה"א ורשימה עליה להורות על אות וא"ו החסר היינו מפני שאינו רוצה לכתוב בפירוש אפילו ב' אותיות מן השם כיון שגם השם שם בפ"ע לכן כתבתי ואין לסמוך על חתימתו עכ"ל ועיין בקב נקי עוד מזה. ועיין בס' מא"ש סי' ק"ח באבי המגרש שהי' חותם ביו"ד ורשימה אחת והחזן קראו לס"ת אליהו אם היה אפשר ליתן ב' גיטין מה טוב ואם קשה לכתוב ב' גיטין יש לכתוב אליה בלא וא"ו משום דהעיקר כמ"ש הכ"ב בסי' ל' דהוי כחניכה שהכל קורין בו וא"כ בדיעבד

כשר

קבלה איך שמו ולא חתם א"ע וכל העולם קוראין אותו אליה חסר אז יש ליתן ב' גיטין (כב) ולא כמ"ש שכתב אף בכה"ג כותבין חד גט בוא"ו. אבל אם א"י איך הוא נקרא כותבין רק חד גט בוא"ו ועיין באות ח"ת מה שכתבתי בשם חזקיה **אוריש** בשני יוד"ן והוא כינוי לאליא ואם קורין האל"ף בחיר"ק כותבין גם הכינוי ואם קורין בציר"י (כג) אין לכתוב:

אבא

מעגלי תשובה

כשר מש"כ לכתוב אליהו הוי כשינוי אם שמו אליה. ועיין בשו"ת שואל ומשיב ח"ג סס"ח מענין זה. ועיין בד"ח ובאה"ע מה שכתבנו בזה:

כח) יכתוב לכתחלה ב' גיטין עכא"י בשם הב"ש אולם דעת אהלי שם אינו כן רק שיש לכתוב גט אחד בשם החתימה לעיקר ושם הפליה כדמתקרי וה"ה להיפך אם חתימתו אליהו ולתורה נקרא אליה יש לכתוב אליהו דמת' אליה וכן מה שכתבתי כאן עוד בשם הב"ש דאם נודע בודאי דשמו בשעת המילה הי' אליהו אע"ג דרובא דעלמא קרי ליה אליה ופורתא אליהו אפ"ה כותבין גט אחד בשם אליהו. משמע מהב"ש שגם פורתא קרי ליה אליהו אז שני בגט אחד בשם אליהו אולם באה"ע סס"ק כ"ז כתב שגם היכא דכ"ע קרי ליה אליה די בגט אחד בשם אליהו לבד אליבא דכ"ע וכו' עיי"ש ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' כ"א כתב וז"ל עובדא הי' פה בא' שגירש ושם אביו אליה וצריכין ב' גיטין א' אליהו בוי"ו והשני בלא וא"ו. והראשון בוא"ו עיקר כיון שרוב אלי' דקרא בוא"ו. אמנם חקרתי על משפחת המגרש על שם מי נקרא ונודע שהי' ממשפחת הגאון אליה רבה ז"ל ובספרו אלי' זוטא שיר מאבי המחבר וראשית חרוזים אליה בלא ו' לכן הסכמתי ליתן גט אחד בלא וא"ו והוא העיקר והגט הב' בוא"ו וכו' ועיין עוד בט"ג בלקוטי שמות עירות ונהרות ס"ק י"ג שראה גט הניתן לפני הגאון דק"ק ספר"מ והוה כתוב בו שם האשה נימלה בת אליהו דמת' אליה והוא ז"ל כתב דאפשר שהי' הענין שעלה לס"ת בשם אליהו וכך הי' שמו מעריסה אך בחתימה הי' חותם אליה וגם בקריאה שאז נעשה גם שם אליה עיקר ובכה"ג יש לכתוב אליהו דמת' אליה. ועיין עוד בשו"ת מים חיים סי' ס"ב באבי המגורשת שהי' נקרא בפי כל אליה וקריאתו לתורה הי' בשם אליהו יש לכתוב אליה לחוד. כיון שלא נודע בבירור דשמו הוא אליהו רק שנקרא כן לתורה. ואם נכתב אליהו מלא ונכר ניתן כשר. ואם שמו אליהו בבירור ונקרא אליה וכתב אליהו דמת' אליה לא הפסיד. ועיין בספר אמ"ש סנ"ו דכתב כשעולה לתורה אליהו בדיעבד אם נכתוב אליהו דמתקרי אליה כשר משום דמאי נחוש לה אם שמו אליהו מ"מ אין בכך דמתקרי אליה שינוי כיון דסוף סוף נקרא אליה והוי משם שהכל קורין בו ועכ"פ לא כתב שקר. ואם הוי שמו אליה מ"מ כיון דעולה לתורה בשם אליהו אין זה שינוי ע"ש באריכות ועיין עוד מזה בשו"ת שם אחרי' סי' כ"ו באחד ששמו אליה דוב ונקרא אליה בער ולתורה עולה בשם אליהו דוב. איך לכתוב בגט. ונמצא גט שגירש איש זה את אשתו הראשונה ונכתב שם רק אליה בער לבד. והשיב וז"ל הנה בשם אליה ידוע הכרעת כל האחרונים לכתוב ב' גיטין אחד בוא"ו ואחד בלא וא"ו. והגט ממגרש זה הנמצא ונכתב בו אליה בער לבד אולי הי' גט אחד בשם אליהו מלא. ואפשר שטעמו של המסדר הראשון הי' לכתוב רק החניכה שהכל קורין ומטעם זה כתב רק בער ולא כתב אליה דוב דמתקרי אליה בער כי רצה לכתוב רק החניכה. אבל העיקר בזה לכתוב ב' גיטין ושם החתימה ושם העריסה גם כן לא נודע לנו לכן עדיף לכתוב ב' גיטין באחד יכתוב אליהו דוב דמתקרי אליה בער ובשני יכתוב אליה דוב דמתקרי אליה בער וכו' ע"ש. ועיין בס' ש"ע דאם נקרא לס"ת אליהו ובפ"כ נקרא אליה בקמ"ץ תחת האלף צריך לכתוב בגט אאליה בב' אלפין משום דאם יכתוב אליה יקראו הכל כהרגלם בציר"י ועיין לעיל במעגלי תשובה ס"ק ט"ז מה שכתבתי לענין ב' אלפין וה"ה בזה: כט) ואם רגיל כו' עכא"י ועיין בשו"ת מהרי"א הלוי אב"ד דלבוב בחלק שני סי' ע"ג בגט שכיב מרע שסידר המסדר ושאל ע"ש אבי המגורשת

שלא

באר יצחק

(כב) ולא כמ"ש כ"ש. אע"ג דלכאורה טעמו מסתבר כיון דהתה"ד כתב דהרוב הוא אליהו למה יועיל זה מהכלל בשביל הקריאה בפי העולם שנצרך ב' גיטין ולמה לא נימא שקיצור השם הוא מן אליהו אך כיון דהב"ש הכריע כהרב מהרי"ט לכתוב ב' גיטין מי יבוא אחריו להקל ועיין בב"ש שאם נודע החתימה אליה אמרינן דמסתמא כך הי' עולה וכן להיפך אבל היכא דהחתימה ועליה סתרי אהדדי כח) יכתוב לכתחלה ב' גיטין. ואם נודע בודאי דשמו בשעת המילה הי' אליהו אע"ג דרובא דעלמא קרי לי' אליה ופורתא קרי ליה אליהו אפ"ה כותבין גט אחד בשם אליהו וסיים הט"ג משמע שם דבדיעבד אף דסתרי אהדדי שני בגט אחד דשמו אליהו דהוי כלא נודע אלא דלכתחלה יש לחוש שמא הי' בשעת הלידה עיקר שמו אליה ולכן יש לכתוב ב' גיטין:

(כג) אין לכתבו כו'. כ"ש והוא מש"מ וה"ל דכל שיש שינוי בנקודות יצא מכלל קיצור השם וצריך לכתבו הלכך אם הנקודה בחירק א"כ יש שינוי בנקודות הלכך צריך לכתבו כט) ואם רגיל לחתום אליא בלא יו"ד

אבא (כד) אל"ף בסוף **אבלי** כינוי **לאברהם** ולא **לאבא** (כה) ואין כותבין הכינוי ט"ז · **אלימלך** המכ' **פילטא** והוא שם לעז ולא **פלטי** שהוא שם הקודש ושם פילטא הוא כינוי ג"כ לפלטיאל. וכתב מהרש"ל באות א' דא"צ לכתוב הכינוי כיון דרוב פילטא הוא מפלטיאל ובאות פ' כתב (כו) דכותבין הכינוי ולכאורה נראה דכותבין אע"ג שרוב פילטא הוא מפלטיאל דהא כותבין שאלתיאל המכ' אייזק יצחק הסכ'

באר יצחק

יו"ד שנים יש לכתוב כן בלא יו"ד :

(כד) אל"ף בסוף אע"ג דאם השם אבא הוא כינוי לשם אחר שם הקודש צריך לכתוב עליו דמתקרי אבא משום דאף במקום שצריך לכתוב המכונה וכתב דמתקרי כשר ואם כתב המכונה אבא אין לפסלו ויש לכתוב שם אבא ל) באל"ף בסוף :

(כה) ואין כותבין כו' כ"ש. אע"ג שכתב דמי ששמו אבלי ושם קדשו אברהם א"צ לכתוב הכינוי אבלי משום דלא מצינו שיהי' הכינוי לא) אבלי כינוי לשם אחר היינו לאבא. ואם נקרא בשם אבלי ועולה לתורה אברהם וחותם אברהם אבא אז הדין הוא כך אם היה [ש]מו מעריסה ג"כ אברהם אבא כמו חתימתו א"כ שוב [צ]ריך על שם זה לשון דמתקרי ע"כ צריך לכתוב אברהם [ד]מתקרי אברהם אבא והמכ' אבלי ובכאן צריך לכתוב [ה]מכ' אבלי ג"כ. כיון דבכאן הוא כינוי גם לאבא. [א]בל אם חתימתו לבד הוא אברהם אבא ואם כן על חתימה לבד לא שייך לשון דמתקרי ל"ב) ולהקדים חתימה ג"כ אינו נכון כיון שדעת הגאון מהר"א שעיקר [ה]שם הוא מה שקורין אותו לס"ת וא"כ לית תקנה [ל]א לכתוב אברהם המכ' אבלי ולהשמיט שם חתימתו. [א]ם נקרא אבוש ושם קדשו אברהם דינו כקיצור השם [א]"צ לכתבו ואם כתבו אין מזיק וצריך לכתוב אבוש [בו]י"ו. אם כתב אבוש כמי ששמו אבא פסול ועכ"פ [ל]א ניתן הגט אסור ליתנו לכתחלה. אבישו כן יש [לכת]וב ביו"ד אחר הבי"ת והיינו כשנקרא בבי"ת רפויה [אבל] בבי"ת דגושה אינו מלוי כ"א שיהי' כינוי לאבא או לאברהם :

(כו) דכותבין הכינוי כ"ש. אע"ג שמתרץ דברי מהרש"ל מאות א' לאות פ' ומסיק כדעת מהרש"ל דרק היכא

מעגלי תשובה

שלא הי' אז בעיר ואמרו ששמו מלידה ולקרות בתורה הוא אליש ולחתום אינו יודע כלל וכתבו בגט אלישי. והבעל שבק לן חיים. ואחר נתינת הגט קם מערער אחד והוציא קול לפסול הגט באמרו כי מבטא ההמון הוא הילש בה"א. ולמחרתו בא אבי האשה לביתו ורץ המערער לקראתו ושאל אותו על חתימתו ואמר כי הוא חותם א"ע בה"א. וכאשר דרשו הב"ד ממנו אמר שיודע בבירור ששמע מאביו ואמו ששמו מעריסה אליש באלף וכך הוא עולה לתורה ואם היו קורין אותו הלל לא הי' עולה כלל. ועל חתימתו אמר שלפעמים חותם עצמו בה"א. ויען שהוא א"י לחתום וקורין לפניו והוא חותם בה"א ובעת נסתפק השואל אם היא זקוקה לחליצה. והוא ז"ל האריך שם דיש להכשיר הגט אפי' אם יהיה השינוי הזה בשם המגרש עצמו וכו' ובפרט דהשינוי הוא באבי המגורשת וכו' מכל הלין טעמי נלע"ד דהאשה זו מותרת לשוק בלי חליצה ועיין בספר חא"ש סי' כ' שמתיר גם כן כעין זה. במדינתינו שכיח כינוי **עליק** לאליהו אז לכתחילה כן צריך לכתוב ואם כתב **אליק** באלף בתחלתו אין חשש בדיעבד כיון דנגזר משם אליה ועיין בט"נ שמות אנשים אות כ' ס"ק ה' וכן השיב הגאון מבערזאן בתשובתו לק"ק קעשנוב : ל) באל"ף כו' עבא"י ועיין בספר ברכת המים דאם כתב אבה בה"א לסוף במקום אלף כשר אפי' שלא במקום חשש עיגון ולא ניתן עדיין : לא) אבלי כינוי עבא"י ועיין בחידושי ר"ל רוקח שכתב וז"ל ומ"ש הב"ש בשם ס"ש בשם אבלי שהוא כינוי לאברהם ולא לאבא היינו אם קורין הבי"ת ברפה אבל אם הוא בדגש הוא כינוי לאבא וכותבין אבאלי. ק"ו. וכן הוא בתו"ג ס"ס קכ"ט ועיין בספר אה"ש ש"א א"א ס"ק י"א שמביא את דברי התו"ג וכתב עליו שמדברי הט"ז והט"ג לא משמע כן. וסיים שמשמע מדברי הט"ז דבמקום [..]שם אבא וכינוי אבלי אז צריכין לכתבו גם לאברהם. מוכח דמבטא אחד להם בין שהוא כינוי לאברהם [..]אבא : ל"ב) ולהקדים החתימה כו'. עבא"י כאן בשם הט"ג ועיין קוה"ש מבד"א שכתב אולם ראיתי הרבה [..]ים דעתם בכעין זה להקדים את שם החתימה. כראשון הוא הגאון מהרש"ק בספר חא"ש סי' קי"א כאשה [..]את בשינוי ממה שנקראת בפי כל כתב וז"ל אם באנו לחוש לחתימתה הי' צריך לכתוב שניהם ולהקדים שם [..]נה כי על החתימה אין שייך לכתוב דמתקרי ע"כ צריך להקדימו ואף דהחתימה טפל בדיעבד אין קפידא [..] הדחק בדיעבד וכו'. השני הוא דעת אהלי שם כלל כ' ס"ק ע"ז חקר במה שכתב הג"ם דהיכא שהעליה [..]תם סותרין אז הקריאה שבפ"כ מכריע לעשות שם זה לעיקר להקדימו. דהא תינח אם כ"ע קרי ליה בשם [..]ם יכולין להקדימו ולכתוב דמת' ע"ש שעולה בו לתורה אמנם אם הכל קורין אותו בשם שעולה לתורה [..]דימנו לא נוכל לכתוב דמת' ע"ש החתימה והעלה בכה"ג להקדים שם החתימה. ועיין בספר גט מקושר כביאורו

המכ׳ אייזק אעפ״י שרוב אייזק הוא כינוי ליצחק שמ״מ דלא תליא ברוב. מיהו י״ל פילטא פלטיאל שאני דשמו נבלע בפלטיאל כמ״ש ביצחק איצק ובאליעזר ליזר. והרב בעל דמשק אליעזר וס״ם פסקו דכותבין פלטיאל המכונה פילטא וכן עיקר. מיהו נראה במקום דאין קורין כלל לפילטא אלימלך א״צ לכתוב פלטיאל המכ׳ פילטא כמ״ש באות י׳ ביעקב יעקל וכן עיקר. **אליעזר** (כו) מצינו בקרא עם יו״ד אחר הלמ״ד ומצינו בלא יו״ד והם שני שמות ותליא בקבלה איך שמו ורוב ליזר ביו״ד שמו הקודש הוא אליעזר וא״צ לכתוב הכינוי ליזר ורוב לאזר באל״ף שמו הקודש אלעזר בלא יו״ד וא״צ לכתוב הכינוי לאזר אא״כ כשהוא נקרא ליזר ביו״ד ושמו הקודש שלו

מעגלי תשובה

ביאורו על סדר הגט אות י״ט ס״ק ג׳ האריך שם כמה שמביא הב״י דשם שחותם בו ועולה בו הוא העיקר דדבר זה אין לו שורש בש״ס אדרבה עיקר מלתא תליא בקריאת העולם וכו׳ ומסיק דאם כתב שם החתימה ודמת׳ ע״ש שנקרא בפ״כ אין לפסול ואפי׳ לכתחלה י״ל דכותבין השם שחותם בו נשתם וכו׳ ע״כ יותר נכון להקדים שם החתימה מלהשמיטו לגמרי ועיין באהלי שם ש״א שהעלה שיש להקדים שם אברהם אבא ודמת׳ ע״ש אברהם היפך ממש״כ הט״ג כאן. ועיין בא״י בשם הט״ג כאן לענין שם אבוש ועיין בחא״ש סי׳ ע׳ במי שעולה לתורה בשם אברהם אבא וכפי כל נקרא אבא לחוד רק במיעוט נקרא אבוש יש לכתוב אברהם אבא דמת׳ אבא וא״צ לכתוב והמכ׳ אבוש. ואם בפ״כ או רוב נקרא אבוש יש לכתוב אברהם אבא המכ׳ אבוש ובדיעבד שכתבו דנת׳ אבא כשר ועיין בא״ש שחולק עליו במה שכתב וא״צ לכתוב והמכ׳ אבוש דלכתחלה גם כינוי דפולתא צריך להזכיר ולכתוב אברהם אבא דמת׳ אבא ומכ׳ אבוש. גם מש״כ בא״י בשם הט״ג דצריך לכתוב אבוש בוא״ו עיין בזה בתשו׳ מאמר מרדכי סי׳ כ״ו הביא דברי הט״ג ודעתו לכתוב אבש חסר ו׳ כיון שאין נרגש במבטא. ועיין עוד בא״י בשם הט״ג דאם כתב על אבוש אבא פסול. אולם בד״ח חולק עליו ודעתו דאם כתב על אבוש אבא או להיפך כשר. ועיין בשו״ת בית שלמה סי׳ קע״ז באחד המגרש שהיה שמו אברהם וכו׳ ובפי הרוב הי׳ נקרא אבליא א״צ לכתוב הכינוי אבליא משום שהוא קיצור שם מן אברהם ואין לחוש שמא נגזר מן אבלן דזה לא שכיח. והיכא שצריכין לכתבו לסימן יש לכתוב המכ׳ אבליא ובאל״ף לבסוף עיי״ש ועיין לעיל במעגלי תשובה ס״ק ג׳. ועיין בשו״ת צ״צ החדש מהגאון מליבאוויטש סי׳ רי״ג במי ששמו ממילתו אבלי ולא אברהם אבלי מפני שזקינו הנקרא אברהם הי׳ חי ואח״כ כשמת זקינו קראוהו אברהם אבלי והיה נקרא כן בשני השמות יחד. ועכשיו נקרא אבלי בפ״כ וחותם ועולה לתורה אברהם אבלי ונכתב בגט אברהם המכ׳ אבלי אף שלכתחלה היה צריך לכתוב דמתקרי בדיעבד בשעת עיגון יש להקל. ועיין עוד בשו״ת נחלת אבות בדבר הגט הנשלח ממרחקים וכתב בו שם האב של האשה אברהם המכ׳ אבלי והוא נקרא בפ״כ אבלי אלא שנקרא לס״ת אברהם אבא וידוע דאבלי כינוי לאברהם (עיין מש״כ לעיל בשם ר״ש רוקח) ולא לאבא וא״כ נשמט בו שם אחד מהשמות שקורין אותו בו לתורה והוא מקום עיגון והאריך שם דחלילה לסמוך להתיר בשינה שם האב אך בכ״ד זה י[...] להקל וכו׳ ע״ש באריכות: לג) א״צ לכתוב דמתקרי מלך כו׳. עבא״י ועיין בקוה״ש שתמה על הט״ג מ״ש [...] מאלחנן חנן דצריך לכתוב דמת׳ חנן כיון דהוא שם בפ״ע ומדוע לא נאמר כן במלך והביא בשם שו״ת שארית יהודה בסי׳ י׳ באחד שהי׳ נקרא בפ״כ מלך וחתימתו ועלייתו הוא אלימלך ונכתב בגט אלימלך המכ׳ מלך וכתב על זה בעל השארית יהודה גמגום קא חזינא דה״ל לכתוב דמתקרי מלך ולא המכונה עכ״ל בעל השארית יהודה וכתב ע״ז בעל קוה״ש משמע קצת שדעתו ג״כ דנכון לכתוב הכינוי מלך. אמנם מש״כ בעל שארית יהודה קא גמגום קא חזינא לכאורה הוא גמגום גדול דלדעת הר מ״א בתש׳ סי׳ פ״ד ולדעת הב״ח אם כתב המכ׳ במקום דמת׳ הגט פסול ול״ע עכ״ל בעל הקוה״ש. שוב ראיתי בספר אה״ש אות מ״ם שכתב וז״ל והנה כתיבה שלו שם. אף שהוא בלשון הקודש אין קפידא כ״כ אם כותבין עליו המכ׳. וגם מלך לא נמצא שיהיה שם בפ״ע [...] א״צ לכתבו משום דלא הוי רק קיצור השם וכו׳ ועכ״פ מה שכתבו המכ׳ ולא דמת׳ אינו גמגום גדול. ו[...] בתשו׳ ש״י ס״י באחד שהי׳ נקרא בפ״כ מלך לבד ואמר שחתימתו ועלייתו לס״ת הוא אלימלך ונכתב בגט אלי[מלך] המכ׳

באר יצחק

היכא כתבינן פלטיאל המכ׳ פילטא רק היכא דשכיח שם פילטא לאלימלך. אבל אם אינו מצוי שם פילטא לאלימלך אפי׳ יש אחד דשמו פילטא ושם קדשו אלימלך בשביל זה לבד לא כתבינן פלטיאל המכ׳ פילטא. ואם נקרא שמו מלך ושם קדשו אלימלך לג) א״צ לכתוב דמתקרי מלך משום דקיצור השם הוא רק היכא דיש עוד אחד בעיר שמו אלימלך וצריך לכתבו משום סימן. אז צריך לכתוב אלימלך דמת׳ מלך. ושם אלימלך צריך לכתוב תיבה אחת: (כו) מצינו בקרא כו׳ עב״ש כאן דא״צ לכתוב הכינוי לייזר ועיין לקמן באות למ״ד בב״ש במה

שלו הוא אלעזר בלא יו"ד ואז כותבין הבינוי וכן להיפך . והא דאין כותבין לאזר לאלעזר אע"ג דיש לאלעזר כינוי ליפמן וכתבתי כל שיש לשם הקודש כינוי אחר כותבין הבינוי שאני אלעזר לאזר דשם אחד הוא ממש וכ"כ בס"ש בשם רש"ל **לזן** כינוי לאלעזר בלא יו"ד (כח) וכותבין הכינוי ד"ס ולבוש וס"ש בשם מהר"י חיות ועיין עוד באות למ"ד .

אלעזר המכ' ליברמן המכ' בוקש המכ' פאבולי המכונה (כט) פייבש המכונה ליפמן. וכל שכתבתי סתם הכינוי כותבין הכינוי אא"כ איכא דכתבתי בפירוש שאין כותבין הכינוי. כתב בט"ז אחד הי' חותם אליעזר ביו"ד ועולה לס"ת בלא יו"ד והוא לא ידע למה חותם א"ע כן ביו"ד (ל) ופסק דיש לילך אחר שמו

שעולה

באר יצחק

כמה שמחלק בין ליזר בחיר"ק שאין צריך לכתבו לאליעזר ובין ליזר בציר"י דצריך לכתבו לאליעזר , לד) והט"ג תמה שם למה ולדינא מס"ק שם כיון דאם כתבו אינו מזיק ע"כ אם הכינוי ליזר בציר"י יש לכתבו לאליעזר : (כח) וכותבין הכינוי כו' כ"ס . פע"ג דבין שקורין אותו לזן בקמ"ץ ובין שקורין אותו בפת"ח צריך לכתוב הכינוי לזן בלא אל"ף :

(כט) פייבש כו' כ"ס. פע"ג שמביא בשם ז"מ המכ' ויבש בוא"ו. ואע"ג דלכתחלה יש לכתוב בפ"א אבל אם כתב בוא"ו ג"כ כשר כי וא"ו אמת הוא במקום פ"א רפויה עיין אות וא"ו בשם רש"ל : זוסמן הוא כינוי לאליעזר . ספי הוא כינוי לאליעזר . קרים כינוי לאליעזר. לעזיל כינוי לאליעזר ובוקש הוא כינוי לאלעזר עיין ס"ג בפנים :

(ל) ופסק דיש לילך כו' כ"ס : פע"ג שכתב דמיירי שהיה ג"כ שמו בפ"כ לאזר ולא ידע טעם למה הוא

מעגלי תשובה

המכ' מלך והיה צריך לכתוב דמתקרי מלך . ונתברר שנקרא בעת הולדו מלך משה. אם לא היה שום אונס לרמאות היינו שיתקיר אצל האנשים שעגדו שם שהוא רוצה לעשות לו רמאות שלא לומר רק שם אחד ולהעלים שם האחר . האשה מותרת לינשא. ועיין בשו"ת מאיר נתיבים סי' מ"ג שכתב במי ששמו אלימלך והעולם קוראים אותו מלך כפי שהוא רגיל ושכיח כן אין כותבין רק אלימלך לבד ועיין על זה בקב ונקי שכתב שכפי הנראה שחסר בשם סיום התשובה כי מסיים ע"כ מלאכו . ועיין בשו"ת ד"ח ח"ב סי' ק"ג אחד היה שמו לבי אלימלך והיה נקרא בפ"כ הירש מלך והי' ספק אם לכתוב לבי אלימלך המכ' הירש מילך ביו"ד אחר המ"ם להורות על הציר"י . והשיב כיון דשם הקודש הוא אלימלך מסתמא הכוונה על מלך שבלשון קודש . ובלא שינוי במבטא אין קפידא לכן יכתוב לבי אלימלך דמתק' הירש מלך ע"ש ועיין עוד בק"ו בליקוטים אות פ' דמי שנקרא בפ"כ פילע ושם הקודש שלו אלימלך יש לחוש אולי הפוסקים היתה קבלה בידם שצריך לכתוב אל"ף בסוף אף שהטי"ת נחה בקריאה או דלמא דהיינו דוקא שקריאת השם הוא בא"ז תנועה שתחת הט' המושכת הברת אל"ף אחריה אבל היכא דקריאת הטי"ת הוא נחה בלא תנועה מהי תיתי לכתוב אל"ף אחריה ולגאת ספק הנ"ל צריך ב' גיטין וגם בזה חסר סיום התשובה : לד) והט"ג תמה שם. עבא"י ועיין מהר"ם ר"י בס"ם שכתב בשם ליזר . על הרוב הוא כינוי לאליעזר ואם קורין הלמ"ד בציר"י כמו שנוהגין במדינות אלו יש לכתוב גם הכינוי אבל אם קורין הלמ"ד בחיר"ק אין לכתוב הכינוי ואם הוא כינוי לאלעזר אפי' אם קורין הלמ"ד בחיר"ק צריך לכתוב הכינוי וכתב ע"ז בביאורו חילוק זה לא מצאתי בשום מקום אך מצאתי בזה מחלוקת כי הד"מ והז"מ כתבו בזה דא"צ לכתוב אליעזר המכ' ליזר וכן מ"כ בשם יש"ם ומסיים ראיתי גט שהובא מפוזן שהיה כתוב בו אליעזר המכ' ליזר וא"כ ודאי שדעת המסדר היה מאחר שיש אליעזר שכינויו ליפמן צריך לפרש בכינוי זה איזהו אליעזר הוא . וטעות הוא בידו דמה בכך סוף סוף אותו שקורין אותו ליזר לא יאמרו שהוא אחר שהרי כל ליזר בא מאליעזר . ובשלמא אם היה שאר שמות גם בשם ליזר אז היה צריך לכתוב המכ' שלא יאמרו שהוא אחר אבל מאחר שאין זה במצא ליכא למיחש עכ"ל המ"כ ולענ"ד וכו' ה"ל אפי' אם אין שאר שמות גם בשם ליזר מ"מ מאחר שיש גם אליעזר שכינויו ליפמן אעפ"י שכל ליזר בא מאליעזר מ"מ אם לא היו כותבין בגט רק אליעזר לחוד אז קלא ב"א היודעים שמכנין שמו ליזר יחשבו דדוקא מליפמן עיקר שמו אליעזר אבל ליזר עיקר שמו הוא שם אחר וכשיראו שנכתב בגט אליעזר לחוד יוליאו לעז לומר שנכתב הגט ע"ש איש אחר וכו' לכך נראה לעשות פשר דבר כמו שכתבתי דאם קורין הלמ"ד בציר"י כיון שיש שינוי קצת בין הכינוי לעיקר השם במבטא וגם שיש שינוי הרבה בנקודה יש לכתוב הכינוי עכ"ל ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ל' באיש אחד שהי' שמו מעריסה אליעזר אליהו ובפ"כ היה נקרא ליזר אליה ואח"כ נשתנה שמו מחמת חולי לשם אברהם ומאז היו קורין אותו אביו ואמו לפעמים אברהם ליזר אליה וכן בני העיר היו קורין אותו ליזר אליה כמקדם ולתורה עלה לפעמים אברהם אליעזר אליהו ולפעמים אליעזר אליהו וחתימת ידו הוא אליעזר אלי' ברש"מה על היו"ד ונקרא בשם

ראבינער

שעולא לס"ת **אליקים** בשני יודין המכונה (לא) **גוצלין** רש"ל ובס"מ ונ"ש ושם גוצלין עיין באות גימ"ל. אליקים המכונה גוצלי המכ' געץ המכונה ויבלין המכ' זלמן המכ' ליווא המכ'

מעגלי תשובה

ראבינער הן בפניו והן שלא בפניו ונשתקעו שמות הנ"ל בקריאה שבפ"כ ודעת השואל היה לכתוב בגט. אברהם אליעזר אליהו דמת' אליעזר אליהו. והוא ז"ל השיב הנה כמה שכ"ת השמיט בהגה שם אליה יפה עשה כיון שעכשיו אינו נקרא כלל בשם אליה יש לכתוב אליהו כיון שמעריסה הי' שמו אליהו וכן עולה לתורה וכו' אמנם מש"כ כ"ת אברהם אליעזר אליהו דמת' אליעזר אליהו ואולי טעמו משום דשם אברהם הוא מחמת חולי לו משפט הקדימה ולענ"ד יש לכתוב אליעזר אליהו דמת' אברהם אליעזר אליהו כיון שחותם א"ע אליעזר אליהו ע"כ החתימה עיקר שחותם כמה פעמים בשבוע. ועוד דהא שם אליעזר אליהו הוא בין בחתימה ובין בעליה רק שלפעמים הוא מוסיף בעליה שם אברהם ע"כ שם אליעזר אליהו עיקר ובתנאי שיסכים לזה עוד חכם אחד מחכמי הזמן עיי"ש: לה) לזה עוד כו' עבא"י ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' כ' בגט עזוב דם אשר לפנים בישראל היה שמו מעריסה שמואל הירץ וכן חתם עצמו אך לתורה ובפי כל הי' נקרא שמואל לחוד איך לכתוב בגט והביא דברי הט"ז כאן ודברי הס"ג כאן עם החילוקי דינים שעשה. וכתב עליו דמה דמשמע מהס"ג כאן דאם נקרא בשם עריסה ג"כ כן יש לכתוב דמת' כיון שחותם עצמו כן. אף דלס"ת ולכ"ע אינו נקרא בשם זה. הנה הגאון עצמו בכללים שלו סעיף כ' סס"ק ק"ז מסתפק בזה כיון דהקריאה נשתקע. ואמנם מה דפשיטא ליה להט"ז דעל החתימה לא שייך לשון קריאה. הנה עיקר דבר זה צ"ע כי הלא כל תורה שבכתב נקרא מקרא על שם מה שקורין בו ואמאי לא יצדק לשון קריאה על חתימתו. ויתפרש דמת' מתוך הכתב ומקרא מלא דיבר הכתוב ויהי כקרוא המלך את הספר. ולכן נראה דהט"ז לא קאמר רק שא"צ לכתוב דמת' אבל אם כתבו אינו מזיק עכ"ל ועיין בספר אה"ס שכתב עליו וז"ל ולפענ"ד צ"ע דעדיין יש לדקדק. הן אמת כי לשון קריאה שייך ג"כ על קריאת הספר (לעזן) אבל קאי על הספר שהספר נקרא מהאדם הקורא בו. אבל אם הקריאה קאי על האדם. היינו שהאדם נקרא. זהו ענין אחר. ולא יתפרש אלא שקורין אותו בשמו (רופען) וכיון שכותבין בגט אנא פלוני דמת' פלוני פירושו שקורין אותו בשם זה וכיון שבאמת אין קורין אותו בשם זה אלא כתב חתימתו קורין כך איכא משום לעז. ועיין עוד בספר אה"ס כלל ז' ס"ק ד' שכתב דזהו הסברא שמצרפינן שם העריסה הוא רק לענין דמת' אבל לא לענין המכ' ואם כתבו המכ' ע"ש החתימה אפי' בצירוף שם העריסה צ"ע אם יש להכשיר: לו) ב' גיטין כו'. עבא"י היינו בגט אחד יכתוב אלעזר לחוד ובאחד יכתוב אלעזר דמתקרי אליעזר ועיין בס' אה"ס שכתב דאף אם שם המילה היה אליעזר אין לכתוב עליו דמת' כיון דסוף סוף אינו נקרא כן ובין כך ובין כך סגי בגט אחד כל שיש טעם לחתימתו הן מחמת שהוא שם המילה והן מחמת מצד הקבלה מבני משפחתו יכתבו בו אליעזר דמתקרי אלעזר. ואם אין טעם לחתימתו לא יכתבו בו רק אלעזר לחוד כמ"ש הט"ז: לז) שהכל קורין בו כו'. ועיין בס' אה"ס שכתב דאע"ג דקיי"ל דחניכה לבד ג"כ כשר היינו כשלא הזכיר רק החניכה לבד ולא הזכיר שם המובהק כלל. משא"כ כשמזכיר שם המובהק ואינו מזכיר כתיקונו אלא חציו כגון ששמו העיקר אברהם יהודה וקורין אותו ליב וכתבו הגט אברהם המכ' ליב הגט פסול. ועיין בס' חת"ס סי' ק"ס באיש אחד שבא לכאן והוחזק א"ע בעליותו וחתימתו אפרים בן אליעזר. והיו לו ג"כ אחים שבאו לכאן קודם ממנו והוחזק ג"כ אביהם בן אליעזר. ועתה עזב את אשתו וחזר לעירו ושלח ג"פ ע"י שליח וכתב בשם אביו יקותיאל. וכתבו מהם דייני עירו שהבעל ואחיו טעו שלא היה שם אביהם מעולם אליעזר רק יקותיאל. ומה גם שאביהם עודנו בחיים ושמו יקותיאל. הדין כך אם היו כותבים בגט שם אליעזר לבד פסול משום דאינו יכול לשנות שם אביו. וגם אם היו כותבים בגט אליעזר דמתקרי יקותיאל נמי פסול מ"מ רק יש לכתוב בשם יקותיאל

באר יצחק

הוא חותם עצמו אליעזר רק השיב שכך חותם מנעוריו וע"ז כתב הט"ז שאין להשגיח על חתימתו. אבל אם יש לו טעם לחתימתו כגון שידוע לו ששם העריסה הי' ג"כ אליעזר. יש לכתוב אלעזר דמת' אליעזר. ואף דעל החתימה א"א לכתוב דמתקרי אבל כאן מצורף (ל"ה) לזה עוד שם העריסה שפיר לכתוב עליו דמת'. והיכא שגם שמו מעריסה הי' אלעזר. רק שטעמו לחתום אליעזר מצד קבלה מבני משפחתו שחותמין כן וכיוצא בו א"כ שוב אינו נופל עליו לשון דמת' כיון דמעולם לא נקרא כן רק שחותם כן ואם כן כה"ג יש לכתוב (ל"ו) ב' גיטין. ומ"מ נראה דאף בכה"ג אם לא נתן רק גט אחד בשם אלעזר לבד אין להקפיד כיון שנקרא כן בפי העולם וא"כ הוי חניכה (ל"ז) שהכל קורין בו ומכש"כ שעולה לתורה ג"כ בשם אלעזר:

(לא) גוצלין כו'. עט"ג שכתב דבמדינותינו כינוי לאליקים על הרוב געציל וכן צריך לכתוב כפי הברתינו

מכ' (לב) **אנשטאש** . **אלישיב** בכ' יודי"ן . **אלכסנדרי** כן כותבין מן הסתם אלא א"כ יש לו קבלה לכתוב אלכסנדר או שתתם א"ע כך (לג) או שעולה לס"ת כך כמ"ש לעיל בשם אליה ובס"מ כתב במדינות אלו כותבין בסתם בלא יו"ד וא"צ לכתוב המכ' **סנדרלא** או המכ' סענדר כ"כ רש"ל וכן א"צ לכתוב המכ' סענדרמן דכל דמקצר בראשו אין נפקותא אם מאריך בסופו. ד"מ . וכן א"צ לכתוב **משה** המכ' **מושמאן** . **אלצפן** אליצפן יש לילך בזה אחר תתימתו או אחר הקבלה שלו כמ"ש . בשם אליעזר ס"ש . **אלקנה** בה"א ואין צריך לכתוב (לד) המכונה **קנה** נ"ש גם אין צריך לכתוב המכ'

באר יצחק

הכרתינו לח) ושם אליקים הוא בכ' יודי"ן : (לב) אנאסטאס . עט"ג שמביא בשם ס"ש דמתקרי אנאסטעאס והוא פירוש שם אליקים בלשון יון והיינו משום דס"ל כל שהכינוי הוא פירוש לשון העברי יש לכתוב דמתקרי אבל הב"ש לא סובר כן רק בכל גווני יש לכתוב המכ' ולכן העתיק כאן המכ' אנאסטאס . ולפנין אם צריך לכתוב האלפי"ן עיין בב"ש דלכתחלה א"צ האלפי"ן באמצע כיון דשם יוני הוא והם אינם מקפידים לכתוב אל"ף במקום פת"ח : (לג) או שעולה כו' כ"ש עט"ג שכתב שעכשיו במדינות אלו קריאת שם זה הוא אלכסנדר ולא אלכסנדרי . לט) וכן צריך לכתוב בגט אע"ג דלא מצינו בש"ס רק שם אלכסנדרי אפ"ה נשתרבב בינינו ע"ש אלכסנדר מוקדון שכהן גדול הבטיח לו שכל הכהנים אשר יולדו בשנה ההוא יהיו נקראים על שמו ובכל מקום שמזכיר שם זה הוא בלא יו"ד וכינוי סענדר א"צ לכתוב כיון שהוא מובלע בשם אלכסנדר כמו שא"צ לכתוב המכ' איציק רק אם רוצה לכתבו אין מזיק: (לד) המכ' קנה כו' כ"ש עט"ג שכתב לדינא דקנה מצינו שהוא שם העצם כמו שנמצא בספר הקדוש הקנה אמר קנה בן גדור. וכיון דהוא שם העצם אף אם זה המגרש נקרא משורש אלקנה אפ"ה צריך לכתבו כמו אלחנן חנן . ויש לכ' אלקנה מ) דמתקרי קנה ולא המכ' קנה כי קודש הוא ואם אי' אם נגזר משם אלקנה גם הוא חותם קנה לבד נראה שאין לכתוב רק קנה לבד . ואפי' אימא שעיקר שמו הוא אלקנה מ"מ כיון שהכל קורין אותו בשם זה שני בהכי : המכ'

מעגלי תשובה

יקותיאל . ואף שהיה נכתב במקום שקורין לאביו בשם אליעזר ג"כ צריך לכתוב שמו יקותיאל ואין לחוש שיאמרו אין זה המגרש כי דוקא בשם עצמו דייקו אינשי מה שמו אבל בשם אביו לא דייקו ע"ש : לח) ושם אליקים כו' . עבא"י ואם חותם עצמו אליקום בוא"ו צריך לכתוב בגט ג"כ בוא"ו כיון דגם הקריאה נדמה למלאפו"ם לא תלינן חתימתו בטעות אבל בלא"כ צריך לכתוב בכ' יודי"ן . ועיין במהר"ם ר"י בביאורו כתב אליקים בכ' יודי"ן כן הוא במלכים ב' פ' י"ח י"ט וכן בישעיה ל"ו ל"ז כמה פעמים אליקים בכ' יודי"ן וכן בנחמיה י"ב פסוק מ"א וכן הוא בספר יוחסין ואף שבד"מ ובז"מ ובקלת כתבי אחרונים בדיני השמות כתבו אליקום בוא"ו ובקלת כתבים אליקים בכ' יודי"ן. נראה שלא חששו לדקדק שם האיך יש לכתוב עיקר השם רק האיך יש לכתוב הכנויים של אליקים . ועיין בספארת לבי סי' ל"ו באחד שהיה שמו מעריסה אריה אליקים וכינויו ליב געציל ואח"כ נשתקע שם געציל ונקרא רק ליב. ולס"ת נקרא כעת אריה אליקים וחותם א"ע לרוב פעמים אריה אליקים רק איזה חתימות מצאו שחתם א"ע אריה לחוד וכמה פעמים התפלל בבהכ"נ דשם והיה נקרא לס"ת אריה לחוד רק אח"כ התפלל בבהמ"ד אחר ונקרא בכ' השמות לס"ת וכתבו המסדרים אריה המכונה ליב דמת' אליקים כשר . ואף כשנקרא אליקים ביו"ד וכתבו אליקום כשר : לט) וכן צריך כו' עט"ג והבאתיו כאן בבא"י ועיין מהר"ם ר"י בביאורו שכתב ונראה דאם יש לו לכתוב אלכסנדר וכתב אלכסנדרי או איפכא אם הוא שעת הדחק או שכבר ניתן יש להכשיר אע"ג דכל אחד שם בפ"ע כי מצינו אלכסנדר מוקדון בלא יו"ד לבסוף מ"מ לא מסקינן שמתא בשמיה משום דהיה נכרי רק שנקרא ע"ש האמוראים . אלא דמה שמחזקים שמם אלכסנדר היינו מפני שהוא שם ארוך מקצרין הלשון עכ"ל : מ) דמת' קנה עבא"י ועיין בשו"ת מהרי"א הלוי סי' כ"א שכתב שבגוף דברי הט"ג שכתב לכתוב דמתקרי קנה מאחר דשם קנה שם בפ"ע וכו' דומה לאלחנן חנן ולדעתי הוא סותר א"ע שכתב בשמות אנשים א"י ס"ק ע"ז דאם שמו מעריסה יוסף וכן עולה לתורה אע"ג דאיכא דקרי ליה יוסי אינו רק קילס"ם וכו' מ"מ שם יוסי לא שכיח בינינו ואינו דומה לשם חנן השכיח בינינו וכו' הרי מבואר דאף דיוסי שם בפ"ע מ"מ כיון דלא שכיח שם זה בינינו אמרינן שהוא נגזר מיוסף ואין צריך לכתבו ואם כן אמאי כתב כאן דיש לכתוב דמתקרי קנה הא ג"כ לא שכיח בינינו וא"כ הוי רק קילס"ם ול"ע . ועיין בד"מ כתב ג"כ דא"צ לכתוב דמת' קנה . ועיין עוד בשו"ת הנ"ל באחי שנגירשת שהיה שמו כעלייתו לתורה אלקנה ונקרא בפ"כ קניה כדגשות הנו"ן והיו"ד ונכתב בגט אלקנה דמתקרי קנה וכתב הוא ז"ל

גימל

(לה) המכ׳ אליקא ס״ש. **אנגיל** שם האיש. ס״ש. **אפרים** המכ׳ **גומפיל** (לו) אמכ׳ **גומפרעכט** ועיין אות ג׳. **אצל** שם הוא בד״ה ואם כינוי שלו **איצל** ביו״ד ויש לו קבלה דשם מובהק שלו הוא אצל בלא יו״ד כותבין רק אצל. אבל אם אין לו קבלה אלא כך עלה לס״ת כותבין איצל. דהא עפ״י הדין הכינוי לבד כשר א״כ אפי׳ היה שמו המובהק אצל כשר הגט כשכותבין איצל ביו״ד דהוא כינוי שלו. אבל אם יכתוב אצל בלא יו״ד יש לחוש שמא שמו הקודש הוא יצחק מ״ה כינוי שלו איצל ומה׳ שעולה לס״ת אצל הוא בטעות כ״כ רש״ל ולמ״ש גבי אבשלום יש לכתוב אצל (לז) המכונה איצל כיון דידוע בקבלה דשמו אצל וקורין אותו איצל. **אכסילראד** כותבין (לח) בחד תיבה כ״כ בס״ש וס״מ וכתב בט״ז דכותבין אקסיל ראד המכונה בענדט וליתא אלא כותבין דמתקרי בענדט כיון דשני השמות הם שמות של לעז ואין כותבין המכ׳ אלא אם שם שלו שם הקודש אז הוי שם הלעז ככינוי בעלמא. אבל אם שניהם שוים כותבין דמת׳ כ״כ בס״ש וכ״כ בתשו׳ מהר״ם מלובלין סל״ט ושם בענדט עיין אות ב׳: **אכסלראד** דמתקרי איצל ס״מ ומסתמא כותבין אקסילראד ואם אמר שרגיל לחתום אקסילראד או אקשיל בשי״ן או אקסיל רדא או אכסיל בכ״ף

מעגלי תשובה

ז״ל דדעתו בזה לכתוב אלקנה המכ׳ קיא כאל״ף לסוף. אף דעיקר השם הוא אלקנה בה״א וא״כ הדעת נוטה לכתוב קיה בה״א מ״מ דמי לשם שלומיא אף דנגזר משם שלמה אפ״ה כותבין הכינוי באל״ף ובדיעבד מכשיר הגט עיי״ש: מא) המכ׳ אליקא כו׳ עבא״י בשם הע״ג ועיין בספר אה״ש שתמה על הע״ג במה שכתב אילקא אליקא באל״ף לבסוף הא נגזר מאלקנה ויש לכתוב בה״א לסוף ועיין בקב נקי שמות אנשים ס״ק כ״ו:

מב) פישל כו׳ עבא״י ועיין בשו״ת נחלת אבות בדבר הגט שנכתב בו בת אפרים המכ׳ פישל. ולא נודע אם שמו אפרים כלל רק עפ״י הכתיבה והחזן העיד שכתב שם אפרים מדעתו. והשיב ז״ל הנה אף שקשה פלי להכנים ראשי בדבר אשר האריכו בו קמאי ובתראי אך ורק אכתוב בקצרה ראשית הדברים הסכמתי שהאשה הזאת מותרת מתרי טעמי וכו׳ טעם ב׳ כיון דבעל עיטור מתיר בפירוש בשינה שם האב כיון שא״ל לכתבו ואני מצאתי בתשו׳ מהר״ם פדואה שמביא בשם מרדכי הארוך דס״ל גם כן דשינוי שם האב אין לפסלו מה״ט שא״ל לכתבו וא״כ בכ״ד כיון שאין מבורר שם הקודש של אביה ואפשר דשמו היה אפרים וא״כ לפי מה שהסכימו כל גדולי הספרדים בתשובותיהם להתיר עגונות מטעם ס״ס אם כן ה״נ האשה הלזו מותרת מטעם ס״ס. חדא דלמא שמו היה אפרים ואין כאן שינוי שם. ודלמא קיי״ל כבעל עיטור ומרדכי הארוך דשינוי בשם האב אינו פוסל עכ״ל. ועיין בתא״ם ס״ד שכתב אם נודע ש״ש לאביו שהוא במרחקים ב׳ שמות אפרים ליב והוא החזיק בשם אביו ועולה לתורה בשם אפרים לחוד יש ליתן ב׳ גיטין הראשון בשם אפרים לבד והשני בלא שם אב כלל. ועיין עוד סי׳ קפ״ד כתב בגט דמת׳ חזקאל אפרים והוא נקרא בפ״כ פרים בהבלעת האל״ף אין קפידא וכשר הגט. ועיין בספר ש״ע לענין אביגדר ביגדר דצריך לכתוב אביגדר אעפ״י שנקרא ביגדר משום דממתת מהירת הלשון פולטין האל״ף כמו כן הכא באפרים פרים. במדינתינו שכיח כינוי **פרויקא** לאפרים ונראה דתליא במבטא אם הוא נקרא בקמ״ץ תחת הרי״ש ובהרגש יו״ד להיך לכתוב פראיקא. ועיין שמ״א אות מ׳ בא״י ס״ק כ״ו. ואם הברת הרי״ש הוא לענין מרדכי מארדיש דאע״ג דבשם מרדכי הוא ג״כ בקמ״ץ ואפ״ה הוא בלא אל״ף ומדוע מארדיש באל״ף בחולם כותבין פרויקא כמו קלויז טרויב ובדומה: מג) רק איצל כו׳ עבא״י ועיין בספר ש״ע שכתב דבכינוי כזה שהוא דומה ממש להשם ואין ביניהם רק שינוי מעט בנקודת החיר״ק הכל מודים דא״ל לכתוב הכינוי אע״ג דיש לו שם קודש אחר ובן מורין דבכי הכ״ם בשם אביגדר. ועיין כ״ש כאן בשם רש״ל דצריך שיהיה לו קבלה דוקא אבל הטעם לחוד לא מהני כו׳ אבל עיין מהר״ם בכאורו דחולק על רש״ל דברגיל לחתום או לעלות לס״ת מהני. אף בלא קבלה דאף אם

באר יצחק

(לה) המכ׳ אליקא עט״ג דשם אליקא או אילקא אם ידוע ששורשו מאלקנה יש לכתוב אלקנה מא) המכ׳ אליקא או המכ׳ אילקא אבל אם אין ידוע ששורשו מאלקנה יש לכתוב בגט השם הזה כמו שהוא נקרא:

(לו) המכ׳ כו׳ כ״ש. והנה יש עוד כינויים לאפרים מב) פישל. פיש. זלמן. קרפיל. או קארפיל. ועיין שמות אנשים אות ק׳ ע״ג ס״ק ה׳:

(לז) המכ׳ איצל. טע״ג בתחלה כתב שא״ל לכתוב הכינוי איצל משום דאין לאצל כינוי אחר מג) רק איצל ולדינא מסיק ומ״מ נראה לכתבו כיון דעכ״פ אינו מזיק ועיין ש״א יו״ד ס״ק י״ג:

(לח) בחד תיבה כו׳ עיין ע״ג דשם אקסילראד יש לכתוב תיבה אחת בעין ב׳ תיבות:

אולבין (לט) אחר חתימתו. **אשקר** (מ) שם איש. **אשר** המכ' **אנשיל** ומסתמא כותבין אנשיל (מא) ביו"ד אחר השי"ן. אשר המכ' מוקיל המכונה זעליקמאן הסכונה (מב) **ענואל אפרים** המכ' אפרשקא ס"ם **אשתרק** שם איש וכותבין (מג) בתי"ו וקו"ף כאשר כתוב כאן כ"ש. **אלזגוטא** עיין שם זה

באר יצחק

(לט) אחר חתימתו עט"ג דבמדינות ליטא וכיוצא שמדברים בסמ"ך כמו שי"ן ימנית שפיר יש לילך בזה אחר חתימתו. אבל במדינתינו שמבטא הסמ"ך הוא שי"ן שמאלית ובמכתב על הרוב כשכותבין שי"ן קורא אותו בימין אין לילך בזה אחר החתימה מד) לכתוב בשי"ן ויש לכתוב ב' גיטין וכן לענין אקסיל ראד יש לכתוב ב' גיטין ואם כתב גט אחד אקסיל רדא דמתקרי אקסיל ראד ג"כ כשר. אבל לפענ"ד שפיר טפי לכתוב ב' גיטין: שמות נשים ועיירות דדשו בהם רבים והנו לכתבם בשי"ן אין לשנות ולכתוב בסמ"ך ואם כתב בסמ"ך כשר. אבל שמות נשים דלא דשו בהם והם בשי"ן שמאלית עדיף טפי לכתבם בסמ"ך:

(מ) שם איש. כ"ש. כן הוא בס"ם בשם מהרי"ט והוא מלשון ערבי ופירושו מ"ה) אדמוני:

(מא) ביו"ד אחר השי"ן. כ"ש. עט"ג דכתב דמן השמש יש לכתוב ביו"ד מו) אם לא שרגיל לחתום בלא יו"ד. גם לפי הכרת שמדברים בלשון גם מדגישים קצת שהטי"ת ניכר במבטא אפשר דצריך לכתוב אשר המכ' אנטשיל בטי"ת שי"ן ומכש"כ אם חותם כן וצ"ע:

(מב) ענואל. כ"ש. עט"ג שכתב דצ"ע על הכ"ש במה שכתב המכ' ענואל כי נראה דענו אל הוא שם קודש מחובר משני תיבות ענו אל ושייך עליו לשון דמתקרי. ונראה שאם אינו יודע בבירור שהוא שם חול יש לכתוב דמת' כיון שאם כתב דמתקרי במקום מכונה כשר. ויש עוד כינוים לאשר. לאם. לעמיל. כשר. דמש"א בשם זקינו עט"ג כאן:

(מג) כתי"ו כ"ש. ואם כתב בטי"ת הגט כשר:

איסק

מעגלי תשובה

מד) אם הטלייה בטעות מ"מ מחזיק שמו כן תמיד: לכתוב בשי"ן ועיין בד"מ שמביא דהכל לפי מה שקורין אותו באותו מקום ואם כתב שי"ן במקום סמ"ך אין לחוש כ"כ ועיין בנ"פ סי' קכ"ט ס"ק ל' ועיין כאן בא"י דשמות נשים דלא דשו כו' טפי עדיף לכתבם בסמ"ך ועיין בב"א ספ"ה דאם שינה וכתב בהם שי"ן יש להכשיר בדיעבד בשעת הדחק. ועיין בגליון ש"ע של הגאון ר' עקיבא איגר ז"ל כ"כ עיין שו"ת חות יאיר בסופו תשובה מהגאון ר' דוד אופנהיים ז"ל שכ' דבר נחמד בזה:

מה) אדמוני. עבא"י ועיין בע"כ דגם לנקבה קורין שקרא ושניהם פירושו אדמוני בלשון ערבי ועיין ש"ע: מו) אם לא שרגיל כו' עבא"י ועיין בשו"ת פני יהושע חלק א' סי' י"ד שכתב וז"ל שם אבאל כתבתי כמה פעמים בלא יו"ד וכן נראה ממורי הגאון מהר"ש מלובלין ז"ל בכל שמות כיוצא באלו אם לא שחותם עצמו ביו"ד. ועיין כאן בא"י בשם הט"ג דלפי הכרת שמדברים בלשון גם כו' אפשר דצריך לכתוב המכ' אנטשיל וצ"ע עיין בזה בס' ש"ע שכתב וא"י מה מספקא לי' דפשיטא שלפי סברתינו יש לכתוב אנטשיל משום שמרגישין הט' במבטא. ועיין בס' חא"ם סי' קע"ע באחד שהיה נקרא אנטשיל בטי"ת וכתבו בגט אנשיל. אם ברוב העולם נקרא ונרגש במבטא הטי"ת. ודאי שינוי השם ופסול הגט. ואם רק מקצת קורין כך ומקצת כך אפי' הם שוים כשר הגט. ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' כ"ד ע"ד אשר המכ' אנשיל שנתן גט לאשתו בשם זה שהחזיק בו וכן נכתב בתנאים ובכתובה וחתימת ידו בכמה כתבים. וגם הוא אמר שכן שמו. ואחר הנתינה כמו שלשים יום יצא בב"ד שטר אחד שנכתב ככר חתום בחתימת ידו בשם אנטשיל והמגרש אמר שלא בכוונה

שם עצמו פעם כך ופעם כך. וככפר שהוא דר שם שהוא לא מקום כתיבה ונתינה היו הכפרים קורין אותו אנטשיל הגט כשר. ואפשר דאפי' לכתחלה מגרשין בשם אנשיל ע"ש. ועיין בהר המור סי' ל"ד ע"ד אשר המכ' אנשיל ועתה נשתקע שמו ונקרא אנטאן או עאנל שהוא קיצור השם דאנטאן. והמתגרשת שמה ריזיל ונקראת עכשיו טרעזניא. ושם אביה יהודא ארי' המכונה זעלקי ונקרא עכשיו סימאן. אבל לא נשתקע שמם. יכתוב שם אנטאן לבד בגט האחד ובגט הב' יכתוב אשר המכונה אנשיל לחוד. או יכתוב גט אחד לבד ויכתוב בו אנטאן דהוה מתקרי אשר המכ' אנשיל. ושם האשה טרעזניא דמתקריא ריזיל בת יהודא ארי' המכונה זעלקי דמתקרי סימאן. וכתב בס' חא"ם על דבר אשר המכ' אנשיל נכתב בגט והוא היה נקרא לתורה בשניהם יחד יש להתיר בדיעבד במקום עיגון כי מה שפוסלין הפוסקים בחילוק השמות היינו בשניהם שם הקודש והוי כל חד שם ש"ע וכו' אך אם אחד שם קודש ואחד כינוי וכתבו המכ' אין זה שינוי וכו'. וגם לא כתבו שם אלטר והוא הם נקרא וחותם כן רק שעלייתו לתורה היה בשם אשר אנשיל כיון שהוא במקום עיגון יש להכשיר משום דמיד

עפל

זה אות ג'. **איצל** איזא. איזק. (מד) **איסק** כינוי ליצחק ויש לכתוב כינוים אלו. אבל **איצחק** הוא קיצור השם מיצחק וא"צ לכתוב קיצור השם. **אקסלראד** כתב בס"מ דכותבין מסתמא בכ"ף ובט"ז כתב בקו"ף. ובס"ש כתב דתליא במבטא דיש מקומות דהמבטא שלהם הוא בכ"ף רפויה לפ"ז לדידן דאין קורין רפה יש לכתוב בקו"ף וכ"כ הרב בד"א (מה) אם יודעין חתימתו כתבתי בסמוך דהולכין אחר חתימתו:

(אות ב) בנימן חסר יו"ד אחר המ"ם כן פסק בת"ה וכן פסק בש"ע. ומהרש"ל ובד"מ כותבין (א) דכותבין מלא יו"ד אחר המ"ם. ופסק בס"ש דלכתחלה יש לכתוב מלא דהא קיי"ל אפי' מה שראוי להיות חסר וכתבו מלא כשר כיון דהמבטא הוא כאלו היה מלא. מכש"כ כאן די"א דיש לכתוב מלא.

מיאו

מעגלי תשובה

ספק לא יצא וא"כ למכשירין גם ספק ודאי דכשר בזה. ועיין עוד בשו"ת בית שלמה סי' ל"ט במגרש אחד שבא לגרש ושם אביו שמו הקודש אשר וכינויו בפ"כ אנשיל וכן חותם א"ע ברוב הפעמים אנשל לבד. רק לפעמים חותם בשני השמות אשר אנשיל ולפ"ז נקרא בשני השמות. וכ"מ כתב בהגט משה בן אשר דמת' אנשיל. ושלח הגט לעיר קוסב והב"ד דשם לא רצו לקבלו יען שבהשמטות לספר ט"ג מביא בשם ח"ס בשם אליעזר ליפא שהוא עולה וחותם אליעזר ליפא ונקרא ליפא יש לכתוב אליעזר ליפא דמתקרי ליפא וה"ה בנ"ד היה לו לכתוב כן. אשר אנשיל דמתקרי אנשיל. והוא ז"ל השיב הגם שהט"ג כתב כן בהשמטות כדברי הח"ס מ"מ בלוק"ש סי' י"ב גבי שם יהושע העשיל כתב להיפך וכו' ומכש"כ באבי המגרש דקיל יותר וכו' ע"כ בדיעבד שכבר נשלח אף שאינו מקום עיגון אין על כ"ת שום אשמה בזה והרב מקוסב החמיר ביותר ע"ש: מז) דא"צ לכתוב. עבא"י ועיין בד"ח שאם נקרא איסק בציר"י יש לכתוב איסק ואם נקרא בחיר"ק אין לכתבו. ובמדינתינו שכיח שם **אַבְנֵר** והוא שם הקודש ויש שם אימרדך ועיין שו"ת דברי אמת דיכתבו מרדכי המכונה אימרדך ע"ש לענין שם גטגוש. ועיין ק"ו:

אות ב א) יש לכתוב מלא עבא"י. ועיין מהר"ש ר"י בבאורו שמביא כמה גדולים שמן הסתם יש לכתוב חסר וגם הס"ע ולבוש כתבו שיש לכתוב חסר. ומדלא הגיה הרמ"א כלום משמע שחזר בו ממ"ש בד"מ ע"כ הכריע שמן הסתם יש לכתוב חסר אם לא שחותם מלא. שוב מצאתי בס' אה"ש שכתב מאחר דקיי"ל הלכה כבתראי ובכל מקום פוסקים אנו כהרב רמ"א ע"כ גם בזה יש לנו לפסוק כמותו ולכתוב בסתם מלא ומש"כ מהר"ש בבאורו דמדלא הגיה רמ"א כלום משמע שחזר בו ממש"כ בד"מ דעתו לא כן הוא אלא אדרבה מה שלא הגיה בש"ע משום שסמך עצמו על מה שכתב בסדר השמות בד"מ עכ"ל. ועיין בא"י מה שהבאתי בשם הט"ג שמביא בשם ס"ג של מוה' שלומלי"א דיש לכתוב בנימן דמת' ישראל. אולם בלשמ"ח להלן בסעיף ט' כתב הט"ג להיפך דיש לכתוב ישראל דמת' בנימן. ואם כתב בנימן דמתקרי ישראל יש להכשיר בדיעבד שכבר ניתן. או שהוא שעת הדחק כגון שהובא ע"י שליח וכה"ג והמיקל בזה אף שלא בשעת דחק כלל

ים

באר יצחק

(מד) איסק כו'. כ"ש. עט"ג שכתב דצ"ע דלקמן באות יו"ד כתב הב"ש מז) דא"צ לכתוב הכינוי איסק וכינוי איצל ג"כ צריך לכתבו:

(מה) ואם יודעין כו'. עט"ג ס"ק מ"ז דבמדינות אלו יש לכתוב בקוף אם לא שחותם בכ':

אות ב (א) דכותבין מלא. כ"ש. עט"ג שמביא בזה דעות מחולקות אם חסר או מלא זה אומר בכה וזה אומר בכה ולדינא העלה כך דבשם בנימן יש לילך אחר חתימת המגרש אם הוא חותם שמו בב' יודי"ן יכתוב גם בגט מלא. ואם חותם שמו ביו"ד אחת יכתוב בגט ג"כ חסר. והיכא שנזדמן לפנינו דשם המגרש הוא בנימין מלא וכן הוא רגיל לחתום. ושם אבי המגורשת בנימן חסר דכן רגיל לחתום כותבין שמותיהן בגט כפי חתימת כל אחד ואחד. ולא הוי תרתי דסתרי בגט אחד. דכל אחד כתב שמו כפי חתימתו. ואם כתב חסר וחתימתו היה מלא יש ליתן עוד גט ולכותבו מלא:

ואם אין ידוע לנו חתימתו אם חסר או מלא א) יש לכתוב מלא כיון שאף שדינו חסר אם כ' מלא אין מזיק. משא"כ אם לא חתם מעולם יש לכתוב לכתחלה חסר ואם ידוע איך חתם יש לילך אחר חתימתו. וכתב בסדר גיטין של מו"ה שלומלי"א. סדרתי גט וסי' שם הבעל בנימן ונשתנה שמו מחמת חולי לישראל. וקראו אותו לגמרי בשם א' בנימין. ולא קראו אותו ישראל. וגם העליה לס"ת הי' בשם בנימין מתל' ואח"כ ישראל. וחותם עצמו בנימן ישראל יש לכתוב בנימין דמתקרי ישראל. הובא בט"ג כאן עיי"ש:

כן

הו אם כתב חסר אעפ"י שלא ניתן עדיין כשר הגט ונותנים לכתחלה ואם כתב בשני תיבות (ב) **בן ימין**
סול. אע"ג דבירושלמי איתא בנימין היה נכתב על אבני האפוד בן מכאן ימין מכאן אין להביא ראיה מן
אפוד לכתיבת הגט גם בש"ס שלנו לא משמע כן. שם. **בנימין** המכונה **וואלף** או אמכ' **וואבילו**
כל א"צ לכתוב המכונה **בונמא** או **בינא** או **בונש** או **בינם** וכשכותבין לסימן כותבין
(ג) **בינא** באלף כ"כ מהרש"ל. ולכאורה קשה למה אין כותבין הכינוי בונם דהא לבונם יש שם הקודש שמחה
בר כתבתי כל שיש לשם הכינוי שם הקודש אחר צריך לכתוב הכינוי ובנ"ש רוצה לתרץ דאלו שנקראים שמחה
מה מועטים והרוב משם בונם שם הקודש שלהם בנימן לכן א"צ לכתוב הכינוי כי הולכים אחר הרוב. אבל עדיין
שה מ"ש מאייזק דאם קצתן שם הקודש שלהם שאלתיאל כותבין יצחק המכונה אייזק אע"ג דהרוב אייזק שם
קודש שלהם יצחק אין הולכין אחר הרוב כמ"ש באות א' וצ"ל דמהרש"ל (ד) מיירי במקום דלא נקרא לשם
ונם שמחה מש"ה אין כותבין בנימן המכונה בונם וכן הוא ביצחק אייזק. וט"ז כתב דכותבין בנימן המכונה
בינוש (לפנינו בב"ש איתא בונש בוא"ו אחר הבי"ת והוא ט"ס). אבל א"צ לכתוב המכ' **בינא**. ובס"מ
תב (ה) **בונם** · בונמא. בימא. בומלא. **ביניאש** כותבין הכינוי אפי' אם נקרא הבי"ת בחירק. אבל .
ינא. א"צ לכתוב אם קורין הבי"ת בחיר"ק וכן הדין כשם בינוש. ובמדינות אלו כותבין בינש בלא וא"ו .
בינלין

באר יצחק

ב) בן ימין פסול. ב"ש. גם זה מדברי הב"ש וזהו שסיים הב"ש תיבת שם ר"ל שגם זה דאם כתב ב) בן ימין הוא מן הב"ש :

ג) בינא באל"ף. ב"ש. ולא בה"א כי בינה בהא הוא שם אשה. ע"ג :

ד) מיירי במקום כו' ב"ש. עע"ג שכתב דהעיקר כדעת מהרש"ל דלא כסובר הב"ש שאם יש באותו מקום אחד מי שיש לו שם הק' צריך לכתוב הכינוי רק כרובא תליא מלתא ועיין באות א' :

ה) בונם. בונמא עע"ג הטעם בבונם בונמא אע"ג דודאי קילה"ש מבנימין ס"ל למהר"ש כיון שהוא כינוי

מעגלי תשובה

יש לו על מה לסמוך ע"ש : ב) בן ימין עבה"ט. ועיין בס' פ"ע שכתב מה שפוסל הב"ש בכתב בן ימין. הוא רק אם כתב בן בנו"ן פשוטה. אבל אם כתב בנ בנו"ן כפופה יש להכשיר בדיעבד. אע"ג דנמצא דנחלק שם בנ ימין לב' תיבות לית לן בה כמש"כ הג"פ בחלק שם פדהצור וזה מלתא דפשיטא ועיין בס' ע"כ דכתב דאם כתב בן ימין בב' תיבות אפי' אם נשאת תצא. ואם היה רגיל לחתום בן ימין בסגול כמו בן ציון וכן קורין לו. לכתחלה יכתוב בן ימין ואם כתב בנימן אף אם נשאת תצא. ודעתו נכונה משום דהכל יקראו בשם בנימן הבי"ת בחיר"ק והוי שינוי השם ועיין בספר כרם שלמה מביא בשם הח"ס דיש לכתוב בנימן דמתקרי ימין אע"ג דקיצור השם הוא. רק כיון דימין הוא שם בפני עצמו בבני שמעון יש לכתבו ע"ש. ועיין כאן בית שמואל בנימין המכונה וואלף. ועיין בשו"ת נו"ב תנינא סי' קכ"ג שנשאל מהגאון בעל אור חדש בעובדא שבא שליח אחד ובידו מכתב מהרב דק"ק יאס שאיש אחד בשמו בנימין המכ' וואלף בן שלמה הכהן נשא שם אשה לאה בת חיים הכהן המכ' זעליג ומחמת הכרח עקר משם לכן בכ"מ שימצאנו השליח יבקש ממנו ג"פ ומכתב ידו של הרב ניכר דדייק בשמיה שהרי נזהר אצל אבי האשה לכתוב הכהן קודם המכונה כמבואר בש"ע בסי' קכ"ט סעיף ז' והשליח הזה מצא איש בפולין שנשא אשה כיאש והשליח עצמו אינו מכיר את האיש כי לא ראהו מעולם רק בחקרו אמר שם איש כזה הראו לו איש הנ"ל והאיש הנ"ל לא שהה בפולין שלשים יום רק היה חורף העבר בעיר פלונית. ובא איש אחד משם והכיר את האיש שהוא היה בחורף שמה ואמר ששם לא היה נקרא בשם וואלף כלל רק בשם בנימין היה נקרא בפי הבריות ולס"ת עלה בשם בנימין זאב. ובכתבי קיבון שיש ביד הבעל נכתב שמו בנימין זאב וכן הוא חותם עצמו וא"כ יש כאן ב' שינוים כו' וכתב הרב השואל דבענין כתיבת השמות יש לנו לדחוק ולכוין ולכתוב בנימין זאב המכונה וואלף רק דבר הקשה שהרי מבואר בש"ע שצריכין העדים להכיר שזה האיש כמו שכותבין שמו בגט וכו' והוא ז"ל השיב לו דמש"כ דבענין כתיבת השמות היה כותב בנימין זאב המכונה וואלף אין דעתי כן רק לכתוב בנימין המכונה וואלף דמתקרי בנימין זאב כיון שבמקום הכתיבה ודאי לא היה נקרא זאב כלל ואם היה הספאי גורם יותר נכון שישהה בכאן ל' יום ויעלה לתורה בשם בנימין ויהיה נקרא בפי העולם וואלף ואז היה משתווה מקום הכתיבה למקום הנתינה אכן אם השליח נחוץ לדרכו יש לכתוב נוסח הראשון אך זה שאין מכירין את הבעל הוא דבר קשה וכו' ע"ש. ועיין בס' בית מאיר הביא דבתשו' מהר"ש זיסקינד ז"ל סי' כ"ד שאל השואל איש ואשה באו מסופקים כאן

בינלין בחד יוד ואם קורין הלמ"ד בציון פת"ח יש לכתוב (ו) בב' יודין אחר הלמ"ד. שם **באלי** באלף אחר הב' (ז) אפי' אם חותם א"ע בלא אלף אין משגיחין בחתימתו דאמרינן דטועה הוא. ולא דמי ליונתן יהונתן דכתב בתה"ד דהולכין אחר חתימתו דהתם ב' שמות הם ונמצא הכי והכי אז הולכין אחר חתימתו. אבל באלי לא נמצא כ"א באלף. גם ליכא שינוי אם כותבין באלף דאא בלא אלף נמי נקרא כאלו הוא באלף. לכן כותבין באלף כ"כ מהרי"ט. מכאן אתה למד לכל השמות כיוצא בזה כגון אם חותם א"ע יהודא באלף או גדליא באלף לא משגיחינן בחתימתו כיון דלא מצינו שמות אלו באלף גם ליכא שינוי במבטא. ולא כמ"ז כמ"ש לקמן באות ג' ובאות פ'. **בבאני בבא גאני** (ז") עיין סוף הסדר איך כותבין המכ' דהם כמו שני שמות **בונם** דמתקרי שמחה או דמתקרי שמואל. ואם להיפך כותבין שמחה המכונה בונם או שמואל. שם בונם הוא

נקרא

מעגלי תשובה

באר"ן ונתרצו לניות גט ביניהם והאשה הראה את כתובתה לפנינו ונכתב בה שם בעלה בנימין בר יהושע הם יכולים לסמוך על זה לכתוב כך בגט ולא כמלא שם אשובה ע"ז והוא ז"ל השיב וז"ל כפי הנראה לא היתה הכתובה מקויימת א"כ להמבואר בב"י ונ"פ וב"ש דאפי' הפים והאשה לפנינו צריך הכרת שמם וכו' אבל שטר כתובה היוצא מתחת ידה מה עדיף ממה שהיא מעידה על שמו והוא על שמה דלא מהני לכן נראה דאורחים כאלו שאין להם שום מכיר אף הכתובה לאו מידי הוא ואף אם היא מקויימת וכו': ג) יש לכתוב כו' עבא"י בשם הט"ג הטעם בבונם בונמא. אבל בס"מ בבאורו נראה דגם בלא טעם זה יש לכתבם כיון דמשונים בנקודה הראשונה מעיקר השם מחיר"ק למלאפו"ם. וכן מש"כ בשמו בבא"י גבי בינאם דאם נקרא היו"ד בקמץ שפיר הוה קיבו"ץ. ג"כ לא נראה כן מס"מ אלא דאפ"ה יש לכתבו מטעם דשינוי הרבה יש בו מעיקר השם ע"ש: ד) יש לכתבו לכתחלה. עבא"י בשם הט"ג. ומה דמשמע מדבריו דיש לכתוב בינוש בוא"ו עיין ב"ה דיש לכתוב בינש בלא וא"ו מפני שנוהגין שלא לדחוק הנו"ן בשום נקודה ע"ש: ה) דיש לכתוב בוניא. עבא"י ועיין בספר אהלי שם שכתב דנלמד מזה לענין מה דשכיח במדינתינו שם בעניא שצריכין לכתוב ביו"ד לאחר הנו"ן. ועיין בר"ח * שכ' דבוניא ביו"ד הוא רק בגליל פאדאליא והסמוכים שכן הרגל לשונם להרגיש היו"ד. אבל בגליל קראקא ומדינות מערין וביתר מקומות במדינות פולין אין מרגישין היו"ד וקורין בינא. ואפי' אם שולחין הגט מגליל קראקא לפאדאליא או איפכא אין מדקדקין לכתוב דוקא כשם מקום הנתינה. אך לכתחלה נכון לכתוב כשם מקום הנתינה אך בדיעבד אינו מעכב כלל. ועיין כאן בבא"י מה שהבאתי בשם הס"ג דאם חותם בוני בלא אל"ף לבסוף נ"ע וכו' ועיין בזה בס' ש"ע שכתב דאם הוא בר אורין וחתימתו מפורסם יש לילך בזה אחר חתימתו או יכתוב בוני דמת' בוניא ביו"ד: ו) ולא דמתקרי עבא"י. ועיין בתשו' מהרי"ק שורש פ"ו שמראה מקום לתוס' שבת דף י"ז ולע"ז דף ל"ו אמר בלי ובין אם כתב דמתקרי או המכונה כשר. ועיין עוד שם בשורש הנ"ל בדבר גט שכ"מ אשר בשעת המילה היה נקרא אליהו ושוב נקרא באלי לכל אדם. פשיטא דהיה צריך לכתוב לכתחלה,

אליהו

באר יצחק

כינוי גם לשמחה: ג) יש לכתוב הכינוי. וכימא כימלא הטעם. לפי שאינו דומה לעיקר השם שהעיקר השם עיקר תחלת הכרתו כמ"ש. ושם בינאם צריך לכתוב לפי שהיו"ד ניכרת במבטא בינאם. ואפשר שאם נקרא בינאם היו"ד שלו בקמץ *" שפיר הוה קיבו"ץ דבשם * בנימן נמי קרינן היו"ד בקמץ. משא"כ בינוש. או בינש כשהוא בחיר"ק שפיר הוי קיבו"ץ. משא"כ אם הבי"ת בצירי כיון שיש שינוי בנקודות. ובמקום שנוהגין שלא לכתוב אהרן המכ' ארן נראה דגם כאן א"צ לכתוב המכ' בינוש ומ"מ כיון דאם כתב אין גזיק ד) יש לכתבו לכתחלה:

(ו) בב' יודי"ן כו'. ב"ש. עט"ג שכתב שאין זה שם אים רק שם אשה. והנה במדינותינו שכיח מי שקורין אותו בוני ועל הרוב היו"ד ניכרת במבטא בכה"ג נראה ה) דיש לכתוב בוניא כמו שמצינו בשם רוניא. ויש לכתוב בוא"ו אחר ** הבי"ת ולא ביו"ד כי אין לכתוב יו"ד אם לא שהחיר"ק תחת הבי"ת נרגש וניכר הרבה משא"כ בשם בוניא. ואם חותם ג"כ בשם זה רק שהוא חותם בוני בלא אל"ף לבסוף נ"ע לפי שאפשר שטועה בחתימתו כי לפי החתימה היו"ד נחה ולפי ההכרה היו"ד נעה וכל שהוא טועה אין הולכין אחר חתימתו ול"ע:

(ז) אפי' אם כו'. ב"ש. עט"ג שכתב דמן הסתם יש לכתוב מלא אבל אם ידוע דכתיבת היפטעאלים הוא בלא אלף כן יש לכ' ומכ"ש אם הוא חותם א"ע כך אין לשנות מחתימתו. ויש לכתוב עליו המכ' באלי ו) ולא דמתקרי באלי: (ז") עיין סוף הסדר. ב"ש. ועיין בט"ג שמביא מס"ם שדעתו נוטה יותר לכתוב באבני וכן בבאבא גאני. ולענין כתיבת באבא גאני אם כתיבה

אחת

קרא ע״ש בנימן והוא נקרא ע״ש בן אוני לכן קורין אותו שמחה״. **בונין** כינוי ליחיאל. **בוקש** כינוי אליעזר. **בינדיט** או **בענדט** או **בענדר** או אם לכתוב היודין הכל תלוא במנהג מקומות. ואם ב׳ ניטין בא״מ ממקום אחד והם משפחה אחת ובגט אחד נכתב **בינדיט** (ח) ובגט אחד כתב **בענדיט** בעין אין כשר אלא אותו הגט שנכתב כמנהג כאותו מקום והשני פסול. אבל אם באו שני יטין כאלו משני מקומות שניהם כשרים דאמרינן במקום זה נוהגין לכתוב ביו״ד. ובמקים זה כותבין בעי״ן. וכן ם באו ב׳ ניטין כאלו במקום אחד אבל הם משני משפחות נ״כ כשר דאמרינן שמא משפחה זו קורין ביו״ד משפחה זו קורין בעיי״ן ס״ש. **בינדיט** דמתקרי אכסילראד כיון דשניהם הם שמות של לעז כמש״ל **בינדיט** דמתקרי יום טוב או ברוך״ בונדיט״ בונפט״ בישוף כינוי לשמואל. ובס״מ כתב בינדיט ביו״ד (ט) הוא כינוי לאקסיל רד. ובענדיט בעי״ן הוא כינוי לאקסיל ראד באלף ויש שהוא כינוי לברוך.

בישקא

באר יצחק

אחת או כ׳ תיבות כתב דהע״ג דהס כ׳ מלות כותבין תיבה אחת. ואם בא להפרידן במשהו לא הפסיד. ך לא יהיה הריוח כהרוח שבין שאר כ׳ תיבות ועכ״פ צריך לכתוב בשיטה אחת :

ח) ובגט אחד כו׳. כ״ש. כל זה הוא בס״ש בשם דמש״א שכתב שתלוי במנהג דיש מקומות דוחקין הבי״ת בסגול ויש מקומות דוחקין בחיר״ק וכן אם ז) כתוב סי״ת תליא במקומות כמו שאמרו בנהר טובא יש מקומות קורין אותו דובא כו׳ ואם תמצא בגט חד כך ובגט אחד כך והם כ׳ עיירות היושבות על אותו נהר אין לפוסלו אבל אם הב׳ ניטין הם מעיר אחת אין להכשיר אלא אותו הגט שכתב בו כפי אשר הנו לכתוב ולדבר במנהג באותו מקום וכמו כן בשם בענדט כו׳ עט״ג ס״ק י״ג :

ט) הוא כינוי כו׳. כ״ש. עט״ג שכתב דלאו דוקא הוא שבינדיט בחיר״ק ח) הוא כינוי לאקסיל רד ובסגו״ל כינוי לאקסיל ראד דאין זה תליא בזה כלל. ועיקר בזה שיש לילך אחר המנהג שאם באותו מקום דוחקין הבי״ת בחיר״ק יש לכתוב ביו״ד. והעיקר תליא בשפת מנהג מקום הנתינה איך המגרש נקרא בשם :

סס

מעגלי תשובה

אליהו דמתקרי באלי או המכונה באלי. אבל אם כתב אליהו לבד אז יש חילוק. אם בני אותו מקום אשר נכתב בשם הגט רגילים להיותם נקראים גם בשם באלי בשעת המילה וגם בעלייה ובחתימה וגם זה המגרש בשעת כתיבת הגט לא היה ניכר כלל בשם אליהו כ״א בשם באלי פשיטא דפסול. אבל אם במקום שנכתב הגט היו יודעים שגם כן שמו אליהו שכן נקרא לתורה וכו׳ כשר בדיעבד עיי״ש כו׳ : ז) לכתוב טי״ת כו׳. עבא״י ועיין בס״ש שכתב דאם כתב טי״ת במקום דל״ת אין לפסול רק באמצע התיבה דיש היכר והרגש נמור. אבל בסוף התיבה כגון בענדיט דכתב בענדיד הכל מודים דכשר מפום דבסוף התיבה אין ניכר הרגש שינוי כ״א דק מן הדק ולא הוי שינוי כלל. ועיין לקמן באות ז׳ במעגלי תשובה ס״ק י׳ : ח) הוא כינוי כו׳. עבא״י ועיין ס״מ בבאורו שכתב דהנה הנחת שם בינדיט שהוא בחיר״ק תחת הבי״ת נכתב ביו״ד בין דל״ת לטי״ת ושם בענדט חסר יו״ד ואם המגרש יודע לחתום אזלינן בתר חתימתו בזה וכיוצא בזה. ועיין בס׳ מא״ב סי׳ קמ״ד בגט שהיב מרע כתבו שם הבעל בענדיט דמת׳ בוניא ובאמת עלייתו לתורה היה בשם בונם וכפי רוב העולם נקרא בעניא רק המועט קורין בענדיט אין בגט זה ממש מפום דאחזו שם הטפל והשמיטו את שם העיקר. ועיין עוד בשו״ת מהרי״א הלוי ח״ש סי׳ קל״ז אחד בא לגרש ואמר כי שמו כפ״כ בענדיט ולתורה נקרא אקסילראט רק פעם אחת קודם הגט אמר להחזן שלא לקרותו בשם אקסילראט מפני המלעיגים עליו. והיו בשעת הגט כמה אנשים ואמרו גם כן ששמעו כמה פעמים שנקרא לתורה אקסילראט. וכתבו בגט אקסילראט המתקרי בענדיט. ואחר כתיבת הגט בא הבעל וערער ואמר שלא נקרא לתורה כמה שנים בשם אקסילראט. ושקר אמר בראשונה והדבר א״א להתברר ואינו נקרא במתמידות לתורה. גם החזן אינו זוכר והוא אינו רוצה ליתן גט אחר עד שיתנו לו ממון הרבה והאשה עניה ומבקשת עזר. והנה לא יפה עשו מסדרי הגט. כי אף לדברי הבעל בראשונה שנקרא לספר תורה בשם אקסילראט. היה להם לכתוב בענדיט דמתקרי אקסילראט במבואר בב״ש במקומו וכו׳ ועוד כיון שהיו מלעיגים עליו בשם אקסילראט והוא היה בוש בדבר יש מקום לומר שאין לכותבו וכו׳. המנם לענין דינא נראה לענות דעתי להכשיר הגט עיי״ש מכמה טעמים חדא שאין להאמין לבעל לחזור מדבריו הראשונים ולאסור אשה אשר כבר נתחזקה כמגורשת על פיו ועוד עיזמים עיין שם כו׳ :

אינו

בישקא (י) שם האיש . (יא) **ביבאנט**: **בניה** כתב מהרש"ל שם בניהו אינו בנמצא בינינו (יב) **בן ציון** . **בערא** הוא כינוי ליצחק . **בצלאל** המכונה **פטשולקא** או **בטשולקא** או **בצולקא** **ברוך** מלא וא"ו המכונה **בונדיט** (נראה שזה ט"ס וצ"ל בינדי שכן הוא בס"ש מי יש נקרא בוא"ו והוא מהר"ם ומסתמא גם הוא כינוי לפעמים לברוך ואין הפרש בינידי אלא במבטא שמדברים במקום זה אם דוחקין היו"ד או לא) : **ברכה** אם הוא חותם שמו או עולה לס"ת בש **ברוך** או **ברכיה** אין כותבין כלל שם ברכה רק כותבין אותו שם שעולה לס"ת כי אין זה השם מבו במקרא . גם לא מצינו שיהיה כינוי לשם אחר (יג) מש"ה דינו כקיצור השם מברכיה או ברוך. וא"צ לכתוב ש ברכה אע"ג דברכה יותר ארוך מברוך מ"מ אין קפידא בזה כמו חנה חנינא כ"כ מהרש"ל וכ"כ לעיל בשם הר"ם **ברכיה**. בלא וא"ו בסוף שם הוא במקרא . ואם קורין אותו ברוך ועולה לס"ת בשם ברכיה כותבין ברכי דמתקרי

מעגלי תשובה

ט) אינו בנמצא כו' . ועיין בע"כ שכתב שנמצא בימיו בירושלים סופר מובהק שמו בניהו . ועיין בחא"ש סי' כ' במי שעלה לתורה בשם בן ציון · ונקרא בפ"כ בעניא . עלה ונסתפק אם כינוי בעניא ... מאם הקודש בניה ולכן הורה לכתוב בי' גיטין כראשון בן ציון דמתקרי בניה ובשני בן ציון המכונה בעניא ועיין בס' אהלי שם שתמה עליו במה שהצריך לכתוב בגט הא' דמת' בניה שאינו שכיח כלל ודעתו דסגי בגט אחד בשם בן ציון המכ' בעניא . ובס' ד"מ כתב שא"צ לכתוב רק גט אחד בשם בעניא לבד : י) ואם כתב כו' עבא"י ועיין בס' ע"כ אם עמד לפנינו איש לגרש את אשתו והחזיק שם המגרש בשם ציון מסתמא כתבינן ליה ציון. ולא חיישינן שמא עיקר שמו בן ציון וקראו את שמו . ועיין בתשו' בית אפרים סי' נ' הובא קצת לקמן בע"ב אות נ'. מי ששמו בן ציון והמגרש אומר שחותם בנו"ן כפופה בגליון וכן מקובל מאבותיו · הכותב בן ציון בנו"ן פשוטה לא הפסיד רק שיש לקרב קצת . וכ"ש שלא לכתוב בב' שיטין . ואם כתב בן ציון בנו"ן כפופה יש להכשיר במק"ע וכ"כ הג"פ סי' קכ"ה ס"ק מ"ב. ועיין בס' כרם שלמה מביא דבתשו' שער אפרים כתב דאף אם המגרש חותם א"ע בנו"ן כפופה ואומר שכן מקובל מאבותיו אין מניחין בשביל חתימתו וקבלתו ויש לכתוב בן ציון בנו"ן פשוטה רק דיש לקרב קצת וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב הגם שבתשו' שער אפרים לא מצאתי דבר זה מ"מ הדבר נראה נכון גם לדעתו דלא מהני קבלה לשנות את האותיות : יא) בגלא"ל . עבא"י ועיין בתשו' מים חיים אה"ע סי' ס"ג באחד שהיה נקרא בפי כל גליה ולא היה יודע שם עריסתו אם היה בגלא"ל . גם לא היה עולה וחותם וכתב בהגט. גליה. לחוד וכה"ס ולא בגל"פ. מאחר דשם זה נאמר בזוהר פ' בלק דף קנ"ד גליה בריה דשבטא דדן. וכה"ג בנקרא בפ"כ גלאל ולא נודע מעלייתו ומחתימתו ומעריסתו דשמו בגלאל אין לכתוב רק גלאל עכ"ד . ונכון הוא לכתחלה אך בדיעבד בכתב בגלאל היכא דנקרא בפ"כ גלאל יש להכשיר כי כן הדרך להפיל הבי"ת מתחלה והכל יודעין דשמו הוא בגלאל : יב) א"צ לכתוב המכ' כו'. עבא"י ועיין בס"מ כתב שיכתוב גם ברכה · גם בספר אה"ש כתב דהעיקר

באר יצחק

(י) שם האיש . עט"ג יש שהוא כינוי לשם בנימן שחותמים עצמם בוא"ו יש ליזהר בזה את החתימה. ואם א"י החתימה נראה דאם דוחקין היו"ד שתחת הב' ומרגישין אותו כאשר הוא במדינות ליטא יש לכתוב בחיר"ק היינו ביו"ד . ואם מוטפין הסי" בקריאת מלאפו"ם כאשר ההברה במדינה זו יש לכתוב בוא"ו :

(יא) ביבאנט כו' הוא כינוי לחיים ושם בניהו ט) אינו בנמצא בינינו ב"ש בשם רש"ל :

(יב) בן ציון . ב"ש . עט"ג בשם ס"ע בשם דמש"א שאי לחלק בן ציון בשני שיטות י) ואם כתב תיבה אחת כשר בדיעבד שא"א לקרותו בתיבה אחת כיון דאי מ"ם סתומה ונו"ן פשוטה באמצע התיבה . ולכתחלה יפריד קצת בענין שיהיה נראה יותר ב' תיבות מתיבה אחת. ועיין ב"ש בשם יא) בגלאל :

(יג) מש"ה דינו כו' . משמע שאם היה הכינוי לשם אחר היה צריך לכתוב הכינוי . וקשה הא הכינוי ברכה הוא כינוי לשני שמות לברוך ולברכיה . ואפשר דדוקא כשהוא כינוי לשם אחר לגמרי שאין לו דמיון כלל אז צריך לכתוב הכינוי משא"כ כאן דברכיה וברוך הם שמות הדומים רק שינוי קצת ביניהם וזה המגרש שנקרא ברכה הכל יודעים שהוא כינוי או לברכיה או לברוך וכשכותבין אחד מהם· לא יטעו לומר שזה הנקרא ברכה הוא כינוי לשם האחר ואין זה הכתוב בגט כיון שב' השמות הם שפה אחת ודברים אחדים מה"ת לסוליא לעז ומש"ה כאן יב) א"צ לכתוב המכ' ברכה כמה דברים אמורים שא"צ לכתבו רק היכא דשם ברוך או

דמתקרי ברוך ולא אמרינן שהוא קיצוה"ש. שהרי גם ברוך הוא שם בפ"ע. **ברדלא** (יד) הכל תיבה אחת ושמות אמוראים הוא. ס"ש דף פ"ה. **בונם**. **בונמא** (טו) כינוי לבנימן ושמחה. **בודין** כינוי (טז) **לדוד** ס"ם, **בינעט**. **בונפש** דוקא אם קורין בפ"א דגושה. אבל אם קורין רפה (יז) יש לכתוב **בונווש** במדינות אלו. שם **בוקש** כינוי לאלעזר ומסתמא כותבין (יח) ביו"ד אחר הקו"ף. **בנעט** כינוי (יט) ליום טוב. **בער** כינוי לדוד או לישכר. **בעריל** (כ) ביו"ד אחר הרי"ש מסתמא:

בערכן

באר יצחק

או ברכיה שמה עיקר השם כגון לס"ת ולחתימה ושם ברכה הוא רק לכינוי אז א"צ לכתוב המכ' ברכה. אבל היכא דעיקר שמו לעלייה או לחתימה ברכה ובפ"כ נקרא ברוך או ברכיה. אז צריך לכתוב ברכה דמת' ברוך כיון דהחזיק לעצמו שם ברכה לעיקר וכן היכא דא"י לנו אם יש לו שם קודש ובפ"כ נקרא ברכה אז לא אמרינן שמסתמא שמו ברוך וא"צ לכתוב רק ברכה לבד ושם ברכיה צריך לכתוב בלא וא"ו בסוף. משום דבתלמוד לא אשכחן רק שם ברכיה. ואין להסתפק לכתוב ב' גיטין עט"ג ס"ק כ"ח. גם במסורת לא מנה רק ד' ברכיהו בוא"ו בזכרי' סי' א' ומדמנה המסורת מלאים מכלל דמיעוטא נינהו:

(יד) הכל תיבה כו'. כ"ש. עט"ג דגם בזה מותר לכתוב תיבה אחת כעין ב' תיבות. ומי ששמו דלא לחוד בפ"כ ולא ידענו לו שם אחר יג) יש לכתוב כן:

(טו) ושמחה. כ"ש. ובמדינותינו לא שכיח רק שם בונם וכן יש לכתוב בגט:

(טז) לדוד. כ"ש. הנה בב"ש איתא בודין ביו"ד. אבל בגט צריך לכתוב בודן בלא יו"ד:

(יז) יש לכתוב כו'. ועיקר יש לילך אחר לשון המדינ' יד) ובמדינות פולין יש לכתוב פייבש ה"ה בזה יש לכתוב בונפש:

(יח) ביוד אחר. כ"ש. והעיקר טו) דצריך לכתוב בלא יו"ד:

(יט) ליום טוב. עט"ג שמסתפק אם גם בונעט בוא"ו אחר הבי"ת טז) הוא ג"כ כינוי ליום טוב:

(כ) ביו"ד אחר כו'. כ"ש. עט"ג שמן השם יז) הוא ביו"ד אם לא שאומר שרגיל לחתום בלא יו"ד. אם נקרא בער כמו שאנו קוראין אין מקום לאל"ף בסוף רק אם נקרא בריש בקמ"ץ. ומה שאנו צריכין לכתוב בעריל הוא רק שקוראין אותו בפניו ואינו מקפיד:

בערכן

מעגלי תשובה

דהעיקר הוא כמהר"ש וכותבין ברכה. ועיין בס' ד"ת כתב דאם הקריאה שבפ"כ והחתימה הוא ברכה רק בעלייה הוא ברוך או ברכיה יש לכתוב דמתקרי ברכה. ואם נקרא לס"ת ברוך או ברכיה וחותם עצמו ברכה אין להזכיר שם ברכה. ואם העליה לס"ת ברכה והקריאה והחתימה ברוך כותבין ברוך דמתקרי ברכה. ואם העלייה והחתימה ברכה והקריאה שבפ"כ הוא ברוך כותבין ברכה דמתקרי ברוך ע"ש:

יג) יש לכתוב כו'. עבא"י דשם ברדלא מותר לכתוב תיבה אחת כעין ב' תיבות ועיין בס' ש"ע דיש לכתוב תיבה אחת משום דאם יחלקם לב' תיבות יוכל לטעות ולפרש דהוא בן איש ששמו. דלא. ולא כתב שם המגרש כלל עכ"ל וצ"ע בזה:

יד) ובמדינות פולין כו'. עבא"י בשם הט"ג שמדמה זה לענין שם פייבש ועיין ט"ג ס"ק כ"ד שהשיג על הב"ש. אמנם מהר"ש ר"י בבאורו כתב כאן הטעם כמש"כ גבי וואלפלין. ושם עשה חילוק בין אמצע התיבה לתחלת התיבה. וגם הט"ג שמות אנשים אות ו' ס"ק א' וס"ק ט' כתב זה הטעם. רק דלא פסיקא ליה כי לא ראה את באורו של מהר"ש ר"י אבל אנן דשמיע לן הא דכתב מהר"ש ר"י שיש חילוק בין אמצע התיבה לתחלת התיבה אין ראי' למ"ש הב"ש לענין פיוויש. דשם הפ"א בתחלת התיבה ובתחלת התיבה גם מהר"ש ר"י מודה דצריך לכתוב בפ"א. אבל כאן בונפש הוא באמצע התיבה ועיין בזה בק"ו:

טו) דצריך לכתוב כו'. עבא"י ועיין בס' ד"ת שלפי הברת מדינותינו יש לכתוב פוקש בפ"א ובשמ"ך ובלא יו"ד אחר הקו"ף כיון שאינו נרגש: טז) הוא ג"כ כינוי. עבא"י ועיין בביאור הש"ת שגם הוא ז"ל מסתפק בדבר הזה אם גם בונעט בחולם או במלאפו"ם כינוי ליום טוב: יז) הוא ביו"ד כו'. עבא"י ועיין שו"ת מהר"ש מרוטינבורק האחרונים סי' י"ח שתמה על המסדר שכ' המכ' בער והמכ' בעריל דמבואר בש"ע אהע"ז סימן קכ"ט שא"צ לכתבו. ואף שכתב הרמ"א שם שאם כתבו אין מזיק אין דעתו דמש"ה יש לכתוב תמיד מפני שאין מזיק. רק היכא דצריך לכותבו מחמת שאנו מסופקין בו שמא הוא שם גמור בפ"ע כמ"ש הב"ש ס"ק כ"ז וכן משמע ג"כ מדברי הרש"ל שהביא הב"ש בס"ק שלפני זה ודוקא היכא שיש לו שם הקודש אחר אבל בלא"ה אין לכתוב שם הקיצור. וכן נוהגין בכל בתי דיני ישראל שלא לכתוב קיצו"ש וכו' ובער ובעריל נראה לענין כל שיוצא משם בער בקיצור השם ונשתנה עכ"ל לעניננו וכ"ז

לכתחלה

דלת

(כא) **בערכן · בערמן · ברך** (כב) הבי"ת והרי"ש בצירי והוא כינוי לברכיה ויש לכתוב ברכיה דמתקרי ברך ס"מ. **בטי** שם ישראל אבל (כג) **בטאי** שם עבד תוספות גיטין דף י"א וס"ש באות ש':

מעגלי תשובה

לכתחלה ובדיעבד הכשיר. ולענין אם לכתוב בעריל ביו"ד או בערל עיין ה"ג כאן שכתב לא מכרעא לי הך מלתא שכתב מהר"ם לכתוב מן השמות בעריל ביו"ד. ועיין מהר"ם בביאורו כתב שמה שכתב לכתוב מן השמות ביו"ד שכן מלא כתוב בעריל ביו"ד. ולענין דינא מסיק דלענין זה וכיוצא בזה אם שינה דינו כמש"כ גבי אבינדור. ואעפ"י שאפשר לחלק דגבי אבינדור בין אם הוא מלא בין אם חסר קרינן הדל"ת בחולם. אבל משא"כ בזה דאם הוא ביו"ד אז קרינן הרי"ש בחיר"ק. ואם הוא בלא יו"ד אז אפשר לקרות הרי"ש בנקודה אחרת מ"מ נראה שאין לחלק כיון שעכ"פ אין ניכר השינוי כ"כ במבטא. ועיין מא"ש סי"א העידו על אביה שמת שהעולם היו קוראים אותו בשם בעריל. ובכתיבת איגרת אליו רצו שכתבו לו דוב בער וכן היה חתימתו. יש לכתוב דוב המכ' בעריל ואין לחוש שמא בפניו לא נקרא בעריל אלא בער. ונהי דאם ידעינן דבפניו נקרא בער היה לכתחלה ראוי לכתוב המכ' בער מ"מ כל כה"ג דלא ידעינן איך נקרא יש לנו לתלות דגם בפניו נקרא כן וכו' ע"ש ועיין עוד בסי' כ"ח באחד שפעם נקרא בער פעם בעריל כיון שהנקודות שוים א"צ לכתוב שם בעריל ועכ"פ כ"מ היכא דיש ספק יש לכתוב בער לבד. ועיין בתשו' צ"צ החדש סי' ח' שם אבי האשה נקרא בכינויו בער ונכתב כן בגט ולא היו יודעים אם היה לו שם הק' דוב או ישכר רק עד אחד אמר ששמע מפי אחד שיודע שהיה נקרא דוב ואבי האשה כבר מת וכתבו בגט דוב המכונה בער יש להקל. ועיין עוד בתשו' שם אריי' שנשאל באבי האשה שנקרא שמו בפ"כ בעריל רק בפניו מחמת שהוא זקן קורין אותו מקצת אנשים בער. וקצת קורין אותו אפי' בפניו בעריל ואינו מקפיד. ונסתפק בשם הקודש שלו דוב אולי כן שם העריסה וגם נקרא לתורה דוב בער ביחד ואין ראוי לחלק השמות. והשיב שאין שום ספק בזה שמסתמא נקרא לתורה רק דוב כי כן דרך הקוראים בשמות כאלו דוב. זאב. צבי. אשר הכינוי הוא לעז שם הקודש. שלא לקרותם לתורה בשם הלעז רק בשם הקודש ומעולם לא שמעתי לקרות לתורה דוב בער. זאב וואלף. כו' כמה שהלעז הוא פירוש שם הקודש וכו' ובזה עדיף לכתוב הכינוי לבד בער או בעריל כמו שנקרא בפ"כ. ואם מקצתם קורין לו בער והרוב קורין בעריל יש להקדים השם שהרוב קורין אותו היינו בעריל דמתקרי בער ע"ש ועיין עוד בשו"ת מהרי"א הלוי סי' ק"ך במעשה שבא לפניו שמסדר אחד סידר גט ושם אבי המגרש היה בעריל וסידר המסדר בעריל ביו"ד ובא דיין אחד ונתווכח בזה אם צריך לכתוב בעריל ביו"ד ולקח הסופר ומחק היו"ד אל הרי"ש ונעשה שם בערל חסר והמגרש היה בשעת מעשה ורצה והגט ניתן ליד האשה ומאריך בזה להכשיר הגט ועיין בתשו' מים חיים דאם נקרא בעריס צריך לכתוב חסר יו"ד : יח) יש לכתוב כו' עבא"י ועיין בס' גט מקושר שדעתו דמן השמות יש לכתוב ביו"ד אם לא שידוע שחותם בלא יו"ד. וכתב דגם בזה צ"ע כיון דכתבינן דמת' על קריאת העולם והם דוחקין היו"ד כמו בינוש. שוב ראיתי בס' אה"ש שכתב וא"י מאי דחיקא היו"ד שייך בזה ולפי משפט הלשון אין כאן מקום ליו"ד כי הלי"י הוא רק לתשלום הרגש עין פתיחה לקשת הסופר חלק ב' ושאני בינוש שהוא שם לעז. ועיין בפת"ש מ"ש בשם הרב הגאון ר' העשיל אשכנזי אב"ד דק"ק לובלין שכתב לו וז"ל ולענ"ד אם חותם עצמו בירך ביו"ד יש לכתוב בירך דמת' ברכיה. והוא משום דמה שכתב הב"ש דמת' בירך אף שכתב מקודם דהוא כינוי לברכיה והו"ל לכתוב המכ'. נ"ל משום דבירך הוא לשון שכתוב ברך את השבת ע"כ לא יתכן לכתוב עליו המכונה כמלא לפ"ז כשכותבין בירך ביוד שלא מצינו כן בפסוק א"כ יש ספק אם לכתוב עליו דמתקרי או המכ' ולכן נכון לכתוב בירך דמתק' ברכיה דזה לא איכפת לן אם כותבין הכינוי מקודם כמו שכתבו האחרונים גבי משה ליב ועיין בס' אה"ש שכתב ע"ז ואינו מוכרח לענ"ד לכן אינני כותבו : יט) אלא כו' עבא"י ועיין בספר אה"ש שתמה ע"ז מ"ש מכינוי באלי ובדומה. ונראה דבהני כינוים נקרא בהם לאחד כגון ר' באלי. ואולי גם

באר יצחק

(כא) בערכן. כ"ה. ולפי הכרת מדינותינו יש לכתוב בערכין ביו"ד אחר הרי"ש ג"כ כי יותר דוחקין היו"ד אחר הרי"ש מאחר הכ"ף:

(כב) הבי"ת והרי"ש כו'. כ"ה. עה"ג דגם"מ נראה דברך הוא כינוי רק לברכיה ולא לברוך. ובשם ברך במדינותינו קורין הרי"ש בפת"ח וקרוב לסגו"ל. וכמדומה לי שאותן הנקראים בירך במדינותינו חותמים א"ע ביו"ד אחר הבי"ת. ונראה דיש לילך בזה אחר חתימתו. אבל אם אין חתימתו ידועה יח) יש לכתוב בלא יו"ד. וכן ראיתי קצת חכמים חותמים עצמם ברך בלא יו"ד:

(כג) בטאי שם. עה"ג דכן צריך להיות. ואם נקרא נקרא בטי א"צ אל"ף. כהודר אין לכתוב כי אין זה שם כינוי יט) אלא הדרך לקרוא הבן שנולד אחר מיתת

אות ג) **גד** ויש לו כינוי **גדיל** בפת"ח ויש לכתוב הכינוי ומסתמא (א) כותבין ביו"ד אחר הדל"ת וכן כותבין המכ' **געדיל** ביו"ד מסתמא או המכ' **גדלי** אבל א"צ לכתוב (ב) המכ' **גאדיל** בקמץ ס"מ · **גדליהו** בוא"ו בסוף אם לא שאומר דשמו **גדליה** בלא וא"ו (ש"ע סי' קכ"ט וכ"כ בלבוש ס"מ) אבל מהרש"ל וז"מ כתבו דמסתמא כותבין גדליהו בלא (ג) וא"ו . ובעל דמשק אליעזר כתב דיש ליתן ב' גיטין באחד כותבין גדליהו בוא"ו (ד) ובאחד כותבין בלא וא"ו. ובט"ז מדמה דין זה לשם חזקיה דכותבין לכתחלה בלא וא"ו משום דלא גרע מכינוי . ושם חזקיה בלא ו' הוי ככינוי לשם חזקיהו בו' כן ה"נ אמרינן גדליה בלא ו' הוא כינוי לשם גדליהו בוא"ו . ויש לדחות כי בחזקיה עיקר הטעם הוא מדמצינו שם חזקיה בש"ס בלא וא"ו אמרינן מדתפסו בש"ס בלא ו' כותבים ג"כ בלא ו' ממ"נ אם שמות האמוראים הוא בלא ו' מסתמא מסקינן על שמם . וא"ת בש"ס מקצר מ"מ מדתפסו בש"ס השם בלא וא"ו הוי ככינוי לשם בוא"ו ; וכל זה לא שייך בשם גדליה

באר יצחק

מיתת אביו ברודר. בארהבאת שם ערבי הוא ולמי ששמו ברוך או ברכיה קורין אותו בארהבאת וכן יש לכתוב בג' אלפי"ן . בארץ ישראל ומצרים יש אנשים בכינוי בכור ושם העצם לס"ת אברהם יכתבו בגט אברהם המכונה בכור כן הוא דעת הע"ג ב) כמש"כ הב"י בש"ע סעיף י"ז . אך אנו נוהגין לכתוב דמתקרי אם הכינוי עברית כמ"ש הרמ"א סעיף ע"ז ע"כ יכתוב אברהם דמתקרי בכור :

אות ג (א) כותבין כו' . עט"ג אם לא שאומר שרגיל לחתום בלא יו"ד וכן בגעדיל:

(ב) המכונה גאדיל כו' . עט"ג דבמקומות שמכנין גם לגדליה גאדיל בקמ"ץ . צריך לכתוב הכינוי גאדיל בין לגד ובין לגדליה . וא"צ לכתוב הכינוי גדיל גבי גדליה בשביל שיש אחד בעיר ששמו גד ומכנין אותו גדיל. רק דוקא אם יש משפחה שלימה ששמם גד ומכנין כך והיכא שקורין הגימ"ל בחיר"ק יש לכתוב גידל. ואם שמו הק' גד וכינויו גידל צריך לכתוב עליו דמתקרי גידל כי הוא ע"ש אמר רב גידל ואם א"י לו שם אחר אין לכתוב רק גידל לבד :

(ג) וא"ו ב"ש. והיינו היכא שאין לו קבלה . אבל אם יש לו קבלה מאבותיו לקרותו בשם גדליהו א) גם רש"ל מודה לכתוב גדליהו מלא . ועיין בטיב גיטין כאן :

(ד) ובאחד כותבין כו' . ולענין הלכה לכתחלה יש לחוש ב) לדברי דמש"א וליתן ב' גיטין מ"מ בשעת הדחק או בדיעבד בגט שכתבו בו גדליה לחוד שרי כדעת הט"ז . וכן אם נתן רק גט אחד שנכתב בו גדליהו לחוד אין לפסול במקום עיגון וא"א למצוא גט אחר כי בזה יש לסמוך על סברת הב"ש אליבא דהרמ"א . שמסתמא הוא נקרא ע"ש גדליהו בן אחיקם המפורסם. ואם חותם גדליהו אין לשנות לכתחלה את חתימתו . ואם כתב גדליה היכא שחותם גדליהו כשר בדיעבד כמו גבי שם חזקיהו דכתב חזקיה :

ורשימה

מעגלי תשובה

חותם בשם לחוד . אבל כינוי ברודער נראה שאין נקרא בכינוי זה לחוד רק בצירוף השם הראשון הוא השם המובהק כגון ר' אברהם ברודר וכדומה עיי"ש :

ב) כמש"כ הב"י כו' היינו דכל חניכה כותבין המכונה אפי' שהוא בלשון עברי . ועיין בס' אה"ש שכתב דאין חילוק בין לשון הקודש ללעז לענין דמתקרי או המכונה רק החילוק הוא בין כינוי לשם העצם . דכל שהוא שם העצם אעפ"י שהוא בלשון לעז יכתוב דמתקרי וסיים ראה זה דבר חדש ונכון הוא עכ"ל ועיין בשו"ת פרח מטה אהרן ח"ב סי' כ"ב ובשג"פ ס"ק ע"ח :

אות ג א) גם רש"ל מודה כו' עבא"י ועיין מהר"ש ר"י בביאורו כתב דדוקא אם מקובל מאבותיו ששמו גדליה אבל בסתמא יש לכתוב גדליהו מפני שבסוף מלכים גבי גדליה בן אחיקם כתוב ע"ו פעמים גדליהו ולא נמצא שם בלא וא"ו . ובירמיה מ' מ"א מ"ג נאמר ג"כ גבי גדליה בן אחיקם ע"ו פעמים גדליהו . ורק ד' פעמים בלא ו' וכו' ובד"ה א' ע' כ"ה נאמר כ"פ גדליהו בוא"ו גבי אנשים אחרים. הרי גדליה בן אחיקם נקרא ברוב מקומות גדליהו וכן נקראו ג"כ רוב אנשים . ובכה"ג בודאי יש לילך אחר הרוב ואעפ"י שנקרא בפי העולם גדליה לא הוי רק קיצור השם וכמ"ש גבי אליהו ומהרש"ל שכתב דגדליהו אינו בנמצא ומשמע דר"ל דמאחר שנקרא בפי העולם גדליה . קשה ממ"ש בשמו גבי אליה שכתב יש לכתוב אליהו שהוא הרוב והרי נקרא בפי העולם אליה עכ"ל :

ב) לדברי דמש"א כו' עבא"י ועיין בס' אה"ש שכתב דהיכא דכותבין ב' גיטין יכתבו באחד גדליהו דמת' גדליה ובשני יכתבו גדליה לחוד. אף שהב"ש כ' שבאחד כותבין גדליהו ובשני כותבין גדליה מ"מ נ"ל דצריך להזכיר גם בגט הראשון דמת' גדליה שקורין אותו בו . ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' כ"ה שכתב וז"ל ובשבא לפני שם גדליה ונכתבו ב' גיטין הקדמנו שם גדליה לשם גדליהו וכדעת הט"ז ואע"ג דהב"ש נחלק עליו . יפה דחה המגיה בט"ז את כל דברי הב"ש וכן

הסכים

גדליה . דלא מצינו דתפסו בש"ס בלא וא"ו אם חתם עצמו גדליה (ה) ורשימה על היו"ד כתבתי לעיל : (ו) ואי לספק בשם גדליא באלף ואף אם רוב בני אדם חותמים א"ע באלף אין להסתפק בזה . ומה שחותמים כן אינו אלא כדי שלא לכתוב השם שמא יזרקהו . (שם בשם בד"א). ואם הבעל חותם א"ע באלף הולכין בזה אחר חתימתו כמו שאכתוב בשם מתתיהו מיהו בדיעבד אם כתב (בה"א ולא באלף) כאשר הוא חותם כשר . ולא כט"ז שהפריז על מדותיו וכתב אם חותם א"ע באל"ף וכתב בגט בה"א הוי שינוי השם ותמצא וליתא . **גדליה** המכ' געדיל או גדיל מהרש"ל . **גדליה** המכונה (ז) **גברשמן** המכ' (ח) **גדיש** ס"ש **גאטליב** כן יש לכתוב בפולין מפני שקורין הגימ"ל בקמ"ץ ובסוף הבי"ת דגושה ואם יש מקום שקורין הגימ"ל בחול"ם יש לכתוב **גוטליב** בוא"ו אחר הגימ"ל ויש כותבין (י) **ליף** ויש כותבין **ליפא** ותליא במבטא ושם זהו הוא כינוי לידידיה או לאהוביה ס"מ . וברמ"א כתב כשנקרא לספר תורה ידידיה יש לכתוב גאטליב והיינו פי' של ידידיה

מעגלי תשובה

הסכים בס' בית מאיר ועיין בס' גט מקושר . ועיין כאן בא"י מה שכתבתי בשם הט"ג דאם כתב גדליה היכא שחותם גדליהו כשר בדיעבד . ועיין בספר בית מאיר שכתב שאין להקל אלא במקום עיגון ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ס"ט באחד שבא לגרש את אשתו והיה שמו מעריסה גדליהו לבי . ואח"כ נשתקע שם גדליהו ממנו ונקרא לס"ת רק בשם לבי ובפ"כ נקרא הירש . וכן חותם א"ע הירש רק בהתנאים ובכתובה נכתב בשם גדליהו לבי . וזה כמשלש חדשים אמר אביו לבנו הנ"ל שילוה לקרוא אותו לס"ת בשם גדליהו לבי וכן עשה ובתוך ג' או ד' חדשים הללו נקרא ג' או ד' פעמים בשם גדליה לבי . אמנם גם באותו זמן נקרא לתורה לפעמים גם בשם לבי לבד כמקדם . ודעת השואל היה לכתוב ב' גיטין . אחד בשם גדליהו לבי המכונה הירש והשני בשם לבי המכ' הירש וכו' והוא מסיק וז"ל אמנם כנ"ל שמקודם נקרא לתורה רק בשם לבי וכן אחר כך לפעמים . דעתי נוטה יותר לכתוב בגט כל השמות היינו בגט הראשון . ודעתי נוטה יותר לכתוב באופן זה לבי המכונה הירש דמתקרי גדליהו לבי ואין בזה בית מיחוש מש"כ אח"כ בשם השני דמת' אחר שנכתב ע"ש הירש המכ' אף להמג"ש שהרעים ע"ז הב"ח בתשובה סי' ל"ה על שכתב בגט המכונה אייזק דמתקרי ליבא דשאני התם דליבא הוא שם חול . ואח"כ יקשה מ"ט כתב ע"ש חול דאייזק המכ' וע"ש חול דליבא דמת' . ועיין תשו' בית אפרים סי' ל"א ובתשו' נטע שעשועים ס"ה פ"א . ובגט השני יכתוב רק שם הירש* לבד שהוא הכינוי שהכל קורין בו ולרובא דרובא מהפוסקים כשר אף לכתחלה ועיין תשו' שיבת ציון סי' פ"ז ובתשו' מאהבה סי' כ"ב. ובט"ג בלשמ"א ס"ק י"ד :

ג) אבל אם חותם כו' עבא"י ועיין בספר אה"ש שכתב דאם המגרש חותם גדליא באלף . ואבי המגורשת חותם בה"א כותבים כפי חתימת כאו"א כמו שכתב הג"פ בשם בנימן והבאתיו לעיל בבאר יצחק . ואם הוא חותם מפני שהוא עם הארץ אין משגיחין בחתימתו . ועיין

באר יצחק

(ה) ורשימה על היו"ד כ"ש. כתבתי לעיל בשם אליהו. והתם אמרינן דצריך לכתוב אליהו . והכא ודאי שאני דיעבד כשנכתב גדליה בלא וא"ו . ועיין בס' ע"כ דדוקא אם לא ידעינן היכא קרי ליה אבל אם ידעינן היכא קרי ליה גדליה או גדליהו . יש לפרש החתימה עפ"י מה שקורין אותו העולם :

(ו) ואין לספק כו'. פי' היכא דאין ידוע לנו חתימת הבעל אין לספק ולומר שמא יש לכתוב באל"ף כמו שחותמים הרבה בני אדם . וטעמא משום דמ"מ אינו עיקר השם . במה דברים אמורים רק היכא שאינו חותם את עצמו באל"ף . ג) אבל אם חותם את עצמו באל"ף אז לכתחלה כותבין כחתימתו באל"ף . ואם בדיעבד כתב בה"א ולא באלף כאשר הוא חותם כשר. וטעמו משום דלכמה אחרונים אפי' לכתחלה אין משגיחין בחתימתו היכא דחותם בטעות. ולכן יש להקל אפי' שלא בשעת הדחק אם ניתן כבר . וה"ה בשעת הדחק אף אם לא ניתן מותר ליתנו לכתחלה וא"צ לכתוב גט אחר באלף כפי חתימתו דלא גרע מאם כבר ניתן והיכא דחק. ועיין בט"ג מה שמביא בשם ארבעה טורי אבן באם נקרא לס"ת גדליהו גם אחר שקבלה מאביו שמו גדליהו . והעולם קורין אותו גדליה יש לכתוב גדליהו דמתקרי גדליה :

(ז) גבורשמן כו' . ולענ"ד יש בש"ס ט"ס ול"ל המכונה גרושמן וכן הוא בד"מ ויש לכתבו כחד תיבה אף שבש"ס נדפס גרוש מן בב' תיבות הוא ט"ס :

(ח) גדיש כ"ש . ט"ג דזה מיירי שנקרא בפתח אחר הגימ"ל ואם נקרא בקמ"ץ צריך לכתוב גאדיש באל"ף . ויש לכתוב אותו הכינוי בין לגד ובין לגדליה ומסתמא ביו"ד אם לא שאומר שרגיל לחתום בלא יו"ד :

(ט) ואם יש כו'. כ"ש . ט"ג שכתב דעכ"פ במדינות שקורין גוטליב הוא"ו במלאפו"ם יש לכתוב בו"או :

(י) ליף . כ"ש. ותליא במבטא אם קורין הפ"א רפויה כותבין ליף ואם קורין הפ"א דגושה אז כותבין ליפא

ריה אוהב אלקים. וממילא נשמע אם עולה לס"ת בשם אהוביה יש לכתוב (יא) **גוטליב** בוא"ו והיינו אוהב
ב. ומה שכותבין ליב כתב בס"ש משום שיש קורין לאוהב ליב. **גוטקינד** בחד תיבה ולא גוטא קינד
הרש"ל) (יב) משום דא"צ לכתוב אלף בסוף אלא בשמות שהם דגש כגון יוטא או בילא כמ"ש במהרי"ל לכן
כותבין גימא לבד כותבין אלף בסוף. אבל כשכותבין גוט קינד אין כותבין אל"ף. ס"ש. גוט קינד הוא כינוי
וביה. ס"מ. גוטמן תיבה אחת והוא ג"כ כינוי לטוביה. **גרונם** כינוי לשמואל. **גרוסמן** כינוי לגדליה
וב בס"מ במדינות שקורין בשי"ן גרושמן (יג) כותבין בשי"ן ובמדינות אלו כותבין בסמ"ך: **געץ** כינוי
ליקים וכן **געטשליק** וכתב בס"מ שכותבין געטשליק (יד) ביו"ד אחר הלמ"ד. וכן
טצליק ג"כ מסתמא ביו"ד. אבל **גוצלק** מסתמא בלא יו"ד (טו) והוא ג"כ כינוי לאליקים. **גוצלא**
גוצל

באר יצחק

פא: (יא) גוטליב. כ"ה. ונראה פשוט שבמדינתינו קורין גאלדא או קאפיל ה"ה כאן צריך לכתוב גאטליב כל תליא במבטא. ועיין ט"ז בפנים מה שהביא בשם הר"ש מרי"ף הזקן: (יב) משום דא"צ כו'. כ"ה. שום דהטי"ת נחטפת בשו"א. ואם נקרא הטי"ת בקמץ ן לכתוב גוטא קינד לכ"ע כותבין טוביה המכ' גיטקינד וכן טוביה ד) המכונה גוטמאן:

ג) כותבין בשי"ן. ר"ל אם כל העולם קורין אותו גרוסמן בסמך והגע יאמן במדינה שקורין אותו רוסמן בשי"ן שמאלית מותר לכתוב בגט ג"כ בשי"ן מאלית כי מה איכפת לי וא"צ לכפול השמות ולכתוב רוסמן דמתקרי גרוסמן. כיון שהם מדברים בשי"ן מאלית א"כ הוי כמו גרוסמן בסמ"ך ה) אבל היכא קורין אותו גרוסמן צריך לכתוב בגט ג"כ גרוסמן סמ"ך. אע"ג דאם נכתב בשי"ן שמאלית ג"כ אין הפסד י שי"ן שמאלית הוא ממש כמו סמ"ך ואין שינוי כלל פ"ה נכתב בסמ"ך עיין ברמ"א סי' קכ"ט וכללים של הב"ש. ושם גרוסמן צריך לכתוב בחד תיבה:

יד) ביו"ד אחר כו'. היינו מן הספק אם לא שאומר שרגיל לחתום בלא יו"ד כן מבואר בס"מ:

טו) והוא ג"כ כו'. כ"ה. ובאמת לפי הכרתינו אין הלמ"ד נדחקת באיר"ק וגם אינו ניכר הכרת פת"ח ומסתברא לכתוב בלא יו"ד. ואפשר שגם געטשליק שכתבנו בסמ"ך שמסתמא צריך לכתוב ביו"ד משום שהעתיק בכמה מקומות ביו"ד. אפשר שהוא מקומות שדוחקין הלמ"ד באיר"ק. הא לאו הכי אין הכרח לכתוב דוקא ביו"ד ול"ע ו) בזה:
ביו"ד

מעגלי תשובה

ועיין כאן בא"י לענין אם חותם גדליה באלף. ועיין בס' א"ה דאם טעו וכתבו גדליא באלף. אז אם אין חתימתו ידועה יש להכשיר בדיעבד אם נתגרשה בו. אבל אם ידועה שהוא חותם בה"א אין להכשיר כ"א בשעה"ד גדול שא"א למצוא גט אחר. ועיין ט"ג ס"ק כ"ט באות מ' בשם מתתיהו דבאבי המתגרשת יש להקל בדיעבד ואפשר דאפי' באבי המגרש בשעת דחק. ובשם גדליה יש להקל אפי' מבשם מתתיה משום דגדליה באלף הוי עכ"פ חניכה ולא דמי לשם יהודא ע"ש: ד) המכ' גוטמאן. ועיין בתשו' מים חיים סי' מ"ד בדבר הגט הנשלח מאדעס. ואבי המגורשת שמו טוביה והכינוי שלו גוטמאן ובגט נכתב טוביה גוטמאן בלא המכונה. ונשאל ממנו לחוות דעתו בזה. והשיב וז"ל אחרי עיונו בט"ש ופוסקים הוא דבר חמור לפי מה שהביא המחבר בסי' קכ"ט סעיף י"ד גבי מי שיש לו ב' שמות דאם כתב ראובן שמעון יש מי שאומר שהוא פסול. והטעם מבואר בב"י לפי שנראה מתוך הגט שקורין אותו ראובן שמעון ואינו כך וא"כ בנ"ד שייך ג"כ האי טעמא דנראה מתוך הגט שקורין אותו טוביה גוטמאן ואינו כן כי לתורה יקרא רק בשם טובי' והעולם קורין אותו רק גוטמאן וכו' אך יש לצדד במקום עיגון עפ"י מה שכתב הרב ב"י דהרב ת"ה לא פליג עם מהרי"ק דפוסל אם יש לו ב' שמות וכתב ראובן שמעון ביחד. רק דמהרי"ק איירי דיש לו ב' שמות בשני מקומות אבל במקום אחד מודה מהרי"ק דאינו פוסל כלל. אבל באמת מבואר בד"מ אות ע"ו שכתב על הרב ב"י ואין דבריו נראין עיי"ש ומצא שהרמ"א סובר היפך שאין חילוק בב' שמות בין במקום אחד ובין בב' מקומות. והגם שיש לומר דבאבי המגרש או המגורשת דשינוי שמם אינו פסול

ולא מדרבנן גם בעל ד"מ מודה וכו' נכל הנ"ל יש להכשיר במקום עיגון. אבל בנ"ד אינו מקום עיגון ע"כ דאו בחכמתם אם יוכלו להשיג גט אחר. ואם לא יוכלו להשיג גט אחר אזי גם אני נמנה לדבר מצוה עמהם התיר את האשה: ה) אבל היכא כו' עבא"י. ועיין ט"ג ס"ק ו' שנדחק בהבנת דברי מהר"ם ר"י והגיה והאריך. אבל באמת דברי מהר"ם ר"י פשוטים. כי ז"ל בבאורו. נראה שטעם כינוי זה משום דגדלים לשון גדולה שהוא בלשון אשכנז גרוס במדינות אלו לכן כותבין בסמ"ך. ובמדינות אחרות גרוש בשי"ן ימין כותבין גרושמן. ואותיות ן בסוף כמו גוטמן: ו) בזה. עבא"י בשם הט"ג שהניח בצ"ע ועיין מהר"ם ר"י בבאורו כתב. כן נראה
ממש"כ

גוצל מסתמא באל"ף אם לא שדוחקים הלמ"ד בחיר"ק (טז) אז כותבין ביו"ד בסוף. **גוצלי** והוא גם כן כינוי לאליקים. **גימפל** כותבין בלא יו"ד אחר הפ"א כ"כ בס"ש וס"מ. אבל (יז) **גומפיל** כותבין יו"ד אחר הפ"א והוא כינוי למרדכי (שם) **גומפלין** ג"כ כינוי למרדכי. **גימפלין** כינוי לאורי ולמרדכי. ס"ש: וכן (יח) **גומא**. **גיליבי** אם ידוע שתותם א"ע בב' יודי"ן כותבין כך בב' יודי"ן וסתמא (יט) כותבין בב' יודי"ן ס"ש. **גמלין** (כ) חטב' **אלזגוטא**. **גניבא** (כא) אל"ף בסוף. **גרשם** בס"ם כותבין חסר וא"ו אחר השי"ן וכמו כן כתוב בתורה גרשם בן משה. **גרשון** בנו"ן כותבין מלא בו' אחר השי"ן וכן כתוב גרשון

מעגלי תשובה

ממש"כ מהר"י דרשן בשם ס"נ אחד של ר"י מרגליות שכתב שם ה' פעמים ביו"ד (הרי שלא כתב זה ע"ד ההכרח. ק"ו) : ז) שצריך לכתוב. עכא"י ועיין בס' ש"ע שלפי הכרתנו צריך לכתוב געצל בלא י' כי לפי הכרתנו הוא נקרא ברשעה בלא דחיקת חיר"ק א"כ א"צ יו"ד אם לא שחותם כן ע"ש : ח) ואם כתב. עכא"י ועיין בשו"ת נו"ב מהדורא תניינא באבי המגרש שהיה שמו בכינוי גומפיל. ולפי שהיה מעובדי עבודת משא בכתף היו רגילין לקרותו גומפלי אפי' בפניו. ויש ספק אם היו קורין אותו גומפילי או גימפלי. וכן יש ספק אם לכתוב יו"ד אחר הפ"א או לאו. וכתב כיון שבשם קטנות כזה יש לו כמה ספיקות והוא רק בשם אבי המגרש לא יזכיר שם קטנות כלל ויכתוב רק בן מרדכי המכונה גומפיל. ועיין בס' גידולי טהרה בשו"ת שבסוף הספר סי' ל"א. שאלה במגרש אשר נקרא גומפ בפ"א דגושה. וכך הוא חותם עצמו איך יש לכתוב בגט אם להוסיף אל"ף בסוף כדרך שמוסיפין בשם יוזפא בערא או לא. וכתב כיון דשם זה פלאי ואין רבים דשין בו. אם נכוא להוסיף אל"ף הרי איכא שינוי בהקריאה וקרוב הדבר דהגט פסול ולא דמי לשם יוזפא שרגילים בשם ויודעים לקרות את הפ"א בשו"א נח (ועיין ברמ"א סי' קכ"ח סעיף ז') ע"כ מוטב לחפוש בספק חסרון מליכנס בספק שינוי וזה פשוט. ולענין אם לכתוב בפ"א פשוטה או בפ"א כפופה לידד שם לכאן ולכאן ועיין בס' אה"ש ס"ק ט"ו שכתב דיותר טוב לכתוב בפ"א פשוטה. ועיין בזה בק"ו בליקוטים אות ג' שמביא שם באריכות : ט) שם אשה. עכא"י בשם הט"ג שע"ש בסדר מהרמר"י וצ"ל גימא ביו"ד והוא שם אשה ועיין ט"ג בפנים שתמה על הב"ש ועיין בקב נקי אות ג' ס"ק י"ג שכתב שבאמת לא כן הוא שאין שום ט"ס בס"מ כנראה בחוש שמהר"ם סידר השמות עפ"י ערכין משלש אותיות ואם היה כוונתו לכתוב גימא ביו"ד. היה כותבו בערך גימ ולא בערך גומ. ומה שכתב בס"מ בערך גימ גימא כבר כתבתי. היינו בערך גיט דסליק מיניה בשם גיטל. ומה שכתב בלשון כבר כתבתי אעפ"י דסליק מיניה. כעין זה כמלא שם בכמה מקומות שכתב כבר כתבתי. אדסמיך ליה רק שהוא בערך אחר. דראזנא כו' ואם קורין הרי"ש בפת"ח כותבין דרזנא דרזנא כבר כתבתי (היינו בערך דרא. ומהגט ששם גימא הביא מכבר בערך אלזגיטא. ולפ"ז נדקו דברי הב"ש עכ"ל) : י) אפ"ה לא כו' עכא"י. וע' בס' ש"ע שהקשה על הט"ג והלא גם הטעה

הרוגי

באר יצחק

(טז) ביו"ד בסוף כו'. ב"ש. עט"ג שגוללא באל"ף לא מלא. והאמת הוא כן שאין בשה"ג רק גוללי ביו"ד ובזמנינו רוב כ"א הנקראים בכינוי זה נקראים געציל ועיין באות א' ז) שצריך לכתוב געציל ביו"ד כפי הכרתינו :

(יז) גומפיל כותבין יו"ד. ולדידן הדין כך אם ידוע לנו איך הוא חותם ביו"ד או בלא יו"ד פשיטא שיש לילך אחר חתימתו. אבל אם אינו ידוע לנו איך הוא חותם. רק זה ידעינן דשמו מפורסם הוא אחר איש שהיה חותם שמו ביו"ד אז לכתחלה צריך לכתוב ביו"ד ח) ואם כתב בלא יו"ד נמי שפיר דמי כיון שההכרתם קלושה ואין דוחקין היו"ד :

(יח) גומא. ב"ש. עט"ג שכתב דזה הוא ט) שם אשה וצ"ל ביו"ד : (יט) כותבין בב'. ב"ש. עט"ג מה שמביא בשם הע"כ דשם גיליבי הוא שם כינוי לבני עשירים שקורין אותו לאהבה גיליבי. ויש להם שם העצם אברהם או יצחק. צריך לכתוב בגט אברהם המכונה גיליבי ובב' יודי"ן. ולא עוד אלא אפי' נשתקע שם העצם אפ"ה כותבין אותו כיון שידוע לכל העולם שגליבי אינו שם העצם רק כינוי לבד. והט"ג הסכים עמו :

(כ) המכונה אלזגוטא. עט"ג אות כ"א שכתב דמה שהעתיק הס"ש גמלין המכ' אלזגוטא הוא ט"ס וצ"ל גיטלין המכ' אלזגוטא והוא שם אשה ולא נאיש ומחמת זה תמה על הב"ש מדוע מביא את זאת בשמות אנשים :

(כא) אל"ף בסוף. עט"ג שהקשה האיך מסקינן בשמיה אם הוא נקרא ע"ש גניבא הנזכר בש"ס כיון דרעי מזליה. וכמו דאמרינן לענין גדליה והבל. ע"כ יצא לחלק דהיכא דנהרג על לא חמס בכפו כגון גדליה וישעיהו הוי רעי מזליה. אבל זה שנהרג מכח מעשיו הרעים אע"ג דנהרג י) אפ"ה לא הוי רעי מזליה ומש"ה אתי שפיר :

לא

רשון בן לוי והם שני שמות · ואם שינה וכתב מ"ם במקום נו"ן או להיפך (כב) לא הוי גט כלל ותצא כ"כ מהרי"א בכתביו סי' י"ד . אע"ג דהמ"ם והנו"ן מתחלפים מ"מ כאן כיון דהם תרי שמות הוי שינוי השם אע"ג דהאותיות מתחלפים כ"כ מהרי"ט · ואם שינה וכתב גרשום במ"ם (כג) מלא וא"ו או גרשן בנו"ן חסר וא"ו כשר כיון דבמבטא הוה כאלו (כד) היה מלא . ואם חכם אחד סידר גט וכתב **גרשון** בנו"ן או במ"ם ואח"כ העיד שכך הגידו לו ששמו כך הוא אינו נאמן דקיי"ל ת"ח אמורה הלכה ובא לאחר מעשה (כה) אין שומעין לו. וש"ל. מיהו אם הוא מלתא דעבידא לגלויי נאמן כמו שכתוב בש"ס ביבמות ס"ש · ובתשובת בן ששון סי' ל' כתב בשם מהריב"ל דמדייק מזה טעמא דגרשם וגרשון מצינו בקרא דהם ב' שמות מש"ה הוי שינוי. אבל אם לא היה בקרא תרי שמות . הוי אמרינן דשם השני הוי כמו כינוי כגון גרשון בנו"ן הוי כינוי לגרשם במ"ם. אע"ג דניכר במבטא השינוי מ"מ היה כשר ואמרינן שהוא כינוי ומזה תלמוד לכל השמות והקשה בס"ש הא חזקיה בוא"ו ובלא וא"ו נמי תרי שמות הם וכתב בתה"ד דחזקיה בלא וא"ו הוה כינוי לחזקיהו בוא"ו וכמש"כ בש"ע סקכ"ט . ומ"ש גרשם וגרשון דלא אמרינן כינוי הוא . ותירץ שאני חזקיה דמצינו בש"ס חזקיה בלא וא"ו אנן נמי נתפוס אותו כן . ואף את"ל בש"ס קיצר הלשון מ"מ כיון דבש"ס איתא השם חסר הוי ככינוי וכשר · משא"כ בשמות גרשם גרשון . אבל אין לומר דשם חזקיה שאני משום דמצינו בקרא מי שנקרא חזקיהו בוא"ו נכתב בלא וא"ו . לכן אם כתב חזקיה בלא וא"ו הוי ככינוי משא"כ בגרשם . דהא גרשון בן לוי מצינו נמי בקרא בד"ה דנכתב במ"ם ומ"מ הוי שינוי השם ועל כרחך צ"ל הטעם משום דשם חזקיה מצינו בש"ס חסר מש"ה הוי ככינוי . וכתב עוד שם מיהו מדמצינו

באר יצחק

(כב) לא הוי גט כו' ר"ל שהיה נקרא כפ"כ גרשון או עולה לתורה וחותם גרשון וכתב בגט גרשם או להיפך יא) פסול :

(כג) מלא וא"ו. ב"ש. ועט"ג שכתב דלדינא נראה שפיר דאם כתב גרשום מלא וא"ו דכשר כיון דאשכחן בקרא כמה פעמים מלא. ואפי' אם לא ניתן עדיין אלא נכתב לכך נראה דאין להקפיד ומכש"כ אם ניתן ואפי' ידוע שנקרא גרשום ע"ש יב) הגירות אפ"ה כשר :

(כד) היה מלא עט"ג שכתב לא ידעתי מנלן הא דאם כתב גרשן חסר כשר כיון דלא נמלא במקרא יג) כלל גרשן חסר ונה דמסביר הב"ש הטעם משום דבמבטא הוא כאלו הוא מלא . זה הוא רק טעם על גרשם במ"ם שכתב בוא"ו אבל לא על גרשון . וגם בספר נ"פ כתב דאם כתב על גרשן חסר וא"ו אפי' בדיעבד אין להכשיר הגט :

(כה) אין שומעין כו'. עב"ש היינו באופן כזה שהמגרש וגם אחיו היו מסופקים. ואיכא קלת רגלים לדבר וגם המסדר לא היה מוחזק לבר סמכא כנראה מדברי מהרא"י · אבל בלאו הכי מנלן לחשוד אותו אפי' אם לא הוי מלתא דעבידא לגלויי . ואם באתה אשה לפנינו בגט שכתוב בו גרשון והמסדר אינו לפנינו אמרינן שמסתמא

מעגלי תשובה

הרוגי מלכות הוי נהרגים על לא חמס בכפם ואפ"ה מסקינן בשמם. ע"כ יצא הוא לחלק בחילוק אחר. דלא אמרינן רעי מזליה רק היכא שנהרג ע"י ישראל חבירו. כמו ישעיהו דמנשה קטלו והבל שהרגו קין. דכל זה יצא מטבע העולם לארוב על דם אחיו ובפרט שבני ישראל רחמנים הם ואפ"ה אירע שפיכת דם נקי. ודאי דהוה רעי מזליה . אבל בנהרג ע"י עכו"ם ששונאים לישראל לא יצא הדבר מגדר הטבע ולא הוי רעי מזליה . והא דבאבשלום אם כי היה ע"י ישראל ואפ"ה לא אתינן עלה מטעם רעי מזליה עט"ג. רק משום דהיה רשע . שאני מלחמה דכל אחד אורב לדם שונאו אף כי הוא חבירו ומשפט המלחמה כך הוא שיוצאים להרוג וליהרג וע"כ לא הוי רעי מזליה. וא"כ גם בגניבא ג"כ לא הוה רעי מזליה כיון שנהרג ע"י עכו"ם : יא) פסלא. עבא"י ועיין בס"ש בשם הז"מ ובדמש"א דכן אם מקובל דשמו גרשון ונקרא כפ"כ רק בכינוי כמו קירשמן וכדומה וכתב בגט גרשם נמי פלה . ועיין בד"מ שכתב דכן אם אינו ניכר בשם הקריאה גרשון או גרשם והחליף שמו מעריסתו נמי הדין כן . ואם היה שם הפריסה גרשם ונקרא כפ"כ גרשון לכתחלה לריך ב' גיטין. ומה"ת כשר אם נכתב כפי שנקרא כפי כל. ועיין בגט מקושר בזה באריכות : יב) הגירות . עבא"י ועיין בכה"ג סי' קכ"ע אות קס"ע דמחמיר אם כתב גרשום מלא דלא תכשא ע"ש ועיין בס' ש"ע א"ז ס"ק כ"ד שהשיג עליו דהא באות קפ"ה כתב בעצמו דהיכא שיש מלא וחסר אין קפידא לכתוב המלא חסר והחסר מלא כ"א בשמות שלעולם הם חסרים איכא קפידא לעשותם מלאים. ע"כ אין דבריו נראין בזה : יג) כלל גרשן חסר . עבא"י ועיין בס' ש"ע שכתב דהכהנים ת"ג על הב"ש כי כולם ממנו לדברי המנחת פי ביהושע קפיטל כ"א שכתב דג' חסרים יש בכניא וגרם שם ולבני גרשן וכ"כ הרב כה"ג אות

מדמצינו המ"ם והנו"ן מתחלפים אפי' היכא דאיכא שינוי במשמעות גם מצינו גרשון בן לוי כתיב בד"ה לפעמ
במ"ם לכן (כו) אם שינה וכתב מ"ם במקום נו"ן או להיפך תצא כמ"ש התה"ד . ואם מת המגרש אסורה לי
אבל מ"מ צריכה חליצה גם היא פסולה לכהן כי לקולא לא אמרינן דהגט בטל רק לחומרא אמרינן דהגט בט
אע"ג דכתב בס"ש בשאר שמות אם מתחלף אותיות המתחלפים אפי' אם יש שינוי במשמעות כשר בשעת הד
וכאן פסק דתצא צ"ל דוקא אם יש שינוי ולא מצינו דהם תרי שמות אז ס"ל בשעת הדחק כשר (כז) אבל
הם תרי שמות בקרא כמו גרשם וגרשון הוי שינוי השם ותצא אע"ג דגרשון בן לוי מצינו בנו"ן ובמ"ם מ"מ
אמרינן דהוי שם אחד. מדכתב בתורה גרשם בן משה במ"ם וגרשון בן לוי בנו"ן הוי שינוי השם . אלא לחומרא נ
דלא הוי שינוי השם . מיהו מזה היא מוכח דלא ס"ל כמהר"א בן ששון הנ"ל . דהא לפי מה שכתבתי ע"כ
שמכשיר הס"ש בשעת הדחק באותיות המתחלפים ע"כ צריך לומר דמיירי בשמות אשר לא מצינו דהם ב' שמ
ולדעת בן ששון היה כשר משום דאמרינן דהוא כינוי לשם . אע"ג דבן ששון ג"כ לא מכשיר אלא בשעת הד
מ"מ נשמע מבן ששון אפי' אותיות דאינם מתחלפים נמי הדין כן דהא הטעם הוא משום דהוי כינוי . ואם
דדוקא באותיות המתחלפים אז אמרינן דהוי ככינוי אבל לא בשאר אותיות . ולפ"ז אין ראיה מזה לטעות הגט
בס"ת כי בגט כשר בשעה"ד משום דהוי ככינוי . מיהו בס"ש משמע דלא אכשיר משום דהוי ככינוי אלא כיון ד
אותיות המתחלפין מכשיר בשעת"ד ובכל זה משמע אפי' אם ידוע חתימתו כשר ועיין עוד בשם חזקיה ובאות מ
בשם מתתיהו כתבתי מה שנראה לי בדינים אלו . ושם גרשון בנו"ן הוא לשון גירושין וגרשם במ"ם הוא לשון
ולכן כותבין (כח) חסר כלומר גר שם (כט) ואם א"י שמו אם בנו"ן או במ"ם צריך ליתן ב' גיטין כן כתבו
האחרונים

מעגלי תשובה

אות קכ"ט דבספר יהושע חד גרשן חסר ע"ש עוד :
יד) כדין כי כ"ד כו' . עבא"י ועיין בס' גט מקושר
שג"כ תמה על הב"ש כמו הע"ג . גם בתשו' ברית
אברהם סי' ק"ה אות י"א פקפק ג"כ על דברי הב"ש האלו
ולסוף כתב וז"ל ועכ"פ אני אומר שגם בדברי הב"ש לא
מצינו כן רק בתורה אחד. דלולא החשש דלאחר מעשה
היה נאמן דאפי' קרוב נאמן שכך שמו. וזה אינו מתורת
עדות רק מסברא דלא משקר במלתא דעבידא לגלויי .
וע"ז איכא סברא להיפך דלאחר מעשה משקר ואיכא
סברא נגד סברא אבל היכא דבעינן שנים שיעידו בתורת
עדות לא נחשדו להעיד בשקר בחשש גנאי עכ"ל. ועיין
כאן בב"ש מה שכתב ולדעת בן ששון היה כשר כו' .
ועיין בס' ש"ע שכתב דדברי הב"ש צריך תיקון בסדר
הדברים להקדים המאוחר ולאחר המוקדם וכן צריך
להיות דהא לפי מה שכתבתי ע"כ מה שמכשיר הב"ש
בשעה"ד בשמות אשר לא מצינו דהם ב' שמות עכצ"ל
באותיות המתחלפים דוקא . ולדעת בן ששון כו' כצ"ל
בהב"ש

באר יצחק

שמסתמא עשה יד) כדין כי כ"ד בתר כ"ד לא דייקו
(כו) אם שינה וכתב כו' ב"ש . טע"ג שהשיג על הב
דלא מצא בס"ש להכשיר בשעה"ד באותי
המתחלפים אפי' אינם ב' שמות רק באין שינוי במשמ
כלל כגון מתתיה באל"ף וכדומה . אבל במקום ד
שינוי במשמעות אדרבה דעת הס"ש בהם לוכקא דלא מה
אותיות המתחלפים דבעינן ידים מוכיחות עיין ע
בפנים : (כז) אבל אם כו' . ב"ש . טע"ג שמביא ל
דברי הנ"פ סי' ק"ד במעשה דאבי האשה היה ש
גרשון וגירש כבר אשה בשם גרשון רק מחמת שחק
בעת על שמו בעת שבאת בתו להתגרש אמר שש
שמו הוא מפאת שנולד בעת שאביו ואמו הלכו לע
לפת להשתטח על קברי צדיקים . וע"כ אמרו דעכ
בית הוא דנראה דשם עיקר שלו מלידה היה גרשם פ
הגירות . ואיך עשו הב"ד הראשון מעשה לכתוב גרש
לבד . ואם היתה אשתו הא' לפנינו שגירש אשה
שתתגרש עוד בגט אחר בשם גרשם. ויש צדדים שא
גט אחר כיון שנשתקע ממנו שם גרשם ויש צדדים לומ
דבכה"ג שהשמות קרובים זה לזה לא חשוב נשתקע

וע"כ באשה שנתגרשה כבר יש צדדים להקל ולהחמיר . אך על עתה הסכימו בעלי הוראה דצריך ב' גיטין .
נראה דבגט אחד שני ולכתוב גרשון דמתקרי גרשם עכ"ל הנ"פ ומסיק הע"ג ולדינא נראה דעדיף ליתן
גיטין . ובדיעבד ושעת הדחק וניתן רק גט אחד בשם גרשון דמת' גרשם ג"כ כשר ומטעמא דכתיבנא כ
דבלאו הכי יש לצדד בשעה"ד באם כתב ע"ש שנשתקע : (כח) חסר כלומר כו' ב"ש . עיין מה שכתבתי לעיל דל
כתב גרשום מלא וא"ו יש להכשיר ואם כתב גרשון חסר וא"ו דעת הע"ג לפסול ועיין :
(כט) ואם א"י שמו כו' . אף שעתה נקרא בש"ב גרשון מכל מקום אם א"י עיקר שמו דשמא היה גרשם צרי
לכתוב

האתרוגים · ואם עולה לתורה בשם (ל) גרשם בפ"ם ונקרא גרשון בנו"ן או להיפך דינו כמו אבשלום ואבישלום כמ"ש באות א' · **גרשון** המכונה **קירשמן** הס"ל **מאניש** · **גרשם** בפ"ם הס"ל **מפנצליק** המכונה **זעליקמן**· **גומפריכט** כן יש לכתוב מסתמא (לא) בפולין ואם אמר שרגיל לחתום בע' יש לכתוב בע' והוא כינוי לאפרים וליעקב ולמרדכי :

(אות ד) דוד חסר יוד כמ"ש בספר תהלים . אע"ג דבדברי הימים כתוב ביו"ד מ"מ אזלינן בתר ספר תהלים שכתב דוד בעצמו (א) כ"כ בתה"ד סי' רל"ג . ואם כתב מלא ביו"ד כשר ואין להחזירו שאין כאן

באר יצחק

לכתוב ב' גיטין . באחד גרשם דמתקרי גרשון ובאחד גרשון לבד טו) ויש ליתן תחלה הגט שכתוב בו גרשון דהוא עיקר . משום דבזמנינו לא שכיח כלל שם גרשם. רק שצריך לכתוב אותו משום שמא ניתן לו בשעת לידה. וא"כ אף אם ניתן לו בשעת לידה שם גרשם שפיר יש לכתוב דמתקרי גרשון דהוא השם שקורין בו גם כן ולכך כותבין באחד גרשון לבד והיא ניתן לכתחלה ובגט השני יכתוב גרשם דמתקרי גרשון :

(ל) גרשם במ"ם כו' דבכה"ג יש לכתוב השם שעולה לתורה לעיקר ועל הב' דמתקרי. ולאו דוקא עולה לתורה אלא ה"ה אם הוא רגיל לחתום או שיש לו קבלה מאביו ששמו מעריסה כך היה ושגם בני משפחתו נקראים כן . ומה שכתב הב"ש מאניש ביו"ד היינו כשדוחקין היו"ד :

(לא) בפולין ואם כו' . ב"ש . ומלשון הרמ"א משמע דבמדינות אלו' מלתא אם קורין בחיר"ק או בסגו"ל. ובעל ס"מ תלה הדבר טז) בתימה ול"ע אם הקריאה הוא בחירק שדוחקין היו"ד ומוטב בעי"ן אפשר שצריך לכתוב גומפרעכט דמתקרי גימפריכט · ולפי מבואר שלנו שאין דוחקין לא בחירק ולא בסגול אין לכתוב י' אחר הרי"ש רק גומפרעכט :

אות ד (א) כ"כ בתה"ד כו' . פע"ג שכתב דעת תה"ד שצריך לכתבו חסר משום שבסדר מהר"ם מינץ ג"כ כתוב לכתוב חסר . ובדברי הימים שנכתב

מעגלי תשובה

בהב"ש . משום דאלו לפי סדר הדברים שנכתב בהב"ש כעת אין להם הבנה ובאלו משמע דהבן שאין חולק אף בשמות דהם ב' שמות . וזה ליתא אלא דגם באותיות שאינם מתחלפין כמי אמרינן דהאחד כינוי לחבירו אם קרובים זל"ז כמבואר וז"פ : טו) ויש ליתן תחלה כו' עבא"י . ועיין בס' חא"ס סי' קי"ט באיש שבא לגרש והסכימו שצריך ליתן לה ב' גיטין ונתן לה תחלה הגט בשם גרשון כדינו . ולא הודיעו לבעל שצריך עוד גט אחר. וכשנודע לו אינו רוצה ליתן גט ב' מותרת להנשא בגט זה לבדו אם א"א להשיג בנקל גט אחר . ועיין עוד בלבוש דאם כבר ניתן הגט באחד מן השמות . אם עדיין לא נשאת לא תנשא . ואפי' אם מתעגן עד שמתברר בעדות ששמו כמו שנכתב בגט ע"ש . ועיין מהר"ם בביאורו כתב דלפי זמנינו שרובא דרובא קוראים אפי' למי ששמו גרשם גרשון. וכן חותמים ועולין לס"ת אם לא נכתב אלא גרשון לבד וניתן כשר . ומ"מ כל שאפשר ליתן אחר בו ביום הוי כלכתחלה אפי' אם כבר ניתן מיהו אם לא כתב רק גרשם לחוד או אפי' כתב גרשם המכונה גרשון לחוד אפי' אם כבר ניתן ונשאת יש ליתן אחר ולכתוב בו גרשון לחוד. ועיין בס' סו"ג באחד שהיה שמו גרשם ע"ש הגירות ונשתקע שמו ונקרא בפי כל גרשון יש ליתן ב' גיטין . ועיין בספר אה"ש בשם גרשם וגרשון אמרתי אני הכותב והמלקט שטוב להכניס שם למען ירוץ הקורא בו . וז"ל גרשם במ"ם חסר וא"ו ואם כתבו מלא כשר . אעפ"י שעדיין לא ניתן לה יכולים ליתנו לה. גרשון בנו"ן מלא ו' ואם

כתבו חסר אין להכשיר אפי' בדיעבד (עיין בא"י ס"ק כ"ח) אם לא בדוחק גדול . גרשם וגרשון שני שמות הם. אם שינה וכתב למי ששמו גרשם . גרשון . או להיפך הגט פסול . אם א"י איך שמו אם במ"ם או בנו"ן . אי איכא לברורי שם הפריסה או ע"י העליה לס"ת או על ידי חתימתו או מבני משפחתו איך שמו כותבים כן . ואי ליכא לברורי כותבים ב' גיטין . ואם נקרא בפ"כ גרשון בנו"ן כמנהג מדינתינו והשם המובהק שלו הוא במ"ם כותבין גרשם דמתקרי גרשון . ואם נתגרשה בגט אחד אשר כתוב בו גרשון לחוד . יש אומרים דמגורשת וכן נראה לי . ועוד נ"ל דאם השם המובהק א"י שני בגט אחד בגרשון לחוד כמו שהוא נקרא בפי העולם עיי"ש . טז) בתימה ול"ע . עבא"י ועיין בקב נקי שכתב דבאמת אין כאן ל"ע . דז"ל מהרמר"י בביאורו מאחר שברוב הספרים והכתבים כתוב גומפריכט וגם מבואר בכתב אחד דנכון לכתוב בפולין גומפריכט ע"כ כתבתי דיש לכתוב מן השמש גומפריכט עכ"ל וכוונתו כיון דפולין מבטים החיר"ק דאשכנז וליטא כמו הסגו"ל דאשכנז וליטא ואם יכתוב בפולין בעי"ן יבטו קרוב לגיר"י דאשכנז וליטא . וזהו טעם של המלא כתוב . ולפ"ז לא שייך

דא לכתוב

כאן שינוי השם . מהרי"ט : **דוד** (ב) המכונה **דנקיא** המכונה בודין המכונה כרעפיר

מעגלי תשובה

לכתוב דמתקרי כיון שזה תליא בשינוי המבטא וכמש"כ הט"ג בכללים ס"ק ט"ז דלא שייך לכתוב יהודה דמת' יהודא ובפ"ה בקוה"ם בשם ווהלק וע"ש :

אות ד א) כתב חסר כו' עבא"י ועיין בס' תא"ם סי' כ"ז באיש שגירש את אשתו בשם דוד כי זה עשרים שנה החזיק בעיר בשם זה לבד ונודע ששמו מטריסה וקודם בואו לעיר זו היה שמו חיים דוד ובכיוון שינה שמו למען יוכל אח"כ לגנוב ממון שלו אשר נשאר תחת יד האשה. הגט כשר. ואם הי' כותבין חיים דוד הוי כשם שנשתקע ופסול. ועיין הטיב משה סי' ע"ג בחלק אע"ז באות ב' בשם בעריל דוב . שהאב של המגרש היה עולה ותוחס במקום דירתו בשם הקודש דוב ומכונה בער. והבן המזיק שם אביו פה זה שנתיים בשם יששכר המכונה בער. יכריזו ל' יום בבהכ"נ ובבהמ"ד כמה פעמים להודיע שמה שהחזיק עד עתה בשם יששכר שם אביו הוא בטעות ושמו האמת הוא דוב . ועיין בתשובת ח"ס אהע"ז ח"ב סי' י"ז הובא לקמן א"י . ועיין עוד בס' תא"ם סי' י"ט באבי המגרש שלא נודע במקום כתיבת הגט איך היה שמו העיקר ואיך עלה לתורה . רק זאת נודע שהיה שמו בפ"כ בערל · ותמימתו דוב בער יש לכתוב דוב המכונה בערל ועיין בקוה"ם מגד"א שחולק עליו שטעות גדולה הוא רק שצריך לכתוב דוב בער דמתקרי בערל עיי"ש טעמו . ועיין בתשו' נ"ב החדש סי' ר' באחד שהיה נקרא בפ"כ בפניו בערא או בערל רק מי שמכנהו בפניו בשם רבי קורא ר' בער ועולה לתורה בשם דוב לבד . וכן נכתב בכמה חבורות ובפנקסים . ואפילו אנשי גילו דבמקום התוכתו ולידתו דמקודם במחוז ווילנא שנתגדלו עמו לא יודעים לו זולת דוב . ובגט נכתב בת בער דמתקרי דוב זאב. ושאלתיו בלא הודע לו את הענין רק במשל"ת ואמר לי שמתריסה קראו אותו וואלף בער. וכן היה קוראים אותו לפעמים בעודו דר במחוז ווילנא שכינו וב"כ היודעים מזה השם רק עיקר שמו מעולם דוב לבד . האשה רשאי לישב עם בעלה ואין להצריכה גט שני . ועיין עוד בסי' ר"ב באחד שהיה שמו ממילתו דוב בער ליפמן וכן הוא חתימתו רק שהרוב קוראים אותו בשם בער לבד והמיעוט בשם בער ליפמן . ועלייתו לס"ת ג"כ רוב פעמים דוב לבד והמיעוט דוב ליפמן . ולהכינוי ליפמן אין לו שם קודש כי אמר שנקרא כן אחר אבי זקינו ולא היה לו שם אחר. וכתבו דוב המכונה בער והמכ' ליפמן אם אפשר למיהדר לכתוב דוב המכ' בער ליפמן והמכ' בער יכתבו כן ואם הוא שעה"ד אין בידי להחמיר . וכ' עוד שם בסי' ר"ז באחד שנקרא בפי כל כעת בעניא ואין קוראים אותו בער כלל רק בכתובה נכתב דוב בער וכתבו בגט דוב המכ' בער יש לפסול. והיינו בנשתקע שם בער לגמרי אבל אם קצת קוראים אותו כן אפי' שהרוב קוראים אותו בעניא יש להקל בדיעבד ועל שם בעניא יש לכתוב המכ' ולמחלה צריך לכתוב ביו"ד ועיין מזה בס' אה"ם הובא לעיל במעגלי תשובה ס"ק ד' באות ב'. ועיין עוד בשו"ת בית שלמה סי' ק"כ באחד שגירש את אשתו ושאל הרב לאנשים העומדים שם איך שם של המגרש . ואמרו דוד יהודה . ושם אביו דוב ונקרא בעריל. וכתבו בגט דוד יהודא בן דוב המכונה בעריל . ואחר רבות הימים נתוודע שזה שם הקודש של המגרש. אבל יש לו עוד שם שנקרא בפ"כ דוד ליב. והמגרש כבר נשא אשה ויש חשש עיגון ונשאל מה דינו והאריך שם כו' וסיים וז"ל סיומא דהך פיסקא נלע"ד . א'. דאם לא עלה לתורה בשם דוד יהודא רק פעם אחת בשנה וגם א"י לחתום א"ע וכל שכן אם הוא חותם בשם דוד ליב הוי שם דוד יהודא שם הנשתקע וצריכה להתגרש מחדש וכו' . ב'. אמנם אם עלה לתורה ב' או ג' פעמים בשנה בשם הנ"ל אם חותם את עצמו דוד ליב דאיכא ב' ריעותות דהקריאה בפ"כ מסייע להחתימה וגם קריאתו לס"ת הוא לפרקים מועטים אין להקל רק אם יש בודאי מקום עיגון וכו' . ג'. אמנם אם אינו יכול לחתום כלל ואינו עולה לתורה רק לפרקים מועטים אם אפשר בנקל שבעלה יגרשנה מחדש מה טוב . אם לא בשעת הדחק שא"א להשיג גט אחר יוכל לסמוך בכה"ג בדיעבד על גט זה ומה טוב שישאל עוד לרב מובהק שיסכים לזה אם העובדא הוא באחד משני אופנים הנ"ל . ד'. אמנם אם רגיל לעלות לתורה וכן חותם א"ע בשם דוד יהודא הגט כשר בדיעבד ובפרט שיש כאן מקום עיגון עיי"ש. ועיין בשו"ת שם ארי' סי' קע"ו בשם המגרש שהיה נקרא לתורה דוב בער ובפ"כ נקרא בערל וכתב המסדר דוב בער המכ' בעריל. ולפי דעת הט"ג בהשמטות גבי אליעזר ליפא דכתב לכתוב אליעזר ליפא דמת' ליפא לא המכ' והטיב שאינו מעכב בדיעבד וכו' ולכן בנ"ד דכתב דוב בער המכונה בעריל

דכשר

באר יצחק

שנכתב מלא אפשר לשום דרשה נכתב כך . ודעת מהרי"ט שכתב לכותבו מלא כי זה הוא לשון מהרי"ם ז"ל אם כתבו מלא כשר ולדינא נראה דבמדינות שדוחקין הוא"ו בחיר"ק יש לכתוב מלא אף לכתחלה ול"ע. ועיין בנ"פ שאם רגיל לחתום שמו מלא כותבין כן ואם א) כתב חסר כשר. וזה דלא כדעת הט"ז דפוסל היכא דשינה מהחתימה : (ב) המכונה דנקיא. עט"ג שנאמרן

(ג) **ברעפיר** המכונה **שעפטיל** המכונה **דונדא** אבל אין צריך לכתוב המכ' (ד) **הוידקא**. **דורנט** כינוי למשלם וליצחק. **דן** אין צריך לכתוב המכונה **דעניל** אעפ"י שהוא אריכות השם דינו כקיצור השם כמו שכתבתי לעיל (ה) ואם צריך לכתוב לסימן כותבין **דעניל** מסתמא ביו ד. **דניאל** (ו) יו"ד אחר הנו"ן:

באר יצחק

ב) שבארץ רוסיא מצי' כינוי דנקי. וכנ"ה ראיתי שהעתיק בשם רש"ל המכונה דוניקא אין כותבין ולענ"ד הוא ט"ס: (ג) ברעפיר כו'. ויש ברעפיר בלא יו"ד ויש פרעפיר בפ"א בתחילתו ג"כ ומליצה בלשון ב"א שבכל מדינה ומדינה וכן בכינוי שעפטיל יש ביו"ד ויש בלא יו"ד. והכינוי דונדא צריך לכתוב כ"פ בה"ש טע"ג:

(ד) דוידקא. יש שהעתיקו דוטקי או דוטקיא וכ"מ במקום שכותבין הכינוי לסימן ג) ואם מדגישין הוא"ו בחיר"ק יש לכתוב יו"ד אחר הוא"ו וגם לענין אם בדל"ת או בצי"ה יש לילך לפי מה שמורגש יותר במבטא בלשון המדינה. ואם קורין אותו דודא. והוא"ו נרגש במבטא. והדל"ת אחרונה נקראת כעין קמ"ץ או פת"ח יש לכתוב המכ' דודא אם קורין אותו בפניו ואינו מקפיד. אך במדינתינו יש שמכנים לדוד דאדיא. ואין הרגש לתנועת הוא"ו כלל. ואז יש לכתוב דוד המכונה דאדי. אם קורין אותו בפניו. ועוד יש דאדל. ואז קריאת הדל"ת בקמץ קטן וכן יש לכתבו. ואם הוא עצמו דודל יש לכתוב כן. ואם נקרא דוידל הוא"ו בתנועת חיר"ק א"צ לכתבו כלל רק דוד משום שהוא שם קטנות וגענוע בעלמא. ויש עוד כינוי לדוד המכונה טעבל. ולענין אם לכתוב טעבל ביו"ד או בלא יו"ד או באל"ף בסוף נראה דיש לילך בזה אחר החתימה. ואם חתימתו א"י יש לילך אחר שפת מבטא המדינה שמגרש בה. ופליאה על הב"ש שלא העתיק הכינוי טעבל לדוד לא כאן ולא באות ט':

(ה) ואם צריך כו'. ב"ש. ולפי מה שכתב הב"ש לעיל דאם יש לכינוי שם קודם אחר יש לכתוב הכינוי א"כ אפשר דבלא"ה"כ יש לכתוב כאן הכינוי ד) דעניל לדן דמסתברא דכינוי דעניל הוא כינוי לשם דניאל ג"כ שהוא קרוב אליו יותר במבטא:

(ו) יו"ד אחר הנו"ן. ב"ש. הנה בשם דניאל יש דיעות ליתן ב' ניקוד אחד ביו"ד אחר הנו"ן ואחד בלא יו"ד וטעמם לפי שמצינו ביחזקאל ג' פעמים בלא יו"ד. ואותם שכותבים מלאים יו"ד יש טעות בקריאתם שצריך לקרותם בציר"י תחת היו"ד. והיו"ד נעה והאלף נחה והעולם משבשים וקורין הציר"י תחת האל"ף וא"כ יש יותר לכתוב חסר לכאורה אך מ"מ הסכים הס"ש דבני בגט אחד מלא יו"ד אע"פ שהקריאה בטעות לית לן בה ונראה שבשעה שקורא המסדר את הגט עם העדים לא יקרא שם דניאל הציר"י תחת היו"ד כפי הנקודה שכתוב. רק יש לו לקרות כהקריאה כפי העולם הציר"י תחת

מעגלי תשובה

אות

דהשר בלי שום פקפוק. עיי"ש עוד: ב) שבארץ רוסיא. עבא"י ועיין קב נקי שכתב שבאמת לא נמצא ברוסיא כינוי זה לדוד רק לדן לכן נראה שאין שום ט"ס בב"ש רק שחסר שם שני תיבות המבוארים ביש"ש וכצ"ל בב"ש דוב המכ' דוניִסא בארץ רוסיא אין כותבין. אבל כותבין המכונה דונקא או המכונה דונדא. ועיין בתשו' צ"צ החדש סי' ר"א באחד המגרש שהיה שמו דן ונקרא בפ"כ דנקיא וכתב דאינקיא. פשיטא דא"צ לכתוב הכינוי ובדיעבד אף שבשם המגרש עצמו יש להחמיר אבל בשם האב אפשר דאינו נפסל. אמנם למעשה שהמגרש בעיר ואפשר להשיג ממנו גט אחר יש להצריך גט אחר שיכתוב בו דן לבד: ג) ואם מדגישין כו'. עבא"י ועיין מהר"ם ר"י בבאורו כתב שמ"כ בשם יש"ש דוב המכ' דוטקי אין כותבין ונראה דהוי בקיצור השם ודמי למה שכתבתי גבי אברמקא עכ"ל. ושם כתב דדמי לאברוש אבריל. ושם כתב כיון שמתחילין שוה באותיות ובנקודות אין לכתוב הכינוי. ועיין כאן בא"י דיש לכתוב המכונה דאדיא כו' ועיין גם' חא"ש סי' ק"ע שם דאדיא עכ"פ כיון דבמקום כתיבה ונתינה א"י שמו א"צ לכתבו ודי בשם דוד לבד ואם יחושו לדברי הע"ג שמות אנשים אות ד' ס"ק ד' דיש לכתוב שם דאדי אז יעשו כך. יכריזו ג' יום שם דהאיש דוד זה שמו במקומו הוי דאדיא ואז יכתבו בגט המכונה דאדיא אם יש שהות לעשות כן. ומה שכתב הב"ש כאן דורנט כינוי למשלם וליצחק עיין מהר"ם ר"י בבאורו כתב וז"ל בתשו' מהרי"ק סי' קס"ב כתב משלם המכונה דורנט ובז"מ כתב יצחק המכונה דורנט ונראה שהוא ט"ס וצ"ל יצחק המכונה חקינייט משלם המכונה דורנט שכן הוא בתשו' מהרי"ק שם. ועיין כאן ב"ש שא"צ לכתוב המכונה דעניל ועיין מהר"ם ר"י בביאורו כתב אף שמ"כ בשם יש"ש דן אין כותבין המכונה דעניל אף שהוא ארוך השם דינו כמו קיצו"ש מ"מ כתבתי שלא כדבריו מטעם שכתבתי גבי בונם. ושם האריך וסיים אם כן יש לנו לכתוב עכ"פ לכתחלה כינוי שקורין את הראשון בנקודה אחרת מן הנקודה של עיקר השם: ד) דעניל לדן. עבא"י ועיין חא"ש סי' נ"א כתב דצריך לומר בב"ש דאניל באל"ף. דאם הוא בסגול כיון שאין הנקודות שוות לשם דן ודאי דיש לכתבו

(**אות ה) הילל** ביו"ד כן פסק הש"ע אא"כ יש לו קבלה לכתוב חסר והס"ש כתב דיש לכתוב חסר והביא ראיה מדברי הר"י ז"ל שכתב **הלל** היה מסור משה רבינו ע"ה ושניהם באו יחדיו בב' שמות של ע"ב שהם מה"ש לל"ה. שמ"מ דיש לכתוב חסר. ועליו רמז אקב"ה. היא לך לעזרנו. ר"ת הלל מש"ת פסק דיש לכתוב לכתחלה חסר וכ"פ מהרי"ט וכ"כ חב"י בבד"ה (א) אבל הז"מ והס"מ והט"ז פסקו כפסק הש"ע דיש לכתוב מלא וכן עיקר גם במבטא הוא כאלו היה מלא · **הבל** נקרא ע"ש ואנחנו מה ולא ע"ש הבל שהרגו קין. כיון דריע מזליה שנהרג לא מסקינן בשמיה ס"ש. **האי** כן היה נקרא רב האי גאון ועוד היה רב אחר היה נקרא **היי** ס"ש. **הונא** באלף כי שמות האמוראים נתצבים פלשון ארמי ע"כ כותבים באלף רש"ל (ב) ואם כתב בה"א כשר כמו שכתבתי לעיל : (ג) **הוצקא** כינוי ליהודה. וכן **הושמא** ס"ש :
הובש

מעגלי תשובה

לכתבו כמו וועלקיל : ה) וקרוב להיות בטל · עבא"י ועיין בס' אה"ס שחקר מהו הדין אם כתב דנאל בלא יו"ד הנה לכאורה יש מקום להכשיר כיון שאנו קוראים את האל"ף בליר"י . אבל נראה דאין להכשיר מטעם שכתב בס"ס שאם יכתבו בלא יו"ד יאמרו שאין זה המגרש וכו' ולכן נלענ"ד דאפי' בדיעבד פסול :

אות ה א) ובנ"פ ומכתב מאליהו כו'. עבא"י בשם הט"ג דיש לכתוב מלא . ומהר"ס ר"י בכאורו הוסיף שהמסורה כתב על עבדון בן הלל (שופטים י"ב פ' י"ג) ל"ע כלומר לית עוד הלל בלא יו"ד אלא כל הלל יהיה מלא ביו"ד וכן אל מול פני המנורה הילל למפרע בס"ת יאירו שבעת הנירות. כלומר הלכה כבית הלל דמכאן ואילך מוסיף והולך . דמעלין בקודש ולא מורידין (בשם מהרי"ל) והלבוש כתב קלא בלשון אחר לומר דהלכה כב"ה שהיא מאירה כמו שאמרו משה לעיני כל ישראל . ונראה להוסיף נקא כי כשכתוב מלא מורה עלם שמו שתורתו מאירה כמש"כ (ישעיה י"ד) הילל בן שחר . ופירש"י כוכב הנוגה שמהיל אור ככוכב הבוקר : ועוד הוסיף דלכך נרמזו משה והילל בסוף התורה כדי לקשר עם תחילת התורה כי ברחשית מורה על תורה שנקרא ראשית . ובראשית ברא אלקים ס"ת אמת לומר משה אמת ותורתו אמת וכן הילל ותורתו אמת . ועוד ראיתי רמז בתורה הוא יהיה לך לפה ר"ת הילל לומר שפה הילל כפה משה . ועוד ראיתי רמז . ויברך דוד את ד' לעיני כל הקהל ס"ת הילל . לומר דהלכה כהילל כמו דוד כמו שדרשו רז"ל עליו וד' עמו . ולכך נרמז הה"א של הילל באות הה"א של שם הסוי' לומר שגם הוא ד' עמו. ועוד ראיתי בסליחה של מוסף יו"כ סי' ק"ב חתם עצמו בעל הסליחה הילל ביו"ד. ועיין כאן בא"י בשם הג"פ והמכתב מאליהו דיש לכתוב חסר וכן בשאילת יעב"ץ ח"א סי' ק"ח מסיק שיותר טוב בלא פקפוק לכתוב חסר . ועיין בהס"ג בהגהות ב"י אות קס"ו שהעיד בשם מהר"ש שהסכימו חכמי הדור עמו לכתוב חסר . שוב מצאתי בס' אה"ס שלאחר האריכות העלה דיש לכתוב חסר ואם כתבו מלא כשר. ואף אם עדיין לא ניתן א"ל לכתוב גט אחר אך אם הוא חותם א"ע חסר וכתבו מלא נראה דיש לכתוב גט אחר חסר . ועיין בספר ש"ע שכתב וז"ל והנה שמעתי כינוי הוליק לשם הילל והן בפניו ושלא בפניו קורין אותו כן יש לכתוב המכונה הוליק . אף די"ל דהוי קינ"ס
מ"מ

באר יצחק

תחת האל"ף. ואף שהיבוש בשהם מ"מ בקריאה זו אין אין כאן שיבוש שאחרי הכוונה למגרש זה שנקרא כך . ואם נקרא דניאל בהרגש האל"ף והסופר כתב בתוספות ביו"ד אחר האל"ף יש להכשיר בדיעבד במקום עיגון . ואם נקרא דניאל בהרגש יו"ד והוא כתב ביו"ד יתירה דניאל פסול ה) וקרוב להיות בטל :

אות ה (א) אבל הז"מ כו' . כ"ש . והעיקר דיש לכתוב מלא כפסק הש"פ אם לא שהוא הרגיל לחתום בלא יו"ד או שיש לו קבלה לכתוב חסר.
א) ובנ"פ ומכתב מאליהו הסכימו לכתוב חסר ואם כתב מלא כשר :

(ב) ואם כתב בה"א . כ"ש · ועיין כ"ש באהע"ז סי' קכ"ט ס"ק כ' שכתב שכל זה איירי אם אי תימתו אבל אם שינה ולא כתב כאשר היה חותם ס"ל דהוי שינוי השם וא"כ קשה עליו ב' קושיות . א'. אם בידוע איך חותם ס"ל דהוי שינוי השם אם כתב בה"א. ומדוע הכשיר בא"י בפשיטות ניחוש שמא היה חותם באל"ף . ומכש"כ בשם הוגא דלא אשכחן בשום מקום שיהיה כותב הוגא בה"א . מה"ת נאמר שחותם כן . ב'. קשה דעכ"פ היה לו לומר דאינו כשר רק בשעה"ד כמו שכתב גבי מתתיהו אם כתב באל"ף דדוקא שם כשר · אבל בשאר שמות אינו כשר רק בשעה"ד ומדוע שתם וצ"ע :

(ג) הולקא כינוי כו' · כ"ש. עט"ג דיש לכתוב המכונה הולקא ולא דמת' וכן הולא נ"כ כינוי ליהודה . ס"ש וס"מ· אבל הושמא הוא כינוי ליהושע :
ליהושע

הובש כינוי (ד) ליהואש . ס"מ . הושע כתב רש"ל שהוא שם במקרא
(ה) וכל הושקא בארץ רוסיא או האשקא עולין לס"ת בשם יהושע ואפשר שקבלה כך בידם כי
ן הסברא היה לקרות להם הושע (ו) ואפשר שסמכו על שם הפסוק ויקרא משה להושע יהושע
א"צ לכתוב יהושע המכונה האשקא כי קיצור השם הוא ליהושע וכבר כתבתי דהושע הוא יהושע (רש"ל) והביא
ע"ש דבריו. וכתב בשם מהר"ם (עיי"ש שכתב מהר"ם אשכנזי והוא ספר זכרון משה) דכותבים יהושע המכונה
שקא או הושיל או יושקא או העשיל וכ"כ בס"מ דכותבים יהושע המכונה אושקא גם ס"ל (ז) דכותבין בוא"ו
באלף האשקא אפילו אם קורין הה"א בקמ"ץ . וכן כותבין יהושע המכונה הושל או המכונה הושיל

באר יצחק

(ד) ליהואש ס"מ. כ"ה. ולענין כתיבת שם הובש תליא במבטא אם דוחקין החיר"ק תחת הבי"ת יש לכתוב ו"ך. ושם הקודש יוצא מן השם אם לא שידוע שמו יהואש. ואפשר שבזה שהכינוי הובש ב) הוא כינוי ליהואש דוקא ולכן אף בשם יש לכתוב יהואש ול"ע :

(ה) וכל הושקא כו'. כ"ה. עט"ג שתמה על הגהות דר"ש שהביא הס"ש שכתב שמסתמא הושיל או העשיל או הושקא שמם המובהק יהושע. אבל יושקא או המובהק הושע. ותמה עליו דאדרבה יושקא יותר [...]רא לומר שכינוי ליהושע משום שהוא ג"כ ביו"ד [...]חלתן כמו יהושע. לכן מסיק לדינא כך. דבשמות שהיינו העשיל או הושקא או הושיל או ישקא שיש [...]ק בשמם המובהק אם יהושע או הושע יכתוב רק כינויה שהכל קורין בו או יתן ב' גיטין. ובמדינתינו [...]א שכיח שיהיה שם המובהק הושע כלל אם כתב גט [...]ד בשם המובהק יהושע עם הכינוי והוא שעה"ד ג) שא"ל לכתוב גט אחר :

(ו) ואפשר שסמכו כו'. כ"ה. עט"ג שכתב ומ"מ פשוט דאם היה שמו מלידה הושע ואין ידוע עלייתו [ח]תימתו היה לכתוב הושע. אבל אם היה עולה וחותם יהושע יש לכתוב יהושע דמתקרי הושע :

(ז) דכותבין בוא"ו כו'. כ"ה. עט"ג שכתב לענ"ד לא נהירא ד) לשנות השם מקריאתו שהוא נקרא כפי ואעפ"י שבעיקר השם יהושע יש וא"ו בין ה"א לשי"ן [...]כו שהוא"ו הוא שימוש הה"א להורות על נקודות [ח]ול"ם. משא"כ בקריאת הכינוי שנקרא האשקא בקמ"ץ [...] יכתוב וא"ו המורה על חול"ם . לא יהיה כתיבתו [כק]ריאתו ועדיף טפי שאם נקרא בקמ"ץ שיכתוב השקא [...]א וא"ו או אל"ף בין ה"א לשי"ן ואם כתב אין קפידא. אבל

[...]ה כינוי במבטא עכ"ל ומזה אתה דן לכל השמות. קב נקי. ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"א באחד שבא לגרש [...]תו ואמר ששמו הושיע. ומקצת אנשים קורין אותו הישיקא. והוא חותם הושיע ביו"ד אחר השי"ן. ושאלו אותו [...] עלה לתורה. ואמר שעולה לתורה ג"כ הושיע. ומהשם יהושע לא ידע כלל רק שאמר שהוא נקרא אחר זקינו [...]או לראות מצבת זקינו. וכתב שם יהושע. ונסתפקו האיך לכתוב אם יהושע או הושיע כפי חתימתו או הושע [...]ו לשאול לחוות דעתו בזה. והשיב הוא ז"ל. וז"ל הנה מה שנסתפקו בענין כתיבת השם אם לכתוב הושיע או

הושע

מעגלי תשובה

מ"מ לס"ת כאין התחלתה שוה יש לכתוב הכינוי וכאן הילל בחיר"ק והולך במלאפו"ם. וגם אין לו ב' הכרות מעיקר השם כי בכלל הלמ"ד בליר"י. ובהכינוי היא בחיר"ק : ב) הוא כינוי ליהואש כו'. עבא"י בשם הט"ג ועיין בביאור הס"מ שכתב ואע"ג דגבי הובש כתבתי בשם ס"נ מהר"י מרגליות יהואש המכונה הובש נראה דשאני התם דמסתמא מי שמכונה הובש שיש בו ה'. עיקר שמו יהואש בה"א דמסתמא הכינוי דומה קצת לעיקר השם. הרי כדברי הט"ג כאן. שוב מצאתי בס' אה"ש שהביא בל"ע די"ל כיון דיואש ויהואש שוין שמם כמו שרגילין לכנות ליהואש הובש כמו כן מכנים ליואש ע"כ בעלה בענין כזה לכתוב רק השניה לבד או ליתן ב' גיטין. ועיין עוד בביאור הס"מ שכתב דאף שקורין הובש בב' רפה אין לכתוב בוי"ו כיון דצריך וא"ו אחת לחול"ם וב' ווי"ן לרפה ואין דרך לכתוב ג' וואוי"ן סמוכים זל"ז ע"ש : ג) שא"ל לכתוב כו'. עבא"י ועיין בביאור הס"מ דאף לכתחלה אין לחוש כלל לשם הושע וא"ל ב' גיטין אלא לכתוב יהושע עם הכינוי כרש"ל ועיין בס' ש"ע מזה : ד) לשנות השם כו'. עבא"י בשם הט"ג שלא נהירא לשנות השם מקריאתו והשיג על מהר"ש וכ"ש. אמנם מהר"ש בביאורו כתב וז"ל הושמן כן מ"כ כו' ומ"ש עוד ויש לכתוב הושמן כן נראה מפני שקריאת קמ"ץ נוטה לקריאת החול"ם כמו יוסף אעפ"י שנוהגין לקרות היו"ד בקמ"ץ (במדינת פולין ולא בליטא) וכ"ש הכא יש לכתוב בוא"ו כדי להורות שעיקר השם יהושע שהוא בוא"ו עכ"ל. הרי דתלה טעמו מפני שאין שינוי במבטא ראוי שלא לשנות מעיקר השם. וטעם זה שייך במדינות שקורין ליוסף כמו יאסף דליטא צריכים לכתוב הושקא אפי' אם נקרא אלם כמו בליטא האשקא. אבל בליטא שיש הפרש בין יוסף בחול"ם ובין יאסף בקמ"ץ אם נקרא בקמץ דליטא צריכים לכתוב האשקא דאל"כ

(ח) **הושיל** או המכונה **הושמן** וכותבין הושמן בוא"ו אפי' אם קורין הה"א בקמ"ץ. וכבר כתבתי
היכא דפליגי אם כותבין הכינוי יש לכתוב הכינוי. **העמרלין** כינוי לאהרן ס"ש. **הילמן** כינוי
לשמואל ויש לכתוב ביו"ד אחר שהה"א. במקום הה"א בציר"י. אבל במקום שקורין בפת"ח יש לכתוב בלא י[ו"ד]
ס"ם. **הירץ** (ט) כן יש לכתוב מסתמא. ואם אומר שרגיל לחתום בעי"ן יש לכתוב **הערץ** בעי"ן
והוא כינוי **לנפתלי**. **הירצקא הירצא** כן יש לכתוב מסתמא אם לא שרגיל לחתום בע[י"ן]
והוא נ"כ כינוי לנפתלי. **הירש** (י) כינוי לנפתלי או לצבי הנכון

מעגלי תשובה

הושע זה אין שום ספק כלל. דודאי אם היו כותבין שם זה היה צריך לכתוב הושיע ביו"ד אחר השי"ן כמו החתימה שלו וכו' ובפרט בכ"ד אם לא יכתוב יו"ד המורה על חירק יותר יש לקרותו בציר"י כמו שם הושע בן בארי דודאי פסול וכו'. אם לענ"ד נראה כיון שידוע ודאי דשם הפריסה היה יהושע אף אם כדבריו שעולה לתורה בשם הושיע א"צ לכתוב רק שם יהושע כיון שהושיע הוא קיצ"ש מיהושע ודומה לשם שעיה מישעיה ודעת הב"ש וכו' אמנם אם רוצה לכתוב דמת' הושיע יוכל לכתוב דקיצ"ש אינו מזיק. אמנם צריך להזהר ולכתוב הושיע ביו"ד אחר השי"ן דוקא ואל"כ יש חשש פסול אפי' בדיעבד. ואם לכתוב המכ' או דמת' תליא בפלוגתת האחרונים גבי שעיה כמבואר בב"ש ריש אות סמ"ך. ושם הוסיקא ודאי דא"צ לכתוב דקיצ"ש הוא ודמי לשרה שארקה ועיי"ש : ה) כי נמצא כו'. ועיין בחוקי דרך הביא בשם המג"א שהעשיל כינוי ליחזקאל ועיין קב נקי ועיין בזה בס' ש"ע : ו) ונראה טעמא כו' עבא"י מה שהבאתי בשם הט"ג שהביא בצ"ע. ועיין בקב נקי שכתב עיין מה שכתבתי לעיל בשם גומפריכט וכן כאן פשוט שבליטא ורייסין אם נקרא בחיר"ק לפי הברתם צריך לכתוב הירץ ואם נקרא בסגו"ל לפי הברתם צריך לכתוב הערץ אבל בפולין לעולם צריך לכתוב הערץ וכן הוא דעת האהלי שם ע"ש. ועיין שו"ת ר' חיים כהן מלבוב סי' ס"ד וז"ל והנה ידוע שבמדינה זו לשון בני אדם לכתוב על מי שקורין אותו במבטא כמו בניקוד סגול אעפ"כ נכתב ביו"ד כמו הירש שנכתב ביו"ד ובמדינות אחרות קורין אותו במבטא ג"כ כמו בחיר"ק ובמדינה זו קורין אותו במבטא הירש כמו בסגול וכן שם הירץ נכתב ביו"ד כמו שפסק בסדר גיטין לכתוב ב[...] מהסתם הירץ אם לא שאומר שרגיל לחתום בעי"ן ובמבטא קורין בסגו"ל אעפ"י שהכתיבה ביו"ד אפ"ה שקרי[...] הוי כמו בעי"ן בסגו"ל עכ"ל (ובלבוב המבטא כמו בפולין ובראד ק"ו) ושמות אלו כינוים לנפתלי. ועיין [...] כאן שהביא שם הירצא והירצקא ועיין מהר"ם ר"י בבאורו שכתב דאעפ"י שקורין אותו הירצא או הירצקא וכ[...] בגט הירץ יש להכשיר ועיין בקב נקי : ז) הירש כו' עבא"י ועיין שו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' כ"ב העתיק מגליון ש"ע של הגאון מהר"ם פישליס ז"ל שעשה הלכה למעשה במי שחתם עצמו הרש בלא יו"ד ואעפ"כ כ[...] הירש ביו"ד וכן עשו אחריו הלכה למעשה כמה פעמים ע"ש. ועיין בשו"ת בית דוד סי' י"ט הביא שם דרב נ[...] אחד סידר גט נשלחו לעיר פינסק ונתחכם לכתוב שם הערש בעי"ן כזה. יען כי בפינסק לועזין שם זה ומקום הכתיבה הוא העיקר. וכתבו עליו הגאונים רבני פינסק וקארלין ופאהוסט ושלחו הגט בחזרה. ועיין כת[...] ק"ם לאעה"ז סי' כ"ה שכתב אודות נתינת גט להרשל בן פ' הנה אמת כי הרשל אינו אלא שם קטנות ואין צר[...] לכתוב

באר יצחק

אבל אם כתב וא"ו במקום שנקרא בקמ"ץ צ"ע. ולעני[ן] אם לכתוב ביו"ד לבסוף או ה"א יש לילך בזה אח[ר] חתימתו :

(ח) הושיל כו'. ב"ש. ואם יש לו קבלה הוישל כן י[ש] לכתוב. כן הביא הט"ג בשם הס"מ דאחד חת[ם] הוישל בוא"ו יו"ד ואמר שקבלה מתם כן והסכימ[ו] הרבנים לכתוב בהגט כמו שחותם. ולענין כתיבת ש[ם] העשיל אם ביו"ד אחר השי"ן או בלא יו"ד צ"ע ה) כ[י] נמצא בספרים הכי והכי. ומ"ש הב"ש דיש לכתוב הילמ[ן] ביו"ד במקום שקורין הה"א בציר"י וכן הדין כשנקר[א] בחיר"ק :

(ט) כן יש לכתוב. ב"ש. עט"ג שכתב לפענ"ד צ"ע [...] לפי הברת אנשי ליטא שדוחקין היו"ד בחיר"[ק] שפיר יש לכתוב ביו"ד אבל לפי הברתינו שמדברים הס"[...] בלשון בינוני בין חיר"ק לסגו"ל וא"כ למה נכריע לכת[וב] בחיר"ק טפי מבסגו"ל ו) ונראה טעמא דמ"מ עיק[ר] הנחת השם הונח מעיקרו להיות הה"א נדחק בחיר"[ק] רק שנרפים העם בקריאת החיר"ק לכן מסתמ[א] יש לכתבו ביו"ד :

(י) כינוי לנפתלי כו'. עט"ג שכתב ואי אתרמי ה[...] דמספקא לן בשם אבי המגרש או המתגרש[ת] בהחתימה שלהם. ושם הקודש שלהם נפתלי. נראה ש[...] לכתוב רק שם נפתלי לבד או יש לכתוב ב' גיטין בא[חד] נפתלי המכונה הערץ ובאחד נפתלי המכונה ז) הי[רש] כי שכיח שיהיה גם הערש כינוי לנפתלי :
הנכון

(יא) **הנכון** כינוי לשמואל ס"ש. **הענוך** בעי"ן וגם וא"ו (יב) אחר הנו"ן והוא כינוי **לחנוך**
הענדל שם איש ושם אשה והוא כינוי **למנוח** ויש לכתוב (יג) מסתמא בלא יו"ד אחר הדל"ת ס"מ: **הענדיל** (יד) כינוי לשם מנוח ולשם **שבתי** ס"ש.

באר יצחק

(יא) הנכון כינוי. ב"ש. הנה הב"ש כאן כתוב הנכון בוא"ו ובה"ש כתב הכינוי הנכון ביו"ד. ובס' ט"ע כתב דצריכים לחקור אחר המנהג:

(יב) אחר הנו"ן כו'. והא הוא חסר וא"ו באפשר מ"מ כותבין מלא וא"ו. והא רגיל לחתום ביו"ד אין לשנות מחתימתו. והא יש ספק אם היה לו כינוי הענוך כגון באבי המגרש אין לכתוב הכינוי הענוך כלל. ועיין ע"נ אות ח':

(יג) מסתמא בלא יו"ד. ב"ש. הנה כפי הקריאה במדינתינו אין החיר"ק נדגש בין באיש ובין באשה יש לכתוב בלא יו"ד. ואם נדגש החיר"ק יש לכתוב ביו"ד:

(יד) כינוי לשם מנוח כו'. ב"ש. אם נקרא האיש או האשה הנדל בפת"ח תחת הה"א יש לכתוב הנדל בלא אלף ועיי"ן אחר הה"א. ויש האנדל ולכאורה שנקרא בקמ"ץ. ולענין כתיבת היודי"ן אם אין דוגשין החיר"ק תחת הדל"ת יש לכתוב בלא יו"ד ואם נדגש יש לכתוב ביו"ד. **בע"נ** מביא שם ערכי הילאל וכתב לא ידעתי למה כותבין באל"ף. דהא אשכחן בישעיה י"ד הילל בן שחר. ואפשר דכותבין באלף כדי שלא נטעה שהוא שם הילל בחיר"ק עכ"ד:

אות

מעגלי תשובה

לכתוב הירש הנכונה הירשל כמו ביוסף יאסל אע"ג דנשמעה פ"א דיוסף מכש"כ הכא דליכא אלא הוספות למ"ד המורה על שם קטנות. והני בלבי המכ' הירש. ומ"מ כבר בא מעשה לידינו והסכימו עמי הרבנים שלא לכתוב הירש כלל אלא לבי הנכונה הירשל ובלא יו"ד. והטעם משום דבכל הסדרים מצאתי הירשל ביו"ד ולכאורה נראה דהיינו במדינת פולין שקורין שם זה בחיר"ק. אבל במדינתינו קורין לדוחן הירש בחיר"ק ולאדם קורין הרש בפת"ח וא"כ אם אינו חותם עצמו ביו"ד היה ראוי לכתוב הרש בלא יו"ד. אבל מה אעשה שמצאתי בס' תשובה מאהבה בשם הגאון מהר"ם פישלש ז"ל דיש לכתוב הירש ביו"ד אף אם חותם עצמו בלא יו"ד. וכן נעשה מעשה. והנה טעמא לא ידענא ומ"מ מי יבוא אחרי הגאון הזה וכבר הורה זקן. וכל שם הכתוב בספר טוב אין בו לעז והוא שפיר מוכח מתוכו כיון שנתפרסם ע"י הספר שכך כותבין שם זה נהגו ע"כ אין לשנות אלא לכתוב הירש ביו"ד. אבל זה שהיה שמו הרשל ולא חתם עצמו ביו"ד ושם זה לא נכתב בספר הסכמתי לכתוב לבי המכונה הרשל. אבל אם היה חותם עצמו הירשל ביו"ד הייתי כותב לבי המכונה הירש וישמע חכם ויוסיף לקח עכ"ל. ועיין פ"ת בקוה"ש שתמה על הח"ס מדוע לא נכתב בגט שם הירשל כחתימתו מ"ש זה מן שם וועלקיל או בעריל או ליבל. ומה דבשם יאסל א"צ לכתוב המכונה יאסל אף שקורין אותו בשמו כך. היינו כיון שכותבין שם המובהק יוסף א"צ עוד לכתוב המכונה בשביל שם קטנות כזה דהכל יודעים דשם חד הוא. ומה"ט נמי אלו היו צריכים להזכיר שם הירש (כגון שבמקום נתינה נקרא כך) לא היינו צריכים לכתוב עוד המכונה הירשל וכמש"כ הוא ז"ל בתחלת דבריו ורמז דבריו אמת שא"צ לכתוב המכונה בשביל שם קטנות. אבל סוף דבריו איני מבין למה לנו להזכיר כלל שם הירש דלכאורה שפיר טפי לכתוב הכינוי כמו שהוא נקרא וחותם עצמו והיינו לבי המכונה הירשל וצ"ע. גם בס' אה"ש תמה על הח"ס דכפי הנראה דהשכות בין המכונה צריכין לכתוב ממש כמו שהוא מכונה בפי העולם וא"כ גם כזה יש לנו לכתוב המכ' הרשל. וגדולה מזו לפענ"ד שאפי' אם היה חותם עצמו הירש שהוא עיקר הכינוי מ"מ כיון שנקרא הרשל יש לכתוב המכונה הרשל. גם מש"כ דכל שם הכתוב בספר טוב אין בו לעז לכאורה תמוה מדוע פסול בשם זעלקא שכתב ביו"ד לבסוף עיין בס' חת"ש סי' י"ב שהסכים עם חת"ם לפסול. וגם הכ"ב פסל בשם עטאלא שכתב עטאלי והלא גם שמות אלו נתפרסמו ע"י ספרים נדפסים באל"ף לבסוף וצ"ע ועיין שם כלל י"ז ס"ק ל"ו. ועיין בס' חת"ש סי' קט"ו שכתב דשם הירשל יש לכתוב ביו"ד אחר הה"א ולא בעי"ן אם לא בחותם להיפך. ואם כתבו בעי"ן יש לחוש לשינוי השם ועיין בקוה"ש מבעל ד"א דמי ששמו בפי כל הירש וחותם לבי הירש ועולה לתורה לבי יהודה. יש לכתוב אנא לבי הירש דמתקרי לבי יהודה ודמת' הירש. ואם הוא כהן או לוי יש לכתוב תיבת הכהן או הלוי אחר שם לבי יהודה קודם ודמתקרי הירש. ועיין שם בפנים טעמו של דבר באריכות. ועיין בשו"ת צ"צ החדש מהגאון מליבאוויטש סי' קפ"ו בדבר שנכתב בגט אברהם בן לבי המכ' הירש ארוך לפי שיש עוד בשמו ע"כ כתבו לסימן שהוא ארוך. וכתב הוא ז"ל תרי מיוחסי קא חזינא הכא. האחד דבשמותיהן אין כותבין שם אבי אביו ורק במשולשין כותבין סימן. אך זה אינו קפידא רק לכתחלה. אבל עיקר המיוחסי הוא מש"כ ארוך דמסתמא אינו נקרא ארוך בלה"ק

(אות ו) **ואלק** כינוי ליהושע. ולאור שרגא. וליהונתן. ולשלמה. נ״ש. וכותבין (א) א׳ אחר הוא״ו. אבל אין כותבין אלף לבסוף כי אין כותבין אלף בסוף אלא בשמות (ב) שהם דגושים כגו יומא בילא כמ״ש לעיל . וכתב מהרש״ל כולי דמסתפינא מחברי איה נראה בעיני לכתוב במדינות פולין ורייסי בס״א אף דיש לטעות ולקרות בדגש מ״מ אברת לשון אשכנז בארץ פולין ורייסין הוא נסה (ג) ואינה כלל בוא״ אלא (ד) שאומרים שוא״ו אחד הוא כמו פ״א רפויה ושני ואוי״ן הוא הברת וא״ו ממש מש״ה אפי׳ באשכנז אי אלא בוא״ו אחד · אבל וואלף עיקר הברתו בוא״ו אפי׳ במדינות פולין ורייסין מש״ה עושין אותו לגמרי רפוי בשני ואוי״ן עכ״ל . נשמע שם וואלק לא דמי לשאר שמות המשתנים לפי מבטא המדינה אבל שם **וואלק** כותבין בכל המדינות בחד וא״ו **ואלק** . וכתב הס״מ כשקורין הוא״ו בקמץ יש לכתוב אלף אחר הוא״ו אבל במדינות

מעגלי תשובה

בלס״ק רק לאנגער בלשון לעז א״כ הו״ל שינוי שמו דאע״ג דארוך הוא לשה״ק של לאנגער מ״מ זה אינו מליל שלא נתשבהו שינוי בשם ע״ש שמאריך בזה ומיים ע״כ כיון דתרווייהו אתניהו בכ״ד שא״ל לכתבו אף לכתחלה משורת הדין וגם י״ל שאין כאן שינוי גמור דטובל להבין דהמכונה הירש ארוך היינו אותו הירש לאנגער לכן נראה להורות דאם נשאת לא תצא . עכ״ל הקדוש :

אות ו א) המכ׳ וואלק כו׳ . עכא״י ועיין בספר ד״ח שהביא בל״ע את דברי הט״ג כאן . דהלא הט״ג עצמו כתב שאין כותבין על החתימה המכ׳ טוב מלאתי שגם בס׳ אהלי שם הקשה קושיא זו וכתב וז״ל ונראה לענ״ד להשמיע שם החתימה כמו שכתב הט״ג עצמו גבי אברהם אבא · רק שם כתבתי לספקק ע״ז משום כי המכירו בחתימתו אברהם אבא ובנגע לא ירא‍ה שם אבא יאמר לא זה המגרש אבל וואלק שאלק כ״ע ידעו דהוא כינוי אחד וכו׳ ומאחר שכותבין המכ׳ שאלק שני בהכי . גם מש״כ כאן בבא״י בשמו דאם חותם ולק בוא״ו אחת יש לכתוב כן לא כן דעת אה״ש רק שצריך לכתוב בגט המכ׳ שאלק דוקא. כמו שנקרא ואין להשגיח בזה על חתימתו : ב) אבל דעת רש״ל . עכא״י ועיין במהר״ם ר״י בבאורו שכתב וז״ל ונראה דתה שכתב אלא שאומרים כו׳ חזר בו ממה שהי׳ נראה בעיניו לכאורה לכתוב במדינות רוסיא וכו׳ שאלק אלא ס״ל דספיר יש לכתוב בוא״ו וכדי שלא לטעות ולקרות בוא״ו ממש נוהגין לעשות שינוי בין אם קורין הוא״ו כפ״א רפה לאם קורין הוא״ו כוא״ו ממש. דשקורין אותה כפ״א כותבין וא״ו אחת. ועדיף לכתוב כן מלכתוב פ״א שיש לטעות ולקרות בדגש כו׳ וכשקורין ו׳ כותבין ב׳ ואוין כו׳ . אמנם לדינא הביא שם במאמר המוסגר וז״ל ודק״ק לבוב נמנו וגמרו גאוני עולם כגאון וכו׳ מוה׳

באר יצחק

אות ו (א) אל״ף אחר כו׳ . ב״ש. עט״ג דשם סובר דאנ‍לינו יש לכתוב ולק בלא אל״ מאחר דהכרתנו בפת״ח ולא בקמ״ן ואין אנו מטיל אות לנקודת הפת״ח . אך בס״ג למהרא״ם כתב די לכתוב ואלק אף שנקרא בפת״ח והביא בשם הסמ״ אם כי בעלמו אתם ולק מ״מ בגט גוה לכתוב באל״ ואמר כי זאת בקבלה חותם כן וכן הביא בשם הגל ר׳ מאיר אב״ד דק״ק לבוב . ולדינא מסיק הט״ג דעכ שחותמים באל״ף לכ״ע יש לכתוב כן אף מי שנק בפת״ח . ועתה לא שכיח מי שיהיה נקרא ואלק בק ואותם הנקראים כן נשתרבב משם וואלף . ואם קו אותו כך בפניו פשיטא דיש לכתוב ואלק באלף : (ב) שהם דגושים כו׳ . ב״ש . עט״ג שכתב והעי נלע״ד כמש״כ בשם נועקינד דודאי בל שהקרי בקמ״ן באות שבסוף התיבה הוא מושכת אחריה אל נחה ויש לכתבה בסוף התיבה. ובאמלע התיבה לפעמ כותבין ולפעמים אין כותבין . ולכן שם בילא יוטא לכתוב אל״ף משא״כ בשם וואלק אם היה קורין הק בנקודת קמ״ן באמת יש לכתוב ואלקא באל״ף לבסו (ג) ואינה כלל כו׳. ב״ש. עט״ג שכתב וז״ל ולכן נר לענ״ד דלא מיבעיא אם חותם עלמו שאלק כש שאין לשנות וכמו שמבואר בשם פיבוש אלא אפי׳ איך חותם יש לתלות שחותם בפ״א כמו שחותמים ע רוב העולם . ואין לך לענין גיטין אלא מקומו ושעת ואם כתב בוא״ו אחד נ״כ אין לפסלו בדיעבד . אך כתב וואלק בב׳ ואוי״ן אפשר שפסול אפי׳ בדיעבד ואם חותם עלמו ואלק יש לכתוב כן אך אם חו וואלק בב׳ ואוי״ן נראה שאין לחוש לו דטועה בחתימתו כיון שידוע שהנחת שם שאלק במדינה זו בפ״א או עכ״פ בוא״ו אחד שהוא כמו פ״א רפויה לא שאומר שקבלה בידו מאבותיו לחתום וואלק ואוי״ן נראה שיש לכתוב א) המכונה וואלק והמכ שאלק כמי שיש לו ב׳ שמות : (ד) שאומרים שו כו׳. ב״ש. עט״ג ס״ק ג׳ שכתב ומ״ש מהרש״ל אלא שאומרים כו׳ רלונו לומר דמה שנוהגין כן לכתוב בוא״ו מחמת שסוברים כו׳ ב) אבל דעת רש״ל עלמו מסתבר ליה לכתוב בפ״א אלא דמסתפי מחברייא עכ״ל אפי׳

במדינות אלו שקורין בפת"ח יש לכתוב ולק חסר אלף · **וועלקיל** אם רוב בני אדם קורין אותו כך אפילו בפניו ואינו מקפיד אפי' אם המיעוט קורין אותו **ולק** יש לכתוב וועלקיל . אבל אם הוא מקפיד אם קורין אותו כך בפניו וצריכין לקרותו **ואלק** או **ולק** (ה) אפי' אם הכל קורין אותו שלא בפניו **וועלקיל** יש לכתוב כמו שקורין אותו בפניו ס"מ . ומזה אתה למד לכל השמות כיוצא בזה . ליב. ליבל, לאס. יעמיל · ומהרש"ל מסיים בזה (ו) וכ"ז לכתחלה . **וואלף** בשני ואוי"ן כמו שכתבתי בסמוך והוא כינוי לזאב. ולבנימין ·

באר יצחק

(ה) אפי' אם כו' . כ"ש. הנה בכאן יש לשאול מהו הדין אם הרוב קורין לו בפניו ואלק . והמיעוט בפניו וועלקיל. ושלא בפניו הכל קורין אותו וועלקיל אפשר דמה שהכל קורין אותו שלא בפניו וועלקיל מצטרפין להמיעוט שאינו מקפיד עליהם וקורין אותו בפניו כך והו"ל רובא בשם קטנות . או דלמא דהעיקר הוא מה שקורין אותו בפניו ואינו מקפיד . אבל מה שקורין אותו שלא בפניו אין אנו משגיחין על זה. ולדינא נראה דאם הרוב קוראין אותו בפניו ואלק . והמיעוט בפניו וועלקיל ושלא בפניו קוראים אותו הכל וועלקיל אפ"ה כיון דרובא מקפיד עליו ואע"ג דאיכא מיעוטא שאינו מקפיד זה נלקח מהאנשים אשר מקורבין עמו ביותר מימי הנעורים אין מקפידין ע"ז אם קורין בשם קטנות . וכיון דרובא מקפיד עליו לקרותו בשם כינוי המובהק יש לתפוש שם זה לעיקר . משא"כ ברובא ומיעוטא שלא מחמת קפידא לא שייך לחלק בין קריאה בפניו או לא ומיירי כאן שאין שמו העריסה ידוע לכן אזלינן בתר רובא אבל אם ידוע שמו מעריסה יש לכתוב לכתחלה המכ' ואלק והמכ' וועלקיל : (ו) וכ"ז לכתחלה. כ"ש . פירוש לענין אם הרוב קורין אותו בשם קטנות אם אזלינן אחר הרוב הזה או לא וע"ז מסיים וכ"ז אזלינן אחר הרוב הוא רק לכתחלה ולא לעיכובא . ונראה דהרש"ל מיירי דידוע שמו מעריסה ואלק ושם שקורין לו עתה הוא רק שם ילדות מחמת חיבה. ובזה יש לכתוב לכתחלה כמו השם שנקרא בו עתה· ובדיעבד אם כתב שם העריסה ואלק אינו מעכב ולא מיירי הרש"ל מענין קפידא ולעולם י"ל דהרש"ל סובר דהיכא שהוא מקפיד שקורין אותו בפניו ואלק דוקא אז אם כתב וועלקיל כמו שקורין אותו שלא בפניו אפי' בדיעבד פסול דעיקר קביעת השם הוא בשם שהוא רוצה בו. ומה שנקרא כך שלא ברצונו שלא בפניו איך נכתוב אותו בגט בלשון הבעל אנא פלוני שאדרבה הוא מקפיד ג) על מי שקורא אותו כך . ולפ"ז יצא לנו דין חדש דבאשה כיון דבאמת שמה כך בפ"כ כגון בוילא אלא שהיא מקפדת על הקורא אותה כך א"כ אם נכתב כינוי זה שמכונה בפי העולם אין כאן בית מיחוש שהבעל כותב בגט אנא פלוני מגרש את אשתי ששמה כך ולא בדידה תליא מלתא. בשלמא בבעל אם נכתב שם שהוא לו לגנאי שפיר

כתב

מעגלי תשובה

מוה' אברהם אשכנזי והגאון וכו' מוה' יהושע מקראקא ושאר גדולים לכתוב בפ"א · גם בספר גט מקושר כתב דנראה עיקר לכתוב בפ"א במדינות אלו. כמו פייבל . פריידא . פריידל ואייך. וכתב עוד דל"ע אם שולחין גט מפולין לאשכנז איך לכתוב. אם לכתוב בפ"א הרי נראה שינוי במקום נתינה. ואם לכתוב בוא"ו הרי הוא כשינוי במקום כתיבה. ולא שייך לכתוב ואלק דמתקרי פאלק דא"כ משמע שנקרא במקום כתיבה בשינוי ממה שנקרא במקום נתינה ובאמת אין חילוק רק בכתיבה · מיהו נלענ"ד דברי האומרים דהך וא"ו הוא כמו פ"א רפויה א"כ היה יותר נראה לכתוב גם פייבוש בוא"ו . דהא עפ"י הדקדוק ליכא רפה בתחלת התיבה כלל ולכן הבו דלא לוסיף עלה . דכשיש ספק אם כותב מה שראוי לכתוב בפ"א רפה בוא"ו אין כאן שינוי כ"כ במגעא אבל אם כותב פ"א במקום וא"ו כיון דפ"א בתחלת תיבה אפשר לקרות דגושה הוי שינוי גמור כו' לכן גם ואלק וכן בשם פייבש וכה"ג אם יש שינוי בין מקום כתיבה למקום נתינה יש לכתוב בוא"ו עכ"פ בספיקא עכ"ד ועיין בפ"ת בקוה"ש שכתב עליו וז"ל ומדבריו מבואר דה"ה איפכא אם שולחין מאשכנז לפולין יש לכתוב לכתחלה בוא"ו וכן מבואר עוד בהדיא מדבריו בתשו' שבסוף קוה"ש . וגם בתשו' הנ"ל כתב עוד דמ"מ אם בא הגט ממדינת פולין לאשכנז בפ"א רפויה יש להכשיר בדיעבד . אך אם כותב באשכנז בפ"א רפויה ומקום נתינה ג"כ באשכנז לא ברירא לי להכשיר ומ"מ במקום עיגון יש להכשיר . וכאן באות זה כתב עוד . דאם נותן הגט באשכנז אף שחותם בפ"א כגון שהוא מפולין נראה דעיקר הוא קריאת העולם ויש לכתוב בגט בוא"ו. ובפרט דשם מסתמא הפ"א נקראת דגושה והוי שינוי לכן יש לכתוב בוא"ו אפי' חותם בפ"א כנ"ל עיקר עכ"ד. אמנם בשו"ת ת"מ ח"א ס"ס כ"ב העתיק שם מגליון הש"ע של הגאון מהר"ש פיטלם ז"ל . וכתב שם הלכה למעשה בשם ואלק אם חתם עצמו פאלק צריך לכתוב כך ע"ש ועיין פת"ש סי' קכ"ט ס"ק כ"ט בשם כנסת יחזקאל ובסי' קכ"ח ס"ק י"א : ג) על מי שקורא כו' . עבא"ר ועיין בס' ד"ח שמשיג על הס"ג מהא דאיתא בגמרא יוסי וקורין לו יוחנן . ופי' הראשונים ז"ל שברח מחמת מרדין ומשנה שמו שלא ירדפהו וא"כ הוא מקפיד

מלקרותו יש **ואר**

כתב מהרש"ל מצאתי בנימן המכ' **ואלבלין** מהר"ם מינץ. והיינו שרובא דעלמא (ז) קורין אותו כך בפניו והא שכתבו בחד וא"ו היינו מפני שאינה פתוחה בקריאתה כמו וואלף עכ"ל. מיהו בהגהות ש"ע ס"ס קכ"ט כת בשני ואוי"ן וכ"כ כל האחרונים. וכתב בס"מ **וואלבליין** כן יש לכתוב במדינות שקורין אותו בב' דגושה ובמדינות שקורין אותו בב' רפה או בפ"א רפה (ח) יש לכתוב **וואלוולין**. **וואלפא** יש לכתוב כן במדינו

שקורין

מעגלי תשובה

מלקרותו בשם יוסי ואפ"ה כשר מה"ת הרי דלא חיישינן משום קפידא דבעל. שוב מצאתי בס' חת"ס שכתב עליו ולענ"ד דיש לחלק התם שם יוסי היה לו קנין בו מאז וגם עתה יושב ומצפה עד עבור הזמן שיוכל לשוב אל מקומו הראשון להקרא בו כבראשונה ולכן גם עתה שהוא שולח הגט ברצונו וכותב בו שם זה ואינו ירא שמחמת זה יתודע מקומו שפיר דמי כיון דבשם זה בעצמותו אין בו שום גנאי. אבל בשם שבעצמותו יש בו גנאי ומעולם לא רצה לקנות לו שם זה י"ל דלא נחשב לשמו וכ"ש הט"ג ועיין בס' חת"ס באבי המגורשת שבפניו היה נקרא וואלף ושלא בפניו וועלקיל וכתב בגט וועלקיל. הואיל שהוא בשם אביהם מותר לכתוב כמו שנקרא שלא בפניו עיי"ש בסי' קע"ו. ועיין בפ"ת בקוה"ש שכתב ונראה פשוט דאם נקרא וועלוויל ורוב ב"א קורין אותו בפניו כך צריך לכתוב וועלוויל ולא וואלף וכדלעיל בשם וועלקיל ובאות ב' בשם בעריל ועיין בשו"ת נגדי ישע סי' י"ח מבואר דבמקומו הוא מנהג פשוט לכתוב כן. ועיין עוד במעשה שטעה הסופר בשם של אבי המגרש שהיה צריך לכתוב וועלוויל וכתב וועוויל והשמיט הלמ"ד ראשונה וכבר ניתן הגט והיה בדבר עיגון גדול והסכימו להכשיר במקום עיגון גדול מאחר שהשינוי הוא רק בכינוי של אבי המגרש והנקודות שוות ע"ש וצ"ע למעשה ועיין בט"ג אות א' ס"ק ל"ט ועיין עוד מזה בתשו' מים חיים סי' ס"ב. ועיין בס' חת"ס סי' קל"ו מי שנקרא וועלוויל ועלה לתורה זאב וחתם עצמו זאב וואלף וכתב המסדר זאב המכ' וואלף דמתקרי וועלוויל אם אינו מקום עיגון פסול הגט אפי' בדיעבד. ובגט השני אם עלה לתורה ג"כ בשם זאב וואלף היה מותר לכתוב וועלוויל דמת' זאב וואלף. ואם אין עולה לתורה בשם זאב וואלף רק בשם זאב לבד יקדימו שם החתימה ויכתבו זאב וואלף המכ' וועלוויל ודמתקרי זאב. ועיין בשו"ת בית שלמה באו"ח סי' פ"ז שגם היא נש שאלה זו וכתב שם וכמו שסידר המסדר זאב המכ' וואלף דמתקרי וועלוויל אף בדיעבד אינו כשר ולמעשה לכתוב זאב המכ' וועלוויל ולהשמיט שם החתימה. או יקדים שם החתימה ולכתוב אנא זאב וואלף דמת' ז והמכ' וועלוויל. ועיין עוד מזה בקוה"ש מבעל ד"א מה שכתב בזה בסי' ט' עיי"ש. ולענין שם וועלוויל לכתוב ביו"ד אחר הואוי"ן קודם הלמ"ד הנה לפי מה שכתב הט"ג בכמה מקומות דאזלינן בתר מבטא היה י נכון לכתוב בלא יו"ד כי המבטא יותר נוטה לקמ"ץ או לסגו"ל ולא לחיר"ק או לציר"י וכן בשו"ת בית שלמה פ"ז הביא כמה פעמים שם זה בלא יו"ד ועכ"פ בהרבה ספרים מצאתי את שם הזה ביו"ד וכו' ע"כ בדיעבד קפידא בזה ובודאי דאם חותם בלא יו"ד יש לכתוב כן עכ"ל בעל ד"א עיי"ש: ד) בדבר זה עבא"י ומהר ר"י כביאורו כתב דאין לכתוב ב' כדי שלא לטעות לקרות דגש אבל ב' ואוי"ן קורין בעין ב' רפה וכן אם קו בעין פ' רפה אין לכתוב פ"א כדי שלא לטעות לקרות דגש. אבל ב' ואוי"ן קרוב קריאתם לקריאת פ' רפ

כמ"ש

באר יצחק

יש ערעור משום שהגט הוא לשון הבעל והבעל אי קורא שמו כן ומקפיד ע"ז אבל בשם האשה וכו' ר מפני שהוא דבר חדש ומסתפינא לחדש ענין כזה והיכא שא"י לנו רק הכינוי וועלקיל לבד. אם כתב ואל אפשר דפסול כיון דאינו נקודה אחת כמו שרה שארק ובכה"ג י"ל דאפי' אם א"י שם העריסה פסול דשמ היה שמו מעריסה וועלקיל. ומכש"כ אם שמו הקוד א"י לנו שיש להסתפק שמא אינו כלל לאותן שמו שהכינוי שלהם ואלק. אלא נשתרבב משמות שהם הקוד שלהם בנימין או זאב שכינוי שלהם וואלף ולקטנו ובינוק קורין אותו וועלקיל כמ"ש לעיל שלפעמים קור ואלק בקמ"ץ אשר נשתרבב משם וואלף וא"כ אם כת וואלק יכול להיות שהוא שינוי השם ופסול:

(ז) קורין אותו כך בפניו. כ"ש. והיינו כמש"כ לע דעיקר הרוב אינו אלא בקריאתו בפניו א אם הרוב שבפניו קורין אותו וואלף אף שלא בפניו נק לכל ואלבלין לא מהני. והכינוי ואלבלין אם נקרא בפת חריף צריך לכותבו בב' יודי"ן. ואם נקראת בחיר צריך לכותבו ביו"ד אחת אחר הלמ"ד השניה:

(ח) יש לכתוב כו'. כ"ש. וצ"ע דהא וא"ו אחת ה במקום פ"א רפויה. אבל ב' ואוי"ן הוה במק וא"ו ממש וא"כ מה זה שכתב הב"ש שבפ"א רפויה לכתוב וואלוולין בב' ואוי"ן באמצע. ואפשר לתרץ דבאמ התיבה הדין אינו שוה כמו בתחלת התיבה. דבאמ התיבה אם יכתוב וא"ו אחת במקום פ"א רפויה א למטעי שהוא"ו הוכחה לנקודת מלאפו"ם. ומש"ה לכ לכתוב ב' ואוי"ן במקום פ"א רפויה. אבל כ"ז דוח וכו' ועדיין צ"ע ד) בדבר זה:

בפ"ת

קורין אותו (ט) בפ"א רפויה: (י) וואלפלין. ווייבער והוא כינוי לאליקים. ומ"ש שכותבין בעי"ן היינו דוקא שהיה ם בעי"ן אבל מן הסתם יש לכתוב ווייבר ס"ם. **ווייבל ווייבלן וויבליין ויבלמן ויבלמן** ותליא במנהגא וכינוי ויבלמן הוא כינוי לאורי וכינוי ליבלין הוא כינוי לאליקים ס"ש, וכתב בס"מ יבלין **שטענגלין** הוא ג"כ כינוי לאליקים בקצת מקומות: **ויבלמן** הוא כינוי לפרינוס: בש כן כותבין אותו בארץ אשכנז והוא כינוי לאורי לאלעזר לאליקים. לשמואל. **ווייבש** דין פייבש) כן כותבין במדינות אלו והוא כינוי לאורי (יא) **לאור שרגא**. לאליעזר. לאליקים. לחזקיה שלם. לנחמיה. לשמואל. **וויבל** (ולדידן פייבל) כותבין במדינות אלו בוא"ו אחד והוא ג"כ כינוי לשמות של ווייבש ס"ם. ורש"ל כתב בארץ אשכנז כותבים ויבש. ובפולין כותבין ווייבש בשני ואוי"ן ובדמש"א (יג) שהוא ב' מלות **וי בויש** ושם זה קראהו לאדם מתחלה שמת אביו כשהרתה אמו ובלידה מתה אמו קורין אותו אור שרגא ב' פעמים אור או נחמיה שהשם ינחמנו או משלם שיהיה צדיק בארץ. ובט"ז כתב דינות אלו יש לכתוב **פיווויש** כמ"ש רמ"א שהכל הולך אחר לשון המדינה. מיהו בהגהות ש"ע כתב דיש ינות כותבין **פייבש** בפ"א והיינו במדינות שמדברים בלשון נפה כמ"ש שם בשם רש"ל בשם ואלק. וכנ"ל ר במדינת פולין לכתוב **פייבש** וכן הוא בח"מ סי' קכ"ט (יג) **וידאל** ס"ש. **וישל** (ולדידן פישל) א"ו אחת (יד) והוא כינוי למשה. לאפרים. לירוחם. לשמואל · אבל **ויש** (ולדידן פיש) כינוי לאפרים לחור. ע"ש

באר יצחק

) כפ"א רפויה כ"ש. ט"ס נפל בכ"ם ול"ל בפ"א דגושה והיינו מטעמא הנ' לעיל דבאותיות דגושים נ"ל אלף יף ועיין בשם נאטליפא שלעכ"ר נ"ע אם הפ"א אין רתה בקמץ אם יש לכתוב א' בסוף. וגם כאן אם נקרא לפא אף שהפ"א דגושה כיון שאין הפ"א נעה רק יע אל האות שלפניה כמו וואלף בפ"א רפה אם יכתוב ואלפא אתי למטעי שהפ"א נעה בתנועת הקמץ:

) וואלפליין כו'. סט"ג דבסדר מהר"ס כ' שבמדינו' שקורין כך ובפ"א דגושה יש לכתוב כך. והיינו וס דהפ"א רפויה ס"ל לכתוב בב' ואוי"ן וכבר כתבתי ל הטעם דבאמצע התיבה קורין פ"א רפויה כהכרח ו ממש ו) והעיקר תליא במבטא המדינה. ובמקום יכר במבטא שהוא בהכרת פ"א רפויה ולא כו' שפיר י לכתוב בפ"א ואין חוששין שמא יטעה הטועה לקרו' "א בדגש כיון שדרך המדינה לקרות השם זה בפ"א ה לא אתי למטעי: (יא) לאור שרגא כו'. והנה דינתינו נמלא ג"כ פייבש שסם הק' שלהם הוא שרגא ואור שרגא לא שכיח גם יש ששמם הק' הוא שניאור. שון: (יב) שהוא ב' מלות. כבר כתבתי שאין דורשין מות לכתבן נגד הכרת השם בלשון המדינה. ועתה ולם חותמים בפ"א ועיקר ההכרה בפ"א אף אם א"י חתימתו יש לכתוב בפ"א:

) וידאל ס"ש ועיין בע"כ שסם וידאל הוא שמות כמה אנשים מן ספרדים וכתב דאף שקורין איוידאל מ"מ עיקר השם וידאל אלא דדרך הספרדים להשתמש בתיבת אי"ן קודם התחלת קריאת השם. וכן למה קורין אנשלמה כמ"ש בשו"ת הריב"ש סי' רכ"א. ואם במקום וידאל כתב ויטאל יש לחוש לשינוי השם א"י שיש להם הכרה מרגשת בין דל"ת לטי"ת: (יד) והוא כינוי וכו' הכל תליא במבטא. ולענין אם ו או בפ"א ג"כ תליא במבטא. ובפולין יש לכתוב בפ"א. והנ׳ בב"ש כאן מחלק דפישל הוא כינוי לכמה שמות וכינוי.

מעגלי תשובה

כמ"ש עד"ז גבי וואלק וכן חלקתי לעיל גבי בונפט תאטי טעמא. ועיין קב נקי שכתב אמנם הט"ג הביא שם שא"כ ס"ק כ"ד דברי הב"ש שהכריע שבמדינות אלו יש לכתוב בפ"א: ה) והיינו מטעמא כו' עכא"י וז"ל מהר"ס ר"י בבאורו מה שכתבתי אלף כתבתי כן מסברא כמו שכותבין נאטליפא יוזפא באלף לבסוף מפני שקורין הפ"א דגושה ועיין לעיל בשם גומפ גומף. ועיין בש' חא"ם סי' ק"י שסם וואפליא יש לכתוב בפ"א. מיהו אם חותם עצמו בואוי"ן יש לכתוב וואוליא בב' ואוי"ן. אבל אם א"י איך חותם יש לכתוב מן הסתם בפ"א: ו) והעיקר תליא כו'. עכא"י ומהר"ס ר"י בבאורו כתב ומש"כ דהיינו אם קורין אותו בפ"א דגישה כתבתי כן מסברא דמיירי בהכי דוקא. ואע"ג דכה"ג אפשר לטעות ולקרות בפ"א רפויה מ"מ כיון דא"א לכתוב בענין אחר יש לכתוב כן. ועוד כיון דמה שקורין באמצע תיבה בפ"א רפויה דרך לכתוב ב' ואוי"ן במקום פ"א רפויה א"כ כאשר כותבים פ"א באמצע תיבה הכל יודעים שיש לקרותו דגושה עכ"ל. מ"ש הב"ש כאן ויבלמן עי' בשא"מ ס"ק א' בע"ג דפום לעמברג שהוא כינוי לאריק. ומ"ש ויבלין שטענגלין הוא שם אחד כינוי לאליקים כ"כ מהר"ס בבאורו. ושם שטענגלין לבד כתוב באות שי"ן ונסדר

ע"ש וידגו לרוב בקרב הא"ץ שנאמר באפרים רש"ל. **וישלין**. **וישליין**. **ושלין**. **ולייש**

(טו) **ורידל** כינוי לראובן. **ורידמן** כינוי לשלום. **וריידמן** כינוי (טז) לשמחה. ושניהם

(יז) בלא אלף בין מ"ם לנו"ן ס"ש ולא כלבוש. ואם כתב מלא באלף כשר. שם: ואם חותם עצמו באל"ף

יכתבו כן לכתחלה. ויש חותמין **וריידמון** ותליא במבטא. שם.

מעגלי תשובה

ונסדר מהר"ש בכאן טעות הדפוס שנחלקו לב' שמות. קב נקי: ז) ואיני יודע טעמא מאי כו'. עבא"י שוב מצאתי בביאור הס"מ שכתב אפשר שהטעם משום דפישל מורה על דג קטן. פיש מורה על דג גדול. ומש"ה נמשל לדג קטן כי הושלך למים בקטנותו. אבל אפרים נמשל לדג קטן וגדול כמ"ש שמה וידגו לרוב. ומה שאינו מכנין גם למנשה פישל. אפשר משום דהברכה נתקיים יותר באפרים מבמנשה כמ"ש ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וכן נאמר (יהושע י"ז ט"ו) כי אץ לך הר אפרים. ועיין באר"י שבס"ג לא נמצא כינוי ולײשל ועיין בס' ש"ע שכתב שנמצא כינוי זה גם בר"מ אות וא"ו: ח) צריך לכתוב כו'. עבא"י בשם הט"ג שהניח בצ"ע ועיין בס' אה"ע שמיישב זה וכתב דעיקר כינוי זה נלמד ממדינות שלועזים לשמחה פרייד בפתח חריף וגם במדינות שלועזין בציר"י הנהיגו גם בכתבי הדיוטות לכתבו בשני יודי"ן ולא באחת. כדי שלא יתחלף לשם ורידמן בחיר"ק. ועיין בשו"ת בית דוד סי' י"ט אודות גט שבא ע"י שליח וכתב בו שם האשה פינא בב' יודי"ן פיינא והשיב ע"ז באריכות ותורף דבריו דיש להכשיר הגט הזה מכמה טעמים. א' דכפי הנראה מהב"ש כאן בשם וריידמן ובס"ג בשם ויידל מבואר דב' יודין מורה ג"כ על נקודות הציר"י. ואע"ג דבשם ביילא פיינא כתב הב"ש דכתבינן בחד יו"ד. ע"כ צריך לחלק. דהיכא דאיכא ב' שמות חד בחירק וחד בציר"י כגון ורידמן וריידמן צריך לכתוב ב' יודי"ן על שם זה שנקרא בציר"י דלא למיטעי בשם ורידמן בחירק.

באר יצחק

וכינוי פיש הוא רק לאפרים לבד ז) ואיני יודע טעמא מאי. ומ"ש הב"ש ולײשל עט"ג שכתב בס"מ אבל בשאר סדרי גיטין לא מצא שם כינוי זה:

(טו) ורידל כינוי. כ"ש. ולדידן יש לכתוב בפ"א רפה פרידל. ונקיט האי כלל בידך בכל מקום שהזכיר בקונטרסים וא"ו במקום פ"א רפויה יש לכתוב לדיד פ"א רפויה. מהר"ש חרי"ף:

(טז) לשמחה עט"ג שכתב ול"ע לפי סברתנו במדינתינו פריד על שמחה ולא פרייד כי חד יו"ד הו משמשת לציר"י וב' יודי"ן משמשים לפת"ח חריף א"כ גם שמחה המכ' פרידמן ח) צריך לכתוב בחד יו"ד:

(יז) בלא אל"ף. כ"ש. עט"ג בשם ס"ש דאין להקפי אם הטיל אל"ף לסורות לפת"ח וכתב פריידמא וכדומה באל"ף. אך אם נקרא בקמץ אעפ"י דלדבר מהר"ש מלובלין אין להטיל שום אות המורה להנקוד בין האותיות מסוף התיבה מ"מ כתב הט"ג דכאן יכתו באל"ף. ואם חתימתו הוא וריידמן בוא"ו והקריא אצלינו הוא בפת"ח או בחיר"ק אין לכתוב בגט כ חתימתו דמסתמא טועה הוא בחתימתו אם לא שאומ שמקובל מאבותיו לחתום כן. ובכה"ג אפשר שיש לכתו שניהם כדין מכונה בב' שמות היינו שמחה המכונ וריידמון ט) בשם החתימה והמכ' וריידמן בשם הקריא ואפשר דעכ"פ לא גרע שם שנקרא בו מחניכה שהכ קורין בו ודי בו לבד וצ"ע:

אות

אבל בשם פינא ביילא דליכא עוד שם דכותיה בחיר"ק וליכא למיטעי. כתבינן חד יו"ד לנקודת ציר"י כמשפ לשון הקודש. ועוד מאחר דחזינן בכל ספרי אשכנז בכולם נכתבו ב' יודין לנקודת ציר"י. א"כ אף לכתחלה הי נכון לכתוב כן. ועוד כיון דלרובא דעלמא מקרי שפיר בהלכת' ב' יודי"ן לציר"י. וא"כ כל עיקר החשש הו לאנשים היודעים בס"ג. גם לדידהו אין לחוש משום שהם יתלו הדבר דספרא דוקנא כתבו כמשפט האשכנזים שה כותבין ב' יודי"ן לציר"י. ועיין עוד שם באריכות אבל לא נפקא לן מידי לנ"ד משום זה קצרתי ועיין לקמן בשמו נשים אות פ"א במעגלי תשובה ועיין בתשו' מהר"ם מינץ סי' ל"ז בענין כתיבת שם רייכלא כתב שם בהדי דאם קורין בחיר"ק יש לכתוב ריכלא בחד יו"ד ובמדינות שקורין בציר"י יש לכתוב רייכלא בב' יודי"ן. וכתב ש שאל להרבה אנשים היודעים לכתוב לישנא דעלמא ולשון אשכנז ורובם אמרו כיון שקורין באלו מדינות בציר יש לכתוב בב' יודי"ן ומיעוטא דמיעוטא אמרו בחד יו"ד ואמינא בב' יודי"ן עדיף טפי משום דהוי ידים מוכיחו אבל בחד יו"ד איכא למטעי לקרותו בחיר"ק הרי דלמהר"ם מינץ אפי' לכתחלה מותר לכותבו ב' יודי"ן לציר"י וש לא קשה קושית הט"ג: ט) בשם החתימה ועיין לעיל בשם ואלך שהקשיתי על הט"ג במ"ש לכתוב המכ' על ש החתימה ומכאן נמי משמע דשפיר לכתוב המכ' ע"ש החתימה. וסותר א"ע למש"כ באות א' ס"ק ג' על דברי הס דאין לכתוב דמת' ע"ש החתימה ומכ"ש דאין לכתוב המכ' ועיין במעגלי תשובה ס"ק א' באות ז' בשם אה"ע מ שכתב בזה ולפ"ד ס"ס בזה וצ"ע:

אות

(אות ז) **זבולון** (א) בב' ואוי"ן · כ"פ בס"ש לכתחלה יש לכתוב בב' ואוי"ן דאשכחן כתוב כן וכן איתא בירושלמי דכך היה כתוב באשוד גם במבטא הוא כאלו היה מלא ואוי"ן. מיהו בדיעבד כשר אם כתב חסר. הן אם כתב **זבולן** או **זבלון**. **זכריה** בלא וא"ו אחר הה"א דרוב פעמים נכתב כן וכן מצינו (ב) בש"ס ר' זכריה בן הקצב. וקיי"ל כיון דתפסו האחרונים שם זכריה חסר וא"ו אנן נמי נתפוס אותו כן כמ"ש בתה"ד. ואם יש לו קבלה לכתוב בוא"ו כותבין כן. **זבל** ואין זה קיצור השם מזבולון והוא שם בפ"ע וקורין אותו כן לס"ת. **זוועדיל** ביו"ד אחר הדל"ת אם לא שרגיל לחתום בלא יו"ד (ג) והוא כינוי לזכריה ס"ם. (ד) **זאב** זאלקינד

באר יצחק

אות ז (א) בב' ואוין כו'. כ"ש. עט"ג שתמה על הכ"ש מדוע סתם וכתב זבולון בב' ואוי"ן והלא היה צריך לבאר דזה הוא רק להברת הספרדים דמבטא לשונם גם שלמ"ד בשורק ע"כ עדיף לכתוב בב' ואוי"ן. אבל לקריאת האשכנזים שמדברים שלמ"ד בציר"י הלכך לדידהו נכון לכתוב זבולן בלא וא"ו אחר שלמ"ד. ולענין דינא מסיק כך. להברת הספרדים צריך לכתוב זבולון מלא. אבל להברת האשכנזים לא מיבעי אם קורין שלמ"ד בציר"י דודאי א"צ לכתוב וא"ו אחר שלמ"ד ואפי' בדיעבד יש קפידא. אך אפי' אם קריאתו בשו"א דהיינו שמרהיטין שלמ"ד והנו"ן בהברה אחת כדרך הקריאה במט"ף. מ"מ אין לכתוב בוא"ו לנסיף שזה מורה על דגשת השור"ק ובדיעבד צ"ע. ונראה נלדד בזה אם כתב זבולון או זבלון כיון דאשכחן לפעמים כתוב כן כשר אבל אם כתב זבלן חסר ואוי"ן צ"ע קצת שנראה שיש לפסול בזה אפי' בדיעבד · כיון דלא אשכחן בשום מקום שמא יוטעו שאחר הוא שנקרא בנקודות אחרות שלא כמשפט כתוב:

(ב) בש"ס ר' זכריה. ב"ש. משום הכי א) יש לכתוב חסר זכריה ולא זכריהו. גם מצינו במקרא שם זכרי' ובתשו' הריב"ש משה בן זכאר ואם שמו זכריה וקורין אותו זכרי לא הוי קיצור השם ויש לכתוב זכריה דמת' זכרי כמו אלחנן חנן. ונראה דה"ה איפכא אם ידוע שעיקר שמו זכרי וקורין אותו זכריה יש לכתוב זכרי דמת' זכריה ומש"כ מתשו' הריב"ש בשם זכאר· הנה בקרא אשכחן שמוע בן זכור בוא"ו. והעיקר בזה שיש לילך אחר המבטא. שאם קורא הוא"ו במלאפו"ם יש לכתבו בוא"ו ואם יש לו שם קודם אחר צריך עליו לכתוב דמת' לא המכ'. ואם קורין בקמץ א"כ אינו שם קודש רק שם לעז. אז אם הכ"ף דגושה יש לכתוב עפי זקאר בקוף לברר הקריאה. ואם חותם בכ"ף יש לילך אחר החתימה · ועיין כ"ש דשם זבל הוא שם בפ"ע ולא קיצה"ש: (ג) והוא כינוי. עט"ג שהוא ט"ס ב) ול"ל שהוא כינוי לזכריה: (ד) זאב. כ"ש. המנ' וואלף או וואלפא או וואלפליין והוא הלעז של זאב. והם כינוים לבנימין ג"כ · ג) ויש אשר נקראים ע"ש הקודש בנימן

זאב

מעגלי תשובה

אות ז א) יש לכתוב חסר עבא"י. ועיין בס"ג כתוב כאן שיש לכתוב מן הסתם זכריה אם לא באחד מהדרכים שכתבתי גבי אליהו. ובביאורו כתב ג"כ הטעם משום דהכניא זכריה נקרא כמה פעמים זכריה. וגם מצינו בעזרא ובנחמיה ובד"ה א' כ' וה עשרים פעמים זכריה אנשים אחרים ואחד עשר פעמים זכריהו אנשים אחרים ויש לילך אחר הרוב. ובש"כ דמסתמא האחרונים נקראו ע"ש הנביא. וגם בס' יוחסין באות ז' של התנאים והאמוראים הביא כמה תנאים ואמוראים שנקראו זכריהו (וכוונתו דלא דמי לאלחנן חנן דהוא שם בפ"ע כדלעיל גבי אליה) מיהו ודאי אם אומר ששמו זכריהו אפי' אחד מהדרכים שכתבתי גבי אליה יש לכתוב כן עכ"ל. ועיין קב נקי באות זה. ועיין כאן בא"י סוף ס"ק זה דאם חותם בכ"ף יש לילך אחר חתימתו ועיין בס' אה"ם שכתב וז"ל ולענ"ד נראה שאף אם אין בירור מחתימתו רק שאחרים רגילים לחתום שם זה בכ"ף יש ג"כ לכתוב בכ"ף. ועיין עוד בס"ק זה בסופו דשם זבל הוא שם בפ"ע. וקורין אותו כן ע"ש ואכתנו עפר ואפר עיין בס"ם בשם הכל ובספר אה"ם בשם זבולן: ב) ול"ל שהוא כו'· עבא"י ועיין מהר"ם ר"י בביאורו כתב וז"ל כן מצאתי כתוב זכריה המכונה זוועדיל ולא זבדיה וא"כ אין כאן ט"ס וכן כתוב בס' אה"ם וכתב טעמא דמסתבר דאם היה כינוי לזבדיה לא הו' צריכין לכתבו משום דהוי קילה"ש ואם כתבהו לכאורה היה ראוי לכתוב בבי"ת זבעדי"ל ולא בוא"ו ולכן נראה שאין כאן ט"ס עכ"ל עיי"ש: ג) ויש אשר נקראים כו'. עבא"י ועיין בס' חא"ש סי' קפ"א באיש אחד זאב שהיה נכתב בגט זאב המכ' וואלף. ונתברר שכולם קורין לו בפניו וואוי ובעלייתו לתורה על פי הרוב נקרא בשם זאב לבד ולפעמים מוטעים בשם זאב וואלף. והחתימה שלו ג"כ לפעמים בשם זאב לבד ולפעמים בשם וואלף לבד ועל פי הרוב בשם וואוי אם אינו מקום עיגון לריכה גט אחר והבעל כמי אסור לו לישא אשה. וכל חומר כ' בשים עליו כבתחלה עד שיגרשנה פעם ב' ובמקום עיגון כשר הגט. ועיין בס' ד"ח שכתב נראה דוואוי הוי כינוי לוואלף כידוע לכל

ולכן

(ה) **זאלקינד** כן יש לכתוב אם קורין הזיי"ן בקמ"ץ והוא כינוי לשלמה · **זאקלין** כן יש לכתוב (ו) אם קורין הזיי"ן בקמ"ץ והוא כינוי ליצחק . **זונדל** כינוי לחנוך . **זונלין** , (ז) **זולין**

זוסיא

מעגלי תשובה

ולכן כשר בשם וואלף אם נקרא בו לפעמים. ועיין עוד בס' מא"ם סי' קל"ד בהיה אחד שעלה לתורה בשם זאב וואלף. ובפ"כ נקרא זאב לבד. וכתבו בגט זאב המכ' וואלף. אם אפשר בגט אחר ודאי דצריכה גט אחר. ואם היא מקום עיגון וא"א בגט אחר יש לסמוך על דעת הב"ש ולהתירה. וכתב עוד בסי' ס"א בגט שנכתב בו שם המגרש זאב המכ' וואלף. ואח"כ נודע ע"י קרוביו ששם מעריסה שלו היה בנימן זאב. וכמה כתבים שנכתבו מזמן קרוב כתב בהם ג"כ ב' השמות. ורק למטה שחתם לא חתם רק בשם אחד פעם בהכינוי לבד ופעם זאב וואלף לבד. וכן עלה לתורה רק בשם זאב לבד. אם כבר ניתן די בשם זה לבד. ואם לא ניתן. אם אין לאביו או לאשתו כינויים יש לכתוב וואלף לבד. ואם יש להם כינויים דצריך למכתבינהו. תחלה יתנו גט זה שנכתב רק זאב המכ' וואלף ולא יודיע כלל שצריך גט אחר. ואח"כ אחר הנתינה יאמרו לו ליתן גט הב' ויכתבו בו זאב דמת' בנימין זאב המכ' וואלף. ואם אין לפנינו שטרות החדשים הנכתבים בשם בנימין זאב נסתפק שם בנימין כנשתקע ודי בגט אחד ועיין תשו' בית שלמה סי' קכ"כ באחד שבא לגרש והיה נקרא לס"ת זאב ובפ"כ נקרא וועלוויל וחותם זאב וואלף צריך לכתוב בגט זאב המכונה וועלוויל . ואף שחותם זאב וואלף מ"מ די בזה כמ"ש הט"ג בלוק"ש סכ"ו גבי יהושע פלק וכן משמע להדיא בתשו' מהר"ם מינץ סי' ל"ז במי שעולה לתורה משלם וכינויו זלמן ואח"כ קראו אותו הרוב זעמיל והוא חותם משלם זלמן זעמיל . ופוסק דיכתוב בגט משלם המכ' זלמן והמכ' זעמיל ואף שחותם משלם זלמן זעמיל · ואף שכאן חותם זאב וואלף ולא וועלוויל מ"מ כיון שאינו נקרא רק וואלף די לכתוב זאב המכ' וועלוויל . ועיין לעיל אות ו' במעגלי תשובה ס"ק ל"ג מה שכתבתי בשמו עוד דרך אחר היינו להקדים שם החתימה ולכתוב זאב וואלף דמת' זאב והמכ' וועלוויל · ועיין עוד מה שהבאתי מבעל חא"ש בדין זה . וכתב עוד בשו"ת בית שלמה סי' קכ"ו שנשאל באיש רע מעללים שרצה לעגן את אשתו ונסע למדינות וואלאכיי . ואחר רוב הפצרות שלח גט לאשתו ובשעת כתיבת הגט השביעו הרב דק"ק הערץ שלא ישנה שמו ואמר לו שאין לו רק שם אברהם וכך נכתב בגט . ואח"כ הוציא לעז ששמו אברהם זאב . ונשאל ע"ז לחוות דעתו בזה ומאריך שם בזה ולבסוף כתב וכנ"ד איכא תרתי לטיבותא דהא איכא למימר דלא עלה לתורה וחתם בשם זאב · ואף אם עלה בשם זאב. עכ"פ בדיעבד כשר בשם שנקרא בפ"כ אברהם לבד · רק שבאם אפשר להשתדל בקל שיתן גט חדש לפי דבריו אברהם זאב דמת' אברהם . אבל אם לא יהיה באפשרי אזי הגט הזה הוא כשר בלי פקפוק וכו' · ועיין בשו"ת אבני צדק סי' קכ"ג בעובדא דהוי. שזה מקרוב סידר ג"פ לזוג אחד היה מלוה רבה לגרשה . וקודם הגט אמרו הבעל ואביו ששם אבי האשה בקריאת התורה זאב יודא וכינויו וואלף ליב וכן נקרא גם עתה לפעמים. ובפרט אמו קראו אותו כן רק בחתימה משמיט שם ליב וחותם רק וואלף לבד ולכן גם בפי העולם נקרא וואלף לבד וע"כ סידר המסדר וכתב שם אבי האשה זאב יודא המכונה וואלף ליב ודמת' וואלף ואח"כ גיסו של המתגרשת הוציא ערעור על הגט ששם ליב כבר נשתקע . ובמקום דירת אבי האשה אומרים שלא נשתקע שם ליב לגמרי . והאריך ז"ל בזה ומסיק וז"ל זאת שאלה היעולה שהבעל יתן גט שני ליד שליח בשם המכ' וואלף לבד וכו' : ד) כשר כמו גבי כו'. עכא"י וכן כתב מהר"ם ר"י בביאורו דבדיעבד אם כתב באל"ף אין לפסול כי אין שום שינוי במבטא רק בנקודה · שוב מצאתי בס' אה"ש שכתב ולכאורה יש לתמוה דלא דמי שהם גבי חאנוכה אם כתב יתר אל"ף ליכא למיעטי . אבל הכא איכא למיעטי שהגט הוא ממי שנקרא בקמ"ץ וי"ל דמיירי דלא שכיח שם זה בקמץ. ועיין כאן בא"י זינדל המכ' חנוך. ועיין בס' ס"ע או"ז שכתב

שהות

באר יצחק

זאב וכינויים שלו וואלף ולעולם כותבין המכ' וואלף ולא דמת'. דבזה לא אתי למטעי לומר דהכינוי הוא רק על זאב לבד לפי שידוע שוואלף הוא כינוי גם לבנימן (וכוונתו דכאן אין חשש גם לשיטת הב"ש בסי' קכ"ט ס"ק כ"ד דסובר דבנקרא בפ"כ משה ליב אפ"ה כותבין משה יהודה המכ' ליב לבד משום דמסתמא קאי הכינוי אדסמוך ליה שם יהודה) ואם כתב דמת' וואלף פשיטא דכשר. גם כותבין וואלף בב' ואוי"ן :

(ה) זאלקינד כו' אם קורין כו' כ"ש . ואם קורין הזיי"ן בפת"ח צריך לכתוב בגט זלקינד בלא אלף אחר הזיי"ן כי אין צריך אל"ף לנקודת פת"ח ואם כתב באל"ף ד) כשר כמו גבי חנכה אם כתב חאנוכה כשר דאין קפידא בשביל תוספת אל"ף :

(ו) אם קורין כו'. ויש זעקיל ויש זקלין ויש זעקלין היינו אם קורין הזיי"ן בסגו"ל או בקמ"ץ או בפת"ח. ואם בפת"ח צריך לכתוב בלא אל"ף ואם כתב אל"ף אין קפידא כמו קודם . וצ"ל זונדל המכ' חנוך ע"ג : (ז) זולין · כ"ש . עט"ג דהם שמות נשים :

זוסיא

(ח) **זוסא** כינוי לאלעזר. לאלכסנדר. ליהושע · ליואל ליקותיאל. לירחמיאל. לישראל. למשולם. לעזריה. לשניאור ס"ם. **זוסמן** כינוי ליואל, לאליעזר, למשולם, לעמנואל, לעזריאל, ס"ש (ט) והיינו אם קורין הזיי"ן בשורו"ק כותבין וא"ו אחר הזיי"ן. ואם קורין בחיר"ק כותבין יו"ד אחר הזיי"ן שם. **זוסלין** כינוי

באר יצחק

(ח) זוסיא כו' כ"ה. עט"ג שכתב במדינתינו שכיח שם זה. אלא שע"י הרוב ניכר בההברה אות יו"ד לבסוף ואז ה) יש לכתוב זוסיא. ואם קורין הסמ"ך בקמ"ץ ואין ניכר הברת יו"ד אז יש לכתוב זוסא בלא יו"ד אחר הסמ"ך:

(ט) והיינו אם קורין כו'. היינו שאין מדגישין הרבה החיר"ק שתחת הזיי"ן ואז הברתה כמו בשורו"ק או במלאפום. ואז יש לכתוב וא"ו. אבל כשמדגישין החיר"ק יש לכתוב ביו"ד. וחילוק זה הוא ג"כ בשם זוסיא. ושם זוסמן אין ו) לחלקם לב' תיבות זוס מן אלא תיבה אחת. גם לא באל"ף אחר המ"ם זוסמאן:

כינוי

מעגלי תשובה

שהוא ע"ש בט"ג ול"נ זונדל כינוי לחנוך ועיין בשו"ת בית שלמה סי' קי"ב במגרש אחד אשר שם של אביו שעולה בו לתורה הוא חנוך זונדל ונקרא בפ"כ זינדל לבד והמסדר כתב זונדל המכ' חנוך עפ"י מה שראה בט"ג כאן זונדל המכ' חנוך ובבואו הגט לפני הרב מטאלמיטש לא רצה לסדרו ושאל ממנו לחוות דעתו. וזאת תשובתו. יפה עשה רו"מ במה שלא רצה לסדרו. כי כפי שכתב רו"מ שאבי המגרש עלה לתורה בשם חנוך זינדל ובפ"כ נקרא זינדל. הנה הגט הזה שכתב בו זינדל המכונה חנוך פסול לגרש בו. וצריך לכתוב חנוך זינדל דמת' זינדל. כמש"כ בט"ג בשם אליעזר ליפא. ואם היה נכתב חנוך זונדל בלא דמת' ג"כ הייתי מכשירו כמ"ש הב"ש בשם יעקב ישראל. וגם אם היה נכתב בו חנוך דמתקרי זינדל כיון דפשטות ליטנא דמהר"ם בשה"ג לכתוב כן לכתחלה. וכן דעת הסו"ג · והב"ש השכים עכ"פ להכשירו בדיעבד. ומדבריו משמע דאף אם לא נימא כיון שכבר נכתב מכשירו בדיעבד. ואף שב"א כתב דפסול בכה"ג זהו רק במגרש עצמו. אבל בשם אבי המגורשת דהסכימו הפוסקים דאפי' לא נכתב כשר בדיעבד. א"כ יש להכשיר גם בכה"ג. אמנם גט זה שכתב בו זינדל המכונה חנוך הנה בשתים לא עלתה לו למסדר הזה שהקדים שם זינדל לשם חנוך. וגם כתב המכ' וכו' וסיים ע"כ הגט הזה פסול לגרש בו. ושם זינדל נלענ"ד לכתוב ביו"ד אחר הזיי"ן כי כן הוא במבטא שלנו. אעפ"י שהב"ש נכתב זונדל בוא"ו לפענ"ד לפי מבטא שלנו יכתוב ביו"ד אחר הזיי"ן כי היו"ד נרגשת במבטא עכ"ל: ה) יש לכתוב זוסיא. עבא"י ועיין בס' אה"ש דאם אי אפשר לברר הקריאה יש לילך אחר חתימתו איך הוא חותם אם זוסיא או זוסא כן יש לכתוב. ואם גם החתימה אינו מבורר יש לכתוב זוסיא ביו"ד ואם כתב בוא"ו ג"כ כשר. ועיין בשו"ת מים חיים סי' א' דאם ידוע ששמו זוסיא וכתב זוסא יש להכשיר בשעה"ד. ועיין בס' מא"ש סי' ר"ו במי שרוב העולם קורין לו זוסיא לבד ומקצת קורין אותו אברהם לבד · ולתורה עולה יואל זוסמן וחתימתו הוא אברהם זוסמן. והמסדר כתב אברהם יואל המכ' זוסיא דמת' יואל זיסמן ודמת' אברהם פסול הגט משום דעשה שלא כדין שחיבר שם אברהם יואל יחד בשמות שלא היו מחוברין יחד מעולם והוי שינוי השם ממש. והבעל אסור לו לישא אשה. רק יש לכתוב אברהם זוסמן המכ' זוסיא משום דזה קורין לו רוב העולם ודמת' יואל זוסמן ודמת' אברהם וכו' עיי"ש ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"ן באחד שבא לגרש אשתו ושמו מעריסה היה זוסיא שמעלקא ושמות הקדושים שלו היו עזריאל שמואל. ובעת נקרא אצל רוב ב"א בשם שמעלקא והמיעוט קורין אותו לפעמים בשם שמעלקא זוסיא, ולפעמים זוסיא לבד ועולה לתורה לפעמים שמואל שמעלקא עזריאל זוסיא בארבעה שמות. ולפעמים בשם שמואל שמעלקא. ועתה שאל השואל איך לכתוב שמו בגט. ועלה על דעת השואל לכתוב גט אחד ויכתוב בו שמואל עזריאל המכ' שמעלקא זוסיא והמכ' שמעלקא והוא ז"ל השיב שלא ישר בעיניו הדרך הזה. רק יש לכתוב קודם שם שמעלקא שחותם בו וגם נקרא כפי הרוב דלדברי הרדב"ז שם אשר נקרא בו אפי' הוא שם לעז הוא עיקר לגבי שם שעולה בו לס"ת אפי' השם לעז הוא רק חניכה ולא משם הקודש רק שדברי הב"י והאחרונים שלנו אינו כן וכו' ועוד דבכ"ד עדיף טפי דהוא שם שמעלקא לא נכחד מתחת לשונם גם בעליה לס"ת. וא"כ שם שמעלקא יש לו עדיפות טפי שעולה בו לס"ת ובחתימה ונקרא בו כפי רובא דרובא וכו' ע"כ נראה דיש לכתוב שם שמעלקא לעיקר ועל כל השמות יכתוב דמת' · ומ"מ לדעתי יש לכתוב עוד גט שני ולכתוב בו רק שם שמעלקא דמתקרי שמעלקא זוסיא ודמת' זוסיא דהן השמות שנקרא בהם בפ"כ וכו' וישאל עוד רב מובהק אם יסכים לזה יוכל לסמוך ע"ז עיי"ש עכ"ל ורק תמצית הדברים: ו) לחלקם לב' תיבות כו' · ואם אירע שחלקם לב' תיבות עיין בס' ש"ע שיש להכשיר בדיעבד כיון דהשם זוסמן יוצא מב' משמעות. דזוס פי' מתוק, מן פי' של איש. ורצה איש מתוק. גם בנקרא זוסמן בקמ"ץ יש לכתוב באל"ף כמ"ש הב"ש באות מ"ס דאם נקרא מאן בקמ"ץ צריך לכתוב באל"ף

(י) כינוי ליצחק . **זימל** (יא) יו"ד אחר הזיי"ן . **זימלין . זיסקינד** והוא כינוי לשניאור . ס"ש ולאלכסנדר נ"ש . היינו אם קורין בחיר"ק כותבין יו"ד אחר הזיי"ן ואם קורין בשורו"ק (יב) כותבין וא"ו אחר הזיי"ן ואם קורין בשי"ן ימין כותבין בשי"ן (יג) וכן **זויש . זושמן** . תליא במבטא אם קורין בשי"ן ימין כותבין בשי"ן ואם בשי"ן שמאל כותבין בסמ"ך . (יד) **זיסל זוסלין . זונלין . זיסא** **זיסל** לפעמים שם איש . **זכאי** באל"ף כ"כ רש"ל אע"ג דמצינו במקרא **זכי** בלא אל"ף אזלינן בתר

אשמות

מעגלי תשובה

באל"ף וה"ה כאן ועט"ג שם ס"ק י"ג. ועיין ט"ג בליקוטי שמות סי' י"ח שאם מקצת קורין אותו זוסיא ומקצת זוסמן צריך לכתוב זוסמן דמת' זוסיא : ז) ליהושע כו' עבא"י ועיין בט"ג אות י' ש"א ס"ק ל"ה שכינוי זוסמן הוא כינוי ליקותיאל . ח) ובתשו' מהרי"ו סי' וכו' . עבא"י ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' כ"א כ"ב שכ' דמתשו' מהרי"ו אין ללמוד ממנה כי בתחלת התשובה שם משמע שהיה שמו בנימן כו' ובקהילתו קורין לתורה משלם (ובסביבותינו קורין לתורה שמחה) גם הביא שם בשם גדול אחד שרצה לומר דזימל אינו שם לעז כלל אלא הוא שם קטנות משם זמה הכתוב בד"ה א' קפיטל ו' וע"כ אין לכתוב המכ' זימל כ"א דמת' . והוא ז"ל לא הסכים לזה כי רחוק מאוד שיקרא אדם מישראל את שם בנו זמה שהוא עצת חוטאין דהכי מסיק רבא במס' ע"ז י"ז ע"ב ואין ללמוד מדורות הראשונים . ולכן פשוט דהוא שם לעז . ועיין שם עוד באחד שהיה נקרא בפ"כ זימל . ולתורה עלה בשם נפתלי וכתב שם כמה חלוקים . דאם ידוע שהיה נקרא בעת המילה נפתלי יש לכתוב בגט נפתלי המכונה זימל. אע"ג דאינו יוצא משם נפתלי. וה"ה אם היה נקרא בעת המילה בשניהם יחד . נפתלי זימל אין לכתוב בגט שניהם יחד אלא נפתלי המכ' זימל . ואם א"י אם ניתן לו שם נפתלי אז או אח"כ . יש לחקור בבני משפחתו ואחר מי נקרא זימל איך היה שם הקודש שלו כו' ואם ניתן לו שם נפתלי אח"כ מחמת חולי נחלקו בזה הב"ח והב"ש בסי' קכ"ט ס"ק ל' שדעת הב"ח דיש לכתוב כה"ג דמת' ע"ש הראשון אפי' הוא של לעז. והב"ש דחה זה דלא משמע כן בתשו' מהר"ם מינץ ורמ"א . ובנו"ב תניינא סי' קי"ט רצה לכתוב בכה"ג דמתקרי אלא שהר"מ מינץ לא כתב כן . והגאון ר' זלמן מרגליות בס"ג מחזיק בדעת נו"ב דלא כמהר"ם מינץ . וכ"ז בניתן לו שם נפתלי מחמת חולי אבל בלא ניתן מחמת חולי אלא הוא בעצמו לא ידע לקרות עצמו לתורה ואידם לו שם נפתלי וכיוצא בו . גם מהר"מ מינץ והב"ש יודו ואין ספק אלא שצריך לכתוב נפתלי דמת' זימל . דעד כאן לא קאמרו מהר"מ מינץ והב"ש אלא בנשתנה מחמת חולי משום דדעת המברכים לעקור את שמו לגמרי ולקבוע לו שם אחר ואז נעשה זימל מכונה לשם נפתלי השני אבל בלא נשתנה מחמת חולי אלא שהוא בעצמו אידם לו שם קודש דלא נעקר שמו הראשון . בודאי דלא שייך לכתוב עליו מכונה שקדם לו כמה שנים והיה שם העצם שלו אלא יש לכתוב דמת' אפי' הוא שם לעז . ועובדא דהבית מאיר בסי' קכ"ט סעיף י"ב שכתב בנימין המכונה וואלף אע"ג דשם וואלף היה לו מן קדמת דנא ושם בנימין נתחדש לו עכשיו יש ליישב דהתם נמי ברצון קא עקר שניהם עש"ה ועיין בתשו' חמדת שלמה סי' ע"ה מזה . ועיין פ"ת בקוס"ש : ט) שנראה הרגש חיר"ק . ועיין חת"ס סי' מ' באחד שהיה נקרא בפ"כ זיסקינד והיה חותם את עצמו בוא"ו אחר הזיי"ן אין להשגיח על חתימתו. אולם בתשו' נאות דשא סי' א' ד"ה הספק הרביעי כתב שאם חותם עצמו זוסקינד בוא"ו אחר הזיי"ן ומבטא המדינה ביו"ד אין לשנות חתימתו . וכתב עוד בס' חת"ס סי' מ"א באבי המתגרשת שלא היה נקרא בפי העולם זיסקינד כלל רק שהיה חותם בשם זיסקינד ביו"ד אחר הזיי"ן וכתבו בגט בוא"ו אחר הזיי"ן כיון שהוא כאבי המתגרשת יש להכשיר ליתן הגט לכתחלה ועיין בשו"ת נאות דשא סי' א' דזוסיא וזיסקינד ב' שמות הם עיי"ש באריכות. קב נקי : י) דיש לקרותו בשי"ן שמאל עבא"י . ועיין בס"ש שכתב דאם כתב זוסקינט בטי"ת לבסוף אין להקפיד משום דסוף התיבה אין ניכר הרגש שינוי בין טי"ת לדל"ת כ"א דק מן הדק ועיין לעיל במעגלי תשובה ס"ק ז' :

באר יצחק

(י) כינוי ליצחק. גם בזה אם קורין בחיר"ק יש לכתוב ביו"ד. גם הוא כינוי ז) ליהושע ולאלכסנדר ע"ג :

(יא) יו"ד אחר כו' . עט"ג שכתב הנה לא כתבו שם הקודש שלהם . ובס"ש כתב שמעון המכונה זימלין : ח) ובתשו' מהרי"ו סי' קמ"ז נראה ששם הקודש של זימלין הוא שמואל :

(יב) כותבין וא"ו כו' . עט"ג דאף שחותם א"ע בוא"ו כיון ט) שנראה הרגש חיר"ק יש לכתוב ביו"ד. ואם נקרא הוא"ו כחול"ם ודאי שאין לשנות ליו"ד :

(יג) וכן זוש כו' עט"ג שכתב בשם הס"ש ומהרי"ט דאפי' משפט הלשון בסמ"ך אין קפידא כשנכתב בשי"ן י) דיש לקרותו בשי"ן שמאל :

(יד) זיסל כו' . זה הכינויים תליא בהכרת המדינה . שאם הלמ"ד נרגשת בחיר"ק יש לכתוב יו"ד אחר הלמ"ד

אם

השמות הנמצאים בש"ס · והס"מ כתב (טו) אם קורין הכ"ף בציר"י יש לכתוב בלא אלף. והחילוקים שכתבתי גבי אבישלום ואבשלום כמ"ש באות אלף הם ג"כ בשני שמות אלו. ואם יש ספק נותנין שני גיטין. ויתן תחלה הגט אשר כתב **זכאי** באלף · **זקא** כינוי לשלמה · **זעקל** (טז) בלא יו"ד אם לא שרגיל לחתום ביו"ד והוא כינוי ליצחק ויש כותבין **זעקלין** ויש **זאקלין** ויש **זקלין** ותליא במבטא : **זעמל** (יז) מסתמא בלא יו"ד אם לא שדוחקים המ"ם בחיר"ק : **זעליק** כ"כ בד"ם ביו"ד אחר הלמ"ד ובקו"ף ובעי"ן (יח) וכ"כ בתשו' צ"צ. ובס"מ כתב אם קורין הזיי"ן בפת"ח כותבים **זליג** בלא עיי"ן וכותבים בגימ"ל. אבל במדינות אלו שקורין הזיי"ן בסגו"ל כותבים בעיי"ן ובגימ"ל · ודוקא מן הסתם כותבין

באר יצחק

הלמ"ד וכן יא) אם ביו"ד אחר הסמ"ך או בוא"ו אלית ג"כ בזה אם דוגשין הזיי"ן כותבין בחיר"ק ואם לאו כותבין בוא"ו :

(טו) אם קורין כו'. עט"ג דאם קורין הכ"ף בשו"א נח והאל"ף בפת"ח כותבין באל"ף ואין להשגיח בשם זה בקבלת אבותיו או במה שבני משפחתו נקראים אלא מה שהוא נקרא בפי כל הוא עיקר והשני חשוב נשתקע ולא דמי לשם אבשלום יב) דיש לחלק · ונראה דבדיעבד אם לא נתן רק גט אחד שנכתב בו השם שהכל קורין בו יש להקל אם הקריאה בפי כל הוא זכאי וכתב בגט זכאי שיש להקל בדיעבד בגט זה לבד :

(טז) בלא יו"ד כו'. וכן לפי הברת מדינתינו אין הקו"ף נדגשת בחיר"ק ואין לכתוב יו"ד. ושאר שמות אלית בהברתינו אם בפת"ח כותבין זקלין ואם כתב זאקלין ג"כ כשר כי יתיר אל"ף אינו פוסל יג) כמו גבי אהרונה :

(יז) משתמא בלא כו'. ומ"ש הדמש"א ביו"ד והביא הס"ש משמו הוא ט"ס כיון דהברת הקריא' הוא בלא הדגש חיר"ק ואף אם הברת הקריאה נוטה לציר"י מ"מ יש לכתוב בעיי"ן כהנחת השם כמו בשם העניך :

(יח) וכ"כ בתשו' צ"צ כו' והיכא שהמבטא הוא בגימ"ל כגון במדינה זו והוא חותם עצמו בקו"ף יד) צריך ליתן ב' גיטין ואין להקל בזה נגד הב"ש. ע"ג.

ושם זעליג יש לכתוב ביו"ד אפי' אין מדגישין החירק וכמש"כ הב"ש מן הסתם לכתוב ביו"ד אם לא שאומר שרגיל לחתום בלא יו"ד והוא מש"מ · ולכך רגילין לכתוב יו"ד כי עיקר הנחת השם הוא ביו"ד ונדגש החיר"ק אלא מחמת רהיטת הלשון אין מדגישין החיר"ק ולכן אין קפידא מזה שכותבין יו"ד. אף שאין מדגישין כיון דא"א לטעות באמר דהא כ"ע קרי הכי לכל מי ששמו כך ואין מדגישין. ואין קפידה אלא אי איכא אינשי דקרי ליה בדגשת החיר"ק ואיכא דלא קרי ליה בדגשת החירק וא"כ יטעו לומר דהם שמות מחולקים ואם זה אין נקרא בדגש החיר"ק ויכתבו יו"ד יטעו לומר שאין זה המגרש שלא כמו שהוא נכתב הוא נקרא. אבל בכה"ג דשם זעליג אינו חלוק וכ"ע רהטי לישנא ואין מדגישין שפיר

זיון

מעגלי תשובה

יא) אם ביו"ד אחר הסמ"ך כו' עכ"ל. ואם שינה לכתוב על זוסל שנקרא במלאפו"ם או בשורו"ק · זיסל ביו"ד או להיפך. עיין בזה בספר שם עולם שמכשיר בשעת הדחק ואפי' חותם כהקריאה שבפי כל משום דחד שם הוא. דיו"ד וא"ו הוים אותיות המתחלפים וכמש"כ הס"ש ומהר"א ששון : יב) דיש לחלק · ועיין ע"ג בפנים דפליג על מהר"ם ומחלק בין אבישלום אבשלום לזכאי זכי והיינו לפי סברתו שם הובא לעיל בשם אבשלום כדעת מהר"ם דהקרובים זל"ז במבטא לא חשוב נשתקע. אבל לפי סברת מהר"ם שם דאפילו קרובים במבטא חשוב נשתקע רק טעמו משום דבני משפחתו נקראים כן לא חשוב נשתקע. א"כ שפיר כתב מהר"ם כאן דאפי' אם יש קצת הפרש ביניהם במבטא מ"מ דינו כמו אבשלום ואבישלום דהיינו אם גם בני משפחתו נקראים כן לא חשוב נשתקע וצריכים ב' גיטין. ובאמת הקיל הט"ג כאן. קב נקי. והנה אם קורין הכ"ף בפת"ח עיין בס' אה"ש דג"כ יש לכתוב באל"ף כי באמת אין להבחין בקריאה אם קורין הכ"ף בשו"א והאל"ף בפת"ח או אם קורין הכ"ף בפת"ח : יג) כמו גבי אהרונה. והיינו בדלא שכיח כינוי זה בקמץ ועיין לעיל בכינוי זאלקינד בשם האהלי שם ומשם תדרשנו : יד) צריך ליתן ב' גיטין. והנה לכאור' הי' די בגט אחד ולכתוב בו זעליק דמת' זעליג · אך נראה דזה לא יתכן דכיון דשם זעליג אינו רק כינוי וצריכין לכתוב את שם העיקר קודם להכינוי כגון אם שמו אשר וכינויו זעליג הנה בכה"ג מוכרח לכתוב שם העיקר כאשר' ועל הכינוי המכ' זעליג וא"כ איך יכתוב כאן המכ' זעליג ודמתקרי זעליק (היינו כחתימתו) והלא על החתימה א"א לכתוב דמת' (עיין בשם וואלק) :

ואמנם לא הב"ש ולא הט"ג ראו את דברי המהר"ם רק בקיצורו. אבל בביאורו הרחב כתב וז"ל ומורי ורבי מהררל"ס כתב וז"ל · פה קראקא כותבין בגימ"ל · וכן הוגד לי שהגאונים מ"ו מהרל"ס והגאון מוה' יושע ז"ל וכו' הנהגו שוב פה קראקא לכתוב זעליג בגימ"ל מאחר שכך מורגל במדינות אלו לקרותו וכך חותמין רובא דרובא ונראה שזה הי' טעמו של הגאון

מוה'

כותבין בגימ"ל . אבל אם אומר שיש לו קבלה מאבותיו לכתוב בקו"ף או לחתום בקוף יש לכתוב בקו"ף . דוקא מן הסתם יש לכתוב ביו"ד אם לא כו' וכן זעליגמן או זעליקין או זעליקמן תליא נמי בזה . והס"ש גימ"ל וקו"ף תליא במבטא לשון המקומות ומצינו ג' וק' מתחלפים · לכן מכשיר הן אם נכתב בגימ"ל הן נכתב בקו"ף ולא פליגי ס"מ וס"ש כי הס"מ איירי לפי מבטא מדינה שלו במדינות פולין שם כותבין מס בגימ"ל ולא ס"ל כהב"ת שהיה מסדר גט בפולין וכתב בקו"ף ובס"ש מחלק נמי דתליא במבטא המדינות . ו הא דמכשיר אס"ש הגט שנכתב בגימ"ל או בקו"ף איירי דוקא היכא דאין ידוע חתימתו איך היה חותם . אם ידוע חתימתו אין לשנות ואפי' בדיעבד פסול דהא יש כאן שינוי במבטא לכן אפי' במדינה שכותבין ב והוא חתם בקו"ף או להיפך אין לשנות חתימתו ועיין אות ב' וכינוי זה הוא ליצחק, ליעקב, לראובן, ליהוד לאשר, לפנחס, ליהושע, ליקותיאל, לגרשון, לחיים, לעזריאל, לאבי העזרי, לאביעזר, לנתן · זלי

(יט) זליגמן · זליג · זלקין · זליקמן · זלקינד ס"מ :

מעגלי תשובה

מוס' אליהו ז"ל ע"כ נראה דמן הסתם יש לכתוב במדינות אלו זליג או זעליגמן או זעליג או זליגמן כולם בגימ"ל . אך אם אומר שיש לו קבלה מאבותיו שבני משפחתו חותמים בקו"ף או שהוא רגיל לחתום בקו"ף יש לכתוב אלו השמות בקו"ף . מיהו נראה דאם שינה באלו דברים בין שהי' ראוי לכתוב בלא עיי"ן וכתב בעי"ן או איפכא. ובין שהי' ראוי לכתוב בגימ"ל וכתב בקוף או איפכא יש להכשיר כיון שאין באלו הדברים שינוי גדול במבטא. הנה דעתו אע"ג שהמבטא בגימ"ל והוא חותם בגימ"ל וכתבו בגט בקו"ף הגט כשר. ואם הוא חותם בקו"ף לכתחל' כותבין בגט בקו"ף ואם כתבו בגימ"ל כשר · ונלענ"ד דגם לפי דעת המרח"ש ז"ל שכ' דגם מי שחותם אע"ג יהושע באלף מ"מ צריכין לכתוב יהושע בה"א · נ"ל דזה הוא רק בשם הכתוב בתורה ונגלה הוא שהוא טועה בחתימתו · משא"כ בשם לעז כמו זעליג זעליק אינו ניכר כ"כ הטעות לכן יש לכתוב כחתימתו · אהלי שם · קב נקי . ועיין בשו"ת שואל ומשיב מה"ד חלק ג' סי' ל"ה שכתב וז"ל בדבר אשר נפלה גט מק"ק יאס מאיש אחד מילידי ראהטין ושם הי' נקרא משה זעליג וביאס הי' נקרא בשם זעליג לבד ונכתב זעליג לבד · והנה באמת מי שנקרא ראובן שמעון מבואר בסי' קכ"ט דלכתחלה יש לכתוב ראובן שמעון · אמנם האחרונים כתבו דלא איירי במי שנקרא בב' שמות · אמנם בדיעבד י"ל דכשר בשם זעליג לבד וכו' שוב מצאתי בס' אה"ש שחולק על כל דבריו וכתב דכיון דכל שנקרא בב' שמות כיחד · ב' השמות נדונין כשם אחד וכו' אבל כשכתבו שם אחד והשמיטו הש זה בגדר חסרון אלא בגדר שינוי · וכמו מי ששמו טוביה וכתבו בגט טוב דזה גרע מחסר אלא הו"ל דין שמו ושמה ותלא מזה ומזה עכ"ל : טו) וכ"כ בשו"ת פ"י סי' י' וז"ל ובזה נסתלק מה ששמעתי מפי למדן שיש תקנה בכ"ד שתלך האשה למקום אחר ושם תקבל הגט ולא יהי' מקום נתינה · זה שבוש גדול והבל כי מה בזה שתקבל במקום אחר אין הנתינה גורמת אלא הלעז של מקום דירתה כשתבוא להינשא במקום ד איכא לעז וכו' · ועיין ט"ג לקמן בליקוטי שמות מחמת חולי ס"ק כ' שתמה ע"ז דמשמעות הפוסקים ד הנתינה הוא המקום שמקבלת הגט ולא איכפת לן כלל במה שתלך האשה למקום דירתה שהרי אינה צריכ' לה

באר יצחק

שפיר כותבין היו"ד מחמת רגילת החתימ' ואין ק מחמת הקריאה וכן כל כיוצא בזה אם כתב יו"ד הפסיד ועיין לקמן בשם זנוויל. והנה לדידן ככר הס כל גדולי האחרונים לכתוב זעליג בגימ"ל במדינות (יט) זליגמן כו'. בכולן מן הסתם יכתוב יו"ד אם שאומר שרגיל לחתום בלא יו"ד . וכל הכי ד הכ"ש בלא אל"ף הוא כשנקרא בפת"ח . אבל אם בקמ"ץ יש לכתוב באל"ף. ואם נקראבפת"ח וכתב אין קפידה כי אין היתר אל"ף פוסל. ואם נקרא בכ יש לכתוב בעיי"ן וזה הכלל נקוט בידך בענינים א ובאם במקום הו"ל נקרא זעליקמן ובמקום דירתו זליכמן. איך לכתוב שמו בגט. אם יכתבו במקום כ ונתינה היינו זעליקמן א"כ כשיחזור למקום דירתו נקרא זליכמן יאמרו האנשים מאחר שאין זה המגר שמו אינו בשם הכתוב בגט . ולדינא הסכים שבכה"ג יש לעשות כפי מקום כתיבה ונתי' משום איכפת לן בהחזרת הבעל למקומו. דהבעל אחר הגי אין ניטו בידו . רק לגבי האשה יש חשש זה . אב קביעת דירתה שם ולקיבעה קמא הדרא. כיון ש מביאה את גיטה למקום דירתה ורוצה להנשא בו. אין שמה או שם המגרש כן ואיכא לעז ואם כ דמקום הנתינ' מיקרי מקום קביעת דירת ה טו) וכ"כ בשו"ת פני יהושע סי' י' :

(כא) **זעלקא** כינוי לאלעזר . לאפרים · ליקותיאל · למשלם. לשלמה. לאליקים. לשמריה. ...ניאור · **זעמל** מסתמא בלא יו"ד אחר המ"ם והוא כינוי למשלם · ואם יש לו כינוי **זלמן** וכינוי

באר יצחק

...) זעלקא . זה אם נקרא בסגו"ל ואם נקרא בקמץ צריך לכתוב זאלקא טז) ויש נקראים זעליא או ...יא בהרגש יו"ד אחר הלמ"ד אם קורין כך בפניו ...נו מקפיד יש לכתוב כן · ונראה גם בשם זעילקא ...רגש יו"ד יש לכתוב כך . ומ"מ כשהוא זעלקא או ...קא יש לכתוב כך שנראה שזה עיקר שמו רק שגרת ...נא דעלמא מרהיטין הברת יו"ד לנענוע וכיוצא . ...והה בנע יבין שזה דרך קריאתו בפי העולם ברהיטת ...ד וטוב לכתוב זעלקא דמת' זעילקא או זאלקא דמת' ...לקא · ובשמות נשים כה"ג שיש קורין וועילא או ...ילקא או וועליא יש לכתוב כן . ול"ע בשם עלקא ...מות נשים אות ע' שלפי הברת מדינתינו נרא' שיש ...תוב עילקא וכן נמלא שמות כיולא בזה וכמדומה שאין מדקדקין בזה ול"ע' ע"נ בהשמטות :

...) זלמן כינוי כו' · שע"ג שכתב דאין לכתוב אל"ף בין מ"ם לנו"ן זלמאן ואף כששם הקודש שלמה ...ך לכתוב המכ' זלמן משום שהוא כינוי לכמה שמות ...לעזר יז) לשניאור וכו' כמו שחשבם הב"ש כאן : והמכ'

מעגלי תשובה

את הגט . והגט רוב פעמים נשאר ביד הב"ד קרוע וכו' ומ"מ סיים דלענין מעשה צ"ע להקל בזה נגד דעת הגאון מג"ש הוא הפ"י ז"ל שנראה שסובר שחשש לעז מועיל לפסול גם אם אין חשש על שעת נתינה עצמה רק אח"כ לכן אי איתרמי כה"ג שבמקום הנתינ' יש לו או לה שם אחר ממה שנקרא במקום דירתה יש לכתוב ב' ניעין ולהקדים כאחד שם של מקום נתינה ועל שם מקום דירתה דמת' וכאחד להיפך וזה הוא אליבא דכ"ע ועיין בתשו' מהרי"ם מבריסק סי' ל"ד כתב מי ומי יכול להרים ראש נגד הנך אריוותא שהחמירו בזה אעפ"כ תורה הוא ולא זכיתי להבין דבריהם דהחמירו בפשיטות כ"כ והדבר פשוט בעיניהם ולפענ"ד פשטות הראשונים משמע כו' והאריך בראיות לסתור דבריהם כבעל הע"ג דעיקר מקום הנתינה הוא מקום שתקבל הגט ולא איכפת לן כמה שאח"כ תלך למקום דירתה . **ומה"ט** השיב בתשו' מהרי"ם שם אודות אשה אחת ששמה אסתר דוואשא · ונשלח לה גט מבעלה ממדינות וואלין ונכתב בגט אסתר דוואסיא והי' בדבר מקום עיגון גדול . והעלה דיש למלאות לד להתירה באופן שהאשה תסע ...דינת וואלין ותקבע שם דירתה ל' יום ותהי' נקראת שם כשם המורגל בוואלין לקרות שמה אסתר דוואסיא ...ם הכתוב בגט וכתב דנראה שגם הפ"י והע"ז בתשובתו שם שהסכימו דלא כהחכם הנ"ל היינו משום דהיה ...וי בשם הבעל · אבל בכ"ד דאיכא שינוי בשם האשה בין מקום הכתיבה למקום הנתינ' גם הם מודים דמועיל ...תלך למקום הכתיבה ותשהה שם למ"ד יום · ובאופן שיסכימו לזה עוד חכמים ועיין עוד בשו"ת ח"ס ח"ב ...ל"ז אודות האשה אשר שמה מעריסה פאטשא ובמקום דירתה נקראת פעפי ושלח לה בעלה גט בשם פאטשא. ...תוכל ליסע למקום הכתיב' אשר שם לא נודעה בשמה של מקום דירתה ושם תקבל הגט . והביא שם את דברי ...ובת פ"י הנ"ל שמרחיק מאוד סברא זו כיון שדעתה לחזור למקום דירתה · גם דברי הע"ג שתמה עליו רק שלא ...ו לבו לחלוק עליו. והוא ז"ל כתב דודאי דברי הפ"י תמוהים . וכמש"כ הגאון ז"ל אטעיתא לשון הר"ן דמייתי ...' ראי' שם וכו' ומ"מ לעשות מעשה באלטה נגד דעתו חלילה לי אעפ"י שהוא מקום עיגון . אך בנידון זה ...י' גם במקום דירתה יודעים קלת שהי' שמה מעריסה פאטשא וגם לפעמים עשה החזן מי שבירך בבהכ"נ ...זה · אעפ"י שנראה לי דהוי בנעתק לגמרי מ"מ הוי קלת כפורתא דלדעת רמ"א סעיף א' בהג"ה בדיעבד ...· ועכ"פ לעז לא שייך כ"כ אחר זמן . ובכה"ג כי תסע למקום הכתיב' ותתגרש באותו שם שפיר דמי ועיין ...ת בסה"ג סי' י"ט ובקוה"ש אות ד' שמות נשים בשם דוואשא . ועיין בקב נקי : (טז) ויש נקראים כו' . ...ן בספר חא"ש סי' י"ב בגט שכתבו שם האיש זעלקא באל"ף בסוף . ואח"כ נודע שהוא חסם את עצמו ביו"ד ...ה דהגט פסול והביא שהסכים עמו בעל הח"ס ועיקר יסודו לפסול הגט מטעם הנ"ב בעאלנא שחתמה א"ע ...י . שוב עיינתי בספר אהלי שם שכתב דיש לחלק · אף דבשם עאלני לריכין לכתוב ביו"ד כמו שהיא חותמת רק בשם משום שהוא שם בפ"ע . אבל זעלקא שהיא כינוי לשם אחר וכותבין המכונה לכן לריך לכתוב ...שהעולם ‏מכנין אותו ועל' החתימה אין לכתוב המכונה · ומכל מקום לכתחל' נראה ודאי דיש לכתוב ...ימתו כיון דבאמת נראה דאין שינוי במבטא והו"ל כמו זעליג זעליק · אבל לפסול בדיעבד אם כתב זעלקא ...ף צ"ע ועיין עוד בספר הנ"ל כלל י"ז ס"ק ל"ו דמקשה על הח"ס הנ"ל דהסכים לבעל חא"ש לפסול בשם ...קא והלא שמות אלו נתפרסמו ע"י ספרים נדפסים באל"ף לבסוף והח"ס בעצמו בתשובותיו לחלק אע"ז סי' מחלק דהיכא שנתפרסמו ע"י הספר שכך כותבין אין לשנות . ועיין לעיל אות ה' במעגלי תשוב' באריכות : ...לשניאור וכו' · ועיין בתשו' צ"צ החדש סי' קל"ז וקל"ח באיש אחד שהי' נקרא בפי כל במקום כתיבה ונתינה

זלמן

וכינוי **זעמל** כותבין משולם המכונה **זלמן** (כב) והמכונה **זעמל** מ"מ . **זנגויל** יש כותבין בשני ואוי"ן ויש בחד וא"ו ויש בלא יו"ד . ובס"מ כתב אם קורין בדגש יש לכתוב בבי"ת. אבל מן הסתם יש לכתוב בב' ואוין (כג) ומן הסתם ביו"ד . וכ"כ בד"מ כשכותבין בוא"ו כותבין ב' ואוי"ן · וכתב בס"ש בשם מהר"י תיות (כד) בדיעבד אם כתב בבי"ת כשר · ונראה דוקא כשא"י תחימתו אבל אם ידוע תחימתו הוי שינוי · דהא לדעת הט"ז אם חותם גדליא באל"ף ונכתב בה"א הוי שינוי ופסול אע"ג דליכא שינוי במבטא · אע"ג דכתבתי לעיל דלא קיי"ל כוותיה היינו דוקא בשם גדליא דלא מצינו באל"ף וליכא שינוי במבטא . אבל שם כזה דיש חותמין כאשר הוא חותם בואוין ונכתב בבי"ת או לאיפך (כה) הוי שינוי · ואם קורין הזיי"ן בחולם יש לכתוב **זונוויל** בוא"ו אחר הזיי"ן . והוא כינוי לנתן , לשמואל , ויש לכתוב מסתמא ביו"ד. ס"מ **זוולין** שם :

אות

מעגלי תשובה

זלמן · ועלה לתורה שניאור · וחותם שניאור זלמן. ובני משפחתו אומרים שיש לו עוד שם דוב בער · ונקרא במשפחתם וגם במקום שדרו שם · זלמן בער · וכתבו בגט שניאור המכ' זלמן. דוב המכ' בער דמת' זלמן יש להקל . ועיין עוד סי' רמ"ו באבי המגורשת שכתב שמו זלמן ונקרא בפ"כ אברהם זלמן רק אשתו ואמו אומרים שמיעוטא דמיעוטא הי' נקרא זלמן · יש להקל במקום עיגון גמור : יח) והמכ' בוא"ו וכו' וכ"כ מהס"ש בשם שמריה וכו' ועיין בנ"פ ס"ק ק"ב כתב על הס"ש שא"י מהיכן משמע הכי ועיין בספר אה"ש כלל ה' ס"ק י"ז שדעתו דאם צריך לכתוב בגט ב' פעמים מכונה . לא יכתוב בפעם ב' והמכ' . רק המכ' פלוני ומכ' פלוני . ועיין בס' גט מקושר שכתב נרא' דדוקא אם אינו נקרא בשני הכינוים יחד אלא פעמים בזה לבד ופעמים בזה לבד · אבל אם נקרא בשני הכינוים יחדיו כגון זלמן זעמיל יש לכתוב המכ' על שניהם וכו' ע"ש : יט) הזיי"ן בחול"ם כו' עיין בביאור מהר"ש ר"י שכתב וז"ל. מצאתי בס"ג שכתב שמואל המכונה זונוויל · אבל העיקר לכתוב זנוויל בב' ואוי"ן · ותמה שם הס"מ על הס"ג במה שכתב אבל העיקר וכתב עליו מ"מ אין דבריו מדוקדקים דלא שייך לכתוב בזה דהעיקר וכו' דודאי במדינות אלו שקורין הזיי"ן בפת"ח יש לכתוב זנוויל · אבל במדינות שקורין הזיי"ן בחולם או במלאפו"ם יש לכתוב זונוויל . והנה הב"ש הזכיר כאן שם זוולין ועיין בביאור ס"מ דכן מצא בס"ג של הרי"מ. **ועיין** בשו"ת בית שלמה סי' קכ"ג במי ששמו הקודש מעריסה שמואל וכינויו

באר יצחק

(כב) והמכ' זעמל כו'. עט"ז דכיש לו שני כינוים כותבין אלל כינוי השני יח) והמכונה בוא"ו · וכמ"ש במהר"ס מינץ ובכ"ש סק"ע ס"ק ל"ז . וכ"כ מהס"ש בשם שמריה דאם כותבין והמכונה בוא"ו קאי אלפני פניו דהיינו שם הראשון :

(כג) ומן הסתם ביו"ד. ואם חיסר היו"ד אינו פסול כיון דמהר"י לנלניט כ"כ לכתחל'. וכן דעת מהר"ס מריף והט"ז :

(כד) בדיעבד אם כתב כו'. עט"ז דאם המנהג כל לכתוב בואוי"ן וכתב בבי"ת ומלוי כאן אנשים אחרים שנקראים בבי"ת דגושה נרא' לפסול אף בדיעבד (כה) הוי שינוי כו'. אם ידוע שאין לזה קבלה מאבותי ולא נמלא אנשים אחרים שחותמים כן שני כנ שכתבו כו כדרך שאר גיטין בוא"ו ואף אם הוא חות בבי"ת אין משגיחין בחתימתו כיון דלהסברתינו יש לכתו בואוי"ן למה לנו להשגיח על חתימתו אם הוא של בקבלה דהא ידוע לכל דחתימתו הוא בטעות ול לכתחלה יש לכתוב בואוי"ן אע"ג דבשם זעלינ אם הו חותם בקו"ף יש לכתוב ב' גיטין שאני השם דיש לחתי זו עיקר במדינה אחרת א"כ יש לחוש שיסברו שהמגנ ממדינה אחרת . משא"כ כאן שאין מקום לחתימה רק מאן דמטעי נפשיה ואין לחוש לו . ועיין ב"ש כ דאם קורין יט) הזיי"ן בחולם יש לכתוב זוגוויל בוא אחר הזיי"ן :

אות

זנוויל . ומהראוי שיעלה לתור' רק בשם שמואל אבל הש"ן אינו מן הנקרנים וקורא אותו לתור' בשני השמ יחד שמואל זנוויל ובפ"כ נקרא זנוויל לבד איך לכתוב שם זה בגט. והשיב ז"ל הנה דבר זה מבואר בסוף ס ט"ג בהשמטות בשם הגאון מהרמ"ש דבכה"ג יש לכתוב שמואל זנוויל דמת' זנוויל ע"ש בשם אליעזר ליפא וכ בשני כל מסדרי גיטין בגלילותינו . אמנם כל זה הוא באם תמיד קוראין אותו כן לס"ת במקום הכתיב והכתיבה . אמנם אם לפעמים קורין אותו לס"ת בשם שמואל זנוויל ולפעמים שמואל לבד ונקרא בפ"כ זנוויל אם חותם עצמו שמואל זנוויל יש לכתוב שמואל זנוויל דמת' שמואל ודמת' זנוויל. ואם אינו רגיל לחתום יש ל אחר הרוב· דאם על פי הרוב קורין אותו לס"ת שמואל זנוויל ולפעמים שמואל יש לכתוב שמואל זנוויל דמ שמואל ודמת' זנוויל . ואם עפ"י הרוב נקרא שמואל לבד ולפעמים קורין שמואל זנוויל ובפ"כ זנוויל יש לכת

שמואל

(אות ח) חזקיה בלא וא"ו אחר הה"א · אע"ג בדברי הימים כתיב חזקיהו: אמנם בספר מלכים בתחלת מלכותו כתיב **חזקיה** בלא וא"ו. וכן הוא בספר משלי ובספר תרי עשר ובספר עזרא · ובתלמוד נמי אשכחן חזקיה בלא וא"ו. ומסתמא האחרונים היו נקראים על שמות הראשונים · וכיון דתפסו האחרונים כן אנן נמי נתפוס כן · ואת"ל בתלמוד קיצר הלשון מ"מ הוי כחניכה וכשר אבל איפכא הוי הפסד כ"כ בתה"ד סי' רל"ג : (א) וכתב מהרי"ט כל זה שא"י חתימתו או איך שעלה לס"ת אבל אם ידוע חתימתו אין משנין חתימתו · והראיה לזה מש"ס ג"כ אין ראיה למי שידוע שמו דהא בש"ס י"ל דהיה נקרא חזקיה · אבל מי ששמו בוא"ו י"ל דהוי שינוי אם לא כתב · בשלמא כשא"י שמו אז יש להביא ראיה מש"ס דכותבין חסר ממ"נ אם בש"ס היו נקראים בלא וא"ו אמרינן מסתמא האחרונים היו נקראים ע"ש הראשונים המבוארים בש"ס · ואם תאמר בש"ס היו נקראים בוא"ו אלא התלמוד מקצר א"כ הוי חניכה כיון שהתלמוד מקצר ומכנה שם חזקיה בלא וא"ו למי שנקרא בוא"ו אבל אם ידוע דשם זה חזקיהו כו' ליכא ממ"נ וי"ל בש"ס היו נקראים בלא וא"ו · אבל זה ראינו דאין שמו כשם הראשונים בש"ס · לפ"ז י"ל דאפי' בדיעבד פסול כמ"ש באות מ"ם גבי שם מתתיה · ואין להביא ראיה משם חניכה בש"ס דאיירי שהיו חותמים א"ע בשם המובהק ומ"מ אם כתב שם החניכה כשר . אע"ג דידוע שם החתימה דשם חניכה שאני דידוע הוא דאיש זה נקרא בשם חניכה זו מש"ה כשר . אבל אם כותב שמו ומשנה ממה שחותם יאמרו דלא זה המגרש. מיהו הרב רמ"א והלבוש ס"ל אפי' אם ידוע חתימתו בוא"ו וכתב בלא וא"ו

באר יצחק

אות ח (א) וכתב מהרי"ט כל זה שא"י כו' עיין ט"ב גיטין שלאחר כל האריכות הרב וז"ל :

א ולדינא נראה היכא שידוע ששמו חזקיהו כגון שהוחזק ראש המשפח' וכגוונא דזרע מהרי"א. וכן אם עולה לתור' וחותם חזקיהו ונקרא כן בפי כל פשיטא דיש לכתוב חזקיהו. ואם כתב חזקיה אין להכשיר אם לא במקום עיגון גדול ושעת הדחק דבזה יש לסמוך על הרמ"א וכ"כ בנ"פ :

ב ואם עולה לתור' וחותם חזקיהו ונקרא בפ"כ חזקיה יש לכתוב חזקיהו דמת' חזקיה . ואם לא כתב רק חזקיהו לבד והשע' דחוקה לכתוב גט אחר שפיר דמי ליתנו לכתחל'. משום דמאן דחזי בגט חזקיהו אף שנקרא בפי העולם חזקיה יתלו לומר שכן הוא עיקר שמו. וכשיחקרו אחר זה יתוודע להם שכן הוא האמת :

ג ואם עולה לתור' חזקיהו וחותם כן וכפי העולם נקרא חזקיה וכתב בגט חזקיה לבד יש להתיר ג"כ ליתנו לכתחיל' משום דהו"ל חניכה שהכל קורין בו :

ד ואם עולה לתור' וחותם בשם חזקיה וכפי העולם נקרא חזקיהו אין לכתוב בגט רק שם חזקיה ולא דמת' חזקיהו . דיש בזה קלא השתא לכתחל' . דהשתא חזקיהו הוא עיקר השם רק דלתור' ולחתימה אינו מקפיד כיון שגם בכתוב אין קפידא וכמלא עושה עיקר טפל לכתחל' · ובדיעבד אם כתב דמתקרי כשר · וכן אם כתב חזקיהו לחוד ג"כ כשר דהו"ל חניכה שהכל קורין בו :

ה ואם יש ספק באבי המגרש או באבי המתגרשת וא"י שמו לתור' ולחתימה וכפי העולם. יש לכתוב חזקיה · ומכש"כ אם ידוע שנקרא כפי העולם חזקיה אלא שא"י לתור' ולחתימה איך הוא או להיפך שידוע שמו לתורה ולחתימ' חזקיה רק שאין ידוע שמו כפי העולם בכל זה יש לכתוב חזקיה לכתחל' . ואם כתב בכה"ג חזקיהו יש לפסול : וכש"כ אם ידוע בודאי ששמו חזקיה לתור' ולחתימה וכפי העולם וכתב חזקיהו דפסול :

ו ואם ידוע ששמו כפי העולם חזקיהו אף שאינו ידוע חתימתו ועלייתו לתור' וכתב חזקיה אין להכ'

כיון

מעגלי תשובה

שמואל דמתקרי שמואל זנוויל והמכונה זנוויל וכו' :

ולענין כתיבת שם זנוויל כיון דהקריאה בפ"כ הוא כפת"ח צריך לכתוב כזה זנוויל. לא כהכה אחד שרצה לומר שצריך לכתוב זיינוויל בב' יודי"ן בין זיי"ן לנו"ן · אמנם אם הוא חותם א"ע זיינוויל בב' יודי"ן אחר הזיי"ן הנה אף שהקריאה שבפ"כ הוא זנוויל בפת"ח. בזה יש מבוכה גדול' וכו' אמנם בכ"ד שעולה לתורה שמואל זנוויל והקריאה לתור' מסייע להקריאה שבפ"כ שהוא בפת"ח נראה שדי בגט אחד ולהשמיט החתימה דבכה"ג הקריאה לס"ת עדיף . אמנם אם אין עולה לתור' רק בשם שמואל ובפ"כ נקרא זנוויל והוא חותם זיינוויל · אם שלענ"ד גם בזה עיקר לכתוב רק הכינוי זנוויל כמו שנקרא בפ"כ אמנם משום חומר אשת איש יש ליתן ב' גיטין באחד לכתוב שמואל המכונה זנוויל ובשני לכתוב גם שם זיינוויל. ומחמת שאין לכתוב דמת' על החתימה · ע"כ יש לכתוב בגט שני זיינוויל דמתקרי שמואל ודמת' זנוויל עכ"ל ועיין בס' ע"כ דאם שמו זרחיה ולפעמים נקרא זרח יש לכתוב זרחיה דמת' זרח כמו אלחנן חנן עיי"ש עוד :

אות

וא"ו כשר וכ"כ הט"ז אע"ג דהוא כתב אם היה חתימתו גדליא באלף וכתב ה"א פסול. צ"ל שאני שם חזקיה בלא וא"ו דמבלע הוא בשם חזקיהו בוא"ו עדיף טפי וכ"כ בשם גדליהו בוא"ו אם כתב בלא וא"ו כשר. לפ"ז יש לומר בשם אלי' אם שמו בוא"ו וכתב בלא וא"ו כשר · והא דפסק בהגהת ש"ע דכותבין אליהו בוא"ו וכן שם גדליה. ושם חזקיה פסק דכותבין בלא וא"ו. צ"ל דשם אליה שאני משום דרוב נקראים ע"ש אליהו הנביא לכן כותבין אליהו בוא"ו כי הוא נקרא כן וכמ"ש. ושם גדליה ס"ל כי גדליה בן אחיקם היה נביא והיה מפורסם ואמרינן רוב היו נקראים על שמו שהיה גדליהו · אע"ג דמצינו גדליה אחר בלא וא"ו והוא צפניה בן כושי בן גדליה מ"מ גדליה בן אחיקם מפורסם יותר ולא ס"ל הסברא כיון שנהרג וריע מזלי לא מסקינן בשמיה לכן באלו שני השמות כותבין בלא בוא"ו · ושם חזקיה דכותבין חסר מטעם שכתב בתה"ד הואיל ומצינו בש"ס חסר ו' · ובדיעבד י"ל בשלשתן אם כתב חסר כשר · אפי' אם ידוע שמו כי השם החסר נכלל בכלל שם המלא · **ובמ"ש** הניח בצ"ע אם שמו הזקיהו בוא"ו וכתב חסר וא"ו: ובשם אליה פסק אם שמו בוא"ו וכתב בלא וא"ו פסול בפשיטות וצ"ל מה שפסק בשם אליה דפסול משום שנכתב שם אליהו בכל המקומות וזה שמו גם כן בוא"ו הוי שינוי השם · אבל בחזקיה דמצינו בש"ס חסר י"ל דהוי ככינוי לשם חזקיהו לכן הניח בצ"ע. ולפ"ז אף לפסק הש"ע דפסק בחזקיה בו' אם כתב חסר וא"ו כשר י"ל דבשם אליה פסול וכן בשם גדליה · ולמעשה אין להקל בשלשתן אם ידוע חתימתו היה מלא וכתב חסר פסול וכמ"ש בשם מתתיה · ולכתחלה אם אין ידוע חתימתו יש לפסוק ולכתוב כפסק הש"ע אליהו גדליהו יכתוב מלא וא"ו **וחזקיה** יכתוב חסר · ואם שמו בוא"ו ונקרא בלא וא"ו עיין בסמוך מה שכתבתי : **חזקיה** המכונה **חת** כ"כ בר"מ ובמ"ז (ב) דלא כנ"ש שכתב דכותבים דמתקרי חת.

מעגלי תשובה

אות ח א) ומכש"כ דאין לכתוב כו' ועיין בספר אה"ס שכתב ולדידי קשה טובא חדא דהא בשם ואלק כתב הע"ג וז"ל אך אם חותם עצמו וואלק בב' ואוי"ן אין לחוש לו אם לא שאומר שיש קבלה מאבותיו לחתום בב' ואוי"ן שאז יש לכתוב המכ' ואלק והמכ' פאלק. אלמא דסובר הע"ג דכתבינן המכ' ע"ש החתימה · גם בשם ויידמן כתב הע"ג דאם החתימה ויידמן בוא"ו בסוף והקריאה בפת"ח אפשר שיש לכתוב שניהם כדין מכונה בב' שמות אלמא דסובר דשפיר כתבינן המכ' על החתימה ועיין מה שכתבתי שם וא"כ אמאי מצריך הע"ג ב' גיטין והלא די בגט אחד לכתוב בו חזקיה המכ' ומכ'. ועוד דבשם אברהם אבא שחותם בו לעיל כתב הע"ג להשמיט שם החתימ' וא"כ מדוע מצריך הע"ג כאן ב' גיטין והלא די בגט אחד ולהשמיט שם החתימה. ובפרט שגם החתימה כאן אינו אלא כינוי פשוטא דיכול להשמיטו · ועוד קשה מדוע לא מצריך הע"ג להזכיר בגט השני גם שם הקריאה והרי כמו שיש לחוש שהגט הראשון אינו גט משום שלא הזכיר שם שם החתימה כמו כן יש לחוש להגט השני להזכיר בו שם הקריאה ושם החתימה ביחד · וא"כ אם חותם העם וקוראין אותו חת יש לכתוב בגט העם דמתקרי

באר יצחק

כיון שאין דרך העולם להוסיף עיין בשם יהונתן ובשם יהוסף. ומסתמא שמו כך הוא · ואפשר שבמקום עיגון קצת בזה יש להקל ולסמוך שעיקר שמו הוא כמו רוב העולם אעפ"י שהעולם קוראים אותו חזקיה אפ"ה כשר במקום עיגון קצת. משום דכיון דאפי' שמו חזקיהו לכל דבר היינו לתור' ולחתימה וכפי העולם. אפ"ה אמרינן לעיל כדין האל"ף דכשר במקום עיגון · ובפרט כאן שאי' עלייתו וחתימתו :

(ב) דלא כנ"ש כו'. עפ"ג שכ' דאנו אין לנו לחוש לכתוב רק כפי הברת ההמון המובן מתוך הגט. וכמ"ש בס"ש בשם נחמה דאם כתב נחמה פסול דיאמרו דאין זו המתגרשת ה"נ אם נקרא העם וכתב בגט חת ג"כ הגט פסול · **ולענין** אם לכתוב המכ' חת כהט"ז או דמתקרי חת כהנ"ש · דעת הע"ג דבין אם כתב המכ' או דמת' שפיר דמי · דהא אפי' לדעת הנ"ש דסובר בזה כהט"ז לכתוב המכ' מ"מ מודה דהיכא דהיה צריך לכתוב המכ' וכתב דמתקרי כשר כמ"ש בתשו' רמ"א. ולענין אם כינוי העם ודאי לכתחיל' יש לכתוב המכ' העם ולא דמתקרי ואם כתב דמת' ג"כ כשר מטעם הנ"ל · ואם קריאתו בפי כל הוא חת וחתימתו הוא העם היכא נעבד לפי דעת הט"ז שאין לכתוב דמת' ע"ש החתימה א) ומכש"כ דאין לכתוב המכונה ע"ש החתימ'. ונראה דבזה יש לכתוב ב' גיטין · באחד חזקיה המכונה חת ע"ש הקריא' כי עליו שייך שפיר לשון המכ'. ובשני יקדים שם החתימה הכינוי העם לשם העיקר ולכתוב העם דמת' חזקיה. ואף שחזקיה עיקר מ"מ כיון ששניהם כתובים בגט אין לחוש בהקדמת טפל לעיקר. ואם שמו

חזקיה המכונה (ג) **חיז** המכונה זעליקמאן המכונה אעם ס"ש : **חיים** בשני יודין המכ'

באר יצחק

את לבד וא"י אם עיקר שמו לחתימ' או לתור' חזקיה או אין להזכיר שם חזקיה כלל וכלל. **ומכש"כ** אם עולה לתור' וחותם בשם את לבד :

(ג) חיז כו'. נרא' שאין לכתוב כן רק אם קורין החי"ת בחיר"ק ומדגישין היו"ד ומתיזין הזיי"ן ולכך כתב בסדר מהר"מ שם שצריך לכתוב גם הכינוי. אבל אם אין מדגישין היו"ד ומתיזין הזיי"ן נרא' לאור' ב) שא"צ לכתוב הכינוי דהוה קיצור השם ואם ירצה לכתבו אין מזיק. ויכול לכתוב עליו דמת' או המכונה אע"ג דמהט"ג משמע גבי את הטעם שצריך לכתוב המכונה ולא דמתקרי מטעם לפי שאין שם רק אות אחת מהשם לאו דוקא אלא כיון דעכ"פ ג) אינו שם קודש בפ"ע יכול לכתוב המכ'· ואם נקרא בשם חז לבד אעפ"י שקרוב הדבר דנגזר משם חזקיה מ"מ אין לכתוב רק חז לבד אם לא שידוע ששמו מעריסה הי' חזקיה. ואם נקרא חז בציר"י אין לכתוב יו"ד כיון שקריאתו נודע משם המובהק של חזקיה בלא יו"ד ודרך הכרתנו לא ניכר לא חיריק ולא ציר"י וקרוב להכרת סגו"ל· ואם נקרא השם וא"י שמו הקודש יש לכתוב השם· והגאון מהר"ם חריף בהגהותיו לסדר מהרש"ל כתב וז"ל אחד הי' דמתקרי חזקל והיו קוראים אותו ולמשפחתו לש"ת חזקיה ונרא' שיש לכתוב דמת' חזקאל באל"ף. ולא דמת' חזקל גם לא דמת' יחזקאל וכתב הט"ג ולא ידעתי כיון דהכינוי חזקאל הוא משם חזקיה ובשם חזקיה ליכא אלף א"כ למה לא יכתוב גם הכינוי חזקל בלא אלף. אם לא שנאמר לפי שחזקיה מרומז חזק יה ר"ל שיתחזק בשם י"ה וכמו כן בכינוי שלו משמעא מרומז חזק אל ר"ל שיתחזק בשם אל. ומ"מ לדינא אם כתב חזקל בלא אל"ף ג"כ כשר. ד) ואם לא כתב רק חזקיה לבד ג"כ כשר· ואם חותם יחזקאל ונקרא חזקל ולש"ת נקרא חזקיה שיש לכתוב חזקיה דמת' יחזקאל וא"צ להזכיר שם חזקאל· ואם בדיעבד שכתב דמת' חזקאל נראה שיש להכשיר. ואם א"י שם משפחתו שמם המובהק חזקיה גם א"י שם העריסה אפשר דיש לכתוב לכתחל' יחזקאל דמת' חזקיה כיון דקריאת העולם חזקאל מסייע להחתימ'. ומ"מ גם בזה אם כתב חזקיה דמת' יחזקאל ג"כ כשר. ואם באחד ששמו מעריסה הי' חזקיה ושם החול העם ואח"כ נשתקע ממנו שם העם רק קראהו בשם יחזקאל (עיין בבכ"י מבואר שהי' נקרא חזקל בפי העולם) אבל עלה לתור' וחתם בשם חזקיה. ושוב עקר דירתו למדינ' אחרת ושם עלה לתורה ג"כ בשם יחזקאל רק שהי' חותם א"ע חזקיה ובא לגרש את אשתו א"כ כמלא דשם העריסה ושם החתימה הוא חזקיה ושם הקריא' בפ"כ

ושם

מעגלי תשובה

חזקיה והמכ' את או דמת' את וצ"ע רב לישב זה. ועיין בספר ד"ח שכתב דאם שמו הקודש חזקיה וקורין אותו העם וחותם עצמו חז כותבין המכ' ע"ש הנקרא ושם החתימה ישמיט ואפי' חותם חי"ת בפי"ו אין כותבין החתימ'. ואם חותם עצמו העם ונקרא בפ"כ חז צריך ב' גיטין. ובגט השני יכתבו העם דמתקרי חזקיה המכ' חז או שישמיט חז לגמרי בגט השני עכ"ל:

ב) שא"צ לכתוב הכינוי. ועיין בס' אה"ש שכתב על הט"ג שדבריו תמוהים דגם אם קורין החי"ת בחיר"ק מדוע לא יהי' קיצוה"ש· דהרי גם בעיקר השם חזקיה הח' בחיר"ק וי"ל שאני התם שהוא חיר"ק קטן והכא חיר"ק גדול· אמנם באמת הנה המהר"מ בביאורו ביאר דבריו וכתב וז"ל חיז וכו' אעפ"י שהד"מ כתב חזקיה המכונה חי"ת ונראה שטעמו מפני שהעולם קורין אותו בפי"ו רפה בסוף כמו שקורין אות חי"ת במילואו מ"מ נראה שיש לכתוב בזיי"ן מאחר שעיקר השם בזיי"ן הוא ואין הפרש כ"כ במבטא וכן הייתי מכיר איש אחד שהיה חותם כן. ואע"ג דעיקר השם הוא בלא יו"ד בין החי"ת לזיי"ן וגם אין דרך לקרוא החי"ת בציר"י או בחיר"ק רק כעין סגו"ל· מ"מ יש לכתוב ביו"ד מאחר דעיקר השם הוא בחיר"ק ע"כ יש לכתוב בשם כינוי יו"ד המורה על חיר"ק שבאות הקודש והנה באמת הסברא דחוקה כיון שבכינוי אין החי"ת בחיר"ק· יו"ד למה לו ומי משום דבעיקר השם החי"ת בחיר"ק מה בכך והרי גם שם ליכא יו"ד ולכן נראה לענ"ד דעכ"פ אם הוא חותם חז בלא יו"ד יש לכתוב כן:

ג) אינו שם קודש כו' ועיין בס' אה"ש שמקשה על הט"ג במה שנתן טעם על חז שצריך לכתוב עליו המכ' מפני שאינו שם קודש וז"ל ואע"ג דמט"ז משמע הטעם גבי את דצריך לכתוב עליו המכ' משום שאין בה רק אות אחת משם חזקיה. לאו דוקא דכיון דעכ"פ אינו שם קודש כו' המכ' (והוא מש"כ כאן בבא"י) משמע מהט"ג אבל בלא זה הטעם הי' צריך לכתוב עליו דמת' מפני שבחז יש ב' אותיות מהשם· וכוונת הט"ז לא כן הוא רק כוונת הט"ז דהואיל שאין בה רק אות אחת מהשם לא הוי קיצור השם וצריך לכתוב הכינוי וממילא דצריך לכתבו בהמכונה. אבל אם הי' יותר מאות אחת כגון חז הי' נחשב לקיצור השם. ולא הי' צריכין לכותבו· ולעולם היכא דכותבין אותו כגון לסימן י"ל דמודה הט"ז דצריך לכתוב עליו המכ':

ד) ואם לא כתב רק חזקיה לבד ג"כ כשר כו'· ועיין בד"ח שתמה על הט"ג במה שפוסק דאם לא כתב רק חזקיה ג"כ כשר והלא לשם חזקל יש עוד שם קודש ושמו יחזקאל ושם זה תלוי בודאי לדעת הרמב"ם דס"ל דעיקר

השם

שם **יחיאל** ולא דמתקרי (ז) **חיאל** כי אין זה כינוי אלא כשאין מוסיפין היו"ד נשמע חיאל וכן הוא לקמן בשם ישעיה · **חיץ** כינוי לנחמיה. ס"ש · **חלבו** · **חלפון** דמתקרי (ח) **חליפא** והוא לשון התחדשות ע"ש וקוי ד' יחליפו כח. אבל אין להסתפק בשם כליפא ע"ש בכשיל וכלפות יהלומון דאין זה סברא שנקרא ע"ש כלי משחית. ואם חותם את עצמו **כליפא** בכ"ף ואל"ף (ט) אין משנין ולא אמרינן בזה דאין משגיחין בחתימתו כמ"ש בשם יהושע דשאני הכא דלא אשכחן שם זה בשום מקום לכן אזלינן בתר חתימתו. ס"ש · והא דס"ד לשנות חתימתו אע"ג דכתבתי כמה פעמים דאין משנין חתימתו צ"ל משום שם כליפא קורין רפה ואין שינוי במבטא בין שם חליפה לבין שם כליפא. לכן הוה אמינא דאין משגיחין בחתימתו כאשר כתבתי בשם פנחס. אלא מפני דלא מצינו שם זה בשום מקום היפך חתימה שלו לכן אזלינן בתר חתימתו ואין משנין חתימתו:
חלפון המכ' עוויץ. (י) **חנוך** בוא"ו: **חנינה** בה"א אע"ג דאיתא בש"ס באלף מ"מ כותבין בה"א

מפני

מעגלי תשובה

האב יש ב' דרכים איך לכתוב. או לכתוב שם האב דוד חיים המכ' דוידל. ומה שחשש השואל שמא נתקע שם חיים שניתן לו בחולי אין בזה ספק כלל ובפרט שהוא בר אורין ובן גדולים שיודעים ששם מחמת חולי הוא העיקר א"כ עיקר שמו דוד חיים · והמכ' דוידל. ואין משגיחין בחתימת המגרש שחותם א"ע בן חיים דוד להיפך. כי הוא אינו יכול לשנות שם אביו. או יש דרך אחר לכתוב רק הכינוי שהכל קורין בו דוידל לבד. אבל גם מלהזכיר דמתקרי חיים דוד בשביל שחותם בן חיים דוד כי א"י לשנות שם האב ואם הי' כותב דמת' חיים דוד הי' פסול. **ועתה** נבוא לשם המגרש בעצמו. הנה מעריסה הדעת נוטה שהי' נקרא ע"ש אביו דוד חיים. והנה כעת במקום מושבו בעיר ברעזנא נקרא בפ"כ דוד חיים. וגם עולה כן לתורה א"כ יש להקדים שם זה דוד חיים וכו' ועל שם חיים שהי' נקרא בליבושוב עיר מולדתו יכתוב דמתקרי דהיינו דוד חיים דמתקרי חיים. רק על מה שחותם עצמו חיים דוד יש להתיישב איך לעשות. לכאורה הי' נראה לכתוב על שם שחותם בו היינו חיים דוד ג"כ דמת'. ויכתוב דוד חיים דמת' חיים ודמת' חיים דוד כמו שחותם. אבל הט"ז כתב דאין לכתוב דמת' ע"ש החתימה. אבל כבר כתבתי דאין דבריו נכונים בזה ושפיר יש לכתוב דמת' על שם שחותם בו דלשון קריאה שייך גם הקורא מתוך הכתב כמו הי' קורא בתורה וא"כ יש לפרש דמת' שנקרא מתוך הכתב. אך יש לומר שלא להזכיר שם שחותם בו עדיף טפי וכו' ע"כ לכתחלה יכתוב דוד חיים דמתקרי חיים ומי שירצה לכתוב ודמת' ע"ש החתימה ג"כ. ג"כ לא משתבש. ועיין בשו"ת א"י סי' כ"ז: ה) ג"כ כשר. ועיין בתשו' מים חיים כש"כ דלם לא נודע לו שם אחר רק חיאל לע"ג דלא מסקינן בגמיה כותבין חיאל ע"ש

באר יצחק

(ז) חיאל כי כו'. אבל אם כתב דמת' חיאל ח) ג"כ כשר כיון שקורין אותו כן בפניו ואינו מקפיד. ואין לומר דע"כ אתי למיטעי ויסברו שזה חיאל הוא נקרא לשם בפ"ע. זה אינו דמתלי תליא שרצה לכתוב קיצור השם ולעולם ששמו יחיאל. כמו בשם שעיה אמרינן דלא חשיב כינוי לישעיה שאינו רק מחמת פליטת היו"ד וה"נ אמרינן ביחיאל חיאל שאינו רק פליטת היו"ד מיחיאל · ובין חיאל או יחיאל אין לכתוב בב' תיבות יחי אל או חי אל:

(ח) חליפא והוא לשון כו'. אע"ג שט"ס של"ל בה"א לפי דעת הס"ש שכתב דהוא ע"ש התחדשות או תמורה משפטו בה"א בסוף ובחי"ת ותמה על הב"ש שהעתיק חליפא באל"ף הלא בס"ש מסיק דמשפטו בה"א ובלאו הכי כיון שכתב ה"א במקום אל"ף כשר טוב יותר לכתוב בה"א לסוף:

(ט) אין משנין וכו'. ואם חותם א"ע כליפה בכ"ף וה"א בסוף ג"כ יש לכתוב כן ולא אמרינן כיון שכותב בכ"ף טעות הוא מה שחותם בה"א. אלא יש לכתוב כמו שחותם. ואע"ג דבתשו' מהרי"א סי' קכ"ט ובס"ש כתבו דכל שאינו מלה"ק יש לכתוב באל"ף ואם כן כיון שחותם בכ"ף ע"כ שאינו משם הקודש וטועה הוא במה שחותם בה"א מ"מ הרי אם כתב ה"א במקום אל"ף כשר א"כ אין לשנות חתימתו:

(י) חנוך בוא"ו. ועיין לעיל אות ה' שכינוי לחנוך הוא הענוך ושם כתבתי שהס"ש כתב שאין לכתוב הכינוי הענוך לחנוך לפי ההברת האשכנזים שמדברים החי"ת כמו ה"א וקריאת הה"א בשו"א או בסגול משמע כאלו אמר הענוך (נ"ל שהוא ט"ס ול"ל חענוך) ושם כתבתי שהעיקר כדמש"א שצריך לכתוב הכינוי הענוך: ולענין אם לכתוב הענוך אם מלא או חסר וא"ו מן הכתב יש לכתוב מלא כיון שרוב העולם נוהגין לכתוב הענוך מלא. ואף שאפשר שהי' חותם חסר מ"מ אם יקראו הוא"ו במלאפו"ם הוא כעין הקריא' בפי העולם ולא יש ספק אם הי' לו כינוי הענוך כנ

באבי

(יא) מפני שהוא שם הקודש · **חסדא** באל"ף כי הוא שם ארמי ויש נקראים **חסדאי** . **חננאל** שם הוא בדברי אימים . גם **חנניהו** וצריך לדקדק היטב שלא יטעה בין חנניה (יב) **לחננאל** ולבין **חנניה לחנניהו** · ואם שמו חנניהו ונקרא חנניה בלא וא"ו כותבין חנניהו דמתקרי חנניה · (יג) כיון דשני שמות הם רש"ל · וא"ל משם חזקיה דס"ל דחזקיהו בלא וא"ו הוא כינוי לשם חזקיהו בוא"ו וי"ל בחזקיה ג"כ אם ידוע שמו בוא"ו ונקרא בלא וא"ו כותבין חזקיהו דמת' חזקיה כיון דהם ב' שמות

באר יצחק

אכי המגרש שפיר דמי שלא לכתוב הכינוי הסמוך כלל ועיין לעיל אות ה' באר יצחק ס"ק י"ב :

(יא) מפני שהוא שם הקודש. פע"ג שכתב דאם נקרא חנינה מסתבר יותר לכתוב בה"א אם לא שחותם באל"ף ט) אין משנין חתימתו ויש לכתוב באל"ף. ואם יש ספק כגון דהמגרש בעצמו יש לו ספק בחתימתו שפעם חותם בה"א ופעם חותם באל"ף אע"ג דע"כ סובר דבכה"ג יש להחמיר וליתן ב' גיטין. אבל לענ"ד אין להחמיר וליתן ב' גיטין כיון שאין נותנין ב' גיטין אלא מתוך הדחק. וכיון דע"כ מודה בזה דבשעת הדחק יש לסדר הגט בה"א א"כ בכדי שלא לתת ב' גיטין נראה להכשיר לכתחל' בגט אחד בה"א אף במקום שאין שם דוחק. ואם א"י חתימתו וכתב באל"ף צ"ע דלמא יתברר אח"כ דחתימתו הי' בה"א · ונראה דאם לא יוכל לכתוב גט אחר שיהי' נכתב בו חנינה בה"א ג"כ כשר בגט שנכתב בו חנינא באל"ף לחוד כיון שעתה אין חתימתו ידוע וגם אין שינוי במבטא כלל ואפי' אם יתברר אח"כ לית לן בה ואם הי' חותם באל"ף וכתב בגט בה"א . אז אם לא ניתן עדיין צריך לכתוב גט אחר באלף. ואם כבר ניתן הגט הכתוב בה"א כשר :

(יב) לחננאל ולבין וכו' ודבר פשוט הוא דבין חנניה ובין חננאל צריך לכותבם כחד תיבה ממש . וחנניה יש לכתוב בה"א לבסוף אע"ג דהרבה פעמים נמצא בש"ס שנדפס בלא ה"א רק באל"ף · אין מספרי הדפוס ראי' · ומ"מ אם חותם א"ע חנניא באל"ף אין לשנות חתימתו. שהט"ז מחמיר אפי' אם חותם בטעות ומכש"כ בזה שיש לומר דחותם כן בכוונה עבור שלא רצה לכתוב י"ה מהשם · י) ואם שמו חנני אין צריך לכותבו כלל רק עיקר השם חנניה . ואם חותם א"ע חנני ברשימה על היו"ד יש לכתוב בה"א לפי שהרשימה מורה שלא רצה לכתוב בפירוש הה"א משום כבוד השם ואמרינן שאם הי' דעתו לחתום באל"ף הי' כותב כן בפירוש ולא לעשות רשימה ומדעשה רשימה מוכח שדעתו לחתום בה"א רק שאין רצונו לחתום כן בפירוש מפני כבוד השם ומש"ה עשה רשימה :

(יג) כיון דשני שמות הם וכו' . פע"ג שכתב דצ"ע דלמה לא נאמר לחנניה בלא וא"ו הוא קיצור לחנניהו בוא"ו ומה בכך דשני שמות הם . ולא דומי לאלחנן

מעגלי תשובה

ע"ש : ט) אין משנין חתימתו כו' ועיין בפ"ת בקוה"ש כתב וז"ל ובגליון ש"ע של הגאון ר"ע איגר ז"ל כתב וז"ל עיין בסדרי טהרה בחי' למס' נדה דף מ"ה ב' ד"ה וסימנך וזאת לפנים בישראל עכ"ל. ור"ל דשם כתב בשם ספר אמרי שפר לפרש האי סימנא דאיתמר בש"ס שם לפי שתיבת בישראל עולה מספר רב ורבי חנינה. דהיינו חנינה בה"א וכמ"ש הב"ש בשמות גיטין שכן יש לכתוב חנינה בה"א ונכון הוא . ועיין ע"ג בפנים שמביא את דברי מהר"ם בקיצור . אמנם מהר"ם בביאורו כתב אעפ"י שמ"כ חנינא הוא שם המוזכר בתלמוד וכתוב באל"ף מ"מ יראה לכתחלה לכתבו בה"א כי השם הוא לשה"ק ממש ולשון המקרא הוא ע"כ ראוי לכותבו בה"א עכ"ל . ועיין קב נקי שכתב ע"ז וז"ל ומ"מ לא כשירא דלא מצינו שהוא שם במקרא. ואעפ"י שבפרק חלק אמר רבי חנינא דשמו של משיח הוא חנינא שנאמר אשר לא אתן חנינה · אינו אלא אסמכתא בעלמא שהרי רבי חנינא עצמו נכתב בכל מקום באל"ף. **ועיין** כאן בא"י בשם הפע"ג שיש ספק לו בחתימתו וכתב באל"ף · צ"ע דלמא יתברר וכו' דאף דהחולקים על הט"ז בחותם יהודא באל"ף וכתב בה"א דכשר הוא רק מטעם דלא מצינו שם יהודא באל"ף משא"כ בזה דמצינו בה"א ועיין בס' ש"ע שכ' לא אבין דבריו כלל דא"כ מה עדיפא בכותב בה"א הא יש חשש דלמא הי' חותם באל"ף והוי שינוי לדעת הט"ז ואף להחולקים הא כאן מצינו חנינא באלף ומלא הש"ס מזה · אלא באמת נעלם מהפע"ג במחכ"ה מסקנת הב"ש באות מ' בשם מתמיה דבאין ידוע אין חשש בכותב באל"ף ומכש"כ בזה דמצינו בש"ס כמה פעמים באל"ף דכשר לכתחילה בא"י חתימתו ואם חתימתו ידועה אין לשנות מחתימתו : י) ואם שמו חנני א"צ לכותבו כו'. עבא"י בשם ע"ג דאם שמו חנני א"צ לכותבו ועיין ע"ג בפנים שכתב דשם חנני שבש"ס אינו שם מחודש כלל רק שקיצרו הש"ס לכתוב השם או שהוא חנינה. והניחה כי האי פשיטא שא"צ לכתוב כלל אלא עיקר השם חנניה ועיין בס' ש"ע שכתב עליו ובמחכ"ה נעלם ממנו ששם חנני הוא שם בפ"ע במקרא בד"ה א' כ"ה שהי' להימן שני בנים אחד חנניה ואחד חנני . גם בעזרא י' ובנחמיה א' ובד"ה ב' ט"ז . ומלא שם חנני ואם כן פשיטא דיש לכתוב דמתקרי חנני וכמו אלחנן

שמות · אלא אם א"י שמו כותבין בלא וא"ו דהא מצינו בש"ס בלא וא"ו · וכן בשם חנניה אם א"י שמו כותב
בלא וא"ו דהא מצינו בש"ס שם חנניה חסר ר' חנניא בן עקשיא ור' חנינה בן תרדיון · מיהו אלשון מ"ש צר
לדקדק היטב וכו' צריך ישוב דהא אם א"י שמו כותבין חסר כמו בחזקיה ·

חמינט כינוי ליצחק

חביה

מעגלי תשובה

אלחנן חנן : יא) ומדוע צריך לכתבו. ועיין בס' אה"ע שכתב עליו שדבריו תמוהים בזה ודאי משמעות כל הפוסקים דכל קלה"ש שהוא שם בפ"ע אף שלא ניתן לו בשעת מילה אלא שהעולם קראוהו אפ"ה צריכים לכתבו: **גם** מש"כ בט"ג (והבאתי כאן בבא"י) דאם עולה ונוסף בשם חנניהו ובפי העולם נקרא חנניה וכתב בגט חנניהו לבד א"צ לכתוב גט אחר גם זה תמוה דהא ודאי פשוט דצריכין לכתוב גט אחר כל זמן שלא נתגרשה עדיין באם כתב שם העיקר לבד אפי' בלא נשתקע עיין בס"ש בשם מיכאל הביא מש"כ הרב בדמש"א וז"ל ולענ"ד נראה דצריך לכתבו מיכאל המכ' מיכל ואפילו בדיעבד פסול אם לא כתבו כיון דכל אחד שם בפ"ע הוא וכו' וכדי שלא יבואו לטעות שקורין אותו מיכל ע"ש יחיאל ולא ע"ש מיכאל · ובט"ג בשם מיכאל כתב שם על הדמש"א ול"נ דכיון שעל כרחך אין לחשוב שמיכל עיקר שמו הוא שאין רגילות שמיכל יהיה עיקר שמו רק כינוי. וא"כ מה"ת יטעו ולומר שמיכל שקורין לאיש הלזה הוא כינוי ליחיאל כיון שהוא כינוי גם למיכאל וכו': **והנה** הסברא ישרה דמיכאל מיכל כשר משום דמיכל הוה רק כינוי. אבל לפענ"ד אית לן למימר דנקטינן מינה מיהו פלגא. דבדניאל דן וכיוצ"ה כשהוא שם בפ"ע יש לפסול אפי' בדיעבד וכדעת הדמש"א: **ובט"ג** מביא שם מש"כ בע"כ וכג"פ דגם אלחנן חנן אינו אלא לכתחלה ובאמת בג"פ מסיים ביה וצ"ע: **והנה** בשם נוחה מביא בט"ג כי בעל כ"ש אחרון ז"ל כתב דמש"כ רמ"א באלחנן חנן זהו רק לכתחלה ולא בדיעבד והוכיח כן ממש"כ מהרש"ל בשרה שערליין. ובעל ט"ג דחה דבריו דלא דמי כי שם שערליין אף דלפעמים הוא שם בפ"ע מ"מ כ"ע יודעים שנגזר משם שרה משא"כ בשם חנן שאינו נגזר כלל מאלחנן. לכן נלענ"ד דאין להקל בשכתבו אלחנן לחוד אם נקרא חנן גם בדלא נשתקע ע"כ צ"ע בדברי הט"ג כאן: **אבל** בזה יפה כתב הט"ג דאם לא כתב רק חנניה לבד כשר משום דהוא כחניכה שהכל קורין בו : **ועיין** עוד בבא"י כאן דיש לכתוב חנה בה"א והנה ראייתו מרבכ"ת. ועיין בהסכמת מהגאון מבערזאן על קונטרס השמות מב
ד"א כתב שם וז"ל ומצאתי בשו"ת שערי תשובה להגאונים סי' י"ע דהוי בן כנה של בת ר"ח שהי' שמה חנה וא
הוא ג"כ שם אשה ועיין בטש"ג אות ח' ס"ק י"ג שכתב ואף שלכאורה יותר טוב לכתוב חנא באל"ף כי חנא בא
הוא לשון חן והנחן ג"כ הוא לשון חן מ"מ אם נכתב חנא באל"ף חיישינן לקרות חינא כמו שרגילין אנו בקד
דרבנן חינא וחסדא · ונפרע כי אם נאמר שנכתב חנא באל"ף הוי קילה"ש כיון שהוא לשון חן וא"צ לכתבו כלל
ובודאי מחמת זה נקרא חינא . אבל חנה שהוא שם אחר בודאי צריך לכתבו . ועיין בשו"ת רבינו חיים כהן כ
ע"ב בשם הניתן בשעת מילה אלחנן וכ"ע קריא ליה חנה יש לכתוב אלחנן דמת' חנה. ועיין בס' חא"ש סי' כ

באר יצחק

לאלחנן חנן דשם דבר השוה שבשעת המילה יקראהו
בזה ב' השמות אלחנן חנן ומש"ה אמרינן דחנן הו
שם בפ"ע . אבל הכא לא מסתבר שבשעת נתינת הש
אמר ויקרא שמו בישראל חנניהו חנניה . רק בשע
מילתו קראו לו רק חנניהו לעיקר השם אבל שם חנני
אינו עיקר השם יא) ומדוע צריך לכתבו. ונראה דא
עולה לס"ת ונוסף בשם חנניהו וכתבו בגט חנניהו ל
אע"ג דבפי העולם נקרא· חנניה א"צ לכתוב גט אחר
וכן אם כתב חנניה לבד ג"כ כשר כיון שהיא חניכ
שהכל קורין בו . וכן אם יש ספק איך שמו אם חנני
או חנניהו כותבין מספקא חנניה . ואם עולה לתור
בשם חנניה או חננאל וקורין אותו חנן צריך לכתוב דמ
חנן לפי שהוא שם בפ"ע · **ויש** כמה שמות כענין
שהם שמות בפ"ע כגון חנן . חנניה. חן. וכן חונה
חוני. נחוניא. חיינה. ואם לס"ת עולה כאחד ונקרא בש
אחר יש לכתוב דמת' . ואותן השמות שיש בהם אל'
בסוף יש לכתוב באל"ף . כגון נחוניא אף דהוא ש
התנא ר' נחוניא בן הקנה אפ"ה כיון דבכל מקו
שמזכירו מזכירו באל"ף יש לכתוב בגט ג"כ באל"ף
ושם חנן יש לכתוב בלא יו"ד אם לא כשתוסף ביו"ד
שמדגישין הנו"ן בחיר"ק. אך לא שכיח אצלינו . ולכן ל
לחקור אחר זה וכותבין מן הספק חסר יו"ד. ומי שש
חנן הח"ת בפת"ח והנו"ן בציר"י יש לכתוב ביו"ד אח
ועיין לעיל באות ה' שהענוך הוא כינוי לחנוך . וה
כתבתי שהוא כינוי לחנן גם כן וצריך לכת
הכינוי ואם יש לכתוב מלא הענוך בוא"ו או חסר ש
לעיל מש"כ בזה. ובמדינתינו שכיח טובא אנשים ששמ
חנה ואם עולה לתורה בשם אלחנן או חנן או חנ
יש לכתוב דמת' חנה ויש לכתוב חנה בה"א . אך ל
נוסף חנא באל"ף אין לשנות חתימתו ואם לא כו
חתימתו וכתב באל"ף גם כן כשר בדיעבד כשטו
לכתוב גט אחר :

חביה

באחר

(יד) **חביה** כינוי **לרחביה** וכותבין רחביה דמתקרי **חביה** · **חבל** כינוי ג"כ לרחביה ויש לכתוב (טו) המכ' **חבל** · **חויא** שם איש ויש לכתוב כן אם קורין אתי"ת (טז) בחול"ם או במלאפו"ם אבל אם קורין אתי"ת באיזה תנועה אחרת יש לכתוב **חביה** ס"ם **חלוונא** הוא כינוי ללפידות או

באר יצחק

(יד) חביה כינוי וכו'. עט"ג שתמה דלקמן באות רי"ש כתב הב"ש דחביה הוא קיצה"ש לרחביה ואם כן נראה דא"צ לכתוב עליו דמתקרי יג) וכאן העתיק הב"ש בשם הס"מ דיש לכתוב דמתקרי חביה ונכנס לדוחק לפרש טעם הס"מ מדוע ס"ל דהוא שם בפ"ע . ומסיק וכיון דהוא שם בפ"ע יש לכתוב דמת' חביה כמו אלחנן חנן. ומי ששמו בפ"כ רחב. אז אם עולה וחותם רחביה א"צ לכתוב שם רחב כלל כי מה שנקרא רחב הוא קיצה"ש אבל אם א"י לו שם רחביה שהוא מסופק או באבי המגרש אין לכתוב רק רחב לבד :

(טו) המכ' חבל וכו'. ואם הוא חותם א"ע חעוויל בב' ואוי"ן יש לכתוב ב' גיטין. באחד רחביה דמתקרי חבל אעפ"י שהב"ש כתב כיון דחבל אינו רק כינוי בעלמא יש לכתוב המכ' יג) מ"מ דמתקרי עדיף טפי : משום שאף שדינו לכתוב המכ' כשר באם כתב דמתקרי . ובאחד רחביה המכ' חעוויל בב' ואוי"ן. ואם השעה דחוקה לא יכתוב רק רחביה לבד כיון שעולה וחותם בשם רחביה ואם אין שם רחביה ידוע לו כלל רק שם חבל נראה שצריך לכתוב ב' גיטין ולתפוס את החבל בשני ראשים באחד יכתוב חבל לבד ובאחד יכתוב חעוויל לבד :

(טז) בחולם או כו'. ואם יש ספק אם עיקר שמו חייא או חויא יד) יש לכתוב חייא :

או

מעגלי תשובה

באחד שהיה נקרא בפ"כ חנה . וכן כתבו בגט של בנו בשם אביו חנה . ומערער המגרש שאביו הי' שמו חנא ואלף . הגט כשר . ובעל המערער ראוי למוחאו על העמוד . ויש לכתוב חנא באל"ף ולא בה"א כיון שהוא בשם אביו . ועיין עוד בקוה"ש מבעל דב"א בסי' ל"ד דמי שנקרא בפ"כ חנה וכן חותם עצמו ועולה לתורה אלחנן יש לכתוב חנה דמתקרי אלחנן משום דהעליה והחתימה סותרין אהדדי אז הקריאה שבפ"כ מכריע וכיון דהם ב' שמות יש לכתוב כהנ"ל . ואם חתימתו אלחנן או אלחנן חנה בין שעולה לתורה אלחנן או פעם אלחנן ופעם חנה או חנה לבד יש לכתוב אלחנן דמת' חנה וע"ש בפנים טעם הדבר ומסתם יש לכתוב חנה בה"א אם לא שחותם באל"ף : יב) וכאן העתיק וכו' ועיין קב נקי שכתב דבאמת אין כאן שום סתירה בדברי הב"ש דידוע דיש ב' מיני קיצור השם של עברי כמו אלחנן חנן צריך לכותבו . ושל לעז כגון שמואל מואל א"צ לכתבו . וז"ל היש"ש . רחביה. וחביה הוא קיצה"ש והוא כינוי שלו עכ"ל. ומהר"ם ר"י בסדר כתב חביה הוא כינוי לרחביה ויש לכתוב רחביה דמתקרי חביה ויען שאצל הב"ש היה פשוט שחביה הוא שם הקודש בנחמיה ז' ס"ג מן הכהנים בני חביה . הבין שמהרש"ל ומהרמר"י לדבר אחד נתכוונו שאעפ"י שהוא כינוי לרחביה אעפ"כ כיון שהוא שם הקודש צריך לכתוב רחביה דמת' חביה. ובאות רי"ש הוא טעות הדפוס דמוכח וצ"ל כמו שהוא בב"ש במ"ק בפירוש רחביה דמת' חביה רחביה המכונה חבל (וכן הגיה המג"א הובא בחוקי דרך) ומחמת שהיה טעות בדפוס במס"ב רחביה דמתקרי חבל ע"כ נתחכם הכסל מגיה שלא ידע קרוא מקרא וזה ידע שחבל בלשון אשכנז אשטריי"ק . אבל זה לא ידע שחביה הוא מקרא מלא והשמיט את תיבות דלה"ק הוא וקשרם בחבל . וכעת ב"ה נדפס באורו של מהר"ם ר"י וז"ל ומ"ש שיש לכתוב כו' הוא דלא כמשמעות פשט לדברי מהרש"ל כו' שהרי בנחמיה כו'. והגם דלא פשיטא לי' למר"ם דזהו כוונת מהרש"ל מ"מ דברי מהרש"ל מורים כהב"ש דאל"כ למה היה לו להרש"ל להאריך כ"כ כינוי וקיצור השם הוא ובפרט דלמעט במחלוקת עדיף טפי . ומהגם לחשוד את הרש"ל שלא ידע את הפסוק ח"ו : יג) מ"מ דמת' כו' ועיין מהר"ם ר"י בביאורו שהאריך בזה שהוא שם לעז וצריך לכתוב המכ' כי מה שכותבין מ"ת ולא כ"ף דמה שכתב הרמ"א לכתוב כ"ף היינו דוקא באמצע התיבה כגון מיכל אוכל. אבל לא בתחלת התיבה כגון חלוונא. ומה שכותבין בב' ולא בשני ואוי"ן היינו משום דנמשך משם רחביה ומטעם זה אין כותבין בעי"ן אחר החי"ת אעפ"י שנקרא בסגו"ל עכ"ל : ועיין קב נקי **ועיין** כאן בא"י בשם הט"ג דאם השעה דחוקה כו' הנה דעתו להשמיט אבל כל האחרונים לא הסכימו לזה כיון שהוא כינוי שצריך לכתבו . ועיין בס' א"ש כלל ו' ס"ק ד' ועיין היטב בט"ג אות י' ס"ק ג' יד) יש לכתוב חייא ועיין כאן ב"ש דאם קורין החי"ת באיזה תנועה אחרת יש לכתוב חביה כי נראה שהוא שם של עברי שנקרא חביה ועיין מהר"ם בביאורו שכתב דל"ע תיבה אם קורין חביה כמו ששם זה הוא במקרא אבל אם קורין בנקודות אחרות מאי איכא למימר ועיין בספר א"ש שכתב ונראה דס"ל דכל שקורין באופן שהוא"ו כעת אמרינן שמסתמא הוא נקרא ע"ש חביה שבמקרא אלא שנשתבשו בקריאה

(יז) או לסעדיה · **חכין** כינוי ליצחק וא"צ לכתוב אלא לסימן וכן (יח) **חקיניט**:

(אות ט) טוביה וטוביהו כתב מהרש"ל דשניהם במקרא ומן הסתם יש לכתוב חסר וכן נמצא שם זה בין המתברים וכן יסד הפייטן **טוביה** עלה למרום לכן כותבין חסר (א) אם לא שיש קבלה ממשפחתו שנקרא בוא"ו כמש"כ בשם חזקיה עכ"ל. ואם ידוע שמו בוא"ו וכתב בלא וא"ו דינו כמו בחזקיה.

מעגלי תשובה

בקריאה: טו) ג"כ צריך לכתוב כו' ועיין פ"ת שכתב וז"ל והנה מעט באתי לכאן שמעתי שכולם קוראים שם זה מלוכא בחול"ם. אך לא בחול"ם ממש רק בחול"ם שבור ונוטה לקמ"ץ ולמלאפו"ם והוא מול"ם בלשון דאטש כמו טרויב קלויז וחול"ם כזה לא נמצא בלשה"ק רק בלשון דאטש. ולכן נראה דיש לכתוב במדינה זו מלוינא. אמנם יותר נכון לכתוב מלאוכא באל"ף וא"ו כי אז נכתב ממש כמו שנקרא כי חול"ם כזה קריאתו נוטה לקמ"ץ ולמלאפו"ם ולמעשה צ"ע עכ"ד ועיין בס' ש"ע שמביא זה וכתב ואף כי בשם בלומא הביא בשם שו"ת מים חיים סי' ס"ג ע"ב דאף דנקראת בפאליסיע בחולם שבור נוטה לקמ"ץ ומלאפו"ם מ"מ יש לכתוב בלומא כמו שהוא הנחת השם בכל סד"ג ומדוע כתב כאן בשם מלאוכא כו' אין מזה סתירה. דשאני התם דאין השינוי רק במלאפו"ם לחול"ם שבור שהוא נוטה לקמץ ולמלאפו"ם והוא שינוי מועט וע"כ יש לכתוב כעיקר הנחה אבל כאן שם מלוכא הוא כהנעת הווי"ן והקריאה הי' שם בחולם שבור שלא הי' ניכר כלל הנעת הווי"ן והוי שינוי גדול וכשם אחר לגמרי דמי וע"כ יש לכתוב בהקריא' בפ"כ וזה ברור: טז) יש לכתוב וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב דבמדינתינו לא שכיח שמות כאלו. ועיין בע"כ שכתב וז"ל חלקיהו שם זה כתוב בדברי הימים ברוב המקומות חלקיהו בוא"ו ובמיעוט מקומות כתוב חלקיה בלא ו'. והי' נראה דבסתמא כתבינן חלקיהו דאזלינן בתר רובא כמ"ש השה"ד בשם בנימין. ומיהו כיון דאשכחן בתלמוד שם חלקיה בתנאים ואמוראים הו"ל כשם חזקיה דכתב בתה"ד שם דכתבינן חזקיה ולא חזקיהו עכ"ל. עוד הביא שם חסן השכיח בין הערביים ופירושו עשיר. ולנקיבה קורין חסנה ר"ל עשירה. ושם חסן הוא בפת"ח תחת החי"ת ופת"ח תחת הסמ"ך ואעפ"כ אין כותבין באליפי"ן להורות על הנקודה כי בלשון ערבי אין רגילין ליתן אותיות להורות על הנקודה כי הוא קרוב ללה"ק ועיין בעס"ג:

נראה

באר יצחק

טוביה

יז) או לסעדיה. ואפי' הוא כינוי לסעדיה טו) ג"כ צריך לכתוב בחי"ת ואפי' אם א"י חתימתו דמסתמא חותם בחי"ת שבמדינתינו מבורר יותר בחי"ת מבכ"ף שי"ל שהיא דגושה ואם ידוע שחותם בכ"ף אין משנין חתימתו:

(יח) חקינייט. ר"ל שגם הוא כינוי ליצחק אבל לענין שלא יכתבוהו לא דמי לחקין וצריך לכתבו. ועיין בע"כ דכתב חני. כן טז) יש לכתוב בלא אל"ף כמו שהוא בקרא. ואע"ג דשם זכי במקרא ג"כ חסר ואפ"ה כתבינן זכאי מלא באלף משום דבתלמוד הוא מלא. אבל חני הוא חסר בתלמוד ג"כ ומש"ה יש לכתבו חסר ביו"ד בסוף. **ואם** חותם חנא או חנאי שהוא ג"כ קלת שינוי במבטא שנקרא בחיר"ק אחר הגימ"ל. ולפי חתימתו הגימ"ל בקמ"ץ אז הדין כך · אם עולה לתורה ג"כ חנא כפי חתימתו אז יש להקדימו ולכתוב בגט חנא דמת' חני. וכן להיפך אם עולה וחותם חני והקריא' בפ"כ חנא יש לכתוב חני דמת' חנא. אבל אי עולה חני וחותם חנא האיך נעבד דעל החתימה לא שייך דמת'. ובזה נראה להשמיט שם החתימה. וכותבין רק שם שעולה בו לתורה ונקרא בו דהוי עכ"פ כחניכה שהכל קורין בו וע"ש עוד שבארץ ישראל נוהגין שמי שנולד אחר מיתת אביו או זקינו קוראין אותו בשעת המילה בשמות המת ומפני עגמת נפש קוראים אותו הכל חכם. ולא בשמו העלם. ואין ניכר כלל מה שם עלם יש לו. אך כשמתגדל קוראין לו לש"ת בשמו העלמי כגון אברהם אך כ"ע בבית ובשדה קוראין לו חכם יש לכתוב אברהם המכ' חכם עכ"ל. ולפענ"ד עדיף טפי לכתוב דמתקרי חכם וכו' אך אם כתב המכ' ג"כ כשר כיון ששם חכם מפורסם שהוא רק כינוי בעלמא. משא"כ בעלמא אם כתב על דמת' המכ'. ע"ג:

אות ט (א) אם לא שיש קבלה וכו' ואם מקובל לכתוב בוא"ו וכפי העולם נקרא בלא ו' יש לכתוב טוביהו דמת' טוביה. ויש עוד שמות בענין זה לאמוראים המוזכרים בש"ס. טאבות טאבי. טבי · ואם מסתפק אם טאבי באל"ף יש לכתוב בלא אל"ף כי אזלינן בתר שמות שבש"ס ורובם טבי בלא אלף. טבות. טבלא. טביומי · וכ"א שם בפ"ע. ואם עולה לתורה טוביה או אחד מאלו שמות ונקרא בשם אחד מאלו שמות המוזכרים יש לכתוב דמתקרי כי שמא כל אחד הוא שם בפ"ע. אך יש בש"ס רב טובי בר מתנה. ובב"ק דף ל"ו איתא רב טוביה בר מתנה. ונראה שזה רב טובי וזה דב"ק רב טוביה אחד הוא. ואם כן י"ל דטובי הוא קיצור מטוביה. אך כיון דבקוב פעמים איתא רב טובי

יוסף

טוביה המכ' גוטקינד עיין באות ג'. (ב) **טודרוס טרוישטל** הוינו אם קורין הרי"ש בחולם יש לכתוב כן (ג) והוא כינוי למנחם · **טרוסטלין** בסמ"ך ותליא במבטא והוא כינוי לנחמיה וכן **טריסטלין** כינוי לנחמיה פ"ש · **טרייסטל** (ד) אם קורין הרי"ש נוטה לפת"ח כותבין בשני יודין פ"ם · **טרויטל** כינוי ליהודה (ה) ומן הסתם כותב ין בלא יו"ד אחר הטי"ת. **אושעיא** (ו) המכ' **טרייטל**. טביומי:

(אות י) יצחק וא"צ לכתוב הכינוי חקין · וכן א"צ לכתוב יצחק איצק או איצחק (א) או **איסכ** אבל

באר יצחק

[א]מר י"ל דהוא שם בפ"ע. ואם ידוע שמו מעריסה טוביה וכן עולה וחותם אף על פי שנקרא בפ"כ טובי א) נראה דודאי קיצור השם הוא. אבל אם א"י שמו מעריסה. יש לכתוב טוביה דמת' טובי ואם א"י בעלי' לס"ת וחתימה כגון באבי המגרש רק שזה ידוע ששמו בפ"כ הוא טובי אין לכתוב טוביה כלל רק טובי לבד. ובכל שמות אלו שהטי"ת נקראת בחולם יש לכתוב מלא וא"ו אחר הט' כי כן הוא במקרא ובתלמוד:

(ב) טודרוס וכו'. מן הסתם יש לכתוב כן כהב"ש מלא וא"ו. ואם חותם א"ע טודרס חסר וא"ו השני' יש לכתוב חסר וא"ו וכ"נ דאזלינן בתר חתימתו הוא רק לענין הוא"ו ב) אבל אם הוא חותם תודרוס בתי"ו אין משגיחין בחתימתו כי טועה הוא. רק אם אומר שיש לו קבלה לחתום בתי"ו אז אזלינן בתר חתימתו:

(ג) והוא כינוי כו'. ונראה שתליא במבטא אם יש שם הרגשה מאות י' שהוא בחולם מוסך עמו הברת יו"ד על משקל גוי הוי יש לכתוב יו"ד אחר הוא"ו. ואם לאו פשיטא שאין להזכיר יו"ד וגם לענין אם לכתוב בסי"ן או בסמ"ך תליא ג"כ במבטא. וגם בשם טרוסטלין אם קורין בסי"ן ימנית כותבין בסי"ן:

(ד) אם קורין הרי"ש וכו' ובלא יודי"ן קריא ליה פת"ח ממש · עט"ג:

(ה) ומן הסתם כותבין בלא יו"ד וכו'. אם לא שאומר שרגיל לכתוב ביו"ד. **ועיין** ב"ש שם אושעיה בא"ב בסוף והוא ט"ס וצ"ל אושעיה בה"א:

אות י (א) או איסק וכו' הנה בד"מ כתב שכ"כ מהרי"ק שא"צ לכתוב כינוי איסק ואני לא מצאתי זאת במהרי"ק ולכאורה נראה דדמי לאלחנן חנן דצריך לכתבו. אדרבא יש לומר דהאידנא ליכא שם זה של איסק שלא יהי' נטפל לשם יצחק ולכן א"צ לכותבו. ומ"מ נראה לי דבדוכתא דשכיחי טובא דקרי לי' איסק אם

מעגלי תשובה

אות ט א) נראה דודאי קיצור השם וכו' ועיין בס' אה"ש שתמה ע"ז מדוע כתב שע"ג דהוא קיצור השם וכוונתו דא"צ לכותבו וצ"ע ומ"ש מאלחנן חנן. ואי משום דשם טובי לא שכיח ומש"ה אין צריך לכתבו א"כ אמאי כותב אחר זה ואם א"י שמו מעריסה יש לכתוב דמת' טובי. למה יכתבו דמת' טובי ואי משום חששא דלמא שמו מעריסה ג"כ טובי והלא הוא מלתא דלא שכיח. ולפענ"ד נראה דבין כך ובין כך יש לכתוב דמתקרי טובי. ועיין בשו"ת מים חיים מר' חיים ראפיפארט סי' מ"ד בגט הנשלח מאדעס ואבי המגורשת שמו טובי' והכינוי שלו גוטמאן · ובגט נכתב טובי' גיטמאן בלא המכ' ונשאל ממנו לחוות דעתו בזה. והשיב וז"ל אחרי עיונו בש"ס ופוסקים הוא דבר תמוה לפי מה שהביא המחבר בסי' קכ"ט סעיף י"ד גבי מי שיש לו ב' שמות דאם כתב ראובן שמעון יש מי שאומר שהוא פסול. והטעם מבואר בב"י לפי שנראה מתוך הגט שקורין אותו ראובן שמעון ואינו כך. וא"כ בנ"ד שייך ג"כ האי טעמא דנראה מתוך הגט שקורין אותו טובי' גוטמאן ואינו כן כי לתורה יקרא רק בשם טובי' והעולם קוראין אותו רק גוטמאן וכו' אך יש לצדד במקום עיגון אפי' מה שכתב הרב ב"י דהרב תה"ד לא פליג עם מהרי"ק דפוסל כיש לו שתי שמות וכתב ראובן שמעון כיחד. רק דמהרי"ק איירי דיש לו שני שמות בב' מקומות אבל במקום אחד מודה מהרי"ק דאינו פוסל כלל. אבל באמת מבואר בד"מ אות ט"ו שכתב על הרב ב"י הנ"ל ואין דבריו נראין עיי"ש ותמצא שרמ"א סובר ההיפך שאין חילוק בב' שמות בין במקום אחד ובין בב' מקומות. והגם שי"ל דהרב בעל ד"מ שמחמיר אינו מחמיר רק בהמגרש עצמו. אבל בשם אבי המגרש או אבי המגורשת דשינוי שמם אינו פסול רק מדרבנן. נוכל לומר דגם בעל ד"מ מיקל וגם יש לצרף דעת הג"ם שבשם אבי האשה יש להכשיר בשינוי השם מכל הנ"ל יש להכשיר במקום עיגון. אבל בנ"ד אינו מקום עיגון ע"כ ירצו בחכמתם אם יכלו להשיג גט אחר. ואם לא יכלו להשיג גט אחר אזי גם אני נמנה עמהם לדבר מצוה להתיר את האשה: ב) אבל אם הוא חותם תודרוס וכו' ועיין בספר אה"ש שכתב דאפשר דשם זה נלקח מן תודוס הרופא בבורות כ"ח ומ"מ הא ודאי דצריך לכתוב בטי"ת כמנהג העולם:

ולסימן

אבל כותבין (ב) המכונה **אייזיק** משום דיש לשם אייזיק שם קודש אחר והוא שאלתיאל או אהרן וכל שיש לכינוי שם קודש אחר צריך לכתוב אותו כינוי גם יש לשם **יצחק** שאר כינוים כגון זעקל . או זעליג . וכל שיש לשם הקודש כינוי אחר כותבין ג״כ הכינוי כמ״ש באות א׳ וכבר כתבתי אם הרוב נקראו לשם כינוי זה שם קודש הזה מ״מ כיון דיש שם אפי׳ מיעוט אשר נקראו לכינוי זה שם הקודש אחר או לשם הקודש הזה כינוי אחר כותבין הכינוי אא״כ דליתא שם כלל לשם כינוי זה שם קודש אחר ולא לשם הקודש כינוי אחר אז א״צ לכתוב הכינוי אלא לסימן **יצחק** (ג) המכ׳ **איזלין** המכ׳ אייזמן המכ׳

מעגלי תשובה

אות י׳ א) ולסימן יש לכתבו . ועיין בשו״ת בית שלמה סי׳ קכ״ה. במגרש שהי׳ שמו מעריסה יצחק ישראל וכן עלה לתורה . ובפ״כ נקרא אייזק וכן חותם א״ע רק בשם אייזיק. רק לפרקים מועטים מאוד כשחותם א״ע על מכתב לאחד מהגדולים חותם א״ע יצחק ישראל . אבל בלא זה חותם א״ע רק בשם אייזיק ותשובתו זו רגילה הרבה · הנה לכאורה הי׳ מקום לומר דיכתוב בגט אייזיק דמת׳ יצחק ישראל עפ״י סברת הג״פ דאם החתימה והעליה סתרי אהדדי אזלינן בתר השם דקרי ליה רובא דאינשי . ומבואר דאף שם זה הוא שם חול אעפ״כ אותו שם דקרי ליה רובא דאינשי הוא עיקר והשני כותבין עליו דמתקרי וכש״כ בנ״ד דכ״ע קרי ליה אייזיק . אמנם נראה דבנ״ד יכתוב יצחק ישראל המכונה אייזיק היינו השם שעולה לתורה עיקר ומה שנקרא בפי כל המכונה . היינו המכ׳ אייזיק אמנם כ״ז אם הי׳ מגרש את אשתו כאן אבל בנ״ד ששלח את הגט למדינת רוסיא ושם אינם יודעים משם ישראל כלל רק הוא מפורסם בשם אייזיק לבד כמו שנקרא כאן בפי כל ע״כ יש לכתוב אייזיק דמת׳ יצחק ישראל ע״ש ועיין בקוה״ש מבעדב״א בסי׳ כ״ב דמי ששמו מעריסה יצחק לבי וכן עולה לתורה ורובא דאינשי קורין אותו אייזיק הירש · ומיעוטא קורין אותו יצחק הירש יש לכתוב בגט יצחק לבי דמת׳ יצחק הירש והמכ׳ אייזיק הירש ועיי״ש בפנים טעמו של דבר באריכות . ועיין בס׳ אה״ש בכלל ז׳ ס״ק ל״ו שכתב והנה במי ששמו הוא יצחק יהודה ומקצת העולם קורין אותו בשם אחד מן השמות המורכבין עם הכינוי של השם השני כגון יצחק ליב ומקצת קורין אותו אייזיק ליב לכאורה הי׳ מקום לומר דסגי לכתוב יצחק יהודא דמת׳ יצחק ליב אבל המכ׳ אייזיק ליב לא צריכין. דהא אם כולם היו קוראין אותו אייזיק יהודה לא היו צריכים לכתוב רק יצחק יהודה . משום דאייזיק יהודא הוי רק קיצו״ש · השתא נמי כיון שכתב דמתקרי יצחק ליב תו לא צריכין לכתוב אייזיק ליב דהוי קיצו״ש מן יצחק ליב . אבל אחר העיון נראה דליתא דכיון שכותבין דמת׳ צריכין לכתוב בדקדוק כמו שהוא נקרא וכיון שיש קורין אותו אייזיק ליב צריכין להזכיר ולכתוב אנא יצחק יהודה דמת׳ יצחק ליב ומת׳ אייזיק ליב ולא יכתבו ומכונה אייזיק ליב . דכיון דיצחק ליב אינו חול יש לכתוב על אייזיק ליב דמת׳ . עוד נ״ל דאפי׳ רובא קריא לי׳ אייזק ליב ומיעוטא יצחק ליב מ״מ יש להקדים יצחק ליב . ועיין בקוה״ש הנ״ל מה שהשיג עליו. ועיין בס׳ חא״ש סי׳ מ״ב באחד שישב בקהלה כמה שנים ושמו רק יצחק לבד וכן עלה לס״ת וכן חתם רק בשם יצחק לבד. ועתה הלך למקום אחר ושלח ע״י שליח גט. וכתב יצחק המכ׳ אייזק דמת׳ יהודא המכ׳ ליב פסול הוא מחמת שכתב בו שם שנשתקע. וגם חלק את שם הקודש לב׳ שמות. ולפי דעתי הי׳ לו לכתוב יצחק יהודה המכ׳ אייזיק ליב . **ואם** כפי העולם נקרא איליא ושם קדשו יצחק עיין בשו״ת שם ארי׳ שכתב דאם העולם קורין אותו איליא צריך לכתוב אותו בגט ולא אמרינן דקיצו״ש הוא מיצחק. ועיין בשו׳ מים חיים סי׳ ס״ג אות כ״ז שכתב וז״ל · נסדר הגט לכתוב בו אני הבעל איליא והיינו החניכה שלו שהיה נקרא כן בפ״כ גם בפניו תמיד ועיקר שם הקודש שלו לא נוכל לידע בבירור מחמת שהי׳ איש כפרי תמיד ונפטר זה כמה שנים . ושם איליא נכתב ביו״ד ואל״ף אחר הלד״י כמו בשם ליליא בט״ג בש״כ אות ל׳ ס״ק ד׳ . ועיין בס׳ חא״ש סי׳

באר יצחק

אם כותב שם הקודש יצחק יש לכתוב לכתחלה המכ׳ איסק כיון דאם כתב אין מזיק . ואם אי׳ שמו הקודש ל״ע קצת דאפשר עדיף טפי לכתוב איסק לחוד שהוא החניכה שהכל קורין בו ואף דלא שכיח כלל שיהי׳ איסק שם לעצמו. כיון דרגיל שם זה איישינן לכתחלה דלמא איכא דמסיק בהאי שמא לחוד . אבל בשם אייזק שפיר דמי לכתוב שם יצחק לחוד . א) ולסימן יש לכתבו :

(ב) המכונה אייזיק וכו׳ ואף שהעובדי כוכבים קורין אותו איזק מ״מ יש לכתוב אייזיק בב׳ יודי״ן כפי הברת לשונינו . ולכתחלה יש לכתוב בודאי המכ׳ אייזיק. ואם לא כתב רק יצחק לחוד כשר בדיעבד כי חניכת אייזק ליצחק הוא חניכה מפורסמת ביותר :

(ג) המכ׳ איזלין וכו׳ כן הוא בס״ש. ובס״מ העמיק איזלן בלא יו״ד אחר הלמ״ד ונראה דטעות נפלה במכתב את הלמ״ד בתיר״ק . ושם איתא ג״כ המכ׳ איזק ביו״ד אחת ונראה דבכל הני שמות . איזלין . איזק. איזא . שכותבין

(ד) המכונה קרוילי · המכ' זעקלין · המכ' זיסלין · המכ' דורנט · המכונה לעבלנג. (ה) המכ' בערא . המכונה חקינייט . המכ' קיטון (ו) המכ' איזא :

יעקב (ז) המכונה גולק · (ח) המכונה קופלמן או קופא (ט) המכונה שעפטיל .
המכ'

באר יצחק

שכותבין ביו"ד אחת הוא דוקא כשנקרא האל"ף בציר"י אבל כשנוטה לפת"ח ב) יש לכתוב אייזיק וכדומה בב' יודי"ן אחר האל"ף . ויש לכתוב יצחק המכ' איצל ואם לא כתבו כשר. וכן אם נקרא איצילי בפ"כ אז יש לכתוב כן. אבל אם נקרא איציקל א"צ לכתבו כמו שא"צ לכתוב המכ' איציק. ואם נקרא לפ"ת אצל ואין לו קבלה שעיקר שמו הוא כן ובפ"כ נקרא איציל יש לכתוב איציל לבד . דאז לא יהי' רק כינוי לאצל כשר . משא"כ כשיכתוב אציל יש לחוש שמא לפ"מ קראהו בטעות . ומה שנקרא איצל הוא כינוי ליצחק והו"ל שינוי השם ממש . ואם א"י איך נקרא לפ"ת יש לכתוב יצחק המכ' איצל דאין לחוש שמא הוא כינוי לאצל דלא שכיח במדינתינו שם זה כלל להיות עיקר . רק כל הנקראים איצילי או איציקל שמם המובהק יצחק ומ"מ אם נמצא במקומות ההם שם אצל אף שהוא מיעוטא יש לח"ש שלא לכתוב רק שם איצל לבד :

(ד) המכ' קרוילי וכו' . שם קרוילי כתב הס"מ דיש לכתוב מן הסתם באל"ף בסוף ולא ביו"ד אם לא שאומר שרגיל לחתום ביו"ד. ובארץ רוסיא יש לכתוב מן הסתם ביו"ד :

(ה) המכונה בערא וכו' שם בערא הוא רק כשקורין אותו בקמ"ץ · אבל אם לא נקרא בקמ"ץ אין לכתוב רק בער . ואם בפניו קוראים אותו בער ושלא בפניו קוראים אותו בערא אין לכתוב רק בער ולא בערא ועיין לעיל בשם וועלקיל :

(ו) המכונה איזא . שם איזא הוא רק כשנקרא האל"ף בציר"י או בחיר"ק . אבל אם נקרא בפת"ח חריף יש לכתוב ב' יודי"ן אחר הס"א :

(ז) המכ' גולק וכו'. הנה שם יעקב צריך לכתוב חסר בלא וא"ו אחר הקו"ף. רק כיון שבה' מקומות נכתב יעקוב מלא וא"ו לפיכך אם כתב בגט ג"כ מלא אין לפסול בדיעבד . ואם חותם א"ע יעקוב מלא ואומר שיש לו קבלה לחתום כן יש לכתוב כן בגט. ומ"מ אם כתב חסר שלא כפי חתימתו ג"כ כשר. כיון דודאי שם אדם אחד הוא. וגם אם כתב המלא חסר כשר . כמה דברים אמורים שהולכין בזה אחר חתימתו רק שהוא חותם מחמת קבלה או שבני משפחתו חותמים כן . אבל אם א"י למה הוא חותם כן יעקוב מלא א"צ לכתוב בגט מלא דטועה הוא בחתימתו . דהא רובא דרובא הוא בלא וא"ו ומשפחא שמו ג"כ כך :

(ח) המכ' קופלמן וכו' . ויש קאפעלמאן ויש קופילמן או קופמן הכל כפי מבטא המדינה . בכינוי קאפמאן צריך לחקור אם ניתן לו השם מעריסה ונקרא כן צריך לכותבו ואם לאו אין לכתוב רק יעקב לבד כי אפשר שהוא שם גנאי שכך קורין למרגול מסורס הלכך צריך לחקור אחר כינוי זה . ויש עוד כינוי ליעקב דהיינו קאפיל עיין אות ק' ומסתמא כותבין בלא י' אחר הפ"א. אם לא שרגיל לחתום ביו"ד. ויש קאפאל באלף אחר הפ"א והכל לפי מבטא המדינה וכש"נ למהרש"ם כתב יעקב המכ' יאקים או יקוסקא . ונראה דכינוי יאקום אם נקרא באלף היינו בקמ"ץ היו"ד צריך לכתוב באל"ף יאקום . ואם נקרא היו"ד בפת"ח אין לכתוב אל"ף ואם כתב באל"ף אין קפידא . וכינוי יקוסקא אין לכתוב רק אם קורין לו בפניו. אבל אם קורין לו שלא בפניו ובפניו הוא מקפיד על קריאת שם זה אין לכותבו · והיכא שצריך לכתבו יש לכותבו בלא אלף אחר היו"ד :

(ט) המכונה שעפטיל וכו' היינו כשמדגישין הטי"ת בחיר"ק דאל"כ צריך לכתבו בלא יו"ד. וכש"ג למהרש"ם כתב

מעגלי תשובה

הי' קכ"ה באשה ששמה של אביה הי' יצחק זאב ונקרא בפ"כ איציא וואלף. וכתבו שם הקודש כראוי רק בהכינוי כתבו איצי בלא אל"ף לבסוף אם אפשר ליתן בקלות גט אחר יתנו גט אחר . ואם לא אפשר נראה להכשיר אם הי' קצת עיגון כיון דהי' בשם אביה : ב) יש לכתוב אייזיק ועיין בס' חת"ס סי' קכ"ו מי שנקרא אייזיק ולתורה ולחתימה יצחק אייזק . לכתחלה יש לכתוב אייזיק דמת' יצחק אייזק . ואם כתב יצחק אייזק המכ' אייזק גם כן כשר . ואם כתב דמת' אייזיק פסול . ועיין עוד שם סי' קל"ג כמי שנכתב בגט יצחק לכי המכונה אייזיק הירש . ובאמת לא הי' נקרא אייזיק ולא חתם עצמו כן רק בהכתיבה שלהם נכתב כן פסול הגט אף במקום עיגון. ואם הי' נקרא כן אז רק שנסתפק . אז זה שנכתב בכתובה משום זה לא חשוב נסתפק דלא כדעת בעל ט"ג . לכך אם אפשר בקלות ליתן גט אחר מה טוב ואם א"א כשר הגט . ועיין לקמן בליקוטי שמות סעיף נ"ח מה שהבאתי בשם הד"ח והאהל"ש דשם שנכתב בכתובה חשוב נסתפק דלא כחת"ס עיי"ש. ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"ל באחד שבא לגרש אשתו ושם המגרש מעריסה

המכ' בישוף. (י) אבל אין צריך לכתוב **יעקב** המכונה **יעקל** אא"כ במקומות שקורין יעק לאליקים רש"ל · ובס"מ כתב (יא) **יאקאב** כינוי ליעקב וא"צ לכתוב הכינוי. אבל כותבין יעקב המכ' **יאקל** המכ' **יוקל** · יעקל כינוי ליעקב. אם קורין היו"ד בפת"ח אין כותבין הכינוי. אבל אם קורין היו"ד בסגו"ל יעקל

מעגלי תשובה

מעריסה יצחק אייזיק ועולה כן לתורה בכ' השמות. אמנם חותם רק בשם אייזק וכן נקרא בפ"כ רק בשם אייזיק. ועלה על דעת השואל להקדים את שם אייזיק ולכתוב אייזיק דמתי' יצחק אייזיק וסמך עצמו על הנ"פ דהיכא דהחתימה והעלייה סותרין אז הקריאה שבפ"כ מכריע לעשותו רוב. והוא ז"ל השיב דשם יצחק אייזיק עיקר וצריך להקדימו ולכתוב יצחק אייזיק דמתי' אייזיק. ועיין בס' ד"ח סי' קל"ו שנשאל באדם אחד שהיה נקרא לתורה יצחק ובפ"כ נקרא אייזיק וחותם עצמו יצחק איזק בלא יו"ד והורה לכתוב בלא יו"ד כמו שחותם דאם יכתוב בב' יודי"ן יאמרו אחר הוא וכו' אולם בס' אה"ע חולק עליו שיש לכתוב בב' יודי"ן כו':

סיימתי את שמי יצחק בעזר האל היום יום ד' ה' ניסן תרכ"ז היום יום קידוש החמה:

ג) ואפשר שאף וכו' ועע"ג כאן בסק"ו שכתב וז"ל וכן משמע לפענ"ד במהר"ם שכתב וז"ל יעקב הוא כינוי לאליקום ויש לכתוב גם הכינוי. יעקל הוא כינוי לאליקום ויש לכתוב גם הכינוי. ושוב חזר וכתב יעקב הוא כינוי לאליקום וצריך לכתוב גם הכינוי יעקל גם הוא לפעמים כינוי לאליקום ויש לכתוב גם הכינוי ואם הוא כינוי ליעקב אז אם קורין היו"ד בפת"ח וכו' ורצה הע"ג להוכיח שדבריו המה כפולים. וע"כ מפרש הע"ג שמתחלה מיירי בנקרא יעקב או יעקל בסגו"ל · ובסוף מיירי בנקרא יעקב או יעקל בפת"ח דאז אם הוא כינוי לאליקום יש לכתוב הכינוי. אבל לא ליעקב · ועיין בס' אה"ע שתמה עליו דאם הוא נקרא יעקב בפת"ח אז הוא שם הקודש ממש ואיך שייך עליו לומר שהוא כינוי לאליקים. וע"ש עוד שכתב דאם נקרא יעקב בסגו"ל נראה פשוט דאין צריכין לכתבו דלא גרע מיאקב אם לא במקומות שקורין גם לאליקום יעקב. מש"כ יעקל בסגו"ל דיש שינוי בנקודה ויש שינוי במבטא וע"כ גם ליעקב צריך לכתוב: **ודע** דמש"כ אם הכינוי יעקל ליעקב צריך לכתוב יעקל בעי"ן אעפ"י שהעולם קורין אותו ינקל · משום שצריך לכתוב כדמות שם הקודש. ולכאורה נראה דאם הוא כינוי לאליקום אז א"צ לכתוב בעיי"ן לפי שבזה לא שייך הטעם כדמות שם הקודש ומדוע נוהגין העולם לכתוב בעיי"ן אפי' כשהוא כינוי לאליקום. ונראה הטעם משום שכתבו בעלי הדקדוקים דהברת עי"ן מושכת נו"ן ובין ליעקב ובין לאליקום צריך לכתוב בעי"ן עכ"ל: **שוב** חפשתי בספרים לענין דברי מהר"ם שהבאתי בתחלת ס"ק זה ומצאתי בספר קב נקי שכתב וז"ל עיין ע"ג ס"ק ו' שנדחק לתרץ שאינו ט"ס במהר"ם · אבל באמת הוא ט"ס בסדר. והראיה לזה שבביאורו לא נזכר רק פעם אחד. וז"ל שם יעקב כתבתי עפ"י שמ"כ אני הסופר הייתי מכיר לאחד שהיו קוראים אותו יעקב בסגו"ל וקוראים אותו גם"ת אליקום יעקל כו' אעפ"י שמצאתי כתוב בשם היש"ש אין כותבין יעקב המכונה יעקל אם לא במקומות שקוראין ליעקל אליקום עכ"ל מ"מ כתבתי של כדבריו עפ"י מה שכתבתי גבי יאסל ויאקל וגם בשאר שמות עכ"ל. ועיין עוד ק"ל ס"ק ג' שכתב יעקל במדינתינו לא שכיח שיכתבו יעקל בעי"ן ובפת"ח תחת העי"ן רק **ינקל**. ופשוט שצריך לכ' ינקל כי אין דורשין השמות ובפרט של לעז וכו' ע"ש. ועיין שם בלקוטים ס"ק כ"ח שאפשר שצריך לכתוב יאנקל באל"ף לאחר היו"ד ועיין בשו"ת מים חיים סי' מ"ח באחד שהיה עולה וחותם ונקרא בפ"כ בשם יעקב וכן כתבו בגט כי לא נודע משם אחר כלל. ואחר הגירושין נודע דשם עריסה שלו היה נחמן יעקב ונסע למרחוק ולא נודע מקומו ונתגרשה בגט זה כשר משום דאפי' לכתחלה היה נראה מן הנכון לכתוב בגט רק יעקב לבד דהוה כאלו נשמטה שם נחמן ע"ש

באר יצחק

יעקב המכ' יופא. ולפענ"ד הוא ט"ס וצריך להיות המכ' יוקא והוא"ו כחולם:

(י) אבל א"צ לכתוב וכו'. עע"ג שכתב דדוקא מלוי בעינן אבל בשביל שיש אחד בעיר לא נקרא מלוי והכי מסתבר דודאי כל העולם יודעין שיעקל נגזר משם יעקב. ומה"ט לחוש שיסברו שיעקל זה הוא כינוי לאליקים ג) ואפשר שאף במקומות שמלוי כינוי יעקל לאליקים אלא שהוא נקרא בנקודת סגול כשהוא כינוי לאליקים. וזה המגרש נקרא יעקל בפת"ח ושמו בקודש יעקב. י"ל דאין צריך לכתוב הכינוי דלא אתי לטעות באליקים כיון שהכינוי לאליקים היו"ד בסגול וירגיש שזה נקרא בפתח הוא קילה"ש מיעקב ודי בכתיבת שם יעקב לחוד. ואם מלוי כינוי יעקל לאליקים. בפתח ג"כ אז צריך לכתוב הכינוי ליעקב ג"כ יעקל בפת"ח ופשוט כשכותבין יעקל בסגו"ל או יאקיל או יוקיל מן הסתם יש לכתוב בלא יו"ד אם לא שחותם ביו"ד הוא או משפחתו או במקומות שמדגישים החיר"ק בהקו"ף:

(יא) יאקב כינוי וכו' וכן א"צ לכתוב המכ' יוקיב והכל תליא במבטא. ומש"כ בס"מ שאין צריך לכתוב המכונה קובין וקופין נראה דלפי מה שכתבתי לכתוב המכ'

נקל כותבין הכינוי · יעקב (יב) המכ' יצקא אם קורין היו"ד בפת"ח יש לכתוב כן ואם קורין
י"ד בקמ"ץ כותבין יאצקא· ישראל המכו' זוס,ינד · המכ' פופיר : (יג) המכ' איסרל ד"ם
ש · ישמעאל המכו' מליקו · ס"ש : יהודה בה"א . ואם נכתב באל"ף פסק הס"ש בין אם כתב
האל"ף

באר יצחק

המכונה קופא ה"ה שמות אלו יש לכתוב גם כן :
) המכ' יַלקא וכו' ואם אין קורין אותו בפניו אין
לכתוב הכינוי וכס"ג למהרא"ש איתא יאלקא
אה דבזמנינו שרגילין לקרות אחר הלדי"ק ד) בהרגש
' יש לכתוב יאליא ביו"ד בין הלדי"ק ובין האל"ף
כי אליא במבטא . ע"ג :
) המכונה איסרל עיין לעיל באות א' בשם ישראל
המכונה

מעגלי תשובה

ע"ש. ועיין בס' מא"ש סי' קמ"ו אמר המגרש והמתגרשת
וגם עד אחד שאביו הי' יעקב עוזר ובפי כל נקרא
יעקל ולברר אי אפשר אין לכתוב שם אביו . וכתב עוד
בסי' ק"ח באחד שעלה וחתם בשם יעקב אהרן ונקרא
בפ"כ ארילו ובנו בא לגרש . אם הי' נקרא לתורה רק
בשם אהרן וחותם כן לא הי' צריך לכתוב ארילו . אך
בזה שעולה וחותם גם בשם יעקב . יש לכתוב דמתקרי
ארולה. והיינו אם נקרא ארולה יש לכתוב ארולה בוא"ו
אחר הרי"ש וה"א אחר הלמ"ד ואם שינה פסול . ואם
א בפת"ח מתח האל"ף אין לכתוב וא"ו אחר הרי"ש רק ארלה . שוב ראיתי בס' קוה"ש מבד"א שכתב וז"ל
יתי בס' מא"ש סי' ק"ח הובא שם ב' פעמים ארלה בלא ה"א אחר האל"ף ואם איננו ע"ש שגיאה הוא מלפניו
זילת כ"ת מפני כמה טעמים וכו' ע"ש בארוכות שאם נקרא בפת"א צריך לכתוב ארלה. ואם נקרא במלאפו"ם
' לכתוב אהרולה . ומשום שזה שייך לאות א' ע"כ קצרתי ועיין לעיל באות א' בשם אהרן במעגלי תשובה שם
יכות מזה הענין · ועיין עוד בשו"ת ברכת יוסף סי' כ"ט באחד שבא ממקום אחר ושם העיירה שלו היה
ב בערים וכן קורין אותו שם אביו ואמו ובני משפחתו וכל שאר העולם היו קוראין אותו יעקב לבד . וכן
מעט שבא הכל קורין אותו בשם יעקב לבד . ונשא כאן אשה ונכתב בהכתובה שני השמות יחד יעקב בערים
אם א"ע כאגרת רק יעקב לבד . ועלייתו לתורה אין ידוע . ונשאל האיך לכתוב בגט . והשיב כיון שכאן
א שם מקום כו"כ לא נקרא רק שם יעקב לבד וכן חותם א"ע אף שבמדינה אחרת היה נקרא תמיד יעקב
ים וכן עלה וחתם בשם מ"מ חלילה לכתוב יעקב בערים דמת' יעקב ובודאי דסגי בשם יעקב לבד . ועיין
בשו"ת שם ארי' סי' מ"ה בממכבר אחד ששלח גט לאשתו ע"י שליח והגט כבר נמסר לידה רק אחר כמה
צות נתודע שיש שינוי בהגט בשם אבי המתגרשת שהיינו ששם אביה יעקב בן יחזקאל ונקרא בפ"כ יעקב חזקאלם
ך העולם ובהגט נכתב עפ"י המתכבר יעקב חזקאל והמתכבר הלך לדרכו למרחקים ואם יופסל הגט תשאר
ה לעולם . והאריך שם דחלילה לסמוך על עבוה"ג שמכשיר בשינה שם האב וכו' רק שיש נדרים אחרים
יר . א' משום דבגט מתכבר יש להקל טפי בשינה שם האב . משום דאנן קיי"ל בסי' ק"ך דבשעת הסכנה
בים אעפ"י שאין מכירין. וגט מתכבר הוי מקום עיגון וכותבים אעפ"י שאין מכירין וכו' ע"ש ולמעשה צריך
ב' הסכמות מגדולי הדור : ד) בהרגש יו"ד וכו' ועיין בס' עס"ג בסוף כללים שכתב וז"ל ודע דבכל מקום
בר שבשהמבטא בהרגש יו"ד כגון ביליא או הטניא או עטיא וכה"ג כותבין ביו"ד היינו כשהיו"ד שרשית ונקרא
גם ממש כן עוררני חכם אחד שכן מבואר בשו"ת בית אפרים סל"ו וק"ח שהביא לדמיון כמו אויא מחסיא
: נוהגין בכל המקומות אף שקורין שם בילא הטנא ברפיון אבל כיון שאינם בהרגש ממש לכתוב בלא
. ועיין כאן בא"י מה שהבאתי בשם ס"ג למהרא"ש שראה לאחד שחתם א"ע יאלקא וכן היה לו קבלה לחתום
וכ"ל שזה מיירי שהיה קורין לו ילקא בפת"ח ומש"ה הוצרך לקבלה שלו כי שורת הדין דא"ל אל"ף לנקודת
ח והיה צריך לכתוב ילקא בלא אל"ף רק כיון שהיה לו קבלה וכן היה חותם באל"ף. משום דאי נקרא בקמ"ץ
שורת הדין לכתוב באל"ף ולמה לו החתימה והקבלה : **והגה** במדינתינו שכיח כינוי יגליא ליעקב ונראה
לכתבו בנו"ן ויו"ד אחר הלד"י ולא בעיי"ן יעליא . אע"ג דעיי"ן מוסכת נו"ן ומש"ה כתבינן יעקל ולא ינקל
ן ס"ק ג' לעיל מה שכתבתי בשם ק"נ) גבי יעקל שאני שהוא דמי ליעקב · ע"כ צריך לכתוב יגליא . ועי'
אה"ש שכתב דאם כתב בעי"ן לע"ג אם להכשיר . ועיין בשו"ת דברי חיים ח"ב סי' קכ"ט וק"ל . ואם שמו
: וכינויו יעקבקא ותימתו יעקבקי ביו"ד אז מדינא א"צ לכתוב רק יעקב לבד והכינוי יעקב א"צ לכתוב
קיצור גמור ליעקב דדרך להוסיף אותיות קא לגיפגועין כמו בהערלקא ומ"מ אם רוצה לכתוב יכול לכתוב
כיון דקיצור השם אין מזיק רק שבזה השם צריך לילך אחר חתימתו . ש"ע . ועי' בספר אה"ש שכתב אם
חותם ביו"ד כן צריך לכתוב בגט אפי' אם העולם קורין אותו באל"ף וכן להיפך . ועי' שבלי לקט סעי' ז' :

האל"ף בסוף ובין אם כתב אחר יו"ד האל"ף דניכר קצת במבטא כשר בשעת הדחק · (יד) דאל"ף וה"א מתחלפים ויתבאר היטב בשם מתתיה . ואם חתם א"ע באל"ף וכתב בגט בה"א ספק הט"ז דהוי שינוי השם · וכמה פוסקים

מאאחרונים

מעגלי תשובה

ה) מה שכתבתי שם . ושם כתבתי דאם שמו איסר אם צריך לכתוב עליו המכ' או דמת' דעת כפל אח"ם דצריך לכתוב המכ' והאה"ס סובר לכתוב עליו דמת' . ועיין בשו"ת נחלת אבות אעי"ן סי' כ"א שנשאל במעשה' שאירע באחד שבא לק"ק לעמבערג ונשא שם אשה והוחזק א"ע בשמו ישראל בן מנחם והוחזק כך ימים רבים בעלייתו ובחתימתו ובכל השטרות והכתבים · ולאחר ימים רבים בא האיש הזה לק"ק באטינאב והכירו אותו אנשי האטאנאב שהוא משם ויש לו שם אשה ובגד בה זמן רב וברח משם ושמו יהודה ליב ושינה שמו לשם ישראל .ודברו על לבו לשלוח ג"פ לאשתו . ומתאמת בושה גירש את שתי נשיו · הן אותה שבק"ק לעמבערג והן אותה שבק"ק באטינאב . והגיטין כתבו עפ"י ד"ת. שבהגט דק' לעמבערג נכתב שם שם הבעל . ישראל דמת' יהודה ליב בן מנחם · ובהגט הנשלח לבאטינאב נכתב שם הכינוי קודם. יהודה ליב " דמת' ישראל בן מנחם . וכשבא הגט לק"ק באטינאב נודע שהיה גם שם אביו כי שם אביו הי' אברהם . והשיב וז"ל . הנה האשה שבק"ק לעמבערג קשה מאוד להתירה משום כיון דהוחזק שם אביו בן מנחם ולבסוף שם אביו הוא אברהם . הנה שינוי השם גמור הוא והוה דין זה כמו באחד ששמו יוסף בן שמעון והמיר אביו והבן הי' לו לגרש וכתב בן שמואל מבואר בתשו' הרא"ש דהגט הוא פסול משום דהרואה יאמר דלא מגרשה כי שם בעלה יוסף בן שמעון ולא יוסף בן שמואל וכו' משום דשמו של עצמו יוכל לשנות אבל לא אביו ואפי' הוחזק שם אביו לי יום לא מהני . אמנם בנידון האשה שבק"ק באטאנאב בודאי בלא חשש שינון לכתוב גט אחר. אבל במקום עיגון נראה דיש להתירה משום דבשם לא הוחזק בשם בן מנחם רק בשם בן אברהם וא"כ י"ל הא דלא נכתב שם אברהם בגט הוי כהשמיט שם אביו וכהשמיט שם אביו במקום ספק יש הרבה פוסקים שמתירין לכתחלה להשמיט שם אביו ומה דכתבו בן מנחם י"ל דקאי על דמתקרי פי' דבמקום הכתיבה נקרא האיש ישראל בן מנחם עיי"ש וכו' ועיין בס' חא"ס סי' קל"ט פרס שהובא הגט הוי השלית בכאן לשאול אבי האשה ואמרו ששמו ישראל הירש אמנם אינו נקרא רק בשם ישראל וכתבו בגט ישראל נבי המכ' הירש דמת' ישראל. וכעת חקרנו ונודע לנו דשם הירש נשתקע . רק לפעמים אמוהו וכ"כ קוראים אותו כן . אולם לא אינו עולה רק בשם ישראל וגם אינו חותם רק בשם זה לבד ובתוך הכתובות לכניו נכתב בכי' השמות. כך הי' לכתוב ישראל נבי דמת' ישראל הירש ודמת' ישראל אך בדיעבד כשר כמו שכתבו אף שלא במקום עיגון · מהיות טוב אם ירצה הבעל ליתן גט אחר מה טוב אבל אם ירצה איזה סך מעות מותרת להנשא בלא שום ועיין בתשו' נ"ל החדש מהגאון הקדוש מהר"ש בסי' מ"ז אמר לנו המגרש ואביו ששמו הוא ישראל אברהם ועפ"י הרוב בשם אברהם לבד · ועד אחד כשר העיד שידוע לו ששמו הוא ישראל אברהם ושאלתי איך חותם וחתם בפניו ישראל אברהם וכן הגיד לנו אביו ונכתב בגט ישראל אברהם דמת' אברהם במקום דירת האשה וא"כ בעיר שהי' דר בה המגרש מקודם . הוליה אם המגרש קול ששמו הוא שלום אברהם ובכתובה נכתב אברהם . גם המתגרשת הביאה מכתב מבעלה " שחתם שם ישראל אברהם . גם אלל גבאי דחברה קדישא נכתב ישראל אברהם . יפה עשו שלא כתבו שם שלום בגט ואם היו כותבים אותו יש מקום לפסול הגט . בשו"ת שם אריי סי' מ"ו בדבר הגט שגירש אותה בעלה ממשזכון ונאסר ע"י שלית ומצא פסול בגט שנכתב אבי המגרש ישראל יעקב דמתקרי יעקב ישראל כי כן אמר הבצל שבפי העולם יש קורין אותו כך · וא"כ נראה שלא נקרא כלל יעקב ישראל רק ישראל יעקב כמו שעולה לאורי וחותם . וכתבו לשם לעכב את הבעל ליסע עד שיגרשנה בגט אחר כדת והוא לא השגיח ע"ז ונשא אשה ועתה הוא דורש דמים שיתנו לו בעד זה סך רב גם . והאריך שם בגלדי היתרים להכשיר ועיקר בנינו דכיון דדרך העולם להפך השמות פעמים זה קודם ופעמים זה קודם לכך נכתב כך ישראל יעקב דמת' יעקב ישראל ולא יאמרו דאיש אחר הוא . (ועיין לעיל אות א' כ' תשובה ס"ק ע' בשם כ"ש דאם עולה לתורה יעקב ישראל ונקרא בפ"כ ישראל אף שנראה דנקרא בפ"כ שראל יו"ד אפ"ה יש לכתוב דמת' ישראל ולא שראל ע"ש) ובשם המחבר דא"ל לכתבו לא מפסיל משום שינוי רק מאן וכו'

באר יצחק

המכונה איס"ל ה) מה שכתבתי שם :

(יד) דאל"ף וה"א מתחלפים וכו' **הנה** צריך אני הכותב לבאר לך קורא נעים את כל הדינים העולים לדעת הש"ג בשם יהודה ויתחלק לכמה סעיפים למען ירוץ הקורא בו .

א דע לך דבשם יהודה או בשם שרה שמשפטם לכתוב אותם בה"א . אם הוא חתם א"ע כמשפטם בה"א והמסדר

מהאחרונים חולקים עליו ופסקו אפי' לכתחלה כותבין בה"א ואין הולכין בזה אחר חתימתו כיון דאין היכר במבטא ולא מצינו שם יהודא באל"ף ויתבאר עוד לקמן · מיהו אם חותם את עצמו באל"ף אחר היו"ד וכתב בלא אל"ף יש לומר דהוי שינוי השם דהא יש שינוי במבטא :

יהודה

באר יצחק

והמסדר כתב בגט באל"ף ו) שינוי גמור הוא ופסול אפי' בדיעבד וטעות הדחק :

ב אבל אם א"י האיך המגרש חותם א"ע. אז לכתחלה צריך לכתוב בהגט כמשפטו היינו בה"א · ואם כתב באל"ף כשר בדיעבד וטעות הדחק :

ג והיכא שידעינן שהמגרש חותם א"ע באל"ף אז לכתחלה אין משגין חתימתו ז) כדעת הט"ז ובדיעבד שכתב בה"א וכבר ניתן לה כשר כיון דכתב כמשפטו :

ד בד"א שהולכין בזה אחר חתימתו רק היכא שלא שמענו מהמגרש מפני מה הוא* חותם שלא כמשפטו וא"כ אמרינן שיכול להיות שיש לו בזה איזה כוונה . אבל היכא שהמגרש אומר שאין לו שום כוונה בזה שחותם עצמו שלא כמשפטו רק שהוא סובר שכן הוא עכשיו שם זה מפני שהוא עם הארץ · או אשה החותמת עצמה שרא באל"ף וכה"ג בזה גם הט"ז אפשר דמודה שאין הולכין בזה אחר חתימתו ומכש"כ היכא שנקרא בכינוי ליב. דאפשר לומר דהט"ז לא קאמר דהולכין בזה אחר חתימתו רק בשם יהודה לבד אבל לא ביהודה המכ' ליב :

וכן

מעגלי תשובה

וכה"ג י"ל דלא יהי' לעז . ואף לדעת הנ"פ דפ של אם הפך השמות וכתב על ראובן שמעון. שמעון ראובן הוא דוקא בשם המגרש עצמו וכו' וכו' וכן השיב לזה הגאון הרב ר' יוסף שאול מלבוב . ועיין לקמן מעגלי תשובה ס"ק י' בשם הא"ש לענין שם אביו חיים יהודה כתב ג"כ זה הסברא דבשם אביו לא איכפת לי אם הפך השמות: ו) שינוי גמור הוא וכו' ועיין בס' א"ש שכתב ואם הייתי כדאי הייתי אומר להכריע. דבשמות שיש להכירן מטעם תיבה דהיינו שהעולם קוראין אותן בשם המובהק ממש כגון גדליה אושעיה וכדומה. באלו אם כתבן באלף יש להכיר אף שהוא חותם בה"א אבל יהודה וקורין אותו יודה שאין כותבין רק יהודה. משום דיודה הוי רק קילה"ש . או שקורין אותו ליב וכותבים יהודה המכ' ליב אם הוא חותם א"ע בה"א ובגט כתבו יהודא באל"ף הרי אין כאן לא עיקר השם כראוי ולא כינוי וכן מתתיה וקורין אותו מתת באלו וכדומה אין להכיר רק במקום שינון גדול ע"ש : ז) כדעת הט"ז וכו' יש לשאול ככאן מה הדין היכא דצריכין אנחנו להכפיל את השמות בגט כגון שעולה לתורה בשם מאיר יהודה והוא חותם א"ע יהודא באל"ף . אז הדין מבואר דצריך לכתוב יהודה דמת' מאיר יהודה. ע"כ אני מסתפק דבשלמא יהודא הראשון צריך לכתוב באל"ף כדעת הט"ז . אבל יהודה השני היינו מן השם של מאיר יהודה אם צריך ג"כ לכתוב באל"ף כמו הראשון או יש לחלק ולכתוב זה באל"ף וזה בה"א ולע"ע. אצלי שם . **שוב** עיינתי בס' ד"ח בשו"ת ח"א סי' כ"ט נראה דשמו לחלק ולכתוב זה באל"ף וזה בה"א ועיין בשו"ת לב אריה סי' קי"ט בענין מאיר יהודה ונקרא מאיר ליב כתב וז"ל . ובשם יהודה שאני כותב בה"א לבסוף ולא באל"ף והוא נגד דעת הט"ז הוכחה כאן בא"י דין ד' בסופו (מזה מוכח דלא שמיע ליי' או דלא ס"ל חילוקו של בעל כני' שסובר דהיכא דהכינוי הוא ליב בזה גם הט"ז מודה שאין משגיחין על חתימתו שחותם באל"ף משום דמוכח מזה דשמו הוא ודאי ע"ש גור ארי' יהודה) לפי שהב"ד גם הט"ז מודה כי ראיתי חתימת המגרש שחתם יהודי לא באל"ף ולא בה"א רק ביו"ד וזה מחמת שהוא עם הארץ וחותם בשיבוש ואין משגיחין בחתימתו ושוב כותבין שם יהודה ככתוב בתורה עכ"ל ובספר גט מקושר כאן ובאות מ"ם ובשב"ר אות י"ע השכים להלכה דהעיקר כדעת החולקים על הט"ז ואין משגיחין כלל בחתימה אם הוא בשיבוש כגון שחותם יהודא. ויש לכתוב השם כראוי לכותבו ועיין בשו"ת קרית חנה סי' ל"ח כתב שם שראה מעשה ממורו הגאון בעל מ"י לכתוב יהודא באל"ף כאשר שהוא חותם עצמו כך אף שהוא עם הארץ כו' אכן כעת נתחדשה הלכה וסידר מו"ר הגאון אב"ד גט לבת אחד ששמו ליב וחתם עצמו יהודא באל"ף ואפ"ה צוה לכתוב בה"א ואמר שכן קיבל מרבותיו וגם העיד בשם הגאון מהר"ר הירץ ז"ל אב"ד דלבוב שכתב יהושע כמי שחתם עצמו יושע אף שמצינו כן בקרא דמ"מ עיקר השם יהושע דנקרא ע"ש יהושע ולא השגיח בהחתימה כ"ל. ועיין עוד בחידושי הרז"ה וז"ל כתב הב"ש באות י' בשמות אנשים וז"ל ביהודא אם חותם א"ע באל"ף וכתב בגט בה"א פסק בט"ז דהוי שינוי השם וכמה פוסקים אחרונים חולקים עליו ופסקו דאף לכתחלה כותבים בה"א ואין הולכים בזה אחר חתימתו כו' ולא מצינו שם יהודא באל"ף ויתבאר עוד לקמן שכ"ל ובאות מ' כתב וז"ל אם חותם א"ע באל"ף נראה שלכתחלה אין משגין חתימתו כדעת הט"ז ואם נכתב בה"א כשר אם ניתן לה אפי' ליכא דחק ולא כט"ז דהא לדעת כמה אחרונים אפי' לכתחל'

אין

יהודה (ב) המכונה ליב . המכ' ליאון . המכונה לעבל ויש כותבין לעביל ביו"ד אחר הבי"ת

מעגלי תשובה

אין משגיחין בחתימתו ויש לחקל אם ניתן כבר עכ"ל ובאמת פי' כתב על כו' בשמות יהודה ירמיה גדליה אם חותם א"ע באל"ף אין הולכין בזה אחר חתימתו וכותבין לכתחל' בה"א ולא כט"ז שכתב כו' מיהו לעיל כתבתי דנ"ל לכתחלה אין משגיחין חתימתו אפי' בשמות הללו אבל בדיעבד כשר עכ"ל הכ"ש · **ואני** אומר אין דעת שלישית מכרעת נגד כמה פוסקים אחרונים אלא יש לכתוב בה"א ואין משגיחין בחתימתו כיון דלא מצינו בשום מקום יהודא באל"ף ובפרט כפי שמצאתי ראיתי בט"ז עצמו להיפך כו' ז"ל בסי' קכ"ט ס"ק י"ז פעם אחת נזדמן שעד אחד חתם עצמו בן גדליא באל"ף . ושאלתי למה לא בה"א והשיב שמנהג משפחתו כדי שלא לכתוב שם של י"ה והנחתיו לחתום כן. כיון דאין אנו מקפידין רק בשם הבעל שהוא לשונינו (ר"ל לשון חכמים שתקנו לכתוב בגט שם האיש והאשה ומש"ה צריך לכתוב בה"א כמו שנמצא בכל ספרי קודש גדליה בה"א ואם נכתב באל"ף גנאי הוא לכ"ד טועין משא"כ בעדים כלומר חתימת העדים הוא לשון הדיוט ולא איכפת לן אם חותם בטעות באל"ף) הרי מבואר דבבעל הי' מקפיד לכתוב דוקא בה"א ולא הי' משגיח על חתימתו כו' וכן נראה ברור לכתוב בה"א וכן עיקר עכ"ל ועיין בקב נקי: ח) אפי' לכתחלה וכו' ועיין בסי' אה"ש שכתב דה"ה להיפך דאם ידוע שאביו חותם באל"ף כותבין לכתחלה באל"ף אף שהמגרש כיתבו בה"א : ט) הוי"ל חניכה וכו' ועיין בסי' אה"ש שכתב ואיכא למישמע מיני' שאם חותם יודה וכתבו יודה כשר אף אם אין נקרא יודה רק בכינוי ליב או בשאר כינוים ולפ"ז לענ"ד דהא שם החתימה לחוד נראה דלא הוי רק כאלו כתבו שם הטפל לחוד · ועיין בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' ל"ב בנעשה שהי' אבי המגורשת נקרא בפ"כ יודא וגם חתם עצמו כך ולש"מ עלה בשם יהודה והורה רבו הגאון בעל נו"ב ז"ל לכתוב יהודה דמת' יודא וכן עשו אחריו הלכה למעשה (ותמוה לי מדוע כתבו דמת' ולא המכו') ועיין בקו"ש מבעל פ"מ שכתב וז"ל ונראה פשוט דהיינו משום שחתם עצמו ג"כ יודא ולשיטתו אזיל כדעת הט"ז דהולכין אחר חתימתו אבל אם הי' רק נקרא כן בפי העולם לא הי' צריך להזכיר כלל שם יודה דהוי קיצור השם . **שוב** בינותי בספרים

באר יצחק

ה וכן היכא דהשם יהודה בא לו מחמת חולי דזה קורין לו בחלוין פ"י הטלת גורל אין להשגיח על חתימתו לכ"ע אף להט"ז משום דבזה כ"ע מידע ידעי שכל עיקר קריאת שם חדש בחולי הוא ע"ש יהודה שבמקרא ולעולם לא מצינו במקרא יהודא באל"ף :

ו וכן היכא דדרכו לחתום שם אביו יהודא באל"ף . ואין אנו יודעים חתימת אביו איך הי' הוא דכותבין אף לכתחלה בה"א דבזה אף אם נאמר שחותם כן בכוונה . דזה הי' מהני רק בשמו של עצמו . אבל בשם אביו לא מהני זה דלאו כל כמיניה לשנות שם אביו דהא אפי' החזיק שם אביו שלשים יום לא מהני ולכן ח) אפי' לכתחלה יש לכתוב שם אביו כדינו :

ז והיכא שחותם א"ע יאודה באל"ף אחר היו"ד והמסדר כתב יודא בלא אל"ף ובלא ה"א אחר היו"ד הוי שינוי השם . ולא אמרינן דסוף סוף חתימתו בטעות במה שחותם באל"ף אחר היו"ד וא"כ ה"ה אם לא כתב שום אות הוי ככותב אל"ף לזה אשמועינן הכ"ש דהוי שינוי השם במה שלא כתב כלל · ולא דמי לאם כתב אל"ף אע"ג דבין אל"ף לה"א ג"כ ניכר קצת במבטא מ"מ בשביל זה שכתב אל"ף במקום ה"א לא הוי שינוי כ"כ אבל אם לא כתב כלל [הוי שינוי] :

ח וכ"ז מיירי בנקרא בפי העולם ליב או שאר כינוי השייך ליהודה ושם קדשו יהודה . אז אם כתב יודה פסול . אבל אם אין לו שום כינוי לשם יהודה רק ניתן לו שם יהודה לבד . א"כ רגילות הוא שיהי' נקרא בפי העולם יודה וא"כ אם כתב כן ט) הוי"ל חניכה שהכל קורין בו וכשר אפי' לכתחלה . ופשוט דאם שמו יהודה וקורין לו יודה דכותבין יהודה לבד וא"צ לכתוב המכ' יודה דקיצור השם הוא :

ט אם חותם בשטרות יאודה וקורין אותו יהודה יש לכתוב יאודה דמת' יהודה. ואם כתב יהודה דמת' יאודה צ"ע אם כשר דעל החתימה א"א לכתוב דמתקרי. ואם הי' חותם בה"א וכתב באל"ף יש לכתוב גם אחר ואם לא כתב והוא מקום עיגון ושעה"ד יש להכשיר :

(ב) המכ' ליב וכו' ויש קורין ליוו. ויש שקורין ליבא ויש שקורין י) ליוות והכל לפי מבטא המדינות. ע"ש בפנים. ויש

ומצאתי בס' אה"ש בכלל ו' ס"ק א' שכתב ולפענ"ד אין זאת הסברא דמשום שהוא חותם באל"ף. דמה בכך שהוא חותם באל"ף הרי כיון שהוא קיצה"ש שא"צ לכותבו כלל במקום אחר · גם משום האל"ף למה לן לכותבו · והרי כיון שעיקר שמו יהודה ודאי צריכין לכתוב יהודה בה"א כמשפטו ואי משום הקיצור הרי ע"ז גופא אנו דנין אם צריכין לכתבו כלל . וכיון דאין צריכין לכתבו כלל מאי אכפת לן אם הי' חותם א"ע באל"ף וכו' עי"ש : י) ליוות והכל וכו' ועיין בשו"ת מים חיים סי' ס"ג אות כ"ח שכתב שגם אתה קדמני גם והעתקתי שם לצוין בעי"ן אחר הלמ"ד ולא ביו"ד

הבי״ת ונראה דתליא במבטא המכ׳ **ליברמן**. המכ׳ זעליקמן. המכ׳ הוצקא. המכ׳ **ליווא**.

המכ׳

באר יצחק

ויש עוד כינוי ליהודה. הודל. וצריך לכתוב הכינוי ועיין בספו׳ תכ״י סי׳ קמ״א וז״ל ומה שלויטי לכתוב יהודה המכ׳ הודל ולא נאמר קילה״ש הוא כמו גבי יודה יודל שאין כותבין המכ׳ כן נאמר ג״כ לכתוב יהודה לבד ולא המכ׳ הודל כ״ל ראיה ברורה ממ״ש הב״ש יהושע המכ׳ הושל עכ״ל:

המכ׳

מעגלי תשובה

ביו״ד כמש״כ בט״ג שקריאת הלמ״ד הוא כהנו״ל כמו לעמבורג. ואם שהסגו״ל אינו מדגים כ״כ עיין בט״ג בשמות אנשים אות ה׳ ס״ק ו׳ שיש סגו״ל ומלאפו״ם מדוגשים ושאינם מדוגשים כ״כ וכן ראיתי שהמה כן מדקדק אחד. וכתב עוד שם ס״ק באחד שעלה לתורה בשם יהודה ותמה עלמו יהודה ליב ובפ״כ נקרא רק ליבילי יש לכתוב יהודה המכ׳ ליב ולא ליבילי משום שהוא שם דקטנות. ועיין בשו״ת מהר״מ מרוטינבורק האחרונים סי׳ כ״א בגט שכתבו יהודה המכ׳ ליבלי כמו שנקרא בפ״כ דאפי׳ לכתחלה שפיר דמי למעבד הכי מאחר שנקרא בפ״כ. ועיין בתשובת נפש חי׳ פ״ב באחד שעלה לתורה וגם תמה עלמו יהודה ליב וזה ערך תמשה שנים שינה את שמו לקרות אותו לתורה בשם ארי׳ ליב. ותמיהו לא שינה יכול לכתוב אלא יהודה דמתקרי ארי׳ המכ׳ ליב או שלא יכתוב רק כינוי ליב. ועיין בשו״ת חמדת שלמה סי׳ ע״ב באשה אחת שקיבלה ג״פ מבעלה וכתב בו שם אבי׳ ארי׳ המכ׳ ליב. וכאמת שמו שנקרא בפ״כ הוא ליב אך שם שלו בילדותו היה חושה ועולה לתורה בשם יהודה עד שהי׳ בן י״ח שנה. רק נתחמם שהי׳ לו אח גדול שהי׳ שמו יהודה וכשהיה קוראים לאחד לקרות בתורה לא הי׳ נודע לאיזה מהם קוראים ע״כ מאז שינה תמימתו ארי׳ ליב. והי׳ כונתו שיקראהו לתורה בשם ארי׳. וזה כמו שלשים שנה ששינה את תמימתו ואמנם ברבות הימים היו חוזרים וקוראים אותו לתורה בשם יהודה. אבל הוא חושה עד עתה בשם ארי׳. גם אומר כששואלין אותו על שמו כילד יקראהו לתורה אומר ארי׳. רק בלי שאלה רגילין לקרותו בשם יהודה. וכשקיבלה כמו ג״פ הנ״ל הי׳ הגט בעיר אחרת מקום שאין דר בו לא אבי האשה ולא האשה. רק שאביה הי׳ שם ושאלו אותו הב״ד על שמו ואמר ששמו ארי׳ וכתב בגט ארי׳. והאשה הנ״ל יושבת גלמודה אחר הגט הנ״ל ג׳ שנים. ועתה כמו חצי שנה שמתה אחותה ונתרצה בעל אחותה לקחתה וכשקרבו זמן הנשואין נפל ברעיון אביה לשאול על זאת אולי נעשה שלא כדין שהגיד לב״ד ששמו ארי׳ הואיל וקורין אותו לתורה בשם יהודה והנה להשתדל גט אחר הוא יגיעה והוצאה רבה כי בעלה במדינה אחרת ובפרט אם נצריכה לקבל גט אחר שהיה צריכה להמתין ג׳ חדשים מנתינת גט השני ועי״ז יש לחוש לביטול השידוכין ע״כ עמד השואל ושאל אולי באפשר להכשיר הגט הזה:

והנה אם לא נכתב בגט רק שם ליב כמו שקורין אותו כל העולם הדבר ברור שהי׳ הגט כשר ולדעת התוס׳ והרא״ש והטור אפי׳ לכתחלה רשאי לכתוב חניכה כזו ואפי׳ במגרש עלמו ולדעת הרמב״ם עכ״פ בדיעבד כשר ולפי מה שפ׳ הב״ש בסי׳ קכ״ט ס״ק א׳ בדעת הרמב״ם מודה בחניכה כזו דאף לכתחלה כותבין. רק השאלה בנ״ד הוא מחמת שנכתב שם הקודש שלו ארי׳ וכיון שקורין אותו לתורה יהודה יש לדמותו למי שיש לו שני שמות ונכתב אחד מהם. **והשיב** ע״ז באריכות ותורף דבריו דהגט הזה כשר דליכא כאן נדדים טובא להסיר אפי׳ אם אירע כזה במגרש עלמו. חדא דיי״ל דשם ארי׳ הוא העיקר כיון שחותם עלמו בו. ואף שכתב הב״ש ס״ק נ״ח היכא דחתימתו סותר לקריאתו לס״ת אזלינן בתר הרוב. ובנ״ד אפשר שעלייתו לס״ת הוא הרוב נגד חתימתו מ״מ יי״ל דהיינו דוקא בבי שמות חלוקין. כיון שחותם עלמו יהודא ולס״ת נקרא משה וכדומה דליכא למתלי בטעות הקורא. אבל כאן דנקרא ליב והוא כינוי לארי׳ או ליהודה איכא למתלי בטעות הקורא שלא מדעתו ויותר יש להחשיב השם שחותם הוא עלמו בו וא״כ הרי בכתב עיקר השם לחוד דעת רוב הפוסקים להכשיר. ואף למש״כ הב״ש דבעי דוקא מקום דחק. כאן איכא מקום דחק כמבואר בהשאלה ועוד דאף אי נימא בנ״ד שם אריה הוא הטפל הרי דעת הב״י והרמ״א גם בשם הטפל להכשיר לכל השיטות ואף דלא קיי״ל בדעת הרמב״ם כן הואיל ויש חולקים ע״ז בכונת הרמב״ם מ״מ בשיטת הטור הסכימו הב״ח והדרישה ושאר אחרונים דשם הטפל לחוד כשר ואף שהט״ז חולק ע״ז נראה דהוא בעלמו חזר מדבריו וא״כ הוי כאן ס״ס דלמא שם ארי׳ הוא העיקר ואף אם הוא טפל דלמא הלכתא כשיטת הטור ודעימי׳. ועוד יש לד להתיר הואיל והגט נכתב ונמסר במקום אחר אשר לא נודע משם יהודה כלל. ושם לית לן למיזל רק בתר רובא דעלמא והם אינם יודעים רק שם ליב יי״ל דאינו מזיק כלל מה שקורין אותו בטעות יהודה וע״כ שם ארי׳ שחותם בו ודאי הוא העיקר ובפרט בנ״ד שהקלקול הוא באבי המגורשת יש כאן עוד נדדים לפי מש״כ הב״ח דבשם אביו כשר אפי׳ בחניכה שאינה ניכרת אפי׳ היכא דגרע משם טפל דלא

גרע

גרע מלא נכתב כלל ופ"ז לא מצינו שום חולק. ועוד אפי' בשינה ממש שם אביו איכא מחלוקת הפוסקים. דדעת הטיטור להכשיר והרשב"א מספקא לי' וכ"כ הב"י דלא דמי לשם הלידה. דשם הלידה אינו ידוע משא"כ שם אבי המגרש לשם הלידה דמי כו' וא"כ י"ל דדוקא אם השינוי הוא בעיקר השם הידוע לכל. אבל אם השינוי הוא בשם הקודש שאינו ידוע וגלוי לכל יש לדמותו למקום לידה. אלא דאם הי' כך בשם המגרש עצמו לא היינו אומרים כן כיון דעכ"פ צריך לכתוב שמו וכו' משא"כ בשם אביו דא"צ לכותבו כלל רק שינוי פוסל בו בדבר הידוע לכל י"ל שפיר דבכה"ג ליכא לדמותו לשינה מקום לידה. ועוד דבכה"ג אם באנו לחוש לכל החששות היינו צריכין להצריך עוד ב' גיטין כיון דלא ידעינן איזה שם הוא העיקר וכבר כתבו הפוסקים דאין ליתן ב' גיטין אלא מדוחק. וא"כ בכה"ג אין כאן מקום לחשוש על צד היותר טוב להצריכה גט אחר רק הגט הזה הוא כשר. ואתתא דא שריא להתנסבא לכל גבר. ועיין עוד בשו"ת מהר"ם מבריסק סי' נ"ט באחד ששמו מעריסה ארי' ליב רק עולה לס"ת בשם יהודא ליב גם מרגיל א"ע בכל בכתבים כותב תמיד יהודה ליב ובהתנאים ובכתובה כתוב ארי' ליב. ועתה צריך לגרש אשתו. והעלה ספק איך לכתוב בגט. אם נשתקע שם הראשון ההכרח לכתוב רק שם השני ואפשר לא נשתקע לגמרי מהראוי לכתוב דמתו' ע"ש הראשון ומחמת ספק הי' ראוי לכתוב ב' גיטין אך הגט הזה צריך לשלחו ע"י שליח. והחמיר כזה הגאון בעל נו"ב ז"ל למנוע לשלוח ב' גיטין ע"י שליח (עיין ח"ב סי' ל"ב). והשיב די"ל לנו בגט הזה ב' תקנות. א'. שלא לכתוב כלל שם הקודש רק שם החניכה היינו ליב לבד כמו שקורין אותו כל העולם אמנם לדעתי יותר נכון לכתוב בגט שם השני לבד היינו יהודה המכ' ליב וכו' עיי"ש. ועיין בשו"ת בית אפרים סס"ו באחד ששם אביו נשתנה בחליו שהי' נקרא מתחלה יהודה ליב ונשתנה שמו ליוסף ומתוך אותו חולי מת אחר כמה שבועות וביני לביני היו בניו חותמים וקורים עצמן לתורה בשם יוסף יהודה. יש לכתוב בגט יוסף יהודה. ואם בניו אינם חותמים כלל. הוי שם יוסף שם הנשתקע. אף שעשו לו מי שבירך כמה פעמים ואין צריך לכתוב שם יוסף. ועיין עוד בתשובה הנ"ל ספ"ב באחד שהי' שמו בפ"ה יהודה ליב ולס"ת עלה בשם יהודה לבד וכתבו בגט יהודה לבד יש להקל. ואם חותם א"ע יהודה ליב יש לכתוב לכתחלה יהודה ליב. ובדיעבד אם כתבו יהודה לבד או יהודה ליב דמתי' יהודה והוא שעת הדחק כשר. ועיין בס' חת"ס סי' קס"א באחד שהיה שמו של אביו חיים יהודה וכתב בגט יהודה חיים כשר במקום עיגון קצת.

והטעם הוא משום דהוא בשם אביו (ועיין לעיל סי' ה' במעגלי תשובה שהבאתי שם בשם תשו' שם ארי' ג"כ זה הסברא דבשם האב לא איכפת לי אם הספק השמות). אבל בשם המגרש עצמו אי הספק השמות כגון בכה"ג זה כתב שם דפסול כיון דמה"ת פסול, ומ... מצאתי בס' נ"פ ס"ק ס"ג שכתב בהדיא דמי שנקרא בשני שמות יחד כגון ראובן שמעון אם הספק וכת' שמעון ראובן פסול הגט ועיין שם"ש סי' קכ"ט ס"ק ל' בסופו. **וכתב** עוד בסי' קפ"ה נכתב בגט שם המגרש יהודה ליב כי כן הוחזק עצמו שם ונקרא כ... בפ"כ. והוא מערער שבעיר מולדתו הוא בשם ארי' ליב. אם אין לו עדים ע"ז אינו נאמן. אבל אם יביא ע... עדים על זה שהי' שמו שם ארי' וכו' אז הדין כך אם היה נקרא בפ"כ יהודה ליב וכן נכתב בגט אם יעיד שבעיר מולדתו היה שמו בפ"כ ארי' ליבוש הגט פסול ואם היה נקרא בפ"כ רק ליבוש רק בעלייתו לתורה הי' נקרא יהודה. וכן אף בקהלתכם שהי' נקרא בפ"כ יהודה ליבוש. אם עכ"פ בעיר מולדתו לא נקרא בפ"כ רק ליבוש רק בעלייה לתורה שמו ארי' הגט כשר. ועיי' בס' אה"ש כלל ו' ס"ק ב' במי ששמו הקודש יהודה וכינויו ליב אע"ג דרק מיעוטא קרי ליה ליב ורובא קר... ליה ליבוש א"צ לכתוב רק יהודה המכ' ליב ולא הכינוי ליבוש כי הכינוי השני יוצאת מהכינוי הראשון. ואם רוצים לכתוב גם הכינוי ליבוש יש להקדימו כיון שהוא של הרוב ויכתוב יהודה המכ' ליבוש ומכ' ליב (ואזי לשיטתו בכלל ה' ס"ק י"ז דא"צ לכתוב והמכונה רק ומכונה וה"ה לענין דמתקרי עיי"ש) ואם הפכו את הסדר וכתבו המכ' ליבוש ומכ' ליב יש להכשיר כיון ששניהם כתובים בסירוש אין קפידא. ואם לא נקרא כלל בשם ליב רק ליבוש וכתבו שמכונה ליב יש לחוש אפי' בדיעבד כיון שאין מכונה כלל בשם ליב כן נראה ל... מדעת רבותינו האחרונים ז"ל עכ"ל. ועיין בשו"ת מים חיים סי' ס"ג אות כ' שכתב וז"ל בשם ליבש אם לכתוב וא"ו אחר הבי"ת עיין בט"נ בשם אבוש ובשם בושקל אמנם ראיתי חתימת שני רבנים גדולים שחתמו ליבש בלא וא"ו ועיין בס"ג בשמות נשים אות י' סק"ח בשם יחט דשם כתב די"ל לכתוב יחט בלא וא"ו כו' וכן ראיתי הסכמת הגאון בעל פני ארי' חתם שמו ליבש בלא וא"ו כו' ובתלתא זימני הוי חזקה לנהוג לסדר שם ליבש בלא וא"ו אחר הבי"ת. גם בס' חת"ס ס"ק כתב דשם ליבש יש לכתוב חסר וא"ו ואף אם חותם עצמו בוא"ו. אולם מצאתי בקונ"ט מבד"א שכתב בסי' ח' די"ל לכתוב ליבוש בוא"ו וכתב אף שבס' חת"ס מבואר די"ל לכתוב ליבש חסר וא"ו מ"מ בקונ"ה מהגאון ר' א"ז שנדפס סוף ספר אה"ש

(ג) המכונה **פוליברונו** . המכ' (ד) **לימא** וכן חתם א"ע הגאון בעל חלקת מחוקק ולא כנ"ש · המכונה **לימן** . אבל א"צ לכתוב יהודה המכונה **יודל** ז"מ · אבל כותבין (ה) המכונה **ידל**
(ו) **יששכר** בב' שיני"ן המכונה בער . המכונה בערמן או פערמן לפי לשון המדינות המכונה בערלין :

יוסף

באר יצחק

(ג) המכ' פוליברונו. אפי' רגיל לחתום כמ' יא) אפ"ה כותבין בכ"ף דטופס הוא בשמו ומ"מ אם כתב בחי"ת הגט כשר :

(ד) לימא וכו' היינו כשנקרא באל"ף לבסוף . ואם נקרא בוא"ו לבסוף יש לכתוב כן . ויש יהודה המכונה לעבר ועיין אות ל' :

(ה) המכ' ידל. נראה שרצונו לומר שהעולם קוראים אותו יב) ידל היו"ד בקמ"ץ והדל"ת בפת"ח יש לכתוב כינוי זה * דדוקא יודל שהוא במלאפו"ם א"צ לכתוב מטעם שהוא חניכה אבל ידל צריך לכתוב :

(ו) יששכר בב' שיני"ן וכו'. הנה *ד בשם יששכר יש כמה דינים ע"כ אחלקם לסעיפים קטנים למען ירוץ הקורא בו ומאת העוזר אשאל שלא אכשל ח"ו :

א הנה בארץ אשכנז שדרכם לקרות ולחתום בב' שיני"ן אז צריך לכתחלה לכתוב בב' שיני"ן . ואפילו אם המגרש חותם בשי"ן אחת אין משגיחין בחתימתו דטועה הוא . ואם כתב בגט בשי"ן אחת וכבר נתן לה והוא מקום עיגון ושעת הדחק שא"א להשיג גט אחר יש להקל כיון דלא קרינן אלא בחד שי"ן מש"ה אין הגט נפסל בשביל חסרון שי"ן הנוספת ועדיין הדבר צריך תלמוד :

ב אם אינו עולה לתורה וחותם בשם יששכר . רק ישכר יש לכתוב כן. דאינו קיצור השם מן יששכר ולא מיבעי היכא דשלשתן שוים היינו העליה והחתימה והקריאה בפי העולם כולם שוים לטובה ישכר וכפי הנראה שגם מעריסה נקרא כך . פשיטא דיש לכתוב ישכר רק אפי' היכא דהקריאה בפי העולם הוא בער. מ"מ כיון דהעליה והחתימה הוא ישכר יש לכתוב ישכר לבד :

ג כמה דברים אמורים שצריך לכתוב ישכר אפי' היכא דהקריאה בפי העולם הוא בער. הוא רק בדידעינן שעולה לתורה בשם ישכר אבל היכא שהוא עולה הגט למקום אחר. ויש ספק אולי באותו מקום המנהג לעלות לתורה יששכר · אזי טוב לכתוב שם החול לבד היינו בער ולהשמיט לגמרי את שם הקודש . ויודיע המסדר לשם טעמו על מה ולמה השמיט שמו הקודש :

נס

מעגלי תשובה

אה"ע כתב שם סעיף ע"ו לכתוב ליבוש בוא"ו · וכודאי שאם הגדולים הנ"ל ראו דבריו לא היו חולקים עליו ובפרט דהכתם שם זה באגרות ושטרות בוא"ו וככר כתב הגאון מליסא שהשמות נכתבים בגט כמו שנכתבים באגרת . גם בשו"ת שם ארי' סי' ס"א ד"ה עוד כתב דשם ליבוש בוא"ו . שוב מצאתי בס' אה"ע שכתב וז"ל והנה בגלילותינו שם זה נרגש הבי"ת במלאפו"ם ונראה דמן השתם יש לכתוב בוא"ו אם לא כשהוא חותם בלא וא"ו ובמקומות שאין מרגישין המלאפו"ם יש לכתוב בשתמ בלא וא"ו אם לא שהוא חותם בוא"ו · והנה אם שם ליבוש הוא שם בפ"ע או שהוא שם לגיעגופין מן ליב עיין לקמן באות ל' במעגלי תשובה שם יתבאר באריכות ולא רציתי להעתיק כאן ולהכפיל הדברים משום שאין כאן מקומו : יא) אפ"ה כותבין בכ"ף . ועיין בס' אה"ע באות פ' שכתב דאם הוא חותם בחי"ת יש לכתוב בגט ג"כ בחי"ת לא בכ"ף : יב) ידל . היו"ד בקמן וכו' ועיין בפת"ש בקוס"ם שכתב וז"ל והוצרך לפרש כן ולא כפשוטו שנקרא ידל בחיר"ק תחת היו"ד משום דבמדינתינו אין היכר והרגש במבטא בין מלאפו"ם לחירק כמ"ש הוא ז"ל ברוב דוכתא ובש"כ אות י' ס"ק ב' וא"כ הוה זה כמו יודל שא"ל לכותבו אבל אכתי צ"ע דהא מדברי הב"ש שם גבי שם יוטא לא נראה כן וא"כ שפיר אפשר לומר כוונת הב"ש כפשוטו שנקרא ידל בחיר"ק וצ"ל משום דלא שמיע ליה שם זה · אמנם במדינתינו שכיח טובא שם זה ידל בחיר"ק . ושמעתי דחילוק מקומות יש . במקומות שמדברים בלשון אשכנז נקי קורין ידל ביו"ד בתחלתו וממשיכין היו"ד כת"ג לכן כותבין יידל בב' יודי"ן . ובשכיבות אלו קורין אידל בא' בתחלתו וכותבין כן המכ' אידל · ועיין בס' אה"ע שהקשה על חילוקו של בעל הט"ג בדברי הב"ש דאם נקרא היו"ד בקמ"ץ דהו"ל לכתוב יאדל באל"ף לאחר היו"ד להורות על קמ"ץ . וכן הרגיש בקושיא זו בעל ס"ע וכתב וז"ל אמנם ראיתי בביאור הס"מ שממנו הוליא הב"ש כינוי זה שכתב דאעפ"י דא"ל לכתוב המכ' יודל היינו מפני שקורין היו"ד במלאפו"ם כמו שקורין השם יהודה דאע"ג דבכתוב הוא בשב"א מ"מ קורין אותו נוטה למלאפו"ם . אבל ידל שדרך לקרות היו"ד בחיר"ק שנשתנה לגמרי משם יהודה בנקודתו מתחלה וכן בסוף יש שינוי לכן יש לכתוב הכינוי . ונראה שבזמנו היו דוחקים החיר"ק היטב בהקריאה וע"כ חשבו בנקודתו בתחלה מעיקר השם עכ"ל · ועיין בשו"ת ל"ל החדש סי' קל"ו במי שחותם יהודה ידל ונקרא בפ"כ אידל וכן כל מי שחותם ידל נקרא אידל שכך הוא לשון המדינה . יכתוב בגט יהודה ידל המכונה או דמתקרי אידל. אבל אם חותם גם כן אידל סגי לכתוב יהודה דמתקרי אידל :

יוד
דבמדינם

יוסף ולא **יהוסף** ואם נקרא יאוסף כותבין כן · ואם שמו יהוסף וכתב יוסף נראה דדינו כמו. יונתן. יאונתן. ואם

מעגלי תשובה

יג) דבמדינת פולין וכו' ועיין בשו"ת כ"ב חנינא סימן ק"ז בענין הגט שהובא ע"י שליח וכתב בגט שם אבי המגרש יששכר המכ' בער וחששו בזה שנכתב יששכר בחד שי"ן. וכתב שם וז"ל שאלמלא היה בא לידי בהיותי במדינת פולין מגרש ששמו בער. אף לכתחלה הייתי כותב השם יששכר המכ' בער כמ"ש היש של שלמה פרק ד' מס' גיטין בשם ירחמיאל (עיין בס' ש"ע) ולא הייתי משגיח בסדר גיטין לכתוב יששכר בב' שי"ן כי במדינת פולין חותמים כולם ישכר בחד שי"ן וכן עולים לס"ת ומה בכך שלא מצינו בכל תנ"ך רק בב' שי"ן כיון שחתימתו ועלייתו לתורה הוא בחד שי"ן. ואיפכא הייתי חושש שאם היה נכתב בב' שי"ן לפוסלו שזה אגלי גרוע משם יהודה שחושש הבעל ט"ז לפוסלו. אם שינה מחתימתו וכתב יהודה אבל כל זה אני דן על מדינת פולין. אך מיום באתי לכאן למדינות אלו אני שומע שעולים לתורה בשם יששכר בב' שי"ן. וכן אני אומר בגט הזה. אם אבי המגרש היה חותם את עצמו בחד שי"ן או שעולה כן לתורה הגט הזה כשר. אבל אי אית ביה תרתי לגריעותא שחותם ועולה בב' שי"ן הרי זה שינוי השם ממש וגרע זה מאם היה שמו יששכר לחוד בלא כינוי בער. כי מי ששמו יששכר רוב העולם קוראין אותו ישכר. וא"כ אף שעולה וחותם יששכר הוי ישכר כינוי. אבל כיון ששמו בלעז הוא בער. וכל העולם קורין אותו בער לא הוה ישכר לא עיקר השם ולא כינוי רק שינוי השם ממש. וזה גרע יותר משאר שינוי השם של אביו כשמגרש בעצמו שלא ע"י שליח שהפסול הוא רק שיאמרו אחר גירש· אבל ע"י שליח חוששין שמא באמת אחר הוא ואם שהשליח העיד שהוא מכירו וכו' ובהא סלקי שאם יש חדא לטיבותא או בחתימה או בעליה היא בחד שי"ן יש להכשירו במקום עיגון כזה.

באר יצחק

ד גם תדע דיש חילוק בזה בין מדינת פולין למדינת אשכנז יג) דבמדינת פולין כל מי ששמו בער עולה וחותם ישכר בחד שי"ן אע"פ שהשם הקודש שלו יששכר · וא"כ צריך לכתוב בגט ישכר כמו שהוא עולה וחותם ואם כתב יששכר בב' שי"ן יש לחוש לפוסלו :

ה אבל במדינת אשכנז כל מי ששמו בער ושם קדשו יששכר עולה וחותם בשם יששכר · וזה המגרש נמי עלה וחתם בשם יששכר אז אם כתב בגט ישכר הוי שינוי ממש · וגרע מאם היה שמו יששכר לחוד בלא כינוי בער וכתב ישכר י"ל דהוי כינוי כי מי ששמו יששכר רוב העולם קוראין אותו ישכר וא"כ אף שעולה וחותם יששכר מ"מ אולי הוה ישכר כינוי אבל כיון דשמו בלע"ז הוא בער וכל העולם קוראין אותו בער א"כ לא הוי ישכר לא שם ולא כינוי רק שינוי השם :

ו אבל אם היה חדא לטיבותא וחדא לגריעותא כגון שעולה לתורה לבד בשם יששכר אבל חתימתו הי' בחד שי"ן אז אם כתב בגט ישכר יש להכשיר במקום עיגון :

ז גם תדע דאף לפי מה שאמרנו בסעי' ד' כאן דבמדינת פולין צריך לכתוב בגט ישכר בחד ש' אפ"ה שמא לפעמים דאפשר לחלק. בין אם שמו ישכר מעריסה י"ל דמעיקרא נקבע בו שם ישכר על שם אנשים שנקראו כן משא"כ אם זה השם ישכר בא לו מחמת אולי ע"י פתיחת החומש עלה עליו הגורל זה השם יששכר ועל שם זה קראהו כך. א"כ מסתמא קיבל עליו יששכר הכתוב בתורה בב' שי"ן. אז אפי' עולה וחותם ישכר בחד שי"ן. אמרינן שהוא קיצור השם להשם זה של יששכר הכתוב בתורה · ואע"ג דגם שם

אבל אם הם תרתי לגריעותא שבחתימה וגם בעליה היה בב' שי"ן אין להכשירו . ועיין בשו"ת ח"ס סי' י"ז באיש שהחזיק לעלות לתורה בשם לבי בן יששכר וכך הוא חותם א"ע וכך כתוב בהכתובה. ובהיות אביו דר במקום רחוק והיה נקרא בער היה חושב ששם המובהק שלו הוא יששכר . ועתה נודע לו ששם המובהק של אביו הוא דוב ובא לגרש את אשתו. ככה לכתוב בן ישכר ודאי לא יתכן דהא אינו יכול לשנות שם אביו . וגם לכתוב בן דוב לא יתכן כיון שהוא עולה וחותם בשם לבי בן ישכר . אם יכתוב בן דוב יאמרו שאינו זה · וגם שלא לכתוב כלל שם אביו . לאו שפיר דמי למעבד הכי בנידן זה וכו' והעלה הנכונה שקודם הגירושין ישנה שם אביו משקר לאמת ויעלה לתורה ויחתום בשם בן דוב · וא"כ כשהוחזק כן למ"ד יום יגרש בשם לבי המכונה הירש בן דוב המכ' בער · ועיין בס' אה"ע כלל א' שכתב ונ"ל כי היה עת מוכשר הורה לעשות בלי שום פקפוק אבל אם היה השעה דחוקה היה מספיק לכתוב בן בער או בן המכ' בער כי בשעת הדחק וא"א לידע שם אביו כותבין שמוציאן בלבד וכן הוא בתשו' פ"י ח"ב סי' ע"ט ע"ש . ועיין בשו"ת מנחת משה סי' י' שכתב וז"ל והנה לפני בא מעשה כזה והוריתי לכתוב ב' גיטין האחד בשם האב כמו שהוחזק לפנינו והב' בלא שם האב ועיין בס' שבעה עינים דין ט"ז שכן הוא דעת הגאון מהרש"ק ועשה כן הלכה למעשה והסכים עמו הגאון מליסא ועיין השיב משה סי' ע"ג בחלק אהע"ז באות ב' בעריל דוב . שהאב של המגרש היה עולה וחותם במקום דירתו בשם הקודש דוב

ומכונה

ואם קצת קורין אותו בה"א (ז) עיין ג"כ בשם יהונתן . ואין צריך לכתוב **יוסף** המכונה יאסקא

באר יצחק

שם יששכר הכתוב בתורה נקרא בתורה בחד שי"ן והשי"ן הראשונ' נכתב ולא נקרא מ"מ הוי מהנך דכתיבין ולא קריין יד) דדינא לכתוב כגון בלשון דמתקרי :

ח אם היה שמו אברהם ומחמת חולי ניתן לו שם יששכר שעלה עליו הגורל ע"י פתיחת החומש . ועולה לתורה וחותם יששכר אברהם יש לכתוב יששכר דמתקרי ישכר אברהם עט"נ בפנים . ובמקום שכותב ישכר בחד שי"ן שהקריאה הוא בחד שי"ן שמאלית. וכתב סמ"ך במקומו נראה שהוא פסול . אע"ג דבעלמא טפי יש לכתוב סמ"ך במקום שי"ן שמאלית · מ"מ אין זה בשם שנגזר משם הקודש . כי ישכר הוא מלשון שכר . אבל בסמ"ך הוא מלשון סתימה והוי משתנה הפירוש . ואם טעה וכתב יסכר אף דיעבד בטל · **ומה** שכתב הב"ש המכ' פערמן בלא וא"ו אחר המ"ם . צריך לומר פערמון בוא"ו טו) כי אין מוצא לזה רק מש"ש ושם כתוב בוא"ו :

(ז) עיין ג"כ בשם יהונתן וכו' פירוש דקאמר התם דצריך לכתוב ב' גיטין באחד יהונתן ובאחד יונתן וא"כ גם כאן טז) צריך ליתן ב' גיטין באחד יהוסף ובאחד יוסף . והנכון עם הב"ש דצריך לכתוב ב' גיטין אחד כהמקלת שמוסיפין על שמו יהוסף . ואחד בשם יוסף ואם טעה הסופר וכתב יאסף באל"ף במקום וא"ו פסול וקרוב להיות בטל והיינו במקום שסוברת המדינה בשם יוסף כדרכו · אבל במדינת אשכנז שהעולה לתורה יוסף מכנין אותו יאסף יאסעף אם לא כתב רק הכינוי שהכל קורין כשר אף שמעיקר הדין יש לכתוב יוסף לכתחלה יז) אין קפידא כ"כ : **ודע** דיש בתלמוד שם **יוסי** ואיכא דקרי ליה יוסי ואיכא דקרי ליה יוסף . אם

מעגלי תשובה

ומכונה בער · והבן המחזיק שם אביו פה זה שנתיים בשם יששכר ומכונה בער. יכריזו ג' ימים בבהכ"נ ובבהמ"ד כמה פעמים להודיע שמה שהוחזק עד עתה בשם יששכר היה בטעות ושמו האמת הוא דוב : **ועיין** כאן בא"י בדין ו' דאם היה חרא לטיבותא וכו' אז אם כתב וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב דאם חותם ישכר ועולה יששכר יש לכתוב לכתחלה ישכר דמתקרי יששכר וכן להיפך : יד) דדינא לכתוב דמתקרי. היינו על הקריא' כותבין דמתקרי ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל אמנם תמוה לי הקורא את הגט איך יקרא . אם יקרא אנא יששכר בב' שיני"ן השניה בשו"א נח זהו שקר גמור . המגרש אינו נקרא כן . וגם זה שבתורה אינו נקרא כן . ועוד כיון שהשי"ן השני' שבתורה לא קריא וא"כ הבא לקרותה מאן יימר ליה אם לימין או להשמאיל ומה הנקודה אשר יקרא לה. בשלמא במקומות שנוהגין לכתוב ולקרות שם זה בב' שיני"ן שמאלית והשניה בנח שלא כהלכה . שבשתא כיון דעל על וכיון דאחזיק אחזיק. אבל זה האיש שחותם כהלכה בחד שי"ן ונקרא כן אם יבואו לחדש ולקרות שלא כהלכה מאן מפיס איך לקרות . ואם יקרא אנא ישכר בחד שי"ן כמו שקורין בתורה דמתקרי כו' אין לזה הבנה כלל לכן נלענ"ד מחוורתא שלא לכתוב רק כמו שהוא נקרא וחותם . ועיין בשו"ת בית אפרים סי' קי"ב שהאריך בשם יששכר וכתב דיש לדמות זה למש"כ היש"ש בפ"ד דגיטין בשם כלוהי שהוא בסוף עזרא דהכתיב הוא כלוהי והקרי הוא כלוהו. ואי איתרמי שם כזה כותבין כלוהי דמתקרי כלוהו וא"כ גם בשי"ן של יששכר דהוין מהנך דכתיבין ולא קרין י"ל דכותבין יששכר דמת' ישכר . ועיין בשו"ת השיב משה סי' ע"ד דכתב דאף בפולין שקורין לתורה ישכר בחד שי"ן וכן חותמים א"ע מ"מ יש לכתוב יששכר בב' שיני"ן משום דמה שקורין בתורה ישכר הוא מטעם הכמוס וכו' וברור כשמש דנקראו כולם ע"ש יששכר ובחד שי"ן הוא רק קיצור השם . ואם חותם עצמו יששכר או ישכר ונקרא בפ"כ שכר יש לכתוב דמת' שכר ושכר הוא שם בפ"ע במקרא בד"ה א' י"א פ' ל"ה אחיאם בן שכר ועיין בס' ש"ע א"ז : טו) כי אין מוצא וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל ולכאורה קשה דידיה אדידיה דהא לעיל בשם ויידמן כתב הע"ג דבמדינות אלו אף שהוא חותם בוא"ו בין מ"ם לנו"ן אין לכתוב כן בגט שטועה הוא בחתימתו וא"כ מדוע כתב הכא לכתוב בוא"ו. כי הוא"ו לשיטתיה אין לה שימוש לא לקמ"ץ ולא לפת"ח . ולדידן ניחא לכתוב בוא"ו כי כבר כתבתי כמה פעמים דבמדינתינו נוהגין לכתוב בכתבי הדיוטות וא"ו לצורך קמץ גדול אבל לדידיה קשה וצ"ע . והנה כעת שכיח כינוי בעריש ויש לכתוב כחתימתו ביו"ד או בוא"ו : טז) צריך לכתוב ב' גיטין · אע"ג דשם יוסף הוא הרוב נגד שם יהוסף מ"מ כיון דדרך הבריות לקצר ולא להוסיף א"כ מוכחא מלתא דזה השם הוא העיקר · ועיין בא"ש שכתב ומ"מ תמה אקרא מדוע לא סגי בגט אחד ולכתוב יהוסף דמת' יוסף וממ"נ שפיר דמי אם יהוסף הוא העיקר אם כן הא נכתב מקודם ואם שם יוסף הוא העיקר וא"כ עשה טפל לעיקר הא קיי"ל דהיכא דהב' שמות כתיבין בפירוש אין קפידא איזה שירצה יקדים ומדוע מצריך הב"ש ב' גיטין וצ"ע ועיין בס' ש"ע מה שכתב בזה : יז) אין קפידא כ"כ ועיין בשו"ת ח"ס ח"ב סי' כ"ד ע"ד מי שנקרא מעריסה יוסף ושוב נקרא כפי קוראיו יאזעף כ"ל דצריך

(ח) **יאסקא** נ"ש. כתב רש"ל דא"צ לכתוב יוסף המכונה **יוסל** או **יוסלין** או **יאסיל** או יוסכין

מעגלי תשובה

דצריך לכתוב יוסף המכונה יאזעף אע"פ שהסכימו האחרונים שא"צ לכתוב המכונה יאסעף היינו טעמא משום דכן דרך האשכנזים שקורין החול"ם כעין קמ"ץ קטן. ויאסעף בקמץ קטן נראה הכרעו כמו יוסף בחול"ם וכ"כ בע"ג אבל יאזעף שם אחר הוא לגמרי והם מתכוונים לשנות שמם העברי בשם הא"י ממש כידוע ויאזעף נקרא בקמץ גדול בהמשכת היו"ד והתאת הזיי"ן ונמשך כסגו"ל זעף כידוע ע"כ צריך לכתוב יוסף המכ' יאזעף. והנה אע"ג דמכוונים לשנות את שמם לשם ארמאי כגון יאזעף אפ"ה ס"ל להח"ס דיש לכתוב הכינוי אולם החת"ם בסי' קמ"ב הוחזק במעוז דאין לכתוב כלל שמות הדאטש נעמין ירצה מה שקורין למרדכי מארין. או מקס. ולישראל. איזידאר. וליצחק. איגנאטן. וכדומה שמחליפים שמות הקודש בשם עכו"ם. ואין לכתוב רק שמות ישראל. שלא ניתן יד לפושעים שמכוונים לעקור שמות ישראל ולהיות נקראים ככל הגוים. ודמי למומר שכתב ר"ת שחלילה להזכיר בגט שם גיות ע"ש שהאריך. ועי' בס' ד"ח שכתב עליו וז"ל נ"ע איך אשמיט מניה גמרא ערוכה שמות ישראל בחו"ל כשמות הגוים. וכן הרבה הביאו בס"ש ש' הגאונים שהיה לפנינו שכתבו שמות של גוים. ורק במומר הטעם משום שבשם זה הוציא עצמו מן דת ישראל. וכ"כ הב"י ז"ל בהדיא בטעמו ומביאו הב"ש. שוב מצאתי בס' אה"ש שכתב על בעל חת"ם הנ"ל שבמחכ"ת סותר למשנתו בסי' לד"י ולי מה יקרו דברי הגאון ר' יעקב עטלינגיר והנני להעתיק דבריו וז"ל. מה שהרב אב"ד דק"ק קראלינקע נ"י רצה לידון דשם הניתן בשעת המילה נקרא נשתקע כיון שאין קורין אותו בשם זה רק בשם לעז הנתחדש אח"כ. לא נראה לענ"ד דכ"ע ידעו דהשם לעז אשר נקרא בשם האיש והאשה לא ניתן להם בשעת לידה רק השם מהמשפחה ועוד ישמשו בו לדברים שבקדושה כאמירת מי שבירך וכדומה. ואף שלא נקרא בו רק מעט. מ"מ לא נקרא שם שנשתקע כיון שלכתחלה לא ניתן רק לדברים האלה וכמש"כ ג"כ הרב אב"ד דק"ק ווארמס יצ"ו. וגם אם במקומו אין קורין אותו לתורה בשמו. הלא אם יבוא למקום אחר שקורין לתורה בשם יאמר זה שמי. א"כ לא נשתקע השם. ולכן טוב ג"כ שלא להזכיר בכתובה רק שם זה. כיון שנכתבה בלשה"ק ולשם דבר מצוה הלא לזה הונח השם הזה. והנה הרב נ"י דן כיון שנקרא וחותם עצמו בשם לעז. זה השם אשר יקראו לו בכתובה ובגט וכדומה. אכן אשאל הלא גם בשם לעז לא יקראו לו עפ"י הרוב בשם פרטי רק בשם הכינוי אשר יכלל כל המשפחה כגון ראזענטהאל וכדומה. וכשחותם עצמו חותם לפרוש שמו משאר בני משפחה רק באות ראשון משמו ואות ראשון משם אביו כן הוא הרגילות. ורוב העולם אינם יודעים שם הפרטי של האיש והאשה. ועתה איך יכתבו שם הלעז לעיקר בכתובה וגם אשר לא נודע רק למיעוטא דמיעוטא והרי כינוי משפחה אין כותבין בגט ולכן נ"ל עיקר לכתוב שם העברי והעריסה לעיקר. ושם הנשתנה ללעז לטפל. ובכתובה שאין קפידא שיודע להעולם מי הם שנקראים רק לנ"ד כשתבוא לכלל גביה. טוב שלא לכתוב רק שם העריסה אשר הונח לדברים שבקדושה והרי לפני כל ב"ד תוכל לגבות בשטר כזה. וממילא יאמר שם זה ג"כ עיקר לגט עכ"ל. והנה עכ"פ נראה לו עיקר לכתוב גם באשה שם העריסה לעיקר ואף אם הוא שם חול. וגם לפענ"ד יותר נכון לכתוב שם העריסה בעיקר והשם החדש בהמכונה. ובכדי לעשות את כל מה דאפשר. נראה לי דבגוונא דא מהראוי שקודם סידור הגט יאספו עשרה מישראל והמסדר יכריז בפניהם אברהם המכ' אדאלף בא לגרש את אשתו לכיאה המכונה לעני והוא עלה נכונה. ועיין בשו"ת שואל ומשיב כ"ר ח"ש ס' קצ"ה באיש אחד אשר מעריסה היה שמו יוסף שלמה וכן היה נקרא כל הימים אשר בנדבורנא וכן עלה לתורה וכן חתם א"ע. אח"כ הניח את אשתו והלך לו למדינת וואליכיא והתחזק שם את שמו שלאמאן כדי להשכיח מעליו שם ישראל. ולס"ת לא עלה שמה. אח"כ שלח גט לאשתו ולהיות שהרב ידע ששמו בנדבורנא היה יוסף שלמה כתב בגט יוסף שלמה לחוד ושם שלאמאן לא הזכיר. והשיב וז"ל לא מיבעי לדעת רוב הפוסקים דשם מקום הנתינה עיקר ואם עשו שם של מקום כתיבה עיקר
וכתבו

באר יצחק

אם ידוע דשמו מעריסה ועולה לתורה בשם יוסף אע"ג דאיכא דקרי ליה יוסי אינו רק קיצו"ש ואינו דומה לשם **חנן** כי שם **יוסי** לא שכיח בינינו כשם חנן דידוע דקרי ליה הכי לשם העיקר. משא"כ ביוסי ידעו הכל שנגזר מיוסף מש"ה א"צ לכתוב יוסף דמת' יוסי:

וכן שכיח בינינו שלגנעוטין קורין **יאסיא** ומ"מ עיקר שמו יוסף וא"צ לכותבו המכ' יאסיא אם לא לסימן יש לכתוב יאסיא ביו"ד אחר הסמ"ך כי היו"ד אחרונה נדגשת במבטא כמו חסיא רסיא. **אם** נמצא מי שנקרא **יוספידה** יש לכתוב כן וכן במדינתינו נמצאים שנקראים יאסיא בשי"ן ימנית ויו"ד נרגשת אחריה וצריכין לכתבו:

(ח) יאסקא נ"ש. והנה בנ"ש איתא המכ' יוסקא בוא"ו (אחר) [תחת] האל"ף ובזמנינו עתה שתחלת הברת השם בקמ"ץ

[כ]בין (ט) או **יוזפא** או **יוזפ** משום דכולם הם קיצור השם אפי' **יוזל** שאינו דומה ליוסף רא
[ב] ולא במבטא מ"מ הוי קיצה"ש משום דסמ"ך וזיי"ן מבטא אחד הוא עכ"ל וכן הוא דעת הרבה מהאחרונים שהביא
הס"ש

באר יצחק

[ג]"ן חטף בשמות אלו · יאסל. האסקא. יאסקא. [...]ריסה הם נקראים כך יח) אין לכתוב בוא"ו רק [...]"ף. **ושם יוסל** הרגילו לכתוב בלא א' שפיר לכתוב כן ואם כתב באל"ף ג"כ כשר. ושם יאסקא אם ביו"ד אחר הקו"ף יש נילך אחר חתימתו:

[...]) או יוזפא וכו'. לפענ"ד נראה אם נקרא בפ"כ יוזפא או יוזפ בפ"א דגושה יש לכתוב הכינוי ובפרט חותם יוזפא יש לכתוב כן. ואם חותם א"ע יוזפ לכתוב כן. ואף שיש לומר שאין דרך לכתוב פ"א [...]שה בסוף התיבה וא"כ הוא טועה בחתימתו מ"מ [...] לשנות בשביל זה מהחתימה כיון שהוא נקרא בפ"א [...]שה. וגם אין לתלות ולומר ששמו יוזפא רק שטועה [...]א וחותם יוזפ. אין לומר כך כיון שדרך קריאתו הוא [...]ב יוזפ. וצריך לכתוב הכינוי ליוסף יוזפא או יוזפ [...]ין שאינן דומים לשם יוסף. דזה ברפה וזה בדגש [...]מקום שא"י אם הוא קילה"ש מיוסף יע) ואפשר שכך [...]קר שמו אין לכתוב יוסף רק יוזפא או יוזפ אם הוא [...]אם כך. והא דכתב הב"ש בשם רש"ל דא"צ לכתוב [...]כינוים האלו · הרש"ל איירי שנקרא יוזף ברפה · [...]מדינתינו שהקריאה בפ"א דגושה צריך לכתוב יוזפ [...]פי' א"י חתימתו לכן אם נקרא לס"ת יוסף וכפי העולם [...]פ יש לכתוב יוסף המכ' יוזפ או יוזפא · ואם חותם עצמו

מעגלי תשובה

וכתבו על שם של מקום כתיבה דמתקרי פסול · א"כ כאן שכתב שם של מקום הכתיבה ונכלל בזה שם של מקום כתיבה רק שלא כתב דמת' ודאי כשר. ומה חשש לעז יש בלא כתב שם מקום הכתיבה הא שם רואים האיש הזה שמצוה לכתוב את הגט וכו' וגם נלפע"ד דבר חדש כיון דכפי כל נקרא שאלאמאן זה השם הוא שם של גיירות ושם של גיירות לא נכתב בגט כמבואר. ואם כן יכלו לתלות דלא נכתב משום דהוא שם גיירות ע"ש ועיין בס' אה"ש שחולק עליו · וגם בטעם שכתב דהוי שם של גיירות חולק עליו דזה לא הוה שם של גיירות ועוד אי הוה שם של גיירות היה לשם לכתוב עכ"פ וכל שוש ע"ש:

ועיין באר יצחק כאן ס"ק ח' דאם ידוע ששמו יוסף מצריים וכו' אע"ג דקרי ליה יוסי אינו רק קילה"ש. ועיין בס' אה"ש שכתב דצריך לכתוב דמתקרי יוסי כיון דיוסי הוא שם בפ"ע אע"ג דלא שכיח בינינו מידי דהוה בשם ברכה אף שאינו שכיח שנקרא ברכה לשם העצם אפ"ה צריך לכתוב דמת' ברכה כיון דהוא שם בפ"ע ה"ה כאן: **ועיין** עוד כאן בא"י דא"צ לכתוב המכ' **יאסיא** אם לא לסימן ועיין בס' אה"ש סי' פ"ג באחד שהיה שמו אברהם יוסף מצריים וחותם עצמו כן רק חתימתו היה ב' וג' פעמים כל ימי חייו ונקרא בפ"כ יאסיא ועולה לתורה בשם יוסף לבד יש לכתוב יוסף דאתקרי אברהם יוסף ולא דמתקרי כי החשש של בעל הט"ז דלא שייך לכתוב על שם החתימה הוא רק

[...]ס כתב דמתקרי דמשמע דהשתא נקרא כן ובחתימה לא שייך קריאה אבל בלשון דאתקרי על העבר זה אינו [...]קר וכו' ע"ש **ועיין** עוד בא"י לענין שם יוספיה. ועיין יד אהרן אע"ז ששם יוספיה נמצא בעזרא קפיטל ח' [...]בילו הס"ע: יח) אין לכתוב בוא"ו וכו'. ואם כתב בוא"ו עיין בס' ד"ת דאפי' במקום עיגון צ"ע ועיין בס' [...]ע שכתב דאדרבה הכתת הכינוי הוא ברוב ספרים בוא"ו ומהקריאה שנקרא בקמץ חטף אין ראיה דגם הוא [...]ומה לחולם והרי אנו קורין שם יוסף וכן הרבה תיבות הקודש שהמה בוא"ו. בקמץ חטף וכו' ע"ש. **ועיין** כאן [...]א"י לענין שם **יוסל** דאם כתב באל"ף גם כן כשר ועיין בספר אה"ש סי' צ"ט במי שעולה לס"ת בשם [...]קודש יוסף ונקרא בלשון העולם יאסל. יש לכתוב המכ' יאסל או המכ' יאסקא וכל כה"ג דאין [...]נקודות שוים ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' כ"ה שבא לפניו שם יאסל ליב וכתב יוסף יהודה המכ' יאסל ליב. [...]אע"ג דא"צ לכתוב יאסל מפני שהוא שם קטנות מ"מ כיון שרצונו לכפול שם יוסף טוב יותר לכתוב בשם הכפול [...]מו שהוא כינוי שם קטנותו ונוכל לכתוב המכ' ולא דמתקרי: יט) ואפשר שכך עיקר שמו וכו' ועיין בס' אה"ש [...]שכתב וז"ל משמע מדבריו דילויר לפעמים שהוא שם בפ"ע. אבל עיין בס"ש כתב וז"ל ובמהר"י מינץ ז"ל בס"ג [...]כתב יוסף וא"צ לכתוב המכ' יוזל או יוזפא דלא מלינו שום יוזף או יוזל דלא נקרא יוסף הרי דלא שמיע ליה [...]יהיה שם בפ"ע ע"כ נראה דהכו דלא להוסיף לחוש שיהיה שם בפ"ע · **והנה** אם אמנם הכלל בידינו דאי [...]יכא ספיקא או פלוגתא אם הוא קילה"ש או לא כותבין אותו משום דגם אי הוה קילה"ש אין קפידא אם כותבין אותו כמ"ש הב"ש בכללים סעיף ה'. אבל כתב שם עוד בסעי' ו' דהיכא דאיכא ספק באותו שם כ"ל כותבין אותו יותר טוב לסמוך על רוב הפוסקים דס"ל שהוא קילה"ש וגם בשם זה דאיכא ספיקא אם יוזפא או יוזפ או [...]וזף כ"ל דיותר טוב שלא לכותבו · אם לא כשמוכרחין לכותבן כגון לסימן אז כותבין יוסף המכ' וכו' ועיין בשו"ת [...]ים חיים סס"ב באחד שעלה לתורה בשם יוסף לוי ונקרא כפי הרוב יוסף לאוו וכפי המוע יוסף [illegible]. יש לכתוב

הס"ש וכ"פ הס"מ (י) ולא כט"ז שכתב יוסף המכ' יוזל . ואם יש באותו מקום **יוזפא** אשר שם הקודש
אשר כותבין הכינוי ליוסף כמ"ש לעיל וכותבין יוסף המכונה טוץ . או מינמן . או מנסא (יא) או יוז[בל]
וכותבין המכ' זונדל . המכ' **יופל** המכונה גאטליפא · ס"ש. המכ' מגרא . וכותבין יוסף דמתקרי **יהויא**
יהושע (יב) בה"א אחר היו"ד דהא משעה שקרא אותו יהושע לא קראו אותו בלא ה"א . וכתב הס"ש
תשו'

מעגלי תשובה

לכתוב יוסף לבד דמתקרי יוסף . ואם נכתב יוסף לבד לחוד יש להכשיר בשעת הדחק או בדיעבד שכבר ניתן . ועיין בהשמטות מח"ש ס"ב באחד שהראה הכתובה והתנאים להראות איך הוא חותם א"ע . והיה חותם עצמו יוסף מאיר . וכן היה תמיד נקרא פה זה ששה חדשים. וכן בפאס שלו ישן זה י"ג שנה כן שמו שם וכן כתב בגט . והוציא לעז שהיה באיזה מנין באיזה בהמ"ד קטן ועלה לתורה בשם יצחק יוסף מאיר · ואפשר הוא אמת ואפשר שהוא שקר. לדעתי אם היה עומד לפנינו ליתן גט אחר לא היינו מקבלים שלא להוציא לעז על הגט הראשון ועיין עוד בס' הנ"ל בסי' קע"ז באבי המגרש שנקרא לתורה יעקב יוסף ז"ב וכפי העולם נקרא יוסלא יש לכתוב דמתקרי יוסלה בה"א כי כל היוצא משם הקודש צריך לכתוב בה"א ובאל"ף הוא טעות. וכתב עוד שם בסי' ק"ב באחד שנשא אשה ואמר ששמו הוא יוסף לבד בן ישראל מיכל הלוי וכך הי' עולה לתורה ובפ"כ היה נקרא יוסל. ודר שם ששה שנים ואחר כך היה בעיר אחרת זה חצי שנה ואמר ג"כ ששמו יוסל . וכן היה נקרא ולס"ת לא עלה שם כלל. והאשה הביאה כתב מהרב דעיר מולדתו שחקר ששמו הוא לבד הירש בן משה מאזיא הכהן. יש לכתוב אבא יוסל דמת' יוסף לבד ודמת' לבד המכ' הירש הכהן ולא יכתוב שם אביו ע"ש הטעם באריכות. ועיין עוד בשו"ת בית שלמה סי' ק"ט באחד שבא לגרש ושמו יוסף יצחק ונקרא בפ"כ יאסל. והורה חכם אחד שצריך לכתוב בגט דמתקרי יאסל ולא המכ' יאסל ואם כתב המכ' יש לפסול אותו אפי' בדיעבד וכן בכל כיוצא בזה שהיה להמגרש ב' שמות של קודש ונקרא בקיצור שם משם הראשון דינא הכי ופירסם דעתו במכתב כן לכל הרבנים מסדרי גיטין וכו' והוא ז"ל השיב וז"ל תמה אני שאתם עוסקים בסדרי גיטין ואינכם בקיאים אף בספרי הגדולים המפורסמים אשר בארץ המה · שבשו"ת כ"כ מהר"ם לחלק אהע"ז בסי' קי"ט כתב שהורה במי שהיה שמו מאיר יהודה ונקרא בפ"כ מייאר ליב בהרגש ב' יודי"ן.

באר יצחק

עצמו יוזפא וקורין אותו יוזפ נראה דהך יוזפ הוא קי[צור] מן יוזפא וא"צ לכותבו ואי נקרא יוזף בפ"א רפה ו[...] קורין אותו יוסף א"צ לכתוב המכ' יוזף וגם אם שנקרא לתורה יוסף והעולם קורין אותו יוזפ אפ"[...] כותבין רק יוסף ואפי' חותם עצמו יוזפ בפ"א א"צ ל[...] יוזף כפי הקריאה ואף בדיעבד צ"ע דאמאי לא [...] למימר דזה המגרש הנכתב בגט נקרא בפ"א ד[...] דלא כתב באות ף הכפולה וא"כ אין זה המגרש . לכתוב יוזיפא ביו"ד אחר הזיי"ן אלא אם מרגישין [...] בחיר"ק וה"ה אם חותם עצמו ביו"ד יש לכתוב [...] מהר"ם :

(י) ולא כט"ז וכו' ולענ"ד בשם יוזל הוא כך [...] שאי' אם שמו המובהק הוא יוסף יש ל[...] יוזף כמו שהוא נקרא · אך היכא שידוע ששמו יוס[ף] בכך · אפי' תימא שיוזל הוא כינוי גם לשם אחר לאשר מ"מ כיון שזה ודאי שמו יוסף ומדינא שני [...] המובהק לחוד . אך אם ידוע שיש באותו [...] שחניכה זו משמשת ג"כ לשם אחר כגון לאשר א[...] לכתוב החניכה ג"כ יוסף המכ' יוזל :

(יא) או יוזבל וכו' עיין ט"ג שהביא בשם הס"ש [...] הדמש"א יוסף המכונה יוזבל · אליעזר המ[...] יוזבל · וכתב הט"ג ונראה דמיירי במקום שמדב[...] בהברת בי"ת . אבל במדינתינו שמדברים בהברת [...] יוזפל א"כ הוי כיוזפ יוזפא . ויותר היה נראה שיש [...] כ) וצ"ל המכ' יוזפל . וגבי אליעזר ההברה הוא כב[...] וגם בשם יופל צ"ל המכ' יוזפל :

(יב) בה"א אחר היו"ד וכו' · ולדינא נראה דמש[...] יש לכתוב יהושע אף שרגיל בפי העולם לק[רות] הושע כי רגילות הוא להפיל היו"ד שבראש התיבה. מקצרין יותר וקורין שיע ומ"מ קיצור השם הוא [...] ומסתמא הקריאה הוא ע"ש יהושע בן נון . ואף ש[...] חותם כן אפ"ה אין צריך לכתוב רק עיקר הש[ם] וכשם

בזה דן הגאון מהר"ם פישלש לכתוב מאיר יהודה המכ' מייאיר ליב מפני שגם שם מייאיר הוא שם חול. וד[...] הנו"כ הובא בס' ע"ג וכו' ומעתה מאחר שהסכימו ארבעה גאוני דסמיכי לכתוב המכ' מי יוכל לסתור דברי[...] ע"ש : כ) וצ"ל המכונה יוזפל · עבא"י בשם הט"ג מה שמגיה ואזיל לשיטתו דכינוי יוזפ אם הוא דגושה [...] לכתוב ועיין בספר אה"ש שכתב ולפי מה שכתבתי (בס"ק הקודם במעגלי תשובה) דאין צריך לכתוב הכינוי לסימן אם כן אין צריך לשבש הספרים ואין לומר אפי' נימא לדידן דצ"ל יוזבל סוף סוף יקשה להב"ש אמאי [...] נכתבן

מהרח"ש אם חותם א"ע באל"ף **יאושע** אין משגיחין בחתימתו שאין האנשים בקיאין באותיות התיבות
מה שחותם באל"ף הוא לכבוד השם שלא לכתוב י"ה סמוכים ע"כ . והטעם דמשנין כאן חתימתו משום דליכא
במכתא גם לא מצינו שם יהושע באל"ף כיון דאיכא תרתי לטיבותא לא משגיחינן בחתימתו ועיי' בשם מתתיה
נדליה (יג) ואם חותם באל"ף ונכתב בגט באלף מכשיר שם בשעה"ד **יהושע** (יד) המכונה **הושל** המכ'
ונא **יושקא** המכונה (טו) **העשיל**

באר יצחק

ם יושע אם ידוע שהכוונה ניתן לו שם יושע וכך חותם יש לכתוב כן בגט · ומ"מ אם חותם עצמו ע אעפ"י שאינו אלא קבלה דאז מסתמא עיקר שמו שע ונכתב בגט כאשר הוא חותם יושע וניתן הגט להכשיר כיון שחותם עצמו כן. וגם כי בקריאה בפי העולם מחמת ההרגל משמטין הה"א והו"ל כחניכה כל קורין . **אך** אם חותם עצמו יהושע ונכתב בגט ע ל"ע אם יש להקל במקום עיגון לומר כא) דמחמת יאה בפי העולם נעשה כחניכה. ואם כתב **יהושוע** א כב' ואוי"ן אם המגרש ספרדי דלהברתם הסי"ן ורק אין להחזיר אבל אצל האשכנזים דהברת הסי"ן יר"ק אין להקל אלא במקום עיגון · ע"ש . וכתב עליו "ג ולפענ"ד בלאו הכי נראה דאין שינוי במכתא שכנזים בין חיר"ק לשורק ומ"מ אם כתב **יהושיע** "ד אחר הסי"ן ל"ע דאפשר לומר כיון שהסי"ן נקראת יר"ק והיו"ד הוא מורה על החיר"ק אין זה שינוי . אפשר לומר להיפך דע"י היו"ד יש להרגיש החיר"ק הסי"ן ביותר והו"ל קצת שינוי במכתא ואפשר דיש להקל במקום עיגון :

(יג) ואם חותם באל"ף וכו' · ואם חותם בה"א וכתב באל"ף אף בשעת הדחק אין להכשיר · כן משמע הכ"ש · אבל בע"כ משמע דאף בכה"ג יש להכשיר בשעת הדחק ולדידי צ"ע :

(יד) המכ' הושל · ואם לפי הברת המדינה נקרא בקמ"ץ יש לכתוב באל"ף וכן המכונה יושקא אם נקרא בקמ"ץ יש לכתוב יאשקא :

(טו) העשיל וכו' הנה בשם העשיל יש לילך אחר חתימתו אם חותם כב) ביו"ד אחר הסי"ן יש לכתוב ביו"ד · **ובמדינתינו** יש יהושע שמכנין אותו **שיקא** ואם קורין אותו בפניו ואינו מקפיד יש לכתוב כן דהוי כמו הושקא או יושקא . ואם אין כותבים כינוים אלו לית לן בה דקילה"ש הוא :
המכ'

מעגלי תשובה

לכתבו והא הוה כמו כינוי יוזל דא"ל לכתבו להכ"ש וצ"ל משום דהוה כינוי גם לאליעזר : כא) דמחמת קריאה וכו' ועיין בס' אה"ש דאם נקרא בפי העולם יושע אפי' אם עולה וחותם יהושע וכתבו בגט יושע דכשר מטעם חניכה . וכן מצאתי בס' ש"ע שכתב עיין בשו"ת שיבת ציון סי' פ"ז שכתב דלא מצינו לאחד מהפוסקים שיפסלו בדיעבד בכותב קיצור השם שנקרא בפ"כ וידוע וניכר בו . ואם העולם קורין אותו **יוֹשֻׁעַ** עיין בס' אה"ש שכתב כיון שבמדינתינו לא שכיח זה הכינוי רק שׁוּעַ או שִׁיעַ וא"כ כשכותבין בגט יוֹשֻׁעַ אין כאן לא עיקר השם ולא כינוי **ועיין** כאן בא"י ס"ק י"ג בסופו דאם כתב יהושיע ביו"ד וכו' דיש להקל במקום עיגון ועיין בשו"ת יריעות האהל סי' י"ז בעובדא שלא היה מקום עיגון ונכתב בגט יהושיע ביו"ד וכתב שם דהוי שינוי גדול דאם נכתב ביו"ד אחר הסי"ן קריא תו בחיר"ק ויהושע בלא יו"ד נקרא בשור"ק כאלו נכתב בוא"ו אחר הסי"ן וא"כ הוי שינוי השם ממש במכתא עכ"ל ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' ק"ז אודות אחד שקורין אותו לתורה בסי"ן שורקים וחותם עצמו יהושיע ביו"ד חירקית איך לכתוב בגט. וכתב דודאי יש לכתוב לכתחלה רק יהושע בלא יו"ד ולקרות בגט בסי"ן שורקים כאשר עולה לתורה ואין להשגיח על חתימתו בשיבוש וכמ"ש הכ"ש במי שחותם עצמו יאושה וכו' ואפי' להט"ז דמחמיר בשם גדליה כשחותם עצמו באל"ף וכתב בה"א דפסול . אעפ"י שלא כמלא כן וגם אין שינוי במכתא . ולדידיה אה"כ דפסול בחותם עצמו יאושה וכתב יהושע מ"מ בכ"ד יכשיר אפי' לכתחלה . דהתם י"ל דקפדי בני משפחה אבל בכ"ד דלא שייך שום קפידא והחותם עצמו עומד לפנינו ואינו יודע שום טעם וסברא אין לנו לומר אלא או שנשתבש או שהוא כינוי וחניכה לשם הקודש שלו וכיון דכ"ע יודעים כן ניכא לעז וכותבין כן לכתחלה ועוד י"ל וכו' ע"ש : כב) ביו"ד אחר סי"ן · ועיין בשו"ת בית אפרים סי' נ"א באחד שנקרא מעריסה יהושע העשיל וכן עולה לתורה וחותם רק בנערותו טעו קצת אנשים והחליפו את שמו וקראהו הירשל וכן עד היום קוראין אותו מקצתן ר' הירש . והמסדר כתב יהושע המכ' העשיל ודמת' הירש . כיון דבקל אפשר לתקן יש לכתוב יהושע המכ' העשיל והמכ' הירש. ועיין כאן בבא"י דבמדינתינו יש יהושע שמכנין אותו שיקא ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל ונסתפקתי במי שעולה לתורה בשני שמות כגון אברהם יהושע ובפ"כ נקרא שיע כיון שאנו צריכין לכתוב את הכינוי ממש כמו שהוא נקרא ; ומעתה

(טז) תמכ' זוסלין · **ישעיה** (יז) בלא וא"ו אע"ג דישעיה הנביא כתיב בוא"ו מ"מ אין רגילין לקרות בוא
ומצאתי בד"ה **ישעיה** ואינו ישעיה הנביא אלא ישעיה אחר וכתב בלא וא"ו ומסתמא הנקראים ישעיה
נקראים אחר ישעיה הנביא משום דרעי מזליה דמנשה קטיל אותו במיתה קשה אלא נקראים אחר אותו יש
בד"ה ואותו כתיב בלא וא"ו כ"כ רש"ל . ולעיל גבי שם גדליה כתבתי דרב רמ"א ס"ל דנקרא אחר גדליה בן אח
אע"ג דריע מזליה שנהרג וכן ס"ל בקובץ דכותבין ישעיה בוא"ו כי מסתמא נקראו אחר ישעיה הנביא . והנ
פסק

מעגלי תשובה

ומעתה אשאלה נא אם לכתוב השכ' שוע בוא"ו דמאחר שאין חילוק כ"כ במבטא ע"כ מהראוי שתהא התולדה מעין אב . או שיש לדקדק ולכתוב השכ' שי"ע ביו"ד כמו שקורין בחיר"ק. **ודע** דשם יהושע נקרא בשורי"ק אחת השי"ן וקבו"ץ הוא השורי"ק שתחת השי"ן יש לו דין מלאפום (שורי"ק) שמוסך אחריו וא"ו (ושתהיה הוא"ו כתובה) לפי שהפת"ח שתחת העיי"ן הוא פת"ח גנובה שלא יבוא רק לאחר תנועה גדולה וא"כ אמאי נחסרה הוא"ו בכאן רק שהוא סוד מסודות התורה הקדושה ולכן נקודה השי"ן בשורי"ק . אבל משפט הקריאה הוא כאלו היתה וא"ו ממש כתובה. והמדקדקים נחלקו בקריאה כזו בכל פתח גנובה. לדעת האבן עזרא וסיעתו קורין כאלו היה כתוב אל"ף תחת הפת"ח . יְהוֹשׁוּאַע · ולדעת הרד"ק האות הנמשכת מן התנועה גדולה גם הוא נקראת בפת"ח · יהושוע · וא"כ פשיטא לי לדעת הרד"ק ובמקומות שקורין הפת"ח גנובה בוא"ו פתוחה כדעת הרד"ק . ודאי דצריך לכתוב בכ"ד שיע ביו"ד . כי היכא דלא ליטעו ולקרות בוא"ו פתוחה קודם השיי"ן שהוא פת"ח גנובה כמו בם שוע אשת אשת יהודה · וקרוב לומר דאף בדיעבד פסול . כי קמבעי לדעת האבן עזרא שקורין הפת"ח גנובה כאל"ף שפותה א"כ ליכא למיחש לשוע אשת יהודה א"כ האיך נעבד · ומסתברא לי דגם בכה"ג צריכין לכתוב ביו"ד כי לכתחלה צריך להיות הגט נקרא יפה בכל מקום ועיין בשו"ת הר"ב סי' קע"ה דצריך לכתוב דמת' שיע וביו"ד לא בוא"ו כמו שאני לב דשיע ע"ש . ועיין בקוה"ש מכד"א סי' י"ג דמי ששמו בפ"כ פאלק וכן עולה לתור' וחותם יהושע פאלק או יהושע לבד צריך להקדים שם חתימתו. אם חותם יהושע פאלק צריך לכתוב אני יהושע פאלק דמת' פאלק ועיין בפנים טעמו ועיין ט"ג לקו"ש אות כ"ז : כג) יש לכתוב ב' גיטין וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב דהיכא דהמגרש לפנינו ושואלים אותו איך עולה לס"ת והוא משיב ישעיהו ואינו אומר שהוא שלא ברצונו הרי אנו רואים שהוא מחזיק לעצמו שם זה לפלות בו לתורה ותו אין לחוש ולומר שהחזן אינו מדקדק ובזה אפשר לומר דגם הט"ג יודה דסגי בגט אחד : כד) ג"כ יש ליתן ב' גיטין ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' כ"ה שכתב וז"ל וע"ד שם אביו ישעיה ועולה לתורה

באר יצחק

(טז) תמכ' זוסלין ונראה דדוקא כשמדגישין הלמ
כחיר"ק יש לכתוב יו"ד אחר הלמ"ד אבל כש
מדגישין יש לכתוב זוסלין בלא יו"ד אחר הלמ"ד אם
שרגיל לחתום ביו"ד כמ"ש בכמה מקומות :

(יז) בלא וא"ו וכו'. **הגה** בשם ישעיה יש כ
וכמה דינים ע"כ אמרתי אני הכותב אציגם ל
הקורא כל דין בפ"ע למען ירוץ בו :

א הנה בשם ישעיה יש לילך אחר חתימתו אם כ
חותם ישעיה בלא וא"ו שני בגט זה ושפיר מל
לכתוב כן לכתחלה כמ"ש בספר ע"כ :

ב אם חתימתו א"י אצלינו ולס"ת נקרא ישעיהו בוא
אז לכתחלה כג) יש לכתוב ב' גיטין באחד ישע
בלא וא"ו ובאחר ישעיהו בוא"ו ויש ליתן אותו הג
ישעיה תחלה · ואם לא נתן רק גט אחד אז אם כ
הגט בשם ישעיה לבד וקשה להשתדל עוד גט אח
מהמגרש שפיר דמי כיון שכבר הורה זקן הב"ח ז"ל ועפ
מעשה · אבל אם נתן הגט בשם ישעיהו לבד צרי
להשתדל עוד גט אחר בשם ישעיה בלא וא"ו ובשע
הדחק ועיגון אפשר שיש לסמוך על מש"כ הבית שמול
בשם הקובץ שיש לכתוב ישעיהו מאחר ששם הנבי
כך וגם הוא עולה לתורה ישעיהו מהני לענין שע
הדחק ועיגון :

ג מי שנשתנה שמו מחמת חולי לישעיהו ונקרא לס"
ישעיהו כותבין כן בגט ודי בגט אחד בשם הכ"ל
כיון דלאו בדידיה תליא מלתא אלא עפ"י הגורל כמנה
מדינות אלו שפותחין ספר תנ"ך ורואין שם הראשו
הנמצא ומסתמא נמצא שם ישעיהו הנביא שנמצא פעמים
רבות וישעיה בד"ה רק פעם אחת :

ד ואם שמו הוא מחמת חולי ישעיהו ולס"ת נקרא בלא
וא"ו לא אמרינן דזה שעולה לס"ת הוא בלא וא"
הוא קילור השם כיון דשם ישעיה בלא וא"ו הוא שנ
בפני עצמו ע"כ יש ליתן ב' גיטין . וכן אם נשתנה שמ
מחמת חולי לישעיהו והוא חותם בלא וא"ו גם כן לא
אמרינן דהוה קילור השם רק יש ליתן ב' גיטין משו
דהשם שהוא חותם בו י"ל כך וי"ל בהיפך עפ"ג · גם
אם חותם עצמו ברשימה על היו"ד זה שנשתנה שמ
מחמת חולי דאמרן כד) ג"כ יש ליתן ב' גיטין :

ה ואם נשתנה שמו מחמת חולי לישעיהו וקורין אות
לס"ת

ק מן הסתם יש ליתן ב׳ גיטין אחד בוא״ו ושני בלא וא״ו : ואם אומר דשמו בוא״ו או בלא וא״ו שומעין לו
ה שעיה עיין באות שי״ן · **ירמיה** בלא וא״ו (יט) כן כותבין מסתמא אע״ג דירמיה הנביא לא נמצא רק

באר יצחק

״ת בשם זה ונתן גט בשם זה וקשה להשתדל עוד גט
ר יש להקל בדיעבד : **ומה** שכתב הב״ש דאם
מר דשמו בוא״ו ישעיהו או ישעיה שומעין לו היינו
ידוע לו מאבותיו או שהותם כך אבל מקריאת החזנים
אין ראיה . ע״ג :

ט) כן כותבין מסתמא כו׳ ועיין בש״ע שמביא תשו׳
מהרי״א כת״י שכתב נ״כ לכתוב בלא ו׳ ובספר
כתב שדברי מהרי״א עיקר ובגט אחד שכתב ירמיה
לכתחלה וכתב נ״כ נלרף לסניף מה שנקרא הספר
כל ירמיה · ומי שרולה לחוש וליתן ב׳ גיטין יתן
מה

מעגלי תשובה

פעם

לתורה ישעיהו בוא״ו . וגם הוא אומר שבודאי נקרא
כן בוא״ו וכבר כתב הב״ש דהוא נאמן על כך רק שמעלתו
מסופק כיון שחותם עלמו ברשימה על היו״ד והב״ש
כתב נבי שם אליה בשם ש״ש דאין דרך לעשות רשימה
בשביל חסרון ב׳ אותיות · לענ״ד היכא שהוא מעיד
שכך שמו אין הרשימה סותרת לעדותו כי דברי ש״ש
הנ״ל בלאה״כ ל״ע כו׳ וא״כ עכ״פ כשהוא לפנינו ומעיד
על כוונתו נאמן ואין הרשימה סותרת עדותו כלל וכותבין
ישעיהו בוא״ו אמנם אי לא נודע קריאתו ואז לריך ב׳
גיטין לריכים לכתוב וליתן תחלה שם ישעיה בלא וא״ו
כדעת רש״ל וכן עשינו מעשה בשם גדליא עכ״ל. ועיין
בשו״ת שם ארי׳ סי׳ ק״ה על דבר הגט שכיב מרע אשר
׳ שמגרש היה שמו ישפיה והיה נקרא שעיה כדרך העולם שמשמטין היו״ד מפני מהירת המבטא כידוע
ימתו היה ברשימה על היו״ד ישעיה · ועלייה לתורה לא נודע בבירור · וגם אין ראיה מקריאת החזנים כי
אים כמפלם יש קורין בוא״ו ויש קורין בלא וא״ו ומפני ספק זה אם בוא״ו או בלא וא״ו היו לריכים לכתחלה
גיטין. רק מפני חולשת ולער החולי וקושי פעלו אללו לגרש את אשת נעורים ולכן כתב רק גט אחד בשם
עיה בלא וא״ו ויש מי שמערער נגדו שהגט פסול שהיה לריך לכתוב בלא יו״ד שעיה. וגם היה לו לכתוב בוא״ו
אל מתנו לחוות דעתו בזה וזאת אשר השיב · הנה לפי מה שכתב שהי׳ חותם את עלמו ישעיה ביו״ד בזה הדבר
וע לכתוב כן כיון שחותם ישעיה לריכין לכתוב כמו שחותם ולא כמו שנקרא שעיה ומבואר כן בב״ש בשם
גדיה שקורין שעיה שכתב לכתוב דמתקרי שעיה כמו שהוא נקרא ולא ישעיה ביו״ד וכתב דנראה דאם חותם
עלמו ישעיה כותבים ישעיה אעפ״י שנקרא שעיה וכ״כ בע״ג בס״ק ס׳ בכללים. הרי אף היכא דכותבים דמת׳
המכ׳ דלריכים לכתוב כמו שנקרא מ״מ כותבים ישעיה כמו שהוא חותם ולא כמו שנקרא שעיה יעו״ש וכו׳
נידון זה דהוא בשם האב כודאי אין שום קפידה כלל בלא זה דהרי דעת עבוה״ג דשינוי בשם האב כשר רק
אר פוסקים חולקים מטעם דאיכא לעז וכיון דכל הטעם הוא משום לעז א״כ בה״ג דכתב ישעיה ונקרא שעיה
ודאי לא יהיה שום לעז וכו׳ · ועיין מהר״ם בביאורו הביא דברי היש״ש והז״מ ומהר״י דרשן והד״מ ותשובת
נ״א סי׳ פ״ד דמשמע דיש לכתוב ישעיה . והא״ז כתב והנה אף שאיני כדאי לחלוק על כל הגדולים הנזכרים
מלאתי לי חבר מ״מ לבי מהסס למעשה כי לא מלאתי שורש לדבריהם · דמה שכתב רש״ל אכן העולם. אינו
כמה כלל דודאי יש לומר דקורין אותו כך דרך קילור השם בעלמא כמו שקורין אליה ואשר שמות כמוהו בלא
ין אע״פ שראוי להיות בוא״ו . וכן מה שכתב שמלא בד״ה איש אחד ישעיה . גם אנכי מלאתיו בד״ה א׳
י״ט ועוד ראה זה אנשים אחרים מלאתי שנקראו ישעיה בעזרא ח׳ י״ט ובנחמיה י״א ו׳ . מיהו
גד אלו מלאתי בד״ה א׳ כ״ה ג׳ ופסוק ט״ו ובפרשה כ״ו פסוק כ״ה ישעיהו אנשים אחרים והשתא הרי רוב
ין ורוב בנין נקרא ישעיהו . ומה שכתב עוד ואמינא מסתמא לא קראו אחריו כי ריע מזליה כו׳ הוא סברת
רס ומאן מוכח שהוא כן ועוד דמאחר שיקראו גם אנשים אחרים ישעיהו אפשר לקרות הבנים ישעיהו על שם
תם אנשים . ולא דמי לירמיה שכתבתי דיש לכתוב מן הסתם ירמיה היינו משום דמלינו פעם אחד ירמיה
רמיהו הנביא · וגם מלינו בפסוקים אנשים אחרים שנקראו ירמיה ולא מלינו שום אדם אחד שנקרא ירמיהו .
ם מטעם שכתב הא״ה דבתלמוד השכחן כמה פעמים ירמיה כמו שנתבאר גבי יהונתן משא״כ גבי ישעיה · ומה
כתב הז״מ שהם מקובלים לכתוב ישעיה לא משמע כן מדברי רבנן קשישאי הנזכרים שהיה להם קבלה בזה ע״כ
יחה למעשה כמו שכתבתי שמן הסתם יש לכתוב ב׳ גיטין בראשון ישעיהו ובשני ישעיה · ואם אומר ששמו
עיהו או ישעיה כאחד מהדרכים שכתבתי גבי אליה יש לכתוב גט אחד כמו שאומר· ועיין בס׳ הא״ם סי׳ מ״ג
נ״ד בעולה לס״ת ישעיהו ונקרא בפ״כ שעיה יש לכתוב ישעיהו המכ׳ שעיה ועיין בס׳ ש״ע שכתב עליו דכל זה
א רק בנקרא לס״ת בתמידיות דבנקרא בתמידיות יש ראיה מקריאת החזנים אבל בנקרא רק באקראי
בעלמא ודאי דיש לספק דלמא שמו ישעיה ולריכים ב׳ גיטין . ועיין במנחה חדשה ס״ע סי״א בשם אביו אם

פעם אחד חסר מ"מ כיון שבש"ס מצינו בלא וא"ו כותבין בלא וא"ו וא"צ ב' גיטין וכן פסק אפ"מ ודומה ל
חזקיה · ואם שמו בוא"ו וכתב בלא וא"ו דינו כמו בשם חזקיה · **ישעיה** (כ) המכונה פראגין כן כותבין בא
אם נקרא בפת"ח ס"ש. **יחזקיהו** כן כותבין אם חותם עצמו כן · **יחזקאל** (כא) המכונה קהי
יונה מלא וא"ו · **יואב** מלא וא"ו · **יואל** מלא וא"ו :
יואש

מעגלי תשובה

שמו ישעיה או שעיה או ישעיהו ומתחילתו אין ראיה כי הוא בעצמו ספוקא מספקא ליה אין לכתוב שם אביו ויכתוב כינוי במקום שם אביו ואם רוצה ליתן ב' גיטין במקום שיש ב' ספיקות אין כאן חשש לעז · ועיין בדברי נחמיה סי' ל"א דהיכא דידוע בשלשתן הן בחתימה והן בעליה וגם מעריסה ששמו הוא ישעיהו ובפ"כ נקרא ישעיה פשיטא שצריך לכתוב ישעיהו דמתקרי ישעיה וכן בשקורין שעיה בלא יו"ד בראש. ועיין בשו"ת בית שלמה סי' קט"ז באבי המגרש שהיה נקרא בפ"כ שעיה ובא"י עלייתו ובחתימתו אם ישעיה או ישעיהו לכתחלה יש לכתוב ב' גיטין בראשון בן ישעיה שהוא עיקר ובשני בן ישעיהו . אבל א"צ לכתוב בשום גט המכונה או דמתקרי שעיה משום דידוע דבזמנינו נקראים כל אלו שעיה ואעפ"כ לא אשתמע שום אחרון לכתוב דאם צריך לכתוב בגט שם ישעיהו שיכתוב גם דמת' שעיה אלא ודאי דהא ליתא ובפרט שבדיעבד כשר בגט אחד בשם ישעיה לבד וכו' ע"ש ועיין בשו"ת הרי בשמים מהדו"ת סי' קע"ח באבי המגורשת שנקרא בפ"כ שעיה והחתימה הוא ישעיה ולס"ת נקרא ישעיהו די בגט אחד לכתוב בן ישעיה דמתקרי ישעיהו · משום דהא דכתב הב"ש דיש ליתן ב' גיטין הוא רק בא"י איך הוא חותם ולס"ת נקרא ישעיהו (עיין כאן בא"י בדין הב') משא"כ כשהוא חותם ישעיה בזה מבורר קריאת בני אדם והוחזק שמו ישעיה חסר וכו' והנה אף אם בכ"א קוראין לו רק שעיה מ"מ כיון דמקדימין זה השם יש לכתוב ישעיה כמבואר בב"ש באות ס' דכותבין ישעיה אפי' אם נקרא שעיה כיון דנכלל בישעיה אלא שבולעין היו"ד כמו בשם חיאל ורק אם כותבין דמת' כותבין שעיה כמו שהוא נקרא ממש ע"ש. ובמדינתינו שהיה כינוי שייקה לישעיה כן יש לכתוב לכתחלה ובה"א לסוף כמו ישעיה ואם כתב שעיקה בעיי"ן כדמות שם הקודש ג"כ כשר : כה) כותבין וכו' ועיין בס' ש"ע שכתב וז"ל והנה בא לפני שם המגרש ירמה בלא הרגשת יו"ד ושם הקודש הי' נודע לו ירמיהו וסדרתי בגט ירמיהו המכ' ירמה ו
דמסתמא ירמה הוי כינוי גם לשם ירמיה וכיון שהכינוי ב' שמות צריך לכתוב הכינוי (ועיין בס' אה"ש ג
מתמיה) ואם כי יש לומר דירמיהו וירמיה הוי כשם אחד ומש"ה אם כתב על ירמיהו ירמיה כשר בדיעבד
כיון דקיי"ל אינו מזיק עדיף טפי לכתוב הכינוי : כו) הוא יחזקאל וכו' ועיין מה שכתבתי לעיל באות ח'
עולה וחותם יחזקאל ונקרא בפ"כ חזקאל יש לכתוב לכתחלה המכ' חזקאל משום דחזקאל הוא כינוי גם ל
כמלא דיש להכינוי ב' שמות הקודש וכן מצאתי בס' חא"ש סי' קכ"ד שכתב וז"ל כתבו בגט יחזקאל יעקב ול
דמת' חזקאל והוא נקרא בפ"כ חזקאל אפי' בדיעבד פסול משום דיש לכינוי חזקאל עוד שם הקודש והיינו ו
והיכא

באר יצחק

מה שכתב בו ירמיה בלא וא"ו קודם . ואם נתן בשם ירמיהו קודם אז לכתחלה כותבין עוד גט בשם ירמיה . ואם נתגרשה בגט ירמיהו והוא ע
עיגון ושעת הדחק אין ולאו ובפרט בידו אם מ
אותה להנשא . אך היכא שידוע ששמו ירמיה ירמיהו אז אפי' בשעת הדחק אין מתירין אותה לה
וקרוב אני לומר דאפי' אם נשאת תצא : ואם ששמו ירמיהו בוא"ו וכתב גט אחד בשם ירמיה
כה) דלכתחלה כותבין גט בשם ירמיהו אבל בד
בשכבר נתגרשה בשם ירמיה והוא שעת הדחק להשיג גט אחר בשם ירמיהו יש להכשיר ואם שנקרא ירמיהו בא לו מחמת חולי דינו כדלעיל שעיה דחד טעמא הוא לפי סברת הב"י הנ"ל

(כ) המכ' פראגין ודע דהש"ש תמה על הא מהרא"כ"ח דמתקרי פראגין ולא המכ' ותירץ דברי הב"ח דאם הלעז הוא שם העצם לאנשים א
יש לכתוב דמתקרי ואין כותבין המכ' רק לכינוי שם העצם · אך הש"ש בעצמו בשם חיים קרא ס
חילוק זה וכן הרא"ש תופס כן לכתוב המכ' אף שם העצם לפעמים :

(כא) המכ' קהיסל . עפ"ג היכא דידוע דשמו ה
הוא יחזקאל והעולם קורין אותו קהיסל מתיבין הזיי"ן אז יש לכתוב בסמ"ך אבל אם מ
מתיבין הזיי"ן אחר היו"ד אז יש לכתוב בזיי"ן ק
וכ"ז הוא בידעינן דשמו הקודש כו) הוא יחזקאל
אם א"י ששמו הקודש הוא יחזקאל. אם שמו הקוד
קהת והעולם קוראין אותו קהיתל אז א"צ לכתוב שהוא שם קטנות וגעגוע רק אם רוצה לכתוב יש לכתוב קהיתל בתי"ו וביו"ד אחר הה"א אם ה
הוא בחיר"ק ואם הקריאה הוא בקמ"ץ יש לכתו
יו"ד

אש (כב) מלא וא"ו רש"ל פ"ש · **יונתן** כי **יהונתן** בן שאול נכתב בה"א ונכתב בלא ה"א. גם מצינו

באר יצחק

ך. ואם א"י משמו הקודש לא מן יחזקאל ולא מן
שם והעולם קוראין אותו קהיתל יש לכתוב קהיתל
תי"ו כיון שיש להסתפק שהוא נקרא ע"ש קהת ע"כ
ריך עדיף לכתוב בתי"ו ובמדינתינו דלא שכיח כלל כינוי
היתל ליחזקאל פשיטא דיש לכתוב בתי"ו ולא בסמ"ך:
(כב) מלא וא"ו וכו'. עט"ז שכתב בשם הב"ש לקמן
בסוף אות זה דהיכא דידוע דשמו יהונתן יש
כתוב כן אבל בסתמא יש לכתוב בלא ה"א והוא מש"מ.
מסקנת הט"ז בשם יונתן הוא כך · היכא דהקריאה
פי העולם הוא יונתן או שעולה לס"ת ואומר כך שני
גט אחד בשם יונתן לבד. אבל היכא דמספקא לן האיך
וא נקרא אם יונתן או יהונתן כגון באחד המגרש וכן
בעלים ובחתימתם · או אפי' במגרש עצמו בנקרא הוכה
אין ידוע חתימתו בשם הקודש ועליה לס"ת יש ליתן
שני גיטין אחד בשם יונתן ואחד בשם יהונתן · ולאיזה
מהם יקדים. הדין כך היכא שהכינוי שלו הוכה ויש
ספק איך שמו הקודש אם יונתן או יהונתן אז צריך
ליתן קודם הגט יהונתן דמשמע קצת מהס"מ דמי ששמו
החול הוכה כז) רגילות הוא שם הקודש יהונתן. אבל
היכא דיש ספק בלא כינוי הוכה אם שמו יונתן או יהונתן
כגון בשם אביהם אז צריכין ליתן את הגט יונתן קודם:
מסתמא

מעגלי תשובה

והיכא דיש להכינוי עוד שם הקודש צריך לכתוב הכינוי. אולם בס' אה"ע כתב דאפי' אם שכיח שגם למי ששמו חזקיה קורין אותו חזקאל מ"מ לזה ששמו יחזקאל א"צ לכתוב דמת' חזקאל וע"ש הטעם ועיין עוד בס' הנ"ל שמביא מעשה באיש אחד שהיה נקרא בשעת המילה יחזקאל פייביל בן ליון. ושוב נקרא בפ"כ אלטר ונשתקע שם המילה וכאשר בא לבית חותנו ושאלוהו איך שמו לקרותו לתורה · השיב ששמו פייביל בן ליון. והחזן מדעת עצמו קראו שרגא פייביל בן ליון. אח"כ גירש את אשתו וכתבו כן בגט שרגא פייביל בן ליון דמת' אלטר · אח"כ נודע ששמו ממילתו הוא יחזקאל פייביל בן ליון זהו תורף השאלה אלא שנחלקו אם נתחזק שם בבית חותנו ג' פעמים לתורה בשם שרגא פייביל בן ליון או לא. והנה בשו"ת שואל ומשיב כרך א' חלק א' סי' ק"נ השיב בענין זה וז"ל ואני מוסיף אף אם הוחזק דהוחזק לא שייך רק מה שהוא מחזיק עצמו. אבל מה שקורין אותו לס"ת והדבר ידוע שהקורא טעה וחשב ששם פייביל שם הקודש שלו שרגא כדרך איזה אנשים. ואלו ידע שנקרא בשם יחזקאל היה קורא לו יחזקאל וא"כ לא מיקרי הוחזק בשם כלל. ובס' חא"ש סימן קס"ז כ' בענין זה אבל בנ"ד אטו הוי החזקת שמו מכח הקורא בהרים קול וכו' א"כ השכים הוא על כך והוחזק עצמו שמו כן כיון דקרי לי' ועני · ובשו"ת ד"ח סי' ס"נ כתב בענין זה וז"ל אם הוחזק תלתא זימני בשלשים יום שרגא פייביל דהוי הוחזק ולא נודע להם בשם אחר ודאי כשר הגט. והוא ז"ל בעצמו בספרו אה"ע מפלפל הרבה בענין הזה ומסיק וז"ל ועכ"פ הנה מאי דפשיטא לי' לבעל חא"ש ולבעל ד"ח דאם הוחזק ג' פעמים בשם שרגא פייביל הגט כשר לפענ"ד צ"ע. ויותר נראה לי כבעל שואל ומשיב דחזקה בטעות לא הוי חזקה. ובנידון הגט שכתבו אח"כ יחזקאל פייביל המכונה אלטר ועררו עליו לומר דשם יחזקאל פייביל כבר נשתקע נראה ג"כ נכון מה שכתב בשו"מ דלא חשיב נשתקע כיון דכ"ע ידע דמי שנקרא אלטר יש לו שם עצם אחר. אבל נראה דזהו רק אם לא אתחזק בשם שרגא פייביל אבל כאן אתחזק בשם שרגא פייביל אזלא לי' סברת המהרי"ק כי הרואה בגט יחזקאל פייביל יאמר אין זה המגרש וכזה אראה לענ"ד מחוורתא לכתוב אלטר לחוד כמו שנקרא בפ"כ ועיין בשו"ת ב"ש סי' קכ"ז בדבר הגט מאיש אחד שר שם האיש יחזקאל בן מנחם מענדל אשר נשא אשה מכפר הסמוך לפה ולא מיתדר להו והתפשרו בפני האיש הנ"ל יתן גט לאשתו וסדרנו הגט וכתבו בהגט שם הבעל יחזקאל בן מנחם המכ' מענדל. ואח"כ אחר נתינת הגט הוציא לעז על הגט ואמר ששמו מלידה משה יחזקאל וברח מפה. ודרשתי בכאן אחר שמו בחתימתו וקריאתו לס"ת וא"א לעמוד על הבירור · וע"ש מה שמאריך להתיר הגט ועיקר בנינו הוא דמי שיש לו ב' שמות מן העריסה והכל קורין אותו באחד מהם הוי אותו שם כחניכה וכשר. וה"ה בנ"ד דהכל קורין אותו בשם יחזקאל לבד וכל בני העיר אשר נתגדל בשם לא ידעו משם אחר רק בשם יחזקאל. אף אם היה עולה לתורה וחתם בשם משה יחזקאל הוי כשר בדיעבד · והא ניחא אם היו קורין אותו יחזקאל שוב כשכתב בגט יחזקאל הוי כחניכה עכ"פ · אבל מה נעשה שבמדינתינו קורין לכל יחזקאל חזקאל א"כ מסתמא גם לו קורין חזקאל אם כן כשנכתוב בגט יחזקאל כמלא דליכא לא עיקר השם ולא כינוי שהכל קורין בו וכו' ע"ש שמצדד לצדדי היתרים להתיר הגט ולבסוף כתב אמנם האמת כלפענ"ד דאף אם יתברר שעלה לס"ת בשם משה יחזקאל כיון שבפ"כ לא נקרא רק חזקאל ואין אתנו יודע משם אחר כשר בדיעבד הגט שנכתב בו רק יחזקאל לבד: כז) רגילות הוא שם וכו' עיין לעיל באות ה' בשם הובים במעגלי תשובה מה שזכרתי בשם ביאור הס"מ ובשם אהלי שם. ולענין כתיבת שם

הובים

מציגו בד"ה בה"א ובלא ה' ובש"ס מצינו בלא ה'. לכן (כג) מסתמא כותבין בלא ה' ואם שמו בה' וכתב בלא ה' דינו כ
בשם חזקיה. ואם קצתן קורין אותו בה"א וקצתן בלא ה' יש לחוש דשמו בה"א משום דדרך הוא לקצר ולא להוסיף.וא
איה שמו בלא ה"א איך הם מוסיפים אלא שמו הוא בה"א. מיהו כיון דסתם יונתן הוא בלא ה"א לכן צריך
גיטין. וכן הדין ביוסף אם קצתן קורין אותו יוסף וקצת יהוסף מהרי"ט· **יונתן** (כד) דמתקרי **נתן** המכו
ואלק ושם ואלק עיין באות ו'· **יוחנן** מסתמא בלא ה"א אחר היו"ד (כה) ואם חותם עצמו בה"א כותב
כן· **יוחנן** דמתקרי חנן כי הוא שם בפני עצמו· **יוחנן** (כו) המכונה **יכנא**· **יועץ** מלא וא
המכונה שילמן המכ' **יולין**· **יחיאל** ואין כותבין המכ' (גם"ש כתב שט"ס ברש"ל וצ"ל דמתקרי ו
הוא לעיל אות ח') **חיאל** כמ"ש באות ח' ואין כותבין (כז) המכ' **איכל** שדרך למשוך היו"ד בראש המל
בחיר"ק כאלו הוי אל"ף מש"ה הוי איכל כמו יחיאל. וכשכותבין לסימן פסקו הש"ע והלבוש דכותבין בכ"ף ול[א] בחי"ת

מעגלי תשובה

הוביה אם ביו"ד אחר הבי"ת או בלא יו"ד עיין באר יצחק שם: כח) דרך הוא כו' ועיין בביאור הס"מ שכתב דמ"ש הר"מ יהונתן המכונה נתן שלא כדקדוק הוא וצ"ל דמתקרי נתן. וכן מ"ש גבי שם ואלק בשם הר"מ יהונתן המכ' ואלק אפשר דלא חש לדקדק אם לכתוב יהונתן או יונתן· אבל העיקר לכתוב מן הסתם חסר ה"א: כט) תליא בפלוגתא דלעיל וכו' ועיין בספר ש"ע שכתב דבריו תמוהים מה פלוגתא יש לעיל בזה דכיון דנקרא בפ"כ יוחנן הוי כמניכה שהכל קורין בו וכשר כמש"כ הט"ג עצמו שם דבחותם ועולה חזקיהו ונקרא בפ"כ חזקיה וכתב חזקיה לבד כשר לכתחל' ליתנו ולכתחלה יש לכתוב חזקיהו דמת' חזקיה וכן כאן בחותם תמיד יהוחנן ונקרא בפ"כ יוחנן יש לכתוב על דרך זה: ל) שנקרא יכנא בפת"ח וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב דגם אם נקרא יכנא בחיר"ק נ"כ לא קשה על הב"ש. כי הב"ש שכתב שדרך למשוך היו"ד נובעים דבריו מתה"ד וכוונתו כי שם יחיאל רגילין לקרות כאלו כתוב יחִיחִיאל ומזה יצא הכינוי איחל ולכן לא הוי רק קיצור ... השם. וזהו הוא רק מפני שהיו"ד הוא בשו"א והחי"ת בחיר"ק משא"כ יכנא שהיו"ד הוא בחיר"ק והכ"ף הוא בשו"א נח· ועוד הרי ביוחנן היו"ד בחול"ם· ועוד אדרבה אם קורין יאיכנא לא דמי ליוחנן. דביאיכנא נרגש א' בראש וביוחנן יו"ד בראש ובחול"ם ועיין בס"ק זה בבאר יצחק בסופו דלדידן יש לכתוב יחנא בחי"ת ועיין בס' אה"ש שכתב דלא נהירא דמ"ש מניכל ועי' בס' הכ"ל שמות אנשים אות ח'· ועיין בס' ש"ע באות ז' שכתב דאם חותם ועולה יוחנן ובפ"כ נקרא יוחא יש לכתוב דמתקרי יוחא משום דשם בפ"ע הוא בד"ה א'

באר יצחק

(כג) מסתמא כותבים כו'. כן מבואר בתה"ד וסיים בה אם לאו שידוע שהשם יהונתן או עלה כ[...] לתורה דבהא תליא מלתא בכל ספיקות השמות דאי לאו אלא שם שמחזיק לעצמו:

(כד) דמתקרי נתן עט"ג שכתב הדבר פשוט דמי שנקרא נתן ואף אם יש לו שם הקודש אחר שאין לכתוב רק נתן· והכא מיירי שידוע ששמו הקודש יהונתן והעולם מקצרין וקורין אותו נתן דאע"ג דקיצה"ש א' לכתוב מ"מ זה צריך לכתבו כיון שנתן הוא שם בפ"ע וכמו אלחנן חנן. ומ"ש הב"ש יונתן המכ' ואלק בש"ע כתב בשם דמש"א בשם סדר הגט ז"ל יהונתן המכונה ואלק בה"א אחר היו"ד ובז"מ כתב נ"כ יהונתן המכ' ולק בה"א ולא יונתן. ואפשר דלאותם שנקראים ואלק כח) דרך הוא ששמו הקודש יהונתן בה"א וכו':

(כה) ואם חותם א"ע וכו'. עט"ג שכתב דמהב"ש משמע דאין לכתוב יהוחנן בה"א ע"י החתימה לבד אלא אם גם הקריאה שבפ"כ הוא יהוחנן אולם מהב"ש כאן משמע דעפ"י חתימתו לבד כותבין בתוספות ה"א אעפ"י שנקרא בפ"כ יוחנן. ואם חותם עצמו יהוחנן ובפ"כ נקרא יוחנן וכתב יוחנן (לדעת הב"ש ודו"ק) כט) תליא בפלוגתא דלעיל בחותם חזקיהו וכתב חזקיה:

(כו) המכ' יכנא. עט"ג שכתב ומ"מ צ"ע לפי מה שכ' הב"ש לקמן דאיכל הוי קיצה"ש מיחאל לפי שדרך למשוך היו"ד בראש המלה בחיר"ק ומש"ה א"צ לכותבו א"כ מה"ש בזה שראש המלה הוא ביו"ד כמו ביוחנן מו י"ל שיכנא הוא קיצה"ש מיוחנן וא"צ לכותבו כלל· ואפשר דמיירי ל) שנקרא יכנא בפת"ח ולכך חסר א' אחר היו"ד והוא הברה אחרת קצת ומש"ה צריך לכותבו רק דלדידן צריך לכתוב בחי"ת יחנא כיון דבמדינתינו יש הפרש בין חי"ת לה"א:

כז) המכ' איכל כו'. כ"כ בס"מ בשם דמש"א ובלבוש. וכתב בלבוש הטעם דדוקא כינוי איכל כותבין שמיד בהתחלה יש אות מה שאינן ביחיאל משא"כ באיכל שהאל"ף מוסף יו"ד בראש התיבה בחיר"ק. ומהב"ש נראה שתופס עיקר כהרמ"א והלבוש והכי נהוג עלמא ולכתחלה אין לשנות ולכתוב בכ"ף. ומיהו אם נשלח גט ממקום

בחי"ת. אבל כותבין יחיאל המכ' מיכל. המכונה בונין המכ' בוניאן. המכ' מעקל. או מיקל · **יקותיאל** (כח)
המכונה **קוסקי** אם דוחקין הקוף בחיר"ק ואם לא דוחקין בחיר"ק כותבין באל"ף קיסקא ועיין אות ק' :
יקותיאל (כט) המכ' **קויפמן** המכ' **קוסמן** המכונה זלמן המכונה זיסקינד . **יקר** כתב רש"ל
בלא יו"ד אחר הקוף אבל בס"מ כתב ביו"ד וכ"כ בט"ז על שם הבן יקיר לי אפרים . ובעל דמש"א
כתב דתליא בהדגשת החיר"ק בטבטא ס"ש וכ"כ בס"מ (ל) **יקיר** המכ' **ווידל** (לא) המכ' **זעליקמן**
וכשהוא כינוי לשם אחר כותבין דמתקרי דהוא שם הקודש ס"מ · **ירחם** (לב) חסר וא"ו רש"ל . ואם
נקרא הרי"ש בשור"ק פסק הס"ש דכותבין וא"ו אחר הרי"ש והס"מ כתב דגם בכה"ג כותבין
חסר

באר יצחק

ממקום אחר ונכתב איחל בחי"ת והוא מקום עיגון קצת יש להסביר במדינתינו שמבדילין בין חי"ת לה"א במבטא הא לאו הכי אין להקל מכיון שנתפשט המנהג לכתוב איכל בכ"ף ובגט כתוב בחי"ת יש קצת לעז שיאמרו שהגט הוא ממקום שנוהגין שם לכתוב בחי"ת · ואם חותם עצמו בחי"ת נראה דבזה גם הד"מ ולבוש מודים שאין לשנות חתימתו לא) ובשכותב מיחל או איחל בח' צריך לכתוב עליו דמתקרי · והיכא דשמו הוא יחיאל וכינויו הוא מיכל ולא כתב רק יחיאל והכינוי מיכל לא כתב כשר בדיעבד כשנתגרשה :

(כח) המכונה קוסקי וכו'. עט"ג דאם ידוע חתימתו אזלינן בתר חתימתו ואם א"י חתימתו אם באל"ף בסוף או ביו"ד אז אזלינן בתר המקום שכותבין בו הגט · אם בארץ רוסיא שדרך לדחוק שם הקו"ף האחרון בחיר"ק צריך לכתוב קוסקי. ואם בפולין לב) ושאר ארצות יש לכתוב קוסקא באל"ף בסוף :

(כט) המכ' קופמן עט"ג לפי הברת מדינתינו לג) אין לכתוב יו"ד אחר הוא"ו אם לא שחותם כן . ומ"ש הב"ש המכ' קוסמן ט"ס ול"ל המכ' זוסמן :

(ל) יקיר המכ' כו' ובמדינתינו שכיח שם זה של יקיר והיינו היו"ד בפת"ח ואותם שנקראים יקר נראה שהברתם היו"ד הוא בקמ"ץ. ונראה דהנך שנקראו יקיר בפת"ח אע"ג שכפי הברת העולם אין נוהגין במדינה זו לדחוק החיר"ק מ"מ יש לכתוב יקיר לפי שקריאתו על שם הכתוב הבן יקיר לי וא"כ עיקר הנחת שמו ביו"ד וכו' משא"כ כשכתוב יו"ד רגילות לקרות בפת"ח ומ"ש הב"ש המכ' ויידל בגליונותינו לא שמעתי לד) רק פייטיל :

(לא) המכ' זעליקמן כו' . בס"ש בשם מהרי"י חיות כתוב זעלקמן בלא יו"ד אחר הלמ"ד . ובס"מ איתא זעליגמן או זעליקמן ועיין לעיל אות ז' :

(לב) חסר וא"ו עט"ג כו' ובמדינתינו לא שמעתי לקרות ירוחם בחול"ם רק הכל קוראין ירוחם בשור"ק או במלאפו"ם וכן שגור הקריאה בפי כל רבינו ירוחם לכן לדידן נראה לדינא שיש לכתוב לה) מן הספק ירוחם מלא . ואם חותם חסר מבואר מהב"ש כאן דיש לכתוב כן אף שנקרא בשור"ק לא בחול"ם כיון שיש לקרות החסר

מעגלי תשובה

א' קפיטל מ' פסוק י"ז: לא) ובשכותב מיחל וכו' ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' קט"ז שכתב ע"ד מי שנקרא לש"ת יחיאל ובל"א מאכל וכן חותם עצמו · פשוט דיש לכתוב יחיאל המכ' מאכל כמו שנקרא בפ"כ וכמו שחותם עצמו ואין תולין בטעות . ועיין בס' אה"ש אות מ' בכינוי מעכל · ועיין בס' חא"ש סי' קמ"ג איש אחד נשא אשה פה והוא היה מעיר אחרת והי' מוחזק בכאן בשם יחיאל מיכל הכהן וכן עלה לתורה וכן נכתב בכתובה וגירש בעיר אחרת סמוך לפה · והשיבו הב"ד באלה ובשבוע' אולי יש לו עוד שם אחד · ובאיזה ימים כתב אגרת מעיר מולדתו שיש לו עוד שם זאב . והי' נב"ע בשם שנשתקע שם זאב ולא עלה לתורה בשם זאב רק בקהלה אחרת שגירש אשתו הראשונה כתב שם ב' השמות אין בו חשש ומותרת להנשא : לב) ושאר ארצות וכו' ועיין בס' ש"ע אות זה שכתב ועכ"פ בין בארץ רוסיא ובין בשאר ארצות צריך לכתוב קוסקא בסמ"ך ולא בתי"ו אע"ג דהוא כינוי ליקותיאל רק כיון דהכינוי לא דמי כ"כ לעיקר השם כותבין בסמ"ך שנקרא במרוצה יותר דאם נכתב בתי"ו יש לטעות ולקרות בתי"ו דגושה ע"ש : לג) אין לכתוב יו"ד וכו' ועיין בשו"ת מים חיים סימן ס' וס"ג שלפי הברת מדינת וואלין יש לכתוב קויפמן ביו"ד אחר הוא"ו וכן שם טויבא וכן הודה לו הגאון ט"ג ועיין שמות נשים אות ט' ובמעגלי תשובה שם : לד) רק פייטיל ועיין חוקי דרך בשם אמיו דיש עוד כינוים ליקיר המכונה אייזל המכונה סעליקלין. ומדברי הס"ש והס"מ מוכח דגם יקר בלא יו"ד אחר הקו"ף קורין היו"ד שבתחלתו בפת"ח אבל שיהיה נקרא בקמ"ץ לא נמצא. אה"ש דלא כהט"ג: לה) מן הספק ירוחם מלא וכו' ועיין בקב נקי בפתיחה דף א' ע"ג שכתב שם. מתשובה זו למד מגן אברהם אייבל הרב כמהר"ר מוטאל בדיני גיטין דלכתוב המלא חסר אין קפידא אבל לכתוב החסר מלא יש קפידא. בשם קאליי ואיריניי יש קפידא כמ"ש הרא"ה בח"א סימן ל"ו ודקדק כן בספר מגן אברהם מתשובת הרשב"א ז"ל שכתב מהריב"ל ז"ל בחלק א' ריש כלל ה' ומשם מהרמ"ש נר"ו כתב שלא הסביר הרשב"א ז"ל כן אלא בתיבת שאין עיקרו של גט אבל בעיקר הגט פוסל

אפר׳ מיהו נראה עיקר דכותבין וא״ו כיון דבמבטא הוא כאלו היה וא״ו . ואם יודעין חתימתו אזלינן אחריו **ירחם** (לג) המכ׳ **וישלי** ס״ש . (לד) **ירחמאל** המכ׳ זיסקינד המכ׳ גוצליק . כתב בפסקי מהרי״א מסתמא כותבין חסר יו״ד אחר המ״ם . ובשם מהרז״ך כתב (רש״ל) מסתמא כותבין ביו״ד . וכתב הס״ש אם מדגישין בחיר״ק כותבין ביו״ד כי פליגי בשאינו ידוע אם היו מדגישים בחיר״ק . והס״מ כתב מן הסתם כותבין ביו״ד במדינות אלו . **יאר** כתב בס״ש אם נקרא האל״ף בחיר״ק (לה) כותבין יו״ד אחר האל״ף ואם לא כותבין אפר׳ יבריכיהו . יגדליהו ׳ ישמעיהו . כן מצינו בקרא . ומ״מ בסתם לא חיישינן כלל אם לא בידוע ׳ רש״ל . **ידידיה** (לו) לקמן מבואר אם כותבין בשני תיבות : **ידיק** כינוי ליהודה ׳ **יהואש** אם ידוע דשמו

מעגלי תשובה

פושל . ושמו ושמה היינו עיקר של גט. ובשם מהרש״ג נר״ו כתב דהיכא דבקריאת השם בפה אין חילוק בין מלא לחסר דרך משל ׳ בנימין. משלם ׳ ירחם ׳ דבין מלא ובין חסר המוצא אחד אין קפידא לעשות המלא חסר והחסר מלא . עוד כתב הרב מהר״א מאפ״ל ז״ל דדוקא בשם משה ואהרן משלם ירחם שלעולם הם חסרים איכא קפידא לעשותן מלאים אבל היכא שיש מלא וחסר אין קפידא אם נכתב מלא או חסר וכ״כ מהרמ״ש נר״ו . וכתב אפי׳ בשמות שנכתבו לעולם חסרים צריכים לכתחלה לכתבם חסרים ואם אירע שכתבם מלאים בשעת הדחק מתגרשת בו (כנה״ג סי׳ קכ״ט הג״ה ב״י אות קס״ה) ׳ ועיין בס״ש דהמנהג בעיר בודין שהיה נקראים ירחם היו״ד בחיר״ק והרי״ש בשו״א ומ׳ בצי״רי וכותבים שם חסר ודאי : לו) יש לכתוב כן ׳ וכ״ז למנהג האשכנזים דוא״ו אחת מורה לפ״א רפה . אבל למנהגינו יש לכתוב פישל ועיין בקוה״ש מבד״א בסימן מ״ע דמי ששמו בפי כל פישל ובן עולה וחותם בשם הזה. ואח״כ נשא אשה בעיר אחרת וקראהו שם לתורה ירוחם פישל כי כן היה שמו מעריסה ׳ אך בפי כל הי׳ נקרא גם שם פישל לבד . וחתם שם ג״כ בשם הזה לבד. ואח״כ חזר האיש למקומו הראשון מחמת קטט ושלח גט לאשתו . ובשעת כתיבת הגט לא נודע בבירור. אם יהיה נתינת הגט ליד האשה על ידי שליח במקומה מקום דירתה . או שתסע האשה עם השליח ממקום דירתה למקום אחר לקבל שם הגט מאיזה טעם ואח״כ תחזור למקומה . יש לכתוב פישל דמתקרי ירוחם פישל ועיי״ש בפנים טעם הדבר באריכות : לז) דמסתמא מלא . ועיין מהר״ש בביאורו שהקשה דאפי׳ אם מחזיק שמו בחיר״ק אין ראוי לכותבו ביו״ד שהרי יש חיר״ק שהוא תנועה קטנה בלא יו״ד כגון בלהה זלפה . ועיין בס׳ אה״ש שמיישב זה דהא האל״ף שלאחריה אינו מקבל דגש ובע״כ שהחיר״ק הוא תנועה גדולה ועוד נראה

באר יצחק

החסר ג״כ בשור״ק ואפשר אם חותם ירוחם וכתב בגט חסר ל״ע דבכה״ג ודאי יש חשש שיאמרו שזה הכתוב בגט נקרא בחול״ם מפני שזה הנקרא בשור״ק חותם בענין אחר ׳ ומ״מ נראה במדינתינו דלא שכיח כלל מי ששמו ירוחם בחול״ם הרי״ש אין לחוש לזה בדיעבד כיון שגם בלא וא״ו יש לקרות בשור״ק :

(לג) המכ׳ וישלי. היינו אם נקרא כן השי״ן בחיר״ק אז צריך לכתוב בי׳ אחר השי״ן אבל אם נקרא וישל לו) יש לכתוב כן : (לד) ירחמאל וכו׳ . הנה בזה השם יש פלוגתא בין הפוסקים אם לכתוב ביו״ד אחר המ׳. שדעת המהר״י בסתם לכתוב חסר אם לא שאומר ששמו ביו״ד או שעולה או שחותם כך אז יש לכתוב מלא . ודעת מהרז״ך הוא להיפך בסתם יש לכתוב מלא אם לא שאומר או שחותם או שעולה אז יש לכתוב חסר. ועיין בד״מ שהביא מס״ג של מהר״י מינץ שכתב לז) דמסתמא מלא והוא כדברי מהרז״ך :

(לה) כותבין יו״ד אחר וכו׳ הנה בשם יאר אעפ״י שאין מדגישין החיר״ק שתחת האל״ף אפ״ה יש לכתוב ביו״ד והיינו בסתמא ׳ ואפי׳ בשם אבי המגרש או אבי האשה שלא נודע לנו אם נקראו בחיר״ק או בציר״י בסתמא יש לכתוב ביו״ד כיון דשם יאיר הנזכר בתנ״ך הוא ביו״ד . אבל אם יש קבלה להמגרש שנתנו לו בשעת המילה שם יאר בלא יו״ד כותבין בלא יו״ד. ס״ש בשם ז״מ ׳ וכן אם קורין האל״ף בציר״י אז אפי׳ בלא קבלת אבותיו כותבין בלא יו״ד ׳ ס״ש :

(לו) לקמן מבואר וכו׳. עיין לקמן סוף הסדר האיך יש לנהוג בכתיבת שמות האלו ׳ ע״ג ׳ והנה לקמן מסיק באריכות והעתיק כאן בקצרה . ידידיה יש לכתוב תיבה אחת והרוצה לחוש לח) יניח ריוח מעט פחות מב׳ תיבות . אך באופן שיראה יותר תיבה אחת מב׳ תיבות ׳ ובב׳ שיטין ודאי פסול ׳ ואפי׳ בכשאר

או

שצריך לכתוב יו״ד להבדילו משם ירחמאל שהמ״ם בשו״א ועיין בס׳ ש״ע שכמה אנשים נקראים רחמיאל ואם חותם ועולה ירחמיאל יש לכתוב כן בגט ותלינן הקריאה שבפ״כ בפליטת היו״ד שבראש התיבה כמו שפיה. חיה וכו׳ . ועיין בס׳ מ״ח סי׳ י״ג באחד שהיה נקרא בפ״כ רחמיאל בלא יו״ד בתחלתו ובן עולה וחותם יש לכתוב כן . ועיין בד״ח שכן מבואר בנ״פ גבי יצחק חקין : לח) יניח ריוח מעט וכו׳ ומהר״ם ר״י בביאורו האריך בזה

ומסקנתו

דשמו כן אבל מן הסתם יש לכתוב יואש בלא ה"א : (לז) **יום טוב** . שם טוב . סימן טוב . בן ציון :

(אות כ) (א) **בדרלעומר** . **כהנה** . (ב) **כלב** . **כלוחי** שם בד"ה (ג) ואם נקרא ביו"ד כותבין **כלוחי** ומתקרי **כלוחו** ריש"ל . (ד) **כרמי** כינוי למשה :

(ה) **כרעפר** . (ו) **כשר**

כתריאל

באר יצחק

או בשעת הדחק צ"ע להכשיר . ובב' תיבות ממש כחד היינו אפשר שיש להכשיר בדיעבד כשנשאת או בשעת הדחק אבל אם אפשר להשתדל גט אחר צריך גט אחר דהקריאה בפ"כ מסכמת עם עליה וחתימה :

(לז) יום טוב. ושם יום טוב לע) או סימן טוב או בן ציון יפריד קצת בענין שיהיה נראה יותר ב' תיבות מתיבה אחת . ושם טוב יש לקרב שיהיה נראה כתיבה אחת . ועי"ה במקומן אבאר :

אות כ (א) בדרלעומר ועיין ב"ש סוף הסדר שכתב ג"כ בשם בדרלעומר יעשה ריווח מעט ולפי שאין שם זה מצוי כלל ע"כ אין צ"מ כ"כ רק הב"מ הוא לענין עמנואל לכן קצרתי. ע"ש. ולענין הלכה למעשה מסיק הנ"פ בס"ק קל"ד בשם עמנואל פדהצור עמינדב וכיוצא יכתוב בגט בהפסק מעט שיותר יהיו נקראים לתיבה אחת מב' תיבות :

(ב) כלב . המכונה וייביל ע"ג :

(ג) ואם נקרא וכו' הנה בעזרא כתוב כלוהי ביו"ד בסוף וקרינן כלוהו בוא"ו וכתב מהרש"ל דכותבין בגט כלוהי (כדכתיב) דמתקרי כלוהו (כדקריא) אבל זה שכתב הב"ש כלוחי צ"ע א) דלא נמצא זה כיש"ש :

(ד) כרמי כינוי . הנה שם כרמי הוא שם הקודש כמו לכרמי משפחת הכרמי ע"כ צ"ע על הב"ש במה שהעתיק כאן כרמי הוא כינוי למשה . ואי איתרמי דכרמי הוא שם טפל צריך לכתוב עליו דמת' ולא המכ' :

(ה) כרעפר . עיין לעיל אות ד' שהוא כינוי לדוד ואם מדגישין הפ"א באיר"ק ב) כותבין יו"ד לאחריה :

(ו) כשר . ואם כשר הוא שם הטפל לאשר עיין באות א'

מעגלי תשובה

ומתקנתו לדינא מיהו ודאי אם כתב ידידיה ב' תיבות נראה דכשר . דאעפ"י שכתבתי דמה שהוא באמת ב' תיבות אם כתב תיבה אחת פסול מ"מ גבי שם ששורשו מב' תיבות אעפ"י שהוא באמת תיבה אחת פסול מ"מ אם כתב אותו בעין ב' תיבות כשר והאריך והיה ואם כן ע"כ דמ"ש הכותב חד תיבה בגט לא הפסיד ר"ל היה לכתוב כן לכתחלה . וכל זה דלא כמ"ש מהר"י ברונא בשם מהר"ר דוד שפרינן דמשמע דב' תיבות עדיף טפי . ולא כדמסיק מהר"י ברונא בעצמו שטוב ליתן ב' גיטין . ולא כמ"ש הלבוש וז"ל שמות שהם נראים כב' תיבות והם שם אחד כגון ידידיה או פדהצור ועמינדב ועמנואל יכול לכתבם כתיבה אחת. ואם ירצה לחלוק אותם ולכתבם כב' תיבות הרשות בידו . ועיין בס' אה"ש שכתב בשם פדהצור ועמינדב אם כתבן כב' תיבות פסול אפי' בדיעבד ואפי' בס"ת אם נמצא כן צריך להוציא אחרת ודלא כע"כ . ועיין לקמן אות כ"ף במ"י ס"ק א' : לע) או סימן טוב וכו' ועיין בס' ש"ע אות זה שכתב וז"ל ואני נבוך בשם יו"ט דקריאת העולם בפ"כ משתמע יותר לנו"ן יון טוב וכדרך שקורין הימים טובים לישראל יון טוב ואם כי הקריאה בטעות מ"מ הכל קוראין כן . והנה כחותם או עולה לס"ת יום טוב בדיוק או ידענו דשמו מלידה היה בדיוק נראה לי פשוט דאין להשגיח בזה בקריאת העולם בטעות . כי קא מספקא לי באין עולה וחותם ושמו מלידה אינו ידוע אם הי' בדיוק מה דינו . דאף דכל בר אורין יודע שהקריאה בטעות מ"מ המון עם ולאנשים אשר אינם בני תורה ולהם יהיה נראה לשינוי להוציא לעז כי לא ידעו זאת וכו' מ"מ יש להחמיר לכתחלה וליתן ב' גיטין בזה ע"ש :

אות כ א) דלא נמצא כו' ועיין בס' אה"ש שכתב וכל זה אם לא ידעינן חתימתו אבל אם חותם עצמו ביו"ד לא יכתבו רק ביו"ד ועי' בס' ד"ת מה שכתב בזה : ב) כותבין י' וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל ומה שהקשו האחרונים כיון שהוא שם לעז הו"ל לכתוב בקו"ף קרעפיר ולא בכ"ף ומחמת זה באמת המהר"ם בביאורו כתב לכתבו בקו"ף . (והא לך את לשון הזהב של מהר"ם בביאורו. באות קו"ף כתב וז"ל כתבתי על פי מה שכתב הזכרון משה דוד המכונה כרעפיר. אך שניתי את טעמו וכתבתי קו"ף במקום כ"ף. קרעפיר. משום דמסתמא רצונו לומר שקורין הכ"ף דגש . דאם היו קורין רפה לא היה כותב כ"ף מאחר שהוא שם לעז כמ"ש גבי חוואלאש שבתחלת התיבה אין רגילין לכתוב כלל כ"ף רפה אלא חי"ת . מיהו לא כתבתי כרעפיר בכ"ף אע"פ שקורין דגש כי בלשון לעז נמי אין רגילות לכתוב כ"ף דגש כדי שלא לטעות לקרות רפה . אלא כותבין

(ז) **כתריאל** אע"ג דעיקר השם אכתריאל אולי משום קדושת השם לא רצו לקרות בני אדם כך . ויש שנקראו **כשריאל** ויש קסריאל ע"ש הקיסר מן אל וצריך לחקור אחר שמות אלו · וכתב בט"ז מסתפא כותבין **כתריאל** ואם חותם א"ע באיזה שם מאלו יש לילך אחר חתימתו ולא כס"מ · **כולה** שם בה"ה וקרינן כולהו לכן כותבין כולה דמתקרי כולהו כיון דאיכא קרי וכתיב כותבין הכתיב תחלה ועל הקרי דמת' רש"ל :

(אות ל) **לוי** וא"צ לכתוב (א) המכונה **לויא** דהוא ממש כמו **לוי** רש"ל (ב) **ליב** בלא אלף ויש ליוא בחד יו"ד וחד וא"ו ויש **לווא** ובקצת **ליווב** ויש **ליבלין** ויש לעבלין

מעגלי תשובה

כותבין קו"ף במקום כ"ף) וא"כ מה זה שכתב בכ"ף ולדעתי י"ל שהוא בכ"ף רפויה עכ"ל : ג) דמתקרי כשר וכו' ועיין בס"ש שתמה על בעל דמש"א במה שכתב בשם זקינו המכונה כשר ולא דמתקרי ותמה עליו הס"ש דהיה לו לכתוב דמתקרי כשר אחר דכשר הוא לשון קודש וכן הביא הט"ג כאן וכתב ושמא דלאו דוקא נקט. ולפי מה שמצאתי בס' אה"ע כלל ז' ס"ק כ"ד לחלק בין כינוי לשם העצם. וכוונתו היכא דאינו שם מעולם רק כינוי אפי' הוא לשון הקודש צריך לכתוב עליו המכונה א"כ י"ל דדוקא נקיט הדמש"א המכ' כשר כיון דכשר אינו שם בפ"ע רק כינוי : ד) ובשמם כותבין כו' זה העתקתי מס' ש"ע באות זה ועיין מהר"ם בביאורו שכתב ולענ"ד להלכה למעשה לכתוב מ"מ כתריאל משום דמי שחותם עצמו קסריאל אין דעתו להחזיק שמו כן אלא מחמת שעיקר השם אכתריאל שהוא שם של קודש רוצה לשנות הרבה משם של קודש כמו אותם ששמם יהודה . קצת מהם חותמים יהוד" ברשימה על היו"ד וקצת מהם חותמים יודה . וכן אותם ששמם יהושע חותמים עצמם יושע כדי לשנות מאותיות של השם שהם בשמו · ומ"מ כשכותבין שמות אלו בגט כותבין יהודה או יהושע כמו כן בזה . קב נקי . ועיין בס' ש"ע שכתב דיש לחקור אם ימצא אחד שיצלה לש"ת או שיחתום אכתריאל והקריאה בפ"כ יהיה כתריאל כדרך העולם להשיל הא' שנראה · אם די לכתוב אכתריאל לבד. או דצריך לכתוב דמת' כתריאל כיון דנעשה שם בפ"ע אבל העולם דנקראים רק כתריאל ודמי לאלחנן חנן · עוד יש לחקור באם יש לאחד שם קודש כגון יצחק ובפ"כ נקרא כתריאל או קסריאל אם יש לדונם כשמות הלעז לכתוב עליהם המכונה או לדונם כשמות הקודש כיון דיש להם פירוש בקודש · ולדעתי יש לכתוב עליהם דמתקרי וכו' דיש טעם אחר דהמה שמות העלם כמ"ש הנ"פ להלכה למעשה בסיק ע"ו ע"ח ס"ב :

אות ל א) וכן הוא במס' אבות וכו' וכן בדין וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל אבל לא הוצרך לזה דהא פשיטא דכל שם שנמצא במשנה ובגמרא צריכין לכתבו כמו שנמצא · ואם היה כתוב במ"ן במשנה גם אנו היינו צריכין לכתבו במי"ו ואפי' אם המגרש היה חותם עצמו בטי"ת היינו אומרים שהוא טועה בחתימתו ולא היינו משגיחין בו כמ"ש הוא עצמו בשם בשמ"ו : ב) ע"כ אין לכתוב רק ליב וכו' וע' בס' אה"ש שכתב ולדידי נ"ע מדוע לא נכתוב יהודה המכונה ליוא והמכ' ליב · לפי דעת הס"מ דהובר בשם זנוויל דאם כתב על הנקרא זנביל

באר יצחק

א' דצריך לכתוב עליו ג) דמתקרי כשר דכשר הוא לשון הקודש :

(ז) כתריאל וכו' ויש שנקראו כשריאל ויש קסריאל ע"ש הקיסר מן אל (ר"ל שיתקשר מזלו מהש"י) וצריך לחקור אחר שמות אלו מאיזה משפחה הוא ואיך חתמו אבותיו או איך הוא חותם אם כשריאל או קסריאל וכן צריך לכתוב בגט ד) ובשמם כותבין כתריאל דדמי לשם של הקב"ה :

אות ל (א) המכונה לויא. עע"ג שכתב שהוא ש"ש ול"ל המכ' ליוא וכו' ואפשר דהב"ש לא ניחא לי' וסובר דבכה"ג שנקרא ליוא היה צריך לכתוב הכינוי כיון שנשתנה מאות י' לאות א' ולכן העתיק הב"ש לויא שהוא ממש כמו לוי רק הוא אריכות השם. אבל המעיין ביש"ש יראה שא"א להגיה לויא רק ליוא . שם לויטס בטי"ת ולא בתי"ו א) וכן הוא במס' אבות ר' לויטס איש יבנה כו' וכן בדין. כמ"ש מהר"ם בש"ע כל כינוי שצריך לכתוב טי"ת או תי"ו כותבין טי"ת . ע"כ :

(ב) ליב בלא אל"ף ויש ליוא וכו' . במקום שמדברים ליוא רפויה היינו שאין קמ"ץ תחת הוא"ו רק הקריאה הוא בוא"ו או ב' רפויה כמה ונגררת אחר תנועת ליר"י של אות ל' כותבין ליוא בחד ו'. וכשקורין בנקודת קמ"ץ תחת הבי"ת כותבין בב' ואוי"ן ליווא . ולפי הכרת מדינתינו שקורין בדגש ממש צריך לכתוב בבי"ת. ואם כתב בחד וא"ו או בב' ואוי"ן אפי' בדיעבד אין להכשיר. ואם חותם בוא"ו וידוע לו מאבותיו לחתום כן נראה דמ"מ אין לעשות מהחתימה עיקר כיון שנקרא בפי כל בדגש . ליב · ואין במדינתנו מי שנקרא בדגש ב) ע"כ אין לכתוב רק ליב כמו שנקרא בפי כל ודי בכך

זגביל

לעבלין דכל מקום היה כותב לפי הלשון שהם מדברים· והס"מ כתב אם קורין הלמ"ד בציר"י ובבי"ת רפה יש לכתוב מן הסתם בב' ואוי"ן אם לא שרגיל לחתום בחד וא"ו והוא כינוי לאליקים או ליהודה או למשה. ואם קורין הלמ"ד בפת"ח ובבי"ת רפה כותבין **לווא** והוא כינוי ג"כ לשמות הללו ואם קורין הלמ"ד בציר"י או בחיר"ק ובבי"ת בדגש כותבים **ליב** והוא ג"כ כינוי לשמות הללו· **ליבא** (ג) אם קורין אותו כן יש לכתוב והוא כינוי ג"כ לשמות אלו. **ליבלין** אם נקרא כן יש לכתוב כן והוא ג"כ כינוי לשמות אלו· **לעבל** אם קורין

באר יצחק

בכך שהוא חניכה שהכל קורין בו· וגם אין לכתוב המכ' או דמתקרי על החתימה ליוא. רק שם ליב לבד: (ג) אם קורין וכו' והנה אם קורין אותו לעבא הלמ"ד בסגו"ל יש לכתוב כעיי"ן ג) ובדיעבד ל"ע אם כתב ליבא ביו"ד· ויש נקראים לאבא הלמ"ד בפת"ח יש לכתוב לבא וא"ל אל"ף להורות על הפת"ח כמו בכתיבת ואלק ואם כתב בא"ל"ף אינו מזיק. אך פשוט דבקריאת ליבא בציר"י הלמ"ד או לבא בפת"ח הלמ"ד והבי"ת כדגשא ובקמץ. היינו אם הרוב קוראין כן בפניו אבל אם קורין כן רק שלא בפניו· ובפניו הוא מקפיד שקורין אותו ליב אין לכתוב רק ליב כמו בשם וועלקיל. ומי ששמו לאבוש בקמ"ץ. אם חתימתו לבוש בלא אל"ף יש לכתוב כן כנע ואפשר שאם לא היה חתימתו בלא אל"ף יש לכתוב באל"ף להורות על נקודת קמ"ץ. ומ"מ אין לכתוב לאווים או לאוים דאפשר שנגזר משם לבוש כלה"ק. אך אם חתימתו בוא"ו יש לכתוב כן. ואם קורין הלמ"ד בפת"ח ובבי"ת רפה ודאי נראה שאין נגזר משלם לשה"ק וע"כ לתקן הקריאה נראה לכתוב לאבש. ואם קורין בבי"ת דגושה יש לכתוב לאבוש במלאפו"ם כי אחר בי"ת דגושה יותר נשמע דחיקת המלאפו"ם (מ"ע) **ושם** ליבם יש לכתוב לכתחל' חסר ו' כמו סיבם:

ליבא

מעגלי תשובה

הלמד

ונכ"ל בבי"ת זנוויל בוא"ו כשר בדיעבד משום דאין השינוי בהכינוי נוסף רק מכח לשון המדינות וא"כ גם כאן בהכינוי ליב אין השינוי בהכינוי נוסף רק מכח לשון המדינות א"כ אם כתב על הנקרא ליוא ליב ג"כ כשר דומי' דזנוויל מלורף לזה שחותם כן תמיד ויש לו קבלה מאבותיו א"כ אמאי לא נימא שזה הוא עיקר הכינוי נגד הקריאה. מאי אמרת הא אי אפשר לכתוב עליו המכ' משום דעל החתימה אין לכתוב וכו' חדא אמאי לא יהיה שייך המכ' על החתימה דיש לפרשו שהוא מכנה א"ע בחתימתו כך. וכבר הרבה אחרונים הרעישו על הט"ז דשייך שפיר דמתקרי על שם החתימה ומכש"כ המכ'. ועוד הא הט"ג עצמו בשם וואלק ובשם וורידמון כתב די"ל המכ' ע"ש החתימה. ע"כ נ"ל לדינא דבכ"ד היכא שנקרא ליב וחותם ליוא יש לכתוב שיהס המכ' ליוא והמכ' ליב: ג) ובדיעבד ל"ע וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב דהכינוי ליב אפי' אם קורין הלמ"ד כמו בסגו"ל מ"מ כותבין ליב ביו"ד ומאחר שהכינוי ליב הונח לכתוב ביו"ד כמו שם הירש וכו'· אך בשם לעבא דלא שכיח כולי האי מספקא ליה. שוב מלאתי בס' ש"ע אות זה שכתב דאפי' אם קורין אותו לעבא יש לכתוב לכתחלה ליבא ביו"ד ע"ש. ועיין בשו"ת בית שלמה סי' קכ"ד דאם שם המגרש בס"כ ליבלא שפשוט דיש לכתוב לכתחלה המכ' ליבלא ובאל"ף לבסוף ע"ש שהאריך בזה ואם כתב ביו"ד לבסוף אף בדיעבד יש קפידא ע"ש עוד. ועיין לעיל אות י' מעגלי תשובה ס"ק י'. ועיין בס' תא"ש סי' כ"א באחד שגירש אשתו זה ט' שנים ונכתב בשם אביו אבי' המכ' ליב ואח"כ הוגבה עדות בב"ד שהיה עולה לתורה בשם יהודה והתרו בה שלא תנשא לאיש. וברוב הימים עמדה ונשאת והסכורה שהוא מעוב'. ובעת התשהרו אתם והוא מקום עיגון ביותר שא"א לגרשה בעת אחר מהעדים מת רק אחד מהם עדיין חי אם הוא מקום עיגון או שהאשה מעוב' יש להתירה משום שאם תלא מזה ומזה יש חשש ממזר על הולד ואם אינו מקום עיגון ואינה מעוב' תלא מזה ומזה. ואף אי הוי חד מהני מקום עיגון או מעוב' כתי חלילה לסמוך עלי לבד· רק ישאל עוד לרב אחד מפורסם ואם לא יהיה עוד אחר המתיר חלילה לסמוך עלי: **ועיין** כאן בא"י שכתבתי בשם הט"ג דבקריאת ליבא בציר"י הלמ"ד או לבא בפת"ח הלמ"ד וכו' היינו אם הרוב קוראין בפניו וכו' ע"ש ועיין בשו"ת שם אריה סי' ס"א בשם המגרש אחר כפי שעולה לתורה וחותם כן פ"א הוא יהודה ליב ונקרא כפי כל גם בפניו ליבקא. הדבר פשוט לכתוב ליבקא ביו"ד כמו ליב וחלילה לכתוב בוא"ו והכינוי ליבקא בודאי לריך לכתוב כיון שנקרא כן בפי כל ואף שקילה"ש א"ל לכתוב ג"מ וכו' ע"ש. ועיין עוד בא"י כאן דשם ליבש יש לכתוב לכתחלה חסר· ועיין בשו"ת מים חיים סימן ס"ג אות כ' שכתב וז"ל בשם ליבש אם לכתוב וא"ו אחר הבי"ת עיין בט"ג בשם אבוש ובשם בושקא· אמנם ראיתי חתימת שני רבנים גדולים שחתמו ליבש בלא ו' ועיין בט"ג בשמות נשים אות י' ס"ק ח' בשם יחט דשם כתב יש לכתוב יחט בלא ו' כו' וכן ראיתי הסכמת הגאון בעל פני אריה חתם שמו ליבש בלא ו' ובתלאת זימני הוי

חזקה

הלמ"ד בסגול ואבי"ת דגש והוא כינוי ג"כ לשמות האלו. **לעבלן** אם נקרא כן יש לכתוב כן והוא כינוי ג"כ לשמות אלו. **לעבינג** כינוי לחיים. **לעבלנג** כינוי ליצחק. **ליב קינד** אם קורין אותו כן או (ד) **ליבא קינד** אם קורין אותו כן וחד תיבה הוא. ס"ם. ויש מקומות שכותבין ליפקינד ותליא בלשון המדינה. ואם שינה וכתב בי"ת במקום פ"א עיין לקמן בשמות נשים בשם ליבקא. **לוי** כינוי לחיים: (ה) **ליבר טרויט** כינוי למאיר: **ליברמן** יו"ד אחר הלמ"ד (ו) והוא כינוי לאליעזר, ליהודה, למתתיה, **ליפמן** יו"ד אחר הלמ"ד והוא כינוי לאורי, לאלעזר, ליום טוב· **לעמל** · וכתב הס"מ דכותבין מסתמא בלא יו"ד · **לעמלין** אם נקרא כן והם כינוי לאשר, לעזריאל· **לאם** אם נקרא כן ואין כותבין **לעמל** אלא א"כ שקורין אותו כך בפניו כמ"ש לעיל. (ז) **לזא** כינוי לאלעזר, לאליעזר, ליקותיאל. **לזל** ג"כ כינוי לשמות הללו, ס"מ · אבל בד"מ ולבוש וס"ש כתב לזל הוא כינוי רק לאלעזר

מעגלי תשובה

חזקה לנהוג לסדר שם ליבש בלא ו' אחר הבי"ת · ועיין בס' אה"ש שכתב והנה בגלילותינו שם זה נרגש הבי"ת במלאפו"ם ונראה דמן הסתם יש לכתוב בוא"ו אם לא כשהוא חותם בלא וא"ו · ובמקומות שאין מדגישין המלאפו"ם יש לכתוב בסתמא בלא ו' אם לא כשהוא חותם בוא"ו: **והנה** יש לחקור אם שם ליבוש הוא שם בפ"ע או שהוא שם לנטגועין מן ליב. והנה מצאתי בס' חא"ש סי' קט"ו שדיבר מזה ודעתו נוטה שהוא שם בפ"ע והוכחתו מהכא דאם איתא דהוי לנטגועין מן ליב היה לו לקראו ליבילה כפי הנרא רוב העולם וכו' גם לא מצינו לנטגועין רק או בה"א בסוף או ביו"ד אל"ף בסוף כמו שלומליא אבל לא בשי"ן בסוף · וכן נראה בשם אבוש נמי אינו שם ניטגועין רק שם בפ"ע עכ"ל. והנה זה הסברא שכתב דלא מצינו שניטגועין בשי"ן בסוף. יש סתירה נגדו מכינוי אברוש בערוש וועלויש מארקוש. ועיין מסקנתו דהן ליבוש והן אבוש הוא רק שם ניטגועין. ועיין בתשו' מאמר מרדכי סי' כ"ו.

באר יצחק

(ד) ליבא קינד כו' ובמדינתינו שדרך קריאת ההמון בכתב לעז שאם נמלא אל"ף היו קוראים בקמ"ץ. לעולם אין לכתוב אל"ף לבסוף ד) כל שהאות לפניה נקראת בחטף ורהיטה לאות שלפניה:

(ה) ליבר טרויט כו' עע"ג שיכתוב ליבר טרויט בחד תיבה · וכן הוא במהר"ם בביאורו:

(ו) והוא כינוי כו' עכשיו ה"ה לאלעזר. וכן ליפמ[ן] לאליעזר · וע"כ אם אנו מסופקים אם שמו הו[א] אליעזר או אלעזר אין לשער ע"י הכינוי. ליברמן א[ו] ליפמן אין לכתוב א' בין מ"ם לנו"ן ויכתוב בחד תיבה

(ז) לזא כינוי וכו'. היינו כשנקרא בפת"ח תחת הלמ"[ד] אבל כשנקרא בקמ"ץ יש לכתוב באל"ף אחר הלמ"ד · וכן לזל אם נקרא בפת"ח יש לכתוב כן ואם נקרא בקמ"ץ יש לכתוב באל"ף אחר הלמ"ד לאזל. ג[ם] אם חותם באל"ף יש לכתוב כן · ואם דרך הקריא[ה] לדחוק

ולענין אם לכתוב שם ליבש אם חסר או מלא דעת החא"ש בסי' ק' דיש לכתוב חסר ואף אם חותם מלא אולם בקוה"ם מבד"א סי' ק"ח מביא מהגאון ר' א"ז שנדפס בסוף ספר אה"ם כתב שם בסעיף ע"ו ש[י]לכתוב ליבוש מלא ובודאי שאם הגדולים הנ"ל ראו דבריו לא היו חולקים עליו וכו' גם בשו"ת שם ארי' סי' ס[']כתב שם באמצע התשובה דיש לכתוב ליבוש מלא· ועיין בס' חא"ש סי' ק"ס באיש אחד שהיה נקרא במקום כו[']רק בשם ליבוש וכן היה חתימתו ועולה לתורה בשם יהודה ליב. ובמקום הכתיבה אמר הש"ן שעולה לתור[ה]בשם יהודה לבד. והמגרש אומר שגם שם עולה בשם יהודה ליב · ולזה לכתוב ליבוש דמתקרי יהודה ליב ואח[']פסלוהו וכתב כ' גיטין אחד בשם יהודה ליב דמת' ליבוש · והב' בשם יהודה ליב דמת' יהודה ודמתקרי ליבוש [ו]אינו מקום עיגון לריכה גט שני ולכתוב בו יהודה המכונה ליבש ודמת' יהודה ליב · ועיין עוד שם בסי' ק[']באחד שבא לכאן עם זוג' זה ערך ג' ימים ושאלתי אותו בפני זוג' ואחיו איך שמו ואמר לי ששמו ליב · ואח[']לי שקורין אותו לתורה וחותם עצמו יהודה ליב ואין לו עוד שם וכתבתי בגט יהודה ליב דמת' ליב ואח"כ [ב]לכאן איגרת מעירו מהמו"ל שסיפרו לו אנשים שהמגרש אמר לפניהם שיש לו עוד שם. דוד. ולא גירש רק בנ[']יהודה ליב ונראה לו שהיה מסל"ת ואח"כ בא אביו ואמר ג"כ שנכתב בהריוויזיע דוד ליב. וגם הראה לו התנא[']כתוב שם דוד ליב. והביאו התנאים וסי' כתוב שם ליב דוד. והכתובה יהודה דוד. והקוויטיל מהקאזיאכית הוא קריין רב סי' כתוב דוד ליב ואין יודעים איך עולה לתורה וגם א"י איך חתימתו כי הי' זמן מיעוט אחר החתונה ואינם יודעים רק בשם ליב לבד כשר הגט ע"ש באריכות: ד) כל שהאות וכו' ועיין נקי שהביא לשון מהר"ם בביאורו וז"ל כתבתי בזה שלא כמשמעות מה שמ"כ בשם יש"ש ליב קינד ולא יכת[וב]ליבא

לזר

ליזר כינוי לאלעזר, לאליעזר : **ליזר** על הרוב הוא כינוי לאליעזר ביו"ד ואם קורין הלמ"ד בציר"י. (ח) יש לכתוב הכינוי ואם קורין בחיר"ק אין כותבין הכינוי · ואם הוא כינוי לאלעזר בלא יו"ד אפי' אם קורין בחיר"ק כותבין הכינוי ועיין באות א'. (ט) **לפידות** :

(אות מ) מאיר (א) וא"צ לכתוב המכ' **מייאיר**. המכונה ליבר טרויט. המכ' ויבלמן. **מואל**. **מואה**. **מולי** קיצור הוא משמואל : (ב) **מוני** · **מני** · **מוקיל** והוא כינוי לאשר (ג) **למרדכי** ומסתמא כותבין ו' אחר המ"ם · ויו"ד אחר הקו"ף · **מיכאל** ואם כינוי שלו **מיכל** א"צ לכתוב רש"ל וכ"כ בס"מ ונ"ש. ובדמ"א כתב דצריך לכתוב משום דהוא שם בפ"ע (ד) ויש עיכוב אם לא כתב וכן הדין אם שמו דניאל וקורין אותו דן. וכבר כתבתי היכא דאיכא פלוגתא צריך לכתוב. ומהרש"ל כתב דא"צ לכתוב **מיכאל** המכונה **מיכל** צריך לומר היינו במקום דלא נקרא מיכל ליחיאל. דאל"כ צריך לכתוב מיכאל המכ' מיכל. כיון דאיתא למיכל

שם

באר יצחק

לדחוק שהחיר"ק של הז' יש לכתוב לאזיל ביו"ד. ובמקומות שדרך הקריאה להרגיש המבטא הברת י' אחר הלמ"ד שנרגש הב' יודי"ן וקורין בלעז פת"ח חריף יש לכתוב לייזל:

(ח) יש לכתוב הכינוי. ועיין ע"ג שכתב ומ"מ יש לחוש ולכתוב הכינוי ליזר כששמו אליעזר ביו"ד ונקרא ליזר בציר"י כיון ה) שאם כתבו אין מזיק:

(ט) לפידות. כ"ה. הוא שם איש וכינויו אלוונה :

אות מ (א) וא"צ לכתוב וכו' כ"כ בד"מ ועיין בעזרת נשים דכתב דאע"ג שההמון קוראים מייאיר בהרגש יו"ד שבוש בפי ההמון ואין כותבין אלא מאיר · כי הדבר ידוע דמי ששמו לעלות לס"ת מאיר קורין לו כשבוש בשם קטנות בהרגש יו"ד ואין משגיחין עליהם ועיין ע"ג בפנים שכתב ונפלאתי על הגאון נו"ב מה"ת סי' קי"ט . וכוונתו דשם כתב דמי ששמו מאיר יהודה ובה"כ נקרא מייאיר ליב שיש לכתוב מאיר יהודה א) המכונה מייאיר ליב :

(ב) מוני מני · מהר"י מברונא שאל למהר"י מרפורק. באחד דקורין לו מוני אם יש לכתוב מני כמו מני בר פטיש. והשיב לו דיש לכתוב מוני כמו שקורין לו · ובמדינתינו שאין קורין מוני בחול"ם רק בקריאה הקרובה לקמ"ץ · יותר יש לכתוב מאני באל"ף . וגם אם קורין אחר הנו"ן בהרגש יו"ד . יש לכתוב באל"ף לבסוף ג"כ מאניא · ואם נקרא מני בלא קמ"ץ רק בפת"ח המ"ם יש לכתוב בלא אל"ף באמצע ובלא אל"ף בסוף כמו ר' מני האמור בש"ס ואם כתב מאני באל"ף במקום שקורין המ"ם בפת"ח לית לן בה דמ"מ שפיר נקרא בפת"ח אלא שהאל"ף מיותר :

(ג) למרדכי וכו' והיינו כשנקרא בחולם או במלאפו"ם. ואם נקרא בסגו"ל צריך לכתוב מעקל. וכל זה הוא רק היכא שהרוב קורין לו כן בפניו ואינו מקפיד כמו בשם וועלקיל :

(ד) ויש עיכוב אם וכו' ובזמנינו רוב מיכל הוא כינוי ליחיאל . ומי ששמו מיכאל קורין אותו מיכאל ולא

מעגלי תשובה

ליבא קיגד ויכתוב באחד תיבה עכ"ל וכתב עליו משמע מלשונו דאפי' אם קורין אותו ליבא קיגד אין לכתוב כן ולא נהירא דאין לנו לשנות בכתיבה ממה שקורין :

ה) שאם כתבו וכו' ועיין חא"ס סי' כ"ג אם נקרא ליזר בציר"י יש לכתוב הכינוי ויש לחוש אפי' לענין דיעבד ועיין בשו"ת נ"ל החדש סי' רי"ב נכתב שם אבי המגרש לייזר בב' יודי"ן ובכל טופסי גיטין נמצא ליזר באחד יו"ד אין לחוש . ועיין שמות אנשים אות א' דלאזר בקמ"ץ על פי הרוב הוא כינוי לאלעזר ואין צריך לכתוב הכינוי אא"כ דשמו הוא אליעזר ביו"ד וכינויו לאזר בקמץ אז צריך לכתוב הכינוי אבל לשם אלעזר לא · וכן מצאתי בביאור הס"מ שכתב כיון שאינו אלא חסרון אות אחד וגם בנקודה אין כ"כ שינוי א"כ שפיר הוה קיצה"ש וא"צ לכתוב המכ' ועיין קב נקי מזה ועיין בס' ש"ע שכתב על הביאור הס"מ הזה אע"ג דבשם אלעזר הוא בעי"ן ולאזר הוא באל"ף מ"מ אינו חשב הס"מ זה לשינוי מהשם כיון דאותיות אחע"ה מתחלפים :

אות מ א) המכונה מייאיר ליב וכולם רמו כן תמהו על הע"ג כי אין כאן שום פליאה על הנ"ב כי הנ"ב לא כתב שצריך לכתוב המכ' מייאיר אלא היכא שמוכרח לכתוב המכ' משום שיש לו עוד שם כגון ששמו מייאיר ליב שמוכרח לכתוב המכ' משום כינוי ליב אז צריך לכתוב כל השמות שיש לו. אבל היכא ששמו מאיר לחוד ולא מאיר יהודה · י"ל דמודה הנ"ב דא"צ לכתוב המכ' מייאיר · שוב מצאתי בע"ג דפוס לבוב שתיקן בעצמו את זאת וכתב דבשם מייאיר לבד גם הנ"ב מודה · אהלי שם · שוב מצאתי בס' קב נקי אות זה שכתב וז"ל ועיין בפ"ת בקוה"ש מאיר שתמה על הע"ג וכפי הנראה שלא היה לפניו הע"ג דפוס לעמבורג ממה"ב של הע"ג וז"ל שם ועיין שו"ת נו"ב סי' קי"ט שכתב שאם האיש נקרא בשם מאיר ליב נרגש הברת ב' יודי"ן יש לכתוב מאיר יהודה המכונה מייאיר ליב (ועיין לקמן בכללים כלל נ"א שיותר טוב לכתוב

שם הקודש אחר דהיינו יחיאל. יחיאל המכונה מיכל . **מימון** (ה) ושם זה הוא כשם אביו של הרמב"ם אע"ג דנזכר תמיד בשם מיימוני בשני יודי"ן קושטא דמלתא אין בו אלא יו"ד אחד. ויש בקשה אשר יסדה הרמב"ם ליוה"כ עת שערי רצון להפתח והתחלת תבתים אני משה ב"ר מימון בחד יו"ד והא דאנו כותבין בוא"ו משום דכל שם שלא נמצא בכתוב יש לכתוב מלא לתקן הקריאה כתנא תוספאה כ"כ בס"ש · **ממל** בלא יו"ד אחר מ"ם שניה · (ו) **מליקו** · **מנוח** (ז) המכ' אנדל , המכ' הענדל · **מנחם** המכ' **מולם** ס"מ המכונה מענדל

מעגלי תשובה

דמתק' מייאיר ליב) והיינו דאע"ג דמייאיר הוא קיצה"ש וא"צ להזכירו כלל מ"מ כנידון של הגאון ז"ל שהי' צריך לכתוב הכינוי בשביל כינוי ליב צריך לחזור ולשנותו שמכ' מייאיר ג"כ ואז צריך לכותבו כפי מה שנקרא בפי העולם בהרגש ב' יודי"ן ע"ש שהאריך ולפ"ז סרה תמיהת הפ"ת ובט"ג דפוס ווילנא ושדילקאב נשמט זה כי לא היה לפניהם המה"כ. ועיין בפ"ת שבמדינתינו שכיח שם מארים וכותבין כן מאיר המכ' מארים. שוב ראיתי בס' אה"ע שכתב שבמדינתינו קריאת שם זה מארים אין מרגישין בו האל"ף כלל אלא קורין את המ"ם בפת"ח חריף מיירים · ולפ"ז גם במדינתינו יש לכתוב כמו שקורין במדינתינו. ועיין בשו"ת אבני צדק סי' נ"ג בשם הגט שכתב מאיר ארי' דמתקרי מאיר ליב והמכונה לעפאלד ולפי הנראה לא נקרא כאן בשם מאיר ליב כלל רק לעפאלד רק יוכל להיות שבמקום מולדתו נקרא כן וא"כ הוי נשתקע לגמרי והשיב שם ע"ש וסיום דבריו דאחר שכבר נעשה אין להרהר עליו : **ועיין** ב"ש כאן דמותה מולי הם קיצור השם משמואל. כ"כ הס"ש דמותה מולי קיצור השם משמואל אבל לדעת הס"מ דכמקום שיש שינוי טובא מעיקר השם להקיצור יש לכתוב הקיצור א"כ פשיטא דיש לכתוב המכונה מותה מולי דנחסרו ב' אותיות משם שמואל וגם יש שינוי במבטא טובא . ועיין ש"ע מה שכתב בזה. אבל הקיצור מואל א"צ לכתוב אליבא דכ"ע משום דלא נחסר רק אות השי"ן וגם אין שינוי בהברה וכמ"ש הס"מ בשם נאזר · ואם עולה בשם המובהק וחותם בשם הקיצור או לסיפך עיין בנ"פ ס"ק ס"מ שהאריך בזה דבין אם חותם בקיצור לבד ובין אם חותם בקיצור עם שם המובהק ביחד . או לסיפך דחותם במובהק ועולה לס"ת בקיצור הן בקיצור לבד או עם שם המובהק בכולי גווני צריך לכתוב שמואל המכ' מואל וכדומה · אך בעולה וחותם בקיצור לבד אלא דידוע דשמו מלידה הי' בשם המובהק. הנה בזה דעת תשו' לחם רב לפסול אם הזכיר גם שם המובהק והנ"פ השיג עליו דגם בזה הנכון לכתוב המובהק המכ' בקיצור ע"ש טעמו ועיין ש"ע מזה ועיין בס' מא"ם סימן קי"ב דלאחר החקירה נודע דשם של הבעל הי' מאלא בפ"כ ומן הי' חתימתו באל"ף אחר המ' ואחר הל'. הנה לכתחל' יש לכתוב בגט מאלא. ואם כתב מלא כשר לדיעבד ע"ש באריכות משום דאין השינוי ניכר כ"כ במבטא וכו' ובספר אף שאינו מקום עיגון : ב) מיכאל המכ' מיכל ועיין בשו"ת מהר"ם מרוטינבורג האחרונים סי' י"ג הובא בס' קב נקי בכללי נשתקע דף כ"ז וז"ל ונראה דאם לא הי' קובע שמו במקום הכתיבה . יחיאל. הי' ראוי ונכון לכתחלה לכתוב מיכאל המכ' מיכל · דאף דנשתקע שם מיכאל מ"מ אין זה מקרי נשתקע כיון דשם מיכל יוצא משם מיכאל והוא קיצור השם ממנו וכמ"ש הב"ש בשמות נשים אות ב' לענין שרה שעריל. ואף דיש לחלק דזה דוקא בשמות הנשים. אבל בזכרים דהמנהג לעלות לס"ת בשם הקודש דהוא עיקר והשם הנקרא בפ"כ הוא טפל וכיון דלא נקרא לס"ת בשם זה שפיר מקרי נשתקע כו' (ע"ש בשם שו"ת פרח מטה אהרן) אלא דבהאי דכ"ד גרע טפי דהספר דזה לא מקרי נשתקע וכו' דלא מקרי נשתקע אלא כשהוא מחמת איזה חולי או סבה אחרת דאינו נולד בשם הראשון דהוי דומיא דלא יאמר עוד שמך יעקב אבל כאן דהי' בטעות שלא ידע ששמו מיכאל וכו' ע"ש מסקנתו דצריך לכתוב מיכל לבד : ג) ובוא"ו להורות לחול"ם . ועיין בס' עזרת נשים דאם

באר יצחק

ולא מיכל כלל. ע"כ אם אירע איש מיכאל שמכנין אותו מיכל צריך לכתוב המכ' מיכל · היינו ב) מיכאל המכ' מיכל · אבל מ"מ נראה דאין לפסול אותו בדיעבד אם לא כתב המכ' מיכל למיכאל דכיון ששמו מיכאל לא יהי' לעז . והעולם ירגשו שמה שנקרא מיכל אינו שם אחר כינוי ליחיאל רק הוא קיצה"ש ממיכאל ואף שאינו מלוי כ"כ כינוי מיכל למיכאל אפ"ה כשר אם לא כתב כינוי מיכל דכיון שעכ"פ באמת כן שמו הקודש לתורה ולחתימה והוא עיקר אזלינן בתריה ואף שהקריאה מיכל מ"מ כשיתנו לב יתוודע להם עיקר שמו לתורה ולחתימה ואין כאן לעז כלל. ואם חותם מעכל כפי"ן כן יש לכתוב בגט ואם עיקר שמו מיכאל וכתבו מיכאל כחי"ם אין מקום להקל . אה"ם :

(ה) ושם זה הוא כו' · הנה הב"ש כאן כתב דיש לכתוב מימון ביו"ד אחת ג) ובוא"ו להורות לחול"ם :

(ו) מליקו כ"ס . והוא כינוי לשם ישמעאל כדאיתא לעיל אות י' :

(ז) המכונה האנדל וכו' היינו כשקורין בקמ"ץ ואם קורין

טעם

מענדל בלא יו"ד אחר הדל"ת (ח) המכונה מענליא המכונה **מאניץ** המכונה מנשר מסתפא בלא יו"ד אחר השי"ן. המכ' מענלין. המכונה מענכין והיינו אם דוחקין העיי"ן אחר המ"ם ויו"ד אחר הב"ף האל"ב ותבין שנכן המכונה (ט) **מאניש**. ואם לא דוחקין היו"ד אחר הנו"ן כותבין חסר יו"ד המכ' **מאנים**. המכ'

באר יצחק

[ק]ורין בשפ"ת א"ל אל"ף ויכתוב הכל. ויש ביו"ד היינו [ג]דיל ויש בלא יו"ד ויש בעי"ן ותליא במבטא או בחתימה. ועיין ב"ש מנחם ד) המכונה מענדל בלא יו"ד אחר הדל"ת:

ח) המכונה מענליא. עפ"נ שכתב שע"ש הוא ונ"ל מענלא בלא יו"ד וכ"כ בש"מ ולדעתי תליא זה בהברה אם מדגישין בקריאה יו"ד צ"ל ביו"ד. וכן בכינוי שכתב הב"ש מאנין גם כן תליא בהברה. וראוי שתדע שעיירי שנקרא המ"ם מן מאנין בקמ"ץ ומש"ה כתב באל"ף להורות על הנקודה אבל אם נקרא המ"ם בפת"ח א"צ אל"ף ויש לכתוב מנין או מנן. אם אין מדגישין בקריאה יו"ד ועיין ב"ש כאן המכ' מנשר ה) משמטא בלא יו"ד:

ט) מאנים וכו'. עפ"נ דבשם מאנים אם לכתוב יו"ד אחר הנו"ן יש דעות להש"מ ולהב"ש משמטא ביו"ד ולהדמש"א משמטא בלא יו"ד ולדינא מסיק דתליא במבטא או בחתימה' וכ"ז בשם מאנים. אבל בשם מאנים אפי' אין דוחקין בהברה יו"ד אפ"ה צריך לכתוב ביו"ד כי דרך העולם לקצר הרגש דחיקת היו"ד בהברת אות ש'

מעגלי תשובה

טעה הסופר וכתב מיימון בשני יודי"ן יש להכשיר בשעת הדחק משום דאין הפרש במבטא בין מימון ביו"ד אחת ובין מיימון בשני יודי"ן דבין הכי והכי נקרא בהרגש יו"ד. אבל אם כתב מימון חסר וא"ו צ"ע אם יש להכשירו. ודעתי נוטה להכשיר בשעת הדחק. משום דאפשר דטעם הכותבין מימון חסר משום דחוששים דאם יכתוב מלא וא"ו יבוא לקרות המ"ם בשורו"ק. ומ"מ יראה לי דאף אם המגרש רגיל לחתום מימון חסר יכתבנו מלא בגט כי כן כתיבת משפט השם ברוב ספרים עד כאן דבריו:

ד) המכונה מענדל ועיין בס' מח"ש סי' פ"ה כאחד שגירש את אשתו וכתב שמו בגט מנחם המכ' מענדל. ולפי הנב"ע הי' שם עריסתו נטע מענדל וכל העולם היו קוראים אותו רק מענדל. ובני משפחתו אומרים שקורין אותו נטע מענדל. והוא ואביו אומרים שחתימתו ועלייתו הוא בשם נטע מענדל. אך אולי בכוונה אומרים כדי להוציא לעז. ויש עד אחד שמש מבהכ"נ שהתפלל שם אומר שזוכר שקודם החתונה עלה לתורה בשם נטע מענדל. והוא הי' מעיר אחרת ונשא אשה בעיר אחרת אם לא יבורר בב' עדים דהיה נקרא לתורה בשם נטע מענדל א"צ גט אחר ואם יבורר כן בב' עדים אם נקרא בעירו שהוא משם גם בשם מנחם דהיינו שהי' נקרא נטע מנחם מענדל אין צריך גט אחר. ואם לא נקרא רק בשם נטע מענדל צריכה גט אחר. וכתב עוד בס' ע"ו באחד שגירש את אשתו וקיבל בחרם שלא לעשות ערמה בשמות ואמר ששם אביו הי' מנחם המכ' מנדיל וכן כתבו בגט ואח"כ ערער ששם אביו הי' דוד מנדיל והאריך שם ומסיק דלדינא בראות עיני הדיין תליא אם יראה דיש ממש בדבריו דיכול הבעל לברר ראוי להמתין עד שיברר ואם יראה שאין ממש בדבריו לברר אין לחוש לערעורו אפי' עם עוד עד אחד. ועיין עוד בסי' קל"ו כאיש אחד שבא לגרש את אשתו ואמר ששמו בעליה לס"ת מנחם מענדל ובפ"כ נקרא מענדל והיה לו בכאן עד אחד על שמו ואעפ"כ לא האמנתי לו שהוא רוצה רק לקלקלה ונתברר לי ע"פ ב"ד עירו אשר שאלו להש"ץ והשמש ואמרו שנקרא לס"ת מנחם מענדל וכתבתי כך בגט מנחם מענדל דמת' מענדל כמו שמבואר בשם אליעזר ליפא. ואחר הגט הוציאו קול מעירו ששם המגרש לס"ת הוא רק בשם מנחם לבד. ונשלח לשם לגבות עדות מבוררת איך נקרא לס"ת. וקראו שם להעדים ואמרו שאינם זוכרים בבירור איך נקרא האיש הזה. רק זה יודעים בבירור שכל איש שנקרא שם בשם מענדל קורין לו לס"ת בשם מנחם לבד. יותר טוב הי' לכתוב מענדל דמתקרי מנחם מענדל ובדיעבד הגט כשר. ועיין בתשו' מאמר מרדכי סי' ג' ובתשו' אבן יקרה חלק אהע"ז סי' ל"ב. ועיין בס' ד"ח בתשו' שמביא בשם מהרא"כ"ח שפוסל גט כזה שמקדים שם הטפל לשם העיקר. ועיין עוד בס' הנ"ל ס' קל"ח בשם אני שאשה שנכתב שלא כדת שמו שהוא עולה לתורה תמיד בשם מנחם מענדל בשניהם יחד ולפרקים חותם מענדל לבד ובפ"כ נקרא רק מענדל והוא כתב מנחם המכ' מענדל ובאמת לא היה לו להפסיק בין השמות והיה לו לכתוב מנחם מענדל דמתקרי מענדל אפ"ה יש להכשיר ע"ש באריכות. ועיין בשו"ת מים חיים סימן ס' באחד שעלה לס"ת מרדכי בן מנחם מענדל. ועליית אביו בעצמו אינו ידוע אם היה בשם מנחם לבד או בשם מנחם מענדל כי לא היה רגיל לעלות לתורה. גם לא היה חותם א"פ בשטרות. ובפ"כ נקרא מענדל לחוד יש לכתוב רק מענדל לבד משום חניכה שהכל קורין כו. ואחר שנסדר בשם האב מנחם המכ' מענדל וכבר ניתן יש להכשיר ועיין בס' משיבת נפש בס"ז ובשו"ת א"י סי' ל"ב: ס) משמטא בלא יו"ד ועיין בס' א"ז"ש שכתב שצריך להיות כב"ש משמטא ביו"ד אחר השי"ן

משה המכ' שלמייכו , המכונה קרומפלונג , המכ' הובא , המכונה קוש , המכ' שטור , המכ' ווישל . המכונ[ה] קושמן · (טז) המכ' **מולין** ביו"ד אחר הלמ"ד (יז) המכ' ספולא . המכ' ליואו · המכ' ורומן אבל א"צ לכתו[ב] המכונה **מושל** המכ' **מושמן** רש"ל וכ"כ בד"מ ובס"מ דא"צ לכתוב המכ' **מושל** ויש שפסק דצריך לכתוב מיהו אנן קיי"ל דאין כותבין יוסף המכ' יוסל , או יוזם · כן ה"נ א"צ לכתוב המכ' מוש[ל] או מושמן כי האחרונים מדמין שני אלו דינים אלו להדדי · אם כותב **מושיל** כותב ביו"ד אחר השי"ן פ"ש וכן א"צ לכתוב **מוישל** או **מאשל** או (יח) **מאבנא** או **מובנא** אבל כותבין המכונ[ה] **מונא** (יט) המכונה **מירוש** · **משלם** חסר וא"ו כך הוא דעת כל הפוסקים ולא כמ"ז

ואם

מעגלי תשובה

י) וכן יש כו' שנקראים בשם מאטיא. ועיין בס' מא"ש סי' קי"ז דשם מאטיא הוא קיצה"ש מן מרדכי וא"כ לכותבו · טוב מלאתי בס' אה"ע שכתב וז"ל ראיתי בחה"ש סי' קי"ז בתשו' שניה שכתב דמאטיא הוא קיצה"ש מן מרדכי ואין צריכים לכתבו רק לסימן ורוצה להשות גם דעת הע"ג לזה ובמחמכ"ת דבריו אינם נראים כזה כלל ע"ש וכן ראיתי בשו"ת בית שלמה שיצא לא כביר לאור בסי' קע"ז שדעתו גם כ"כ דאם נקרא בפ"כ מאטיא צריך לכתוב מרדכי המכ' מאטיא . ואם העכו"ם קורין אותו מארדעש עיין שו"ת הר"ב סימן קע"ד שאין לכתוב כינוי זה כגט ע"ש טעמו באריכות : יא) שהיה שמו משה כו' ועיין בס' ש"ע אות זה שכתב וז"ל ותימא שלא ראה שכתב כן החיד"א בשם הגדולים אות י' בפירוש . וכותבין מלא יו"ד אם לא שרגיל לחתום חסר : **ועיין** כאן בח"י ס"ק זה בסופו דמי ששמו משה מכנין לו מוסי ואם כ"ע קורין כו' היינו אם לא ידעינן מעריסה איך שמו וגם אינו עולה וחותם דאז יש לחוש ואין לכתוב רק מוסי כמו שנקרא . ואלינו הכיא שם מאפיא למשה ואם כי נראה לדונו לקיצה"ש מ"מ עדיף טפי לכותבו משום דרבים אינם יודעים ומכירים דהכינוי הוא לשם משה מש"ה צריכין לכותבו (שם) : יב) דהנקודות שוות כו' ועיין בס' אה"ע שכתב וז"ל ונראה לי דהפי' אם אין הנקודות שוות דהא משה בחול"ם ומאזים וכדומה היינו מהז"ס נקמץ חטף

באר יצחק

יש הרבה אנשים ששמם הקודש מרדכי ונקראים בשם מאטיל הש"ס בקמ"ץ ועל הרוב אין דוחקין הט' כמיר"כ וא"כ יש לכתוב מאטל בלא י' אחר הטי"ת י) וכן יש הרבה אנשים שנקראים בשם מאטיא ויש לכתוב ביו"ד כי על הרוב שנקראים כן נרגשת היו"ד במבטא. והיכא שיש ספק אם השם הקודש מהכינוי מאטיא. הי' מרדכי או מתתיה אז אמרינן שמסתמא היה שמו מרדכי. כי במתתיה המ"ם נקראת בפת"ח. והנקראים מאטיא המ"ם נקראת על הרוב בקמ"ץ . אבל אם גם הוא נקרא בפת"ח אז אם ידוע בודאי ששמו הקודש מרדכי יש לכתוב מאטיא וא"צ אל"ף אחר המ"ם אבל לא שהי' שהיה כינוי למרדכי בפת"ח רק הוא כינוי למתתיה והוא קיצה"ש ויש לכתוב מתיה בתי"ו וה"א לסוף :

(טז) המכ' מולין . עט"ג שכתב ונראה שמה שמכנין למהרי"ל מהר"י מולין הוא ע"ש אביו יא) שהיה שמו משה בכינוי מולין :

(יז) המכונה ספולא כו' פט"ג שבש"ס איתא ספולה בה"א משום דמיירי בבני רומאניא וערביים שכותבים שמות הלעז שלהם בה"א בין הלמ"ד בפת"ח או בצר"י וכמ"ש הע"ג בשם שלמה · (ש"ס) . ועיין נ"ש ס"ק קל"ה דהביא דעת הס"ש דאזלינן בתר המגרש והמתגרשת אם המה מבני רומניא וערביים יש לכתוב בה"א בסוף אפי' אם שם הלעז יוצא מאשכנז וספרד . וכן לבני אשכנז וספרד כותבין באל"ף בסוף אפי' אם השם יוצא מערבי ורומאניא והב"ש חולק עליו דאזלינן בתר מקום השם כמשפט הלשון אשר ממנו הולך. ועיין בס"ג למהרא"ש משה המכונה מסיטא · ועיין בע"ג דמי ששמו משה מכנין לו בערבי **מוסי** הוי כמו יצחק אקין . ואם כ"ע קורין לו מוסי יש לחוש דשמא כך שמו מוסי :

(יח) מאכנה עט"ג שתמה מה ענין כינוים הללו למשה ומכש"כ דאין לומר עליהם דנאשבים לקיצור דאין צריך לכתבם ועל כן הגיה הע"ג דצריך לומר מאשנא מושנא בשי"ן :

(יט) המכ' מירוש פט"ג שנוסחא משובשת היה ביד הכ"ש בהעתקת היש"ש והנוסחא האמיתית מירוש · כינוי למשה : **ויש** משה שמכנין אותו מאזוש או מאזוס ובלשון אשכנז קורין לכל משה מוזים ונראה דאף אם הסיידים קורין ג"כ מוזים ולס"ת משה א"צ לכתוב הכינוי כלל יב) דהנקודות שוות וחד שם הוא אבל אם נקרא מזים בפת"ח נראה שיש לכתוב הכינוי מזים בלא אל"ף אחר המ"ם ואם כתב מאזוס באל"ף לא הפסיד. ומן הפשט יש לכתוב מזוס בסמ"ך אם לא שחותם בשי"ן. וכן לענין כתיבת האל"ף אם חותם עצמו באל"ף יש לכתוב כן ואם נקרא בהרגש יודי"ן אחר המ"ם יש לכתוב מייזוס · וכינוי מאשקא או מושקא אין צריך לכתוב כלל :

ואם

(כ) ואם חותם א"ע מלא וא"ו כותבין בוא"ו ס"ש · (כא) המכ' **ווייבש**. המכ' זעמל · המכ' זוסמן. המכ' דורנט. המכ' זלמן. המכ' מבייט. ס"ש : (כב) **מתיאל** ס"ב · **מתניהו** ס"ש. **מתתיהו** איתא פלוגתא

באר יצחק

(כ) ואם חותם כו' עיין בע"ג שכתב דאפי' היכא דחותם מלא לא משגיחינן בחתימתו דדוקא אם במקרא לפעמים מלא ולפעמים חסר אז הולכין אחר החתימה. משא"כ בזה שבכל המקומות כתיב חסר אין משגיחין בחתימתו · ולדינא נלע"ד אם חותם א"ע מלא ואומר שכוונה חתם כן ע"ש משפחתו שהיה שמם מלא בוא"ו יש לכתוב כן בגט כיון דבדיעבד כשר אם כתב מלא בכה"ג. אבל אם הרגיל מנערותו בעצמו לחתום מלא ואין לו קבלה ע"ז כלל אין להשגיח במה שחותם בטעות וכותבין משלם חסר יג) ולא חיישינן חשש הט"ז דלמא אתי למיטעי בלשון משלם דגמרא דאין שום חשש בזה כיון דהשם נכתב חסר במקרא כמו דלא חיישינן בשם משה לכותבו מלא :

(כא) המכ' וייבש. ולפי מבטא שלנו כותבים בפ"א פייבש. ויש נקראים שולם ולס"ת משלם יש לכתוב כינוי זה משלם דמת' שולם יד) ויש לכתוב שולם בוא"ו אע"ג דבשם משלם כתבינן בלא וא"ו אעפ"כ בכינוי שולם כתבינן בוא"ו כי היכא דלא אתי למיטעי בשם שלם שבמקרא מן יצר ושלם שנכתב בלא וא"ו במקרא. ושמא נגזר מגזירת שולמית שהוא מלא בוא"ו :

(כב) מתיאל. עט"ג דשם זה טו) אינו מלוי בינינו וכעת לא עיינתי במקרא אם נמצא שם מתיאל. ועיין

מעגלי תשובה

חטף מ"מ כיון דהוא תולדה דחול"ם וצי"ן ושי"ן הם ממולא אחד והכל יודעים דמי שקוראים אותו מאזים וכדומה שם הקודש שלו הוא משה לכן א"צ לכותבו. ועיין בס' חא"ם סי' ע"ב באחד ששם אביו היה נקרא בפי מקצת משה הירש ובפי מקצת משה לבד והי' עולה לתורה בשם משה לבד א"צ לכתוב רק משה לבד דמתקרי משה הערש. ואם הוא כהן יש לכתוב כהן בשניהם בשם העיקרי ובשם דמתקרי. ואם הי' חותם כפי המקצת שקורין לו משה לבד אז יש לכתוב ג"כ דמת' משה · וכתב עוד שם בסי' ק"מ באחד ששמו משה ישראל ויש שהיו קורין אותו משה לבד ויש שהיו קורין אותו ישראל משה וכתבו בגט רק שם משה לבד כיון שעכ"פ בעיר שנכתב וניתן הגט רק בשם משה כשר הגט. שוב מצאתי בס' ד"מ שכתב דלפי דברי מהר"ם מינץ ושו"ת פני יהושע נראה דלא אזלינן בתר המקום שעומד שם אם דר במקום אחר בקביעות · ועיין עוד בס' ד"מ סי' ק"ט שנשאל באחד ששם העליה הי' משה יהודה ובפ"כ היה נקרא זידא וכו' אך בני משפחתו קצתם קורין לו לפעמים משה ליב האיך לכתוב בגט. והעלה שיש לכתוב משה יהודה המכ' זידא דמת' משה ליב משום שצריך להקדים השם שהרוב קוראים אותו אפי' שהשם המיעוט הוא בלשון הקודש ושם הרוב הוא לעז ועיין בס' אה"ם כלל ז' ס"ק כ"א שהשיג עליו שצריך להקדים שם משה ליב לכינוי זידא דכל הקודש

קודש כו' ועיין בשו"ת שם ארי' סי' ס' באחד שנשא אשה פה זסלב כשמונה שנים ובנים לא היו להם לכן בא לפני להתגרש וכאשר שאלתי על שם האיש ושם אביו אמר כי מאז הוא בפה נקרא לתורה משה בן יהודה אך האמת הוא ששם אביו הוא זלמן זעליג ואי אפשר לברר הדבר אם האמת כדבריו. ובפה החזיק בשם משה בן יהודה מאז שבתי פה ולא נודע מן השם שאומר כעת · גם שאלתי למה שינה שם אביו ולא הגיד אמתלא ע"ש שמתחלה עלה בדעתו לכתוב ב' גיטין אחד בשם אביו יהודה כמו שהחזיק ואחד בשם זלמן זעליג כמו שאומר וכו' ולבסוף הדר ביה ומסיק שיותר טוב להשמיט שם אביו ע"ש : יג) ולא חיישינן חשש הט"ז כו' ועיין בספר אה"ש שהקשה על הט"ז וז"ל וקשה לי על הט"ז הרי הרמ"א ז"ל בסעי' ל"א כתב וז"ל ודבר הנמצא בכתוב לפעמים מלא ולפעמים חסר הולכין אחר הרוב עכ"ל הרי דאי איכא רובא חסרים כותבין חסר ומכ"ש בדליכא שום מלא אלא דכולהו חסרים שצריך לכותבו חסר כמו במשלם דליכא שום מלא. וא"כ מה זה שכתב הט"ז שצריך לכתוב משולם מלא. ושיעור דברי הרמ"א בשם הלז כך המה דמאחר שיש בו ספק ע"פ המסורה אם הוא מלא או חסר ואי אפשר למיקם אמלתא יש לנו לכותבו מספיקא מלא. וכן בכל כיוצא בזה יש לנו לעשות לכתחלה עלהיו"ט במה דאפשר לכתבו מלא מחמת ספיקא. כיון שאפי' שם שאנו יודעין שצריכין לכתבו חסר וכתבינהו מלא ומזיק בדיעבד אבל מודה הרמ"א שבשם שאנו יודעין בו שצריך להיות חסר ואפי' רק מכח רובא צריכין לכתחלה לעשות כמדת השם ההוא לכתבו חסר ומכ"ש בדליכא שום מלא שצריכין לכתחלה לכתבו חסר ע"כ קשה על הט"ז ע"ש : יד) ויש לכתוב שולם בוא"ו כו'. ועיין בע"ג לקמן באות ש' שכתב דלכתחלה כותבין חסר רק אם כתב מלא כשר וכאן כתב דיש לכתוב לכתחלה מלא ועיין בספר אהלי שם שכתב שדברי הט"ז שבכאן הם העיקר לכתוב לכתחלה בוא"ו דכיון דזה אינו במקרא יש לכתבו באופן שתהיה הקריאה ברורה ע"ש : טו) אינו מלוי בינינו כו' ועיין בספר ט"ע באות זה שהביא בה הבירור מס"מ דשם זה כתב הזכרון משה וכן הוא בסדר גיטין למהר"י מינץ ונלה

פרונתא אם כותבין וא"ו בסוף · (כג) מהרש"ל פוסק שיש ליתן ב' גיטין ולא דמי לשם חזקיה · דשם הטעם דכותבין חסר משום דמצינו בש"ס שם זה חסר . אע"ג דפסק בהג"ה שם אם כתב חזקיה חסר כשר אפי' אם ידוע ששמו הוא בוא"ו ובידוע אין ראיה משמעות הש"ס כמ"ש לעיל ג"כ וע"כ צ"ל האי דהכשיר משום דשם החסר מובלע בשם המלא . לפ"ז לכאורה משמע ה"ה במתתיהו נמי כשר . מיהו אינו כשר לכתחלה לכן פי' רש"ל לכתחלה יש ליתן ב' גיטין. וכ"ז איירי כשא"י תתימתו אבל אם ידוע תתימתו דינו כמ"ש בשם אליה חזקיה וגדליה:

כתב הס"ש בשם מהריב"ל אם כתב אל"ף בסוף כשר בדיעבד ואפי' לכתחלה אם הוא שעת הדחק דהבעל הוא מארץ מרחקים וטעמו משום דקיי"ל גרשם וגרשן הוא שינוי כיון שהם שני שמות בתורה · נשמע אם לא היה כתוב בתורה אלא אחד משניהם ושינה היא כשר והוה אמרינן דשם השני הוה כינוי לזה · אע"ג דיש שינוי במבטא ושינוי במשמעות דגרשם במ"ם הוא לשון גירות וגרשן בנו"ן הוא לשון גירושין מכש"כ אם החליף אל"ף בה"א כשר בדיעבד ושעת הדחק אבל בתשו' מהר"א טרויש כתב אם כתב אושעיא באלף פסול הגט וכן אם כתב יהודא

מעגלי תשובה

ונר' שהיו"ד ראשונה היא במקום חיר"ק וי' שניה נקודה בקמ"ץ : טז) למורה נמתיהו כו' ועיין בשו"ת שואל ומשיב ח"א סי' רכ"ו בחכי המגרש שנקרא מעולם מתת ונקרא לס"ת מתתיהו והוא אינו יכול לכתוב ואינו יכול לדעת איך היה חתם את שמו ויש עוד אחד אשר נקרא בשם זה וחותם עצמו מתת ברשימה על היוד יש לכתוב מתת לבד אף אם הוא במגרש עצמו ובפרט בחכי המגרש : יז) משום דיש לומר כו' ועיין בט"ג בפנים שכתב וז"ל ודמתקרי מתת א"צ לכתוב משום דהוה קיצה"ש. אך דיש לעיין דשמא מלת מתתיה הוא מלה מורכבת משתי תיבות מתת יה כו' ובכה"ג י"ל כו' כמו אנחנו אמן עכ"ל ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל ולענ"ד תמוה הרי בחנן הטעם משום דבאמת הוא שם נפ"ע. אבל כשא"י לנו שהוא שם בפ"ע מהיכא תיתא ניחוש ליה. אך מטעם אחר לכאורה נראה לכתבן משום שהוא קיצה"ש לב' שמות למתתיה ולמתתיהו. אבל יש לדחות גם טעם זה משום דשם מתתיה לא שכיח בינינו ומ"מ מי שירצה לכתוב דמתקרי מתת לא יזיק. ואם עולה בשם מתתיהו וחותם מתתיה ונקרא מתת נראה דיש ליתן ב' גיטין באחד מתתיהו דמתקרי מתת ובשני מתתיה דמת' מתתיהו. ודמתקרי מתת נראה דלא צריכין כיון דהוי קיצה"ש מב' שמות הכתובים · ואם יכתבו אין מזיק · וה"ה איפכא אם עולה בשם מתתיה וחותם מתתיהו כותבין בראשון מתתיה דמתקרי מתת ובשני מתתיהו דמת' מתתיה . ואם נודע שם העליה מתתיהו ולא נודע שם החתימה או להיפך כותבין מתתיהו

באר יצחק

ועיין ב"ש כאן שמביא בשם ס"ש את שם מתניהו ועט"ג שאפשר שט"ס וצ"ל מתתיה בלא וא"ו בסוף :

(כג) מהרש"ל פוסק כו' · הנה בתלמוד ובמקרא הרוב הוא שם מתתיה בלא ו' בסוף · ואעפ"כ דעת התה"ד לכתוב מלא כיון דמעשה דחנוכה שגור ורגיל בפי כל אצל האשכנזים לקרות מתתיהו מלא ע"כ סברת רצה הוא לומר דעל שמו נקראו הבנים . וה"ה לבני ספרד דשכיח שם מתתיה א"כ הוא להיפך · והיש"ש מביא את דברי תה"ד ופקפק עליו די"ל איפכא דאזלינן בתר רובא שבמקרא ששמה חסר . וע"כ פוסק רש"ל דאדרבא דעל הרוב הכינוי מתתיה חסר א"כ יש לכתוב מסתמא חסר . וא"כ יפה תמה בעל הט"ג על הב"ש במה שמביא בשם הרש"ל שצריך לכתוב ב' גיטין. ולדינא העלה הט"ג הרבה דינים ואחלקם לסעיפים קטנים :

א היכא דנקרא בשם מתתיה אם עולה לתורה ג"כ בשם מתתיה שני כגט אחד בשם מתתיה :

ב אם עולה לתורה בשם מתתיהו ובפי כל נקרא מתתיה · אז אם רוצה להחמיר וליתן ב' גיטין הרשות בידו . משום דיש לצרף בזה דעת תה"ד דהואיל במדינתינו רגילין לקרות בחנוכה בימי מתתיהו א"כ י"ל דהבנים נקראו על שמו ואם רוצה לסמוך על גט אחד שנכתב בשם מתתיה לבד ג"כ אין מזניחין אותו :

ג ויש במדינתינו אנשים שנקראים מתת אז אם עולה טז) לתורה מתתיהו או מתתיה או חותם מתתיהו או מתתיה אז יש לכתוב מתתיהו דמתקרי מתת או מתתיה דמת' מתת :

ד אבל אם א"י איך עולה לתורה או חותם אם מתתיה או מתתיהו אז יש לכתוב ב' גיטין באחד מתתיהו דמת' מתת ובגט השני מתתיה דמתקרי מתת וזה יש להקדים תחלה . אך מה שיש המונים שחותמים מטות בטי"ת אין להשגיח בכך דהם טועים שיש סדרה מטות אבל באמת לא מהשם הוא זה רק הוא נגזר מן מתתיה . וזה שצריכין לכתוב על מתת דמתקרי יז) משום דיש לומר דהוא שם לעצמו :

ה ומי ששמו מתתיה וקורין אותו מתיא יש לכתוב בתי"ו וה"ח. ואם נקרא מתיא לבד וידוע לו שאין שם הקודש

אחר

יהודא באלף או שרא באלף אפי' בעת הדחק כגון שבא ממרחקים ולא היה באפשר לאביא גט אחר מ"מ פסול אם ידוע שחתימת המגרש היה בה"א ואם א"י חתימתו כשר בעת הדחק כי אמרינן שמא היה חתימת המגרש באלף. וכתב בס"ש דלא פליג מהריב"ל על מהר"א אלא דמהריב"ל מיירי בא"י איך היה חתימתו אז מכשיר בעת הדחק. ותירוצו דחוק דהא ראית מהריב"ל מגרשם וגרשון לפ"ז כשר אפי' בידוע חתימתו דהא גרשם וגרשון דקיי"ל דהוה שינוי היינו בידוע ששמו כך בס"ם או בגו"ן ושינה בגט · מיהו יש להחמיר כדעת מהר"א טרויש דהא כתבתי בשם הט"ז דאפי' אם חותם יהודא באל"ף וכתב בגט בה"א פסול · מכ"ש אם חותם שפיר ושינה בגט דהוא פסול. והטעם הוא דיאמרו אין זה המגרש וכבר כתבתי שכמה אחרונים לא ס"ל כט"ז אלא אפי' לכתחלה אין משנינן בחתימתו כיון שלא חתם א"ע שפיר והיינו דוקא כשאין שינוי במבטא ולא מצינו אותו שם נכתב כאשר הוא חותם א"ע אבל בשיש שינוי במבטא או דנמצא אותו שם כאשר הוא חותם אין משנין חתימתו לכאורה נראה בשמות כאלו יהודא שרה או מתתיה או גדליה וחותם עצמו כך בה"א ונכתב בגט באל"ף הוי שינוי אפי' בדיעבד ושעה"ד.

באר יצחק

אחר אז בין אם נקרא בתי"ו רפויה או בתי"ו דגושה יש לכתוב מטיא באל"ף כי י"ל דהוא ע"ש מטיא בן חרש האמור בש"ס. ואם הוא מסופק שמא הוא כינוי למתתיה יש לכתוב מתיה בה"א. ואם הוא מסופק אם הוא כינוי למרדכי או למתתיה או שמא הוא שם בפ"ע יש לכתוב לכתחלה ב' גיטין. הראשון בשם מתיה. והב' בשם מטיא ויקדים הגט בשם מתיה. ובדיעבד בגט זה של מתיה סגי אם הוא שעת הדחק. אבל בגט של מטיא לבד צ"ע כיון דלא שכיח שיהיה כינוי למרדכי ומסתמא הוא כינוי למתתיה ואפשר במקום עיגון יש להכשיר בשם מטיא לבד כיון דאיכא ספיקא שמא הוא כינוי למרדכי שאז יש לכתוב כן . וגם י"ל דאפי' אם הוא כינוי למתתיה

מעגלי תשובה

ואם מתתיהו דמת' מתתיה. ואם חותם מתתיה ועולה מתתיהו או התימה בצירוף מה שנקרא כן בפי העולם נעשה עיקר וכותבין מתתיה דמתי' מתתיהו. אבל אם עולה מתתיה וחותם מתתיהו דזה כתב בע"ג וז"ל אבל אם עולה לס"ת ונקרא בפי כל גדליה וחותם גדליהו צ"ע דהא א"א לכתוב דמת' גדליהו דעל החתימה א"א לכתוב דמתקרי וכה"ג נראה דסגי בשם גדליה לחוד או לכתוב עוד גט בשם גדליהו. ואין לכתוב גדליהו דמת' גדליה. כיון דנקרא ועולה לתורה בשם גדליה הדבר ברור שהוא עיקר לגבי חתימה ואין ראוי לעשות עיקר טפל. אע"ג דהשי"ג מייתי דעת הריב"ש שהשכותב שניהם בפירוש אין לחוש מ"מ אין לעשות כן לכתחלה ולפענ"ד תמוה וכי עדיף לכתוב את הטפל לחוד מלכתוב גם את העיקרי כדמתקרי אמת שכן הוא דעת הרשב"א ז"ל אבל יחיד הוא בדבר הזה והרבה פוסקים אפי' לכתחלה אין צריכין לדקדק בקדימה כשכותבין שני שמות בפירוש · ולדעת כולם חוץ מהרשב"א עכ"פ בדיעבד כשר . אבל הטפל לחוד לרוב הפוסקים פסול אפי' בדיעבד · והגט בעלמך הרי כבר כתבנו גט אחד בשם העיקר וטעמא מאי נצטרך לגט שני משום דניחוש שמא גם השני הטפל בעינן דוקא ומעכב אפי' בדיעבד · ואיך נתקן את זאת במה שנכתוב עוד גט אחר בשם הטפל לחוד והא ודאי דשני הגיטין אינם מצטרפין דספר אחד אמר רחמנא לכן נראה ודאי דמי שרוצה לכתוב עוד גט שני יש לו לכתוב גדליהו דמת' גדליה אבל לפענ"ד אינו מהצורך כלל כיון שהראשון כתב החניכה שהכל קורין אותו בו דכשר לכ"ע עכ"פ בדיעבד. ועיין בב"ש כאן בשם מתתיה דאם חותם עצמו באל"ף לכתחלה אין משנין מחתימתו כדעת הט"ז וציין בספר גט מקושר שכתב ע"ז וז"ל ולענ"ד אני אומר לא פליגי הנהו להנהו כללי דברי הרב ב"ש בזה כי כבר כתבתי בתשובה ובס"נ אות י"ט דמ"מ לילך אחר החתימה אין לזה שורש . ומה שנזכר ברא"ש פרק השולח דמה שנקרא בו נקרא חניכה ושם המובהק הוא שחותם . היינו בשמות נפרדים כמו יהודה שנקרא ליב כו' ודוקא באלו השמות יהודה ליב או זאב וואלף וכדומה שידוע לכל שאין זה עיקר שמם חשבינן החתימה לעיקר ואף באלו כשר אם נכתב כאשר נקרא כמו חניכה אבל להבחין באותיות שחותם כמגרש אין איש שם על לב כלל. ופשיטא דאם נכתב השם כראוי אפי' מי שיודע שחותם באופן אחר לא יאמר אין זה המגרש כו' ואם חותם ראובן אטו נכתוב כן בגט הא ודאי דליתא ואפי' יש לפסול אם כתב ראוון כאשר הוא חותם · דמקרי שינוי . מעתה נראה בשמות אלו יהודה מתתיה גדליה וכדומה מ"ש הב"ש שאם חותם כא' אין משנין חתימתו חומרא זו קולא הוא. דלדעת האחרונים דס"ל דלא משגיחין בחתימה צריך דוקא לכתוב בגט כראוי וא"כ יש לכתוב כולם בה"א כי' מיהו אם כתבו באלף ליכא שינוי גמור לפסול בדיעבד כיון שידוע שהוא נחתם בה"א א"כ י"ל שגם האומר כתב כן כיון שאין שינוי בקריאה

ואם א״י איך חתם א״ע כשר בשעת הדחק או בדיעבד. אע״ג בס״ש משמע אליבא מהר״א טרויש דלא תלינן שחתם א״ע באלף אלא בשם מתתיה דיש סברא לומר דלא חתם א״ע בה״א משום כבוד השם דלא יכתוב שם י״ה אבל בשאר שמות אין סברא לומר דחתם באלף מ״מ נראה בעת הדחק כשר דהא לדעת מהריב״ל משמע דכשר אפילו בידוע חתימתו גם אלו אותיות מתחלפים יש להקל בשעת הדחק. ואם חותם א״ע באלף נראה דלכתחלה אין משגיחין בחתימתו כדעת הט״ז. ואם נכתב בה״א כשר אם ניתן לה אפי׳ ליכא שעת הדחק ולא כט״ז דהא לדעת כמה אחרונים אפי׳ לכתחלה אין משגיחין בחתימתו ויש להקל אם ניתן כבר. ולפ״ז מש״כ הס״ש בכמה מקומות באותיות המתחלפים כשר בעת הדחק אינו כשר אלא בא״י חתימתו. אע״ג דעל פי הדין צריך לכתוב בה״א או באלף וכיוצא והחליף וכתב אות אחר אשר נתחלף כשר בשעת הדחק אפי׳ אם איכא שינוי במבטא. אע״ג בס״ש לא משמע חילוקים אלו מ״מ נ״ל כמ״ש להכריע כן. ואפשר אם א״י חתימתו יש להקל בעת הדחק אפי׳ באותיות שאינם מתחלפים אם ליכא תרי שמות ויש לומר שחתם כך כשר בשעת הדחק או אם נשאת כמשמעות מהריב״ל וכמ״ש בתשו׳ בן ששון ועיין אות נ׳. **מוקיל** כינוי למרדכי או לאשר ויש לכתוב מסתמא ביו״ד אחר הקו״ף ס״מ:

(כד) **מורדוש** כינוי למרדכי ואין לכתוב הכינוי ס״מ. **מיינסטר** מיינסטרל והיינו אם קורין אותו

מעגלי תשובה

בקריאה כלל ולא שייך לתלותו בשם אחר׳ אמנם בשם שרה׳ משה. שלמה. וכדומה אם כתבם באל״ף שרא משא שלמא אף שאין השרש בעצם כיון א׳ נחה לה״א נחה מ״מ הוי שינוי שם כיון שלא נכתב כמשפט לשה״ק י״ל שזהו שם אחר לגמרי דהיינו שרא יקראוהו בשי״ן ימנית ובפת״ח. ומשא יקראו בשי״ן שמאלית והמ״ם בפת״ח ושלמא יקראו השי״ן בפת״ח ופסול אפי׳ בדיעבד ואין משגיחין בחתימה כלל כו׳ ולכן לימנייהו להני כללי דכיילי האחרונים באותיות מתחלפים וכדומה. רק הכל שלא שיהי׳ הנע נקרא ולא יהיה שינוי בשם המגרש כאשר הוא נקרא וצריך לשים לב לעיקר השם אם שהשתנה הקריאה בשביל השינוי לשם אחר מאשר נקרא וכ״ז ברור לאמיתה של תורה שכ״ד ע״ש. פ״א בקוה״ש. ועיין כ״ש כאן אחר שם מתתיהו כתב הכינוי מוקיל שהוא כינוי למרדכי או לאשר. וגם אחר שם מאיר לעיל מעתיק הב״ש זה הכינוי ואיני יודע למה כפלו ולא חידש בו דבר שוב ראיתי בס׳ ש״ע שמעתה ס״ז וכתב דבשלמא מה שכתב אותו כינוי גבי שם מרדכי משום אגב דנקיט כל הכינויים של מרדכי אשיב כמי הא אבל על זה קשה וכו׳:

יח) כן יש לכתוב כו׳. ועיין מהר״ם ר״י בביאורו שכתב כתבתי בזה דלא כמ״ש הג״מ מרדכי המכ׳ מורדוש כי נלפע״ד שאין לכתוב הכינוי כמו שנתבאר גבי אברוס (ע״ש) ואין לומר דשאני הכא דיש שינוי בנקודה באות הראשון דמרדכי המ״ם בקמץ ומירדוש נכתב בוא״ו אחר המ״ם המורה על חולם או מלאפום. דזה אינו שהרי רגילין לקרות המ״ם בחטף קמץ אלא דמ״מ כשחותם עצמו נוהגין לכתוב וא״ו אחר המ״ם. שוב מצאתי בס׳ אה״ע שכתב וז״ל דון מיניה שגם החולקים ואומרים לכתבו בוא״ו זהו רק אם יש מי שקורין בחולם וגם נוהגין לכתבו בכתבי הדיוטות בוא״ו אחר המ״ם המורה על חול״ם אלא שהשמון מקלקלים את הקריאה וקורין בקמ״ץ. אבל מי כ״ע קורין לו בקמץ וגם נוהגין לכתבו בכל הכתבים באל״ף להורות על הקמ״ץ משתברא דודאי הוי״ל קילס״ם ואין צריכין לכתבו כן כלע״ד ברור ולא כדנראה מדברי הט״ג. רק לסימן יש לכתבו וכותבין אל״ף לאחר המ״ם אפי׳ כשהוא חותם בוא״ו ואם אין לו כוונה בחתימתו ולאחר הדל״ת כותבין וא״ו. וציין כאן בא״י לענין כינוי מעריל

ועיין

באר יצחק

למתתיה מ״מ כיון שאינו נרגש במבטא אם הוא בעי״ם או ע״ו דגושה וא״כ חניכה שהכל קורין בה הוא שם מטיא לכן יש להקל במקום עיגון:

(כד) מורדוש כינוי כו׳. והשתא שאין מי שנקרא מורדוש בחולם רק הכל מארדים בקמץ ובזמנינו מי שנקרא מארדים בקמ״ץ כך כותבין בשטרות ואיגרת והכותב מורדוש בחולם אינו אלא מן המתמיהים שלכך יח) כן יש לכתוב ואין לשנות ולכתוב מורדוש. ואף אם הוא עם הארץ וחותם מורדוש. אם נקרא בפ״כ מארדים בקמץ אין משגיחין בחתימתו. ובמדינה שמקצתן קורין מארדוש ומקצתן מורדוש אין לכתוב הכינוי כלל. ומה שכותבין מארדיש באל״ף אע״ג דבשם מרדכי נ״כ בקמ״ץ המ״ם ואפ״ה הוא בלא אל״ף מ״מ כיון דמארדוש הוא שם החול אז אם יכתוב בלא אל״ף יש לטעות ולקרות מרדוש בפת״ח המ״ם: **ווייש** שהוא מכונה מארדי או מאקא אין לכותבו דמסתמא אין קורין לו כינויים זה בפניו. ואם קורין לו בפניו כן אז אם היו״ד אחרונה נחה קלא ונרגשת במבטא יש לכתוב מארדיא ואם אין היו״ד נרגשת במבטא רק שהדל״ת נקראת בחיר״ק יש

לכתוב

אותו כך בפניו כמ"ש לעיל גבי וועלקיל : (כה) **מיינסטרלן** כינוי לחיים : (כו) **מיכא · מיכל** כינוי ליחיאל או למיכאל . **מיכוש** לפעמים שם איש והוא כינוי ליחיאל · (כז) **מנוחה · מני** כמו מני בר פט"ש ואם קוראין אותו **מוני** כותבין מוני ס"ש באות ש' :

(אות נ) (א) **נח** דמתקרי חיים · **נח** המכונה מייסטריל **נחום** מלא וא"ו · ומן הסתם הוא כינוי למנחם ויש לכתוב מנחם דמתקרי **נחום** אם לא דידוע דנחום שמו לבד · **נחמיה** בלא

באר יצחק

לכתוב מאכלי ועיין בד"מ מרדכי המכ' מערי"ל ולא שמעתי ולא ראיתי :

(כה) מיינסטרלן כינוי כו' אם הוא חותם בשי"ן אעפ"י שנקרא בשי"ן שמאלית אפ"ה יש לכתוב בשי"ן ונפקין אם לכתוב יו"ד בין למ"ד לנו"ן כמבטא תלית מלתא .

(כו) מיכא כו' אם הוא כינוי למיכאל אין צריך לכותבו ואם הוא שם א"י יש לכתוב באל"ף לבסוף ולא בה"א יט) כיון דמיכה רשע הוי משמ"א לא מסקינן בשמיה ע"כ בודאי כינוי הוא ומשפטו באל"ף :

(כז) מנוחה הוא שם אשה אבל שם איש לא שמעתי זולת מנוח וכ"ש בס"ש מנוחה המכ' נוחא · ובשם מני עיין לעיל בא"י מש"כ מזה · ועיין כאן ע"ג בשם מנואל דאם נודע שעיקר שמו בשעת לידה עמנואל אלא לפי שהנהגל בין הלועזים חותם מנואל ואיכא דקרי לי' עמנואל אין כותבין רק עמנואל · ואם כ"ע קורין ליה מנואל יש לכתוב עמנואל דמתי' מנואל · אך אם לא ידעינן אם עיקר שמו עמנואל או מנואל אין לכתוב רק מנואל · דאפ"ת שעיקר שמו עמנואל הו"ל מנואל כחניכתו וכשר ועיין בע"ג שם מירקאדי דאינו שם הטלה לאנשים משום דכל א"ש ואם יש לו שם בשעת מילה אברהם או שם אחר. אלא כמי שמתו בניו ר"ל כשנולד לו בן אחר כאות הסכינות וקונים אותו כדי שיחיה וקורין לו מירקאדי כלומר קניא וכיון דאינו שם הטלה אלא כינוי בעלמא ע"כ אין כותבין דמת' רק המכ' ולא חשיב שם הלידה כ) א"כ הו"ל כקוראין בשם אברהם :

אות נ (א) נח דמת' כו' · זה כתב הב"ש עפ"י מה שכתב בס"ש בשם הר"י קאלדראן נח דמתקרי חיים המכ' מייסטריל · ומפרש הב"ש דתרי מילי נינהו דנח מתקרי חיים . ונח מכונה מייסטריל .

והקשה עליו הט"ג דהא חיים הוא שם בפ"ע וכי צריך הב"ש לאשמועינן דאם רובא קראין לו נח ומיעוטא חיים דכותבין על חיים דמתקרי הא מלתא דפשיטא הוא . והיה אפשר לפרש את הב"ש דלעולם מפרש לשיטת כפשוטו דרובא קרי ליה נח ומיעוטא חיים וכינויו מייסטריל וכתב כך מתדם לי שהכינוי מייסטריל הוא כינוי גם לנח כי לחיים כינוי מיינסטרלן בנו"ן ולנח כינוי מייסטריל בלא נו"ן · אבל אי אפשר לומר כן כי בס"ג איתא לחיים ג"כ כינוי מייסטריל בלא נו"ן אלמא דהנו"ן לאו דוקא ע"כ מחק הט"ג את שם נח הכ' וכצ"ל נח דמת' חיים המכונה מייסטריל · והכי איתמר עובדא שזה הח"ס שכינוי מייסטריל האל"ף בזו לנח מתנא מילי . וכא לאשמועינן

דאם

מעגלי תשובה

ועיין ס"ש שכתב במחמ"כ נעלם ממנו שכינוי זו מובא בכתבי מהרי"א סי' ו' ובס"ש ובביאור הס"ג בשם מרדכי : יט) כיון דמיכה רשע הוי כו' ובולם ראו כן ממנו על הט"ג איך נעלם מעיניו שבשם מיכה הוא שם הנביא מתרי עשר מיכה עבדך אמר לפניך ועיין מזה בס' אה"ע וש"ג שוב מצאתי בס' ד"מ שכתב וי"ל עוד דאפי' אם הוא שם א"י יש לכתוב בה"א לסוף והא דקשה כיון דמיכה רשע הוי לא מסקינן בשמיה לא כן הוא דהא התוספות הוקשו על שם אבשלום רק נר' מג"ר דס"ל אין לו חלק לעולם הבא · ומיכה אמרינן בסנהדרין דף ק"ג ע"ב דיש לו חלק לעולם הבא מפני שהיתה פתו מצויה לעוברי דרכים : כ) אם כן הו"ל כקוראין כו' ועיין עוד בצ"ל כינוי מורני לא"ש ומורינא לאשה והוא דאם הבן נולד לאחר מיתת אביו ר"ל אז בשעת המילה קוראין לו עיקר השם כגון אברהם כמו שם אביו רק אח"כ משום לצר כדי שלא להזכיר בכל פעם שם המת מכנין לו מורני ובאשכנזלן אין יש גם אחר שיקרא להם כשם העיקר רק מורני אעפ"כ לא חשיב שם הלידה כשתקנו מחמת טעם הא' שכתבתי (עיין בא"י) ויש שם מנלי"ח ויש שם מנצור דהוא שם ערבי והוא כינוי לשם אלעזר וכותבין מנצור חסר אל"ף דמשפט לשון ערבי דאין כותבין אל"ף להורות על הפת"ח ועיין ק"ו דבמדינתינו יש נקראים מילי"א דהיינו השם בלירי"י והיו"ד שאחר הלדי"ק נרגשת במבטא . אם ידוע שעיקר שמו מאיר אפשר שצ"ל לכתוב הכינוי ואם חותם עצמו מעל"א או מעלי או מעלו או מילו וכותבין כינוי זה יש לכ' כמו שחותם . ושם מיל"א הוא שם אשה גם כן ומן הסתם יש לכתוב מיל"א אם לא שחותמת בענין אחר :

אות

(ב) בלא וא"ו לבסוף לפי שכ"כ בעזרא, ובנחמיה **נחמיה** המכונה ורומן. טרוסטלין · ויש כותבין טרוסט
או טריסטליין ותליא במבטא ס"ש · **נחמן** (ג) **נחמני** ושני שמות הם וא"צ לכתוב המכו
נחמנקא · וכן **נח נחמן** או נח נחמני או נח נחום כולם שני שמות הם · **נטרונ**
המכונה שומן : **נפתלי** (ד) המכונת **הירש** (ה) או **הירץ** או הירצא או הערצקא אם נקו
כן

מעגלי תשובה

אות נ א) וראוי לכתוב ב' גיטין ועיין בס' ש"ע שכתב דהני כאן בגט אחד ולכתוב בו נחמיה דמתקרי נחמיהו ולא דמי לשם יוסף יהוסף או יוחנן יהוחנן דהאי השם דשמות המקרא הם משא"כ שם נחמיהו דלא נמצא במקרא כלל הסברא נותנת דעיקר שמו מלידה נחמיה. ומה שמקלא קורין לו נחמיהו הוא אריכות השם וכיון שכלאה"כ אם ב' השמות כתובים בפירוש אין קפידא להקדים איזה שירצה לרוב פוסקים א"כ ודאי יש לסמוך על הסברא דעיקר שמו נחמיה · ועיין בס' מח"ש סי' קל"ז באחד שעלה לתורה בשם נחמיה יהודה ותחימתו היה נחמיה ל"ב ובפ"כ נקרא רק נחמיה · והמגרש העלים חתימתו והמסדר כתב בגט נחמיה יהודה דמתקרי נחמיה ודאי לכתחלה הי' ראוי לכתוב נחמיה יהודה דמת' נחמיה ל"ב ודמתי' נחמיה ואף שהט"ז כתב דאין לכתוב דמתי' על החתימה היינו אם החתימה הוי בשם שאין קורין בו כלל רק הוא חותם אבל בזה וכו' ובפרט דאביו קרא ליה גם בשם ל"ב וכו'. אם לא ניתן הגט ודאי ראוי שלא ליתנו מיהו אם כבר ניתן הגט כשר ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"א שגם הוא מביא מעשה כזה ע"כ הוא מסופק אם להכשיר הגט אפי' בדיעבד והטעם הוא משום דדעת הב"ש דאם שמות הקריאה והחתימה סתרי אהדדי כמו חיים בינאנע אזלינן בתר קריאת הרוב לעשות שם זה עיקר אף שמועט קורין אותו בשם האחר והכ"ה י"ל בנידן דידן כיון שבשם שעולה לתורה אינו נקרא כלל ובשם החתימה עכ"פ אביו קורא אותו י"ל דשם החתימה עיקר דלא להוי שם נחמיה אפי' מניכה שהכל קורין בו ואם כתב שם הטפל לבד ולא העיקר הרבה פוסלין אף בדיעבד אלא שאעפ"כ כשר בדיעבד כיון שידוע ששם ל"ב אינו לשם בפ"ע רק הוא כינוי ודעת מהרי"ק דאם היה שמו אליה ונשתקע ונקרא רק באלי אעפ"כ כשר אם כתב אליה לבד משום דידוע ששם באלי אינו רק כינוי כמו כן ה"נ וכו' ע"ש:

ב) דל"ל המכי' כנ"ל ועיין חוקי דרך בשם המג"א דנעכל הוא כינוי לנחמן ועיין קב נקי שכתב ולפי מה שכתב מהרמ"י לעיל גבי אבל שהכינוי צריך להיות סוג לעיקר השם

באר יצחק

דאם נאחד הי' שם וכינוי ומחמת חולי נתנו לו ש אחר אז צריך לכתוב דמתקרי והמכונה : **ומה** שכ הב"ש כאן בשם נחום עיין לעיל אות מ' שביארתי ש נחום עם כל הפרטים ועיין במעגלי תשובה שם :

(ב) בלא וא"ו לבסוף · והנה אם כ"ע קורין לי' נחמי בוא"ו בסוף עיין בזה בע"כ שכתב דירא מהש' דכותבין נחמיה בלא וא"ו אע"ג דקרא ליה נחמיהו אבל דעת הע"כ עצמו דאי איכא דקרא ליה נחמיהו י לחוש שמא עיקר שמו כך משום שדרך הבריות לק ולא להאריך א) וראוי לכתוב ב' גיטין כמו בשם יו יהוסף :

(ג) נחמן נחמני אע"ג שמביא מ"ש הב"ש בשם מהרי נחמן המכי' נעכיל ובשם הרי"ק נחמן המכ' נעם ומשנה נוסחת הב"ש ב) דל"ל המכ' נעכיל :

(ד) המכ' הירש · הנה בב"ש כתב על הז"מ שכ כינוי הירש לנפתלי והלא כפי האשכנזים מבו שהירש הוא כינוי לצבי אבל כינוי של נפתלי הוא הע ואין כ"מ מזה בזמנינו דאיכא טובא הירש שמם הקו נפתלי : **והנה** במדינתינו אין מי שיקרא הי בחיר"ק רק בסגו"ל א"כ מהראוי היה לכתוב הש בעיי"ן רק כיון דאיכא טובא מגדולי העיר בזמנינו חותמ הירש ביו"ד אע"ג דנקראים בפ"כ בסגו"ל הא ק דהנחת השם היה ביו"ד רק דנשתנה בפי המונ שנרפים בדגשת החיר"ק לקרותו בסגו"ל ולכן אין להקפ לכתוב בגט ביו"ד אפי' אם הוא שא"י לחתום א דנקרא בסגו"ל כי בגט נ"כ אע"ג דיכתבו ביו"ד אעפ כשיבואו לקרותו יקראו בסגו"ל כאשר רגילים לבט בשפתים שם זה . וכמו שמצינו כה"ג בשם אליה שכות באל"ף והניקוד הוא האל"ף בציר"י והלמ"ד בחיר ואעפ"י שהעולם רגילים לקרות האל"ף בסגו"ל והלמ בשב"א וכאלו היה כתוב עליא אפ"ה אין מקפידין ש ה"ה כאן. וכ"ז במי שאין דרכו לחתום רק העולם קורא אותו בסגו"ל כפי המבטא הכהונה היינו אבל במי שדר לחתום הערש בעיי"ן אפשר שיש לחוש לחתימתו ולכת הערש בעיי"ן כאשר הוא חותם ויש שעולין גט כ למקום אחר צריכין לכתוב לשם הטעם שכתבו בעיי הוא לפי שהמגרש חותם כן :

(ה) או הירץ · הנה במדינתינו יש לכתוב מן השמש הצרן ובמדינות ליטא שמדגישים הצ"א בחיר
יש

צריך לכתוב כן אעפ"י שיש לומר דהאי ק' א' הוא (ו) הוספה בעלמא הוא מ"מ צריך לכתוב כאשר הוא רא וכן קלמנקא · וכן בשמות הנשים אם נקראת גוטליין או פעסליין או ריקליין אעפ"י האי ליין הוספה הוא "מ צריך לכתוב . ט"ז · **נצר** · **נריה** בה"א · **נתן** המכונה זנוויל המכ' קרפיל · **נטע** כתב בס"ש ותבין בעיי"ן ע"ש נטע שעשועים (ז) וא"צ לכתוב רק שם נתן . מיהו אם חותם עצמו נטע יש לכתוב נתן תקרי נטע כי הוא שם בפ"ע לשון נטיעה. שם · אבל בס"מ כתב דכותבין **נטא** באל"ף אפי' אם חותם בעי"ן ס"ש וט"ז ונ"ש כתבו דאין צריך לכתוב הכינוי כי הוא קיצור אשם וכן נ"ל עיקר . אעפ"י שכתבתי במקום לונתא יש לכתוב שניהם מיהו בהא דאיכא פלונתא אם לכתוב בעיי"ן או באל"ף ורוב האחרונים ס"ל דהוא עיקר צא"ש א"צ לכתוב · ואם כותבין לסימן פשיטא לי אם ידוע חתימתו אין משנין חתימתו ולא כס"מ ואפי' אין וע חתימתו מסתבר טפי דברי הס"ש לכתוב בעיי"ן (ח) **ניסן** (ט) **ניסים** · **נתנאל** ואם עלה לתורה בשם

באר יצחק

ן לכתוב מן השם הירש · וכן איכא טובא שנקראים ערש ונקראים כן בפיהם א"כ יש לכתוב כן ובלא יו"ד חר הה' כיון שאין דוחקין הצדי"ק בחיר"ק ובמדינות קורין הה"א בחיר"ק כותבין הירש · ומ"מ כיון בחתימתו חותם אי"ע הערץ או הירץ יש לכתוב כמו הוא חותם אי"ע והיינו שמכ' הערץ או הירץ ג) וא"צ לכתוב המכ' הערש כיון דשם חד הוא :

(ו) הוספה בעלמא · עפ"י שכתב דלדינא נראה דשמעלקא וכיוצא דבלא ההוספה אין כאן לא שם לא כינוי . אף אם שמו מעריסה שמואל לבדו אשתרבב ם שמעלקא יש לכתוב המכ' שמעלקא . ובשמות שאין קו"ף בלא אלף וכיוצא רק הוספה אז אם ידוע שמו מעריסה בכינוי הערץ או קלמן די בזה ואם שמו מעריסה כינוי השלקא וכיוצא או שאין ידוע שמו מעריסה יש כתוב כן לכתחלה . ובדיעבד הערץ וכיוצא ג"כ כשר כיון שהכל נקודה אחת :

(ז) וא"צ לכתוב כו' . זה הוא לפי מבטא הספרדים שהם קוראים התי"ו מן נתן בדגש כמו טי"ת נמצא שנטע הוא קיצה"ש מנתן כשהתי"ו הוא בדגש ואם לפעמים בא לכותבו לכך קיצה"ש צריך לכתוב המכ' נתה או נתא לפי שהוא נגזר מן שם הקודש. ואם כתב בטי"ת ואל"ף גם כן אין להקפיד בדיעבד · אבל במדינות אלו כל האנשים ששמם נתן וכינוין נטע הם חותמים נטע וכמעט רובם ככולם . וא"כ פשיטא דאף מי שאינו יודע לחתום . שמו כן הוא. וא"כ יש לכתוב נתן דמתי' נטע ובדיעבד אם כתב המכ' ג"כ כשר ואם עולה לס"ת בשם נטע וחותם נטע ד) אין להזכיר שם נתן בגט. ואם א"י שמו מעריסה וגם אין עולה לס"ת ובחתימתו חותם רק נטע וא"י למה חותם כן אז לכתחלה יש לכתוב נטע לבד ובדיעבד במקום שא"א בקל להשיג גט אחר אפשר להכשיר : (ח) ניסן · הנה בכתיבת שם ניסן יש לכתוב כמו שכתוב בב"ש כאן היינו בחד יו"ד אחר הנו"ן ובלא יו"ד אחר הסמ"ך כי משמעות הוא נקרא כן ע"ש החודש · וכתיבת החודש הוא בלא יו"ד אחר הסמ"ך עיין ס"ע סי' קכ"ו . ואם חותם בב' יודי"ן ותחימתו ידוע משמעות יש לכתוב כחתימתו כיון דאף באינו חותם אם כתב מלא כשר כמש"כ הב"ש בסי' קכ"ט :

(ט) ניסים · טעות בב"ש ול"ל נסים בלא יו"ד אחר הנו"ן וגם בזה אם חותם עצמו בב' יודין ה) כן יש לכתוב : אות

מעגלי תשובה

השם א"כ ה"ה הכא צריך לכתוב המכ' נעשה כמ"ת . ג) וא"צ לכתוב המכ' הערש ועיין בספר ש"ע הטעם שא"צ לכתוב המכונה הערש משום דא"צ לכתוב כינוי לכינוי אך אם רוצה לכתוב כינוי לכינוי יש לעיין למ"ל אם רוצה לכתוב בשני המכ' הערץ וגם הערש אם צריך לכתוב על הערש והמכ' הערש בוא"ו או המכ' הערש בלא וא"ו אלא תיבת המכ' . ונראה לי דזה שאלה בפלוגתא הב"ש מהד"ת סי' קי"ט דהמכונה קאי על האדם שפיר שייך גם בזה והמכ' בוא"ו שקאי על האדם שהוא מכונה בכינוי זה ובזה · ולהב"ש דהמכ' קאי על השם לא שייך לכתוב והמכונה בוא"ו כיון דאנו רואין דהכינוי השני יוצאה מן הכינוי הראשון ולא מן השם ע"ש : ד) אין להזכיר כו' ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל ולענ"ד יותר מסתבר לכתבו דהא גם בעל ס"ש ס"ל דאם הוא חותם נטע אין לחושבו לקיצה"ש אלא יש לכתבו וכ"ל די"ש לכתבו בעיי"ן דכיון שהוא ע"ש הו"ל כאין חתימתו ידוע שכתב הב"ש דמסתבר לכתוב בעי"ן אך אם אומר שכוונה הוא חותם נטא באל"ף אז גם בגט יש לכתוב כן · ועיין בס' חת"ס סי' קפ"א באחד שהיה שמו נתן מעריסה והעולם היו קורין אותו נטיה · ונשתמד ובמקום כו"כ לאחר שחזר נקרא בשם יוסף וכתב בגט שמו יוסף עיי"ש : ה) כן יש לכתוב ועיין בשע"ג אות י' דאם מסופקים באחד אם שמו ניסן בוי"ן או נסים במ"ם

בשם נתנאל ונקרא סענדיר כתב בנ"ש דיש לכתוב נתנאל דמתקרי אלכסנדר כי שם הקידש של סענדר הוא אלכסגדר · ובסמוך באות סמ"ך כתבתי בשם רש"ל לא כוותי' וכן עיקר כדברי מהרש"ל וכותבין נתנאל סענדר :

(אות ס) סימן טוב ולקמן יתבאר כיצד כותבין שמות אלו · (א) **סלם** שם ערבי · **סעדיה** בה"א בסוף בלא וא"ו וקצת אנשים נקראים ישעיה ועולים לס"ת בשם סעדיה כותבים סעדיה דמת' ישעיה · ובארצות אלו קוראין לכל ישעיה שעיה לכן נ"ל לכתוב סעדיה דמתקרי **שעיה** בלא יו"ד אבל אם אינו עולה לס"ת בשם סעדיה פשיטא דכותבין ישעיה ותו לא אפי' אם נקרא ישעיה עכ"ל מהרש"ל (ב) אע"ג דקיי"ל דכותב השם כאשר הוא נקרא והוא נקרא שעיה ולא ישעיה מ"מ שם שעיה נכלל בשם ישעיה אלא מחמת שפולטים היו"ד נשמע שעיה כמ"ש בשם חיאל לכן כותבים ישעיה. ונראה אם הוא חותם א"ע ישעיה כותבים ישעיה אעפ"י שנקרא שעיה מטעם הנ"ל . ומזה נשמע נמי אם עולה לס"ת בשם נתנאל ונקרא סענדר דכותבין נתנאל המכ' סענדר ולא אלכסנדר ולא כנ"ש מיהו אם חותם א"ע אלכסנדר כותבין (ג) המכונה אלכסנדר . אעפ"י שרש"ל כתב דכותבין דמת' שעיה ולא המכ' לא קיי"ל כוותיה בזה כי הוא ס"ל אפי' בשם לעז כותבין דמת' אבל לרידן יש לכתוב המכ' וכ"כ ברמש"א · ובס"ש כתב כיון דשם שעיה יוצא משם ישעיה דינו כשם הקודש לענין שכותבין דמת' כמו דקיי"ל השם היוצא משם הקודש כותבין ה"א כמ"ש בשם סאיה ועיין לקמן בשמות נשים שורה שארקה (ד) **סעיד** דמת' **סעדה** · ומי שנקרא ישעיה ועולה לס"ת בשם אהרן סעדיה כותבין אהרן דמת' סעדיה דמתקרי ישעיה תשובת רמ"א סי' פ"ד . ואיני יודע למה כותבין באלו ב' שמות שעולה לס"ת דמת' דהוא דומה למי שנקרא בב' שמות דכותבין ב' שמות בלא דמת' כן ה"נ אם נקרא בשם אחר ועולה לס"ת בב' שמות אחרים מן הראוי לכתוב שם שניהם בלא דמת' (ה) **סלמן** הוא כינוי לשלמה : (ו) **סנדר** כן יש לכתוב אם קורין הסמ"ך בפת"ח · סנדרלא אם קורין הסמ"ך בפתח. סנדרלין · סנדרמאן אם קורין המ"ם בקמ"ץ

מעגלי תשובה

בא"ם צריך ב' גיטין אכן יש לסמוך על שמות אבותיו אם ידעו משפחתו אשר הוא נקרא עליהם ויש לראות מלכת אבותיו ועיין ה"ע ועל הרוב היה אצלינו שם ליהן בגוין ולא בשים :

אות ס א) דיש לכתוב כו' ועיין בס' גט מקושר כאן ובכללי השמות סעי' י"א ובסנ"ר אות י"ם ס"ק י"ג שחולק ע"ז ומסיק דלעולם יש לכתוב עיקר השם כראוי לכתבו. ולשון דמתי' אינו אלא לומר שנקרא בשם זה ישעיה · אבל אינו מורה שתהא קריאת השלם בדיוק כמו שכותבין בגט ולכן העיקר לכתוב דמתקרי ישעיה עיי"ש ועיין ס"ט בקונ"ט אות ב' ש"ל : ב) מן שו"ת הרמ"א ועיין בס' ש"ע שכתב וז"ל ולכאורה קשה לי הא כינוי סלמן לא מצינו שיהיה כינוי לשמות אחרים. וא"כ מדוע צריך לכתוב הכינוי סלמן לשם שלמה · שוב עיינתי בס' אה"ע שכתב כיון דכן לשלום וגם לזלמן קורין

באר יצחק

אות ס (א) סלם כו' . וקורין הסמ"ך בפת"ח והלמ"ד בציר"י וכן היה בין היהודים הערביים וקורין סלאמה הסמ"ך והלמ"ד בפת"ח והמ"ם בציר"י · ובאיזה מהם שיכתוב הן באל"ף לסוף והן בה"א בסוף כשר אבל לכתחלה יכתוב בה"א · ועוד יש שלים הסמ"ך בשו"א והלמ"ד בחיר"ק ויש סולימאן הסמ"ך בשור"ק ועוד יש כמה שמות ערביים סלאמון סעודי סעוד · ועיין כאן ב"ש א) דיש לכתוב דמת' שעיה בלא יו"ד : (ב) אע"ג דקיי"ל כו' ב"ש · ל"מ שלא הזכיר דעת מהרי"ם לכתוב דמת' ישעיה אע"ג דנקרא שעיה ואמנם אפשר דגבי סענדר אף מהרי"ם מודה : (ג) המכ' אלכסנדר כו' . לכתחלה יש לכתוב דמתקרי אלכסנדר ואם כתב המכונה יש להכשיר בדיעבד כיון דמהרש"ל מודה דאף בק"ל יש לכתוב המכונה : (ד) סעיד כו' אם נסתפק אם סעוד או סעדיה יש לכתוב ב' גיטין ומשפט קריאת הסמ"ך הוא בפת"ח והעיי"ן בציר"י והדל"ת בציר"י · ובירושלים אין כותבין בה"א רק ביו"ד דשמא יקרא הקורא הדל"ת בפת"ח ולכן כותבין ביו"ד לרמוז על הציר"י :

(ה) סלמן הוא כינוי כו' אע"ג שהש"ת הוליא כן ב) מן שו"ת הרמ"א סי' פ"ד. ואם ידוע ששמו זלמן בזיי"ן הוא שם הקודש וא"כ יש לכתוב דמתי' סלמן (ופליאה עליו מה שלא ביאר דדוקא בזיי"ן ימנית אבל בשי"ן שמאלית צריך לכתוב המכ' ועיין לקמן בכ"ם בשם שלמה) : (ו) סנדר כו' וכתב גם"ש אע"ג דכתב נאום א' בשם אלכסנדר שאין

בקמץ סנדרמן אם קורין המ״ם בפת״ח **סענדר** אם קורין בסגו״ל · סענדרלא אם קורין הסמ״ך בסגו״ל : סענדרליין (ז) **סענדרמן** : (ח) **סיני** שם איש והאשה :

(אות ע) עקיבה באלף או בה״א ויש ראיה לזה ולזה כאשר האריך בזה מהרש״ל ובמסקנתו לכתחלה כותבים בה״א אבל בדיעבד כשר אף באלף מאחר שהוא נח ואין ניכר במבטא וכן פסק הט״ז וכ״ז בשא״י תתימתו (א) אבל אם תותם באלף או בה״א אין משנין חתימתו ועיין בשם מתתיא מ״ש מדינים אלו : (ב) **עמרן** · עמרון ס״ש · **עבדיה** כן יש לכתוב מפתמא (ג) בלא וא״ו אחר הע״ן ובלא וא״ו

באר יצחק

שאין כותבין כינוי סענדר ג) מ״מ היכא דאיכא תרי יוסף בן שמעון כותבין :

(ז) סנדרמן . ויש לכתוב סנדרמן או סנדרמאן וכן סענדרמאן חד היבה :

(ח) סיני שם האיש והאשה · ושמעתי שמות הנשים שנקראים כך הוא בליר״י ל״י · ועיין בב״ש אות ס׳ איתא ליתא באל״ף לבסוף . ואני ראיתי כמה אנשים שנקראים סני״א וא״ל לכתוב אל״ף אחר הסמ״ך להורות על פת״ח ואם כתב שאינה באל״ף כשר (ס״ע) :

אות ע (א) אבל אם חותם כו׳ עט״ג דיש לילך בזה אחר חתימתו. אם הוא חותם עקיבא באל״ף יש לכתוב בגט ג״כ באל״ף. ואם הוא חותם עקיבה בה״א יש לכתוב בגט בה״א א) כיון שאנו מסופקין אם משפטו בא׳ או בה״א והאי גברא חותם כמשפט האחד אין לתלות בטעות כלל · ובדיעבד אם חותם בה״א וכתב בגט באל״ף או להיפך יש להקל בדיעבד ואף לכתחלה במקום עיגון ושעת הדחק . ושם עקיבא יש לכתוב באל״ף בשם התנא ואף שרגיל לחתום בה״א אין משגיחין בחתימתו דטועה הוא :

(ב) עמרן עט״ג שכתב לא מצאתי שם עמרן ואפשר שהוא ול״ל עמרם כמ״ש :

(ג) בלא וא״ו כו׳ · הנה בהב״ש מביא בשם הס״מ שמסתמא יש לכתוב עבדיה בלא וא״ו אחר הע׳ ובלא וא״ו אחר הה״א ב) ובשם הד״מ ויש״ש מביא שסוברים דכותבין וא״ו אחר העי״ן · **ושם** עובד יש לכתוב

מעגלי תשובה

קורין סלמן וא״כ יש לכתבו גם לשלמה ג) מ״מ היכא כו׳ ולדעת הס״מ בביאורו אף כשאין ב׳ יוסף בן שמעון נמי צריך לכתוב מאחר שיש שינוי גדול מעיקר השם :

אות ע א) כיון שאנו מסופקין כו׳ · ועיין בכה״ג שער השמות אות ס״ו וז״ל יש אומרים שצריך לכתוב ב׳ גיטין אחד באל״ף לבסוף ואחד בה״א לבסוף וכתבו האחרונים שהמנהג לכתוב גט אחד בה״א לבסוף · ונראה שיש להביא ראיה דנכתב באל״ף ממה שכתב בס׳ ראבי״ה סי׳ תקל״ו שמעתי ממורנו ר׳ שמואל החסיד אשר תיבת אבינו מלכנו כמנין עקיבא יסדה ע״כ יש חזנים אשר אין אומרים בספר מחילה וסליחה וכתב בספר מטה משה סי׳ תת״כ וכתב מהר״ר הירכין ז״ל ואיני יכול לכוין · הנה עקיבא יסדה רס״ו בגימט׳ והסדר הזה רס״ב אף כי לא יאמר בספר מחילה וסליחה ולדעתי דעת ראבי״ה כנגד עקיבא באל״ף ותמצא מכוון רס״ב עכ״ל · ובסדור ר׳ יעקב עמדן כתב אבינו מלכנו חטאנו לפניך בגימט׳ עקיבה בן יוסף יסדהו כדאיתא בגמרא ספ״ג דתענית עכ״ל ונכתב עקיבה בה״א ועיין תשו׳ ח״ס ח״ב סי׳ כ״ה כ״ח דאע״ג דכל ר׳ עקיבא בש״ס באל״ף לבסוף מ״מ מפני שסרקו את בשרו במסרקות של ברזל וזה נרמז באל״ף שיצאה נשמתו באחד ע״כ כותבין ה״א בסוף · וגם שמו באל״ף נרמז באותיות ונואלך אביר יעקב דקאי אהרוגי מלכות לכך כמה אנשים כותבים שמם בה״א המרומז באור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. קב נקי . ועיין בס׳ אה״ש לאחר האריכות הטלה שאם אין חתימתו ידועה וסוגיא דעלמא באל״ף יש לכתוב בגט באל״ף והביא עוד וז״ל ראיתי בס׳ כרם שלמה שכתב וז״ל ונראה זה דבר חדש שכל ר׳ עקיבא בש״ס בבלי כתוב באלף ובירושלמי בה״א בסופו וכו׳ ויהיה כ״מ דבארץ ישראל יש לכתוב עקיבה בה״א ובחוץ לארץ עקיבא באל״ף · והערה נכונה הוא · ומכל מקום לדינא נ״ל דהכל כמנהג המדינה ולפי הזמן. ובמדינותינו קורין לכל עקיבה קיבה ודינו כמו אפרים פרים ישראל סרול . ועיין כאן באר יצחק מה שהבאתי בשם הט״ג בשם עקיבא ועיין בספר אה״ש שכתב דאם הוא רגיל לחתום בה״א כותבין בגט בה״א דלכתחילה עבדינן כהט״ז דאם הוא חותם יהודא באלף אין משנין לכתחלה את חתימתו הה״ד בשם עקיבא ועיין ס״ע :

ג) ובשם הד״מ ויש״ש כו׳ · ועיין בקב נקי שמביא בשם ביאור הס״מ שכתב ונראה דגם הד״מ והיש״ש שכתבו עובדיה בוא״ו לא באו אלא לדקדק שלא יכתוב עובדיהו בוא״ו בסוף. אבל מכל מקום ס״ל דיש לכתוב בלא ו׳ אחר

וא"ו אחר הה"א ס"מ אבל הד"מ כתב דכותבין וא"ו אחר העיי"ן וכ"כ בס"ש ונ"ש בשם מהרש"ל וכ"ז איירי כשא"י חתימתו אבל אם יודעין חתימתו אין משנין · **עברמן** עבריל כינוים הם לאברהם ועיין אות א' · עדני · **עזרא** (ד) באלף בסוף משום שנתגדל בבבל נכתב בלשון ארמית ט"ז · **עוזר** ואם עולה לס"ת בשם עזרא (ה) כותבין עזרא דמת' עוזר כי עוזר שם בפ"ע הוא · **עזריה** בה"א (ו) ואם נקרא עוזר וקורין לס"ת עזריה

מעגלי תשובה

העיי"ן ואגב שיטפי' לא כתבו וא"ו אחר העיי"ן הלכך יש לכתוב לכתחלה עבדיה חסר אם לא שהוחזק מלא וכן פסק הפ"ג · ועיין באר יצחק כאן לענין שם עובד דיש לכתוב מלא וכו' ועיין בס' ד"מ שכתב דבמדינתינו שלא שמענו ולא ראינו שם עבד יש להכשיר אם כתב עובד חסר וא"ו . שוב מצאתי בס' אה"ע שחולק עליו דאם כתב של עובד עבד פסול · ועיין עוד כאן באר יצחק בשם הפ"ג בשם עובידי כו' ונסתפקו הלומדים וכו' ולכן העלו לכתוב אלא עובידי וכו' עיין סי' קכ"ט פ"א ס"ק ב' במה שהגיה בשם הנ"פ סי' קכ"ט ס"ק ל"ב שפסק כן במי ששמו עבידי ולא היו יודעים שם הקודש אם עובד או עבדיה ופסק לכתוב רק עבידי · ועיין שו"ת שואל ומשיב סי' ל"ט באחד שהיה נקרא עובידי וכך היה חותם וכתב וכו' אבל במדינתינו כמפורסם דלא שכיח כלל שם עוביד רק עובדיה וא"כ ברור דבלי ספק נשתנה קצת השם בלשון המון ויסודו הוא עובדיה ופשיטא דיש לכתוב עובדיה. ועיין בס' תא"ש סי' קנ"ג באחד ששמו עובידי בפ"כ וגם חותם כן בשטרות וגם בס"ת נקרא כן וכתב בגט עובדיה הגט פסול ואף אם נשאת בו תצא. ועיין בשו"ת מים חיים סס"ג באחד שהיה נקרא בפ"כ עובדי שהע' נקראת בחול"ם והב' בחירק קל קרוב לסגול והדל"ת בחירק חזק כן היה נקרא בפ"כ וקריאתו בתורה הוא בשם עובדיה ולא בוא"ו אחר הה"א וחתימתו הוא עובדי היינו בוא"ו אחר העיי"ן ובדוחק על היו"ד ואומר שכוונתו בדוחק זה על חסרון הה"א בנקוד כפי קריאתו בתורה. והורה לכתוב עובדיה כחתימתו ועלייתו. ומה שקראו עובידי אין צריך להזכיר כלל משום דהוא קילו"ס והיכא שיזדמן שיצטרך לכתוב הקילו"ס בזה צריך לכתוב אותו עובדי · ועיין עוד בס' פ"ע אות זה שכתב והנה במדינתינו המנהג לקרות לכל עבדיה עובידיה . היינו הבי"ת נדמה לחיר"ק והיו"ד נעה ונרגשת המוסכת אחריה ה"א בלשה"ק וא"ף בשם הלעז כמו פעסיא חסיא וכו' וע"כ אין ספק כלל דהשם הוא עבדיה בשם הכינוי רק מפני מהירות אין מרגישין השמיעה היטב ע"כ יש לכתוב עבדיה עכ"ל: ג) ומהש"כ בזה כו' ועיין בספר חת"ס סי' קי"ו באחד שהיה שמו בק"ק מינסק עוזר ובק"ק מאהליב החזיק עצמו נקרא איזה שנים בשם הלל וחתם עצמו על כמה גיטין בשם זה הגיטין שחתם עליהם הם כשרים: ד) ועיין בנ"פ כו' והנה לפי קצת שבני דברים אנו חמושים דבתחלה כתב דיש לחוש · דנראה דמספקא ליה שמא שמו עזריהו וא"כ היה צריך לב' גיטין · ואחר כך כתב דמסתמא כותבין עזריהו · שוב מצאתי בס' פ"ע שעמד ג"כ על זה ומסקנתו שם דאם ידעינן דנקרא בפ"כ עזריה ודאי עדיף טפי לכתוב כן דהוי אריכה שהכל קורין בו דבשר אגיבא דכ"ע ולמה ניעול נפש' בספיקא דשמא גם מטריסה נקרא עזריה ומעולם

באר יצחק

לכתוב מלא ואם כתב חסר הגט פסול משום שהרואה גט זה שכתב בו חסר ואז יקרא הקורא כמו שם עבד כו' . ויש נקראים עבד אל רחום ויש לכתבו בב' תיבות בתיבה אחת ואם כתב בב' תיבין הגט פסול · ואם כתב בתיבה אחת יש להקל בשעת הדחק : עוד הביא הפ"ג בשם הפ"כ בשם **עובידי** שנקרא העיי"ן בחול"ם והבי"ת והדל"ת בחיר"ק ונסתפקו הלומדים אם עיקר שמו עובד והאריכו לקרותו עובידי או דעיקר שמו עובדיה רק שקצרו שמו או דלמא עיקר שמו עובידי ולכן העלו לכתוב אלא עובידי כמו שנקרא בפ"כ :

(ד) באל"ף בסוף וכו' אע"ג דכל שמות המקרא שמה בה"א כתב הט"ז משום שנתגדל בבבל דשם לשון ארמי נכתב שמו כשמות ארמי : ואם כתב עזרה בה"א יש להכשיר בדיעבד ושה"ג וכ"כ בנ"פ ס"ק קל"ה :

(ה) כותבין עזרא כו' · יש לכתוב עוזר מטעם דהוא תיבה בפ"ע בקודש וכן הסכים בס' ע"כ . אך כתב דבאבי המגרש אין להקפיד לכתוב עזרא דמת' עוזר. ונלפע"ד לכתחלה יש לכתבו כמו שכותבין שאר כינוים אף שבודאי יש לו שם הקודש אחר אפי' באבי המגרש ומכ"ש בזה ג) שעוזר הוא שם בפ"ע ע"כ אין לחלק בזה בין שם המגרש לשם אביו :

(ו) ואם נקרא עוזר כו' · אע"ג דאם נקרא עזריה לס"ת ובפי העולם וכתב עזרא שהוא פסול אפי' בדיעבד כיון שהאחרונים תפסו עזריה גם זה שמו כן ואין לחוש שמא שמו עזריהו כיון דהאחרונים תפסו עיקר שם עזריה . אך אם נודע שהיה אדם גדול במשפחת המגרש שהיה שמו עזריהו יש לחוש לכל יוצאי יריכו שמא שמם עזריהו · ונראה דמן הסתם כותבין לבני משפחתו עזריהו ד) ועיין בנ"פ ס"ק קי"ט וקכ"ב :

יו"ד

עזריה כותבין כהנ"ל · **עזיאל** (ז) יו"ד אחר הזיי"ן ובלא וא"ו אחר העיי"ן רש"ל וכ"כ הלבוש ומהרי"ט וס"מ ולא כט"ז. ואם נקרא **עזיאל** ועולה לס"ת בשם **עזריאל** יש לכתוב עזריאל דמתקרי עזיאל. **עזריאל** המכ' לעמלין, אמכ' זסמן. **עמינדב עמואל · עמיהוד** וכותבין בחד תיבה : (ח) **עמנואל** ועיין לקמן אם נכתב בב' תיבות עמנואל המכ' מעניכין. הסכ' זוסמן. ענשיכין כינוי לאשר ובס"מ כתב דכותבין ענזכין ולא ענשיכין ולא ענסכין ואפשר דתליא לפי לשון מדינות פולין · **ענזיל** (ט) מסתמא בינ"ד ס"מ :

(אות פ) פינחס מלא יו"ד כי במסורה כולם מלאים חוץ מן אחד · וכתב מהרש"ל אם כתב חסר יו"ד כשר דרובא דרובא (כן הוא ביש"ש) כותבים חסר (א) ומסורת אחד מסייע להם .

כתב בחלקת מחוקק ס' קכ"מ מעשה באחד שחתם שמו חסר וכתבו בגט ג"כ חסר יו"ד ונעשה בהסכמה בקיבוץ כל חכמי עיר · ומהר"ש חיות כתב אפילו חותם את עצמו חסר יו"ד יש לכתוב מלא ולא דמי לשם אליה דהולכין אחר חתימתו משום שם ניכר במבטא וכאן ליכא שינוי במבטא . גם כאן יש לומר שהוא חסרון הידיעה . אבל בשם אליה יש משפחות החותמים בוא"ו ויש בלא וא"ו וכ"כ במהרי"ט בשם באלי. אם חותם את עצמו בלא אלף אין משניחין בחתימתו ולא דמי לשם יונתן יהונתן דהולכין אחר חתימתו דשם נמצא הכי והכי לכן הולכין אחר חתימתו אבל שם באלי לא מצינו אלא באלף גם אין שינוי במבטא כלל · וכ"כ בס"ש בשם מהר"ח שכתי אם

חותם

באר יצחק

(ז) יו"ד אחר הזיי"ן כו' · הנה שם עזיאל צריך לכתוב חסר וא"ו אחר העיי"ן ואם חותם עצמו עוזיאל מלא יש לכתוב כך כיון שהט"ז דעתו לכתוב מלא. וגם מהר"ם חריף ז"ל ומ"מ נראה דאף בבה"ג אם כתב חסר יש להכשיר בדיעבד שיש לומר דטועה הוא בחתימתו . עזיה חסר ובתר יו"ד :

(ח) עמנואל וכו' והלכה למעשה מסיק הג"פ וספי"כ דיש לכתוב בהפסק מועט דיוצר יהיה נראה תיבה אחת מב' תיבות ואם כתב תיבה אחת לגמרי או בב' תיבות רק בשיטה אחת כשר . אבל אם כתב בב' שיטין הגט פסול ודיינין ליה כספק מגורשת . ואם הוא נקרא מנואל . אז אם נודע בשעת לידה דעיקר שמו עמנואל רק לפי שהנגדל בין הלועזים חותם מנואל והיכא דקרי ליה עמנואל אין כותבין רק עמנואל . ואם כ"ע קרי ליה מנואל יש לכתוב עמנואל דמתקרי מנואל אך אם לא ידעינן אם עיקר שמו מלידה עמנואל או מנואל אין כותבין רק מנואל :

(ט) מסתמא כו' והוא מס"מ ועיין ע"ג שחולק על הס"מ וכתב דזה אפשר במקומות שדוחקין החיריק של הזיי"ן משא"כ במדינתינו שאין הברתם להדגיש החיר"ק אפשר שיש לכתוב בשמא בלא יו"ד

מעגלי תשובה

ומעולם לא היה שמו בוא"ו והגט פסול ובספרו אם גם עולה לס"ת כן דודאי י"ל דשמו העיקר הוא רק עזריה. אבל אם נקרא בפי כל בכינוי כמו עוזר ומספקא לן על שם הקודש אם היה מלא או חסר אז יש לסדר ב' גיטין אחד בוא"ו והב' חסר · ובדיעבד שסדר רק גט אחד מלא כשם גדול שמשפחה יש להכשיר כמ"ש בע"ב והנ"פ ס"ק קי"ט וכן אם סדר גט אחד עוזריה דמתי' עוזר יש להכשיר בדיעבד עיי"ש : ה) וכן ראיתי כו' · ועיין קב נקי שכתב דבמדינתינו נקראים על פי הרוב השנזיל ועולים לתורה חסר ונראה שנשתרבב מן שם הענשיל שהוא כינוי לאשר עיין שמות אנשים ה' ע"ג ס"ק ט' :

אות פ א) אפי' כשר וכו' ועיין בזה בס' ש"ע אות זה שכתב וזה לשונו ולדעתי יש לפקפק בזה דאע"ג דכתבתי באות ע' ס"ק ח' דגם בחותם שפיר יש להכשיר בדיעבד אם שינו מהחתימה במקום דאין שינוי במבטא · מ"מ כאן י"ל דקפידא דבעל הוא דהוא קפיד שלא יהיה שמו כשם בני עלי ולכן אין להקל בחתימתו

ה) וכן ראיתי מי שחותם עצמו בלא י' :

אות פ (א) ומסורת אחד מסייע להם כו' . שע"ג דלכתחלה יש לכתוב פינחס מלא · כי הזכרון מגה והמבי"ט והרי"ו מינץ והרי"ח והדמש"א והרי"ו מטראני והרי"מ חיות כולם כתבו דכותבין מלא. גם הרש"ל כתב דכותבין מלא משום דבמסורה כולם מלאים בר מן חד · ואם כתב בגט פנחס חסר אז לא מבעי היכא שאין ידוע לנו איך המגרש חותם את עצמו דכשר רק אפילו ידוע לנו שהמגרש חותם את עצמו מלא א) אפי' כשר שלא במקום עיגון. ואם המגרש חותם את עצמו חסר יו"ד נראה דעבד כמר עביד ודעביד כמר עביד י. כיון דבדיעבד כשר בין אם כתב חסר או מלא. ואם היה הספק באבי המגרש איך היה חותם אם חסר או

חותם א"ע (יאושע) באל"ף לא משגחינן בחתימתו וכ"כ שם בשם משלם דכותבין חסר ואם חותם א"ע מלא הולכים אחר חתימתו משום שיש משפחות החותמים כך נשמע מזה אם לא נמצא שתותמים כך אין הולכין אחר חתימתו. ומזה נשמע בשמות יהודה ירמיה גדליה אם חותם א"ע באל"ף אין הולכין אחר חתימתו וכותבין לכתחלה בה"א ולא כמ"ז שכתב אם חותם א"ע יאודה באלף וכתב בה"א פסול אפי' בדיעבד · מיהו לעיל כתבתי דנ"ל לכתחלה אין משנין חתימתו אפי' בשמות הללו אבל בדיעבד כשר אם כתב בה"א · **פינחס** המכ' (ב) **זליקמן** · (ג) **פדהצור** · פאבלי כינוי לאלעזר . לשמואל · ולשמשון · ס"מ : (ד) **פייבש** · פישל · (ה) **פרידמן** תליא בלשון המדינה · ובמדינת פולין יש לכתוב בפ"א · ובט"ז כתב דיש לכתוב בפולין **פיוויש** בפ"א וב' ואוי"ן · מיהו בהגהת ש"ע איתא שכותבין בבי"ת ועיין בשמות אנשים אות ב' · **פלטיאל · פלטי** כמו פלטי בן ליש ואם נקרא פלטי ועולה לס"ת בשם פלטיאל (ו) כותבין פלטיאל דמת' פלטי · **פילטא** שם לעז הוא והוא כינוי לאלימלך ולפלטיאל וכותבין המכ' · **פריץ** וא"צ לכתוב פרץ המכ' פרצין · **פתחיה** בלא וא"ו אחר הה"א המכ' צחריים כן הוא בכל אספרים במ"ם והנ"ש רוצה להגיה צחריים (ז) בסמ"ך : **פואה · פפא** באל"ף · פפי ביו"ד פפו בוא"ו כינוי לאליעזר · פולזוטא כינוי ליוסף

מעגלי תשובה

בחתימתו היה מלא וכתב בגט חסר אם לא בטעת הדחק ומקום עיגון וכמו שכתב הב"ח : ב) אף אם קורין כו' ועיין בפת"ג דאם נקרא פניא צריך לכתבו · וכן מצאתי בס' ה"ע אות ז' שכתב ג"כ דכינוי פניא כיון דאין המתאמה הוא לשם פנחס וכו' ודאי יש לכתוב רק פיניא דהמתאמה הוא אינו כמו הכינוי פ"ש : ג) בחד תיבה כו' ועיין בס' א"ש שכתב דבשם פדהצור ועמינדב אם כתבן בב' תיבות פסול אפי' בדיעבד ואפי' בש"ת אם במלא כן צריך להוציא אחרת ודלא כע"כ : ד) והנוסחא פייבש הוא כו' ועיין קב נקי כתב וז"ל . לעיל בשם וייבש כתב מהרמ"י בביאורו ומש"כ בבי"ת באמצע היינו משום שהיה נראה לכאורה לכתוב ב' ווי"ן באמצע במקום הבי"ת וכדמשמע ממה שמ"כ שהבאתי גבי וואלק . וטעמא משום דבי"ת אפשר לטעות ולקרות בדגש · לכך עדיף לכתוב ב' וואוי"ן באמצע · כמו שכותבין וואלף בבי' ואוי"ן בראש · וזכוויל בב' וואוי"ן באמצע ומ"מ בשבתי היה לכתוב בי"ת באמצע. כדמשמע מדברי רוב הגדולים הנזכרים וטעמא דכיון דנתפשט המנהג לכתוב כן אין לשנות המנהג אעפ"י שלא ידענו טעם למנהג זה והמשנה ידו על התחתונה דנראה כשינוי השם · וכן מצאנו שנוהג לכתוב טעבל בבי"ת באמצע אעפ"י שקורין הבי"ת רפה ואפשר לטעות ולקרות דגש. ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"ח דגם שם פייבל יש לכתוב כמו שם פייבש בלא וא"ו אחר הבי"ת רק אם הוא חותם בוא"ו יש לכתוב כן וצריך לכתוב בב' יודי"ן אחר הפ"א. אף שכעת אין נוהגין בפת"ח חריף מכל מקום כותבין בב' יודי"ן · והטעם הוא לענ"ד משום שאנשים רגילים לחתום כן גם עכשיו אם כן אף שנשתנה המבטא מ"מ כיון דלא נשתנה בחתימה הוי לא נשתנה . וזהו הטעם בשם הירש אף דלפי המבטא היה ראוי לכתוב הערש והוא גם כן מטעם הנ"ל ועיין שם בהג"ה מבן המחבר . ה) יש לכתוב דמתקרי ועיין בס' אה"ש סימן קכ"ט אבי האשה היה שמו פלטיאל וכפי כל נקרא פלטיא

באר יצחק

או מלא יש לכתוב מלא ואם כתב חסר כשר :

(ב) זליקמן ואם בנימ"ל או בקו"ף מלא במבטא · ויש שמכנין לפנחס פניא או פיניא · ואם הם לנענוע וקטנות ב) אף אם קורין כן בפניו א"צ לכתבה :

(ג) פדהציר · טע"ג דרש"ל והרבה פוסקים הסכימו לכתוב פדהצור וכן עמינדב ג) בחד תיבה וכן הוא במסורה ועיין לעיל אות כ' בא"י ס"ק א' :

(ד) פייבש · הנה כשחותם בפ"א או פשיטא דצריך לכתבו בפ"א ובפולין ורייסין אף כשאין חתימתו יש לכתוב בפ"א . ד) והנוסחא פייבש הוא עיקר ובט"ז כתב וא"ו אחר הבי"ת אפשר שהוא ט"ס וגם י"ל שאין דקדוק בזה. דבמבטא הוא כאלו הוא בוא"ו מלאפו"ם :

(ה) פרידמן כו' · עיין ס"ש דביו"ד אחת כינוי לשם שלום דפירושו בלעז פריד · ופריידמן בב' יודי"ן הוא כינוי לשם שמחה דפירושו בלעז פרייד . ובזה כ"ע מודים דבפולין ורוסיא יש לכתוב בפ"א ומכ"ש אם חותם בפ"א בין שהוא כינוי לשלום או לשמחה · ובמקומות שנקרא בפת"ח חריף כותבין פריידמן . ואם כותבין באל"ף אחר המ"ם שלא במנהג המקומות :

(ו) כותבין פלטיאל וכו' אף שידוע שעיקר שמו הוא פלטיאל רק שבני אדם מקצרין וקורין פלטי ה) יש לכתוב דמתקרי :

(ז) בסמ"ך טע"ג שאין לכתוב רק כפי קריאתו אם במ"ם

ליוסף · פפולא כינוי למשה · **פארגין** והוא כינוי לישועה ועיין באות יו"ד · פופו · פופיר כינוי לישראל·

פוקס והוא כינוי לשועל : (ח) **פנדירא** ביו"ד אחר הדל"ת והוא כינוי ליוסף · (ט) **פונצקא** דרכי משה : (י) **פסח :**

(אות צ) צבי (א) המכ' הירש · כתב בעל דמש"א אין לספק בכמה שמות עבדי שלמה שיש להם שמות

באר יצחק

כמ"ש. כמ"ש · ואם בסמ"ך · כסמ"ך . ואם הקריאה בניקוד זה לאחרים ראוי לכתוב אל"ף אחר הטי"ת משום דכל ״ שהקריאה בקמ"ץ ראוי לכתוב אחריו אל"ף להורות על תנועת הקמץ : **ואם** קורין אותו פתח א"צ לכתוב דהוה כמו פתחה :

(ח) פנדירא ביו"ד. עמ"ש שכתב עיין לעיל בשם מהר"ש חריף שאין לכתוב הכינוי זה. ובמ"ש שלפנינו ליתא :

(ט) פונצקא ד"מ עמ"ש דשם פונצקא הוא שם אשה ו) ולא היה להשנו כאן :

(י) פסח . הנה זה השם הוא בד"ה ד' רק דנכתוב הוא בנקודת קמ"ץ ולירו"י ואצלינו נשתנה ההברה להיות נקרא בסגו"ל ופת"ח כמו שקורין לחג הפסח אבל נראה דיוצא משם המקרא · ואפי' אי נימא דנקראים אחר החג מ"מ הוא מלה לשה"ק והוי כשם קודש . ש"ע א"ז · ועיין בע"כ שם פולוכרונו דהוא שכיח בין הספרדים ויש כותבין בחי"ת ובספר שמות בכ"ף וכן עיקר. ונראה דאפי' רגיל לחתום פולוחרונו בחי"ת אפ"ה ז) כותבין בכ"ף דטועה הוא בכתיבת שמו ואם כתב בדיעבד בחי"ת כשר :

אות צ (א) המכ' הירש · כבר נתבאר לעיל באות ה' א) בשם הירש ובאות נ' בשם נפתלי : לדוק

מעגלי תשובה

פלטיאל הטי"ת קרוב במבטא לקמץ . וכתבו בגט פלטי מלשון פלטי בן רפוא והסי"ב דהגט פסול משום דהוה שינוי גמור אף דהוה רק בשם אבי האשה אך אם יהיה העיגון גדול אז יוכל להתירה כמ"ש בתשובה באריכות וכו' דהיכא דאינו שינוי גמור כשר באבי האשה וכיון דמ"מ יוכל להיות השם פלטי נקרא בקמץ כמו וכל לבב דוי דהוי קמץ ובלי אל"ף יש לסמוך על דעת עבודת הגרשוני וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב עליו ולענ"ד איני יכול להבין אף אם יקרא הטי"ת בקמץ ויו"ד גם נראה לאחריה מאי טיעתא דאל"ף הכא ובע"כ צריכין לקרות היו"ד בקמץ וא"כ השינוי נראה ונשמע ומכש"כ דשם פלטי הוא ג"כ שם וכל הרואה כתוב פלטי בע"כ יקרא הטי"ת בחיר"ק כמ"ש לכן נראה דאף במקום עיגון גדול אין להתיר : **ועיין** כאן כ"ש דפילטא הוא כינוי לאלימלך וכו' ועיין בשו"ת מאיר נתיבים סי' מ"ג שכתב דמי שנקרא בפי"ה פילט ושם הקודש שלו אבימלך יש לחוש אולי הפוסקים קבלה היתה בידם שצריך לכתוב אל"ף לבסוף אף שהטי"ת נחה בקריאה . או דלמא דהיינו דוקא דקריאת השם הוא באיזה תנועה שתהא הטי"ת המוסכה הברת אל"ף אחריה אבל היכא דקריאת הטי"ת הוא נחה בלא תנועה מהי תיתי נכתוב אל"ף אחריה ולצאת ספק הכל צריך שני גיטין · ועיין כאן עוד בב"ש הכינוי פואה. ועיין בס' אה"ש שכתבו ומ"מ

הא פשיטא דמי שקורין אותו פואה וידוע שאינו שם המשפחה צריכים לכתוב כן בגט ונראה דאין להסתפק שמא עיקר שמו רפא"ל דבאמת מצינו שם זה במקרא ולבני יששכר תולע ופואה . עוד כתב הב"ש כינוי פארגי ועיין בע"כ דמי ששמו פארגין הפ"א בפת"ח כותבין באל"ף. ואם הפ"א בציר"י כותבין פרגין חסר אל"ף וחסר יו"ד · ואם נסתפק אם בפת"ח או בציר"י כותבין ב' גיטין באחד פארגין ובאחד פרגין · ובמדינותינו מצוי שם פייטש ועיין בתשו' צ"צ סי' ס"ט מוה' נתן פייטל תלמיד של עבה"ג . ו) ולא היה לו כו' והנה שמעתי כינוי פוליא. פוטשא לשם יצחק . וכן פוטשא לפנחס . וכן פאלייק למרדכי ויש לכתוב כינוים האלו אם קורין לו כן בפניו . ש"ע וצ"ע קב נקי : ז) כותבין בכ"ף ועיין בס' אה"ש שכתב ולענ"ד אם חותם בחי"ת אז גם לכתחלה יש לו לכתוב בחי"ת . עוד כתב הע"כ שם פראג היינו מי ששמו ישועה קורין לו בערבי פראג · ואי איכא דקרי ליה ישועה או הושע או יהושע ואיכא דקרי ליה פראג כותבין שם עברי תחלה דמתי' או המכונה פראג כמו חיים ביאנט המבואר בש"ע . וכותבין נקודה על הפ"א גם כותבין נקודה על הגימ"ל ; ומהרשד"ם מצריך ב' גיטין עבור נקודה · ויש מקומות דכותבין גט אחד בלא נקודה וזהו מנהג ירושלים ת"ו · עוד יש מי ששמו ישועה או משוכה קרי ליה בין הערבים פוריגה וכותבין נקודה על הפ"א וגימ"ל . ומי ששמו ישעיה קרי ליה פרג וכותבין נקודה על הפ"א וגימ"ל · ומי ששמו מנחם קורין לו בלשון ערבי פרחא"ע ע"כ · ולא אדע מדוע לא חקר כאן ג"כ בכ"ף או בח' כמו גבי שם פולוכרונו. ש"ע א"ז :

אות צ א) בשם הירש · וצ"ע בספר חא"ש סי' קצ"ז באחד שעלה לתורה בשם צבי וחתם עצמו צבי

שמות בדברי הימים מכל שמות הנזכרים ובהרבה שינוים כן הוא בס"ש בשם רש"א · וכן לא בשם צינא של מביושת כי היה עבד ואין לו יחוס ולהקים שם בישראל מיהו אם ידוע דשמו כך אין משנין : (ב) צר

(ג) **צדיק** · (ד) **צדקה** · (ה) **צורי** · **צורי שדי** (ו) בחד תיבה · **צחריים**

(ז) **צישא** : (ח) **צמח** · **ציון** (ט) המכונה וינטורא **צליה** עיין מעגלי תשובה :

מעגלי תשובה

צבי הירש ובפ"כ היה נקרא העשל · יש לכתוב צבי הירש דמה' צבי המכ' העשל . ובשם אביו שהיה מסופק איך היה שמו אם צבי הירש או הירשל או הירשקא היותר טוב שלא לכתוב כלל שם אביו . ואם כתב רק צבי לבד פסול · ואם כתבו צבי המכ' הירש כשר שם הקל"ג · ועיין בשו"ת הרב הקס"ו באחד שנכתב שם אביו בגט צבי המכונה אלטר ואח"כ נוודע דעלייתו ותמימתו הוא אהרן צבי ובפ"כ אלטר אם לא יחפוץ ליתן גט אחר כשרן הגט ע"ש טעמו באריכות . ועיין שו"ת ד"ח ח"ב סימ. קכ"ה שם אבי הבעל צבי יוסף ובפ"כ נקרא הירש יוסל ומחמת ספק אם לכתוב יוסל או יאסל התחכמו וכתבו דמה' הירש יוסף . וטעמו עפ"י מה שכתב הב"ש דאעפ"י שעולה לתורה נתנאל ובפ"כ נקרא סענדר ומעולם לא נקרא אלכסנדר מ"מ לכתחלה כותבין נתנאל דמתקרי אלכסנדר כו' ועיין בס' אה"ע שהביא שם בל"ע · ועיין שו"ת בית שלמה סי' ק"ל בשם אבי המגורשת שהי' שמו צבי הירש והוחזק עצמו כן בפני העולם ועולה לתורה רק בשם צבי ובפ"כ נקרא רק בשם הירש וקצת אנשים קורין אותו הירשל אף בפניו ואי"א לברר איזה מהם הרוב . והשיב וז"ל נראה דיכתוב צבי המכ' הירש ואף דהוא צבי הירש כמ"ש בט"ז בלק"ט ס"ז . ואף דנקרא ג"כ הירשל מ"מ ידוע שבזמנים אלו אין נותנים שם הירשל מעריסה ובודאי נקרא שמו מעריסה צבי הערש ואף שאח"כ קצת קורין לגעגועין בשם קטנות הירשל מ"מ דומה לשרה שארקה וכו' שפיר יוכל לסמוך בכה"ג שאי איזה הרוב להסתפק לכתחלה בשם הירש לבד וכו' ע"ש: ב) במקום עיגון ושעה"ד וכן מצאתי בס' אה"ע שכתב דאם כתב צדקא בא' וכבר ניתן או שהוא מקום עיגון ושעה"ד יש להכשיר אפי' הוא חותם בה"א : ג) שהוא קלה"ם מצורי שדי ועיין בס' אה"ע שכתב דצורי הוא שם בפ"ע ואינו קלה"ם מן צורי שדי : ולכן אפי' אם ידוע שעיקר שמו צורי שדי צריכין לכתוב גם שם זה בדמתקרי כמו אלחנן חנן : ד) ואם כתב כו' ועיין בספר אה"ע דאם כתב צורי שדי בב' תיבות פסול אפילו בדיעבד · ועיין צחריים שהביא כאן הב"ש ועיין קב נקי' שכתב דצ"ל צחריים כן הוא בסדר מהרמ"ר · ועיין שמות אנשים פ"א ט"ז ס"ק ח' ושמות אנשים ט"ז ס"ק ח' ומהרמ"ר בביאורו כתב ונראה דמ"ש צחריים בח"ת ולא בכ"ף כמו שאר כינוים של לעז הי' מפני שכינוי זה קרוב קצת ללשון עברי כמ"ש בפסקי מהרי"א שם סימן ו' לכך כותבין בח"ת כמו שמחה. עכ וכו'

באר יצחק

אות

(ב) צדוק עט"ז שהביא בשם ע"כ דאם כתב צדק חס[...] כנגד פסול וקרוב להיות בטל שיקרא הקורא כמו מלכי צדק וכמו בשם הנס פונס ועיין סי' ק"כ:

(ג) צדיק · עט"ז שהביא בשם הע"כ · ואע"ג דאשכחן במקרא שם הצלם צדיק · אין לא"ם [...] עיקר שמו צדוק וקוראין צדיק בקלה"ם · וכיון ד[...] קורין ליה צדיק הכי כתבינן ליה · ומי ששמו צדק יש לכתוב :

(ד) צדקה · עט"ז שהביא בשם הע"כ דשם זה [...] בארץ ישראל טובא לכמה אנשים ויש לכתוב בה[...] ואף שחותם באל"ף אין חשש בזה דטועה הוא · ואם צדקא באל"ף אז לא מיבעי אם א"י איך הוא ח[...] פשיטא דכשר במקום עיגון ושעת הדחק . ואפילו היה חותם בה"א ועבר וכתב באל"ף ג"כ יש להכ[...] ב) במקום עיגון ושעת הדחק :

(ה) צורי . עט"ז שהביא בשם הע"כ דאפי' לכת[...] הני היכתב שם צורי לבד משום שאפי' א[...] ג) שהוא קיצור השם מצורי שדי מ"מ הו"ל חניכה ש[...] קורין בו ואין צריך לכתוב ב' גיטין :

(ו) בחד תיבה עט"ז דלכתחלה יכתוב צורי שדי [...] תיבה אחת נראית כב' באופן שיהיה יותר כ[...] תיבה אחת ד) ואם כתב תיבות אלו בשני שיטי[...] פסול ודיינין לה כספק מגורשת :

(ז) צישא · עט"ז שהוא שם לאשה ולא לאיש ו[...] לקמן שמות נשים איך יש לנהוג בכתיבת השם ה[...]

(ח) צמח . עיין בע"כ שכתב שזה השם · צמח . בין לאשה ובין לאיש ובמדינותינו לא שמענו זה לאשה רק לאיש לבד :

(ט) ציון המכונה וינטורא · עט"ז דבמדינותינו לא ש[...] מי שנקרא ציון לבד. רק בן ציון ומ"מ נראה ד[...] נמצא אחד שהחזיק בשם ציון לבד יש לכתבו כן [...] אע"ל שעיקר שמו הוא בן ציון מ"מ הו"ל ציון כחני[...] דכשר

ות ק) **קוסקא** עיין אות י' · **קושא** או **קוסא** אלף לבסוף אם לא שדוחקין בחיר״ק והוא
כינוי ליקותיאל. קופא והוא כינוי ליעקב · וכן קופלמן . קויפמן כינוי ליקותיאל או
לם · ס״מ · (א) **קופמן** כינוי למשלם ס״מ בשם רש״ל · קופלמן או קופאן כינוי ליעקב נ״ש. קרעפלן
קאפל כינוי ליעקב ומסתמא כותבין בלא יו״ד . קהיסל כינוי ליחזקאל · קוש כינוי למשה . וכן קושט
. וכן קרימפלינג, ס״ש · קושמן כינוי למשה : (ג) **קהריים** כינוי לחיים · (ד) **קעציל** כינוי
ה : (ה) **קרולא** כינוי ליצחק וברוסיא כותבין מסתמא ביו״ד אחר הלמ״ד ולא באל״ף· קרפיל
מא ביו״ד אחר הפ״א והוא כינוי לנתן ס״מ · קורק שם האיש תשו' מהר״מ מלובלין · קיטון כינוי ליצחק
שמן כינוי לגרשון . קסריאל · קורטי · קרישקאש . קשתו. ס״ש · (ו) מי ששמו קליין יעקב א״צ לכתוב קליין.
קלונימוס

באר יצחק

ר . ואם הוא רגיל לחתום בגליון בנו״ן כפופה באמצע ה) אין להשגיח בזה :

ות ק (א) קופמן כו'. עט״ג שכתב דאם חותם א״ע קויפמן ביו״ד אחר הוא״ו א) יש לכתוב ביו״ד ומן הסתם יש לכתוב בלא יו״ד :

) קאפל כינוי כו'. ואם חותם קאפיל יש לכתוב כן ואם כתב קאפל בלא יוד ב) כשר :

) קהריים כינוי בס״ש ובס״מ איתא בה״א ג) ובר״ל ובט״ז איתא בלא ה״א :

) קעציל כינוי וכו' לכאורה תמוה איך אסור לכתוב בגט שם כזה שגנאי הוא לו כי לחתול ד) קורין קעציל :

) קרולא כו' . עט״ג דתליא במבטא אם דוחקין החיר״ק יש לכתוב ביו״ד . וכן בשם קוסקי · רן רוסיא שדרך לדחוק הקו״ף האחרון בחיר״ק כותבין ביו״ד :

) מי ששמו כו' · עט״ג אם לא שידוע שכן עיקר שמו ה) צריך לכתוב כמו שהוא נקרא :

קלונימוס

מעגלי תשובה

וכו' עיי״ש : ה) אין להשגיח בזה ועיין ס״ג בית אפרים אהע״ז סי' ל' דאם כתב בגליון בנו״ן כפופה יש להכשיר במקום עיגון וכן כתב הנ״פ בסי' קכ״ה ס״ק מ״ב. עוד כתב שיש לקרב קצת בן גליון ומכ״ש שלא לכתוב בב' שיטין ועיין בס' כרם שלמה הביא דבתשו' שער אפרים כתב דאף אם המגרש חותם עצמו בגליון בנו״ן כפופה ואומר שכן הוא מקובל מאבותיו אין משגיחין בטעות אבותיו וקבלתו ויש לכתוב בן גליון בנו״ן פשוטה רק דיש לקרב קצת ועיין בס' אה״ש אות ב' שכתב הגם שלא נמצא בתשו' שער אפרים מ״מ הדבר נראה נכון דלא מהני קבלה לשנות אותיות . ועיין כאן ב״ש שם צליה ועיין בסו״ס מים חיים אהע״ז סי' ס״ג באחד שהיה נקרא בפי כל צליה ולא היה יודע שם עריסתו אם היה בצלאל וגם לא היה חותם כי הוא היה איש בור וריק יכתבו בגט צליה לבד ובה״א לא בצלאל מאחר דשם זה נאמר בזוהר פ' בלק דף קצ״ב צליה ברי' דשכחא דדן · וכה״ג בנקרא בפ״כ צלאל ולא נודע מעריסתו ועליים וחתימתו דשמו בצלאל אין לכתוב רק צלאל . ועיין בס' אה״ש דבשם צליה הורה כהמים חיים. אבל בשם צלאל חולק על התשו' מים חיים וכתב נראה דאין להסתפק כלל דודאי עיקר
נו בצלאל מש״ה נ״ל שאפי' א״י אם עיקר שמו בצלאל מ״מ כיון דסתמא דמלתא כך הוא יש לכתוב בצלאל דלא כמ״ח :

ות ק א) יש לכתוב ביו״ד ועיין אוקי' דרך אות ק' שבמדינות אלו יש לכתוב בלא יו״ד. ועיין בט״ג דיש מקומות שכותבין באלף קופמאן ובמקום שהברהם בחטף קמץ או נדגש הט״ג צריך לכתוב קאפמן :
) כשר · ועיין בס' תה״ש סי' קי״ב באחד שהיה נקרא בפי כל קאפיל ולתורה היה עונה תמיד אברהם קאפל
היה עם הארץ ולא ידע שקאפיל הוא כינוי ליעקב. יש לכתוב קאפיל דמתי' אברהם קאפיל · ושלא להזכיר שם
קב : ג) ובר״ל ובט״ז כו' ועיין בביאור הס״מ שכתב דהא דכותבין קאהריים בה״א ולא בכ״ף משום דיוצא
גזר משם חיים : ד) קורין קעציל כו' · שוב השבוננתי בספרים המדברים מענינים הללו ומצאתי בספר ש״ע א״ז
גם כן עמד על זה וכתב דלאו כל אפי' שווין דגנאי גמור דדמי לשם רע אסור לכתוב אפי' דדש ביה · אבל גנאי
ם והכל קורין לו ולא קפיד יש לכתבו : ה) צריך לכתוב כו' והטעם בזה שא״צ לכתוב קליין אם לא בידוע
א משום דקליין לאו מן השם הוא רק הוא סימן הגוף שהוא קטן והכל יודעין שיש לו שם עיקר ומשום הכי א״צ
כתוב בגט רק שם העיקר. וה״ה אם קורין אותו שחור או לבן גם כן אין צריך לכתוב רק עיקר השם . אך כ״ז
ם אמת הדבר שהוא קליין בגופו כמו שקורין אותו או מסתמא יש לו שם העצם ככל אנשים. אבל אם נקרא קליין
הוא איש ארוך שפיר נחשב לכינוי גמור דל״ל הכינוי ש״ע אות זה ועיין בסו״ס צ״ל החדש סי' קפ״ו דאם נקרא בפ״כ
ליין או לאנגער וכתב בגט יעקב המכי' קטן או ארוך בלשה״ק הגט פסול אע״ג דזה הוא הפירוש של קליין או
לאנגער

קלונימוס (ז) וא"ו אחר הלמ"ד ויו"ד אחר הנו"ן ואין כותבין וא"ו אחר הקו"ף · ואם נקרא **קלמן** כו' מהרש"ל דצריך לכתוב קלונימוס המכ' קלמן וכן כתב בס"מ ובט"ז. אבל בד"מ ובכמת אחרונים ס"ל דא"צ לכתוב מפני שהוא קיצה"ש; וכבר כתבתי במקום פלונתא (ח) יש לכתוב השם הקצר: **קים** בחד יו"ד וכ"כ בנ"ב בשם מו"ר הגאון מהר"ר העשל ז"ל · **קדש** (י) בלא יו"ד. קים דמתקרי קדש:

(אות ר) (א) **ראובן** מלא וא"ו · (ב) **רחביה** בלא וא"ו אחר הה"א · **חביה** הוא קיצ"ש שלו. רחביה דמתקרי חבל דלה"ק הוא **רחב** שם איש · (ג) **רעביל** כינוי למרדכי ס"ב

מעגלי תשובה

לאשנגטר ע"ח המגרש אינו מכונה כך בפ"כ בלשון הקודש רק בלשון לעז · ומכש"כ להיפך שהוא מכונה בלה"ק כגון יעקב קטן וכתב בנט יעקב קליין בלשון לעז: ו) דצריך לכתוב זה הכינוי. ועיין בשו"ת מים חיים באחד שנקרא לתורה קלונימוס קלמן והיה חותם כן ובפ"כ לא היה נקרא רק קלמן לבד. יש לכתוב קלונימוס קלמן. דמתקרי קלמן: ז) יש לכתוב כן. ועיין בספר אה"ש שהורה בזה דלא כט"ג וכתב וז"ל והנה ראה זה מה שמצאתי בס' מאמר קדישין חיבור על החושן משפט שהאם ח"ע המחבר בהקדמה ועל השער. קים קדים כמוש' קים קדים ז"ל ע"כ משמעה בחד יו"ד דלא כט"ג. ואם כתב בב' יודי"ן כשר. ואם הוא חותם בבי יודי"ן כותבין כן לכתחלה. ועיין בר"ח שכתב דאם הוא נקרא בפת"ח חטף יש לכתוב בבי יודי"ן · ואם נקרא בחיריק יש לכתוב בחד יו"ד. ואם ידוע חתימתו קים בחד יו"ד ונקרא בב' יודי"ן קיים או להיפך כותבין את שם החתימה ואת שם הפניה לשם לעיקר · והשם הנקרא כותבין עליו דמתקרי. ואם אי האיך היה נקרא צריך ב' יודי"ן: ח) בלא דמת' בינייהו. ועיין בספר אה"ש שכתב דאם עולה לש"ת בשם קים ובפי העולם נקרא קדים כותבין קים דמת' קדים. ועיין בע"ב שם קונפראדו קורין כדי שיחיה · ולכך קורין לה קונפראדו כלומר קנוי דבאות השכנים וקונים אותו כדי שיחיה וכיון דאינו שם העצם בשום פעם ויש לו שם קודם לש"ת כותבין שם הקודם המכ' קונפראדו: **עוד** כתב בע"ב דיש קורין בכו"ן ויש קורין קומפראדו כמ"ש ויש לכתוב בגט כמו שרגילים לכתוב באותו מקום. ואם באותו מקום יש קורין בנו"ן ויש קורין במ"ם מגרש באחד מהם שירצה כמ"ש הריב"ל. ואם בני העיר קורין לו בנו"ן וכתב בגט במ"ם. אם כבר ניתן יש להכשיר בדיעבד ואף לכתחלה במקום עיגון ושעה"ד יש להכשיר ליתנו כנראה מהרמ"א סי' קכ"ט עכ"ל:

אות ר א) אין משגיחין בחתימתו. ועיין בס' גט מקושר דאם הוא חותם ראון כו' ג"כ אין משגיחין בחתימתו ואפי' בדיעבד יש לפסול אם כתב ראון כאשר הוא חותם דמיקרי שינוי כו' ועיין בזה בקונטרס השמות בשם משפיה:

באר יצחק

(ז) קלונימוס וכו' · עט"ג שבכ"ט חסר כאן וצ"ל ג"כ הוא"ו אחר המ"ם · ואם חותם עצמו, בוא"ו אחר הקו"ף אין אנו חוששין לחתימתו:

(ח) יש לכתוב כו'. עט"ג ו) דצריך לכתוב זה הכינוי בין בשמו ובין בשם אביו:

(ט) קים בחד יו"ד · עט"ג דשם קיים צריך לכתוב מן הסתם בב' יודי"ן רק אם היה חותם קים בחד יו"ד ז) יש לכתוב כן:

(י) בלא יו"ד. מן הסתם יש לכתוב קדים ביו"ד רק אם היה חותם בלא יו"ד כן יש לכתוב · ואם נקרא לס"ת שלום בר קדים ואביו היה נקרא בפי העולם קדים. בכה"ג לא כתבינן קיים · ואם היה נקרא לס"ת ובפ"כ קיים קדים יש לכתוב קיים קדים ח) בלא דמת' בינייהו:

אות ר (א) ראובן מלא וא"ו. ויש לו כינוי פרידל ואי קרי ליה רבין. היכא שעולה לתורה בשם רבין או חותם בשם רבין ונקרא כן ואין ידוע אם עיקר שמו ראובן יש לכתוב רבין לחוד. ואי עולה לתור' בשם ראובן ונקרא רבין יש לכתוב ראובן דמתקרי רבין. ואם המגרש חותם רהובן בה"א א) אין משגיחין בחתימתו · ובשם רבה ורבא אם מסופק בחתימתו יש לכתוב בה"א. ואם חותם רבא באלף וכתב בגט בה"א ולא ניתן עדיין יש לכתוב גט אחר באל"ף · ואם ניתן הגט בה"א כשר בדיעבד ואם היה חותם בה"א וכתב בגט באל"ף וניתן הגט יש להכשיר בדיעבד ואף לכתחלה במקום עיגון ושעת הדחק:

(ב) רחביה בלא וא"ו אחר הה"א · עמ"ג שצ"ל שם רחבה בה"א אם לא שחותם באל"ף.

(ג) רעביל כינוי כו' · ועט"ג שלענין כתיבת היו"ד אחר הבי"ת תליא במבטא אם דוחקין החיר"ק:

אות ש) שאול (א) וא"צ לכתוב המכונה **שוויליל** (ב) **שאלתיאל** המכונה אייזק:
שבנא בבי"ת הוא לשון תשובה: (ג) **שבנא** בכף הוא לשון שכונה לכן
אין מהר"ר שבנא ז"ל נתן סימן על עצמו לשנו תדרשו כלומר שלא תאמר בבי"ת. ס"ש בשם ברש"א.
שבתי כתב הב"י ומהרש"ל דמשמע מתוספות גיטין דף י"א דכותבין בלא אל"ף אחר התי"ו והיינו כוונתם
מזום דכתבו התוספ' שם שבתאי הוא שם הכותי ושם שבתי הוא שם ישראל. אבל מהרי"ט כתב שם שבתי ושם
שבתאי שם ישראל הוא. אלא שיבתאי ביו"ד אחר השי"ן אין כותבין מפני שהוא שם רוח רעה והביא ראיה
מש"ס דמצינו שם שבתאי דהא בש"ס דב"ק דף קי"ב אמר רב אשי אמר רב שבתאי. והס"ש פסק אם א"י
חתימתו כותבין לכתחלה בלא אל"ף. מדינא (הוא ט"ס וצ"ל מדיצא וכן הוא בס"ש מאחר דיצא כו') מפה קדוש
ורב ב"י והרבה אחרונים ומצינו שם שבתי בקרא נחמיה י"א. אבל אם ידוע חתימתו באלף אין משנין ואם
שינה

באר יצחק

(א) וא"צ לכתוב כו'. עפ"נ שכתב דבמדינתינו כל אשר שמם שאול עונים בס"ם וחותמים כן: רק בפי העולם נקראים שואל. ונראה כי טעמים הרגילו לכתוב כל שאול שואל. א' משום דלדעי' אולים שנהרג במלחמה בימים קשה. שנפל על חרבו שלכך שינו העולם קל"ת שמו מטעם זה. טעם ב' שינו העולם למעלתו שהי' מלך וגם שאול נביאים ולכן בקריאה הסבו את שמו שלא לקרות בשם שאול הלכך לכתחלה שפיר שפי לכתוב שאול דמתי' שואל ומכש"כ אם חותם עצמו שואל. ואם לא כתב שאול בגט רק שואל יש להכשיר בדיעבד עפי' היכא דחותם שאול. כי אין לחוש שמא יאמרו אחר שמו המובהק שואל. רק יבינו שנכתב שם שואל שיש מכינתו שהכל קורין בו ואם בנקל לכתוב גט אחר ויכתבו בו שאול דמתקרי שואל יש לעשות כן. ואם נקרא אבא שאול בכי שמות ביחד צריך לכתוב כן בגט. ואם לא כתב תיבת אבא צריך לחזור וליתן גט אחר ולכתוב בו אבא שאול:

(ב) שאלתיאל כו'. עפ"נ שכתב דאם חותם עצמו שלתיאל יש לכתוב כן בגט ואם כתב בגט שאלתיאל יש לגלד בזה די"ל דשלתיאל הוי כתיבה ויולא וגם שאלתיאל. אבל בודאי לכתחלה יש לכתוב בגט כחתימתו וקריאתו וכפי הסברה לשון ההמון היינו שלתיאל. ואם חותם א"ע שאלתיאל וכתב בגט שלתיאל ב) ל"ע בזה אם נאמר שיועיל כתיבה שהכל קורין בו זה שההמון קוראים אותו שלתיאל י"ל דקריאתם הוא שלא בדקדוק. ובמדינתינו לא שכיח שיהיה שמו שאלתיאל רק המכ' אייזק שפעמים שם הקודם שלהם שאלתיאל. ובה"ג ודאי די"ש לכתוב באל"ף בשמתא:

(ג) שבנא. בכ"ף כו' צ"ל בכ"ף ובאל"ף בסופו ג) ולא בוא"ו. ואם לאיש שבנא יש שם הקודם שלום צריך לכתוב שלום דמתקרי שבנא ולא המכ' ואם כתב המכונה ג"כ כשר אבל אם א"י אם יש לו שם הקודם שלום שא אין לכתוב שם שלום בגט רק שבנא לבד. ואם א"י לנו אם יש לו שם הקודם שלום וכתב בגט שלום דמת[קרי]
שבנא

מעגלי תשובה

אות ש א) שאול דמתקרי שואל כו'. ועיין בספר אה"ע שמשיג על הט"ז במה שדעתו לכתוב לכתחלה שאול דמת' שואל וז"ל ולפענ"ד נראה בזמני שההמון הרגילו בהם אין לנו לדרוש מאין באו. ועוד אף שיהיה סוף סוף כיון דאיכא דאין שואל שם העצם בפ"ע וכל שואל הם העצם שלו שאול א"כ הוא ל"ה קיצור השם וא"צ לכתבו. ואם כתב שואל לבד ג"כ כשר ככל קיצורים. ועיין בש"ם בית אפרים סי' ל"א היכא דשם המגרש שואל וכך נקרא בפי כל ושולא לאורה וחותם וכפי הנראה גם שם העריסה היה כך יש לכתוב שואל. ואם לא היה שמו מעריסה רק שאול יש לכתוב שאול דמתקרי שואל. ואם נקרא שול שאין מרגישין הברת האל"ף יש לכתוב שאול המכ' שול אכ"ם: ב) ל"ע בזה כו' טוב מצאתי בס' אה"ם שדעתו להכשיר וז"ל מה בכך שקורין אותו שלא בדקדוק סוף סוף הרי הוא נקרא כן בפי העולם והו"ל כחניכתו וכשר: ג) ולא בוא"ו כו'. ועיין מהרמ"א בביאורו כתב וז"ל כשבתי בזה היה לכתוב באל"ף בסוף ולא בוא"ו אם לא באחד מהדרכים שכתבתי גבי אבינדור. משום דלכאורה היה נראה לכתוב אף מן הש"ס בוא"ו כי ראיתי כמ"כ כ"י הגאון מוה' ישראל כו' שחתם עצמו כו' שלום המכ' שבנו ונקוד תיבת שלום ותיבת שבנו ורואז בזה שיש לכתוב בוא"ו שבנו. שהוא בגמטריא שלום. גם קרוב בעיני לומר דמה"ט היו לכתחלה שלום בשם שבנא אעפ"י שאין השמות קרובין זל"ז מפני שהגימטריאות שוים. וגם שמעתי דכשלמד הגאון הנזכר בהגדה דפרק חלק שנחלקו שם בשמו של משיח. וכל אחד מביא סמך מן המקרא אמר הגאון הנ"ל אנו היימי שם היינו אומר שבנו שמו
שנאמר

שינה פסול ודומה לגרשון וגרשם דהא מצינו שם שבתי בקרא ושם שבתאי בש"ס מכלל דהם שני שמות. ואם א"י שמו וכתב באלף כתב מהרש"ל אפי' בדיעבד יש קפידא · והיינו לפירושו בתוספ' דשם שבתאי הוא שם הכותי לכן אם א"י שמו אמרינן בודאי אין שמו כשמות הכותים אע"ג דמהרי"ט מפרש דברי התוספ' בענין אחר אין להקל · דלפי גרסא שלפנינו משמע כפירוש הב"י ומהרש"ל וכן הבין בתשו' מהר"י ברונא ומה שהביא מהרי"ט ראיה מש"ס הנ"ל אין ראיה די"ל דלמא טעות בש"ס וצ"ל אמר ר' שבתי בלא א' לכן אם א"י תתימתו כותבין בלא אלף ואם כתב באלף פסול ואם חותם באלף אין משנין ואם שינה (ד) פסול אפי' בדיעבד ולא דמי לשם יהודה ירמיה גדליה שכתבתי לעיל אם חותם באלף ונכתב בה"א כשר בדיעבד · שאני הכא דמצינו ישראלים בחוץ לארץ שמותיהם כשמות הכותים כמ"ש בש"ס כ"כ בתשו' מהר"י ברונא גם כאן יש שינוי במבטא · וא"צ לכתוב **שבתי** (ה) המכ' הגדיל (ו) **שעפטיל** אע"ג שקורין הפ"א שבתי המכונה שיבי כי הוא קצה"ש · רפויה אין לכתוב ב' ואוי"ן ומסתמא כותבין בלא יו"ד והוא כינוי לדוד · ליעקב. לשבתי · **שעפם** כינוי לשבתי

מעגלי תשובה

שנאמר לשבטו תדרשו. וכן ראיתי בדפוס סוף גמרא נדה השוגה מן הגמרא של הגאון מוה' שבתו ז"ל מ"מ נראה דמן הדין יש לכתוב באל"ף כמ"ש מהרש"ל אפי' אם י"ל דעיקר הכינוי הוא שבתו כיון שאין רגילין לאחוז השו"ן באותיות או באלפטו"ס ועוד וכו' ועיין קב נקי ועיין בס' ש"ע א"ז דאם נכתב שבתו בוא"ו יש טעות לקרות כמו ונקא הוא ושבתו בפרש' כא: ד) יש להקל בשעה"ד וכו' ועיין בד"מ דאם נקרא בפ"כ שבתי וכן נקרא לס"ת ורק שחותם עצמו שבתאי באל"ף אין לחוש לחתימתו. ואם נקרא בפ"כ שבתאי וכן נקרא לס"ת רק שחותם שבתי יש ליתן ב' גיטין · באחד שם שבתאי לחוד. ובאחד שבתי דמתקרי' שבתאי · ואם קורין לס"ת וחותם שבתי ונקרא בפ"כ שבתאי יש לכתוב שבתי דמת' שבתאי. ואם עולה לס"ת וחותם שבתאי ונקרא בפ"כ שבתי כותבין שבתאי דמתקרי שבתי · ואם נקרא בפ"כ וחותם עצמו באחד מהם ולס"ת נקרא בהיפך · כותבין את שם הנקרא בפ"כ והחתימה לעיקר ושם הבי"ת שעולה לס"ת דמתקרי. ואם א"י שמו כגון שמסופק בשם אביו כותבין רק שבתי. ומה שכתב כאן הב"ש דא"ל לכתוב המכ' שיבי. עיין בזה בד"מ שכתב דרק אם הכינוי הוא שבי א"צ לכתבו אבל אם הכינוי הוא שיבי כיון שבתחלת השם נשמטה הנקודה מהכינוי צריך לכתוב הכינוי: ה) ג"כ כשר · ועיין בס' אה"ע אות ה' שכתב ובשעה"ד נ"ב כיון דכינוי זה הוא לפעמים בקמץ וכיון שכתב באל"ף משמעות יקראהו בקמץ כמנהג הלשון וא"כ איכא שינוי השם: ו) ובפ"א וגם בב' ואוי"ן ועיין מהרמ"י בביאורו כתב וא"כ בכתורה טוב נראה לכתוב ב' ואוי"ן במקום הפ"א כדי שלא לטעות לקרות הפ"א בדגש · ואע"ג דגם כשכותבין ב' ואוי"ן אפשר לטעות ולקרות כשין וא"ו מתם כמו שקורין זוויג ובדומה לו. מ"מ קריאת וא"ו קרוב יותר לקריאת פ' רפה. אבל קריאת פ"א דג"ש רחוק הרבה מקריאת פ"א רפה וכמ"ש גבי ואלק · מ"מ ב אנכי

באר יצחק

שבתאי. אז אם המגרש חותם עצמו ג"כ שבתאי אם כן י"ל דלא סימן לו שם שלום כלל א"כ ודאי דצריך לכתוב גט אחר · אבל אם א"י לנו לא מהעליה ולא מהחתימה אם בשם שלום וכתב בהגט שנוס דמת' שבתאי ל"ע אם נסמוך ע"ז או לכתוב אחר בשם שבתאי לבד:

(ד) פסול אפי' בדיעבד · אע"ג שכתב דאם שכתב הב"ש דאם חותם שבתאי באלף וכתב בגט בלא אלף פסול אפי' בדיעבד היינו היכא שנקרא בפי העולם ג"כ שבתאי וחותם שבתאי באלף אז י"ל שהוא נקרא ע"ש שבתאי המוזכר בש"ס. אבל אם נקרא בפי העולם רק שבתי ורק הוא חותם שבתאי י"ל דטועה הוא בחתימתו מש"ה אפשר לומר דרק בכתחלה כותבין שבתאי אבל לא לפסול אפי' בדיעבד באם כתב שבתי היכא דהחתימה לבד הוא שבתאי · והיכא שקורין לו שבתי וחותם שבתי וכתב בגט שבתאי באלף אין להקל אפי' בשעת הדחק כי שינוי השם הוא. ובאותן מקומות שאין שינוי במבטא מחמת האלף ד) יש להקל בשעה"ד: **יש** מקומות שמי שנולד בשבת קורין לו שבתולו ומ"מ יש לו שם העצם כגון אברהם יש לכתוב בגט אברהם המכונה שבתולו:

(ה) המכ' הגדיל · היינו כשנקרא בפת"ח אז יש לכתוב בלא אלף · אבל אם נקרא בקמץ יש לכתוב בא' הגדיל · והיכא שנקרא בפת"ח וכתב באל"ף ה) גם כן כשר:

(ו) שעפטיל כו' · אע"ג דאם מדגישין החיר"ק או שקבלה בידו לאחוז ביו"ד יש לכתוב ביו"ד אבל בסתמא יש לכתוב בלא יו"ד · ובמדינות אלו שאין מדגישין החיר"ק יש לכתוב בסתמא בלא יו"ד ו) ובפ"א ולא בב' ואוי"ן כמ"ש הב"ש:

שעפסיל

[...]שבתי : (ז) **שעפסיל** כינוי לשבתי ומסתמא כותבין ביו"ד אחר הסמ"ך ס"מ · ואין כותבין שעפסיל אלא [א]ם כן שקורין כך בפניו כמ"ש נבי וועלקיל . ואם חותם א"ע שעפסיל כותבין כך וא"צ לחקור אם נקרא כך בפניו [...]ונמן כינוי למנחם שועל המכ' פוקס : (ח) **שוועטשקא** כינוי לאליה · שטרוילן : (ט) **שלום** [...]וא"ו הוא לשון שלום ושלוה, ובלא וא"ו הוא לשון שלימות . ולפעמים נכתב בוא"ו ואין לשון שלוה כי כשהוא [ל]שון שלוה נקרא השי"ן בקמ"ץ והלמ"ד בחולם · וכשהוא נקרא השי"ן בפת"ח והלמ"ד בשרו"ק לאו לשון שלוה [ה]וא · לכן כשקורא הגט צריך לקרות בנקודות כאשר הוא נקרא ס"ש בשם בדש"א · ואם שמו לשון שלוה אז [...]נוי שלו ורידמן בוא"ו וחד יו"ד (י) **שמחה** המכונה ריידמן בשני יורי"ן הוא לשון שמחה :

(יא) **שר שלום** · ולפעמים נקרא שלום ועולה לתורה בשם שר שלום כותבין שר שלום דמתקרי שלום:

באר יצחק

ז) שעפסיל כו' ולענין אם לכתוב יו"ד מלא אם מדגישים החיר"ק ז) או בחטיפה כמו מקודם :

ח) שוועטשקא כו' ואם באלף לבסוף או ביו"ד לבסוף מלא בההא :

ט) שלום בוא"ו כו' . עט"ג שכתב שאנחנו במדינות אלו קוראין שלום כתיקונו שלמ"ד בחול"ם אף [...]ין מדגישין הרבה מפני מהירת המבטא וא"כ השיטה [...] ח) לכתוב שלום מלא . ואפי' הוא חותם בלא וא"ו [...] דסופו הוא · ואם כתב חסר אפשר שיש לפסול [...]' שחותם חסר : ואפי' כשנקרא בשורי"ק לעולם [...]כין מלא וא"ו שהוא מורה על שורי"ק · ואין לחוש [...] הרואה בגט יאמר שהשלום בחולם הוא המגרש ולא [...]ם בשורי"ק אין לחוש לזה . כי כיון שיש לחשוש [...]רים כשהן שהמגרש הוא בעל האשה לא יוציאו לעז לומר אחר הוא:

י) שמחה כו' המכ' ריידמן · ובמדינות אלו שקורין בפ"א ולא בוא"ו יש לכתוב כן :

יא) שר שלום כו' . עט"ג דודאי כשנקרא שר שלום בפי העולם וכן לס"ת ולחתימה א"ל לכתוב בגט [...]ר שלום · ויש לכתוב ט) בב' תיבות נראין כחד [...] ואין לכתבו בב' תיבין · אך אם לפעמים מתרמי [...] בפי העולם שלום · ועולה לתורה בשם שר שלום [...]ן שר שלום דמתי' שלום ובמדינותינו לא שמענו [...]ר שלום . ולכן באבי המגרש או המתגרשת שאינם [...] וידוע ששמם שלום אין לחוש שמא הי' עיקר [...]ם שר שלום וגם אם היה מקום לספק זה היה כשר בשם שלום לבד מטעם הניכה :

שלם

מעגלי תשובה

כתבתי שיש לכתוב בפ"א מאחר שנתפשט הנהג לכת"ב כן ע"כ : ז) או בחטיפה כו' ועיין בס' א"ס שלפי הכרח מדינתינו יש לכתוב בלא יו"ד ואין כותבין כינוי שעפסיל אא"כ קורין אותו כך בפניו : ח) דיש לכתוב שלום מלא כו' ועיין בס' ש"ע א"ז שכתב אך אם המגרש נקרא יעקב שלם · נ"ה נראה דחיוב לחקור ע"ש משפחתו וחתימתו ופלייתו · משום דיש קצת סברא לומר דנקרא ע"ש הפ' ויבא יעקב שלם עפ"י הגורל בפתיחת הספר : **ועיין** כאן בא"י מה שהבאתי בשם הט"ג דאף בנק' בשורי"ק לעולם כותבין מלא וכו' ועיין ט"ג בפנים מה שהביא בשם הט"כ וכתב עליו שדבריו דחוק והוא כתב בפנים אחרות וציין בנ"ה בס' א"ה"ש שכתב וז"ל ולענ"ד להסביר כי הנה העיקר מה שאנחנו מצריכין להזכיר בגט שמו ושמה כתבו הרמב"ן והר"ן הטעם משום דבעינן ספירת דברים וא"א לספירת דברים בלי שמו ושמה · וכתבנו בכלל א' ס"ק ב' דבע"כ אין זאת משום סימן שידעו מתוך הגט מי הוא המגרש ומי היא המתגרשת דהא הרמ"בן ס"ל דגם לר"מ לא בעינן מוכח מתוכו · והנה משום ספירת דברים סגי בשמו ושמה לחודה ולא בעינן שמות אבותיהם ואע"ג דכמה יוסף איכא בשוקא ואך אנן מחמירין דבעינן מוכח מתוכו ושני יוסף בן שמעון הדרים בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה וזהו רק מדרבנן עיין מס' ב"ב דף קס"ז ע"ב · ומעתה בגט זה שכתוב בו אנא שלום הנה בזה שפיר הוה ספירת דברים כיון שבאמת נכתב שמו ואף שהוא נקרא בקמ"ץ וחול"ם ובגט יכול לקרות בפת"ח ומלאפו"ם מ"מ לא גרע מאלו היה בעיר עוד אחד ששמו שלום בקמץ וחולם דהוי עכ"פ ספירת דברים. ולענין היכר מוכח מתוכו מי הוא המגרש יפה כתב שניכר על ידי שאביו הוא אברהם . וי"ל שאם יש עוד אחד בעיר אעפ"י שנקרא בפת"ח ומלאפו"ם אם שם [...]ם בן אברהם בשם אביו של זה דינם כב' יוסף בן שמעון ואף הט"ג יודה לזה : ט) בב' תיבות כו' ועיין א"ס שמשיג על הט"ג במה שדעתו לכתוב שני תיבות נראין כחד תיבה . והוא כתב שמסתימת דבריהם [...]"מ והפ"ן נראה שיש לכתבו כמו שהוא בכתוב · וגם מן הסברא כך הוא · כי הקורא כן את בנו מסתמא [...]אמו על שם הפסוק · ויקרא שמו שר שלום · (ישעיה ט) וכיון שבמקרא הן שני תיבות יש לכתבו בשני תיבות

(יב) **שלם** בלא וא"ו כינו שלו (נראה שט"ס וצ"ל של) משלם וכותבין שלום דמתקרי משלם · **שחו**
(יג) המכונה **שורצמן** . וכן נתן המכ' שורצמן ס"מ · **שלמה** המכ' זלמן · או המכונה **שלמ**
אינו בשי"ן שמאלית. אבל (יד) בשי"ן ימנית הוא שם הקודש והוא כינוי ליועץ · וכותבין יועץ דמת' שלמן
בשי"ן ימנית , ס"מ · שלמה המכ' וועלקלין. אבל א"צ לכתוב **שלמה** (טו) המכ' שלומיצא או שלומציל ס

וכתב

מעגלי תשובה

מיכות : י) השי"ן בחיר"ק ועיין מהר"ם ר"י בביאורו כתב שלם בחיר"ק כן הוא שכיח במדינות אלו · ויש לכתוב דמת' שלם מפני שהוא קיצו"ש של עברי שהרי בפרשת ויגש ובפרשת פנחס כתיב שלם השי"ן בחיר"ק:
יא) שלמה דמתקרי שלמן ועיין בשו"ת נ"ל החדש באחד שנכתב שמו בגט שלמה זלמן כי כן החזיק בשמו לערך חצי שנה במקום כו"כ ע"י קריאה בפ"כ ועלייה לתורה וחתימתו על כמה מכתבים · וכן יש כמה מכתבים מאביו שכתב על בנו בשם זה שלמה זלמן. ואיזי חתם על המכתבים אשר שלח לבנו את שם עצמו יצחק . וכן אמר בנו שאביו עלה לתורה בשם יצחק לבד רק שלפעמים הוא חתם עצמו בשם יצחק ליב. ונכתב בגט שם המגרש שלמה זלמן. ושם אביו יצחק. ואח"כ נשא מזכיר דמקום אחר שאביו המגרש אמר בפניהם ששמו של בנו הוא שניאור זלמן ושמו לפעמים הוא חותם עצמו יצחק יהודה ליב וכפי הנראה שאביו בא במרמה שהרי יש הכחשה ע"י המכתבים יש להסביר עיי"ש · ועיין עוד בשו"ת בית שלמה סי' קי"ד במגרש אחד אשר עלה לתורה בשם שלמה לבד וכפ"כ היה נקרא שליאמה ואמר שאין לו שם אחר וכתבו בהגט שלמה לבד. ואחר הגירושין קרא ערעור על הגט שיש לו עוד שם כי נקרא מעריסה שלמה נתן וכן חותם א"ע והאימתו יותר רגיל מעלייתו לתורה . והנה יפה כתב כ"ת שאף אם היה עלייתו וחתימתו בשני השמות כל שנקרא בפ"כ בשם אחד לבד כשר בדיעבד בכתב שם הנקרא בפ"כ. אמנם בנ"ד שנקרא בפ"כ שליאמה ולא שלמה יש לעיין וכו' עיי"ש שמאריך בזה להסביר ובמגלי שישאל עוד לרב אחד ועיין עוד בשו"ת אבני צדק סי' קכ"ג שכתב וז"ל

באר יצחק

(יב) שלם בלא וא"ו כו' · עמ"ג שכתב ונראה ד הרגילות שקורין שלם קיצור ממשלם ה במלאפו"ם . אם כתב שולם מלא וא"ו כשר דבאמת הוא כאלו הוא מלא . אבל מ"מ אין לכ שילם ביו"ד כיון שאין מדגישין י) השי"ן בחיר"ק ומ אם חותם עצמו שולם בוא"ו שיש לכתוב כן :
(יג) המכונה שורצמן עמ"ג שכתב דמה שכתב ב שחור המכ' שורצמן מיירי דלשם שולם שחור וכפי השולם נקרא רק שורצמן אז צריך ל שחור המכ' שורצמן · אבל היכא דנקרא שחור שו שניהם ביחד אז א"צ לכתוב בגט רק שחור לבד שורצמן :
(יד) בשי"ן ימנית . גם הוא כינוי לשלמה יא) ב דמתקרי שלמן . ואם שינו בפ"כ שלמה לי לכתוב בשי"ן או בסמ"ך ויש לכתוב כ' ניסין ואם חותם בשי"ן כותבין בשי"ן . יש אנשים נק שבח יש לכתוב דמתקרי שבח :
(טו) המכ' שלומילא כו' עמ"ג דיש ב' נוסחי של ושלומצילא · ונראה דצ"ל במבטא דב שלומילא המ"ם בחיר"ק והיו"ד הוא במקום החיר"ק ואינה נרגשת במבטא · משא"כ שלומציא נרגשת במבטא לפי שהיא מתנועעת בנקודה ה ואם נקרא בפי כל בהרגש יו"ד וכתב שלומלא. א כתב יו"ד קודם המ"ם נראה דזה הוי שינוי ופסו נקרא בפי כל שלומשי ודאי א"צ לכתבו לפי הש בגנוע שלומלי :

לכ

במול המועד העבר בא לפנינו הי"ה המרומם מוה' שלמה ליב ומענה בפיו כי רש"ל הניח אשה זו עגונה כמ
ולפ"ד כי מקום עיגון הוא. וגם רש"ל הנ"ל היה נחוץ לדרכו ע"כ הוכרחנו לסדר הגט אחר יו"ט העבר
בו שמות המגרש והאשה על פי דבריהם. היינו שם המגרש שלמה יהודה דמתקרי שלמה ליב בן יצחק ולהו
כתבנו לאה בת אברהם · אמנם כעת בא לידי האגרת שלכם וראיתי בו איזה שינוים כי כתבתם שם המגר
יודא המכ' שלמה ליב בן יצחק המכ' איצק ולאשה לאה בת אברהם המכונה אברם והנה באמת כתבתם שלא
אשר כתבתם המכ' שלמה ליב ז"א דדעת הב"ש בסי' קכ"ט בכה"ג לכתוב ליב לבד רק כל האחרונים חול
כמש"כ הנ"ב מהד"ת סי' קי"ט והט"ג בכללי ל"ם ס"ק י"ז ומבואר שם דצריך לכתוב דמתקרי שלמה ל
שמשה הוא שם הקודש יש קפידא שלא לכתוב המכ' אבל דמתק' במקום מכונה אין חשש · וגם אשר כתנ
המכ' איצק הוא שלא בדקדוק כי איצק הוא קיצו"ש מיצחק שאין לכתוב כלל רק בדיעבד אינו פוסל ול
נכתבו · גם אשר כתבתם המכ' אברם מבואר בש"ע שא"צ לכתבו כי הוא קיצור אם לא ש"ש בקבלה וגם
א

וכתב מהרש"ל דא"צ לכתוב שלמה המכ' שלומקא. ובט"ז כתב שלומקא יש לו שם הקודש שלום (טז) לכן צריך לכתוב שלמה המכ' שלומקא, שולמן כינוי ליועץ או לשלום: (יז) **שונלין** אם קורין הלמ"ד בפת"ח. שונלין אם קורין הלמ"ד בחיר"ק, שונמן כינוי למנחם: (יח) **שונקא** שטוריל. שמור. שטיאור, שלמייכו בבי' יודי"ן והוא כינוי למשה. **שמאי** אף שנמצא בד"ה שמי בלא א' (יט) אזלינן בתר שמות הנמצאים לפנינו, שמאי והלל כ"כ מהרש"ל. שמכא ס"מ. **שמואל** וא"צ לכתוב המכ' מואל או מואה וכותבין שמואל המכונה וישלי או וישלין או וייבש המכ' פאבולי. המכ' זנוויל, המכ' בישוף, המכו' גרונם, המכונה בונם. המכ' שמור. (כ) המכונה פאשטור. המכונה מוטון. שמחה המכונה בונם. שם טוב. **שמעון** מלא וא"ו המכונה שענקא המכ' וילבלין (כא) המכונה זימלין. **שמעיה** בה"א (כב) בלא וא"ו אחר הת"א אף שנמצא לפעמים בוא"ו

באר יצחק

(טז) לכן צריך כו'. פט"ג שכתב דלכאורה כיון דמי שהכינוי שלומקא לשם שלמה קורין שלומקא השי"ן בקב"א משא"כ כשהוא כינוי לשלום קורין שלומקא השי"ן בקמ"ץ וכיון שהוא נרגש במבטא א"צ כ"כ לכתוב ומ"מ כיון שהט"ז כתב אין מזיק כותבין לכתחלה יג) הכינוי שלומקא ג"כ:

(יז) שונלין כו' פט"ג שהוא שם לאשה וכשקורין בחירק יש לכתוב בתר יו"ד:

(יח) שונקא. פט"ג דהב"ש כתב שונקא והוא מש"מ דאם קורין בחולם כותבין שונקא ובקורין בסג"ל כותבין שענקא ומשמע דגם שונקא בחולם יג) כינוי לשמעון:

(יט) אזלינן בתר שמות כו' פט"ג דבין אם קורין המ"ם בפת"ח ובין אם קורין המ"ם בצירי צריך לכתוב באלף אחר המ"ם. אף שנמצא בד"ה א' ב' די שמי השי"ן והמ"ם בפת"ח בלא אלף. וגם בהכרת הקריאה אין ניכר אם קורין בפת"ח תחת המ"ם או תחת האל"ף מפני מהירת המבטא מ"מ כיון שקורין בשם המלאים כותבין באלף. כשנקרא שימן אין לכתוב שונמן רק שימן ואף בדיעבד הגט פסול. אם לא שחותם שימן או שידוע שעיקר שמו שונמן והעולם מקצרין שמו. אם הנקרא שימה יש לכתוב בה"א:

(כ) המכ' פאשטור פט"ג בשם ס"ש דגם שלמין כינוי לשמואל ויש לכתוב דמקרי כיון דהוא שם בפ"ע במגילת רות. עוד הביא בשם הס"ש דא"צ לכתוב המכונה מולי יד) ואם נקרא שמואל ואח"כ מולי ולס"ת נ"כ מולי אם כתב פסול:

(כא) המכ' זימלין פט"ג דשם זימל הוא ביו"ד אחר הזיי"ן ולא אחר המ"ם ועיין בע"כ שמביא שם שלמיא באל"ף ואפשר הוא ט"ס ול"ל בה"א לבסוף כמו ישעיה:

(כב) בלא וא"ו אחר הה"א. מן הסתם אין להסתפק כלל בשם שמעיהו כיון דבמקרא הרוב שמעיה חסר וגם בתלמוד נמצא רק חסר:

שמרי'

מעגלי תשובה

א"צ לכתוב המכונה רק דמתי. ובשאר לגלמי אזרתי לסדר הגט שיהי' מסיים אליבא דכ"ע וכמו שכתבתי מתחלה עיי"ש עוד: יג) הכינוי שלומקא ועיין בספר אה"ש שמשיג על הט"ג במה שמצריך לכתוב הכינוי שלומקא לשלום. והוא כתב ונראה דמ"מ מי ששמו שלום ומכנין אותו שלומקא א"צ לכתוב המכ' משום דכינוי שלומקא מובלע לגמרי בשם שלום. משא"כ שם שלמה אינו מובלע לגמרי בשם בכינוי שלומקא ומאחר דגם לשלמה הוא רק חומרא בעלמא הנו דלא נוסיף עלה גבי שלום: יג) כינוי לשמעון. ולא היה לפני הט"ג ביאור הס"מ דשם מבואר להדיא דשונקא בחולם הוא שם אשה. גם הב"ש סבר דהוא שם איש מאשר דלא ראה את ביאור הס"מ ועיין כזה בספר ש"ע אות זה: יד) ואם נקרא שמואל כו'. עיין לעיל אות מ' מעגלי תשובה ס"ק א' בסופו באריכות מענין הכינוי מולי ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"א בשם המגרש שמואל זאב בעליים לאירה ובפ"כ נקרא וואלף יכתוב בגט שמואל המכ' וואלף ואף שהכינוי של הבעל מפריסה ודאי היה וואלף ואולי היה חושש וואלף ולדעת הט"ג צריך לכתוב גם המכונה וואלף. ואף דעל התימה אין לכתוב דגמי' מ"מ בצירוף עם שם פריסה כותבים דמתי ולפ"ז היה די לכתוב המכ' וואלף דוואלף ושם וואלף הנקודות שוות ושם וואלף לא הוי נשתקע מהם וואלף כמו בזרה שצריכין מ"מ אין לכתוב שם וואלף. ועיין ע"ד בבית שלמה סי' קכ"ב באחד המגרש אשר עלה לתורה ושם שמואל לבי ובפי הרוב היה נקרא שמואל לבד רק מיעוטא דמיעוטא היו קוראין אותו כאן שמואל הירש והורה דצריך לכתוב שמואל לבי דמתי שמואל ודמתי שמואל הירש ושם שמואל יש להקדימו עיי"ש טעמו. ועיין כאן ב"ש שמשון מלא בוא"ו ואם המגרש נקרא שמו שמשון בפת"ח תחת השי"ן הא' אם יש לתקן לכתוב בגט באלף לאחר השי"ן למען לא יהיה מקום לטעות בשם שמשון בחיר"ק עיין כזה בשו"ת הרי בשמים סי' קנ"ט דאין לכתוב אל"ף עיין מזה באריכות. ועיין כאן בית שמואל דשפיה כינו

ליפשיץ

בוא"ו אזלינן בתר הרוב · (כג) **שמריה** בלא וא"ו אם לא שחותם עצמו בוא"ו ואין צריך לכתוב שמריה המכונה שמעריל כ"כ רוב הפוסקים וכותבים שמערל בלא יו"ד אחר הרי"ש . וכן א"צ לכתוב שמריה המכ' שמרקי וכותבין שמריה המכ' זלמן · **שמשון** מלא בוא"ו המכונה פאבול : (כד) **שניאור** שם זה בא ע"ש שאבי אביו ואבי אמו נקראו מאיר נקרא שניאור המכ' זיסקינד . **שעיה** כינוי לישעיה וכבר כתבתי לעיל · ששון , שימן , שניור כינוי למשה סדר מהר"ם . שטענגלין, שטמנגלין :

(אות ת) תחליפה. תכוה. (ב) תנחום מלא וא"ו. (ג) תמרה שם איש תאנא :

מעגלי תשובה

לישעיה · ועיין כללים מב"ש ס"ג סימן י"א ועיין פתחי תשובה בקוה"ש סעדיה ובשו"ת אחרים יהודה סי' י"א שאם נקרא ישעיה א"צ לכתוב דמתקרי שעיה . ובשו"ת דברי נחמיה סי' צ"א האריך בזה ודעתו דאם נקרא סעדיה צריך לכתוב דמתק' שעיה . וכן אם עיקר השם ישעיהו צריך לכתוב דמת' שעיה . ואם א"י שמו הקודש רק שנקרא בפ"כ שעיה א"צ לכתוב רק ישעיה לחוד . ואם שמו העיקרי ישעיה יוסף ונקרא שעיה לבד צריך לכתוב ישעיה יוסף דמתקרי שעיה ע"ש באריכות. ומהרמ"י בביאורו כתב וז"ל כתבתי בזה דלא כמו שמ"כ בשם יש"ש ז"ל ובארצות אלו לפני שהם שקורין לכל ישעיה שעיה נראה בעיני לכתוב סעדיה דמת' שעיה . אבל אם אין עולין לס"ת בשם סעדיה השיטה שכותבין ישעיה והו לא אפי' נקרא שעיה עכ"ל. ור"ל כמו שקורין קלא ליחיאל חיאל ומ"מ אין כותבין יחיאל דמת' חיאל אעפ"י שחיאל הוא שם במקרא וטעמא דכיון שעולה לס"ת בשם יחיאל ידוע הוא שחיאל הוא קיצור של יחיאל בפ"כ דמה"ט אין לכתוב ישעיה דמתקרי שעיה . שהרי שעיה אינו שם כלל במקרא . אבל אם עולה לתורה סעדיה דודאי שעיה אינו קיצור של סעדיה ע"כ יש לכתוב סעדיה דמת' שעיה · מיהו לפי טעמו קשה לי דהו"ל לכתוב המכ' כיון דשעיה הוא שם של לעז . וגם אעיקרא דדינא פירכא' כמו שמ"כ על דבריו וז"ל ול"נ די"ל לכתוב ישעיה כי הלעגי שפה מבליעים היו"ד במבטא וכ"ע יודעים דכוונתם ע"ש ישעיה עכ"ל. ור"ל דאע"ג דעולה לס"ת ותופס בשם סעדיה לחוד מ"מ כ"ע ידעו ולכך יש לכתוב גם בכה"ג סעדיה דמת' ישעיה וכן נראה למעשה עכ"ל מהרמ"י העתקתי מס' קב נקי :

באר יצחק

(כג) שמריה בלא ואו כו'. ואין צריך לכתוב המכונה שמעריל כו' הנה בכינוי שמעריל יש כמה דעות דצריך לכתוב הכינוי ויש דעות דא"צ לכתוב הכינוי ודעבד כמר עביד ודעבד כמר עבד כיון דאם רוצה לכתוב אין מזיק · והיכא שכותב הכינוי שמערל צריך לכתוב בלא יו"ד אחר הרי"ש אם לא שאומר הרגיל לחתום ביו"ד :

(כד) שניאור כו' . שם הוא בכ"ש וכנ"ל כשאבי אביו נקרא מאיר ושם אבי אמו נקרא אורי וע"כ קראהו שני אור וכן הוא בס"ש בשם הזכרון משה :

אות ת (א) תחליפה כ"ש והוא שם אמורא בש"ס ויש לכתבו באל"ף בסוף וגם רגיל לחתום בה"א אין לשנות חתימתו לכתחלה :

(ב) תנחום כו' והוא ג"כ שם אמורא. ויש עוד בש"ס ר' תנחומא והם ב' שמות תנחום לחוד ותנחומא לחוד . ואם שמו תנחומא וקרי ליה תנחום יש לכתוב תנחומא דמת' תנחום . ותנחומא צריך לכתוב א) באלף בסוף · ואם רגיל לחתום תנחומה בה"א כן יש לכתוב :

(ג) תמרה עפ"נ שכתב דאע"ג דבש"ס איתא רמי בר תמרי ביו"ד מ"מ מאחר שאנו קורין תמרה בקמץ יש לכתוב בה"א לבסוף . ואם שמו תמר ואיכא דקרי תמר ואיכא דקרי תמרי שם דקרי ליה הוא עיקר ועל השני ב) כותבין דמתקרי. ויש אנשים שנקראים איתמר ואם ידוע שעיקר שמו איתמר יש לכתוב איתמר דמת' תמר :

אות ת א) באל"ף בסוף כו' ועיין בס' אה"ע שכתב וז"ל ועיין מה שכתבתי בשם יהודה דאם אינו אומר השם לחתימתו לא משגיחינן ביה . ובדיעבד אם כתב בה"א אף שהוא חותם באל"ף עיין מה שכתבתי בשם גדליה ס"ק א' ובזה אפשר להקל טפי משום דה"א במקום אל"ף אינו מזיק כ"כ כמו אל"ף במקום ה"א : ב) כותבין דמתקרי ועיין בס' אה"ע שעמד על הס"ג במה שכתב דאיכא דקרי ליה תמר · משמע דאי ליכא דקרי ליה תמר השיטה דצריכין לכתוב דמתקרי תמרי אפי' אי הוי ליה קיצור"ם והא ליתא דאפי' אי ליכא דקרי ליה תמר נמי לא הוה צריכין לכתוב דמתקרי אי לאו משום דהוה שם בש"ס עיי"ש : **ועיין** כאן כ"ש מה שהבאתי שם אלגא בש"ס אחר הס"ו והאיו הוא רפוי ; וכן כתב הרב הקדום מה"ים מליבמוים כמ"תנו

להתחבר

להמחבר שו"ת נחלת דוד · ועי"ש בשו"ת נחלת דוד שכתב וז"ל ומה שכתב במכתבו הטהור והנה והלא בשם שאגא באל"ף אחר הגי"ן · שגגתו הקולמוס שלא בדיוק כי אות אל"ף שבאמצע התיבה המורה על הנקודה הוא על הוראת הקמ"ץ ונמצא כי יש בזה משום פסול דשינוי השם כמבואר בסדרי גיטין ועיין בתשו' הרמ"א סימן י' שהביא נחלת דוד . והנה באמת בסדרי גיטין מבואר הפירוש להיפך שאין שום חשש שינוי השם ביתר אל"ף המורה על פת"ח עיין לעיל כלל י"ט ואפי' אם כתב ואותה כשר רק שבכ"ד יפה כתב הגאון הקדוש מהרי"ם ז"ל בדיוק הלשון שאגא באל"ף אחר הגי"ן דבשמות האחרים נקודה ~ קמ"ץ צריך לכתוב אל"ף אחר האות שלפניה להוראת פת"ח עיין בס"ג שמות אנשים אות ו' ס"ק א' ובפרט בכ"ד שהשם הקודש שלו נמנגל ובפ"ב נקרא שאגא בהפה צריך לכתוב אל"ף אחר הגי"ן שלא יטעו לקרות בדגש הקמ"ץ תגא או שגא כמו רב שגא הוא ויאמרו שזהו הקודש מגאוס - וכמבואר בס"ג שמות נשים בשם לאגא שלא יכתבו לגא חסר אל"ף שלא יטעו לקרות לגא ~ בקמ"ץ תחת הלמ"ד · גם בספר גט מקושר ~ הובא בפ"ת בקונטרס השמות ינטא כתב שיש לכתוב יאנטא באל"ף במקום פת"ח שלא ~ יטעו לקרות ינטא בחיר"ק וכו' · הספקתי זאת מספר קב נקי. סיימתי חלק ראשון אבני זכרון עם באר יצחק ומעגלי תשובה בעזר האל מן שמות אנשים :

אור ליום ד' טוב אלול תרכ"ג. ועתה אתחיל בעזה"י חלק שני משמות נשים :

שמות נשים

אבני אות א זכרון

אביגיל . אבגלי (א) מהרי"ם מסופק אם שם זה נגזר מן שם אביגיל ויש לכתוב אביגיל המכונה אבגלי או שלא נגזר משם זה . ופוסק דיש לכתוב אנא אנתתי דמתקריא אבגלי ובזה יוצא מידי כל ספק · דאפי' תימא ששמה אביגיל מ"מ היא נקראת אבגלי ולא יגא אלא חניכה וכשר והמ"ז כתב ז"ל ולפענ"ד לא דרשינן לשון יזא ליקך בתר טעם השם אלא אזלינן בתר כללא דיש לן למיזל בתר לשון המורגל בפי האנשים וכל שאינו ידוע

באר יצחק

א) מהרי"ם מסופק אם כו' כתב בס"ג וז"ל אבל אם יש עד או עדים דנקראה מעריסה אביגיל אע"ג שמסקת שם אביגיל והוקבע לה שם אבגלי . מסקינן אביגיל דמתקרי אבגלי . ואע"ג דמי שהיה שמו אברהם והנה שמו לשם יצחק ונשתקע שם אחר קיי"ל דאין כותבין שם אחר כלל ויש מי שחושש לכתוב ב' גיטין התם היכא דהשם כי שמות מתוקנים לא ראי זה כראי זה · אבל בנידן זה דידעינן דנקראה מתחלה אביגיל וא"ח נקראת אבגלי . הדברים מוכיחים דשם אשה זו דקרי לה אבגלי נגזר משם אביגיל . ובכה"ג חוששים לעיקר השם לכתחלה וכתבינן אביגיל דמתקריא אבגלי וכו' עכ"ל ; ובס"ג כתב עליו וז"ל ולפענ"ד י"ל דכל שנקראת אבגלי וידעינן דעיקר השם היה אביגיל אפשר דבשם אביגיל דלא חשוב נשתקע שהרי עוד שמה הוא אלא שנשתנה קצת בפי ההמון והו"ל כאביגיל אביגא שמבואר בהג"מ דהוי קיצור השם וכו' ומ"מ לכתחלה לצאת א) ממ"ש בס"ג דאפי' היכא דידעינן דעיקר השם היה אביגיל ועכשיו קורין לה אבגלי יש לכתוב אביגיל דמתקריא אבגלי דהא אם כתב קילס"ש אינו מזיק. ואם אי' לנו עיקר השם אביגיל והעולם קורין לה אבגלי יש לכתוב

מעגלי תשובה

א) ממ"ש בס"ג כו' ועיין בספר אה"ע שכתב וז"ל והנה אגבי כבר הערותי בכמה מקומות דבעל ס"ג ז"ל אזיל בזה לשיטתו שכתב בספרו ג"פ דהא לא כתבינן שם דקטנות רק עיקר השם וזו רק אי איכא עכ"פ שורתא דקרי ליה כעיקר השם . אבל בדליכא אפי' שורתא אלא דכ"ע קרי ליה בשם דקטנות אז צריכין לכתוב גם השם דקטנות · ולכן לשיטתו גם בכאן כתב דכיון דליכא מאן דקרי לה אביגיל צריכין לכתוב גם שם דקטנות · אבל אנן לא קיי"ל כוותיה בזה כמ"ש בכלל ו' ס"ק א' וא"כ אפי' כ"ע קרי לה אבגלי או אביגא אי ידעינן דעיקר שמה אביגיל לא צריכין לכתוב רק אביגיל לחוד אמנם אי איכא אשה דשם העריסה שלה אבגלי

ידוע לנו המקור צריך לכתבו כמו שהוא · לפי זה אם נקראת אבגלי כותבין רק אבגלי ועיין בשם לובקי : (ב) **ארכודופולא** אל"ף בסוף דקיי"ל כל שמות לעז כותבין אל"ף בסוף . ומה שנמצא לפעמים בה"א משום שיש ס"ל דשמות שהם לשון יון או ערבי דינם כמו שמות הקודש וכותבין בה"א · ועיקר הוא כמ"ש בתשו' מהרי"א ובס"ש הביא באות ט' דוקא שמות הקודש כותבין בה"א ולא שמות יון וערבי וכן מורה לשון הש"ע בסי' קכ"ט : אפנדריא . אפנדרא · אפרו · אירינו · והספרדים מוסיפים עוד יו"ד וכותבים אירינוי , אורדונאיניא : (ג) **אוראבואינא** , אישטריליא, אישמירלאדא. ויש כותבין ז' במקום השי"ן וכתב הס"ש דתליא במבטא. אעפ"י דשי"ן זו נקראת בשי"ן שמאלית כמו סמ"ך מ"מ יש קצת שינוי במבטא · וכתב אפי' אותם שמבטא שלהם בזיי"ן וכתב בשי"ן כשר כיון דנקרא בשי"ן שמאלית כמו סמ"ך כי מצינו בש"ס דאינו מקפיד להחליף ז' בסמ"ך וכן להיפך מיהו נראה דוקא כשא"י חתימתה · אבל אם ידוע ושינה פסול אפי' בדיעבד כיון דיש שינוי קצת . גם כיון דיש כותבים בז' ויש בש' הוי כשינוי, אומנישטו, אישטנונא, אורולײדו אע"ג דהיה צריך ב' במקום הוא"ו כתב בס"ש הטעם שכותבין וא"ו משום שהב' נקרא רפה כמו וא"ו · ואם היה כותב ב' היה צריך לכתוב על הבי"ת נקודות להורות שהוא רפה ומהרשד"ם היה מסופק אם לעשות נקודות בגט מש"ה כותבין וא"ו · והא דכותבין וא"ו אחת ולא שני וווי"ן משום שהוא"ו נמשך למעלה ולמטה כאלו היה שני ואוי"ן · והא דלא כותבין שני ואוין ממש משום דבשטרות ובכתובות דרך הסופרים לקצר ולא כותבים אלא וא"ו אחת ונמשך למעלה ולמטה לכן אין משנין בגט וכותבים ג"כ וא"ו אחת אעפ"י שהיה מן הראוי לכתוב שני וווי"ן אמרי' וא"ו זו נמשך למעלה ולמטה ומזה נמשך נמי בשם בילײדא היה ראוי לכתוב בי"ת וכותבין וילײדא · משום הואיל דכותבין בשם אורוילײדו בוא"ו כותבין שם בילײדו ג"כ בוא"ו הכל שם בס"ש : (ד) **אלגוהר** שם העצם הוא גוהר בערבי שהוא שם אבן טוב. ואל. שמוסיפים הוא במקום ה"א הידיעה כי כן דרך בלשון ערבי במקום ה"א הידיעה מוסיפים. אל. וכיון שנעשה מלת אל. בשורש המלה צריך לכתוב גם מלת אל · מהרי"ט : (ה) אישרוגא. (ו) **אמינה** לשון נאמנות. אורא : אמרא

מעגלי תשובה

אבגלי · אע"ג דהאשה זאת העומדת לפנינו להתגרש ידעינן דשם העריסה שלה אבגיל מ"מ יש לכתוב דמתקריא אבגלי וכמו באלחנן חן אבל מספיקא נראה דא"צ לחוש עכ"ל : ב) בשמות אלו כו' ולענין אם לכתוב את אלו השמות באל"ף בסוף או בה"א אומרים דכל שהם לשון יון כו' כותבים בה"א עיין בזה בס' אה"ע שכתב די"ש לילך בזה אחר החתימה או אחר מנהג כותבי שטרות במקום ההוא : ג) ואם כתב תיבה כו' ועיין בס' אה"ע שכתב הנה דעת העט"ז בשם זה כמו בשם פדהצור וכדומה לכתבו כעין תיבה אחת נראים כב' תיבות באופן שיהיה נראה יותר תיבה אחת מב' תיבות ואנכי כבר כתבתי דלפענ"ד נראה די"ש לכתוב כל שמות אלו המורכבים תיבה אחת ממש וכמ"ש הס"ש :

ועיין כאן ב"ש שכתב וז"ל מיהו נראה דוקא כשא"י חתימתה כו'. ועיין בס' אה"ע שכתב וז"ל ונראה לפענ"ד דאם היא חותמת את עצמה בסמ"ך או בשי"ן ובפ"כ נקראת איזמירלאלדא בזיי"ן ונכתב כן בגט יש להכשיר מטעם חניכה . וה"ה איפכא אם היא חותמת א"ע בזיי"ן ובפ"כ נקראת בסמ"ך וכתבו בגט בסמ"ך או בשי"ן יש להכשיר מטעם זה · וכוונת הב"ש נראה כך שאם העולם קוראים אותה בזיי"ן ובגט נכתב בשי"ן דנקרא כמו סמ"ך דבכה"ג אם אין חתימתה ידועה כשר כיון דאין קפידא בחילוף זיי"ן בסמ"ך וה"ה בשי"ן שמאלית, אבל אם היא חותמת בזיי"ן כמו שהעולם קורין אותה

וגם

באר יצחק

לכתוב השם של שכשיו היינו אבגלי דעכ"פ הוה ליה כחניכה ·

(ב) ארכידופולא כו' עיין בע"כ שכתב שעורש השם הוא ארכדו אלא שמוסיפים פולא על עיקר השם וכו' ועיין בפ"ג שכתב ואני קצרתי ב) בשמות אלו שאין מצוין בינינו :

(ג) אוראבואינא . עיין בע"כ דלכתחלה יש לכתוב אורא בואינא בהפסק מיעוט שיהיה נראה יותר לתיבה אחת מב' תיבות . ג) ואם כתב תיבה אחת לגמרי או ב' תיבות לגמרי הגט כשר · אבל אם כתב בתרי שיטי הגט פסול :

(ד) אלגוהר כו' ועיין בס"ש דצריך לכתוב גוהר בלא אל"ף אחר הה"א ואם רוצה לכתוב גוהאר באל"ף אין להקפיד אם קורין הה"א בפת"ח · אבל אם קורין הה"א בציר"י יש לכתוב דוקא חסר אל"ף :

(ה) אישרוגא · עט"ג שמביא בשם ס"ש שבא"י קורין אישרוגו · אבל אותה שקורין בלא וא"ו באחרונה הוא בתי"ו וקו"ף וכותבין אישתרק והוא שם א"ש :

(ו) אמינה כו' ואם יבוא מעשה לידינו באשה שהיה שמה מיני ולא נודע מעולם רק שם זה . יש לכתוב מיני לבד . ואם יכתבו אמינה קרוב להיות שהוא גט בטל . ואם ידוע שמעריסה קרי לה אמינה וכ"ע קרו לה בהקיצור היינו מיני . יכתבו בגט אמינה דמתקריא מיני :

גמדא

(ז) **אמרא** . איעפיראנשא . אורו . אלינרא . אישטרונא . אנושא . אלפרוני . איזבואינא . אפינרא :
(ח) **אלטאדונא** . איזבואינא דמתקרי" שמחה . אבינא . ארכודופילא . אנשטא . ארכונדו . אשטאפלא :
רנינטי . אומורופיא . אנאשטאש . אלינריאה . **אסתר** (ט) המכונה **שאלוא** : (י) **סתירה**
שמעות שנגזר מאסתר לכן הורה הרב רמ"א באחד שהיה שם אם הבעל ושם אם אשתו אסתר . ומתה אם של
חד . והורה לקרות שם בתו סתירה . שמ"מ סתירה נגזר משם אסתר. וכן הוא דעת הס"ש . ולא כמהר"ש חיות
כתב לספק שמא שם של לעז הוא ויש לחוש שמא יש לכתוב בט"ת סטירא . וליתא אלא משם אסתר הוא
ש לכתוב בתי"ו וכ"כ בז"מ אסתר א"צ לכתוב קיצה"ש סתירה שמ"מ שנגזר מאסתר . אלא הוא ס"ל שהוא
ם הקצר ואין מוכרח כמ"ש מהר"ש חיות דאין זה דומה לשאר קיצורי השם לכן אם היא נקראת סתירה יש
לכתוב

באר יצחק

) אמדא . ויש כותבין אמטא ואליא בלשון מבטא המדינות :

) אלטאדונא כו' עיין בע"ל שכותבים ב' תיבו' היינו ד) אלטא דונא וכותבין שיהיה נראה תיבה אחת יותר מב' תיבות :

) המכ' שאלוא. עיין בע"ג שמביא בשם ס"ש דדוקא אם קורין הלמ"ד בשוא נע. אבל אם קורין הלמ"ד נח הוא שם הקודש ממש ויש לכתוב ה) אסתר קריא שלוה. אבל אם כותבין שאלוא שהוא שם לעז יש לכתוב המכ' :

) סתירה כו' עט"ג דהיכא דידוע דזה השם סתירה נשתרבב מאסתר כגון שהיה שמה אסתר ומחמת קראהו סתירה בזה כ"ע מודים דצריך לכתוב ה ו) בתי"ו וה"א. רק היכא דא"י אם הי' שמה ונקראת סתירה . בזה יש פלוגתא אם לכתוב או בטי"ת. ע"כ לכתחלה יש לכתוב בתי"ו. ואם בד באין ידוע וכתב בטי"ת סטירא ג"כ כשר ואם חותמת עצמה יש לילך אחר החתימה :

אורוסול

מעגלי תשובה

ולא כמו שכתוב בגט אז הוה שינוי ופסול . וה"ה אם נקראת בסמ"ך וגם חותמת בסמ"ך או בשי"ן ובגט כתבו בזיי"ן הוה שינוי ופסול : ד) אלטא דונא כו' . ועיין בס' חת"ס סי' מ"ו בשם אלטא הנהוג בינינו שנוהגין לקרות למי שקשה לו לגדל בניו ר"ל . יש לכתוב שם העריסה ואח"כ המכ' אלטא כגון אסתר המכ' אלטא . ובדיעבד אם לא כתב רק שם אלטא לבד כשר דהוא חניכה שהכל קורין בו . אבל לכתחלה יש לכתוב שם העריסה ג"כ ולא הוי נשתקע משום שידעו הכל דאלטא אינו שם העריסה. ועיין בס' אק"ש שמות אנשים אות א' דשם אלטא . אלטר צריך לכתוב בעיי"ן אלטע אלטער. ועיין בשו"ת מים חיים סי' ס"ג אות י"ד שכתב פעם אחת סדרתי גט לכתוב שם אשה שנקראת בשם הלעז של זקינה היינו אלטא. הגם שא"א הגאון ז"ל לא נהג לכתוב הכינוים של זקן וזקינה . וכדמות ראיה יש מהא דאיתא שא"ל לכתוב קליין יעקב ועיין בשם מרים מעזי וכו' אולם האשה הזאת כמעט לא נודע לה שם אחר כלל מחמת שהקפידו שלא לקרותה רק בשם אלטא וזה שמה שנקראת בפ"ב וכתבתי באל"ף לבסוף כי הטי"ת הוא קמוצה. ואם כי

נדגשת כ"כ הוא מפני מהירת המבטא כמו שם זלאטא. ואם הי' מזדמן לידי כה"ג בשם איש הייתי כותב ואחר הטי"ת לא הייתי כותב שום אות המורה על הניקוד כמבואר בתשו' מהרש"ל סי' ק"ב בשם קורק בס"ז עכ"ל. ועיין קב נקי כלל ל"ט שכתב על דברי מים חיים וז"ל וצריך לומר שכתב גם השם העלם היינו השם הקודש המכ' אלטא או שם לעז דמתקריא אלטא וא"כ למה לא נהג אביו כן מאחר שהיא שהכל קורין לה בה ואינו שם לגנאי : ה) אסתר דמתקריא כו' ועיין בס' חת"ס סי' קל"ב באשה שנתגרשה סתר בת אליקום געליל ועתה ערער אבי הבעל דוד האשה ששמה הי' מעריסה אסתר לאליא כי כן הי' ם אם אביו והביא ראיה דשם אסתר גם אמו נקראת. ואיך שם אם על בת נקראת. ואם האשה אומרת שמה אסתר ריזא וכך קורין אותה קלת ב"א ומקלתן קורין אותה עטיא ריזיל. יש לכתוב אסתר ריזא ל החדש סי' רי"ז באשה אשר נקראת מעריסה אסתר ואח"כ נקראת בפ"כ עטא ואין שום אדם קורא סתר וכתב בגט אסתר לבד פסול . ואם כתב אסתר דמתקריא עטא כשר : ו) בתי"ו וה"א . והנה לפי מה שכתב בע"ג דכל שאין בשם הקודש אות ה' כותבין באל"ף לבסוף כמו דאמליא א"כ גם בסתירא ב באל"ף. וכ"ל דשאני הכא בשם סתירה דהרי"ש הוא מגוף השם רק שנשתנה הניקוד לכן יש לכתוב הניקוד וה"ק בה"א : **ועיין** עוד באר יצחק כאן. ועיין בס' עזרת נשים סכ' דע דיש מנהג בין הספרדים דמי ששמה

אסתר

לכתוב סתירה בתי"ו ות"א בסוף : (יא) **אורוסול** תיבה אחת ובסמ"ך ואם כתב בשי"ן כשר ועיין באות שי"ן בשם שולטאנה : (יב) **אידל** מסתמא בלא יו"ד אחר הדל"ת ס"מ : (יג) **אלזגוטא** כינוי לג ומלי ויש לכתוב שם שניהם . ודוקא כשקצת בני אדם קורין אותה גוטלין וקצת קורין אותה אלזגוטא ואין ידוע שם העריסה . וגם א"י איך קורין אותה רובא דעלמא . אבל אם ידוע שם העריסה יש לכתוב אותו שם בלבד אפי' כל העולם קורין אותה בשם האחר . ודוקא בשמות כאלו שהכינוי דומה קצת לעיקר השם . אבל אם שם הכינוי אינו דומה כלל לעיקר השם אפי' אם ידוע דשם העריסה היה עיקר השם מ"מ אם את"כ קורין אותה קצת בני אדם בעיקר השם וקצת בשם אחר יש לכתוב שם שניהם . וכותבין תחלה שם העיקר ואת"כ שם הכינוי ואם רוב קורין אותה בשם אחד והמיעוט בשם אחר . יש לחלק ג"כ אם אחר מהשמות אינם דומים זה לזה כלל יש לכתוב שם שניהם . וכותבין תחלה אותו השם שקורין הרוב אפי' אם השם שקורין אותה המיעוט הוא דרך להיות עיקר השם
ונם

מעגלי תשובה

אסתר קרו לה אסתרונה לגענוע וכן למי ששמה חנה קורין לה חנולה וכו' וכן נמי בנשים אם בשעה שהעלוה בעריסה קראוה אסתר וכשנתגדלה קרו לה כ"ע לגעגוע אסתרלוה כותבין אסתר דמתקריא אסתרלוה כ"ז נראה עיקר לענין הלכה למעשה עכ"ל ע"ש. אולם בס' אה"ש חולק עליו וכתב דאם ידוע שם העריסה שלה אסתר אין צריכין לכתוב רק אסתר לבד : ז) ביו"ד אחר האל"ף כו' ועיין בס' פ"ה דאם שמה אידלא אינו צריך יו"ד לאחר הלמ"ד ג"כ רק לאחר האל"ף . משום דאין נרגשת היו"ד במבטא. ואם מעריסה שמה אידל ובעלה ג"כ קרא' כך רק בעיר מולדתה ובמקום הנתינה הכל קורין אותה איטלא האיך לכתוב בגט עיין בשו"ת הר"כ סימן קכ"ה שיש לכתוב לכתחלה אידל דמת' איטלא ואם כתב דמת' אידלא בדל"ת ג"כ אין מוציאין אותו ועיין בשו"ת אבן יקרה סימן כ"ט מה שהשיגו עליו בזה. ועיין בשו"ת שם אהרן סי' ל"ט בהאשה א' שנתגרשה ונכתב בהגט שמה האדיל בת אשר זעליג. ושם המגרש אהרן יוסף דמתקרי אהרן בן יעקב. וקם מערער אחד לערער על גט זה. הראשון שנכתב שמה האדיל בה"א ובספר שמות נכתב באל"ף . שנית מפני אבי האשה שנכתב שמו בהגט אשר זעליג כפי עלייתו לתורה. ושם נקרא בפ"כ רק בשם זעליג לבד . וגם חותם א"ע בשם זעליק לבד ובקו"ף . והחשש השלישי שנכתב בגט זעליג בגימ"ל והוא חותם בקו"ף . והוא ז"ל השיב דהחשש הראשון נראה שאינו נעכב ואין שינוי בזה כי לפי הברתינו קשה להבחין אם הוא באל"ף או בה"א וכו' והחשש השני ג"כ אין לפסול מחמת דהרי כתב הרמ"א סי' קכ"ט דאם הזכיר רק שם האב ולא הזכיר כינוי כשר בדיעבד וא"כ בשם זה ששמו אשר והכינוי זעליג אפי' אם היה כותב רק שם אשר לחוד ג"כ היה כשר אף שלא כתב הכינוי זעליג כ"ש שכתב אשר זעליג ולא כתב הכינוי זעליג לבד דכשר . והחשש השלישי במה שכתב זעליג בגימ"ל והוא חותם בקו"ף עי"ש בט"ג דבמדינתינו יש לכתוב בגימ"ל ובה"ג אין לפסול משום התימה ובפרט דהקריאה בגימ"ל אין כאן לעז ועיין בשו"ת ל"ל החדש סי' רל"ג גט שנפסל ונכתב שמה אידא כי כן נקראת שם במ.. הכתיבה בלא הרגש יו"ד אחר הדל"ת ובמקום הנתינה מרגישין יו"ד אחר הדל"ת אין להתמיר . ועיין בשם גולית ובנים שלמה בשם גיטל ול"ע : ח) ועל הבי"ת דמתקרי כו' וכן מסיק בס' אה"ש . ואם
הערי שם

באר יצחק

(יא) אורוסול כו' עיין ס"ש דיש לכתבו בתיבה אחת ובסמ"ך ולא בשי"ן ואם כתב אורושול בשי"ן אין קפידא. ובע"כ כתב דיש להפסיק מעט ביניהם שיהיה נראה יותר כתיבה אחת מב' תיבות . ועיין ע"ג שאם כתב בשי"ן אין לפסול בדיעבד כי הקורא יקרא בשי"ן שמאלית כמו סמ"ך :

(יב) אידל כו' עט"ג דבשם אידל צריך לכתוב ז) ביו"ד אחר האל"ף להורות על תנועת ציר"י אבל בשם **אדל** דהאל"ף מורה על קמץ כותבין בלא יו"ד ויש נשים שנקראים אידא. יש לכתוב כן בגט אע"פ שנראה שנגזר משם אידל מ"מ כיון שאין ידוע שעיקר שמה היה אידל יש לכתוב כן. ואם ידוע שעיקר שמה היה אידל יש לכתוב אידל דמתקרית אידא . ואם ששמה אידיא וכתב בגט אידי בלא אל"ף אחר היו"ד הוא שינוי גמור כי מלינו שם אידי בש"ס ו.. האל"ף באידי"ק ואף שבש"ס הוא שם לאיש מ"מ .. הרבה שמות שוין בשם האיש והאשה כמו שם שמ.. ולכן נראה ברור דפסול אפי' בשעה"ד ומק"ש :

(יג) אלזגוטא כינוי כו' עט"ג שכתב שאף אם יו.. שם העריסה מעפ"כ אם נקראת בפ"כ ב.. האחר יש לכתוב שניהם ושם העריסה יש לכתוב ע.. ח) ועל הבי"ת דמתקרי דכשר בכ"ע . וגם יש לכ.. שיהיה נראה כתיבה אחת יותר מב' תיבות :
יש

וגם ידוע הוא שהוא שם העריסה מ"מ מקדימין השם שקורין אותה הרוב . אבל אם השם שקורין אותה הרוב הוא דומה קצת לעיקר השם וא"י שם העריסה (יד) יש לכתוב רק אותו השם שקורין אותה הרוב . וכל זה איירי כשלא נשתנה מחמת חולי גם איירי כל זה כשאינה רגילה לחתום : (טו) אבל אם רגילה לחתום יש לכתוב אותו השם שחתמה בו אפי' אם ידוע דשם האחר הוא שם העריסה ושכל העולם קוראין אותה בו והוא שם שדרכו להיות יוצא מעיקר השם ואין השמות דומין זה לזה כלל עכ"ל ס"מ ובאות בי"ת יתבאר דין זה בס"ד :

(טז) איגלא · (יז) אסנת :

[אות ב] **ברכה** (א) שם איש ואשה · **בריבא** כתב מהרש"ל במדינות פולין מדברים בלשון גם יש

באר יצחק

(יד) יש לכתוב כו' עט"ג שכתב דל"ע על הב"ש דמ"מ יש לכתוב גם השני בלשון דמתקריא כיון דאיכא רובא דקרי הכי ופורתא הכי יש לכתוב הרובא שעיקר וע"ש הפורתא דמתקריא. ואם כתב השם שקורין רובא לבד יש להכשיר. ואם כתב שם הפורתא לבד ואין שם העריסה ידוע צ"ע :

(טו) אבל אם רגילה כו' אפי' אם כו' ס"מ . ובס"מ איתא אבל אם רגילה לחתום שטרות ואיגרת יש לכתוב אותו שם לבד. ועט"ג שכתב שתמוה גדולה הוא לומר דמשום שרגילה לחתום ומכנה לעצמה שם זה לא יצטרך לכתוב שם הב' כלל דלא מיבעי בשמות שאינם דומים זל"ז פשיטא שאף שהחתימה הוא העיקר מ"מ יש לכתוב דמתקרי ע"ש שנקרא בו. אך אפי' בשמות דומות מנלן להכריע שאין לכתוב רק השם הזה שחותמת בו לבד . ע"כ העלה דאף בכה"ג שהשמות דומות יש לכתוב שניהם . והיה נראה לומר דלא זו בלבד שכותבים שניהם אלא דצריך עוד להקדים את שם העריסה ולכתוב על שם החתימה דמתקריא רק משום שכתב בעל ט"ג דאין לכתוב על שם החתימה דמתקרי. על כן יש לתת לשם החתימה חלק בראש ולכתוב על שם הקריאה דמתקריא. אבל לא נומר דדי בשם החתימה לבד :

(טז) איגלא. עט"ג שכתב כיון שיש נשים ששמם איגא לכן אם ידוע ששמה מעריסה היה איגא ואח"כ נקראת איגלא לגעגוע וקטנות א"צ לכתוב רק איגא לבד . אך אם אין ידוע שמה מעריסה ואפשר ששמה מעריסה היה איגלא יש לכתוב איגלא לבד . יש נשים ששמם אגוש. כן שמעתי וראיתי . ט"ג בשם מהרא"ש :

(יז) אסנת. עט"ג אשה ששמה אסנה אם ידוע ששמה מעריסה אסנת יש לכתוב אסנת המכונה אסנה כיון דאסנת הוא שם הקודש יש לכתוב על הכ ואם א"י שם העריסה יש לכתוב אסנה לבד ט) ואין לכתוב אסנת באל"ף רק בה"א :

אות ב (א) שם איש ואשה. עט"ג דאם אירע ששם האיש ברכה ושם האשה ג"כ ברכה כשכותבין בגט. ולא חיישינן שמא יתלו בטעות משום דלא שכיח שיהיה שם האי' כיון דבאשה כן הוא. ואם יתקרו יתודע להם שבאמת אירע כן. אבל אם שמו הקודש ברוך או ברכה שאז א"צ לכתוב ברכה כלל . רק שרוצה לכתבו לסימן כגון בשמי יוסף בן ש ועיין א')

מעגלי תשובה

העריסה א"י כותבין רק את שם שהיא נקראת בו בפי העולם. ואם מקצתן קורין אותה בשם זה ומקצתן בשם זה הולכין אחר הרוב לעשותו עיקר ואם השם השני כותבין בדמתקרי ואם אי אפשר לעמוד היכן הרוב כותבין נוטלין דמתקרי' אלנגוטא. ואם היא אשה שרגילה לחתום איגרת ושטרות אזי השם שהיא חותמת בו כותבין אותו בעיקר והשני כותבין בדמתקריא : ט) ואין לכתוב כו' ועיין בס' אה"ש שכתב דהא קשי טובא לפי שהיא מנקד אסנה בנו"ן בסגו"ל נראה דאין כאן מקום לא לה"א ולא לאל"ף. דכל המחלקים בענין זה אם בה"א או באל"ף . זהו רק אם ההברה הוא בקמ"ץ . אבל אם ההברה הוא בסגו"ל נראה פשוט דצריכין לכתוב בעיי"ן כמשפט לשון לעז. כי אף דבלשון הקודש נמצא על המעט גם סגו"ל שתניח אחריה ה"א או אל"ף. אבל בשם לעז ודאי אם ימצאו כתוב בגט אסנה או אסנא לא יקראהו רק בקמ"ץ את הנו"ן ולא בסגו"ל. ואם שמה בסגו"ל איכא חשש גדול לשינוי השם . לכן נראה לענ"ד דאם קורין בסגו"ל צריכין לכתוב אסנע בעיי"ן עכ"ל. ועיין לעיל שהבאתי משמו גם בשם אלטע שצריך לכתוב בעיי"ן כמשפט קריאת השם גם בשם אלטער עיין לעיל שמות אנשים אות א' מה שהבאתי משמו :

אות ב א) נראה שלא יכתוב כו' ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל . והנה מה שכתב שא"צ לכתוב שם ברכה כלל כבר כתבתי דלפמ"ש שצריכין לכתבו . אמנם גם לפי דבריו נלע"ד דאם לא יכתבו לסימן שם ברכה כמו שהוא נקרא בפי העולם אלא ישלשו איכא חשש

יש לכתוב פ"א במקום הבי"ת · ואס"מ כתב בפולין כותבין פריווא בפ"א ושני ואווי"ן. צפורה (ב) אמכ' פריבא או בריבא בפלוגתא הנ"ל . וכתב בתשו' מהר"ם מינץ אפי' נשתכח שם צפורה כותבין שם שניהם וליתא דקייל"ן אם נשתכח השם אין כותבין אותו כלל . והלבוש פוסל אפי' בדיעבד דיאמרו אין זה המגרש (וע' באות שי"ן) אלא בשמות הדומין זל"ז אז הוה כאלו לא נשתכח . אבל שמות דאין דומין זל"ז אם נשתכח אין כותבין אותו כלל : (ג) **ברונא** . בריינא . ברונלין . ברוינלין . ברויליין . והכל תלוי במבטא : **בריינדל** בשני יודי"ן ובלא יו"ד אחר הדל"ת . ברענדלין . ברונא : (ד) **בת שבע** תר תיבה : (ה) **בונא** באל"ף

בוניא

מעגלי תשובה

חשש לעז . דהא המבינים יודעים שכותבים קיצ' השם לסימן ואין משלשין ובגט זה לא נכתב קיצור השם והוא משולש יאמרו לא זה שגירש· לכן לפענ"ד יותר מיסתבר לכתבו . וגם מאחר שירא' שהשם הא' עיקרו ברוך או ברכיה אלא שבפי העולם נקרא ברכה אין הדבר תמוה כלל . ב) תמהני דהמעיין שם כו' ועיין בקוה"ש מן בעל פ"מ שכתב ולענ"ד אני תמה על תמיהתו כי באמת דברי הב"ש נכונים. ולהגאון בעל ט"ג ז"ל נתחלף לו בין שם צפורה לשם פריבה. כי ראיתי בגוף התשובה שם סי' ס"ד מבואר שם שגם שם צפורה נשתכח וכתב הר"ם מינץ בפשיטות דיש לכתוב רחל דמתקריא צפורה כיון דשם זה היה לה עד ח' שנים כזו המדינה . ואפשר למצוא מקצת ב"א שזוכרים שהיה שמה צפורה אבל שם פריבה א"צ לכתוב כלל כו' . ע"ז חולק הב"ש דאף שאפשר למצוא מקצת שזוכרים אין לכתוב כלל שם צפורה כיון שהב"ש נשתקע שאין קורין אותה כלל בשם צפורה רק בשם רחל וזה ברור. ועיין בנ"פ ס' קכ"ט ס"ק ל"ו מבואר ג"כ דאף בכה"ג שידוע למקצת בני העיר דהיה לו שם דנשתקע אין לכתוב שם דנשתקע ואפי' בדיעבד פסול אם לא במקום עיגון וסעת הדחק. ועיין ט"ג בנוספות דשם פריבה תלוי לפי המנהג שכותבין באותו המקום שניתן . בגט אם בב' ואוי"ן או בבי"ת או בפ"א : ג) צריך עיון. כי ראיתי להגאון מהרש"ק בספרו חו"ש סקכ"ט כתב דאם כתבו ברייכא בב' יודין פסול אפי' בדיעבד במקום עיגון וידוע לי מגדולי המורים שסדרו בב' יודי"ן ע"כ צ"ע ועיין בעזרת נשים שיש מקום להכשיר . ועיין עוד בשו"ת הר"ב סי' קע"ז בשם המתגרשת ברייכליא וכן אחותה ובמקום הנתינה קורין אותה ברייטשיא צריך לכתוב ברייכא דמת' ברייכליא ועיי"ש טעם הדבר בקלרה ועיין בס' תז"ש סס"ז וסקפ"א דשם באכא צריך לכתוב בב' אלפי"ן. אל"ף אחר כל בי"ת ואם כתבו בלא אל"ף ראשונה כשר אם נקרא בקמ"ן אבל אם נקרא בפת"ח אפי' בדיעבד פסול. ובלי אל"ף בסוף רק ביו"ד בכל ענין פסול ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"ח שכתב יש נשים שנקראים באבא ושם ודאי כותבים אל"ף אחר בי"ת ראשונה שלא יקראו בבא כמו בבא קמא ואם נקראת באבליא ג"כ יש לכתוב כן. אמנם אם ירצה כ"ת לכתוב בבליא בלא אל"ף אני מסכים . ואם היא חותמת באבא בעיי"ן לבסוף כן צריך לכתוב בגט דבכה"ג ודאי כשר בדיעבד . אבל לשנות מהחתימה יש חשש גדול כיון די"ל דיש קצת שינוי במבטא . ועיין בשו"ת שם ארי' סי' קע"ו באשה אחת שניתן לה גט מבעלה והיא נקראת בפ"כ באבא ומעריסה ניתן לה בשם פרידא ריזא. וזה כמה שנים שאלתה ולותה אמה נאים אחד שילום בבהכ"נ ליתן לה שם אחר . ובא ואמר שניתן לה שם חיה, כי ליתא לה שבאמת לא ניתן לה

באר יצחק

שם ברכה לסימן אם גם שם האשה ברכה רק לשלש. דמידי דהוו כה אנשי אין לכתוב כן בגט במקום שאין צורך כ"כ כו' :

(ב) המכ' פריבא כו' עט"ג דלכתחלה יש לכתוב צפרה חסר וא"ו . ותמה על הב"ש במה שכתב בשם מהר"ם מינץ ז"ל ומה שכתב דמהר"ם מינץ כתב דאפי' נשתכח כותבין שניהם וכתב דליתא ב) תמהני דהמעיין שם יראה שגם מהר"ם מינץ דעתו שאין לכתוב שם בריבא שנשתקע :

(ג) ברונא כו' כעת נשתנה קריאת שמות כאלו בראנא שקורין בפתח לבד . ודעת הט"ג לכתבם באל"ף ואף שאין מנהגנו להטיל אל"ף לפת"ח מ"מ לברר הקריאה יש לכתוב באל"ף . ואם כתב ברייכא בב' יודין ג) צריך עיון בזה :

(ד) בת שבע כו' ועיין בנ"פ ובע"כ דמסיק יראה לפענ"ד הלכה למעשה . דשם פדהצור ועמינדב יכתוב באופן שיהיה נראה יותר תיבה אחת מב' תיבות וכן יעשה בשם בת שבע . ואם כתב שמות הללו בין תיבה אחת לגמרי ובין ב' תיבות לגמרי הגט כשר . ואם כתב שמות הללו בב' שיטין יראה לי דהגט פסול ודיינין לה בספק מגורשת עכ"ל :

(ה) בונא באל"ף כו' עט"ג שכתב וז"ל ואפשר דמהר"ם וב"ש ס"ל דאין לפתור בלשה"ק בונה מלשון בנין כיון שהקריאה בוא"ו מלאפו"ם ולכן הוא משמות הלעז ולכן יש לכתוב באל"ף . ומ"מ נראה דהכותב

שום

בוניא : בונלין . בונכין . בונלא . בוניין : **בונילא** היינו אם הרוב קורין אותה כך אפי' בפניה ואינה מקפדת . אבל אם היא מקפדת וצריכים לקרותה בפניה **בוני** או בונא אפי' אם הכל קורין שלא בפניה בונילא יש לכתוב בוני או בונא . ואם הרוב קורין אותה בפניה בוני או בונא . והמיעוט קורין אותה בפניה בונילא . הולכין אחר הרוב. ס"מ . וכן הדין בבונכין . בטשיל . בעטשיל : (ו) **בתקא** בתי"ו כינוי לבת שבע ומסתמא כותבין בטשיל ביו"ד אחר השי"ן · **בילא** באל"ף (ז) וא"צ לכתוב המכ' **בילטא** או בעלטא או בילקא כי הוא קיצה"ש ד"מ . והס"מ כתב (ח) דינו כמו באלזגוטא . ויש אומרים בילא נגזר משם בלהה וכתב בס"ש לכתחלה יש לכתוב באל"ף ואם כתב בה"א כשר . (ט) ואם ידוע חתימתה ושינה דומה לדינים שכתבתי לעיל בשם יהודה . ירמיה . גדליה . כתב בד"מ אות זיי"ן אשה אשר שמה מעריסה **זוסא** אע"ג דרובא דעלמא קורין אותה זוסלין כותבין זוסא . ואם שם העריסה זוסלין כותבין זוסלין ולא זוסא. וכתב שמצא בטופס ישן אם שם העריסה שערלין כותבין שערלין ולא שרה . ובאות ח' כתב בשם מהרי"ו בתשובה סי' ק"ך דכותבין חנה ולא

באר יצחק

דהכותב לכתחלה בה"א כמ"ש הא"ז בעל דמש"א לא הפסיד וכו' . אך אם רגילה לחתום וחתמה בונא בא' ד) יש לכתוב כן לכתחלה באל"ף . ושמעתי שם אשה באגליא היינו בקמ"ץ והיו"ד שאחר הלד"י נרגשת במבטא ויש לכתוב באגליא . **ומ"ש** הב"ש בונלין בלא יו"ד בסוף ואם יש מקומות שקורין הלמ"ד כעין פת"ח יש לכתוב בב' יודי"ן לבסוף :

(ו) בתקא כו' עט"ג שכתב דבב"ש כתב שמות אלו בשם רש"ל וכתב בתקא בתי"ו ולא בסמ"ך ובאמת לא כמלא ה) כן ברש"ל שלפנינו אך וכו'. **ומ"ש** הב"ש שמסתמא כותבין בטשיל ביו"ד . אם לא שאומרת שרגילה לחתום בלא יו"ד וכן בעטשיל :

(ז) וא"צ לכתוב כו' ועיין בס"מ שכתב שיש לכתוב בילטא בטי"ת ולא בתי"ו וה"ה בעלטא · ויש נקראים בילגיא ודינו כקילור השם :

(ח) דינו כמו באלזגוטא היינו אם ידוע שהשם העריסה היה בילטא או שאינו ידוע שם העריסה יש לכתוב כמו שקורין הרוב :

(ט) ואם ידוע חתימתה כו' עט"ג שכתב וז"ל נלע"ד שאין להקפיד כ"כ בשמות הלעז וחתימת האשה דידוע דנשי לאו דינא גמירי . ואין מה שחותמת עצמה בשביל איזה כוונה ואף שיראה הרואה ו) איזה שינוי מהחתימה לא יוציא לעז בשביל זה שהרי אין שינוי במבטא כלל :

מכל

מעגלי תשובה

המכ'

שום שם אחר וקראהו כן בחליה ואח"כ כשהבריאה חזר' לקרותה בשם בתקא ונשתקע לגמרי שם זה . וכתב המסדר בגט פרידא ריזיא המכ' בתקא דשם העריסה לא חשיב נשתקע . רק דהשואל היה מסופק שמא צריך לכתוב גם שם חיה דהוא שם חולי . והאריך שם דבכה"ג אין לכתוב רק שם העריסה רק בזה לא יפה עשה המסדר במה שכתב המכ' בתקא דהא בכ' שמות לעז כותבים דמתקריא . אבל אחר שכבר נכתב המכ' אין לערער ועיין בשו"ת מלחמת ארי' סי' י"ד שכתב דלכתחלה צריך לכתוב המכ' בתקא : ד) יש לכתוב כו' ועיין בס' נה"ש שכתב ולפענ"ד אם הוא מלשון בנין עפי י"ל שהוא עפ"י הכתוב ויבן ד' את הצלע שדרשו רז"ל שבנאו הקב"ה לחוה כבנין אוצר וכו' כדי שמקבל את הולד ונקראה בוא"ו מלאפו"ם על משקל לוה הבינוני מבנין פעל והמלאפו"ם שבמקום השורוק אין מידוע. ואם נקרא' בחיר"ק מודגש צריך לכתוב בינה ביו"ד לאחר הבי"ת ובה"א לבסוף ואם כתב בוא"ו ובאל"ף אסורה לינשא בגט זה. עיין בתשו' אבן יקרה מאה"ע ז"ל סי' נ"ט :

ה) כן ברש"ל ועיין בס' עט"ג שכתב דדוקא אם הכינוי בתקא הוא כינוי לבת שבע אז יש לכתוב בת שבע המכ' בתקא בתי"ו. אבל אם לא ידענו שהיא כינוי לבת שבע יש לכתוב בסקא בסמ"ך . ועיין בס' אה"ש שהקשה וז"ל ול"ע לכאורה למה צריכין לכתוב בת שבע המכ' בתקא נימא דבת הוא קילה"ש מבת שבע ואותיות ק"א לנענועין . ואולי משום דהוי קילה"ש גם משם בתיה ע"ש : ו) איזה שינוי כו' . ועיין בקוה"ש מבעל פ"ת שכתב ונראה דאין להקפיד לענין דיעבד . אבל לכתחלה גם הוא ז"ל ס"ל דאין משנין חתימתה . ואם חותמת בה"א יש לכתוב כן וכן מבואר מדבריו בכמה מקומות גם לעיל סימן קכ"ז סעי"ז ס"ק מ"ג כתבתי בשם הגאון בעל נ"ב ז"ל שציוה לכתוב עלקה בה"א לפי שחותמת עצמה כך . וכן כתבתי כן בשם הגאון מהרי"ם ז"ל מבריסק בענין שם אשה פיגא עיין שם :

אמנם כעת ראיתי בשו"ת קרית חנה ס"ס ל"ח בענין שם אשה פיגא כתב שהגאון אב"ד דק"ק

מינן

המכ' חנליין ופי' דבריו דאיירי דשם העריסה היה חנה ואח"כ נקראת חנליין כותבין חנה . ובאות שי"ן כתב ג"כ בשם פסקי מהרי"א סי' י"ב דכותבין שרה ולא המכ' שרכי או שערליין דהכל אחד הוא . (י) מכל זה נשמע דס"ל אם ידוע שם העריסה כותבין רק שם העריסה כגון שרה . אע"פ דהשתא נקראת שערליין כותבין רק שרה ואם שם העריסה שערליין כותבין שערליין . ומהרש"ל כתב אם שם העריסה שערל או שערכן וכן היא נקראת כותבין שערל או שערכן ולא שרה ואם כתב שרה פסול . ואם שם העריסה היה שרה ועכשיו נקראת שערל או שערכן כשר לכתוב שם העריסה או שם שנקראת בו וכן הדין בשארקא או שירקא . והט"ז כתב וז"ל ולענ"ד נראה להכריע אם נקראת מעריסה רעכיל או שעריל אין לכתוב רק שעריל או רעכיל לחוד ויש פסול אם כתב שרה או רחל כמ"ש רש"ל . אבל אם שם העריסה היה שארקא יכול לכתוב שרה לפי שנקודת הקמץ תחת שרה כמו תחת שארקא ידעו הכל שהכל אחד הוא . משא"כ בשעריל ושירקא שנשתנה הנקודה. ואם ידוע שם העריסה שרה או רחל ואח"כ נשתנה לשעריל או רעכיל יכתוב שרה המכ' שעריל רחל המכ' רעכלין כנ"ל נכון דהא אין שום ריעותא בכתיבת המכ' אפי' במקום שא"צ מדינא ע"כ. והס"ש מאריך בדינים אלו וכתב באות ח' להלכה למעשה נלע"ד אם ידוע שם העריסה חנה . מרים . שרה . רחל . ואח"כ נקראת בפי הכל חנליין . מירוש. שערלין . שערכין . רעכלין . יכתוב לכתחלה חנה דמתקריא חנולין מרים דמתקרי מירוש וכן כולן . וה"ה לבני ספרד חנה

דמתקריא

מעגלי תשובה

מינן דאין להשגיח בהתחימה אפי' לכתחלה וכפירוש אמר לו דחתימת אשה לא מעלה ולא מוריד כי נעשה שלא בהשכל ואין חכמה לאשה ע"ש עכ"ל : ז) שם העריסה שרה כו' ועיין בספר גט מקושר שחולק על עיקר חילוק זה דשם עריסה מאחר שאין לזה רמז בהראשונים כלל. ובגמרא בהשיא דהוה קרי לה מרים ופורתא שרה לא מפליג כלל בשם העריסה רק שם הנקראת בפי כל . ודעתו להלכה כשנקראת שעריל מירל מירוש רעכיל וכיוצא שהנקודות משתנות באופן שנראה לרוב כשם אחר אף בידוע שם העריסה שרה או מרים או רחל . מ"מ יש לכתוב רק כמו שנקראת. דבגיטין שאין פונים לתורה אין נודע לכל המקור . וכיון שכותב כמו שנקראת לא גרע עכ"פ מהכינה . אבל לכתוב שם שרה יש לחוש דאקרי שם שאין אנו יודעין בו ביותר דפסול כמ"ש הרמב"ם . ובש"ע סימן קכ"ט סעי' כ' , ואף דיש לחלק דבשם זה מסקי אדעתייהו שנגזר משם שרה . קשה לחלק בלא ראיה מן הש"ס ולא דמי ליצחק חקין ולפורה פורה . דשם הכל יודעין שחקין נקרא יצחק ופורה הוא קילו"ש מן לפורה : **אמנם** אם נקראת שרולה חנולה דידוע לכל שהוא שם קטנות בעלמא ודאי אין לכתוב רק שרה חנה כמו באיש אברונקא או שמואלקא שידוע לכל שהוא עיקר השם . ובשארקא שהנקודות שוין וכמעט שהשם נבלע יש לכתחלה לכתוב שארקא ואם כתב שרה לא פסל . ואי אפשר לי לבאר הכל רק החכם יבין מדעתו לדמות מלתא למלתא עכ"ל ועיין קוה"ש מבעל פ"ת . **ועיין** כאן ב"ש מה שכתב בשם ס"ש דבשמות כאלו אין חילוק בין אם נשתקע כו' . ועיין בשו"ת פרי תבואה סי' י"ט בענין אשה ששמה מאליא וכתב שם שאפי'

אם

באר יצחק

(י) מכל זה נשמע כו'. הנה הב"ש האריך פה הרבה והיוצא מדבריו הוא כך :

א אם שם העריסה הוא שערלין או שערכין או שעריל או רעכיל או רעכלין ושאר שמות כיוצא בו שניכר שם הקודש שממנו נגזר שם זה. דעת הרמ"א והרש"ל והט"ז וב"ש כולם שוים לטובה דכותבין שערלין. רק הרמ"א לא ביאר לנו בדיעבד אם כתב שרה מה דינו ומהרש"ל כתב בהגהות דאם כתב שרה פסול (ועיין ט"ג אות ח' כתב בשמו דאפי' כתב תרוייהו שרה המכ' שערלין פסול) וכן הסכימו הט"ז והב"ש :

ב ואם שם העריסה הי' שרה ועכשיו נקראת שערלין דעת הרמ"א דכותבין רק שם העריסה שרה. ורש"ל כתב דיכולים לכתוב או שם העריסה או השם שנקראת בו . ודעת הט"ז דהנכון לכתוב שניהם שרה המכ' שערלין וכן דעת הס"ש וכן הסכים הב"ש. ובדיעבד אם כתב רק שם העריסה כשר וכן אם כתב רק השם שנקראת בו כשר :

ג ואם א"י שם העריסה דעת הב"ש דעדיף טפי לכתוב אנא אנתי דמתקריא שערלין ודעת הב"ש מבואר דיש לכתוב רק שערלין לחוד :

ד וכל זה בשם שערלין וכיוצא שאין הנקודות שוות לשם שרה. אבל אם נקראת שארקא שהנקודות שוים כמו שרה. בזה דעת הט"ז דאפי' אם שם העריסה הוא כך שארקא יכול לכתוב רק שרה . ודעת הב"ש דבכה"ג דשם העריסה הוא שארקא או שא"י שאיך הי' שם העריסה יש לכתוב לכתחלה שארקא ובדיעבד אם כתב שרה כשר ואם ידוע ז) שם העריסה שרה א"צ לכתוב רק שרה . זה היוצא בקיצור מדברי הבית שמואל כאן :

אנא

דמתקריא חנולה . שרה דמתקריא שרולה . שמחה דמתקריא שמתולה . ואם א״י שם העריסה יכתוב לבני אשכנז חנולין מירוש וכן כולן ומפי עדיף לכתוב (יא) אנת אנתתי דמתקרי חנולין וכן כולן ולבני ספרד א״צ לידע שם עריסתו דכל אלו אינם ב׳ שמות אלא שם קטנות ונענוע בעלמא׳ לכן צריך לכתוב לעולם חנה דמתקריא חנולה וכן כולן . ובשמות כאלו אין חילוק בין אם נשתקע שם הראשון או לא נשתקע ולא דמי לשאר שמות דקיילי״ן אם נשתקע שם הראשון אין כותבין שם הנשתקע. דשאני הכא כיון דבתוך שם השני נכלל גם שם הראשון לא נקרא שם הנשתקע. דכינוי׳ מורה ע״ש הראשון ע״כ . ונ״ל בשמות אשר אין הנקודות שוים אם ידוע שם העריסה יש לכתוב שם שניהם. כגון אם שם העריסה שרה ועכשיו נקראת שערליין או שרולה וכיוצא בזה יש לכתוב שרה המכ׳ שערליין או שרולה . ואם כתב רק שם העריסה שרה כשר דהא לדעת רמ״א כותבין כן לכתחלה וכ״כ בס״מ וכן הוא דעת מהרש״ל. וכן אם כתב רק השם שנקראת בו עכשיו כשר כדעת מהרש״ל ובכל אלו כותבין המכ׳, ולא דמתקרי. והס״ש שכתב דמתקריא י״ל דלאו דוקא דלא באו כאן להורות דין זה אלא כוונתו להורות לכתוב שם שניה׳ . וכ״כ בס״ש בשם ר״י ר״ן וכ״כ בט״ז. גם י״ל דהס״ש ס״ל דשם שארקא וכן כולם יוצאין משם הקודש וס״ל בשמות היוצאין משמות הקודש כותבי׳ דמתקרי כמ״ש בשמו גבי שם סאייה באות סמ״ך. וכ״ז איירי דקורין אותה בפניה שרולה וכן כולן כמ״ש בסמוך . ואם שם העריסה הוא שעריל או חנולין וכן כולן וכתב שרה או חנה פסול כמ״ש

באר יצחק

(יא) אנת אנתתי דמתקרי כו׳ עמ״ג שכתב דזה לפי שיטתו שכתב כן כמה פעמים. אבל כבר כתבתי באות אל״ף בשם אבגלי בשם הע״כ שהסכימו ע״ז גדולי הדור שאין לכתוב כן :

כלומא

מעגלי תשובה

אם הוגד לנו שהיה שם העריסה מלכה א״צ להזכיר שם מלכה בגט כלל מאחר שנשתקע . ואע״ג דכתב הב״ש בשם ס״ש (כאן בב״ש) ובשמות כאלו אין חילוק בין אם נשתקע וכו׳ דבריו תמוהים שנראה שהוא מפרש נשתקע שנעקר ונאבד לגמרי ואין נזכר שמו ואין הדבר כן . שהיכא נשתקע שרשו ועיקרו הוא רק שלילת הבליטה והפרסום ולא עקירה ואבידה לגמרי כמו ככה תשקע בבל ובלשון חז״ל אבנים ששקעו בבנין כו׳ וגם הסברא עצמה שהמציא דלהכי לא קרינן נשתקע משום שהשם הראשון נכלל בתוך שם השני וכשאדם מזכיר שם השני מתוך כך זכרהו לראשון הוא סברה לסתור הדין המסובב ממנו דמצריך לכתוב גם שם הראשון. דהא האי דינא דלא סגי לן בשם שני הוא רק מטעם שלא יאמרו אותן שזוכרין שם הא׳ אם יראו בגט שם הב׳ שאינה זו המתגרשת. ולפי סברת הס״ש שם השני הוא עצמו מחזיר לזכור שם הראשון על ידו ואיך יאמרו שאינה זו. ומסיים ואין כוונתי בכל זה לדחות דברי הב״ש בשם ס״ש. אך לומר שדברי הב״ש חידוש ולא ילפינן מיניה לכ״ד די״ל שהב״ש עצמו לא כתב זה אלא בענין השמות שהוא עסוק בהם כגון שעריל רעכיל שלא נשתנו אותיות המורגשות במבטא משם הראשון אבל בכ״ד שנשתנה ונחסר הכ״ף שבתיבת מלכה בשם השני מליא בשינוי גמור . אולי בזה גם הב״ש מודה דמיקרי נשתקע שם מלכה וא״צ לכתוב שם מלכה רק שם מליא עכ״ד ע״ש. ועיין קוה״ש מבטל פ״ש שהביא את דבריו וכתב ולענ״ד דבריו צ״ע קצת מה שכתב דתיבת נשתקע שרשו שקע . לכאורה נראה דתיבת נשתקע האומר בענין זה פירושו ע״כ שנעקר ונאבד מן העולם ואין זכר למו. והראיה לזה הוא דהא כתב הב״י והנמוק״י והב״ש בסי׳ קכ״ט ספי׳ א׳ דאם כתב גם שם הנשתקע פסול. ואולם בלא נעקר לגמרי רק המיעוט קורין עדיין בשם הראשון עכ״פ לא היה בדיעבד פסול. ואפשר אפי׳ לכתחלה נמי אין קפידא דהא מבואר בש״ע סי׳ קכ״ט ספי׳ כ׳ בכותב שני השמות בפירוש אין קפידה איזה ראשון. וע״כ דהאי נשתקע אינו שלילת הבליטה והפרסום אלא שנשתכח לגמרי דאפי׳ המיעוט אינם זוכרים אותו . **ומ״ש** עוד וגם הסברא עצמה שהמציא כו׳ דהאי דינא דלא סגי לן בשם כו׳ לכאורה אין הדבר כן רק מה דפסול בכותב גם שם הנשתקע הוא מטעם זה שלא יאמרו אין זה המגרש. אבל מה דצריך לכתוב שם הראשון בלא נשתקע לא מן השם הוא זה . דהא ודאי בכותב שם שערליין או רעכיל לא גרע מחניכה שהכל קורין בו ולא שייך חשש טעות שיאמרו אינה זו. רק שחושש בזה לדעת הרמב״ם שהובא בב״ש סי׳ קכ״ט ס״ק א׳ כפי פי׳ הב״י שם דלא מכשיר בחניכה שהכל קורין בו רק בדיעבד. אבל לכתחלה צריך לכתוב עיקר השם והיינו דס״ל כיון דבעינן לכתוב בגט שמו ושמה צריך לכתחלה לכתוב השם כהויתו כמו שניתן לו בעצם וראשונה אפי׳ היכא דלא שייך טעות שיאמרו אינה זו כגון שיכתוב החניכה שהכל קורין בו אפ״ה לכתחלה צריך לכתוב עיקר השם . **ומ״ש** עוד שי״ל דהב״ש עצמו לא כתב זה רק בשרה שעריל כו׳ הנה מדברי הב״ש עצמו לקמן באות ה׳ גבי שם הנגא. ובאות מ״ם גבי שם מעזא. ובאות נו״ן גבי שם נוסקא. ובאות סמ״ך גבי שם סאייה. מבואר דלא ס״ל לחלק בכך. אמנם לדינא דבריו נכונים דאפי׳ בידוע ששם העריסה היה מלכה רק מאחר שנשתקע ונראה כמו שם אחר אין לכתוב רק מליא כמו שנקראת. אך

בדיעבד

כמ"ש רש"ל. אבל השמות אשר הנקודות שוים כמו שרה שארקה או הדסה הדסכין. הגר הגרכין. אם ידוע שם העריסה הוא שרה או הדסה או הגר א"צ לכתוב שם שניה' אלא כותב שם העריסה לבד. ואם שם העריסה הוא שארקה או הדסכן נ"ל לכתחלה יש לכתוב שארקה וכן כולן. וכן אם א"י שם העריסה והיא נקראת בשם שארקה כותבין לכתחלה שם שארקה. מיהו אם כתב שרה אפי' ביהוע דשם העריסה היה שארקה כשר. כיון דהכל נקודה אחת. ואלזנוטא שהיא כינוי לגוטלין י"ל דדומה לשרה שארקה דגוטא וגוטלין הנקודות שוין. אע"ג דמוסיפין תיבת אלז מ"מ עיקר השם הוא גוטא ונקודות שוין. וכ"ז איירי כשהיא נקראת בשם א'. אבל אם א"י שם העריסה וקצתם קורין אותה שרה וקצתן שארקה כותבין שם שניה' כמ"ש בס"מ בשם אלזנוטא. ובאות סמ"ך כתבתי אם כותבין שארקה בה"א או באל"ף. כתב במרדכי פרק השולח צפורה א"צ לכתוב המכ' פורה. וכן מרגליות א"צ לכתוב המכ' מרגליתא. וכן בילא בילטא. ולמ"ש בשם ס"מ וט"ז דשאנו היכא שהנקודות שוים שפיר מ"ש דאין צריך שם שניה' צפורה פירה משום דנקודות שוים. אבל לדעת הס"ש דאינו מחלק בין הנקודות קשה לישב דברי המרדכי והוא בעצמו הביא ג"כ דברי המרדכי ופוסק כוותיה: (יב) **בלומא**, בלימכן, בלימל, בלימלא, ברומא ולא בלוימא נ"ש. בת שבע המכ' (יג) **בשא**, באלגושא: (יד) **בתיה** והוא שם הקודש ע"כ כותבין בת שבע דמתקריא

מעגלי תשובה

בדיעבד אם כתבו כך מלכה המכ' מליא וידוע דשם העריסה היה מלכה נרא' לכאור' דאין לפסול בדיעבד: ח) בלומא ולא בלוימא. ועיין תהר"ם ר"י בביאורו כתב אף שהכ' בלוימא. העיקר לכתוב בפולין בלומא. וגם הב"ש מסיים הכל לפי לשון המדינה עכ"ל ולכן נראה דבריסן צריך לכתוב בלוימא. קב נקי. ועיין בשו"ת שם ארי' סי' ס"א דדעתו לכתוב בליאמא אם נקראת בקמץ ובהרגש יו"ד ואין להשגיח כמה שנמצא בספרים בוא"ו כי אין לנו רק השם אשר נקראת לפנינו. שוב מצאתי בשו"ת מים חיים סי' ס"ג אות וא"ו אודות אשה אחת מפאליסיע שהיה נשמע קריאת שמה בלומא כאלו הלמ"ד נקודה קמץ ומאפו"ס כפי המורגל באלו שמדברים בלשון גסה אשר אין שום אות ותנועה בלשה"ק מורה על הברה זו. והורה בזה אביו הגאון ז"ל לכתוב בגט כפי עיקר הנחת השם המוזכר בסדר שמות היינו בוא"ו לחוד אחר הלמ"ד המורה על תנועת מלאפו"ס (וזה הוא דלא כתשו' ש"א וק"ל) והביא ראיה מדברי הט"ג בשם הירש וכו' ע"ש. ועיין עוד בשו"ת נ"ל החדש סי' רי"ש דיש מקומות שקורין בלוימא בהרגש יו"ד ואעפ"כ דרך הכותב נכתוב בלומא וכן כותבין בגיטין. ועיין בשו"ת הר"ב סי' ק"פ דדעתו לכתוב בלימא ביו"ד אחר הלמ"ד ואם מוטעת בה"א בסוף יש לכתוב בלימה בה"א ע"ש טעמו: ט) יש לכתוב כו' ועיין בתשו' הגאון מהרי"ם מבריסק סי' נ"א באשה אחת ששמה בשא בשי"ן ימנית. ונכתב בגט בתיה. וכתב דהגט פסול ונפל מה"ת כי הוא שינוי גמור. **א'** מה דנכתב בתי"ו. **והב'** מה דנכתב ביו"ד כי היא נקראת בלא יו"ד בשא. ומה שאמרו המקילים שבשא נובעות משם בתיה. זה אינו דהא הב"ש מחלק ואמר לשני שמות. ופשוט דבשא הוא לשון לעז. ובתיה הוא לשון הקודש ומה שאמרו דכן רגילים לכתוב באיגרת ובשטרות שם בשא בשם בתיה. זה אינו. חדא דאין שם מורגל כ"כ בפי ההמונים ואם ימצא מי שכותב בתיה באמת הוא טעות ועוד דאין לסמוך על מה שרגילים לכתוב באיגרת ובשטרות אלא בשם אחד רק שנשתנה ההברה קצת כמו גבי שם הירש והערש כמו שכתב הט"ג אות נו"ן אבל לא בכ"ר דהוא שני שמות. והאריך שם בזה ומסיים סוף דבר לא ידעתי שום צד להקל בגט זה אפי' בשעת הדחק עכ"ד ועיין בשו"ת נ"ל החדש סי' רכ"ב שכתב דאם נכתב על בתיה בשא י"ל דהוה שינוי ע"ש: י) מהרש שערליין כו' ועיין בס' מה"ש שתמה על הט"ג במה

באר יצחק

(יב) בלומא ובס"ש איתא ג"כ בלומלין. ועיין ב"ש בשם כ"ש ח) בלומא ולא בלוימא:

(יג) בשא כ"ש. היינו כשנקראת בשי"ן ימנית. ואם נקראת בשי"ן שמאלית ט) יש לכתוב בסמ"ך ועיין ט"ג בפנים שכ"ג למהרא"ש כתב מעשה באשה שהי' שמה בת שבע והי' העולם קורין אותה בשא. והיה מחלוקת בין הגאונים אם לכתוב בתי"ו ועיין וכו' ונתנו ב' גיטין ע"ש עוד:

(יד) בתיה כו' עט"ג שכתב דאם הכל קורין אותה בתיה אע"פ שהשם העריסה היה בת שבע אין להזכיר שם בת שבע כלל ואין לכתוב רק בתיה לבד דלא עדיף י) מהרש שערליין דאם הכל קורין לה שערלין אין לכתוב שרה כלל וכו' רק אם רגילה לחתום וחותמת עצמה בת שבע. וכן אם מקצתן קורין לה בת שבע ומקצתן בתיה ושם עריסה היה בת שבע אז יש לכתוב בת שבע דמתקריא בתיה. **ומ"ש** הב"ש כאן דאם קורין אותה שבע כו' עיין בע"ג דזה דוקא אם לא נודע שם העריסה אם שבע או בת שבע. אבל אם ידוע שמעריסה קרי לה בת שבע. אלא שקצרו שמה שבע. יש לכתוב בת שבע דמתקריא שבע. וה"ה איפכא אם נודע דבשעת לידה קרי לה שבע ואח"כ קרי לה כ"ע בת שבע כותבין בגט שבע דמתקרי' בת שבע.

ואם

דמתקריא בתיה. ואם קורין אותה שבע יש לכתוב שבע ולא בת שבע וכן אם ידוע התימתה דחותמת כן · פ"ש :

(טו) **בילקווא**. בונלין, בונגין, בלשון · (טז) **באהאדנא** שם אשה ברוסיא · **בוליצא** או בוליסא · ותליא במבטא . ומהר"ת שבתי הורה לכתוב תמר דמתקריא בוליסא · והקשה עליו הס"ש ממ"נ אם לשון הקודש הוא מלשון ירת בול ולנענוע נקראת בוליסא א"כ היה לו לכתוב ה"א בסוף. ואם לשון ארמי הוא מלשון אבולי ואיסטרוני האמור בש"ס והם עשירים ושרים . אע"ג בש"ס איתא באלף אבולי מ"מ דרך העולם להפיל האלף · קשה למה לא כתב המכ' · נשמע מדבריו דס"ל שמות ארמי יש לכתוב המכ' ולא דמת'. ולכאורה נ"ל כי לשון ארמי חשוב כמו לשון הקודש ושניהם ניתנו בסיני כמ"ש ר"ם קכ"ו · ומה שכותבין אלף בסוף אינו מחמת גרעות הלשון אלא בלשונם הדרך הוא לכתוב אלף (יז) אבל כותבין עליה דמתקריא : (יח) **ברונא** כן יש לכתוב באשכנז דקורין הרי"ש בשורו"ק והבי"ת בשו"א . ויותר טוב לכתוב **ורונא** כיון דקורין הבי"ת ברפה והיה סן הראוי לעשות נקודות על הבי"ת לאורות שהוא רפה · ומהרשד"ם היה חוכך להחמיר שלא לעשות נקודות

באר יצחק

ואם חותמת עצמה באיגרת ובשטרות ודרכה לחתום באסיא או בסיא יש לכתוב כן בגט כי מזה נראה שהיא לעז, אבל אם אין חתימתה ידוע מסתמא יש לכתוב בתיה :

(טו) בילקווא. עט"ג שכתב דהוא קיל"ש וכן בילקא ואי"ל לכתוב . ואם א"י שמה מעריסה הי' בילא והכל קורין בילקא יש לכתוב בילקא יא) ומכ"ש בילקווא דאפשר דהוא שם לעז לעצמו :

(טז) באהאדנא כו' · ויש כותבין באהדנא בלא אלף אחר הה"א · ויש כותבין בוהדנא בוא"ו לאחר הבי"ת. ובט"ג שכתב ומטעמי שם אשה בגלית וכן יש לכתוב באלי"ף לאחר הבי"ת להורות על הקמ"ץ וביו"ד אחר הדלי כי מרגישין היו"ד במבטא. ואם קורין אותה בגלית הבי"ת בסגו"ל. נראה שאין מן הצורך לכתוב עיי"ן להורות על נקודת סגו"ל כי נראה שנקראת ע"ש זכר שהיה שמו בן ציון ושפיר נקראת בגלית אף בלא עיי"ן ואם יב) כתב בעיי"ן שפיר דמי · ואם נקראת הבי"ת בחיר"ק או במלאפו"ם יש לכתוב בינלית :

(יז) אבל כותבין כו'. עט"ג שכתב דעיקר השם הוא בולא ושם בוליסא אינו אלא לניטנוס ואפ"ה כותבין דמת' בוליסא משום שיש נשים שנקראים בוליסא לבד ונשתכח שם העצם שלהם. א"כ נעשה גם זה כשם העצם. ולכן כשידעינן שם העצם כותבין אותו ג"כ ולא חשיב שם שנשתקע מפני דמיירי שהיא חותמת תמר. ונקראת בפי כל בוליסא די"ש לכתוב שניהם · אך לפ"ז היה צריך לכתוב המכ' רק לענ"ד נראה דאע"ג דשם בוליסא הוא לנענוע מ"מ עיקר הכוונה הוא לקרותה בולא אך מחמת נענוע האריכו השם ונשתנה ע"ש בוליסא ואם כן אף שכותבין דמת' בוליסא הכוונה הוא על עיקר השם שהוא בולא יג) וא"כ שפיר דמי לכתוב דמתקריא :

(יח) ברונא כן יש לכתוב כו' . ר"ל דבאשכנז אין לכתוב אלף אחר הבי"ת כיון שקריאה של הבי'

מעגלי תשובה

כמו שכתב בעניין שרה שערלין ובלא בשרה שערלי העלה הב"ש דאם ידוע ששם העריסה היה שרה יש לכת"ב שרה המכ' שערלין וכמ"ש הב"ש ובט"ז בסמוך :

ועיין כאן באר יצחק מה שהבאתי בשם הט"ג דאם היא חותמת באסיא יש לכתוב כן בגט ועיין בשו"ת חיים שאל סי' מ"ו אשה ששמה בפ"ב בתיה וחותמת א"ע באסי' ברשימה אחר היו"ד יש לכתוב ב' ניטין בראשון בתיה ובשני באסיא והטעם הוא משום מדחותמת ברשימה של היו"ד מורה מ רשימה ששמה בתיה בה"א אחר היו"ד. דאם היה באלי"ף אחר היו"ד לא היה עושה רשימה אחר היו"ד · וא"כ מ"מ אי שמה בשנית דאם שמה בתיה בשם הקודש לא היה לה לכתוב אל"ף וסמ"ך לאחר הבי"ת . ואם שמה בלשון חול באסיא לא היה לה לעשות רשימה אחר היו"ד ואם כן כיון שחתימתה בטעות אין אנו יכולים לעמוד על חתימתה . וא"כ נשאר הדין דמסתמא יש לכתוב בתיה רק לחומרא צריכין ב' ניטין והעיקר שם בתיה · וכותבין גם כן ב' הרשאות : יא) ומכש"כ בילקווא ועיין בב"ש שכתב בילקווה בה"א בסוף . ובד"מ ובב"ש הוא באלף ויש ליזהר בתר חתימתה אם רגילה לחתום : יב) כתב בעיי"ן שפיר דמי · ועיין בס' ש"ע אות זה שכתב די"ש לכתוב בעיי"ן כי הוא שם לעז כמו שם באנגלית : יג) וא"כ שפיר דמי כו' ועיין בס' ש"ע א"ז שכתב וז"ל אין לדבריו פירוש כלל דהלא גם על עיקר הכינוי בולא היה צריך לכתוב המכ' מכש"כ על בוליסא דהוה כינוי לכינוי . כן נלע"ד דהרמ"ש סובר דכינוי בוליסא הוא לשון הש"ס מס' שבת דף קכ"ד לפי גרסת הערוך . או כמו שבת דף ע"ו פיסה בלוסה וכן במדרש יש ליסנא דבולים כמ"ש בערוך וסובר הרמ"ש דעל שמות הש"ס כותבין דמתקריא עכ"ל · ועיין בס' אה"ש שכתב בולא , בוליסא, בולינא, תואר נשים הן שיש להאשה שם העצם ואך לכבוד מאמרים

נקודות בנט לכן טוב לכתוב בוא"ו שם בפ"ש. ומנהג שלנו ג"כ שלא לעשות נקודות · וניל ג"כ במקום דאפשר לכתוב וא"ו יותר טוב לכתוב וא"ו במקום בי"ת וכיוצא בזה · אבל היכא דלא אפשר כותבין בלא נקודות כגון פייבש דא"א לכתוב בפולין במקום הפ"א ואוי"ן דאין קורין בואוי"ן רק בפ"א רפויה וצריך לכתוב פ"א ונקודות נ"כ אין עושין בנט. ולפ"ז היה ראוי לכתוב במקום הבי"ת ואוי"ן דהא הבי"ת יש חשש שמא יקרא בדגש ויש תקנה לכתוב ואוי"ן ונקרא נ"כ כמו אם היה ואוי"ן וכ"כ בשם הט"ז דיש לכתוב פייוש בפ"א וב' ואוי"ן . ואין לומר דאם יקרא הבי"ת בדגש נמי שפיר דהוא לשון ביש דמ"מ איכא חשש דיקרא שמו בדגש ואינו זה. כי זה מורגל בפי כל אדם ברפה · וכתב בס"ש בספרד יכתוב בארונה או ווארונה : **בואינא** (יט) **ביין ונידא** שם אחד הוא (כ) **בינטורא** ויותר טוב לכתוב וינטורא מטעם הנ"ל . ברוניסא , בולאדא , בינני , בולי , בבאנאני , בשייצא , בוהנדא , בולא , בבוק , בונוזא , בוננואה , ביירם , ביני , בולארא , בונא , בוננואה , ברוניטא , בערין , בר : **בונא** עיין מעגלי תשובה :

(אות ג) גאלא (א) כן יש לכתוב אם קורין הגימ"ל בקמ"ץ : (ב) **גאלדא** כן יש לכתוב בפולין מפני שקורין הגימ"ל בקמ"ץ. ובמקומות שקורין הגימ"ל בחול"ם יש לכתוב **גולדא**

מעגלי תשובה

אותה בכינוים האלו . ולכן אם קורין אותה בשם העצם מצורף בתואר מאלו התוארים כגון בונא שרה וכדומה אין כותבין רק עיקר השם ולא הכינוי . אבל אם אין קורין אותה רק בתואר הטוב ולא בעיקר השם כותבין עיקר השם וכינוי זה כדמתקריא כגון שרה דמתקריא בונא וכדומה · ועיין כאן בית שמואל שמביא את שם בואינא · ועיין קב נקי דבספרדיות מלוי שם , כאינו , ופירושו טובה · ועיין בס"ש דאם כתב בואינה אין להקפיד בדיעבד · ועיין בספר שם עולם אות זה שמביא בשם הפזרת נשים דיש במקום אחד דיש קורים אותה בואינא ויש בוינא ויש בונא וכיון דזימנין קרי לה הכי וזימנין קרי לה הכי זה וזה יוכשר · והוא כתב דיש לילך בתר קריאת הרוב באותו מקום או אחר חתימתה . ועיין בשו"ת ח"ס ח"ב סי' י"א וז"ל ובפעמי הגט קראתי שם הלעז בעטי. והעומדים אומרים שנקראת שמה בעטיל ורוב הנכרים נקראים כן · והבנתי כונת מעלתו שהלמ"ד הוא רק שם קטנות . אך הרבה כרכים כרכרו האחרונים בזה ובלא"ה כ' אני מסופק בשם נכרי' שאינם נותנים מעריסה רק להדמות להם אם שייך בזה לחלק בין עיקר שם לשם קטנות ומ"מ לא הקפדנו כ"כ דכאן במקום הנתינה לא נודעת אלא בשם יהדות בילא חיה · ועיין ב"ש בונא כן הוא בשו"ת דברי אמת בשם הפ"מ ח"ב סי' כ"ח דיכתוב בונה המכי' בונא ולפי מנהגינו צריך לכתוב דמתקריא . ק"נ :

אות ג א) יש לכתוב כו' ועיין בס' אה"ש שכתב דאם קורין בפת"ח יש לכתוב גלא. והטעם מסביר שם כיון דהכימי הרבה גאלא בקמץ לא בפת"ח ע"כ אם כותב לפעמים איזה אשה שנקראת גאלא בפת"ח נכון לכתוב בלא אל"ף כדי שלא לטעות בקמ"ץ · שוב מצאתי בספר ש"ע שמביא בשם ס"ת בביאורו וז"ל כתב בביאור

באר יצחק

ס"ב

הוא בשו"א · מש"כ לבני ספרד יש לכתוב בארונא והיינו משום שהם קורין הבי"ת בפת"ח וכותבין אל"ף להראות הפתח ואע"ג דאם נקרא בפת"ח א"צ אל"ף עיין בשם ולק. היינו היכא דליכא לטעות אבל במקום שיש לטעות קלם לקרות בניקוד שו"א יש להניח אלף :

(יט) ביין ונידא כו' · לענין כתיבת ביין . במקום שמדגישין היו"ד של ביין כותבין ב' יודי"ן . ובמקום שאין מדגישין היו"ד כותבין חד יו"ד. ואם נשלח הגט ממקום שכותבין ב' יודין למקום שכותבין חד יו"ד דהיינו האשכנזים כיון דהאשה ובעלה המה ספרדים יש להכשיר וליתן הגט. ולענין ונידא. אם ספק אם נקראת הנו"ן בחירק או בשו"א יותר נכון לכתוב בלא יו"ד אחר הנו"ן · ואם נקראת בחיר"ק יותר נכון לכתוב וינידא . ביו"ד אחר הנו"ן : ולהלכה בין ביו"ד בין בלא יו"ד כשר ואין צריך לכתוב ב' גיטין ויש לכתוב בשיטה אחת ויותר שיהיה נראה לבי תיבות מתיבה אחת :

(כ) בינטורא ויותר טוב וכו' · ובמקום שנהגו לכתוב בבי"ת אין לשנות מנהגם :

אות ג (א) כן יש לכתוב כו' . ואפי' כשקריאת הגימ"ל בפת"ח א) יש לכתוב כן באל"ף אחר הגימ"ל . ואם רגילה לחתום יש לילך בזה אחר חתימתה · ואם נקראת געלא בסגו"ל יש לכתוב בעיי"ן :

(ב) גאלדא כן יש לכתוב כו'. הנה לפי הכרת מדינתינו כן יש לכתוב . ואם כתב בזמנינו גולדא בוא"ו קרוב

פ"מ · גוטכין, גוטא, גוטיל מסתמא בלא יו"ד. כתב הס"מ גיטלין גוטלין ויש לה עוד שם גוטל דינו כמו באלזגוטא וכתב מהרש"ל אם שמה גוטלין לא יכתוב גיטא. ואשה אשר נקראת גיטל ושם העריסה שלה גוטא יכתוב גוטא. מיהו לפי מ"ש לעיל יש לכתוב שם שניהם. וכתב בעל דמש"א ברוסיא קורין לגיטל (ג) **גיסא** אם שם העריסה גיטל ואחר כך קורין אותה גיסא, כותבין שם שניהם איננו **גיטל** דמתקריא גיסא · כיון דשם שניהם שמות הלעז הם. ע"ש : (ד) **גוטלין** דמתקריא אלזגוטא. גוטלין ולא גוטליבא. **געלא** בעיי"ן ואלף לבסוף על שם הצבע ירוקת **גילה** בה"א מלשון שמחה. נעיילא, גולין. ניילין, גוילדכן, גאל, נאלי :

נאלא

באר יצחק

קרוב לשינוי השם. ואם נשאת ב) צ"ע אם מהני. ואם כתב גאלדא בלא וא"ו ואל"ף במקום עינין גדול יש להכשיר. ומ"ש הב"ש ובמקומות שקורין כו' הוא משום דכל שהוא בחולם או בשורו"ק משפטו בוא"ו שהוא מורה על אחד משני תנועות אלו ובמקומות שנמצאו שקורין בחולם או בשורו"ק יש לכתוב שני גיטין :

(ג) גיסא כו' · אם נקראת גיסא ואי' שם העריסה יש לכתוב גיסא · ושם גיסא לא שכיח אצלינו · אך יש נקראים גוסיא ג) או גוציא וצריך לכתוב יו"ד אחר הסמ"ך בגיסיא או אחר הצד"י בגיציא כי היו"ד נכרת במבטא ואם חיסר היו"ד או הא' יש לפסול :

(ד) גוטלין דמתקריא כו' גוטלין ולא גוטליבא: הפ"ג יש כאן חסרון בדברי הב"ש וצ"ל גוטליב . ולא גוטליבא · ואם לכתוב גוטליב בפ"א או בבי"ת תליא במבטא המדינות . ואם לכתוב בוא"ו גוטליב או באל"ף גאטליב תליא בשם נולדה גאלדא שבכאן כותבין גאלדא באל"ף ה"ה גאטליב · ובפולין יש לכתוב גאטליב באל"ף שקורין בקמ"ץ:

גאלא

מעגלי תשובה

בביאור הס"מ אף שמכ' גלא מ"מ כתבתי גאלא מפני שאני מכיר כמה נשים שנקראים בקמ"ץ . והמכ' מיירי בקורין הגימ"ל בפת"ח ומש"כ מהר"י דרשן גאלא היינו בקורין בסגול עכ"ד וכתב הוא עליו ולא ראה הוא דברי הב"ש שכתב בשם דמש"א שמות גאל גאלי גאלא ומשמע שם דגם בקורין בפת"ח כותבין באל"ף כמ"ש הפ"ג :

ב) צ"ע אם מהני · ועיין בס' ש"ע שכתב שתמוה מאוד דהלא הפ"ג עצמו הביא בש"א אות י' ס"ק י"ז בשם מהר"ם אריף דקמץ חטף הוא מורה לחולם ועי"כ הרבה מלות מלשה"ק שהן בחולם נקראות כפי ההמון בקמ"ץ חטף כמו דור ודור והטעם הוא מפני שהחולם הוא תנועה גדולה וכבידה על הלשון ולכן הבלתי מדקדקים המירו בחטף קמץ שהוא ת"ק להקל על הלשון ואם כן איך נוכל לומר דיהיה נחשב לשינוי השם בכותב בוא"ו כו' : **ועיין** כאן באר יצחק בסופו די"ש לכתוב ב' גיטין ועיין בספר אה"ש שכתב מה מקום יש להסתפק שלא תסגי גט אחד בוא"ו ועיין בס' חת"ס סי' קס"ב באשה ששמה מעריסה גאלדא וכל העולם קורין אותה אלטא רק בפעם אחת צוה רב אחד מחמת חולי הי' לשם בנים להוסיף לה שם ברכה והיו קורין אותה הבעל ומשפחתה בשם ברכה גאלדא . וכן פעם אחת עשו לה מי שבירך בבהכ"נ בשם ברכה גאלדא וכתבו בגט גאלדא דמתקריא אלטא ולא כתבו שם ברכה מותרת להנשא ואי"צ גט אחר מחמת דשם ברכה הוא רק בשם הטפל וכיון דכתבו עיקר השם וכו' ועיין בס' אה"ש כלל ז' ס"ק ז' שכתב ולענ"ד צ"ע גדול מה בכך דשם אלטא הוא שמה בפ"כ ושם ברכה יהיה תוספת יה"ה איך שיהיה הרי קבעה ברכה לעצמה והוקבע שמה ברכה גאלדא ומה שכתבו גאלדא הו"ל כמו חצי השם · ועיין בשו"ת א"צ סימן קפ"ו באיש ואשה שבאו להתגרש ושם האשה כפי כל גאלדא בת פענדל ולא נודע משם אחר מעת שנתייסבה שם . אמנם איזה מכתב מהרב ממנקאטש בידה שמעיד על פעולה ושם נכתב שמה גאלדא לאה . ומענה בפיה שבעת כתיבת הכתובה רצו גם כן לכתוב גאלדא לבד · והזכירה האשה את אביה שיש לה עוד שם מחמת חולי לאה · ולכן נכתב בהכתובה ב' השמות גם שם אביה פענדל ולא נודע שם הקודש ומסקנת אלכסנדר · והשיב וז"ל ולענ"ד מה טוב לסדר ב' גיטין בזא"ז ובגט הראשון שהוא העיקר צריך לכתוב גאלדא בת פענדל (עיי"ש טעמו) ובגט שני שהוא רק מחמת איזה חשש רחוק יכתוב לאה דמתקריא גאלדא בת אלכסנדר המכ' פענדל ע"ש הטעם : ג) או גוציא כו' הנה הפ"ג העתיק שם גוציא בוא"ו ועיין בית שלמה שמתחלה העתיק בתשובה סי' ק"ח שם גוציא בפ"ית ולבסוף חזר בו ורוצה לכתוב ביו"ד גיציא . אבל כמו שהעתיק הפ"ג בוא"ו צ"ע ועיין בהג"ה מגן המחבר שם · **ועיין** באר יצחק כאן דאם חיסר היו"ד כו' יש לפסול ועיין בשו"ת מהרי"ל הובא באחרונים דאם חיסר יו"ד המורה על חיר"ק פסול אף בדיעבד . ועיין בית שמואל כאן שהביא שם גיטל דמתקריא גיטא ביו"ד אחר הג' ולא אחר הט' ועיין בשו"ת בית שלמה סימן ע"א באשה ששמה גיטל . ושוב שלפי הכרתינו שדוחקין הג' בחיר"ק ולא הט' יש לכתוב גיטל

היינו

(ה) **גאלא** · גננא. יורדיכן, גוטייד, כן שמעתי בשם הגאון מוה' העשיל ז"ל והוא טוב דברים והיינו גוט ריד: (ו) **גינענדל** מסתמא בלא יו"ד אחר הדל"ת ס"ש · ויש נקראים גינאנדל בפת"ח · **גנעדיל** מסתמא ביו"ד ס"ש **גרעסיל** · (ז) **גרונט** גראסיל, געלכי, גריטשל. **גאמילה** יש אומרים שהוא שם הקודש מלשון גמילות חסדים (ח) לפ"ז כותבין ה"א בסוף ואין כותבין א"ף לאחר הגימ"ל. ויש אומרים שהוא לשון לעז וכותבין אלף לאחר הגימ"ל ואלף בסוף · גם איכא פלוגתא אם עושין נקודות על הגימל וכבר כתבתי דאין עושין נקודות בגט: (ט) **גראסיוזא** גירינגלייא · גראסיא, גאלייא: גאזילא

מעגלי תשובה

היינו ביו"ד אחר הגימ"ל ולא אחר העי"ן ואם חיסר היו"ד שאחר הגימ"ל פסול אף בדיעבד כמש"כ בתשו' מהרי"ל הובא באחרונים דאם חיסר יו"ד המורה על חיר"ק פסול אף בדיעבד וכ"כ בשו"ת נטע שעשועים סי' פ"ה לענין שם ניטל. אמנם לענין היו"ד שאחר הטי"ת אף דמסתמא כותבין בלא יו"ד כיון שאין מדגישין הטי' בחיר"ק אמנם בדיעבד אם כתב יו"ד אחר הטי' כשר. ואם היא חותמת ביו"ד צריך לכתוב אף לכתחלה ביו"ד וכו' וכ"ה בכל המקומות שאין מפרש באחרונים אם אין מדגישין האות בחיר"ק יש לכתוב לכתחלה בלא יו"ד אם לא כשחותם ביו"ד עיי"ש עוד. ועיין בשו"ת ל"ל במדה פרמ"נ בשם שקורין אותה במקומות כו"כ גוטיא וכתבו בגט גיטא אם נשאת לא תצא ואם לא נשאת צריכה גט שני. ואם אינה רוצה לקבל גט שני ישלים גם שני עדים כתב בו גוטיא. ויכול ליתנו אחרת עפ"י היתר ממאה רבנים. ועיין בס' אה"ס בהשמטות ס"ו באשה ששמה גוטיא וכתבו גוטא בלא יו"ד אחר הטי"ת פסול ויכול אח"כ לגרשה בע"כ בעצמו או ע"י שליח. משום דבגט הכל תליא העיקר בקריאת העולם וזה עיקר וכלל בשמות גיטין וכך אני מורה תמיד: ד) יכתוב בגט נעלא ועיין בס' אה"ס שכתב ולפמ"ש לע"ע הס"ש כתב' כיון שבתוך השם השני נכלל גם השם הראשון לא נקרא שם הנפסק דכינוי מורה על שם הראשון. אבל שם נעלא בסגו"ל דהב"ח איך מורה על גלא בפת"ח דלא שכיח. ואם היינו אומרים דשם גלא לא חשיב נפסק משום דנודע ע"י שם נעלא לכאורה יותר היה ראוי לכתוב (עפ"ע) גלא דמתקריא נעלא. ובאמת לענ"ד לכתוב נעלא גמור: ה) ונראה"ל הריי"ש בפת"ח. ועיין בשו"ת מהרי"ם מבריסק ס"ס י"ז שכתב בנידון שם אשה גנעסא מקרעי אין הכרח מדינה זו ואמרו שהיא בס"ן גנעסא לכן יש לכתוב כך בס"ן. הגם דנראה דשם גנעסא הוא מלשון גנ"ס כבר כתבו האחרונים דאין דורשין בשמות והכל תליא לפי המבטא. ולענין אם יש לכתוב יו"ד קודם האלף לנס ף כפי הכרח מדינה זו בלא יו"ד ואין מדקדקין הס"ן בחיר"ק לכן יש לכתוב בלא יו"ד. גנעסא. ושם בס' ל"ע אותיות שכתבו גנעסא בסמ"ך אם כשר בדיעבד וכתב דנראה שהגט פסול אפילו בדיעבד דיש שינוי גדול במבטא בין סמ"ך לשי"ן ימנית. ואף דבספר גט פשוט סי' קכ"ט ס"ק ל' כתב בשמות שנהגו לכתוב בסמ"ך וכתבו בשי"ן דעתו נוטה להכשיר בדיעבד אם הוא שעה"ד וכן נדפס תשובה אחת מהגאון ר' זלמן מרגליות ז"ל עיין ס"ג אות ס' ס"ק כ' באשה ששמה שפרה בסמ"ך וכן חותמת עצמה ונכתב בשי"ן דיש להכשיר

באר יצחק

(ה) גאלא כו' ואם קורין בפת"ח יש לכתוב גלא ואם נקראת גאלא בסגו"ל יש לכתוב בעיי"ן אף שידוע שהיתה נקראת על שם אזה מדינה אחרת שהיתה נקראת גלא בפת"ח. שאין לנו רק השם שמוחזקת בו לפנינו. ואף אם ידוע שם העברים היה גלא בפת"ח כיון דלא שכיח במדינה זו כמו גאלא. והרוצה לחוש ד) יכתוב בגט גאלא דמתקריא גלא. ולא חשיב שם גלא לנפסק כיון דנכלל בגעלא: **ומ"ש** הב"ש שמוזל גוטריד. עיין בס"ג שהב"ח בל"ע אם יש לכתוב גוטריד תיבה אחת ממש או שתים נראה כב' תיבות:

(ו) גינענדל כו'. עפ"נ שכתב לא ידעתי למה העתיק הב"ש גינענדל ביו"ד אחר הגימ"ל. ואם לכתוב יו"ד אחר הדל"ת העיקר תליא בהדגשת החיר"ק שתחת הדל"ת: (ז) גרונט. עפ"נ שכ"כ בב"ש שראה בעיר בודין נקראת גרונט הריי"ש בחולם ה) ונראה"ל הריי"ש בפת"ח. ומש"כ הב"ש געלכי עפ"נ דשם געלכי לא מצינו בסדרים ואפשר שצ"ל געכל וכ"כ בס"ש:

(ח) לפ"ז כותבין כו' עפ"נ שמביא בשם הפ"נ כיון שיש לה פתרון בלשון ערבי גמול מאם ד' יש לכתוב חסר אל"ף. אך כיון דדשו רבים בשם זה לכתוב מלא באל"ף אין לשנות מנהגם. מיהו בסוף השם יכתוב בה"א. ויש נשים נקראות גמול והוא שם בפ"ע ואינו קיצור מן גאמילה:

(ט) גראסיוזא. ובלשון איטלייאני. גראציוזא. גראציא. וכה"ג הולכין אחר לשון המדינה. ומש"כ הב"ש גירינגלייא עיין בס"ש הם שמות מחולקים. גירי. גלייא:

דהולכין

אזילא אע"ג דיש לספק בשם זה שמא עיקר השם הוא **זאנגילא** ואותיות מהוספים הם כבר כתבתי זה פעמים (י) דהולכין אחר השם שנקראת בו. גונטיל, גושטא. (יא) **גליקל**. גליקן, גליקלן, גלוק, גימלא:

אות ד) דבורה (א) מסתמא בוא"ו כי כן מצינו בדבורה הנביאה נכתב מלא ברוב מקומות גם בסנסא הוא כאלו הוא מלא. כן הוא דעת רוב הפוסקים ואם נכתב חסר כשר אפי׳ לא ניתן אין ינתן לכתחלה ס"ש : (ב) **דאברוש** או דאברושא אינו נגזר מלשון טוב אלא נגזר משם דבורה . וכתב

באר יצחק

(י) דהולכין אחר כו׳ . בשו"ת מביים איתא נזאלה באל"ף אחר הזיי"ן וה"א בסוף תיבה משום דשם ערבי הוא :

(יא) גליקל כו׳ עמ"נ שכתב דשם גלוק וגלוקל שם חד הוא · ואם ניתן בערישה גלוק ונקראת גליקל או איפכא אינו צריך לכתוב שניהם דה"ל קילה"ש או שינוי השם · אם לא שקורין הלמ"ד בחיל"ם דהו"ל אין הנקודות שוים ואם אין שם הערישה ידוע ו) אין לכתוב רק השם שנקראת בו לפנינו :

אות ד (א) מסתמא בוא"ו כו׳ . שע"נ שדעת מהריי"ט והרייק לכתוב דבורה חסר וא"ו וכה ממ"נ דאם זה האשה נקראת אחר דבורה מינקת רבקה א"כ הא שמה בתורה חסר . ואפי׳ היא נקראת אחר דבורה הנביאה שכתובה מלא הא גם היא נכתבת בפעמים חסר · אבל אם נכתוב שם האשה זו מלא שמא היא נקראת אחר דבורה מינקת רבקה שהיא חסר ע"כ הסכימו לכתוב חסר · והז"מ כתב דיש לכתוב דבורה מלא . והנה הרש"ל והדמש"א והסע"ז והלבוש והס"מ והב"ש כולם הסכימו לכתוב דבורה מלא · ואם כתב חסר הסכימו הדמש"א והלבוש והס"ש והב"ש דינתן לכתחלה. ואם היא חותמת דבורה חסר כתב הס"מ לכתוב כחתימתה והס"נ כתב א) דאין ראיה מחתימתה דאנן חסדי דחותמים בלא כוונה · ואם השם דבורה ניתן לה במתנת חולי ודאי דיש לכותבו מלא כיון דבזה אין סברא לומר שניתן לה שינוי השם לקרוע גזר דין אחר שם דבורה מינקת רבקה דכתיב בה ותמת דבורה ולא נמצא עוד בתורה שם זה פעם אחר · ע"כ בודאי יש לכתבו מלא ואם כתב חסר לי"ע ובפרט אם אפשר לכתוב גט אחר · ונראה כיון דכבר נהוג עלמא האידנא לכתבו מלא ע"כ אפי׳ בלא מתנת חולי אם כתב דבורה חסר ואפשר בקל ליתן גט אחר יתן גט אחר :

(ב) דאברוש כו׳ וכן מצינו שם זה שמצוי במדינתינו . ויש נשים שנקראים דבורלי"א ואם שם הערישה דבורה אין צריך לכתבו ואף שבמבטא נשמע הברת הבי"ת כמו קמ"ץ מ"מ נראה שאין זה שינוי בנקודות ג) רק מחמת מהירת המבטא מפילים החולי"ם מהבי"ת רפויה ונשמע כמו קמץ · ויש אשה ששמה דבסריל והכריע מהרש"ל דכיון דידוע שם הערישה כן אין לכתוב דבורה כלל רק שם הערישה · ויש נשים ששמם דאברא ואם ידוע

מעגלי תשובה

להכשיר בדיעבד ושאר עלמ"א על הגי"פ הנ"ל · אמנם חילוק גדול יש היכא דכתבו הי"ן במקום סמ"ך די"ל דהוא הי"ן שגליס ואין שינוי במבטא · משא"כ להיפך בכתב סמ"ך במקום הי"ן דבודאי הוא שינוי גדול במבטא וא"כ בודאי פסול אף בדיעבד · אמנם היכא שהוא עיגון גדול ואם לא נכשיר גם זה תשב עגונה כל ימיה אפשר לצדד קצת להכשיר עפ"י דברי הב"ש אות א׳ גבי אושעה שכתב בשם הס"ש דבאותיות המתחלפים כשר בעת הדחק אפי׳ ניכר במבטא · ועוד קצת היתר כיון דהשינוי שלא במבטא לשון המדינה והכל יודעים שהוא שם אחד רק השינוי במבטא אך קשה מאוד להקל בזה אם לא בהסכמת כמה גדולי הדור והוא מקום עיגון גדול : ו) אין לכתוב כו׳ ועיין בס׳ אה"ש שכתב ולפענ"ד גם אם שם הערישה ידוע אי איכא אשה אחר נקראת גלוק וליכא כאי דנקראת גלוקיל צריכין לכתוב כמו שהיא נקראת לפנינו · ואפי׳ לכתוב שם הערישה עם שם הכינוי צריך עיון קצת מחשש נשמקע :

אות ד א) דאין ראיה כו׳ ועיין בס׳ אה"ש שכתב ולפענ"ד מאחר דיש סוברים דלכתחלה צריכין לכתבו חסר כמו שהוא בתורה אף דאנן לא ס"ל הכי מ"מ כשהיא חותמת חסר א"ת לן למיבקע הכי . ועיין בשו"ת לי"ל החדש סרמ"ב באשה אחר נקראת בפ"כ דבארקא וא"י שם הערישה שלה ושל זקנתה שהיא נקראת אחריה אם היא דבורה או דבארקא יש לכתוב דבארקא: ב) רק מחמת מהירת כו׳ ועיין בס׳ אה"ש שכתב ול"ע לפענ"ד אמאי כתבן באל"ף בסוף ולא בה"א כיון שהוא בא מן דבורה וכמו שכותבין שארקא בה"א כיון שבא משרה · ועיין בספר ש"ע א"ז דיש נשים ששמם דאבא הדל"ת בקמץ ושם זה יוצא משם דבורה ואם ידוע שם ערישה יש לכתוב המכ׳ דאבא . ועיין כאן בא"י בשם הס"נ איך שמפרש מה שכתב הב"ש צריך לכתוב שם שניהם

וכתב מהרש"ל דא"צ לכתוב שם דאברוש אא"כ כשהוא שם העריסה . מיהו לפי מ"ש לעיל צריך לכתוב שניהם דהא הנקודות אינם שוים . דבורה המכונה אונלין : (ג) המכ' **דוואשא** כן כותבין ברוסיא , ד... אליעזר והביאו הפ"ש : (ד) **דינה** ביו"ד וא"צ לכתוב המכ' **דינקא** בעל דמשק אליעזר . ולפי מ"ש ... אחי

מעגלי תשובה

שניהם היינו דבורה ודאברוש ג"כ בכה"ג כו' ועיין גט מקושר שכתב על דברי הב"ש הנ"ל ולענ"ד אין לכתוב כלל שם דבורה מאחר שבלשון העולם לא נודע אם נקראת דבורה יש לחוש לשינוי השם ואין לכתוב רק דאברוש לבד :

ג) ויש לכתוב כו' . ועיין בקו"ש מבעל פ"ת שכתב ובמדינה זו שם זה הוא בשי"ן ימנית דוושא . ויש לכתוב כן. וראיתי תשו' כתב יד מהרב הגאון ר' אייזיק ז"ל מטיקטין במעשה בגט שנשלח ממדינת וואהלין וכתב שם האשה דוושא כמו שנקראת שם. ובמקום הנתינה נקראת דוואשא בשי"ן והיה מקום עיגון גדול ונתלבטו בזה רבני הזמן . והעלה להתיר ליתן לה הגט אחר ההכרזה שלשים יום שהיה נקרא שמה דוואשיא כמו שנכתב בגט . ובסוף דבריו מביא שכבר נעשה מעשה כיוצא בזה באשה ששמה ריסא ונשלח לה גט ממדינת הגר וכתב בגט שם האשה רושא בוא"ו אחר הרי"ש . והותרה האשה ע"י גט זה ע"י הכרזה ל' יום שהאשה נקראת רושא בוא"ו ונעשה כן ע"י הסכמת הגאון החסיד מהארי"ל ז"ל מבריסק והגאון מו' אברהם אבלי ז"ל מווילנא ועוד גדולי הזמן . שוב נדפס תשו' מהרי"ס ז"ל מבריסק וראיתי בסי' ל"ד האריך שם על נידון זה עצמו וכתב שם דתקנה זו לשנות לה השם ע"י הכרזה ל' יום לא ניחא לי כי בשינוי כ"ד כזו מאן דייק לקרות לה בשם זה בדקדוק זה אך כתב שם תקנה אחרת שהאשה תיסע למדינת וואלין ותקבע שם דירתה ל' יום ותהיה נק...

באר יצחק

ידוע ששמם מעריסה דבורה יש לכתוב שם שניהם. לחשוב שם דבורה לנשמטת דמ"מ כיון שהכינוי דא... הוא קרוב לשם העריסה אין זה נשמט . אך אם ידוע ששם העריסה דבורה כלל אין לכתוב דבורה דאברא . וכן מה שכתב הב"ש כאן דצריך לכתוב שניהם היינו דבורה ודאברוש ג"כ בכה"ג מיירי ד... ששם העריסה היה דבורה אבל בשא"י אין לכתוב דאברוש או דאברושא לבד :

(ג) המכ' דוואשא . היינו בידוע ששם העריסה דבו... ולדידי נ"ע אף בזה שנראה דשם דוואשא דומה לשם דבורה כלל ואם כן אף ששם העריסה דבורה אין להזכירו בגט דה"ל נשמט ואין לכתוב דוואשא לבד . ובמדינתינו שם זה הוא כהרגש דוואשיא ג) ויש לכתוב כן בגט ביו"ד אחר השמ"ך ואם שינה וכתב אל"ף לאחר הדל"ת דאוואשיא בגט ... דכה"ג גרע מהנהו טובא :

(ד) דינה ביו"ד כו' כל שם דינה במדינה זו ע"ש דינה בת יעקב ויש לכתוב בה"א . שחותמת דינא באלף ד) אין משגיחין על חתימתה. דינקא א"צ לכתוב רק אם רוצה לכתבו לסימן יש לכ... דינקה בה"א כמו שרה שארקה :

דראזנא

שם בשם המורגל בוואלין לקרות שמה דוואשיא ככתוב בגט ואחר כך תקבל הגט. וגם הספר יהושע והפ"ן שהס... דלא כהחכם הנ"ל שאמר שתלך האשה למקום אחר ושם תקבל הגט היינו משום דהיה שינוי בשם הכפל . בכה"ג דאיכא שינוי בשם האשה בין מקום הכתיבה למקום הנתינה גם הם מודים דמועיל אם תלך האשה למ... הכתיבה ותשהה שם ל' יום עד שתהיה מוחזקת בשם מקום הכתיבה דכיון דהוחזק השם ל' יום הוי כמ... דירתה. גם בספר גט מקושר בסוף קו"ש הביא כיוצא בזה בענין אשה ששמה פעשא ונשלח לה גט שבמקום הכת... נקראת פעשא בשי"ן ימנית ובמקום נתינה שהיתה שם האשה נקראת פעסא בסמ"ך . והסיב שיש תקנה ש... האשה עם השליח למקום שאין מכירין שם ויסדר הגט שם עפ"י השליח ששמה כשם הכתוב בגט . ועיין בקו... שמסיק לדינא דהיכא מועיל הכרזה שלשים יום הוא דוקא היכא דבמקום כתיבת הגט אין שום שינוי כלל שנ... כפי שקורין שמה במקום כתיבת הגט . והגם שמקום נתינה הוא העיקר מ"מ אינו אלא פסול מדרבנן ... כ"ש סי' קכ"ט . בזה הורו גדולים שפיר דמועיל הכרזה . אמנם אם הי' הגט נכתב בשינוי גמור גם במ... הכתיבה . דשמה נפתא וכתב פעסא ודאי דאינו מועיל שינוי השם ע"י הכרזה עיי"ש שהאריך בזה. ועיין בכ... אה"ע שכתב וז"ל והנה הסברא נכונה דיש להקל עפי אם השינוי אינו אלא מחמת מבטא המדינות :

ומ"ש כאן בנא"י דאם כתב דאוואשיא נאלף נאחר הדל"ת פסול עיין בזה בב"א שלף שהמסדרים אומרים ש... אמר להם שזוכר שאמה קראתה וכו' : ד) אין משגיחין וכו' ועיין בשו"ת ב"א סק"ג דאם כתב דינא ב... פסול ויש לכתוב דינה ביו"ד. ועיין בספר חא"ש סי' ק"ך באשה ששמה מעריסה הוי דינה וכן קראו אותה זמן ... אך זה כמו חג"ם שנים מתו בניה ר"ל ועמדה מלדת לזה עליה מפורסם בדור אחד עפ"י סגולה לשנות שמה ...

וכן

...פיר משום דנקודות שוים הם · דיילא בב' יודי"ן : (ה) **דראזנא** אם קורין הרי"ש בקמץ. **דרזנא**
...ין הרי"ש בפת"ח : (ו) **דרעזיל** מפתפא ביו"ד · דראזל דמתקריא רוזא ס"ש · דרנא , דראשנא ,
, דיאפנטי · אם מרגישין ונדגשין היודי"ן כותב בשני יודי"ן ואם אין היודי"ן נרגשין ונרגשין כותבין יו"ד
...ו"ש. וכתב (ז) לכתחלה עדיף טפי לכתוב אלף אחר המ"ם דהאלף מורה על הפת"ח: (ח) **דישיאדרא**
או דיזיאדרא ותליא במבטא : **דיליקאדרא** : (ט) **דונא** · **דייכא** . (י) **דושיל** :

באר יצחק

...ראזנא כו' היינו אם נקראת בקמ"ץ ואם נקראת בפת"ח צריך לכתוב דרזנא בלא אל"ף כי על הפת"ח ה) א"צ לכתוב אלף להורות על הפת"ח. אם כתב אלף ג"כ כשר כמו גבי שם אלטונה :

...דרעזיל כו' ובמדינתינו שאין דוחקין הו' בחיר"ק צריך לכתוב בלא יו"ד ו) אם לא כשהיא חוטפת ביו"ד :

...לכתחלה עדיף כו' ועיין בע"ב כיון דשם זה דשו בו רבים והורגלו לכתוב חסר אל"ף אחר הרי"ש ...ום. ומ"מ אם כתב אלף כשר דלא גרע מחניכה :

...דישיאדא כו' · יותר נכון לכתוב בסמ"ך כיון דהוא שי"ן שמאלית ומ"מ במקומות שנהגו לכתוב אין לשנות · ובמקומות שקורין בזיי"ן אין לשנות :

...דונא כו' כן הוא בס"ש · ויש נשים במדינה זו אשר נקראים בשם דונא הדל"ת בקמץ נראה דמנהג מדינה זו יש לכתוב דאנא באל"ף לאחר והיינו בשאין שם העריסה · ואם ידוע שבעריסה דונא בחול"ם והעולם קראו דאנא יש לכתוב ...מת' דונא · ואם כתב דאנא לבד כשר לכתחלה ...כתב דונא לבד במדינות אלו שהמנהג בקמץ פסול. ...שם שרה ונשתקע ונקראת דונא יש לכתוב שרה דונא. ואם ידוע שהיה לה שם אחר מעריסה אבל ...שם שרה או רבקה וכיוצא . וכתבו אנם אנסמי דונא · כיון דמיירי דידוע לנו שהיה לה שם העולם ...אי מה היה הלכך לא דמי לשם אבגלי ודו"ק . ...ין אנו יודעים שהיה לה שם העלם ואנ"ל שיודעים ...או בשעת עריסה דונא יש לכתוב דונא לבד . ...שקוראים ביו"ד יכתוב דוניא · ובהרגש היודי"ן כותבין דונייא :

...שיל. נראה שהוא ט"ס וצ"ל דושל בלא י' אחר השי"ן וכמש"כ הס"ש וכן נראה לפי מבטא שלנו שאין דוחקין החיר"ק של השי"ן :

אות

מעגלי תשובה

וכן הבעל והקרובים והשכנים הקפידו לקרותה חוה . ורוב העיר קורין אותה דינה לאשר לא ידעו משם חוה. בדיעבד לא נפסל אם כתב בקדימה שם העיקר ואף לכתחלה נראה לי באופן זה לכתוב . ויש נשים שנקראים דיגלא בהרגש יו"ד ואם שמה מעריסה דינה אין צריך לכתוב הקיצור ואם רוצה לכתוב יכתוב המכי דיגליש בה"א · אבל אם שם העלם מעריסה דיגלא יש לכתוב באלף (ס"ע) ועיין שו"ת ב"א אהע"ז סימן צ"ד ק"ב בשם דוואסיא · חנלא : ה) א"צ לכתוב כו' ומ"מ אם כתב כו' ועיין בס' אה"ש שכתב ותמהני היכא דאיכא למטעי לקרות בקמ"ץ ודאי דאיכא קפידא שלא לכתוב אלף אם הוא בפת"ח · ובעיקר שם זה האיך לכתבו . דעתו שיש לכתבו בזיי"ן עם שי"ן · ועיין בתשו' ב"ש סי' מ"ט באשה שבאת להתגרש ואמרה ששמה שידאנא· ואמנם במבטא האות הראשונה אינו כשי"ן ממש ולא כמבטא ז' ממש אלא ממוצע בין שי"ן לזיי"ן כמבטא עיר ברעזלאו או זירוונא איך לכתוב בגט וכתב וז"ל הנה בשמות נשים בשם דרזנא הביא הט"ג בשם הגהות מהר"ש חריף לכתוב דרזנא בזיי"ן . וכתב שם שאשר לומדים היו מסופקים לכתוב דרשנא אבל מורי השכים לכתוב דרזנא והט"ג תמה במה הוי מסופקים כיון שתלוי במבטא וכו' עיי"ש דעתו בשם כזה לכתוב בזיי"ן כמו עיר מזוזו ובשם זה שאיי חתימתה צריך לכתוב באל"ף לבסוף לא בעיי"ן . ועיין בנ"ל החדש סי' ר"ג באשה שבשעת לידתה ניתן לה שם דרזנא · ועי' חולי הוסיפו לה שם שאשיא ובאותה לעיר בעלה. היכף אחר התמונה הסך לה הבעל שם דראזנא לשם ריזא . וכן נקראת שם בפ"כ שאשיא ריזא . ומשם דראזנא לא נודע לשם כלל . וזה כמו שנה שילא לדור במקום אחר . וגם שם נקראת בפ"כ רק בשם שאשיא ריזא · ובגט נכתב אנם אנסמי שאשיא דראזנא ודמתקריא ריזא. אף דהיה צריך לכתוב שאשיא דראזנא דמתקריא שאשיא ריזא יש להקל עי"ש : ו) אם לא כשהיא כו' ועיין בס' ס"ע אין שאנלינו שכיח שם דרעזיא · ולפי מבטא שלנו צריך לכתוב

...אלף : ועיין בדיני השמו' הנדפס בסוף הרמב"ם ח"ג בשם הרב מהר"ם שפירא ז"ל כתב דרעזיל ביו"ד בסוף לפי המבטא שבמדינתינו · וכן מבואר בט"ג בכמה מקומו' בכמה שמו' כיוצא בו שיש הרגש יו"ד אחר אחר הסמ"ך או הלי או ט' או למ"ד או נו"ן לפי הכרת מדינתינו צריך לכתוב ביוד והוא ז"ל מחמיר מאוד

בזה

(אות ה) **הירמוזא** (א) או סירמוזא ותליא במבטא · **הדסה** בה"א כי הוא שם הקודש אפ
אם קורין אותה בקמץ (ב) מ"מ כותבין הדסה בלא אלף · **האדם** מסתמא בלא יו"ד
הדסכן · ואם שם העריסה הדסה וקורין אותה הדסכן בחטף פת"ח יש לכתוב הדסה כ"כ בב"ש והיינו משו
דהנקודות שוות · ואם קורין הה"א בשאר נקודות יש לכתוב שניהם : (ג) ואם א"י שם העריסה כותבין הש
אשר קורין אותה · **הדסכן** מסתמא בלא יו"ד והיינו דוקא שקורין אותה בפניה כן כמ"ש לעיל וכן הד
נמי בהדסל תליא נמי בנקודות וכותבין מסתמא בלא יו"ד , ואם לא נקראת בפניה הדסכן או הדסל כותב
הדסה : (ד) **הימל טרוט** יש כותבין יו"ד אחר המ"ם גם כן וכן הוא במהרי"ו : (ה) **הינדא**· הינדל
הינדלייכין

מעגלי תשובה

כזה נפסול הגט בדיעבד אפי' בחשש עיגון · שוב הגיע לידי כ"י מהרב הגדול מהר"י אייזיק ז"ל מטיקטין על ענין כזה באשה ששמה העניא והגט הנשלח לה היה נכתב שמה הענא בלא יו"ד והכשיר הגט בדיעבד והזכיר שם שכן נעשה מעשה באסיפת חכמים ביריד זעלווא על אשה ששמה ראניא והמסדר כתב ראנא והסכימו שלא לפסול ע"פ בשעת הדחק · קוה"ם מבעל פ"ת :

אות ה א) לא מיבעי' כו' עיין באר יצחק שהניח הט"ג על הב"ש ועיין קב נקי שכתב וז"ל אמנם מהר"ם בביאורו כתב וז"ל כתבתי מסברא דמאחר דעיקר שמה הדסה ואין קורין אותה בשינוי במבטא אלא בנקודה יש לכתוב עיקר השם לבד · ולפ"ז דברי שניהם נכונים דמהר"ם וב"ש מיירי שאין שום שינוי במבטא רק בנקודה אחת דהיינו שקורין האדסה ה"ה בקמץ והדל"ת בפת"ח דבאמת אין שום שינוי הרגש במבטא ולא דמי לשרה שערלין · והט"ג מיירי שקורין אותה האדסה הדל"ת בשו"א דיש שינוי גדול במבטא לכן כתב הט"ג בפירוש וניכר ההפרש במבטא ועיין בס' אה"ע בזה : **ומ"ש** כאן בבאר יצחק דיש לכתוב אלף לאחר הה"א עיין בספר ישועות יעקב שהשיג ג"כ בזה לכתוב האדס באלף · ודלא כתשובה אחת מחכם אחד שחולק על הב"ש בזה ומ"מ אם כתב הדס בלא אלף דעתו דכשר בדיעבד : ב) דנראה שכותבין בחד תיבה . וכן הוא בס' אהלי שם שכתב והכי מסתבר לכתבו כמו שאר שמות המורכבים · אולם בספר ש"ע מלאכי שכתב ואפשר דיש לכתוב שיהי' נראה יותר לתיבה

באר יצחק

אות ה (א) הירמוזא כו' ועיין בצ"נ דהברת ה
הירמוזא הוא בה"א בתחלת התיבה ומ
יראה לי דאם כתב באלף בתחלת התיבה כשר דא
ניכר הרגש גדול בין הירמוזא בה"א לאירמוזא באלף
והט"ג תמה עליו ודעתו דאם כתב באלף יש לפסול
ויש לכתוב הירמוזא ביו"ד לאחר הה"א . ואם כתב חס
י' עיין מהרש"ל בשם איסקופיא וכו' :

(ב) מ"מ כותבין כו' · הט"ג שכתב על הב"ש ולעני
אין מקום לזה כיון שהדסה שנקרא הה"א בפת'
וזו נקראת הה"א בקמץ · וא"כ הרי הוא שם אחר ש
נגזר מהדסה לכן א) לא מיבעי' אם נקראת האדס
בקמץ מעריסה יש לכתוב האדסה באלף להורות
הקמ"ץ ואפי' אם א"י שם העריסה גם כן יש לכת
האדסה . אך אם ידוע ששם העריסה היה הדסה בפת'
ועתה נקראת בקמץ יש לכתוב הדסה המכ' האדס
משום דאין הנקודות שוים יש לכתוב שניהם . וכן בש
האדם . דבכתוב הוא הדם הה"א בחטף פת"ח והדל'
בפת"ח וכשי הקריאה הדל"ת והה"א שניהם בקמ
יש לכתוב אלף לאחר הה"א להורות על הקמץ אבל לא
הדל"ת א"צ אליף עט"ג :

(ג) ואם א"י שם כו' · הט"ג שכתב דהב"ש משמ
דאף שקורין בשאר נקודות כגון האדסכן בק
מ"מ יש לכתוב הדסה המכ' הדסכן בלא אלף · אבל
מה שכתבתי יש לכתוב הדסה המכ' האדסכן באלף
וכן אם א"י שם העריסה יש לכתוב האדסכן לבד וכ
לאחר הה"א למען ירוץ הקורא בו לקרותו בקמץ . ו
שרה שארקה שמוסיפים אלף · והיינו דוקא אם קו
אותה בפניה . אבל אם בפניה קורין אותה הדסה

לכתוב כן . וכן הדין בהדסל אם ידוע שם עריסה הדסה וקורין אותה האדסל יש לכתוב המכ' האדסל ואם
שם העריסה כותבין האדסל לבד · ואם שמה מעריסה ידוע האדסל בקמ"ץ אחר הה"א וכתב הגט הדסה
אבל אם שמה מעריסה הדסל בחטף פת"ח וכתב הדסה כשר בדיעבד . אבל לכתחלה יש לכתוב הדסל אף על
דהנקודות שוים עם שם הדסה :

(ד) הימל טרוט · עיין בד"מ וכ"ש איתא הימל טרויט בחולם שהוא בואו יו"ד . ועיין ט"ג באות ג' ס"ק
ב) דנראה שכותבין בחד תיבה הימלטרוט :

(ה) הינדא כו' . הט"ג שכתב דאם כתב אינדא במקום הינדא וכיוצא בזה פסול ועיין ט"ג ס"ק א' ב
הירמוזא

הינדלייכן, הינדלין, הנדל, הנדליין, הענדל, ותליא במבטא: (ו) **הנדל** דמתקריא הענדל: (ז) **הילטל** דמתקריא הינדל ומסתמא כותבין בלא וא"ו אחר הטי"ת: (ח) **האנדל** אם קורין הה"א בקמ"ץ ומסתמא בלא יו"ד אחר הדל"ת: (ט) **הגר** אפי' אם קורין אותה הגרא אפי' אם אין קורין הה"א בקמ"ץ מ"מ אין כותבין אלא הגר. ואם קורין אותה הגרכן אז תליא בנקודה אם הנקודה בקמ"ץ כמו הגר כותבין רק הגר כמ"ש גבי הדסה. וכן הדין בהגרל. ומסתמא כותבין הגרכן או הגרל בלא יו"ד ותליא נמי אם קורין אותה כך בפניה: (י) **הנה** כינוי לחנה ויש לכתוב בה"א ס"מ והטעם הוא כיון שיצא משם הקודש דינו כמו שם הקודש כמ"ש בלבוש בשם סאייה. חנונאי כינוי לחנה: **הנלא** כינוי לחנה שם. ובאלו שלשתם כתב בס"מ דדינם כמו באלזגוטא

באר יצחק

הירמוזא אירמוזא. וכשם הינדא אם אין מדגישין החירק אפי' אם נקראת כעין חיר"ק אין כותבין ביו"ד לא אחר הה"א ולא אחר הדל"ת רק כותבין הנדא. אם לא שחותמת עצמה ביו"ד. אך בשם הינדל אם רק הקריאה בחיר"ק אפי' אם אין מדגישין החיר"ק יש לכתוב ביו"ד וזה ביו"ד ראשונה. וביו"ד שאחר הדל"ת במדינתינו שאין מדגישין החיר"ק יש לכתוב הינדל בלא יו"ד אחר הדל"ת. אם שמה מפורשה הנדא ואח"כ קורין אותה אפילו בפניה הנדלא. א"צ לכתוב הנדלא משום דהוא דרך ענוג וחבה. ואם א"י שם העריסה יש לכתוב הנדלא אם כתב הינדלא ביו"ד אין מזיק. ואם בעריסה קראוה הנא ואח"כ הינדלייכן נראה דבזה ודאי אין לכתוב יו"ד אחר הה"א כשאין מדגישין החיר"ק כיון ששורש השם הנה: ג) ושם הינדלייכין היינו כשקורין הלמ"ד בפת"ח חריף ומרגישין היו"ד במבטא:

ו) הנדל דמתקריא כו' עט"ג שכתב לא מצאתי זה רק בר"מ כתב הגאון דמתקריא הענדל. ומ"מ [ה]דין אמת דאם נקראת בעריסה הנדל ואח"כ הענדל [יש] לכתוב כן ד) דהא אין הנקודות שוות ואם לכתוב הענדל ביו"ד אחר הדל"ת תלוי במבטא:

ז) הילטל דמתקריא הינדל כו' אם לא הרגילה לחתום בוא"ו ועיין ט"ג כאן שעמד על הס"מ במה שכתב דדינו כמו באלזגוטא ה) כתב הוא ולפענ"ד זה [א]ינו דכאן בכל גווני כותבין שם שניהם שהם הברות משונו' זה מזה:

ח) האנדל אם קורין כו'. הוא שם נאים ומ"מ אי איתרמי שאשה נקראת האנדל הה"א בקמץ ודאי יש לכתוב אל"ף לאחר הה"א כמו בשם האיש. ועיין לעיל שמות אנשים אות ה' ואות מ' ואות ש':

מעגלי תשובה

לתיבה אחת מבי מינו': ג) ושם הינדלייכין כו' ועיין בס' אה"ש שכת' שבספר מהר"ש ובביאורו כתב שם הינדלייגין וכ"ש העתיק הינדלייכין בכ"ף והוא ט"ס. ואידוש שלא הרגיש בזה הט"ג עיי"ש:

ד) דהא אין כו' ועיין בס' אה"ש שכתב ולפענ"ד נ"ט כיון דהענדל הוא שם בפ"ע א"כ מאחר שהיא נקראת כך לא אסקי אינשי אדעתי' שיש לה עוד שם אחר וא"כ שם הנדל חשיב כנשתקע דאין לכתוב רק הענדל לבד: ה) כתב הוא כו' עיין באר יצחק כאן שהשיג הט"ג על הס"מ ועיין בס' ש"ע א"ז שכתב במחב"ה לא אבין דבריו כלל דגם לסברתו דאינם דומין כלל הא לא אמר הס"מ אלא שהדין כמו באלזגוטא והרי שם מבואר הדין גם היכא דאינם דומים אף במקום דכותבים שניהם איזה מהם יש להקדים: ו) טעו' סופר יש כו' ועיין בס' קב נקי ובס' אה"ש שכתבו ובאמת בביאורו של הס"מ מבואר שאין להגיה שכתב שם וז"ל הגרא אפי' אם אין קורין הה"א בקמ"ץ אלא באחד משאר נקודו' מ"מ אין לכתוב אלא הגר וכתב ע"ז בביאורו כבר כתבתי גבי בוטלא מה שמ"כ בזה (ושם כתב שמ"כ הגר אף שקורין אותה הגרא) והוספתי אפי' (אם אין קורין הה"א בקמ"ץ) עפ"י מ"ש גבי הדסה עכ"ל. ושם כתב דכיון דאין קורין אותה בשינוי במבטא האותיו' אלא בנקודה יש לכתוב עיקר השם לבד. ונראה דס"ל דגם הגרא לא הוי שינוי במבטא אלא בנקודה דאף שבהגר הרי"ש נחה ובהגרא הרי"ש בקמ"ץ גם זאת אינו שינוי אלא בנקודה והאלף הוא נח נסתר ואינו נרגשת במבטא

ולא

ט) הגר אפי' כו' עט"ג דבין בהגרא ובין בהגרכן ובין בהגרל שלשתן שוים. דאם קורין אותה כן בפניה ובנקודו' שוים אז א"צ לכתוב רק שם הגר לבד. אבל כשאין הנקודו' שוים אז אם ידוע ששמה מעריסה [ה]יא הגר וקורין אותה הגרא בשאר נקודו' יש לכתוב הגר המכ' הגרא. ואם א"י שמה מעריסה יש לכתוב השם שקורין אותה לבד ואפי' בהגרא כיון דאין הנקודו' שוים. **ומש"כ** הב"ש בשם ס"מ דבהגרא אין כותבין רק הגר ו) טעות סופר יש וצריך לומר הגר אפי' אין קורין הה"א בקמץ כי הגרא דינו כמו הגרכן ועיין בזה בט"ג בפנים:

י) הנה כינוי לחנה כו' עט"ג דבמדינות אלו שיש חילוק בין חי"ת לה"א יש לכתוב שניהם. ואם

בפנה

באלזנוטא כלומר אם ידוע שם העריסה חנה כותבים רק חנה ואם א"י שם העריסה כותבין שם שניה' וכ"כ בלבוש שם. הגלא הוא קיצה"ש מחנה וא"צ לכתוב שם שניה' אלא כותבי' חנה מיהו מ"ש בלבוש (יא) הגלא באל"ף צריך לומר דשלא בדקדוק כתב כן, ובדמש"א כתב שם הנא י"ל דלא נגזר מן חנה וי"ל שם לעז הוא. ובט"ז כתב דבמדינות שקורין ה"א וחי"ת בשוה אז אמרינן דהנא וחנה שם אחד הוא. אבל במדינות אלו הוה שם אחר והיה ראוי לכתבו חנה המכ' הנלא והיינו אם ידוע שעיקר שמה היה חנה אבל אם א"י אז י"ל דשם הנלא אין לו שייכות לשם חנה. לכן כשא"י אין לכתוב רק שם הנלא עכ"ל ואז כותבין הגלא באל"ף וכן הנא אבל הגלא לכ"ע הוא קיצה"ש מחנה וא"צ לכתוב שניה' דהא הנקודות שוים הם וכותבים ה"א בסוף. ועל ס"מ קשה למה כתב הנא כינוי לחנה וכן הגלא ודינו כמו באלזנוטא והיינו אם א"י שם העריסה כותבין שם שניהם ומ"ש מהדסה הדסכן הגרכן דפוסק אם הנקודות שוות אין כותבין שם שניה' אלא כותבין שם הדסה או הגר. ואפשר דס"ל דבעינן תרתי לטיבותא דנקודות שוים ויודעים שם העריסה אז כותבים רק שם העריסה ובהדסה והגר איירי דידוע שם עריסה ונקודות שוות. ובאלזנוטא נ"כ הנקודות שוות היינו גוטא וגוטלין הנקודות שוות. ומ"ש שם אם אין הנקודות שוות כותבין רק השם אשר נקראת בו. איירי אפי' אם ידוע שם העריסה מ"מ כיון דנשכח אותו שם אין כותבין. אבל כשהנקודות שוות הוא כאלו לא נשכח כיון דעדיין שם עריסה עליה מחמת הנקודות. הגלן ואח"כ נקראת הענדל דינו כמו השמות אשר אין הנקודות שוות. הנקו כינוי לחנה ובפולין כותבין הנקא באל"ף. הענדל מסתמא בלא יו"ד אחר הדל"ת, הוצלא: (יב) **הענא**: (יג) **היסא**. היצל הייל.
מהר"י מינץ:

מעגלי תשובה

ולא דמי להגרכן והגרל שיש אותיו' נוספו' שמורגשות במבטא: ז) צריך לכתוב כו' ועיין בס' ש"ע שכתב נראה דכוונתו דאף דבמקום הכתיבה יודעים לבטות מבטא הה"א שפיר ונחשב כינוי מ"מ כיון דבמקום הנתינה קוראים הה"א כמו חי"ת והוי קילור גמור וע"כ אין צריך לכתוב רק חנה ולא המכ' הנא כיון דלא תהיה במקום הנתינה שום פירוש לדבר כיון דהקריאה בשוה: ח) שנקראים העניא. ויש נשים שנקראים הענלא הענליא ובפולין קורין הענטשא ועיין בס' אה"ע סי' ק"ג דבמקום הנתינה היו קוראים אותה העניא ביו"ד והגט נכתב הענא בלא יו"ד פסול ולא מהני שהלך למקום אחר ויכריזו תמיד יום שמה הענא ויש להתיר בשעת הדחק ולסמוך על מה שנכתב שם אביה בגט. אולם בשו"ת מים חיים סי' ס"א חולק עליו שחלילה לעמוד יסוד על היתר זה רק ההיתר הוא דבשביל שינוי היו"ד לא נחשב לב' שמו'. ועיין לעיל בשם דוואסיא במעגלי תשובה. ועיין בס' אה"ע שכתב דלפי מה שמחלק הפ"ת בקו"ם דהיכא דליכא שינוי גמור רק השינוי מחמת מבטא המדינו' מהני הכרזה א"כ לפי"ז גם בעובדא הנ"ל דבשל אה"ע דשמו' העניא הענא בלשון מבטא המדינו' נראה לכאורה להקל אם תיסע האשה למקום כתיבת הגט ותקבל שמה את הגט והדבר מסור לגדולי ישראל אם יסכימו ואם העצה טובה נראה דמועיל ג"כ אם אירע שינוי כזה בשם אבי המתגרשת והוא רוצה בתקנה כמו
יחזיק

באר יצחק

וילידא

נשלח גט ממדינה למדינה ז) צריך לכתוב כפי מבטא המדינה ששם מקום הנתינה:

(יא) הגלא באלף צריך לומר כו'. ולענין אם יש לכתוב הגלא באלף או בה"א טפי יש לכתוב בה"א דשמא נגזר משם חנה. וגם אם כתב ה"א במקום אלף כשר. אך אם שם העריסה היה הגלא נראה דשפיר דמי לכתוב לכתחלה באלף דבמדינו' אלו מסתבר שהוא שם לעצמו והוא שם לעז ונכתב באלף. ולענין חנה הגלא העיקר כזה כהכרעת הט"ז וכן משמע מהב"ש:

(יב) הענא. ויש נשים ח) שנקראים העניא ביו"ד אחר הנו"ן כן צריך לכתוב ויש שנקראים הניא בפת"ח כן יש לכתוב וא"צ אלף אחר הה"א להורו' על הפת"ח ואם כתב באלף כשר. ואם היו"ד באה לנקוד הנו"ן בחיר"ק ואינה נרגשת במבטא יש לכתוב האני בלא אלף לאחר היו"ד אבל אם נרגשת במבטא צריך לכתוב אלף לאחר היו"ד:

(יג) היסא. הס"ג שמביא הט"ז דאשה ששמה הינדל דרך העולם לכנות לה שם היסא ולרבקה מכנין ריסה. ולמרים מכנין מגשא. אם ידוע שם העריסה יש לכתוב שניהם. רבקה המכ' ריסה וכדומה. ואם א"י שם העריסה אז אין לכתוב רק ריסא לבד. וכתב עליו הס"ג דכל זה בזמנו שהיה מפורסם הכינוי ריסה לרבקה. אבל בזמנינו שאין להם שום שייכו' כלל לעיקר השמו' הללו ואין מי שירגיש דהכינוי יוצא משם זה לכן
שם

אות ו (א) **ווילוידא** כבר כתבתי הטעם למה אין כותבין בי"ת : (ב) **ווילנא** בשני ואוי"ן דכל שצריך וא"ו כותבין שני ואוי"ן וכל שנוטה לפ"א כותבין חד וא"ו. ח"מ סי' קכ"ט : (ג) **וורוידא** בב' ואוי"ן כ"כ האשכנזים. אבל במדינות פולין כותבים ווריידא רש"ל. וכן ווריידל והוא לשון שמחה. וורידא בחד יו"ד הוא לשון שלום. ווריידן. ווריידלכן : (ד) **וורומש** . וורומיש. וורומוש . הכל תליא במבטא וכן תליא במבטא הסדינות אם כותבין בוא"ו או בפ"א . וכתב הט"ז בפולין ווריסין כותבין פרומש, פרידא , פריזוא, פוגיל , בפ"א ואין חילוק ביניהם . ולא כלבוש שמחלק בין וורידא לפוגיל. וכתב הטעם פוגיל כותבין בפ"א משום דקורין בחולם והיה צריך לכתוב ב' ואוי"ן דוא"ו שניה באתה להורות על החול"ם ויש חשש שמא יקראו כמו וא"ו אחת ויאמרו

באר יצחק

שם הטריסה חשיב נשמע ואין לכתוב רק כמו שנקראת בפ"כ. ובמדינתינו שכיח שם הטעלה הה"א בסגו"ל וכיון שהקריאה בשי"ן שמאלית יש לכתוב בסמ"ך ואל"ף בסוף. ואף שיש כותבין באיגרת הטעשי ביו"ד בסוף אין להשגיח בזה כיון שאין קורין הסמ"ך בחיר"ק כלל :

אות ו (א) ווליידא כו' ויש ספרי' כתוב בהם ווליידה בה"א אך הרי"ק והס"ש והע"כ כתבו דמשפטו באל"ף :

(ב) ווילנא כו' הנה הגאון ר' מאיר בהקלין מוהר"ר שאול וואל כתב בגט ויכנא בוא"ו אחת. ומהרא"ם חלק ע"ז דצריך לכתוב בב' ואוי"ן ע"כ נראה בזה א) דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד וכו' כיון דבדיעבד כשר בכל גווני :

(ג) ווריידא כו' עט"ג שבמדינתינו נשתרבב הלשון לקרות הלעז של שמחה פריד הרי"ש בציר"י והלעז של שלום פריד הרי"ש בחיר"ק א"כ כתרוייהו יש לכתוב בחד יו"ד הן פריד והן פריד והלכך הנשים שנקראים פרידא הרי"ש בציר"י אין לכתוב רק חד יו"ד כמו ריזל פיגא ב) ואם כתב בב' יודי"ן יש לחוש אפי' בדיעבד כיון שהקריאה הוא בציר"י ובלא הרגש יודי"ן ואם יכתוב בב' יודי"ן יהיו קורין בפת"ח והרגש יודי"ן ויאמרו שהיא אשה אחרת. ובמדינה שקורין לשם פרידא בפת"ח והרגש יודי"ן הוי איפכא שצריך לכתוב דוקא בב' יודי"ן ואם כתב בחד יו"ד יש לחוש . ולענין אם לכתוב פרידא בוא"ו או בפ"א העיקר בזה כמ"ש הב"ש בשם הט"ז בזה לכתוב פרידא בפ"א וה"ה איך דגרירי אבתרה :

(ד) וורומש כו' בס"מ כתב דמן השמש הוא בלא יו"ד אחר המ"ם אם לא שאומרת שרגילה לחתום ביו"ד . ובמדינתינו יש לכתוב בפ"א פרומש . ואם לכתוב בעי"ן בסופו או בדל"ת יש לילך בתר חתימתה איך היא חותמו'. ויש נשים שנקראים וויטא והיינו שהקריאה היא בלא הרגש יו"ד אחר הטי"ת . ויש נשים ששמם וויטיא היינו שהקריאה הוא בהרגש יו"ד אחר הטי"ת . ויש נשים ששמם וויטוש. ואם ידוע ששמם מעריסה וויטיא ונקראת וויטוש יש לכתוב וויטיא דמקריא וויטוש . ויש נשים שנקראת וויטיל או וויטול יש לכתוב כן . ואין לכתוב וויטל בלא יו"ד ובלא וא"ו כי יש לנטות לקרות בפת"ח הטי"ת כמו הקדוש ר' חיים וויטל ז"ל שרגילות הוא לקרות הטי"ת בפת"ח ג) לכן יש לכתוב וויטול . ואם נרגש חיר"ק של הטי"ת יש לכתוב וויטיל ביו"ד לאחר הטי"ת . ואם רגילה לחתום ביו"ד יש לכתוב כן הגה

מעגלי תשובה

יחזיק את עצמו בשם הכתוב בגט שלשים יום במקום אחר ושמה תקבל את הגט עכ"ל :

אות ו א) דעביד כמר כו' ועיין בס' אה"ש שכתב ולפענ"ד מאחר דכבר נתפשט המנהג בינינו בכל כיוצא בזה לכתוב בשני ואוי"ן אין לנו לשנות. ועיין בשו"ת שם ארי' שנשאל פ"ד הגט שהאשה שמה ווילנא לאה וכן נכתב בכתובה ובתנאים והיא מכונה כפ"כ רק בשם באבי"א וכתב המסדר הגט רק שם באבי"א ולא כתב עיקר שמה ורצה מערער אחד לפסול הגט משום דבאבי"א הוי שם טפל וכמו שם באבי וכו' והוא ז"ל השיב הגם דלכתחלה לא יפה עשה המסדר במה שלא כתב את עיקר השם דכללא הוא דשם העצם אינו נעקר רק אם נשתקע בקריאה ונתחדש שם עצם אחר במקומו אבל אם לא נתחדש שם עצם אחר רק הכינה שהכל יודעים שאינו שם העצם וכו' אך אם כבר ניתן הגט בשם באבי"א ודאי דכשר משום דהוי הכינה שהכל קורין בו וכו' עי"ש : ב) ואם כתב בב' יודי"ן כו' ועיין שו"ת דברי נחמיה ח"ש כ"ט כתב דאין חשש כ"כ אם כתב ב' יודי"ן לציר"י גם בתשו' מהר"י מינץ סי' ל"ז כתב דכותבי הלועזים נוהגין לכתוב גם לציר"י בב' יודי"ן הילכך יש להקל בזה. ועיין בשו"ת בית דוד סי' י"ט באריכו' בזה לענין אם כתב פיגא בב' יודי"ן וגם דעתו דיש להכשיר הגט מכמה טעמים : ג) לכן יש לכתוב וויטול. ועיין בס' אה"ש שכתב ולפענ"ד נ"ע דכפי הנראה אם אין מרגישין תנועו' הטי"ת כמו שאפי' הרוב רגילין לחטוף התנועה האחרונה עד שאין מרגישין הנקודה

ויאמרו הא דכותבין ב' ואוי"ן משום דכל היכא דאינו נוטה לפ"א כותבין ב' ואוי"ן וכיתא כי כל השמות תליא במבטא המדינה וכל הני שמות קורין בפ"א :

אות ז (א) **זאפירה** ובני ספרד כותבין סאפירה והוא מלשון אבן ספיר ולפ"ז יש לכתוב ה"א בסוף שהוא לשון הקודש ודומה לשם סאייה וריסה היוצא משם רבקה . וכתב בס"ש בין אם נכתב בזיי"ן בין אם נכתב בסמ"ך או בשי"ן כשר : (ב) **זהבית** . (ג) **זוי** כתב מהרי"ט היו"ד נרגשת במבטא במשקל הוי גוי ויש שאמרו לשום ב' יודי"ן כדי שלא יקראו הוא"ו ויחשבו היו"ד לחיר"ק ואין ראוי שאז יקראו היו"ד בציר"י אלא אל ישנו והדבר ניכר ע"כ . זהרה . (ד) **זכרה** ותליא במבטא וכותבין כאשר היא נקראת . (ה) **זושטא** אם קורין אותה כך כותבין כך . **זעלדא** : (ו) **זוסל**. זוסלין, זוסא, זוסלא, ותליא במבטא (ז) ודין שמות אלו כמ"ש גבי שרה שערלין כו'.

זלמא

מעגלי תשובה

הנקודה אם יכתוב וא"ו לאחריה יטעו לקרותה כדגשת חול"ם או שור"ק וזהו חשש יותר קרוב מהחשש שאם לא נכתוב וא"ו יקראוהו בפת"ח ע"ש הקדוש ר' חיים וויטל . ועיין כאן בבאר יצחק בשם אורו וידא ועיין בס' ט"ע א"ז שכתב דהנכון בזה לחלקם לב' תיבו' כיון דכל אחד שם בפ"ע הוא . וגם יש להם פירוש בפ"ע דאורו הוא מלשון זהב ושם וידא הוא מלשון חיות . ועוד אם לא יחלקם יש לטעו' ולקרו' בשינוי . אור וויד א ע"כ הנכון לחלקם . ועיין לעיל שמ"א אות ז' בא"י ס"ק כ' מה שהבאתי בשם הט"ג בהשמטו' שכתב ובשמו' נשים כה"ג שיש קורין וועילא או וועילקא או וועליא יש לכתוב כן :

אות ז א) הוי שם עריסה כו' ועיין בס' אה"ש שכתב ואני אומר שאפי' שאם אנו יודעים ששם העריסה היה זהבים . אם יש לחוש שגם שם זהבי דכ"ע קרי ליה הכי . הוא ג"כ לפעמים שם העלם קשה הדבר לומר שיכתבו זהבים . אפי' אם ירצו לכתוב גם שם זהבי בדמתקריא. משום דיש לחוש דשם זהבים הוא נשתקע ועדיף טפי לכתוב שם זהבי לחוד כמו שהיא נקראת : ב) רק במבטא כו' ועיין בס' ט"ג דאם קורין אותה זושא יש לכתוב זושטא דמתקריא זושא. ואם קורין אותה זושא ותוממת פלמה זושטא יש לכתוב ב' ניטין כאחד

באר יצחק

בנט. ווענקאווע שם לאשה. וינטורה. וירטואזא. ואדרה. וידא . ויש נשים שנקראות אורו וידא יכתוב אורו וידא בקירוב נראה כתיבה אחת יותר מב' תיבות :

אות ז (א) זאפירה כו' ועיין בט"ג דלכתחלה יש לכתוב ספירה חסר אלף בין סמ"ך לפ"א ומיהו אם כבר נהגו לכתוב זאפירה שאפירה מלא באלף אין לשנות המנהג :

(ב) זהבית כו' עט"ג בשם זהבים דקורין הזיי"ן בפת"ח הדין כן. אם יש מקלא שקורין לה זהבי ויש שקורין לה זהבית אז הוי זהבי קילו"ש וא"צ לכתוב רק זהבית ואפי' כ"ע קרי לה זהבי רק דזהבים א) הוי שם עריסה ג"כ אין לכתוב רק זהבים . אבל משא"כ היכא דגם מעריסה קורין לפעמים בשם זהבי אין לנו לדון מדעת עצמינו ששמה זהבית ולכתוב כן דאין לנו רק השם שמוחזק בו לפנינו. ובט"ג כתב אין אנו יודעים דנקראת זהבים וכ"ע קרי לה זהבי קשה הדבר לומר דמסתמא יכתבו זהבים :

(ג) זוי כתב מהרי"ט כו' . היינו בענין שהיו"ד אין לה תנועה בפ"ע רק להדגיש אותה כמו הוי גוי . אבל היכא שקורין היו"ד שבסוף בתנועי' ציר"י יש לכתוב בב' יודי"ן . ואם כתב זוהי במקום זויי אין להכשיר אפילו בשעה"ד : (ד) זכרה ותליא במבטא כו'. נ"ל בכ"ף ובה"א לבסוף משום דשמא היא נקראת על שם אים דשמו זכריה . ומ"מ אם רגילה לחתום זחרה יש לכתוב כן. אא"כ ידוע שנקראת על שם אים שהיה שמו זכריה או אמרי' שטועה היא בחתימתה :

(ה) זושטא כו' ועיין בפ"ג שבני קנדיא קורין זושטא בתגבא זיי"ן. ואם כתב בגט בגימ"ל גושטא שכן מבטא מקום הכתיבה ושלחו לקנדיא שהמבטא בשם בזיי"ן זושטא אפ"ג דלדעת פוסקים הרבה אם כתב מקום הכתיבה פסול הגט היינו בשמו' מחולקים כגון ראובן שמעון אבל בכה"ג שהוא שם אחד ב) רק במבטא הגימ"ל הוא משונה והדבר מפורסם שיש מקומו' שכותבין בגימ"ל הילכך לא הוי שינוי וכשר :

(ו) זוסל כו' היינו כשאין מדגישין הזיי"ן בחיר"ק ואם מדגישין הזיי"ן נ"ל זיסל וכן בכל השמו' :

(ז) ודין שמות כו' היינו דבזוסא זוסלין אם שם עריסה זוסל יש לכתוב זיסל דמתקרי זוסלין משום דאין הנקודו' שוים בתחלה ויש שינוי בסופן . אבל בזוסא זוסלא א"צ לכתוב דמתקריא זוסלא דהנקודו' שוים כמו בשרה שארקס :

זלטא

(ח) **זלטא** בלא אל"ף אחר הזיי"ן. זעלדא כ"כ בס"מ אות דל"ת (ט) זעלמא שם אשה. זלפה :

אות ח (א) **חוה** ואם קורין אותה **חווקה** בפת"ח כותבין רק שם חוה כמו שכתבתי גבי שרה שארקה

באר יצחק

(ח) זלטא בלא אלף כו' שט"ג שצריך להיו' בכ"ם בלא אלף אחר הלמ"ד כי הלמ"ד הוא בהכרת פת"ח וא"צ אלף להורו' על הפת"ח ואם כתב זלאטא באלף ג) אחר הלמ"ד כשר דבשביל יתיר אלף אין להקפיד. אבל אם כתב אלף לאחר הזיי"ן זאלאטא פסול דהא משתנה הניקוד · ועיין ט"ג סוף אות סמ"ך שכ' וז"ל כשידוע שמה מעריסה זלטא וא"כ נשתרבב שם זלטקא א"צ לכתוב רק זלטא דהו"ל קילה"ש. ואם שמה מעריסה זלטקא צריך לכתוב כן. ואם א"י שם העריסה יש לכתוב לכתחלה זלטקא וכו'. ואם מקצת קורין זלטא ומקצת זלטקא כותבין שניהם זלטא דמתקריא זלטקא וכו' ובזה נראה זלטא לבד או זלטקא לבד כשר. ואם הרוב קורין זלטא ומיעוט זלטקא וכתב זלטקא לבד נראה לפסול. דמסתמא היה שם עריסה זלטא כמו שקורין אותה הרוב · ואם שם העריסה היה זלטקא או שא"י שם העריסה והרוב קורין זלטקא וכתב זלטא כמו שנקראת בפי המיעוט נראה להכשיר בדיעבד דשכיח טפי שיהיה שם עריסה זלטא מזלטקא:

(ט) זעלמא כו' טעות סופר ד) וצ"ל זעמלא בם אשה. זאנפטיל שם אשה. וועליא שם אשה. זיינה. זמירדה ע"כ והם בה"א בסוף משום דהם שמות ערביים :

אות ח (א) חוה ואם קורין כו'. עט"ג דאפי' אם נקראת חוה בקמץ אפ"ה צריך לכתוב חוה כשם חוה אשת אדם הראשון בפת"ח הח"ית · ואם נקראת בקמץ וכתב בגט אלף לאחר הח"ית להורו' על הקמץ חאוה כשר. אבל אם נקראת בפת"ח וכתב באלף לאחר הח"ית להורו' על הפת"ח צ"ע בזה · משום דכ"ע ידעו דחוה בפת"ח הכתוב בתורה הוא בלא אלף אחר הח"ית וכאן כתוב באי אפי למיטעי באשה אחרת. ובס"מ כתוב ג"כ חווקא ואם ידוע דשם העריסה הוא חוה יש לכתוב חוה לבד. ואם אין ידוע שמה מעריסה חוה יש לכתוב חווקא לבד. ואם מקצתן קורין חוה ומקצת חווקא יש לכתוב שניהם חוה המכו' חווקה ובה"א לבסוף דבזה א) גם הס"מ מודה דיש לכתוב חווקה בה"א. ואם קורין אותה חווקא בקמץ יש לכתוב חאווקא באלף לאחר הח"ית. ואם ידוע שם העריסה חוה או מקצתן קורין כך וכו' יש לכתוב חוה המכו' חאווקה. ואם א"י שם העריסה חוה יש לכתוב חאווקה לבד. ואם נקראת חוה הח"ית בקמץ אף דאפשר ששם העריסה הי' בפת"ח חוה אפ"ה עדיף טפי לכתוב החניכה שהכל קורין

כן

מעגלי תשובה

באחד זושא לבד ובשני זושטא דמתקריא זושא : ג) אחר הלמ"ד כשר כו'. ועיין בס' גט מקושר שכתב דיותר נכון לכתוב זלאטא באל"ף לאחר הלמ"ד דבלא אל"ף יש לטעו' ולקרו' זלטא בפת"ח תחת הזיי"ן אבל בין קמץ לפת"ח ליכא טעו' כולי האי. ועיין בס' ש"ע שכתב עליו כיון דאין שכיח אצלינו לקרו' הזיי"ן בפת"ח ע"כ אין קפידה בדבר. **ועיין** כאן באר יצחק משם זלטקא. ועיין בס' טש"ג שכתב ויש נקראים זלטקא וכשא"י שם העריסה צריך לכתוב כן. ואם כתב זלטא כשר. ועיין בס' חא"ש סי' קמ"ז אשה שמלידתה שמה הטניא זלטא וכן נקראת במקימה וכתוב כן בהתנאים ובהכתובה. רק שבמקום דירתה עתה במקום הבעל והגט שם מקצת בני אדם מקצרין שמה וקורין לה רק זלטא. ומקצת בי"א קורין לה בשני השמו'. וכתב המסדר רק שם זלטא לחוד. וכתב שם וז"ל ומצד שם האשה דהיה שמה במקום לידתה הטניא זלטא ובמקום הגירושין נקראת רק זלטא. ומקצת בי"א קורין לה גם שם בני השמו'. הנה מצד זה נמי לא הוי קפידא. דאף להפוסקי' דאם היה לאחד ב' שמו' ונכתב רק אחד. היינו רק אם כל שם נקרא בפ"ע וכו' אבל היכא דגם במקום שנקראת בשם הב'. נקראת גם בזה שנכתב בגט ונקראת בשניהם יחד. אז בגט אם כתב אחד מהם הוי כקיצור השם וכו' ועיין בס' אה"ש כלל ד' שכתב על זה ובמחכ"ת תמוה מאד מאי ענין קילה"ש לכאן וכו' ע"ש : ד) זעלמא כו' וצ"ל זעמלא. ועיין בזה בקב נקי שכתב וז"ל בכ"ם כאן איתא זעלמא ונראה שהוא ט"ס וצ"ל זעמלא. ומהרמר"י בביאורו כתב וז"ל וגם אני הייתי מכיר איש אחד שהיה נקרא זעמל. וגם אשה אחת שהיתה נקראת זעלמא· ובסדר מהר"ם א"א לומר שהוא ט"ס כי נכתב בערך זמת ולא בערך זעל. שוב מצאתי בכ"ם מ"ק· זעמל שם איש. זעמלא שם אשה. ושם זעלמא לא נמצא בשם כלל :

אות ח א) גם הס"מ מודה כו'. ועיין בס' אה"ש שכתב ולפענ"ד נראה מדעת הס"מ דלית ליה כלל הך סברא דהולא משם הקודם יכתוב דוקא בה"א. וכן נראה דעת רוב האחרונים ז"ל וא"כ לעולם יש לכתוב חוקא באל"ף: **ועיין** כאן באר יצחק בסוף ס"ק זה דאם ידוע דשם עריסה היה חוה בפת"ח והעולם קוראין אותה חוה בקמ"ץ יש לכתוב שניהם שאפי' כאמר כו' ועיין בס' אה"ש שכתב ואנכי כבר

כתבתי

שארקה : **חנה** . חענקה כינוי לחנה . וכן חינכה ודינו כמו שרה (ב) שארקה . ושם **חינכה** אם קורין החי"ת בחיר"ק או בציר"י כותבין יו"ד אחר החי"ת . ואם קורין החי"ת בסגו"ל יש לכתוב בעיי"ן . ואם קורין הכ"ף ברגש יש לכתוב קו"ף אחר הנו"ן . ואם דוחקין הכ"ף או הקו"ף בחיר"ק או בציר"י יש לכתוב יו"ד בסוף וכן הדין בחענקה , חנה , חנולה או חנכין דינו כמו שרה שארקה והיינו שקורין אותה בפניה חנולה כמ"ש כמו פעמים וכותבים חנולה בה"א לבסוף כיון שבא משם חנה . וכן שארקה שבא משם שרה יש לכתוב ה"א בסוף אע"ג דמהרש"ל וט"ז כתבו שארקא באל"ף י"ל שלא בדקדוק כתבו דכוונתם שם להורות איך לכתוב אם שם שרה או שארקה ולא באו להורות אם כותבים ה"א או אל"ף (ג) ואין צריך לכתוב **חנה חאנוש** :

חוואלש

מעגלי תשובה

כתבתי כי מדעת המהרי"ט מוכח דס"ל דכל שאין השינוי בגוף האותיו' רק בניקוד א"צ לכתוב רק עיקר השם לבד . **ויש** לראו' בכה"ג דשם העריסה חוה בפת"ח ובפי העולם נקראת חאוה בקמ"ץ איך לקרוא את הגט את בפת"ח כמו חוה דעלמא או בקמ"ץ כמו שנקראת בפי העולם . ועיין בס' אה"ש שכתב דקורין את הגט כמו בעיקר השם ע"ש הוכחתו : ב) ובה"א בסוף . ועיין בס' ש"ע א"ז שכתב כיון דשם חנא אינו בש"ס יותר מיסתבר לומר דמה שנקראת חנא הוא שם בפ"ע ולא מגזירת חנה וכמו דאנו חוששין באלחנן חנן ובכל קיצורי השמו' דהוי שם בפ"ע ע"כ ודאי יש לכתוב עפי חנא באל"ף : ועיין בס' אה"ש שסובר כהט"ג לכתוב חנה בה"א אם שם העריסה הוא חנה רק בזה פליג שסובר דצריך לכתיב המכי חנה לא דמתי' ע"ש טעמו : ג) חנה חאנוש . וקשה לכאורה לדעת הב"ש מ"ש חנה הגולה דצריך לכתוב לדעתו ומדוע לא הוצרך לכתוב חנה חאנוש עיין ב"ש . ומצאתי בס' אה"ש שכתב וז"ל נחלק כי בחנולה הלמ"ד הוא הברה בפ"ע ומפיקין שנוטו' החול"ם והמלאפו"ם שלאחר הרי"ש ושלאחר הנו"ן ולכן נחשב אין נקודו' שוות . אבל חנוש השי"ן נחה והנו"ן רהוטה אליה ומתוך כך אין מרגישין כ"כ תנועת הוא"ו ונחשב נקודו' שוות : **ועיין** כאן באר יצחק ס"ק זה לענין שם חינא דיש לכתוב חנה דמתקריא חינה ועיין בס' אה"ש דיש לכתוב המכונה לא דמתקריא ועיין בקוה"ש לבעל פ"ת בענין שם חיינקה המצוי במדינתינו בהרגש יו"ד אחר החי"ת ובציר"י ונחלקו בו רבני הדור קצתם אמרו לכתוב חייענקה בעיי"ן אחר היו"ד כי אם כתוב בב' יודי"ן יהיה נקרא חיינקה וקצתם אמרו דלא חיישינן להכי ועלה בהסכמה לכתוב בב' יודי"ן וכמדומה שהב' הגט שנכתב בעיי"ן אף שכבר נתן . ועיין בס' ש"ע שכתב מה שפסלו את הגט שנכתב בעיי"ן לא נראה משום דבין ציר"י לסגו"ל הוי שינוי מיעוט ולא נחשב שינוי לפסול אפי' אם כבר נתן נהי דלכתחלה וכו'. גם מה שהסכימו לכתוב חיינקה בה"א אינו ברור משום

כיון

באר יצחק

בו אם א"י שם העריסה ולכתוב חאוה בב' ואויי"ן ומכש"כ כשידוע ששם העריסה היה חאוה בקמץ . ואם כתב בחד וא"ו חאוה ג"כ כשר . ואם ידוע שם עריסה היה חוה בפת"ח והעולם קוראים אותה חאוה בקמץ יש לכתוב שניהם חוה המכ' חאוה . שאפי' נאמר שאין צריכין לזה שאינו רק געגוע והוא דומה לעיקר השם מ"מ כיון דהנקודה משתנה ס"ל להב"ש לכתוב שניה' : (ב) שארקה . עט"ג שצ"ל בב"ש כמו שרה שערקא וכן לקמן בב"ש ג"כ צ"ל כמו שרה שערקא ואשה ששמה חנה אז אם א"י שעיקר שמה חנה יש לכתוב חנא לבד . ואם ידוע ששמה מעריסה חנא יש לכתוב חנא ובאל"ף לבסוף . ואם מעריסה היה שמה חנה ואח"כ נקראת חניא בפ"כ יש לכתוב חנא דמתקריא חניא וכן להיפך . ואשה ששמה חנה ונקראת חנה נראה לכתוב חנה דמתקריא חנה ב) ובה"א בסוף . ואם א"י שם העריסה ושמה בפ"כ חנא או חניא יש לכתוב כמו שנקראת . ואם כתב חנא במקום חניא או איפכא פסול . ואשה ששמה חוניא יש לכתוב בוא"ו אחר החי"ת ולא ביו"ד מאחר שאין מרגישין החי"ת בחיר"ק :

(ג) וא"צ לכתוב חנה חאנוש . עט"ג שמביא בשם ס"ש דא"צ לכתוב חנולא או חנושא או חנינאשום כמו דא"צ לכתוב ג) חנה חאנוש . דכולם שם חנה הם . ואשה שנקראת חינא אז אם א"י שם העריסה חנה יש לכתוב חינא לבד . ואם ידוע שם העריסה חנה ונקראת חינא אז אם אין במדינה שהוא מקום נתינה או מקום כתיבה רגילו' לקרו' חינא לעיקר השם . רק אם קורין כן הוא רק לגעגוע א"צ לכתוב חינא שידעו שקיצור שם הוא . משא"כ אם לפעמים נותנים שם חינא מעריסה ג"כ : שוב הו"ל כב' שמו' ויש לכתוב חנה דמתקריא חינא . ובמדינתינו שכיח שם **חינא** בחי"ת בציר"י ומסתמא יש לכתוב כן ובאלף לבסוף . ואם ידוע ששמה מעריסה חנה ונקראת חינא בציר"י יש לכתוב חנה דמתקריא חינה ובה"א לבסוף ואם כתב באלף בסוף ג"כ כשר :

חוואלש

(ד) חוואלש חומה (ה) חובה ה״א בסוף :

חיה

באר יצחק

ד) חוואלש. עט״ג בשם מהר״ש ומהרא״ש לכתוב חוואלש בחי״ת ולא בכ״ף ד) ועיי״ש הטעם. במדינתינו יש שנקראים חוואניא יש לכתוב כן. ואף אם היה שמה מטר״ש חוואלש אין לדון זה בקילור השם כו׳ ויש לכתוב כל שם כפי שנקראת בו עתה ה) ומ״מ אם רוצה כותב שניהם :

ה) חובה כו׳ עט״ג דאע״ג דשמו׳ אלו לא נמצאו בלשה״ק מ״מ כיון שעיקרו׳ אלו נמצאים בלשה״ק וירדפם עד חובה ו) כותבים אותם בה״א :

חיה

מעגלי תשובה

כיון דלא ידעו שם הערישה אם נלקח השם מחלה או מחיה א״כ דלמא הוא שם לעז בפ״ע ועדיף טפי לכתוב באל״ף. ועיין בשו״ת שואל ומשיב ח״ג סי׳ קכ״ט באשה ששמה חיענה דהיינו שנקראת החי״ת בשו״א והיו״ד בסגו״ל וכתב בגט ב׳ יודי״ן כשר ואפשר דאף לכתחלה יש לכתוב כן. שוב מצאתי בס׳ אה״ש שכתב שלא נכתוב חיענה רק ביו״ד אחת. ועיין גם יש לכתוב בה״א בסוף כי נגזר משם חיה או חנה. וכ״ז אם נקראת היו״ד בסגו״ל אבל אם נקראת היו״ד בחיר״ק או בציר״י ודאי דצריכין לכתוב בשני יודי״ן ובלא עיי״ן. ועיין בשו״ת דברי נחמיה סי׳ למ״ד שהאריך בזה רק שחסר סיום התשובה. אמנם לכתחלה בודאי אין לזוז מדברי מהר״ש בספרו ובביאורו שהמנהג פשוט שאין כותבין ב׳ יודי״ן רק שאם יו״ד ראשונה נרגשת במבטא ונקודה חיר״ק או ציר״י אז באם היו״ד השניה לנקודת חיר״ק או ציר״י או שנרגשת במבטא והברתה נוטה לפת״ח ובט״ג קורא אותו פת״ח חטף. ק״כ. ועיין בדיני השמו׳ שנדפס בסוף הרמב״ם ח״ג בשם הרב מהר״ש ספירא ז״ל שכתב שם חנליה בה״א לבסוף כי יוצא משם חנה והיו״ד שאחר הלמ״ד כפי המבטא במדינתינו שנרגש יו״ד במבטא עכ״ל ועיין בשו״ת בית אפרים סי׳ ל״ד וסי׳ נ״ו שדעתו לכתוב חנליא באל״ף בסוף וכן הוא בס׳ אה״ש סי׳ קכ״א שכתב חנליא יש לכתוב באל״ף ואם כתבו בה״א אם עדיין לא ניתן הגט ראוי לכתוב גט אחר ולכתבו באל״ף ואם ניתן כבר כשר. שוב מצאתי בשו״ג ב״ש סי׳ ק״א שדעתו לכתוב חנליה בה״א ולא באל״ף וכתב דמה שכתב בשו׳ בית אפרים לכתוב באל״ף בסוף משום כיון שנהגו שלא לכתוב ה״א סמוך ליו״ד משום אותיו׳ השם אם יכתוב כאן ה״א בסוף יסברו שהשי״ן יש לו הברה בפ״ע ע״י איזה נקודה קמ״ץ או פת״ח וטעמו חלש מאוד דלמה ניחוש לזה כיון שאפשר לקרותו כהלכתו. ובפרט שבספר ט״ג הזכיר בו דאפי׳ בשם שארליא דמפסיק אל״ף בין ש״ין לרי״ש ונעשה כמו שם אול אעפ״כ כיון דנגזר משם שרה דעתו לכתוב בה״א ובפרט בשם חנליה וכו׳ וכן הוא דעת הד״ח. וצריך לכתוב חנליה חי״ת נו״ן תכופין ואם כתב ב׳ יודי״ן בין חי״ת לנו״ן פסול. שוב נדפס ספר חדש יד יהודה על שמותי׳ מהגאון דשא״ג ובסוף הספר מדבר מעניני גיטין וכתב שם בשאלה ה״א בסופו וז״ל ע״כ נראה דבשמו׳ אשר נמצא בסוף גם נקודו׳ יו״ד כגון חנליא וכדומה יש לכתוב לכתחלה באל״ף לבסוף כיון דמקפידים שלא לכתוב אות י״ה ביחד. ובאין יו״ד לבסוף כגון חנלה וכדומה יש לכתוב בה״א ואם כתב באל״ף ג״כ כשר. ועיין בס׳ אה״ש סי׳ ק״ו דשם חיילה צריך לסיו׳ בב׳ יודי״ן ובה״א לבסוף. ועיין בשו״ת שואל ומשיב סל״א באשה אשר שמה מעריסה וגם בכתובה ובמכתבים היה חנה נאה. ונקראת רק חנולה ובהגט לא נכתב רק שם חנה. לכתחלה יש לכתוב חנה נאה דמתקריא חנלה ואף שבכ״ש איתא חנולה בוא״ו אבל לפי הברת מדינתינו יש לכתוב חנלה בלא וא״ו : ד) ועיי״ש הטעם. ועיין בס׳ ש״ע א״ז שכתב ולדעתי בלאו הכי יש לכתוב כאן בחי״ת משום דנראה דנגזר מן שם חוה. ונראה דאם ידוע דשמה מעריסה יש לכתוב חוה המכו׳ חוואלש אף דהשתא שוה מ״מ יש שינוי מרובה מעיקר השם לכינוי. ועוד נראה דאם קורין כמו שמ״ך בסוף יש לכתוב חוואלש כמו שכתב הג״פ בסי׳ ק״ל בשם המה״ד ומ״מ גם בשי״ן כשר דיש לקרו׳ בשי״ן שמאל. ועיין בס׳ אה״ש סימן סמ״ך מבית כינוי חניה דנראה דנגזר משם חנה לכתוב בה״א ונראה דאם ידוע דשמה חנה הוי חניה קילור גמור וא״ל לכתוב. והנה יש נשים נקראו׳ חעווא החי״ת בסגו״ל ויש נקראו׳ בציר״י חיווא ומסופק לי אם נגזר מן חוה או מיוכבד ופשיטא לי דאם שמה מעריסה חוה דל״ל המכו׳ חעווא או המכו׳ חיווא. אך אם שמה מעריסה יוכבד יש להסתפק אם לכתוב כעבא או כיבא או בחי״ת ובוא״וי״ן שיהיה נקרא במרוצה יותר. אבל אם קורין לה כבד ודאי נראה דאם כותבין הכינוי נ״ל כעיקר השם בכ״ף וצ״ע עכ״ל. ה) ומ״מ אם רוצה כו׳ ועיין בס׳ אה״ש שכתב ולא אדע מה לנו לחוש מהיכן למיתת השם וגומר דכל אחד שם לעצמו. מאחר דידעינן שמשם הערישה היה חוואלש וקורין אותה חוואליא דהוי נקודו׳ שוות אמאי לא סגי בחוואלש לחוד : ו) כותבים אותם בה״א. ועיין שו״ת ר״ח כהן סימן פ״ח אשה ששמה נקראת חאווה וספק אם יצא משם חוה או חובה והעלה לכתוב לכתחלה

(ו) **חיה** (ז) **חבו** . (ח) **חנוכה** שם האשה . ואם כתב חאנוכה אל"ף אחר החי"ת כשר . ולא דמי לשם שבתי דאם כתב שבתאי באל"ף יש חשש אפילו בדיעבד דיאמרו אין זה המגרש דשאני התם דיש נקראים שבתי ויש שבתאי הוי כשינוי השם משא"כ בשם חנוכה דאין כאן שינוי השם כ"א תוספות אל"ף ס"ש . והוא מכשיר אפי' אם ידוע התימתה דהיא בלא אל"ף וכבר כתבתי דהיכא שידוע החתימה אין להקל כמו שרא באל"ף . חסידה . חט . ס"ש :

[**אות ט**] **טרנו** , טרנונא , טרינונא , טאנניא , טאונס . (א) **טריינא** ויש קורין טרינא ותליא כמבטא . (ב) **טוקלין** כינוי לרחל ולא כנ"ש ויש נקראים טאקלין או טוקלינו או טאקל או טוקל ותליא במבטא . וכתב בתשו' מהר"ם מינץ אם נשכח שם העריסה רחל כותבין ב' גיטין בראשון טוקל ובשני רחל הסכ' טוקל . ובסי' קכ"ט כתבתי היכא דנשכח שם העריסה אין לכתוב כלל אותו שם : (ג) **טשערנא** אם קורין בסגו"ל . ואם קורין בפת"ח כותבין באל"ף טשארנא . **טיסלבא** אם קורין הלמ"ד בשו"א נע והבי"ת

מעגלי תשובה

לכתחלה חלוה : ז) ויש לכתוב ביו"ד כו' . ועיין בסו"ס ר"ח כהן סי' פ"ג שהכשיר את הולד מהאשה אשר נקראת חיה וכתבו בגט חייא כיון שבמבטא אין ניכר הפרש בין שם חיה ביו"ד אחת לחייא בשני יודי"ן. ועיין בס' אה"ש שהשיג על כל דבריו ותמלים דבריו הוא כי חייא אי אפשר לקרו' בפשיטו' רק החי"ת בחיר"ק והיו"ד השני' בקמ"ץ והרי זה שינוי שם גמור . ועיין בסו"ס מים חיים סס"ב באשה אשר שמה מעריסה חיה לביה ונקראת בשם כל בשם חיה לבד . אך דודה הקפיד לקרותה בבי' השמו' ביחד וכעס על אמה על שהשמיטו שם לביה וכן נכתב בתנאים ובכתובה. וסידר לכתוב בגט חיה דמתי' חיה לביה וקשה להשיג עוד גם כי יש לסמוך להתירה ולסמוך על הט"ג בלוקי"ם אות ט"ו באשה אשר נקראת מעריסה בשם שאשו טובה פיי"ש . ועיין בס' חא"ם בהשמטו' ס"ג באשה אשר אמרה ששמה חיה ושם אביה וואלף וכך נכתב בגט ונשאת . ונאה להמגרש מבעלה השני ואמרה ששם אביה הירש והמורה לא שם על לבו מקודם שם אביה . ואח"כ נשאה הבעל האחר לחזרה ובאה להמגרש ממנו פעם אחרת ואז הזכיר המורה שהחליפה השמו' . וכתב הגט בלא שם אביה. והבעל הראשון מת בלא בנים ואם תצטרך חליצה יש לו אח רע מעללים . האשה מותרת לכינסא משום דכדאי עבודת הגרשוני לסמוך עליו בשכבר נשאת לאחר עיי"ש. ועיין בסו"ת ב"ם סימן ק"א באמלע ע"ד האשה המגורשת שהי' שמה מעריסה חיה ואח"כ הסמירו שם זה מקטנותה והיתה נקראת בפ"כ באבא. והמסדר כתב בגט רק שם חיה והשמיט שם באבא ואח"כ נשאת האשה והיה רעש גדול והפריסה מבעלה השני ונשאל מה דינה . והאריך להתירה שמשב מחת בעלה עיי"ש טעמו . ועיין בס' כרם שלמה שכתב חיי שרה. יש לספק אם לכתוב חיי שרה כמו שכתוב בתורה או חיה שרה וכו' . ועיין תשו' אבני לדק סי' ק"ט שכתב דאינו מבין דברי כרם שלמה דחיי שרה הכוונה על חיים שעבר וזה לא שייך בשעת נתינת השם ע"כ הדבר פשוט לכתוב חיה שרה . וכן מצאתי בס' אה"ם ומסיק דאפי' אם היא חותמת חיי שרה לא משגיחינן בה . ח) אבל בנקראת כו' . ועיין בס' אה"ם שכתב שאם תבוא לפנינו אשה בשם זה יש לחקור אולי עיקר שמה חוה :

באר יצחק

(ו) חיה. הוא ע"ש בשם חיה ז) ויש לכתוב ביו"ד ובה"א :

(ז) חבו. היינו דוקא דנקראת בחולם ח) אבל בנקראת אחוה וכתב בגט חבו פסול :

(ח) חנוכה כו' . ואם כתב חאנוכה באלף כשר ואף בחותמת עלמה בלא אלף ע"ג :

אות ט (א) טריינא ויש כי' טע"ג כשהברת הרי"ש בחיר"ק או בלי"ר אז בחד יו"ד אחר הרי"ש וכשהברת הרי"ש בפת"ח ובהרגש יודי"ן כותבין טריינא . ובמדינתינו קורין הרי"ש בפת"ח ובלא הרגשת יודי"ן ולכן אין לכתוב שם זה ביו"ד כלל רק יש לכתוב טרנא. ואם כתב טראנא באלף לאחר הרי"ש להברת פת"ח כשר ואין לחוש שמא יקרא הקורא בקמץ כיון דלא שכיח במדינתי' אלו טראנא שיהיה הרי"ש בקמן :

(ב) טוקלין כינוי כו' . הכל תליא במבטא. ובמדינו' אלו שמבטא הטי"ת בקמן יש לכתוב טאקלין באלף . ואם נקראת טוקלין אפי' תימא שהיא כינוי לרחל בקביעו' וכן קראהו מעריסה רחל . אם עתה כבר נשתקע שם רחל נגמרי ואין ידוע רק שם טוקל אין לכתוב רק טוקל לבד :

(ג) טשערנא אם קורין כו' . עט"ג דשפיר דמי לסדר לכתחלה בלא אלף טשרנא אם נקראת בפת"ח כי להברת פת"ח א"ל אלף. מיהו אם רולה שלא לשנו' ממה שכתב

והבי"ת ברנש · טיסלובא אם קורין הלמ"ד בחולם או במלאפום : (ד) **טיסלווא** אם קורין הבי"ת רפה פ"ט :
(ה) **טויבעלין** , טייבל , טובלין", והכל תליא במבטא · (ו) **טויבא** · טישל · (ז) **טילא** ·
טרושל · טבורלא · טבערליין · (ח) **טאלצא** אם קורין הטי"ת בקמ"ץ. טלצא אם קורין הטי"ת בפת"ח ·
טאנא

באר יצחק

שכתב הב"ש לכתוב באלף הרשות בידו דיתיר אלף אינו פוסל להורו' על הפסי"ח :

(ד) טיסלוות כו' עט"ג שכתב דזה שכתב הב"ש טיסלוות בלא אל"ף אחר הלמ"ד היינו היכא שקורין הלמ"ד בשב"א דאז א"ל אלף אחריה. אבל כשקורין הלמ"ד בקמץ אז יש לכתוב טיסלאוות. ועיין בע"ג שכתב דאעפ"י שקורין אותה סלאוות אעפ"כ כותבין בגט טיסלאוות והט"ג חולק עליו · דאם אף שמעריסה קראהו טיסלאוות אין לכתוב רק סלאוות :

(ה) טויבעליין . עט"ג דאם מדגישין הברת יו"ד אחר הטי"ת יש לכתוב ביו"ד. ואם אין מדגישין הברת יו"ד אחר הטי"ת אין לכתוב ביו"ד רק בוא"ו לבד . והיינו היכא שהב"ש נקראת בחול"ם הטי"ת. ושם טאבל השכית במדינותינו שהטי"ת בפת"ח. אע"ג דבהרבה שמו' אין כותבים אל"ף להורו' פת"ח. אך בשם טאבל יותר נכון ב) לכתוב באל"ף אחר הטי"ת. ומכש"כ אם רגילה לחתום באל"ף ואם ידוע שמעריסה קראוה טאבא ואח"כ קורין אותה טאבל יש לכתוב טאבא דמתקריא טאבל :

(ו) טויבא · עט"ג דלכתחלה יש לכתוב ג) באלף לאחר הטי"ת טאבא ואם כתבו בוא"ו טובא כשר בדיעבד ואם רגילה לחתום בוא"ו טובא יש לכתוב כן :

(ז) טילא · הנה שם טילא ד) נראה דדשו שהיא שם לעז ועי"כ לא הי' להם שום ספק שמא יוצא ממלה לשוה"ק על מלה בנויה. ש"פ א"ן :

(ח) טאלצא כו' ובמדינתינו קורין בקמץ ה) ויש לכתוב באלף לאחר הטית : טאבא

מעגלי תשובה

אות ט א) אין לכתוב רק סלאוות. ועיין בס' ט"ע א"ז שכתב דאצלינו שבית שם סלאוות הלמ"ד בקמ"ץ ויש לכתוב כן. ואם ידוע שמעריסה שמה טיסלאוות והכל קורין לה סלאוות יש לכתוב טיסלאוות דמתקריא סלאוות. ועיין בתשו' שואל הנכו' גיטין ס"ב דמ"ש הב"ש דיש לכתוב טיסלאוות היינו כששם העריסה היה טיסלאוות ואח"ז קורין אותה סלאוות. אבל כששם העריסה היה סלאוות והכל קורין אותה כך אז אם כתבו טיסלאוות אין להקל אף במקום עיגון . ויש מקומו' שקורין לאוות בלד"י ויש לכתוב כהברתם. עש"ג : ב) לכתוב באל"ף . ובס' ד"ח משיג על הט"ג ודעתו לכתוב טבל בלא אל"ף דאם יכתוב אל"ף אמי לקרו' בקמ"ץ. אולם בס' א"ש מכריע דאם נקראת טאבל להוד או שכותבין דמתקריא טאבל אז יש לכתוב באל"ף. אבל אם כותבין טאבא דמתקריא טבל אז יש לכתוב טבל בלא אלף להבדילו מעיקר השם טאבא : ג) באלף לאחר הטי"ת . ועיין בספר א"ש שכתב וז"ל הנה במהר"ש ובס"ש ובכ"ש וכן בב"ש כולם כתבו בפשיטו' שם טויבא בוא"ו ויו"ד ובכלל י' ס"ק ג' כתבתי כי כן הוא מנהג כל כותבי שטרו' ואגרות בגלילותינו שבכל מקום שבות"ן בלשון אשכנז אותיו' au כותבין וא"ו ויו"ד כמו אויך, הויז, טרויב, וכדומה. והש"ג ס"ק ו' כ' דלפי הברת מדינתינו אין לכי יו"ד אחר הוא"ו ושוב כ' בשתמא לכתוב טאבא באלף לאחר הטי"ת ונפלאתי בזה . ופתה מצאתי בפ"ת בקוה"ם שכתב וז"ל ובשם הרב הגאון החסיד מהרא"ל זל"ל מבריסק שמעתי שלוה לכ' טאובא באלף וא"ו כאשר כן הוא הברת מדינה זו שקורין שם זה כך כאלו הספ' בקמץ והאלף במלאפו"ם · ובתשו' מהרי"ם הים י"ז ראיתי שכי' שדעתו מסכמת כדעת הט"ג לכ' טאבא באלף לאחר הט' וכן עשה הלכה למעשה כמו שם גאלדא. ואחר הפלפול בענין זה כ' בעל קוה"ם ומ"מ שמעתי וראיתי בכמה קהלו' קדושו' נוהגין גם עתה לכתוב לכתחלה טויבא כנזכר בב"ש וכן העתיק בס' גט מקושר וכו' ושוב כי וז"ל כעת יצא לאור תשו' מים חיים מגאתי בסי' ס"ג אות י"ח פסק ג"כ הכי לכתוב שם טויבא כך בוא"ו יו"ד. ושם באות ל"א כ' שהספ"ד לפניו רב אחד זקן ומומחה שהגאון בעל ס"ג בעצמו חזר בו. והורה בע"פ שיותר טוב לכ' בלא אלף רק בוא"ו יו"ד · וגם הגאון ר' דוד לבי מקרעמינין כ' ג"כ בגט טויבא בוא"ו יו"ד · שוב ראיתי מ"ש בזה בספר שם הגדולים החדש מערכת ספרים מים חיים שאמר כך מהר ר' זלמן והורה לכתוב כמו בט"ג והבוחר יבחר ובלבד שיתיישן בגדולים · ועיין בס' את"ש סימן פ"ד הורה גם כן לכתוב כבעל הט"ג טאבא באלף וכן הוא התנהג בין מסדרי גיטין · ועיין בשו"ת אבני לדק סי' קי"ט בענין האשה אשר נקראת בפי כל בשם טאבא לבד · ואבי האשה אמר שמעריסה ניתן לה ב' שמו' חנה טאבא. אבל לא נקראת רק בשם טאבא לבד כשם אמו רק שאמר שבכתובה נכתב בב' השמו' רק שלא נודע היכן היא הכתובה. גם אמר שפעם אחת היתה חולה והזכירו בתפלה ב' השמו' והאריך שם וסוף דבריו שצריך לסדר עוד גט ולכ' טאבא דמתקריא חנה טאבא עיי"ש באריכו' : ד) טילא כו' עיין בתשו' מים חיים סי' ס"ג אות י"ט כתב שם טעלא אם קורין הט' בסגול יש לכתוב בעיין כמו שם טעליל : ה) ויש לכ' באלף לאחר הט' ·

טאנא (ט) כ"כ בד"מ ובס"מ ובט"ז · אבל מהרש"ל כתב דנקראת ע"ש פרי תאנה וכ"כ בס"ג ר"י ר"ן מלובלין וכתב אם היה שם לעז וכתב בלשון קודש כשר · כיון דעדיין יש לקרות כמו השם לעז · אבל אם הוא שם הקודש וכתב בשם הלעז פסול לכן יש לכתוב תאנה: **טעלציל** · טולצא. וכתב בנ"ש אפי' אם נקראת טולץ כותבין טולצא כיון שהוא מאותיות דגושים צריך אלף בסוף ואין נ"ל לשנות השם אשר נקראת בו. טעכטריילין :

(אות י) **יוכבד** המכונה יוכלא · יקושטא · יוטלא באלף (א) **יוטא** אם קורין היו"ד בחולם או במלאפו"ם · **יוטל** אם קורין היו"ד כהנ"ל. יוטליין אם קורין היו"ד כהנ"ל והלמ"ד נוטה לפת"ח יוטלין אם קורין היו"ד כהנ"ל והלמ"ד בחיר"ק · **יטא** כן יש לכתוב במדינות אלו שקורין היו"ד בחיר"ק ובאלף כ"כ האחרונים · ולא כט"ז שכתב בה"א ע"ש הקרא ביהושע כתוב בשמות המקומות את יטה ואת מגרשיה .

יטל

מעגלי תשובה

ועיין בנודע ביהודה מהדו"ת סי' קכ"ד בגט שנכתב טאנא באל"ף לאחר הצר"י ואחר כך נודע שהיא אומרת טאני ביו"ד אחר הצר"י יש לכתוב גט שני :

ו) תאנה יש לחוש · ובס' דברי חיים חולק על הס"ג ודעתו לכתוב תאנה גם בזה ועיין בס' אה"ע דהדין בזה עם הס"ג : **ומ"ש** כאן בבאר יצחק ס"ק ט' בסופו בשם הס"ג דאם קורין הטי"ת בשו"א וציר"י יש לכתוב תאנה עיין בזה בס' אה"ע דאפי' רק נקראת בציר"י גרידא ג"כ יש לכתוב תאנה פיים הטעם · ועיין בספר ס"ע א"ז שכתב ושמעתי בעירנו שמו' נשים טענית . ואם היו קורין בלא הרגשת יו"ד היה ספק לכתוב כמלה של נפ"ק. טנא. אך נראה דהוא שם לעז ויש לכ' בעיין :

אות י א) ואף שנקראת בחיר"ק כו'. ועיין בקוה"ש שכ' דכ"ז דיבר לבני מדינתו. אבל במדינו' אנו · ליטא · וזאמוט . הפרש גדול ביניהם ע"כ יש לכתוב יטא כדברי ס"מ והב"ש · ואני שמעתי קריאת שם זה איטא באל"ף בתחלתו · ודאי דיש לכתוב כן כמו איזל ,

באר יצחק

(ט) טאנא כ"כ בד"מ כו'. עס"ג דאם קורין הטי"ת בקמץ והנו"ן בחירק יש לכתוב טאני ואם כתב תאנה הוי שינוי השם . ואם קורין הנו"ן בקמץ יש לכתוב טאנא ואם כתב תאנה ו) יש לחוש · ואם קורין הטי"ת בשו"א וציר"י יש לכתוב תאנה :

אות י (א) יוטא אם קורין כו'. עס"ג שבמדינתינו אין הפרש בין חיר"ק למלאפו"ם ע"כ יש לכתוב בגט יוטא בוא"ו א) ואף שנקראת בחיר"ק יש לכתוב בוא"ו . ובדיעבד אם כתב יטא בלא וא"ו יש להכשיר כהס"מ והב"ש . וכן אם כ' יוטה בה"א יש להכשיר כדעת הט"ז וקיי"ל דאם כ' ה"א במקום אל"ף כשר. ואם חותמי' עצמה יוטה בה"א יש לכתוב כחתימתה ודוקא כשהיא רגילה לחתום באיגרת ובשטרו' · אבל אם אינה רגילה לחתום רק באקראי בעלמא אין זה מעלה ומוריד ; ומשם של יוטא תלמוד ג"כ לכל שאר השמו' הנלמדים ממנו :

יוכבד

איזק, איסק וכדומה , וכן ראיתי כמה גיטין הניתנין בק"ק הוראדנא שהיה כתוב בהם שם האשה איטא עכ"ל קוה"ש . ועיין בס' קב נקי שכ' עליו וז"ל ולדעתי לא יתכן שאדם יקרא אם כמו איטא שהוא לשון תימה ואבדון בגראמני"ת רבה כתב מנין שהנולד לשבעה חי א"ל מדידכון אנא ממטי לכון זיטא אשטא איטא אוכטא. פי' זוטא פירושו חיים · ואיטא פירושו מות. ואפשר שאין דורשין השמו' כמ"ש הב"ש בכללים ע"ש ס"ג ס"ק א' · ואפשר דשם נרגש השינוי במבטא · אבל בכאן הכל יודעים ששמה יוטא ואנשי וואלין קורין המלאפו"ם כמו בחיר"ק דליטא · ובליטא אם נקראת במלאפו"ם יש לכתוב יוטא ואם נקראת בחיר"ק יש לכתוב ייטא או יטא כן היה נראה לכאורה · אבל אם ידוע בבירור לפי המבטא שלא נרגש הברת יו"ד רק הברת אלף בודאי צריך לכתוב איטא שאין דורשין השמו' כפסק הב"ש וכן מצאתי בשו' הרב הגאון החסיד הקדוש מליבאוויטש ז"ל ע"ד האשה הנקראת בפי כל איטא וכך הוחזק שמה מעודה עד היום הזה . ולא נודע לה שם יוטא כלל מעריסה וגם אינה חותמ' א"ע · והמסדר כ' בגט יטא עפ"י מה שמ"כ בס"ג של הב"ש · הנה פשוט דנכתלה ודאי דצריך לכתוב בגט איטא כפי פשיטו' השפה ולשון המדברת שבמדינתינו שכפי הברת שם זה בפי כל כותבין על הברה כזו · אי . ולא י' כמו איתמר שבתורה ושם איסק שבגמרא. רק שאם ידוע שמה מעריסה יוטא צריך לכתוב יוטא דמתי איטא או איטקא ואין ראיה ממ"ש בכמה ס"ג ובב"ש **יטא** דכל אחד כפי לשון מדינתו כו' והולכין אחר לשון ב"א במדינה שנותנים בו הגט וכמ"ש הרמ"א סוף סי' קכ"ט וכ"ה בס"ג בכמה מקומו' ואף שמסתמא נלמד שם זה מגם יוטא מכל מקום אם כותבין השינוי צריך לכתוב כמו שנקרא היינו איטא כמו שכותבין ישראל המכ' איסרל

ואין

יטל כן יש לכתוב במדינות אלו שקורין היו"ד בחיר"ק · (ב) **יוכבד** המכונה יוטלין · (ג) **יודית** · (ד) **יוכא** כינוי ליוכבד, יוכלא, יעכלין, יוכלין ודינו כמו שכתבתי באות ב׳ · ילתא באלף : (ה) **ינטא** אם קורין היו"ד בפת"ח · **יענטא** כן יש לכתוב במדינות אלו שקורין היו"ד בסגול. יענטלי :

באר יצחק

(ב) יוכבד המכי׳ יוטלין. עפ"נ שהקשה דהלא פשיטא דיש לכתוב ג"כ המכי׳ יוטלין דהוא הברה אחרת לגמרי משם יוכבד ב) ולית ליה דמיון כלל :

(ג) יודית. עפ"נ שהוא שם לעצמו ואינו כינוי לשם יוכבד. ושם יודית צריך לכתוב בלא ה"א אחר היו"ד · ואף שהחזנים רגילים בשעת קריאת השם לומר יהודית אין מזה ראי׳ שדרכם להרא׳ שהם מן המדקדקים ג) אבל הרוב בזמנינו שהאב קורא מעריסה בשם יודית אחר אחת מהאמהו׳ שלו · ולענין היו"ד אחר הדל"ת אעפ"י שאין מדגישין החיר"ק מ"מ שפיר דמי לכתוב ביו"ד ואם כ׳ בלא י׳ אחר הדל"ת נראה להכשיר :

ד) יוכא כו׳. הפ"נ כתב דיוכא ויוכבד הוי אין הנקודות שוים · מש"ה אף דשם עריסה הי׳ יוכבד אם נשתקע ד) ואין קורין אותה רק בשם יוכא אין לכתוב יוכבד רק השם שקורין עתה דהו"ל חניכה שהכל קורין בו :

(ה) **ינטא** אם קורין כו׳ עפ"נ שכ׳ דאם חותמי׳ ינטא בלא ע׳ נראה שאם אינם יודע׳ למה חותמי׳ כן יש לכתוב יענטא בעיי"ן דמסתמא היא טועה בחתימתה. ואם גם שמה מעריסה ינטא בפת"ח וכן חותמי׳ עצמה יש לכתוב ינטא דמתקריא יענטא · ואם אי׳ שמה מעריסה רק שהיא סוחרי׳ וחתימתה מפורסמת

מעגלי תשובה

ואין כותבין המכונה ישרל רק כמו שנקרא איסרל דאפילו בשם שערליין שנלקח ודאי משם שרה כ׳ מהרא"י בתשובה הובא בש"ס דאם שמה מעריסה כך וכתב בגט שרה הו"ל שינה שמה וכו׳ וה"נ בנ"ד אם כתב יטא וכ"ש יוטא שהסברה משונה בב׳ ענינים · א׳ בין הברת א׳ להברת י׳ והכי איטא האלף בחירק ויוטא היו"ד במלאפום ואם כתב יוטא או יטא חוששני לשינוי שמה כו׳ דמצינו הרבה גדולי תשובת אחרונים שהחמירו אפי׳ בשינוי קל יותר מזה וכו׳ אבל בנ"ד שהשינוי בתחלת התיבה זה גורם שינוי גדול וכו׳ והאריך בזה ומסיק ומכל זה נשמע בנ"ד שהשינוי בתחלת התיבה וגם נכתב רק שם א׳ יטא חוששני לה משינוי שמה דתלא מזה ומזה לכן צריך לכתוב תומ"י גט שני בשם איטא לבד וליתן לה. ועיין בשו"ת אבני צדק סי׳ קט"ז שנשאל באשה אשר מעריסה היה שמה יוטא פרידא וכן נכתב בכתובה אבל לא נקראת בשם פרידא רק יוטא לבד איך לכתוב בגט ומאריך שם ולסוף כתב אבל כאן מעולם לא קראוה בבי׳ השמו׳ אף שאמר הס"ן כן עפ"י ציווי האב בשעת העריסה ויקרא שמה בישראל לא קיימו כן ולא קראוה בבי׳ השמו׳ מעולם וא"כ נתבטל מעיקרו ועדיף מנשתקע. אמנם אם מזכירין בבי השמו׳ כשעושין מי שברך ומתפללין עבורה יש להזכירה לכ"ע ונכתוב יוטא דמתקריא יוטא פריידא : ב) ולית ליה דמיון כו׳ · ולמרן זה עיין בס׳ אה"ש דכוונת הרש"ל בזה בזה שכ׳ יוכבד המכ׳ יוטלין לומר דכיון דשם העריסה היה יוכבד ואחר שם משפחה לכן אע"פ שנשתקע כותבין אותו · ואם ידוע שהשם העריסה היה יוכבד ונקראת כטווד יש לכתוב יוכבד המכונה כטווד. ושם כטווד צריך לכתוב כך. ואם נקרא כטווטא כן יש לכתוב ובטי"ת כי באמצע תיבה מדגישין החילוק בין טי"ת לדל"ת יותר מבסוף תיבה עכ"ל : ג) אבל הרוב בזמנינו כו׳ · ועיין בספר ישועת יעקב סימן קכ"ט ס"ק כ׳ שכ׳ וז"ל זה כמה שנים אירע מעשה שאחד סידר גט וכ׳ שם יודית בלא ה"א וערערו עליו הרבה חכמים והצריכו גט אחר לאחר שנתגרשה · הנה אף שלכתחלה אלו בא מעשה לידי הייתי כותב יהודית בה"א אמנם אחר שכבר ניתן הגט חלילה להצריך גט אחר ולפגוע בכבוד המסדר · הנה מבואר מדבריו שלכתחלה יש לכתוב יהודית בה"א דלא כהס"ג · ועיין בס׳ אהלי שם שכ׳ הנה על הגאון בעל ישועות יעקב אין תלונה כי הוא לא ראה דברי הגאונים שכתבו דמעיקר הדין יש לכתוב יודית בלא ה"א. אבל בעל פ"ת שהביא דבריו ולא העיר בו כלל במחכ"ה לא יפה עשה בזה. וכן מצאתי בספר קב נקי שכ׳ דהדין עם הס"ג כי כתב מהרמר"י בביאורו וז"ל מאחר שבזמנינו לא נמצא מי שנקראת יהודית רק יודית אין לשנות ממה שנקראת בפי העולם וכו׳ · ועיין בס׳ אה"ש שכ׳ דאם הוא חותמי׳ יהודית בה"א צריך לכתוב יהודית דמתקריא יודית כמו אלחנן חנן · ובס׳ ד"ח שקיל וטרי אמאי לא כתבינן יודית בסמ"ך ועיין בס׳ אה"ש שכתב דאי איתרמי דכ׳ יודית בסמ"ך והוא משם עיגון יש להכשיר במקום דוחק גדול · ועיין בס׳ ש"ע א׳ שכ׳ וז"ל והנה שמעתי שמו׳ נשים יודסא או יודסי"א הדל"ת בפת"ח והסמ"ך לפעמים בהרגש יו"ד ולפעמים בלא הרגש י׳ · ונראה דאף אם נגזר ויוצא משם יודית מ"מ יש לכתוב בס"ך ולא בתיו דיש לקרותה כהרגש : ד) ואין קורין אותה רק בשם יוכא כו׳. אבל אם לא נשתקע שם יוכבד כותבין יוכבד המכ׳ יוכא · ועיין בספר ש"ע א"ז דכתלתו נשים

(ו) **יכט** כן יש לכתוב במדינות אלו : (ז) **יכנט** כן יש לכתוב במדינות שקורין בנו"ן אחר תכף ס"ם . והט"ז כתב בשם חמיו ב"ח דצריך לכתוב אלף אחר היו"ד כיון דיש פת"ח תחת היו"ד : (ח) **יראת** שם האשה נ"ש :

(אות כ) כימולא

וקורין הכף רפה · ובמקום שעושין נקודות בגט עושין נקודות על הכ"ף . כונדי . כרושיידי · כורשעא . כורי . כורשנא : (א) **כרשי** · כושי :

מעגלי תשובה

נשים ששמם יאכא בהברת קמץ ונכון לכ' יאכא . יו"ד ואל"ף וכ"ף ואלף וכן יש נשים שנקראות יכא : ה) ובשני יכנע. ועיין בשי' גט מקושר בסוף כללי השמו' שכ' דיותר נכון לכתוב יאכנא באלף במקום פת"ח כי יש לטעו' ולקרו' יכנא בחיר"ק כמו יעקב כו' ועיין ס"ע אי"ז שכ' דאינו מוכרח משום דבכל מקום שיש לקרות השם כראוי אין חשש ועיין קב נקי · ועיין בר"ח שדעתו לכתוב בגט שני יכנא דמתקריא יענטא · שוב מצאתי בשי' אה"ש שכתב וז"ל ואנכי כבר כתבתי כמה פעמים דאם הגט הראשון כשר בדיעבד לכ"ע תו לא צריכין לגט שני · ולפ"ז בגט הראשון שכתוב בו יענטא לחוד סגי. אמנם הט"ג לית ליה הך סברא . ועוד נלע"ד דגם אם רוצים לכתוב גט אחד נכתוב בו יכנא דמת' יענטא נמי א"ש ועיין בשמו' אנשים אות א' ס"ק י"ז עיי"ש עכ"ל : ו) או יכנא. ועיין בס"ס יבם דמצ"א כתב שמעתי באשה שהיתה נקראת יכ"ע ובא הגרים"ה הי' יכי"ל וכתבו בגט יכנע המכונה יכיל עיי"ש. ועיין בשי' ס"ע שכ' ונראה דמיירי שנקראת בחיר"ק אבל בנקראת הכ"ף בצירי יותר נראה דיוצא מלשה"ק ויש לכ' יאל . אך בשות' ביכור ליכנע מסתמא גם הוא בכ"ף . ואם נקראת בקמץ כותבין יאכל · ושם יכנא יש לכתוב לכתחלה בכ"ף אם לא שחותמ' בא'. ואם נקראת יאת בנרפה כותבין בתי"ו ולא בסמ"ך דהוא שם הכתוב בד"ה ד' : ז) יארא יש לכתוב כו' ועיין בספר ס"ע שכ' ונראה דנקראת היו"ד בקמץ ואף לאשמועינן דלא נכתב כמלת המקרא את האלהים אני ירא משום דהוא שם לעז וצריך לכתבו באלף . ובשי' אה"ש סי' ו' כ' לכתוב יארה בה"א בסוף משום דיוצא ממלת יאר עיין בשי' אה"ע שכ' ואנכי לא ידעתי שום פירוש לאיזה יארה בלשה"ק . אך אם נקראת האלף בקמץ יש לכתוב יראה כמו ארץ יראה :

אות כ א) הלכך יש לכתוב בכף. אמנם מהרמ"י בביאורו כ' באות ק' בשם קרשי על דברי הז"מ וגם בכאן שניתי את טעמו לכתוב קרשי בקוף במקום כ"ף מטעם שכתבתי גבי כרעפיר · וכ' עוד דמן השם יש לכתוב אלף בסוף ומה שכ' הזכרון משה ביו"ד היינו כשדוקקין החיר"ק :

אות

באר יצחק

אות

מפורסמת שחותמי' יענטא בלא ע' יש לכתוב שני גיטין באחר יענטא ה) ובשני יכנא · ואין לכתוב בגט אחד בשם יענטא דמתקריא יכנא משום דעל החתימה לבד אין לכתוב דמתק'. וגם אין לכתוב איפכא יכנא דמת' יענטא כי קרוב הדבר שהקריאה כפי הפועל עיקר. כיון דרוב עלמא במדינתנו נקראו' כן ואפשר שחותמי' בטעות ואין לעשו' לכתחלה הטפל עיקר אף ע"י כתיבת דמתקריא :

(ו) יכט כן יש כו' עט"ג שכתב ולדינא נלפ"ד שהכל רגילין לכתוב שם זה בחי"ת יחט או יחד דשפיר דמי לכתוב בח'. ומה שחששו במקומו' שקורין כמו ה"א אין זה רק במדינו' אשכנז · אבל במדינתינו שהכל קורין הברת ח' כמו ח' ולא כהברת ה"א כלל אין מקום לחוש. ומכ"ש כשהיא חותמ' בח' דיש לכתוב כן ולענין אם לכתוב יחד בדל"ת לבסוף או בט' בסוף נראה דבמכשת מלית מלתא שהברי' הד' הוא מדגיש יותר משא"כ הברת הט' הוא רפויה . ובמדומה שבמדינתינו אין מדגישין ההברה כ"כ ויש לכתוב בט' . ואם קורין בוא"ו יש לכתוב בוא"ו יחוט רק אם קורין בפת"ח יש לכתוב יחט. ולפעמים איתרמי שקצת קורין יחוט במלאפו"ם אבל אין נרגש כ"כ יש לכתוב יחט . לפי שנראה שהברי' השם הוא בפת"ח רק מפני מסירת התיבה נראה כאלו הוא במלאפו"ם לכן אין לכתוב ו' אחר החי' כלל :

(ז) יכנט · עט"ג שא"צ לכתוב' אלף במקום פת"ח. ויש נשים שנקראים יחנא ז) או יכנא :

(ח) יראת כו' עט"ג דמש"ה ע' הב"ש בתי"ו בסוף משום דאיכא למימר דנקראת ע"ש הכתוב אשה יראת ד' · ואם חותמי' יראה בסמ"ך יש לכתוב כמו שהיא חותמ' ולא אמרינן דלא משגחינן על חתימתה. ויש נשים שנקראות ז) יארא יש לכתוב באלף אחר היו"ד · ירושה שם אשה באלף לבסוף במלכים ב' סימן ט"ו ובדברי הימים נכתב בה"א לבסוף · יערל חסר יו"ד כשאין מדגישין החירק :

אות כ (א) כרשי · כושי · עיין ע"ג שכ' ולפענ"ד אפשר דכאן מיירי שקורין הכ"ף רפויה ולכן יש לכתוב בכ"ף והא דאין כותבין בחי' כבר מבואר לעיל מדברי הס"ד לפי שיש מקומו' שקורין החי"ת כמו ה"א א) הלכך יש לכתוב בכ"ף :

אות

ת ל) ליתרו. וא) ליוקן. (ב) לעאל אם נקראה כך אין דורשין השמות שעיקר שמה לאה כיון דאין סוכה ולא דמי לשרה שארקה. לידס״א. לונא אם נקראת כך. או אלונא אם כך ס״ש · (ג) לאנא אם קורין הלמ״ד בפת״ח · (ד) ליבקא באל״ף ואם כתב ליפקא בפ״א כשר ופסן כ״כ מהרש״ל. וכתב בלבוש דכותבין ליבקא שהוא לשון אהובה ולא לופקע שהוא לשון גזלן ונראה כשא״י אם שמה בב׳ או בפ״א אז אמרינן מסתמא שמה בב׳ שהוא לשון אהובה אבל אם ידוע שמה בפ״א שנין ואין דורשין השמות וכן הוא דעת הט״ז וכ״כ בס״ם ועיקר ולפ״ז אם ידוע שמה ושינה פסול · ואם א״י אע״ג דלכתחלה יש לכתוב בבי״ת לובקה מ״מ אם שינה כשר · והיינו מ״ש מהרש״ל אם כתב בפ״א כשר כשא״י שמה · והרמ״א מביא דברי הלבוש וכתב לפ״ז גם כשכתב ליבקא ביו״ד יש לכתוב בבית דוקא ולא כרש״ל

באר יצחק

ל (א) לייקו כו׳ עיין ט״ב גיטין דאלו השמו׳ א) הם שמות ספרדים:

לעאל אם כו׳ עט״ג דאפשר לפרש דברי הב״ש דאפי׳ היכא דידוע דשם עריסה היה לאה רק נספקא ואין קורין אותה רק לעאל יש לכתוב רק לבד · ומ״מ אם כתב לאה המכי׳ לעאל כשר. ואם יש קורין אותה לאה גם הב״ש מודה שיש לכתוב המכונה לעאל · ובמדינתינו שיש כמ״ס לאלה ושמן מעריסה לאה פשיטא כמוב רק לאה משום דלאלה הוא שם קטנות · שמה מעריסה לאלה יש לכתוב לאלה וכה״ג לבסוף תב לאה נ״כ כשר · ואם א״י שם העריסה ומקלת לאה ומקלת לאלה אם כ׳ לאה המכונה לאלה נ״כ כיון דגם שם קטנות אם כתבו אינו מזיק:

לאנא אם קורין כו׳. עט״ג שהקשה דהא דעת הב״ש בכל מקום שלא לכתוב אל״ף לפת״ח ותירץ אתי למטעי לקרו׳ הלמ״ד בקמץ כמו במקרא לא גא הלמ״ד בקמץ. ב) וע״כ לברר הקריאה יש לכתוב אלף לפת״ח:

ליבקא כו׳. עט״ג שבמדינתינו הכרת שם זה בפ״א ג) ויש לכתוב לופקא ואם דוחקין החיר״ק תחת הלמ״ד יש לכתוב ליפקא:

לוילא

מעגלי תשובה

אות ל א) הם שמו׳ ספרדים · ועיין בספר ס״ע א״ז שכ׳ דז״א דאינם שמו׳ ספרדים רק לייקו הוא כינוי לשם לאה גם אצלינו אלא דיש נקראו׳ לייקו בפת״ח חריף · ויש נקראו׳ הלמ״ד בציר״י גם בסוף אין קורין באלא״ס רק בכל שמו׳ הלעז וע״כ יש לכי לייקא ליקא בא׳ וכן לאיסקא הוא כינוי לשם לאה. ועיין בספר חא״ם בסי׳ ט״ז שכ׳ דאם ידוע שמעריסה שמה לאה ונקראת בפי כל ליקא ולפעמים בשם לאה יש לכתוב המכי׳ ליקה בה״א כיון דיולא מקודש וכן הוא דעת האחרוני שם גם בסי׳ ד״א כי דבשמו׳ כאלו כותבים כה״א לבסוף דידוע דלא נח משם לאה ועיין בתשו׳ מהרי״ט כתשו׳ סי׳ י״א ועיין בסו״ת שם אר׳ מהגאון מוהר״ב בסי׳ פ״א בדבר הגט אשר האשה שמה מעריסה לאה וכן אותמ׳ א״ע וגם אחים קורין אותה כן רק בפי כל נקראת ליקא ומע״כ כי בהגט ליקיא כי כן כ׳ לו הרב מעירה כי שמה ליקי׳ ברוסה על היו״ד השניה ועתה קם עליו מערער לפסול הגט מחמת ב׳ טעמים טעם א׳ כי צריך לכתוב ליקה בה״א מחמת שיולא מן שם הקודש לאה · טעם ב׳ כי היו״ד שכי׳ בס״ף ליקיא ונקראת בקמץ חטף הוי שינוי דהיו״ד נרגשת במבטא והיא נקראת ליקה בלא יו״ד ובגט נכתב עיקר שמה לאה והמכי׳ ליקה. והסי״ב הוא ז״ל להכשיר הגט · דהטעם הראשון מה שלא כתבו ליקה בה״א בסוף מחמת שיולא משם לאה אין לחוש כלל משום

כסוף סימן קכ״ט ובהאחרונים דכה״ג אם כ׳ ה״א במקום אלף או להיפך אין לחוש ובפרט דכאן דהשינוי בשם הכינוי · ובהשם השני במה שכתבו ליקיא ביו״ד אחר הקוף והיא נרגשת במבטא והאשה נקראת בלא ה בזה דעת הט״ג שפסול וכ״כ הנו״ב במהד״ת שיש קפידה אף בחסר ויתיר אות אחד כל שנרגש השינוי. לנדד בזה להכשיר כיון שנכתב שם המובהק והשינוי הוא רק בהכינוי שלה כו׳ אך כיון שהוא שלא עיגון טוב ליתן גט אחר עיי״ש בארוכה. ועיין בשו״ת בית שלמה סי׳ קט״ו באשה אשר נקראת ליקה כתב ידוע ששמה מעריסה לאה יותר דעתי לכתוב לאה המכי׳ ליקה כי מספקא לי קצת אם להשמיט הכינוי לגמרי את בשם האשה עלמה אע״פ שהנקודו׳ שוות מ״מ מבית הב״ש בה״א בשם הד״מ דצריך שיהיו ב׳ הכנו׳ דומין מובהק · ואם א״י שם העריסה יכתוב רק שם ליקה שנקראת בפ״כ ע״ש. מבואר מדבריו דצריך לכת״ב ליקה בסוף: ב) וע״כ לברר הקריאה כו׳ ועיין בס׳ אה״ש שכ׳ עוד יש לומר דשם לאנא נגזר מן שם לאה ולכן אלף: ג) ויש לכ׳ לופקא כו׳. ועיין בס׳ ס״ע א״ז שכ׳ אפי׳ היכא שנקראת בבי״ת או בפ״א רפה כמו לווקא. נכתוב בגט לובקא יש לחוש שמא יקרא בדגש אעפ״כ כיון דמדרך הכתיבה הוא שאין לכי ג׳ ואוי״ן שצוכ״ן זא״ן יוסף

ברש"ל הבין הוא דלדעת הלבוש פסול בדיעבד אפי' בשא"י שמה וחולק על מהרש"ל ואין מוכרח ויותר מ[...]
כמש"כ דלא פליגי . והס"ש כתב אם שינה י"ל דכשר משום דהפ"א והבי"ת מתחלפים · אע"ג דנשתנה פ[...]
ומשמעותו מצינו בקרא דמתחלפים אותיות כאלו. וכמו דמצינו במקרא דמתחלפים המ"ם והנו"ן כמו לקץ הימי[ן]
כמו הימים אע"ג דמשמעו בנו"ן מלשון יד ימינו משא"כ במ"ם וכיוצא בזה הרבה · מיהו י"ל דבגט שאני ד[...]
ידים מוכיחות · משא"כ משמעות הכתוב דאין פשוטו של מקרא נותן מקום לטעות ובשאר מקומות מכשיר[...]
אפי' בגט · מיהו למ"ש לעיל אין נ"מ מזה אלא כשא"י שמה כשר אפי' כשנשתנה המשמעות כמו לובקא ל[...]
ואפי' באותיות שאינם מתחלפים אבל בידוע שמה פסול כמו שרא באל"ף : (ה) **לויצא** · (ו) **לופצ[...]**
שם אשה והוא משפחה מיוחסת בישראל , וכן ליפשא או ליבשא · אבל ליבשיץ הוא משפחה אחרת על [...]
העיר שבאשכנז · בדמש"א : (ז) **ליבא** הלמ"ד בחיר"ק והיא שם האשה · (ח) **ליבושא** : ליב[...]
ליבל , ליבצא , ליווש"א · אם קורין הבי"ת רפה יש לכתוב כן , ליטוטא גם כאן כתב הנחלת שבעה דפו[...]
אלף לבסוף אפי' אם נקראת ליטום ואין נראה לי :

אות

מעגלי תשובה

יותר טוב לכתוב לובקא או לופקא ומהשתא שמא יקרא בדגש כו' אין חשש בזה כיון דהמסדר והעדים והמגרש והאנשים העומדים אצל הגט קורין שם המתגרשת ברפה כו' · ועיין ב"ש כאן בסוף ס"ק ד' שכתב אבל בידוע שמה פסול כמו שרא באל"ף ועיין בס' גט מקושר שכ' וז"ל ולענ"ד עיקר כהרש"ל דכיון שנקרא היטב ואין הפרש כ"כ במבטא בין פ"א לבי"ת כיון שמדגישין הבי"ת אינן נוכחין כלל לשינוי בין פ"א לבי"ת ולא הבינותי מ"ש הב"ש שאי' שמה הא ידוע קריאת העולם . ואולי לשיטתו אזיל דפליג בתמיהה וכבר כתבתי דלא פליג בזה ולכן כיון שאין שום שינוי והמרגל בזה אין יותר מזה יש להכשיר כמ"ש הרש"ל כיון שאין שינוי גמור במבטא. אבל שרא באל"ף יש לפסול · ועיין בשו"ת צ"צ החדש שהכ"ד נכתב שם האשה לובקא בב' והשתא"ים נכתב לופקא בפ"א ועל פי הרוב קורין בפ"א ונחקר ואינו יכול לעמוד על בוריה ויש קורא כך ויש קורא כך. והיא נקראת ע"ש זקנתה. והיא ג"כ אין לדרוש את שמה בבירור בבי"ת או בפ"א רק שעכ"פ על הרוב קוראים בפ"א יש להקל :

ד) ועיין הוא בט"ג כו' · וכן מצאתי בתשו' מים חיים סי' ס' וסי' ס"ג שכתב דהוא ט"ס מה שנרשם לכתוב לייל"א בב' יודי"ן אחר הלמ"ד להכרת לירי"י ואין לכתוב רק יו"ד אחת להכרת לירי"י רק כשקורין הלמ"ד ב[...] חריף כותבין בב' יודי"ן · וכבר הגיה כן הגאון בעל ט"ג בצלצו בלוח הטעות שבדפוס זלקוא וכן מבואר ב[...] בשם טרייגא . ועיין בספר אה"ע סי' כ"ו באשה אשר נקראת מעריסה לאה ואח"כ נקראת ליילא · אם נקראת מע[...] רק לאה א"ל לכתוב רק שם לאה ואם נתנו לה בעריסה שם ליילא ואח"כ קורין אותה לפעמים בשם לאה ולפ[...] בשם ליילא או שאי' שם העריסה יש לכתוב לאה דמתי' ליליה בחד י' אחר הל' וחד י' אחר הלרי"י ובה"א כש[...]

ה) לביאה באל"ף וה"א . ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' ל"ח באשה ששמה מעריסה לביאה . ושינתה לשם עכו"ם ו[...] בפ"כ וגם חותמי' עצמה לעני איך לכתוב בגט ומסיק שם דיש לכ' לביאה המכ' לעני דודאי צריך להזכיר שהרגילה עצמה בפ"כ · ואפשר אם נזכיר רק שם לעני כשר דלא גרע מחניכה אבל שם לביאה לבד פסול בספר אה"ע מ"ש בזה :

אות

באר יצחק

(ה) לוילא. עט"ג שכ' דמיירי דנקראת באולם וכהכ[...] יו"ד על מזקי' הי' נוי ואם נקראת בשת"א [...] ובהרגש' הכרת היודי"ן כותבין ליילא. ויש נקראים ה[...] בלירי"י ואחר הלרי"י כרגש הכרת יו"ד כותבין [...]

ד) וע"ש הוא בט"ג מש"כ לייליא בב' יודי"ן אחר ה[...] אם נקראי' בלירי"י וכמש"כ הט"ג עצמו בהש[...] ויש לייליל , או ליילא. או לוילא לפי הסברה :

(ו) לופציץ שם כו' עט"ג דליפציץ הפ"א רפה ול[...] שם העיר הבי"ת דגושה אך במדינתינו לא ש[...] ליפציץ שם לעיר וכשקורין בבי"ת רפה יש לכ' ליוו[...]

(ז) ליבא הלמ"ד בחיר"ק כו' · הנה לאשה קורין ה[...] בחיר"ק ולאיש קורין בלירי"י :

(ח) ליבושא ליבל ליבצא . זה מיירי בקורין בבי"ת ואנלינו קורין ליבליא בהרגש יו"ד . ואשה ש[...] לביה אף שחותמי' עצמה לביה בה"א יש לכ' לביא[...] בסוף · ולפי המבטא שלנו שם זה אינו בקמץ פתח רק בקמץ פתח האל"ף לבסוף וא"כ יש לכתוב ה) [...] באל"ף וה"א :

אות

ות מ) (א) **מולכיירא** · (ב) **מנרא** והוא שם הקודש · מדללא · מיקרי : (ג) **מנקא** ·
מלכונא · (ד) **מירא** אם נקראת כן אין דורשין השמות לומר דעיקר שמה הוא אמירה. מכלוף,
ודא , מושקרו · **מרגלית** ואין לכתוב המכונה מרגילתא כי הוא קיצור השם. מרדכי פרק השולח וכ"כ
האחרונים ועיין אות ב' · (ה) **מיכל** שם האשה. מיכליין כן יש לכתוב אם הלמ"ד נוטה לפת"ח. מיכלין
הלמ"ד נוטה לחיר"ק , מיכוש . ודינם כמו שרה שרולין חנה חנולה : (ו) **מיכלה** יו"ד אחר המ"ם וה"א
כ"כ בדמש"א ושם זה נגזר משם מיכל בת שאול והוא שם הקודש וה"א נוספת היא : (ז) **מיכל**
נה מיכא באלף · מינגום אם קורין הנ' בחולם או במלאפו"ם : מינגים אם קורין הגימ"ל בחיר"ק ·
ים · **מירוש** כינוי למרים ויש לכתוב כן אם קורין הרי"ש (ח) בחול"ם או במלאפו"ם · מירושא, מירל,
לין · מרוש אם קורין המ"ם בפת"ח והרי"ש בחולם · מירש אם קורין הריש בפת"ח. מירושקא וברוסיא מירוכנא
ל הני דינים כמו שרה שארקה כו' כמ"ש באות ב' · כתב בתשו' מהר"ם מלובלין סי' ל"ט אשה שהיה מקום
מולדתה

באר יצחק

ות מ (א) מולכיירא · הנה בש"ס כותבים זה אלו השמו' בה"א בסוף לפי שהם לקוחים מלשון ערבי שמשפטם בה"א · והב"ש מביא אותם באלף מהטעם הנ' בט"ז ע"ש .

ב) מנרא. ע"ש בב"ש מה שהעתיק מנרא באלף ונ"ל מנרה בה"א כיון שהוא שם הקודש :

ג) מנקא · ובמדינותינו הכינוי שם מינקא לנשים וקורין בחיר"ק :

ד) מירא אם כו' . עט"ז שהעתיק דברי הב"ש בשם מהרי"ט לענין שם מירא דעיקר השם בלשון ערבי אמירה רק כיון דנשתנה ונשכח זכרו והכל קורין מירה א) יש לכתוב כשם דהשתא :

ה) מיכל שם האשה . עט"ז שהניח בצ"ע על הב"ש במה שכ' ודינם כמו בשרה שרולין. והלא בשרה שרולין אין הנקודו' שוות משא"כ כאן הנקודו' שוות :

ו) מיכלה יו"ד כו' עט"ז שכ' ונראה דאף אם ידוע שם העריסה מיכל וקורין מיכלה יש לכתוב מיכל המכונה מיכלה ובמדינו' אלו שרחוקים הרבה מהמדינו' שקורין חי"ם כמו ה"א אין בזה מיחוש כ"כ אם כ' מיחלה ויכתן לכתחלה · ואפי' במדינו' שקורין המ"ם בסגול. נ"מ יש לכתוב יו"ד אחר המ"ם ב) כמו בשם הירש הערש. ובמדינו' שרגילין לקרות בהרגש יו"ד אחר הלמ"ד צריך לכ' מיכליא. ונראה דאם א"י שעיקר השם הוא מיכל או מחלה שאז אין לכתוב רק השם שנקראת בו בפ"כ. ואם נקראת המ"ם בסגו"ל שפיר דמי לכתוב מעכליא בעיי"ן והאלף בסוף : ואם ידוע שנגזר משם הקודש ג) יש לכ' בה"א לבסוף כמו שהכריע הב"ש גבי שם שאיה :

ז) מיכל המכ'. עט"ז שא"צ לכ' המכ' מיכא משום דהוא קיצו"ר אך כשא"כ הוא ע"ש ונ"ל המכונה מיכא כנו"ן :

ח) בחולם או כו' ואם ידוע שעיקר השם מירוש ונקראת מירושקא די לכתוב מירוש לבד כמו גבי נחמן נחמנקא . ובס"ג למהרא"ש כ' מריש המכ' משא וצריך לומר שידוע שעיקר שמה היה מריש ועדיין ש מקצת שקורין לה מריש אז צריך לכתוב שם מריש · אבל כשאי"כ אין לכ' שם מריש רק משא . ואם נרגשת יו"ד אחר השי"ן יש לכתוב משיא ; ועיין ט"ז בשנים דאם נקראת מירוש אין לכ' מריש המכ' מירוש אם לא שידוע שם העריסה היה מריש או שנקראת עפ"י האבו' · אבל אם א"י ששמה כך וגם א"א לידע שם אבותיה כותבין מירוש לבד. דאם יכתבו מריש גרע טפי דשמא לא היה שמה מריש . ומכש"כ דאם ידוע שם העריסה היה מירוש וכ' מריש נראה שאף בדיעבד יש לחוש :

מעגלי תשובה

אות מ א) יש לכתוב כשם כו' ועיין בס' ד"ה שכ' דאם ידוע ששמה מעריסה היתה אמירה ועכשיו קורין אותה מירא כותבין אמירה בה"א המכ' מירא באלף : ב) כמו בשם הירש ועיין בספר א"ה שכ' דבשמו' נשים שאין רגילין כ"כ לחתום ומכ"ש בשם שאינו מצוי כ"כ יש לכתוב כמו שמבטאין העולם שם זה לכן נלע"ד דאם קורין המ"ם בסגול יש לכתוב בעיי"ן : ג) יש לכ' בה"א לסוף . ועיין בס' מעין גנים ס"ס קכ"ט הביא את דברי הט"ז וחולק עליו ומסיק לכתוב מיכליא באלף לבסוף . ועיין בקוה"ש שכ' ולפענ"ד ג"כ דברי הט"ז הנ"ל צ"ע בזה במה שמביא סעד משם שאייה דזה סותר למ"ש הוא בעצמו באות ש' ס"ק ב' בענין שם שארליה ושם ראחליה דמחלק שם דדוקא בשארליה שבשם הקודש שלה היינו בשרה יש ג"כ ה"א בסוף התיבה אבל בשם ראחליה יש לכתוב באלף א"כ ה"ה כאן בשם מיכליא · ועיין בס' אה"ש שמאריך בזה וגם הוא חולק
על

דמסקרין

מולדתה במדינה אחת והיה שם העריסה שלה מירל · ואח"כ היתה במדינת אחרת והיתה נקראת מירוש והמסדר הגט הזה כתב פרים הסכונה מירוש · ופסק דצריכה גט אחר לכתוב מירוש (ט) דמתקריא מירל כיון דשניהם הם שמות לעז כותבים דמתקריא

מטא אם קורין המ"ם בפת"ח : (י) **מטל**. מייטין, מייטלין, (יא) **מיילא** בב' יודין ואלף · מיימלין, מידא : (יב) **מידלין**, מירלין ס"מ ·

מעגלי תשובה

על הט"ז בזה : ד) שהרי שם מירל כו' עט"ג בפנים והבאתיו כאן בבאר יצחק ס"ק ט' בקצרה שתמה על המהרי"ם שפסק לכתוב דמתקריא מירל - ע"ש שיש לה במקום מולדתה דכיון דאינו ידוע כאן משם מירל הוי נשתקע · ועיין בס' ש"ע הכ' עליו ובמחכ"ת אין דבריו נוח להבין דמאי ענין נשתקע לזה דהרי כשתבוא האשה למקום מולדתה יקראו אותה בשמה מירל ועיי"ש עוד. ומ"מ נראה אם הוא זמן רב מעת שעזבה ארץ מולדתה דאפשר כשתבוא לביתה לא יזכרו עוד את שמה מירל ודאי אין לכתוב רק מירוש לבד ולא מירל כנלע"ד :

ה) כותבין מטיל. ועיין שו"ת בית שלמה סי' ק"ל כדבר הזה שבאת להתגרש ושמה בפ"כ מטל רק שהוזכ' מאטיל. וכ' וז"ל ובענין כתיבת שם האשה. הנה שם מטל מבואר בב"ש שיש לכתוב מטל בלא א' אחר המ"ם ובלא יו"ד אחר הטי"ת . אמנם כיון שהאשה חותמ' א"ע מאטיל באלף אחר המ"ם וביו"ד אחר הטי"ת הנה היו"ד שאחר הטי"ת בודאי צריך לכתוב בגט · וגם בנידן האל"ף שאחר המ"ם נראה לכתבו כחתימתה דמבואר באחרונים דאם הוסיף אלף לנקודת פת"ח אין קפידא הגם שיש לטעו' ולקרותה בקמץ כמו שם איש · רק כיון דבשמו' נשים אין שום אשה נקראת בקמץ לית לן בה · ועיין בתשו' ר' חיים כהן מכשיר באשה ששמה מליא בפת"ח וכ' אל"ף אחר המ"ם דכשר בדיעבד אף שנמצא איש ששמו מאליא בקמץ. וע"כ דזה אינו מזיק ויש לכתוב כחתימתה : ו) ויש לכ' מליא · ועיין בס' ישועות יעקב שהזכיר ג"כ את השם מליא וכ' די"ש ספק אולי נגזר משם מלכה ואם כן יש לכתוב מליה בה"א וכו' ועיין בס' פ"ע הכ' עליו ולפי מה שנראה מהפוסקים אין זכר לשם מליא דהוא יוצא משם מלכה רק דהוא שם בפ"ע · וגם אולי היא נגזר ממלת הכתוב מליא כל ארעא וכו' אך בדיעבד גם בה"א כשר · ועיין בשו"ת ב"ש סי' קכ"ע בדבר האשה ששם העריסה שלה הוא מליא רחל ועתה שם רחל נשתקע והכל קורין אותה רק מליא ובכתובה נכתב מליא רחל אין לכ' רק מליא לבד . אמנם באופן שאין שום אחד שיקרא לה

במקום

באר יצחק

מינדיל

(ט) דמתקריא מירל כיון כו' · עט"ג שתמה על מקנה זו לכ' דמתקריא מירל ד) דהרי שם מירל אי' כלל ומיום בואה לכאן לא נקראת בשם מירל כלל א"כ איכא לעז שהרואה יאמר שאחרת היא . ע"כ העלה שלכתחלה נראה שאין לכ' רק מירוש לבד דכשר לכ"ע אבל אם כ' בגט שם מירל ג"כ. וידוע שגם לבני מקום מולדתה ידוע השם מירל וכשתבוא לשם עדיין יקראוהו בשם זה נראה דכשר בדיעבד ואם האשה בדעתה עוד לשוב אל ארץ מולדתה ודאי די"ש לכ' דמתקריא מירל :

(י) מטל כו' היינו כשקורין המ"ם בפת"ח ואם דוחקין החיר"ק ה) כותבין מטיל · ואם נקרא המ"ם בפת"ח ובהרגשת יודי"ן כותבין מייטין, מייטלין, מייטי. ושנקרא' המ"ם בציר"י יש לכ' מיטא וכן מיטל הכל לפי לשון המדינה . ואם נקראת המ"ם בפת"ח ונרגש הברת יו"ד אחר הטי' יש לכ' מטיא אף שידוע שנקראת ע"ש אחת מהאמהו' שהיתה נקראת מטל ופ"י גמגום נקראת מטיא מ"מ אם עכשיו אין מי שקורא אותה מטל רק מטיא יש לכ' כן ומכ"ש אם מתגרשת בעיר אחרת שמתחלת בואה לשם כך שמה . ואם מקצתן קורין לה מטיא ומקצתן קורין לה מטל יש לחקור אחר עיקר שמה מעריסה או לבדוק בקרובותיה שאם עיקר שמה מטל יש לכתוב מטל דמתקריא מטיא וכן להיפך :

(יא) מיילא בב' יודין כו' עט"ג שכתב ובמדינותינו הרבה נקראים מליא דהיינו המ"ם בפת"ח בלא הרגש יודי"ן רק יו"ד נרגשת אחר הלמ"ד ו) ויש לכתוב מליא ובס"מ כ' שם אשה ממוש · ובט"ג למהר"ש כ' מעמיל ואפשר שהיו דוחקים החיר"ק :

(יב) מידלין · היינו כשנקראת המ"ם בציר"י או בחיר"ק. ויש נשים שנקראים ממליא בב' ממי"ן והמ"ם ראשונה בפת"ח ונרגש הברת יו"ד אחר הלמ"ד ויש נקראו' מנליא במ"ם ונו"ן והמ"ם בפת"ח . ויש נקראו' מינליא ול"ע אם יש לכתוב יו"ד ואפשר דשפיר יש לכ' י' אפי' אין דוחקין המ"ם בחיר"ק . ואם רגילה לחתום יש לילך בתר חתימתה · ויש מינלא ביו"ד אחר המ"ם אבל לא אחר הלמ"ד ובתיבת מליא מלאה . ויש קורין מינטשא ואם נרגש הברת יו"ד אחר השי"ן יש לכ' מינטשיא · אך על הרוב כשקורין בס' שי"ן אין מרגישין הבר' יו"ד ויש לכתוב בלא י' · אך בכתיבת האל"ף בסוף נראה גם כן דתליא במבטא . דאם הטי"ת שי"ן נקראו' בקמ"ץ ודאי די"ש לכ' באל"ף · רק אם נשמע

בהברת

(יג) מינדיל. מינדל. מינדלין והכל תליא במבטא. אשה ששמה מרים וקורין אותה מעזי ופירושו בלשון רוסיא קטנה א"צ לכתוב מעזי כמ"ש דא"צ לכתוב קליין יעקב. אבל אם לא נקראת רק מעזי צריך לכתוב שם שניהם כיון דמעזי לאו שם הוא בפ"ע מש"ה צריך לכתוב שם שניהם אעפ"י שעכשיו לא נקראת (יד) בשם מרים **מרים** מכנין מעשא. וזה שמה תמיד כותבין רק שם מעשא. ט"ז. מרים דמתקריא חנוכה: (טו) **מירא** ונקרא בציר"י תחת המ"ם. ס"ש: (טז) **מיבא** ותליא במבטא: (יז) **מרלין**, מינלין, מושקוט, מינקלין, כתב בס"ש אשה שנקראת מעלא ואמה מלפ"ת דשמה הוא מתלה ונתחלף ת"ית בעיי"ן יש לכתוב מתלה וכן הסכימו הם. ולפי מ"ש כמה פעמים דאין דורשין השמות אין משנין השם אשר נקראת בו אע"ג דשם מעלא אין

באר יצחק

כהברת סגול אפשר שיש לכתוב בעיי"ן המורה על סגו"ל אך הנה מלינו כמה שמו' אשר הברתם נשמע כמו סגול כצין, בילא, פינא, ואפ"ה אין חוששין לכתוב בעיי"ן · ע"כ נראה הכלל בזה דבשמות שרגילין בהם והמנהג לכ' באלף בסוף אין לשנו' · ובשמו' שאין רגילין כ"כ ואין בהם מנהג ז) עדיף טפי לכתוב בה"א ואם כתב באלף ג"כ כשר ואין לכ' בעיי"ן לבסוף. ויש נקראו' מינלא או מינטשלא תליא במבטא ויש לכ' כן אם קורין לה בפניה · ויש אשה ששמה מניא בפת"ח תחת המ"ם יש לכתוב מניא בלא אלף אחר המ"ם · ואם כ' באלף אחר המ"ם כשר · ואם אין היו"ד נרגשת במבטא והמ"ם בפת"ח והנוין בחיר"ק יש לכ' מני :

(יג) מינדיל כוי היינו כשידוע שדוחקין החיר"ק ח) יש לכתוב מינדיל · ואם יש קורין מינדיל לבד ויש מינלא לבד כותבין מינדיל דמתקריא מינלא והיינו כשאין נרגש הברת יו"ד אחר הלמ"ד ובמדינתינו שקורין בהרגש יו"ד כותבין מינליא . ויש שקורין מיניא ויש מעניא ותליא במבטא אם בחיר"ק או בסגו"ל והשם שמו' בפ"ע עיין בס' ש"ע א"ז :

(יד) בשם מרים · עט"ג שכתב שמהט"ז נראה דמעזי שפירושו קטנה אם ידוע דשמה מעריסה מרים אין זוכרים מעזי כלל אעפ"י שרגיל ומלוי בפי כל ואף שאין קורין עכשיו מרים כלל כיון דאין זה שם רק סימן לצורת הגוף ט) אין כותבין רק עיקר השם. ומ"מ אם א"י שם העריסה ומכש"כ בידוע שכך היה שם העריסה אין להזכיר מרים כלל . רק מעזי שהוא הניכר שהכל קורין בו . שם **מיזא** אם קריאת המ"ם בפת"ח יש לכתוב מזי · ואם קריאת המ"ם בחיר"ק או בציר"י יש לכתוב מיזא. ובמדינתנו שמרגישין יו"ד במבטא אחר הזיין יש לכתוב מיזיא. מוזיא. או מוזלא אם קורין כך בפניה. ומ"מ יש להכשיר אם כתב מזיא בלא יו"ד אחר המ"ם דשפיר קורין המ"ם בחיר"ק אף בלא יו"ד אחריה :

(טו) מירא ונקרא בציר"י כו' עט"ג שכתב ולפענ"ד זה אינו. והשם זה הוא ג"כ בחיר"ק :

(טז) מיבא . עט"ג שלא מורא בוא"ו וכותבין כן כשהקריאה בחול"ם או במלאפום :

(יז) מרלין. עט"ג שכתב ואפשר דמיירי שקורין המ"ם בפת"ח ונראה שהוא ג"כ כינוי לשם מרים . ובס"ג למהרא"ם הביא שם אשה מינקא והוא שכיח במדינותינו ויש שנקראת המ"ם בקמ"ץ וצריך לכתוב מאנקא. ויש מקומו' שקורין השם הזה בהרגש יו"ד בין המ"ם לנו"ן ואז י) יש לכתוב מאינקא :

מעגלי תשובה

במקום הנתינה שם דחל ג"כ עיי"ש : ז) עדיף טפי כו' ועיין בס' ד"ח מביא דבריו וכתב עליו ותימא על גאון כמוהו איך מילא נגד הכלל המסור לנו מאבותינו הקדושים דבלשון לעז כותבים באלף לבסוף ובלשה"ק ה"א בסוף וכו' לכן אין שומעין לו ורק באל"ף כותבין שם לעז ועיין בס' א"ה"ע שכתב עליו וא"י מה קול הרעש הזה. הן רבותינו הקדושים לא דברו רק משמותי קמ"ץ ולא מתנועה הנוטה יותר לסגו"ל וכו' ע"ש : ח) יש לכתוב מינדיל. ואלינו שכיח שם מינדיא בהרגשת יו"ד אל"ף ועיין בש"ע דיולא משם מינדל. ועיין בדיני השמו' שנדפס בסוף הרמב"ם מ"ג בשם הרב מהר"ש שפירא כתב וז"ל מינדי כן היתה אשה נקראת והיה ספק אם שם עריסה שלה מינדל כתבתי בהגט אנא אנאתי דמתקריא מינדי וכן אחת היתה נקראת ריבה נ"ל לכתוב בה"א לסוף כי מסתברא שיולא משם רבקה אבל היה ספק בשם העריסה נ"ל לכתוב אנא אנאתי דמתקריא ריבה. ועיין פ"ת בקו"ש שכתב דלדידן יש לכתוב אנא אנאתי מינדי וכן ריבה בלא דמתקריא : ט) אין כותבין כו' . ועיין בס' א"ה"ע שכתב וז"ל נראה לי שאם יש קצת שקורין אותה בעיקר השם יש לכתוב רק עיקר השם ולא הכינוי מעזי . אבל אי כ"ע קורין אותה בכינוי זה ואין קורין אותה בעיקר השם כלל יש לכתוב שני השמות במכונה כגון מרים המכונה מעזי וכדומה ואם שם העיקר א"י כלל אין כותבין רק מעזי לחוד ע"ש בפנים :

י) יש לכתוב מאינקא. ועיין קב נקי שכתב וז"ל ומה שכתב מאינקא הוא לפי הברת פולין שנשמע היו"ד קודם

אין לו שום פירוש: **מלכה** פת"ח תחת המ"ם (יח) ואם נקראת בחיר"ק פסק מ"ב בסי' ק"א דיש לכתוב מלא יו"ד אחר המ"ם וכ"כ בדמש"א. גם כיון דהמבטא הוא כאלו היה יו"ד יש לכתוב ביו"ד. ואין להסתפק שמא שמה מילקא בקו"ף משום דמילקא שם כותים הוא ומסתמא אין בנות ישראל נקראים בשמות עכו"ם אלא מלכה שמה ע"ש בנות צלפחד. מיהו אם ידוע דשמה הוא בקו"ף אין משנין כמ"ש לעיל. מחלה בה"א. מחלי. מצא מולם: (יט) **מנוחה** הנכ' נוחל, מאייור, מולינא. **מעורות** שם אשה ש"ס פרק מ"ש. כתב הט"ז מ"כ אם שם מרים העריס' ועכשיו נקראת מירוש יש לכתוב מרים הנכ' מירוש, אבל אם א"י שם העריס' כותבין רק שם מירוש. ואם נקראת מירא וא"י שם העריסה כותבין שם מירא. ואם ידוע שם העריסה היה מירוש ועכשיו נקראת מירא כותבין רק שם מירא ע"כ. וטעמא משום דמירוש ומירא הכל אחד הוא כמו שרה שארקה. מש"ה פסק דכותבין רק שם העריסה משא"כ מרים מירוש. מיהו בשרה שארקה ס"ל אם נקראת שארקה וכן היה שם העריסה מ"מ כותבין שרה וכאן אין כותבין מירוש אא"כ בידוע דשמה מעריסה היה מירוש כי בזה לא דמי לשרה שארקה כי שארקה ס"ל בוראי נגזר משרה מש"ה כתב שם שרה משא"כ במירא מירוש. וכבר כתבתי באות ב' אפי' בשארקה אם ידוע דשם העריסה היה שארקה כותבין שארקה ולא שרה:

[**אות נ**] (א) **נגמה** שם ערבי הוא דקורין כוכבים נגמה: **נהמה** במהרי"ט מאריך בזה ועיקר הוא כמ"ש

מעגלי תשובה

קודם הנו"ן אבל בקריאתן נשמע הברת יו"ד לאחר הנו"ן צריך לכתוב מלאיקא: יח) מילכה מלא. ועיין מהרמ"י בביאורו הביא את דברי המ"ב סימן ק"א וכתב עיין ונראה שהדין עם החולקים. דמש"כ כדי שלא יהיה ניכר לא מצינו בשום מקום שיש לשנות מזה שראוי לכתוב כדי שלא יטעו העולם. ואדרבה אם משנה מזה שראוי לכתוב עפ"י השם שנכתב בתורה הוי קלא דשינה שמו או שמה כו' ואף שהעולם כותבין במילי דעלמא אין למשוך אחריהם לכתוב כן בגט. דבמילי דעלמא אין חשש משא"כ בגט. ותדע שהרי כותבין בגט הכל עפ"י הדקדוק ושלא כמו שנוהגין העולם לכתוב כמה שינוי שלא עפ"י הדקדוק כו' אבל מלכה בחיר"ק נקרא שמה כשם הכתוב בתורה ולכן צריך לכתוב כן. ועיין בזה בס' אה"ס שכתב ג"כ שהדין עמו כי החיר"ק בלא יו"ד הוא תנועה קטנה ועפ"י הדקדוק הלמ"ד שלאחריה הוא בשו"א נע והכ"ף דגושה בדגש קל כמשפט אותיו' בג"ד כפ"ת לאחר נע נראה ואם כותבין יו"ד לאחר המ"ם הרי היא חיר"ק גדול והלמ"ד בשו"א נח והכל רפויה וא"כ הוי שינוי גדול במבטא. ומ"ש המ"ב כדי להפריש משם מלכה בפת"ח הנה בשמו' שלום השי"ן בקמ"ץ והלמ"ד בחולם ושלום השי"ן בפת"ח והלמ"ד במלאפו"ם מאי איכא למחשב עמ"ש שם וה"ה הכא. שוב ראיתי בכה"ג אות קל"ו שכתב ג"כ שדברי המ"ב תמוהים. ומצאתי עוד בס' גידולי טהרה סי' ל"א שהב"ד מק"ק פראג החזירו גט שהיה כתוב בו מילכה ביו"ד עיי"ש. **ועיין** בית שמואל כאן שמביא שם מחלה בה"א. ואם נקראת מחליה בהרגש יו"ד לאחר הלמ"ד כותבין כן. ועיין פתחי תשובה בקונטרס השמות שמביא בשם תשו' מים חיים סימן כ"א אות ס"ו שבא לפניו עובדא באשה ששמה נקראת מחליה שהיו"ד אחר הלמ"ד נרגשת במבטא וצוה לכתוב מחליה. ולא דמי לשם מחלי ומושי הנזכר בתורה שהוא שם איש והיו"ד אינה נרגשת אבל כאן היו"ד נרגשת צריך לכתוב הי"א בסוף. **ועיין** עוד בית שמואל כאן שמביא שם מעורות. גם עיין בשו"ת דברי נחמיה סי' לט"ד שנשאל נעכין שם **מרויאסיא** וחסר סיום התשובה. קצ נקי. ועיין אוקי דרך אות מ"ם שכתב משה שם האשה שנקראת על שם אביה משה וקראו אותה בפת"ח תחת המ"ם עיי"ש:

אות נ א) ויש לכתוב אותו כו'. ועיין בס' אה"ס שכתב וז"ל הנה שם מולכיירא ואחר שמות

באר יצחק

(יח) ואם נקראת בחיר"ק. עיין בח"מ סי' קכ"ט ס"ק ג' שכתב לעשה בגוף הכתב וכתבו חסר יו"ד. וכנו ז"ל הג"ה שבתשובת אמו זקינו מ"ב כתב יח) מילכה מלא. והב"ש נראה שמסכים להמ"ב לכתוב מלא:

(יט) מנוחה כו' עט"ג שכתב ונראה שאין לכתוב נוחל בוא"ו כ"א כשקורין בחולם או במלאפו"ם אבל אם קורין בשו"ק כאשר נהוג במדינותינו לקרו' נעחה או נעחיל יש לכתוב מנוחה הנכ' נעחה או הנכ' נעחיל. והיינו כששמה מנוחה וכשאין שמה מנוחה כלל יש לכתוב בכ"ף נעכה או נעכיל. ואם שם האשה מנוחה וקורין אותה נוחה צריך לכתוב מנוחה דמתקרית נוחה כי נוחה הוא שם בפ"ע וכמו אלחנן חנן:

אות נ (א) נגמה שם ערבי א) ויש לכתוב אותו השם בה"א בסוף ועיין ב"ש:

ואפי'

שם

כמ"ש כמה פעמים דאין דורשין השמות. ואם נקראת כך יש לכתוב כאשר היא נקראת (ב) ואפי' בדיעבד אם כתב נחמה בחי"ת פסול דיאמרו דאין זו המתגרשת דהא היא נקראת בה"א. ואפשר דשם לעז הוא וצריך לכתוב אל"ף בסוף ודינו כמו הנה חנה ע"ש. ואם נקראת נחמה כותבין כן: (ג) **נעמה** כותבין כן. נחמה (ד) המכ' **נעכיל**, נעכא, נעכלין, נעכלא, נעכליין. וכתב בס"מ נעכלא אפי' אם קורין אותה בפת"ח כותבין בעיי"ן (ה) ואיני יודע טעמא למה לנו לשנות משם שנקראת בו: (ו) **נוחה** בחי"ת ה"א והוא לשון הקודש. אע"ג דיש לספק שמא שם לעז הוא. נובא, מ"מ יש לכתוב נוחה כמ"ש אצל שם חאנה:

באר יצחק

(ב) ואפי' בדיעבד אם כו'. עט"ג שכתב דמשמעות הב"ש משמע שאין מחלק בכך שאפי' מעריסה היה נחמה מ"מ כיון שאין מי שקורא אותה כן רק נעמה הרי נשתקע שם העריסה ופשיטא דלכתחלה יש לכתוב נעמה דהב"ש לא גרע מחניכה ואם כתב נחמה צ"ע אם יש להכשיר. ונראה דבמקום שידוע שדרכם לפעמים להחליף שם העריסה מחי"ת לה"א יש לצדד במקום עיגון ב) דלא חשיב נשתקע ויש להכשיר. וכתב בס"ג בכ"י למהרא"ם מצאתי כתוב אשה אחת היה מעריסה שמה רחמה ואח"כ נשתקע והיו קורין אותה נחמה. והיו כותבין נחמה:

(ג) נעמה כו'. עיין בס"ם דאם מבטא העולם הנו"ן בפת"ח ומרגישין הרגשת יו"ד או אל"ף כותבין נעמה על שם שהיא נעמה במעשיה. והיינו אפי' אין ידוע שמה מעריסה ומכש"כ אם ידוע שכן היה שמה מעריסה שכותבין כך. ובמדינתינו שמעתי שיש מי שקורין אותה נעמי הנו"ן בקמ"ץ יש להסתפק אם לכתוב בה"א או ביו"ד כי שמא שמה הוא ע"ש אשת אלימלך נעמי ונראה דגם בזה יש לילך אחר המבטא ג) וכיון דהמבטא בה"א יש לכתוב כן. ובידוע ששם העריסה נעמי ועכשיו קורין אותה נעמה יש לכתוב ב' גיטין אחד בשם נעמי ואחד בשם נעמה:

(ד) המכ' נעכיל. בס"ג למהרא"ם כתב וז"ל מצאתי נעכלא באל"ף לבסוף וכ"ף באמצע וגם בעיי"ן ושם העריסה היה נחמה ורוב העולם קראוהו נעכלא משום ילדות אבל אביה ובני משפחתה קראוהו בשם עריסה נחמה. וכתבו בגט נחמה המכי נעכלא ונראה מזה דדוקא בידוע שם העריסה נחמה וגם מקצת קראוהו כן. הא לאו הכי אין להזכיר שם נחמה כלל רק נעכלא לבד:

(ה) ואיני יודע טעמא כו' עט"ג שכתב דטעמו שס"ל שאין מי שקורא שם של זה נעכלא בפת"ח לעיקר השם רק לנענוע ועיקר השם הוא כנז"ל:

מעגלי תשובה

שם כתבם הב"ש באל"ף לבסוף וכתב שם בט"ג כי בקונטרס מהרי"ט ז"ל כתובים בה"א לפי שהם לקוחים מלשון ערב שמשפט כתיבתם בה"א והב"ש מעתיק באל"ף מטעם שהולכין אחר משפט הכתיבה במקום הנתינה וכל שהוא שם לעז כותבין באל"ף והנה לפ"ז צ"ע קצת אמאי העתיק כאן הב"ש שם נעמה בה"א. ואולי י"ל דהשמות ההם אין להם פירוש בלשון ערב. אלא שהם בלעז שלהם מנהגם לכתוב בה"א ולכן במדינתינו יש לכתבם כמנהג כתב לעז במדינתינו. אבל שם נעמה שיש לה בלשון ערב פירוש כוכבים לכן יש לכתבה כמו שהוא בה"א מעיקרן עכ"ל: ב) דלא חשיב נשתקע. ועיין בשו"ת צ"צ החדש סימן מ"ח באשה ששמה נחמה וכתב בגט נחמה דמתקריי' נחמה ניטל. ואף שניטל היה שמה הראשון מ"מ כיון שאחר שנשתנה שמה ע"י חולי בהיותה י"ח שנה נשתקע לגמרי שהשם ניטל מינה. צריכה גט שני שיהיה נכתב בו שם נחמה לבד, וחלילה לה להינשא על סמך גט זה ותקבל גט שני תומ"י. ולענין המגרש שכבר נשא אשה יכול לגרש את הראשונה בע"כ. וכשא"א לגרשה בע"כ יש להקל לו לישא אחרת. ועיין בס' תא"ם סי' פ"ז לענין שם נחמקה בה"א. ואם כתבו נחמקא באל"ף ולא נתן ודאי דלא ינתן ואפי' חותמת עצמה באל"ף יש לכתוב בה"א: ואם כבר ניתן הגט אם חותמת באל"ף כשר בדיעבד ואם לאו פסול אפי' בדיעבד: ג) וכיון דהמבטא כו' ובס' ד"ח חולק עליו וכתב דאין לנו לחדש דבר ואין לשנות מהכתוב בקרא במגילת רות נעמי ביו"ד. ועיין בא"ה שפוסק כהט"ג לכתוב נעמה בה"א: ד) והכל קורין כו' ועיין שו"ת נאות דשא מן סי' א' עד סי' ח' שפלפל בזה עם גאוני הזמן נידון שם נוחה אם הוא קיצור מן מנוחה או הוא שם בפ"ע ואם נשתקע שם מנוחה אם חשיב נשתקע ע"ש באריכות וכמה הלכתא גברוותא

(ו) נוחה בחי"ת ה"א כו' עט"ג שכתב דאם ידוע שם העריסה מנוחה ד) והכל קורין נוחה יש לכתוב מנוחה דמתקריא נוחה. ואם לא כתב הכינוי נוחה או אם מצוי כינוי נוחה למנוחה כשר בדיעבד. ואם אין מצוי כינוי נוחה למנוחה אפשר די"ש לחוש אפי' בדיעבד אם לא כתב הכינוי:

(ז) **נישקא** שם אשה ברוסיא. ושמה **נחמה**. וכתב במורי זהב אפי' אם א"י אם שמה נחמה יש לסמוך על זה לכתוב נחמה המכונה נישקא: (ח) **נוסל. ניסל**. שני שמות הם תשובת רמ"א: (ט) **נענלא**, נענלי, ואם שמה גנענדיל אין לכתוב נענלא. כי הוא קיצור השם. ועיקר מיסתבר שדומה לשרה שערליין וכותבין שם שניהם:

[אות ס] סיתי. ומהרי"ט כתב דכותבין רק **סת** וליתא כמ"ש כמה פעמים דאין משנין השם אשר נקראת בו: (א) **סתאלבנת** שם אחד הוא בלשון ערבי כלומר מבחר הבנות:
(ב) **סירקא** בסמ"ך כ"כ הלבוש וס"ט וס"ש והדמש"א. אבל מהרש"ל פסק דכותבין בשי"ן שהוא קרוב לשם שרה

מעגלי תשובה

נברוסיא איכא למשמע מנייהו. קנ נקי. ה) אפי' המיעוט כו'. ועיין בס' ד"ת כתב וז"ל ולענ"ד י"ל דשם זה אינו רק שם התואר בלשון רוסיא וכו'. וכל אשה מלבד שקורין לה נישקא יש לה שם העצם ולשם נחמה לא היו קורין לה שם העצם רק בשם נישקא כן היה המנהג שם ולכן כותבין בשמא נחמה וכו' ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל ולפענ"ד תמוה מאוד לומר שיהיה במלא מנהג זר כזה לקרו' לאיזה אשה בשם העצם עם השם התואר נישקא. ורק אשה ששם העצם שלה נחמה לא תהיה נקראת בשם העצם שלה רק בשם התואר נישקא מה נשתנה נחמה משאר נשים ומכ"ש שאי אפשר זאת לשמעים בדברי הט"ז. ויותר היה באפשר לומר לענ"ד כי הט"ז ס"ל שהכינוי נישקא הוא מעין שם נחמה כמו נחמיה טרויסטי"ל או מרגליות פערי"ל. כמו כן נהגו ברוסיא לקרו' לנחמה נישקא. **ועיין** כאן בבאר יצחק מש"כ בשם הט"ג דאפי' אם נקראת בפי המיעוט נחמה ורובם קורין נישקא יש לכתוב נישקא עיקר. אולם לא כן דעת האה"ש רק כיון דשם נחמה הוא שם לשה"ק אעפ"י שהוא שם מיעוט אפ"ה צריך להקדימו ולכתוב נחמה המכ' נישקא:

אות ס א) ב' תיבו' ושלא לרחקם כו'. ועיין בס' אה"ש שכתב שצריך לכתוב כחד תיבה שוב מצאתי בס' ש"ע א"ז שכתב דלכתחלה יש לכתוב סת אלבנת נראה כב' תיבו' ויותר לתיבה אחת כיון דכל אחד מהם משמעו' אחר. אבל בין תיבת אל לתיבת בנת א"צ הפסק מיעוט. דתיבת אל בערבי במקום ה"א הידועה ועיין אלגוהר: ב) סירקא ביו"ד כו' היינו אפי' אם נקראת בפ"כ בסגו"ל. ועיין בס' אה"ש שכתב דנראה עיקר שבמדינו' אלו יש לכתוב בעיי"ן. ונולא דמשתפינא

באר יצחק

(ז) נישקא שם כו'. עט"ג שכתב דל"ע דברי הב"ש שתפס לשון ראשון של הט"ז והלא הט"ז בעצמו סיים בו שטוב שלא להזכיר רק נישקא. וגם דברי הט"ז תמוהים במה שלמד מאשה זו לנשים אחרו' איך נסמוך על זה גם בשאר נשים לפי שאשה זו הגידה ששמה נחמה. ושמא איתרמויי איתרמי שאשה זו היתה שמה מעריסה נחמה משא"כ בשאר נשים. וגם באשה זו גופא ל"ע כיון דנישקא היא הברה אחרת לגמרי משם נחמה וכל שאינו דומה כלל לעיקר השם חשיב שם העריסה נשתקע כשאין קורין כן ה) אפי' המיעוט וכו' וכן אפי' נקראת בפי המיעוט נחמה ורובן קורין נישקא יש לכתוב נישקא עיקר ומכש"כ בנשים שנקראות נישקא ואין שם נחמה ידוע להם כלל שאין להזכיר שם נחמה כלל. ואם כתב נחמה המכונה נישקא צ"ע דיש לומר דאפי' בדיעבד פסול:

(ח) נוסל. ניסל כו'. עט"ג דאם נקראת ניסל הנו"ן בחיר"ק ואין מדגישין הסמ"ך בחיר"ק שפיר דמי לכתוב ניסל. ואם כתב נוסל בוא"ו ג"כ שפיר דמי כיון דיש לקרותו במלאפו"ם לא אתי למיטעי. ואם נקראת נוסל הנו"ן בחול"ם פסול הגט אם כתב ניסל. ואם נקראת נוסל הנו"ן במלאפו"ם צ"ע אם כתב ניסל. ואם נדגש הסמ"ך בחיר"ק יש לכתוב ביו"ד ניסיל:

(ט) נענלא כו'. עט"ג שכן הוא בב"ש ויותר מיסתבר שלא לכתוב שם העריסה כלל. ואם שמה נענדל בזה יש לכתוב שם שניהם. נעני שם אשה וכיון דאין מדגישין הנו"ן אין לכתוב יו"ד. נעטל שם אשה. ואם שם העריסה נעטל וקורין אותה עטל. אם קצת עדיין קורין אותה נעטל יש לכתוב נעטל דמתקריא עטל כיון דעטל הוא שם בפ"ע וכמו אלחנן חנן. ואם אין מי שקורין אותה נעטל הוה ליה כשם שנשתקע ואין כותבין רק עטל לבד:

אות ס (א) סתאלבנת כו' עט"ג שיש לכתוב א) ב' תיבו' ושלא לרחקם שיהיה נראה כחד תיבה:
(ב) סירקא בסמ"ך כו'. עט"ג שבשמא יש לכתוב ב) סירקא ביו"ד אם לא שחותמת עצמה בעיי"ן. ואין ידוע חתימתה שפיר דמי לכתוב בלא יו"ד ובלא עיי"ן רק סרקא לבד: **וכן** חתם עצמו הגאון בעל ב"ש ז"ל

שרה וכ"כ בט"ז לפ"ז כותבין בה"א לבסוף אע"ג דהם כותבין באל"ף ל ד כמ"ש לעיל: (ג) **סחנא** ס"ש בשם ז"ם ובדמ"א. ובס"ם כתב **סכנא**, סילקא, או סולקא, או זולקא ותליא במבטא וכולן באל"ף בסוף: (ד) **סאיה** בה"א וכתב בדמש"א הטעם משום דיוצא משם שרה דיש בני אדם שאין יכולין לדבר הרי"ש ומדברים במקומו יו"ד לכן כותבים ה"א בסוף כיון דיוצא משם הקודש וכן שם ריסה מרבקה. ט"ז. וכתב הלבוש שא"צ לכתוב שרה המכ' או דמתקריא סאייה. ופירש בעל דמש"א הואיל והוא קיצה"ש משרה לכן כותבין רק שרה ודומה לשרה שארקה דנקודות שוים. והס"ש מפרש דבריו דכותבים רק סאייה דשמא אין עיקר השם שרה. ומיחזי כשינוי אשם. וקשה לפירושו א"כ למה כותבין ה"א לבסוף ואפשר לענין הה"א או אל"ף אין קפידא כ"כ אבל בגוף השם יש קפידא. ובט"ז כתב סאייא באל"ף. אע"ג דבשם ריסה ס"ל דכותבין בה"א כמ"ש בסמוך צ"ל דס"ל שם סאייה אינו יוצא משם שרה. ונראה לי עיקר כדעת רוב הפוסקים דכותבים בה"א וכותבים רק סאייה. ואם יודעים דשם העריסה היא שרה כותבים שרה המכ' סאייה כמ"ש לעיל אע"ג דכותבים ה"א מ"מ

באר יצחק

ז"ל. ושפיר דמי לכתוב סירקא בסמ"ך ומכש"כ כשהיא חותמת עצמה כן שיש קפידא בדבר. ומ"מ בדיעבד ושעת הדחק הגלימי להכשיר אף שהיא חותמת עצמה סירקא וכתב **שערקא**. והפרש בכתים שהכנוי שאינן כוצאו' וכותבו':

(ג) סחנא ס"ש בשם ז"מ כו' עכ"ג בשם מ"כ לכתוב שחנא ג) כי סכנא הוא סכנה. או מלשון גנאי כמו סוככת:

(ד) סאייה בה"א כו' עכ"ג שהכ"ח בל"ע היכא דעיקר השם הוא שרה וכותבין המכ' סאייה בסמ"ך והלא עפי יש לכתוב בשי"ן. ואין חשש שמא יקראו השי"ן ימנית כמו שאייה ושממה. משום דהא קמן דעיקר השם שרה הוא בשמאל ומן השטם יקראהו גם הכינוי בשי"ן שמאלית ול"ע. ואם שמה סימא אין להסתפק שמא שמה הקודש הוא שמחה כי בזמנינו ערבה כל שמחה ד) ואין לכתוב בגט רק סימא לבד. שאבל שם אשה. שאבאטקא שם אשה. שאלטלא שם אשה. **והנה** במדינו' אלו שכיח נשים הרבה שנקראים בשם **סאסיא** ויש נקראים שאשיא. ויש נקראים סאשא. ויש נקראים שאשא. ויש נקראים סאסל. ויש נקראים סאסקיא או סאסקא וצריך לכתוב בגט הכל לפי מבטא המדינה:

שאלווא

מעגלי תשובה

נקרא

דמסתפינא הייתי אומר לא מבעי דבשתא יש לכתוב במדינתינו בשי"ן רק אפי' חותמת ביו"ד אית לן לומר דטועה היא וצריכה לכתוב בשי"ן והכי מיסתבר:
ועיין כאן בא"י מש"כ בשם הט"ג שמביא ראיה מן הב"ח. ועיין בהש"ג שכתב ותמיהני כי ראיתי בתשו' גאוני בתרא' חותם א"ע מדיר יואל סירקש ביו"ד. ובתשו' שלו חותם א"ע רק על שם אביו יואל ב"ר שמואל:
ועיין עוד כאן בא"י בס"ק ס"ק ב' בדיעבד ושעה"ד כו' וכתב שערקא כו'. ועיין בס' גט מקושר דנ"מ נראה יותר לכתוב סירקא בסמ"ך ולא בשי"ן. ועיין בספר הברית דאפי' אם נקראת זירקא בלע"ז וגם על מלבת אשה זקנתה נחקק בלע"ז אפ"ה יש לכתוב סירקא בסמ"ך: ג) כי סכנא כו'. ועיין קב נקי שמהרמ"י בביאורו הביא דברי הז"ג שכתב בשם מי שכתב (והוא המ"כ שהביא הט"ג והביאו בבא"י) לכתוב שחנא או שחנא ודחה דבריהם ומסיק שיש לכתוב סכנא כמו שכתב הש"ש. ועיין בס' ש"ע שכתב על מהרמ"י שדבריו נכונים ומסיק ולא אדע מדוע לא השיגו דהא מצינו לשון סוכן לחשיבו' בישעיה קפיטל כ"ב לך בא אל הסוכן דפי' ממונה על האוצר: ד) ואין לכתוב בגט כו' ועיין בס' ש"ע א"ז שהקשה דלפי קריאתינו שם סימא אינו בדחיקת חיר"ק רק במלאפו"ם וא"כ היה צריך לכתוב סומא בוא"ו. ואין לומר דסומא בוא"ו יהי' מלשון גנאי כו' משום דבאמת אין הוא"ו עושהו לשון גנאי כי הפורש הוא שם. שוב מצאתי שגם בס' אה"ע עמד בזה וכתב כיון דהכוונת השם הזה היה ביו"ד. ומ"מ אם כתב סומא בוא"ו יש להכשיר. ועיין תה"ש סימן פ"ב דסימא הוא שם הקודש מלשון תרגום מלשון סימא מלה. דהכוונה על מליאה. ועיין כאן בא"י לענין שאשיא. ועיין בשו"ת מים חיים סי' ס"ג הביא שם אשה סטושיא דצריך לכתוב כן משום דדמי ממש לשם רוסיא. ולענין שם סאשיא דהוא שם המשתנה לפי מבטא המדינות דיש מקומו' קורין סאשיא ויש שאשא בשי"ן ימין ויש סאשא פשוטא דבכל מקום יש לכתוב כפי הלשון שקורין במקומו. ואם נשלח הגט ממקום למקום יש להקדים השם כפי הלשון שמדברים במקום שנתינה ועל שם מקום שכתיבה דמתקריא כיון דיש שינוי שניכר היטב בלשון. ועיין בס' תה"ש סימן קפ"ז באשה אשר

נקראת

נקרא כינוי: (ה) **סאלווא** בשני ואוי"ן: (ו) **סלטקא**. **סיני** ואם קורין אותה בצדי"ק כותבין באל"ף **צינא** נחלת שבעה. **סתירה** כינוי לאסתר ועיין באות א'. ושם שעריל ושעריין עיין באות ש':

אות ע עזיזה פירוש אהובה. **עסילה** ויש נקראות עסליא: (א) **עמירה**, עטראה, עכסה בה"א: (ב) **עלא** באל"ף **עלקיל**:

פלומא

מעגלי תשובה

נקראת סאסיא וכתבו בגט שאשא בב' שיני"ן ובלא יו"ד אחר שי"ן שניה פסול הגט אף במקום עיגון. כי אף המקילים בכתב שי"ן במקום סמ"ך היינו אם שי"ן ולא ב' שיני"ן. ועיין בשו"ת הר"ב שכתב שם שאשי בלא אל"ף לבסוף והוא מקום עיגון יש להכשיר ע"ש טעמו (סי' קפ"ה). ועיין בס' קב נקי שכתב וזכיתי לראות את הקמיע של הרב הקדוש מבארדיטשוב שהיתה תמיד על צווארו וכתוב שם. לוי יצחק הנולד מגוף האשה סאסיא שרה: ה) בקמ"ץ כו' ועיין בנו"ב תניינא סימן קע"ז בענין שם הציר ראדיוויל כתב כי אולי נכון לכתוב רדוויל כי אין הפת"ח תנועה גדולה שימשוך אחריה אל"ף אך כיון שרגילים לקרו' שם הדל"ת רדוויל כעה בשו"א נע וא"כ מושכין הפת"ח שתחת הרי"ש כמו תנועה גדולה שפיר לכתוב ראדוויל. לפ"ז יש לומר דשם סאלווא הנ"ל הוא בפת"ח הסמ"ך רק שרגילים לקרות הלמ"ד כעה בשו"א נע לכן יש לכתוב באל"ף אחר הסמ"ך. ועיין כאן בא"י לפי מדינתינו צריך לכתוב סלאווא ועיין בד"ח שכתב ולאשה אחת יש קורין אותה צלאווא ויש קורין אותה סלאווא וקשה הדבר לבוא על הבירור של רובא ופורתא וכשר בכל גווני שיכתוב צלאווא או סלאווא ועיין בס' אה"ם שכתב דאם יכתוב שם אחד בעיקר והשני בדמתקריא אמי שפיר טפי: ו) סניא כו'. ועיין לעיל בשמו' אנשים אות ס"ו במעגלי תשובה בסופו מה שהבאתי בשם הגאון מליבאוויטש לענין שם **תאנא** שיש לכתוב באל"ף לאחר התי"ו להורו' על הפת"ח בכדי שלא יטעו עי"ש באריכות וא"כ לדעתו גם שם סניא יוכל לכתוב בתי"ו ובאל"ף לאחר התי"ו תאניא וצ"ע:

באר יצחק

(ה) סאלווא. עט"ג היינו כשהסמ"ך ה) בקמ"ץ. ובמדינותינו שהסמ"ך נקראת בשו"א והלמ"ד בקמ"ץ וצריך לכתוב סלאווא. ועיין לעיל שמות נשים אות ט"ת:

(ו) סלטקא. עט"ג דאין שכיח אצלינו רק שם זלטקא או זלטא בזיי"ן. ועיין לעיל ש"נ אות זיי"ן שביארתי שם בבאר יצחק כל הדינים מן שם זלטא זלטקא. ושמעתי שם אשה ו) סניא ויש לכתוב כן בלא אל"ף אחר הסמ"ך כיון שהסמ"ך הוא בנקודת פת"ח ואם כתב באל"ף כשר. ש"ע. בגבולנו שכיח שם סניא לאיש ושמו הקודש נתנאל ויש לכתוב שמו סניא בסמ"ך ולא בתי"ו דיטעו לקרו' בתי"ו דגושה כמו תניא שבש"ס:

אות ע (א) עמירה. עט"ג שהוא ט"ס וצ"ל עמירא באל"ף דכן הוא בסדר שמות:

(ב) עלא באל"ף. עט"ג שכתב דאם שם העריסה היתה לה אם שם עלא ואחר כך קורין לה עלקא. אם עדיין מקצת קורין לה עלא יש לכתוב עלא דמתקריא עלקא ואין זה בקילור השם כיון דעלקא הוא שם בפ"ע צריך לכתבו כמו אלחנן חנן. ואם נשתקע שם עלא והכל קורין לה עלקא אין לכתוב רק עלקא לבד א) ולענין שם עלקא. עלקלא או עלקיל נראה דבמדינתינו אין המנהג ליתן שם העריסה עלקא רק אח"כ קורין כן לגעגוע

אות ע א) ולענין שם עלקא כו'. ועיין בשו"ת בית שלמה בשם אשה עלקא המבואר בט"ג ודעת השואל דלפי הכרתינו נרגש הכרת יו"ד אחר העיי"ן וצ"ל עילקא. והוא ז"ל כתב שלא דקדק יפה ולפי מבטא שלנו נרגש הכרת יו"ד אחר הלמ"ד ולא אחר העיי"ן והיה צריך לכתוב עליקא. אמנם כבר קדמו הט"ג שלנו בזה בהשמטו' לש"נ אות זיי"ן וגם שם ט"ס שנדפס ביו"ד אחר העיי"ן וצ"ל כמו שכתבתי וכו' ושיים ואעפי"כ אם היה בא מעשה כזה לידי מפני חומר אשת איש הייתי מסדר ב' גיטין אחד ביו"ד ואחד בלא יו"ד כמו שהוא בט"ג בפנים. ועיין לעיל שמ"א אי"ז בא"י ס"ק כ' מה שהבאתי בשם הט"ג בהשמטו' שלפי הכרת מדינתינו יש לכתוב עילקא (מה שלפעמי' מקדים היו"ד קודם הלמ"ד ופעמים אחר הלמ"ד נראה שלפי הכרת פולין ורוסלאנד נרגש הכרת יו"ד קודם הלמ"ד אמנם לפי הכרת ליטא רייסין אוקריינא נרגש הכרת יו"ד אחר הלמ"ד ק"ק כלל י"א) ועיין בשו"ת תשובה מאהבה ח"א סימן כ"ב אות ה' שכ' אשה אחת אשר שמה עלקה (בה"א בסוף כי הוטעה על זה כך) מעולם וכן היא נקראת בע"פ ובכתב אצל יהודים וא"י אך אחר שבא הפקודה מהמלכו' יר"ה לשנו' השמו' היא הוסיפה עלה: עלקה גם אסתר וכך נכתבת בערכאו'

שלהם

[אות פ] **פלומא** , פאלומבא , פאלונבא , וכולן באל"ף . פירלא , פלומו , **פירמוזא** בס"ש בשם הר"י קאלדירון כתב אעפ"י שהיתה נקראת הירמוזא ובכתובה נכתב פירמוזא כותבין בפ"א ואין נ"ל כי לעולם (א) אין משנין השם אשר נקראת בו אלא אם א"י שמה אז הולכין אחר השם שנכתב בכתובה וכ"כ בתשו' שער אפרים לכן יש לדקדק לכתוב שמות אנשים ונשים בכתובה כדין הגט ואפשר אם היא נקראת לא כשם שנכתב בכתובה (ב) כותבין שם שניהם ומקדימין השם שנקראת בו : (ג) **פיגן** , פירנא , פראנקא

באר יצחק

לגענוע ומסממא יש שקורין עלקא ולכן אין צריך לכתוב רק עלקא. דעלקיל הוא קיל"ש. אבל במקומו' שיש מי ששמה מעריסה עלקא או אם שמה מעריסה כן הוא צריך לכתוב כן. **ולענין** כתיבת שם עטיא כן יש לכתוב ב) בעיי"ן ובאל"ף לבסוף. ויש מקומו' שאין מדגישין הקריאה בהברת יו"ד לבסוף וקורין עטא יש לכתוב כן. ויש נקראים עטיל ולפי הברת מדינתינו שאין מדגישין החיר"ק הגי לכתוב עטל בלא יו"ד. ואם כתב יו"ד אין קפידא בדיעבד. ואם שם הפריסה עטל וקורין אותה עטיא יש לכתוב השם שהכל קורין אותה כך. ואם מקצת קורין אותה עטיל ומקצת עטיא יש לכתוב שניהם עטיל דמתקריא עטיא או איפכא כפי מה שקורין הרוב. ויש נשים שנקראים עטקי. ואם קורין אותה כך בלי הרגש הברת יו"ד יש לכתוב עטקי אם קורין הקו"ף בחיר"ק. ואם לאו יש לכתוב עטקא. ואם קורין בהרגש יו"ד אחר הטי"ת יש לכתוב עטיקא או עטיקה בה"א ודוקא אם קורין לה עטיקא גם בפניה. אבל אם בפניה אין קורין לה רק עטיא רק שלא בפניה קורין לה עטיקא אין לכתוב השם הזה שקורין לה שלא בפניה:

אות פ (א) אין משנין השם כו'. עט"ג שאפי' אם המיעוט קורין כמ"ש בכתובה מ"מ יש לילך אחר הקריאה:

(ב) כותבין שם שניהם כו'. היינו כשידוע שנכתב הכתובה בדיוק על פי מומחה ובקי. אבל בזונת זה אין לכתוב בגט א) רק שם שנקראת בו:

(ג) פיגו. הנה פיגו המלוי במדינתינו הוא ב) באל"ף לבסוף פיגא ואפי' בדיעבד פסול אם כתב פיגו בוא"ו לבסוף:

פריידל

מעגלי תשובה

שלהם אותה נקראת בפ"כ גם עתה בשם עלקה זולת בא"כ כותבין שמה אסתר והורה רבינו הגדול בעל נו"ב ז"ל בהסכמת ב"ד מו"ץ הלכה למעשה כדעת הב"י ולבוש (היינו דאזלינן אחר הרוב הטועה עיין הי' קב"ע בה"ע ס"ק כ"א ופ"ת ס"ק מ"ג) לכתוב עלקה דמת' אסתר וכו': ב) בעיי"ן ובאל"ף כו'. ועיין בשו"ת נחלת דוד סי' ב' שהביא תשו' בית אפרים סי' כ"ה וז"ל בדבר האשה ששמה אסתר ריזא וכך קורין אותה קצת ב"א. ומקצתן קורין אותה עטיא ריזל. הנה בשם עטיא כך מקבלני שיש לכתוב עטיא ואין לחוש במה שאפשר שנגזר נשם אסתר. ויש לכתוב אסתר ריזא דמתקריא עטיא ריזל. ועיין בס' אא"ם ספ"ו באשה שחתימתה עטיא חסיא וכן נכתב בכתובה וכן כתבו בגט. ומערערים לומר דנשתקע שם חסיא ואין קורא לה רק בשם עטיא. ולפי דברי הרב וג"ע שלו קצתם קורא לה בשם עטיא חסיא וקצתם בשם עטיא. לכתחלה ראוי לכתוב ב' גיטין גט אחד בשם עטיא חסיא דמת' עטיא. וגט אחר בשם עטיא לבד: אך בדיעבד שכבר ניתן גט אחד כו' ע"ש. ועיין בח"י כאן לענין עטיקא עטיקה. ועיין בס' אה"ש שכתב והנה הט"ג מסתפק אם לכתוב באל"ף או בה"א. ודעתי לכתוב עטיקא באל"ף אם לא שהמנהג לכתוב בה"א ע"ש:

אות פ א) רק שם שנקראת בו. ועיין בס' גט מקושר שכתב דקריאת שם בפי העולם עיקר. ועיין בס' אה"ש שכתב וז"ל ולכאורה לפי מה שכתבו האחרונים דעל שם החתימה לא שייך לכתוב דמתקריא. א"כ גם על שם הכתוב בכתובה אין שייך לכתוב דמתקרי' ואין לכתוב רק השם שנקראת בו לחוד עכ"ל: ב) באל"ף לבסוף כו' ועיין בקוס"ם מבעל פתחי תשובה שהביא בשם בעל ישועות יעקב שכתב דמה שכתב הב"ש פיגו בוא"ו לבסוף כתב כן לפי מנהג מדינתו. אבל במדינתינו קורין אותה בקמ"ץ לכך יש לכתוב פיגא באל"ף לבסוף. וכתבתי זה לפי שראיתי כמה חכמים שטעו בזה עכ"ל. וכ"כ בתשו' אמיר נאיבים סימן כ"ו שנסדר אחד במדינתו כתב פיגא באל"ף לבסוף. והרב שבמקום האשה החזיר הגט לפי שראה בב"ש כתוב בוא"ו לבסוף. והוא ז"ל כתב דלא חש לקימחי'. דשם הכוונה שקורין בשורו"ק אבל בשם פיגא המלוי במדינתינו דינה הוא לכתוב באל"ף לבסוף. ועיין בשו"ת בית דוד סי' י"ט אודות גט שבא ע"י שליח ונכתב בו שם האשה פיגא בב' יודי"ן כזה פייגא והשיב ע"ז באריכו'. ותורף דבריו דיש להכשיר הגט מכמה טעמים. אלא דלפי הנראה מדברי הב"ש בש"א בשם ווידמן ובס"ג בשם

פריידל

פּראנקא, פראשטורא, פפוסא, פאסנא. והפ״א נקראת רפה: (ד) **פרוידל**, והוא לשון שמחה. ושם פריידל, פרידא, פיומט, פריווא וכן **פיגלא**, פוגל, הכל בלשוננו בפ״א ובשאר מדינות כותבים ורידל בוא״ו וכן ורידא. **ורומט**. מיהו שם פוגל כותבין בכל המדינות בפ״א. והלבוש מחלק בין אלו השמות אפי׳ במדינות פולין וליתא כי במדינות פולין אין חילוק וכותבים כולם בפ״א (ה) ואין כותבין פיגלא אא״כ

כשקורין

מעגלי תשובה

פריידל מבואר דשני יודי״ן מורה ג״כ על נקודו׳ ציר״י. והע״ג דבשם בילא. הינא. היגא ודומיהן כתב הב״ש דכתבינן בחד יו״ד. אל כרחך צריך לחלק. דהיכא דאיכא שני שמו׳ חד בחיר״ק וחד בציר״י כגון ורידמן ורײדמן צריך לכתוב שני יודי״ן על שם זה שנקרא בציר״י. כי היכא דלא נמטעי על שם ,ורידמן בחיר״ק. אבל בשם בילא פיגא ודומיהן דליכא׳ עוד שם דכותים בחיריק וליכא למטעי כתבינן בחד יו״ד לנקודת ציר״י כמשפט לשון הקודש. וכיון שכן גם בנידן דידן בשם פיגא. אף דלכתחלה היה צריך לכתוב בחד יו״ד כיון דליכא למטעי מ״מ בדיעבד אם נכתב בב׳ יודי״ן ודאי דלא מיקרי שינוי שמה וכו׳ ועוד מאחר דמזכן בכל ספרי אחרונים בכולם נכתב ב׳ יודי״ן לנקודת ציר״י. א״כ אף לכתחלה היה נכון לכתוב כן לולא דברי הב״ש. ואף שי״ל למפסלא בדיעבד. ועוד כיון דלרובא דעלמא מיקרי שפיר כהלכתו. דרובא דעלמא כותבין בשני יודי״ן וכו׳ והאריך בזה ומסיים מכל הלין טעמי יראה לענ״ד דהגט כשר. ולית ביה שום חשש כלל. ולרווחא דמלתא אם ירצו לעשו׳ איזה תקנה בכדי להוציאו מחשש לעז נראה לענ״ד למעבד תקנה מעלייתא. והוא לעשו׳ נקודו׳ בשם האשה וכו׳ ואי ״איישר חילי בהסכמת חכמי ישראל וגדוליהם היה כ״ל לתקן לעשו׳ נקודו׳ בג״פ בשמו ושמה כו׳ כי בזה יצאנו מידי כל חששו׳ שבעולם כו׳. ואם ירצה כ״ת לעשו׳ תקנה זו יתן לכתחלה בלא נקודו׳ ואחר החתימה ינקדו ויחזור ויתנו לה עכ״ל. ועיין בפ״ת שלא נראה בעיניו תקנה זו לנקד את השמו׳ מכמה טעמים ומסיק ובגוף דברי השאלה הנ״ל שבמלא כתוב פייגא בשני יודי״ן דברי הרב הנ״ל נכונים וטובים דכשר בלי שום תקנה ואין זה שינוי מאחר דכתיבת אשכנזים כך הוא וכמו שהאריך הרב הנ״ל בדברים נכונים. שוב מצאתי בשו״ת מהר״ם מינץ סי׳ ל״ז בענין שם רייכלא כתב שם בא״דיה דאם קורין בחיר״ק יש לכתוב ריכלא בחד יו״ד ובמדינו׳ שקורין בציר״י יש לכתוב בב׳ יודי״ן הרי שדעת הר״מ מינץ לכתוב כן אפי׳ לכתחלה ב׳ יודין לציר״י ומכש״כ בדיעבד ודאי דכשר אם כתב פייגא בב׳ יודי״ן וא״צ שום תקנה עכ״ל. ואם הקריאה הוא בפת״ח חטף וכתבו ביו״ד אחת עיין באה״ע בכלל יו״ד ס״ק כ״ב שכתב דנ״ל פשוט דהוי שינוי בקריאה ופסול. וראיתי בשו״ת שואל ומשיב מהגאון דלבוב מהדורא תנינא ח״ג סי׳ ק״ו באשה ששמה חיילא וכתב המסדר חילא בחד יו״ד וצדד להכשיר את הגט עיי״ש. ועיין בס׳ אה״ס סי׳ ק״ו שכתב פה וז״ל מ״ש על הגט וכו׳ והיה כתוב בו חילא בחד יו״ד. יפה כתב רו״מ שהוא פסול דצ״ל בב׳ יודי״ן דהוי פת״ח חטף. ואף אם יוצא מהם חיה מ״מ בענין שהיה נכתב כמו שהוא נקרא בלי שינוי וכו׳ עכ״ל. והוא הנכון. ועיין שו״ת בית שלמה סי׳ ק״ח באמצע התשובה באשה המגרשת אחר שם העריסה שלה היה פיגא ג׳טליא ונקראת באבליא. ויש לכתוב פיגא גוטליא דמתקריא באבליא. אף ששם פיגא גוטליא נשתקע לגמרי. מ״מ ידוע ששם באבליא הוא רק לגעגועין ואין זה שם העצם כמ״ש מהרי״ק שורש פ״ו לענין שם באלי והכי נהוג עלמא ע״ש. ושם גוטליא צריך לכתוב כן בטי״ת אחר היו״ד. ועיין מבן המחבר שכתב ששמע מהרב מבארדיטשוב שהגאון בית שלמה חזר בו ולוה לכתוב גיטיל. ובספר ט״ג כתב גוליא בוא״ו וצ״ע. ועיין באן באר יצחק ס״ק כ׳ דאם כתב פינו בוא״ו לבסוף פסול אפי׳ בדיעבד. ועיין בס׳ ש״ע א״ז שכתב וז״ל ולא אדע מדוע לפסול אפי׳ בדיעבד באם כתב וא״ו לבסוף כיון דגם במדינתינו אין קורין את השם פיגא בקמ״ץ לבסוף כי אם בסברה ממולע ולפי הסברה נשמע יותר למלאפו״ס. אלא דכן דרכינו בכל שמות כיוצא באלו לכתוב באל״ף לבסוף. אבל בדיעבד שנכתב בוא״ו דיש לקרות במלאפו״ס ודאי דאין זה שינוי כלל עכ״ל ע״ש: ג) כמו פרידא. ועיין מש״כ לעיל בשם אסו׳ בית דוד סימן י״ט ובשם הר״ם מינץ. ואלינו הקריאה. פראדל. פראדא. ויש פרידיא בהרגש יו״ד עיין בשו״ת בית דוד סי׳ י״ח אודות גט אחד שבא ע״י שליח מעיר פאריז ונכתב בו שם האשה פרידא בציר״י

באר יצחק

(ג) פריידל והוא כו׳. עט״ג שכתב נראה שהקריאה הוא בפת״ח ובהרגשת יודי״ן הנקרא פת״ח חטף כמו ריילא. אבל אם הרי״ש בציר״י כותבין פרידל בחד יו״ד ג) כמו פרידא:

(ה) אין כותבין פוגלא כו׳. עט״ג דמיירי כשקורין הפ״א בחול״ם. וכשנקראת בציר״י יש לכתוב פיגלא ביו״ד והיינו אם ידוע ששמה מעריסה היה כן. אבל אם

פריידא

שקורין בפניה כך : (ו) **פערל**. פערלא באלף · פערליין וכולם בעיי"ן אלא בני הספרד שקורין הפ"א בציר"י כותבין ביו"ד אחר הפ"א · פונשיכא , פונצקא : (ז) **פאוש** כינוי לצפרה : (ח) **פינשא**.
פעסא

באר יצחק

אם אי' שכן היה שמה תעריסה משמשא היה שמה פינא כפי הרגילו' וא"ל לכתוב רק פינא . ואם מנוי במדינה לימן מעריסה שם פינלא אזי אף אם אי' יש לכתוב כן ואם דוחקין הנימ"ל בחיר"ק יש לכתוב פוניל. ויש נשים שנקראת פאנא הפ"א בקמ"ץ. ואם הכל קורין כן אפי' בפניה יש לכתוב פאנא באל"ף אחר הפ"א ואם מקצת קורין ג"כ פינא יש לכתוב פינא דמתקריא פאנא. ואם שם העריסה פאנא וכן קורין הרוב ומיעוט קורין פינא יש לכתוב פאנא דמת' פינא . ואם היא חותמת יש לעשו' שם החתימה לעיקר. ויש נשים שנקראות פיליא ונרגש במבטא הברת יו"ד אחר הל"י יש לכתוב פיליא :

(ו) פערל כו' סע"ג דבמקומו' שדוחקין הרי"ש בחיר"ק ד) יש לכתוב פעריל ביו"ד :

(ז) פאוש . סע"ג שאפשר שצריך להיו' פאויש ביו"ד אחר הוא"ו :

(ח) פינשא . סע"ג דאם שם העריסה פינשכא וקורין פינשא או איפכא כותבין שניהם דהיינו פינשכא דמתקריא

מעגלי תשובה

פריידא בני יודיין. וכאשר נגשו לפני רב גדול אחד לסדר להם מסירת הגט. עמד על הב' יודיין ולכן עשה תקנה חדשה ונתן להאשה ב' לעטליך בכתיב' ידו בזה"ל . האשה מרת פרידא לא יקרא עוד שמה פרידא רק פריידא . ולזה שאלו הב' לעטלין יהיו מדובקין בכותלי בהמ"ד ל' יום. וגם שיוכרז כן ג' פעמים ואחר ל' יום סידר מסירת הגט. והרב השואל שם כתב להפליא על רב גדול הנ"ל כי מה יועיל שינוי השם אחר הכתיבה כו' ומ"מ בגוף הענין יפה כתבו דבכ"ד כשר בלי שום תקנה וכמ"ש לעיל בשם פינא . קוה"ש. ועיין בשו"ת שאילת שמואל כללי כ' וז"ל יש להעיר בגיטין הבאים מרחוק אשר נשתנה ענין שמה בהברת הלשון. שאם לפי הברתם חושבים ששמה רושא . וכן פרידא בפ"א שם נקראת ורידא. וכן פרידל ביו"ד אחת לפי הברתם דוחקין היו"ד וכותבים בשני יודי"ן פריידל. והגט שלוח למקום האשה בפה אשר לפי הברתינו קלא משונה שמה וכו' . הנה וכו' והחשש בזה דשם מקום שנותנים הגט הוא משונה. והו"ל כאלו כתב שם מקום הכתיבה לחוד. ועיין בסי' קכ"ט ס"ד בב"ש ובזה עדיף יותר והדעת נוטה להכשיר. ועם כל זה יש תקנה להכריז פה שלשים יום

על השם שנקרא בשם הכתוב בגט ובזה מספיק לצרף ההיתר ויצאנו מן החשש'. כי אף שלא הורגל להקרא בשם ה מ"מ אחר ההכרזה ל' יום נתפרסם הענין כי זה שמה אמיתי הו"ל כאלו כ' עיקר שמה בגט וליכא לעז כי הכל יודעין שזאת האשה. וליכא בזה חשש דכל היכא דלא מצי עביד לא מצי משוי שלוחא . כי בעת השליחות לא נשתנה שמה. והיה לה במקום הנתינה שם בשינוי אשר היה מורה על לעז. זה אינו דהרי שכשר הגט אם השם והאשה לקבלו שם שקורין שם זה פריידל בהבר' שני יודי"ן. והם פשיטא דכשר א"כ מצי עביד על אופן זה שמתגרש. בזה לא שייך לא מצי עביד שהרי עשהו שליח ככ"מ שמתגרשה. ומה שמעכב הריחוק מקום אינו בגדר לא מצי עביד ומ"ש בבית מאיר סי' קי"ז וא"כ ליכא חשש כלל אחר תקנה זו . ושמעתי כי מעשה היה בק"ק ראזנאי' באשה ששמה רישא. וכתבו בפאריז רושא כפי הברתם ובבא הגט לכאן היה דעת הגאון גיסי מוה' בנימין ראב"ד דק"ק הראדנא נוטה להכשיר ושלא הגאון החסיד מוה' אריה ליב מבריסק לעשות תקנה זו להכריז ל' יום בשינוי שמה כפי הכתוב בגט. ושוב מעשה כזה אירע באשה ששמה פרידל. וכ' בפאריז פריידל כפי הברתם. ולזה גיסי הגאון מגות מוהרי"ב ראב"ד דהראדנא לעשו' כן. וראיתי בתשו' בית דוד נדפס מקרוב שהטיל דופי על תקנה זו כדברים אשר לא כדת . ושארי ליה מארי' בזה אשר הטיל מום בקדשים אשר הדין כן באמת . ואם הגט כשר בלא"כ מ"מ אם התקנה היא עילה נכונה ג"כ להסיף להוציא מחשש לעז כמ"ש וזה עיקר להלכה ולמעשה בלי פקפוק וכ"ל קב נקי. ועיין בס' חא"ם סי' קפ"ב באשה שנקראת בפ"כ פראדיל וכ' בגט פריידיל ודאי הגט פסול ובמקום עגון גדול יש להתיר . ועיין כאן בית שמואל שמביא את שם ורומט. ועיין בס' פ"ע דאלליטו שהיה על הרוב שם רומא ועיין בשו"ת מים חיים סנ"ע שנכתב בגט שם המתגרשת פרומא בתיה . מחמת שהגיד לפניהם בעלה עוד איזה אנשים אשר זה שמה מעריסה. וגם עתה נקראת בב' השמו'. ועתה נודע שבאמת שם הלידה שלה הי' רומא בתיה. רק בעת כל העיר קורין לה בשם בתיה לבד ולא ידעו משם פרומא כלל, רק בני משפחתה ומיעוטא מיעוטא קורין לה גם בעת בב' השמו' פרומא בתיה יש לכתוב גט אחר בתיה דמת' פרומא בתיה משום דמקום הנתינה הוא העיקר ואם כ' פרומא בתיה בדיעבד אם נתן הגט כשר משום דבמקום הנתינה גופה איכא מיעוטא דקורין אות' בשם מקום הכתיבה ע"ש : ד) יש לכתוב פעריל כו' ועיין בס' חא"ם סי' קפד שכי

(פ) **פעבא** : (י) **פעביל** מהתבא כו"ד . פעבלן . פעבלין . פעבכן : (יא) **פריווא** כינוי לצפרה וכן פורה . (יב) **פיאלא** . כהמש"א, פעולין' פיעלין. פעולין. פיאל . כן יש לכתוב באלו הארצות באלף ובמדינות אחרות פיעל פ"ם ' כתב מהרש"ל פרגלות ושם פעיל ב' שמות הם לכן אם נקרא פעיל אין כותבין רק שם פעיל ' ואם שם הפירוש פרגלות ונקראת פעיל כותבין שם שניהם פרגלות דמכ' פעיל ' ואם לא

מעגלי תשובה

והנה פעביל נפי סברת הפוסקים דבעל מהנה כס"ש ה"ש לכתוב כפיין אחר הפ"ש . ואם יודע שנקראת בלע"ז יש לכתוב כו"ד אחר הפ"ש . ועיין בשו"ת שם מ"ר סי' ע"ד כתב גם אחר אחר הכתב בו אם הפשט פעיל כו"ד אחר הפ"ש והוא נקרא' פעביל בשבול ושמפני שלשם ג"כ כפיין אחר הפ"ש . והש"ב ז"ל דאם פעביל צריך לכתוב כפיין כמו שנקרא' בשבול וכן שמגים : ומן זה תלוי בכתב שמה כתון ודא עוד בשמנה . כי כו"ד נקראת אף בודק גם בלע"ז ומשמע נקרא בשבול ' ואם יש עוד שמה שמושמי שלשם כפיין ולא כו"ד . והש"ע דמשמעות כתון ועיין בשמשעות יע"ש והכ"ש פשוט פ"ש וכו' לכן בשלשי נשרך גם אחר כפיין . אם שאבר . ומשמעות יש לו' פשוט שלא ' אחר פ"ש כי לא ספק כו"ד אם לא שם"ש שמשמי כן : ס) כון דמשמעות דעי' שם' כס . ועיין בשו"ת הפ"ש שכ' דה"ש אם גם פירושה לא שפ"ט כמשמע ועיין כאן כמ"ש ואם כי שנשמה שלא ' ועמ"ש ר' נ"ג כבר ועיין בא' פ"ש שכ' ולא שלא מהות סקל כשנעשי' עד הכבר ישראל כספרדים במשמעות נמצאו מופיד שלפני . ועיין בה"ש סי' קכ"ח ס"ק ג' ומשמען ר' שלום ולכ' קפריס קף בריטוב והיא שספק כשמבין אם כי במקום שומע שמם שפח שמבי"ב כאם כתבה : ו) פשפירש כמו הפירושית. ועיין בשמ' כ"ש שפריס סי' ל"ד שכ' דהם שנכרים כשמרים סו"ד פרגום במשמעות כמו פשפירת, שפיר שפית, קריל"ע, נשפית, שבעית, חולפים הם טוב סו"ד פשוט . וכ"כ שישמה הם שנקרא' כנה ' וכ' יו"ד שר פשוט והכתב משך לו ליטה שפה שפרש כל זמן שלא יפטור הם המשו שנה אחר כבר ולא פלוח פרס והכ"ש נרשק פ"ש שמו רשה שמרם . ועל סכ"ד שולל נושן גם אחר . ואם סברת שפריש שמה נוהגים יו"ד . אם כמו שנפ"ש כבגרי פר"ק יש לכתוב כו"ד לנסוף כמה בסוף שמרים , ואם לוהו מנהג בודק כשמבין סוף לו פ"ש לנסוף ' ואם נוהגים בודק ונם יו"ד בנהם שמנהגו שמבין כי יודין בסוף לו ס"ש לנסוף ועיין ס"ת שמרי נשים לום לגי' פ"ק ס' : ז) יש לו' במשמעות י' . ועיין נשמר שלום במשמעותי סימן ס', ומשמע שנקרא' פשפירט בכ"ש לנסוף לו אם גם טיפה מוסמך קן כו' ס) ובמנהג לנסוף . ועיין בכ"ש שבים בשם והגה"ש לכתוב פריווה בכ"ש ' ועיין בס' אה"ע שכ' ובפתג"ד יע"ש בהנהגים ואם זה עבר בשם לפרש וכן כשם בכ"ש . וע"ש שמו אין לו לנה ודברי המפורשים שהפשטו כמה ב) ובמנהג לנסוף ס'. ועיין בקוה"ש שמבים בשם ספר ישועות יעקב שכ' שם פ"ש כה משמה לידי בק"ק זנג

באר יצחק

המבקי"ש פירשה ולא מבריק דקשר הכשם כוא ס) כיו המנהג דעי' שמו' כן, והמקומי' שאין סברי הכשם כן כפיין לגר כי אם נבי' פד יש לכתוב פירשנה ויש מקומי' שהשם הוא נקרא רק כסברי בלע"ז וגו' י' בכבר' בלע"ז יש לכתוב פיגלא . ואם שני פירש כו"ד אחר הפ"ש כ"ש אם דוסקן הפ"ש במרק וה גוו יש לכתוב פירשה ' ואם כי פנשה בלא י' וכלא ג"כ כבר וכ"כ כתוק פירשה לו פיגלא יש לכתוב ב כמאן דוסקן כס ר"ק ואם כי כו"ד כבר . כיון שידו עיקר השמה הכשם הוא במסקנא המר"ק רק מפי מסורת השנשמה אין מנישין המר"ק לכן כדיעבד ה קפדה :

(ס) פעבא . פירש כפי מנהגה המדינה שאין מדקדק כפרי י' · אבל נפי מנהגה מדינתם שהוב אם ז ערגם כפרי י' צריך לכתוב ו) פעבים כמו מקוה רסיה

(י) פעביל מהתבא סי' . ובמדינתים שאין דוסק כפעין במר"ק ז) יש לכתוב בכתבה כנה ובפי"כ הכ"ש פעבלין פעבלן כפרי יודין וכבר יע"ש בנהגה · והם דוסקן הכ"ף בן פעבכן במרק לכתוב פעבכן :

(יא) פריווא כינוי ס' · עפ"ב שכי דלפ"ב דכן פרי"ו וכן פורה שגיהם הם כינוים לנפרש . הפ"ש פירק כינויהם וכינוי פורה אין צריך לכתוב אם לשון וכה"ש לנסוף · וכינוי פריווא נשלם צריך לכתוב ס) ובמנהג לנסוף :

(יב) פיאלא · עפ"ב שכי דכ"ש הם נקרא' בו"י פהם הפ"ה וכמן פהם י' שמים שפיו מ' הלשון, אבל נפי מנהגה מגם שקורין סר"ים בשפים כי שריך שקורין ריי"ם וכ"ב . עיהם שאין לכתוב כ' רק יש לכתוב פיגם . ואם פיגם יש נכי פיגם נבי יו' פ) ובמנהג לנסוף ואם כי בכ"ש בסוף ג"כ כבר

סי' ונגו

לא היו כותבין רק שם פערל כשר דבי"ע לא ידעו אלא שם פערל · ואם לא הי' כותבין אלא שם הקריאה ברגליות נראה דהוי שינוי השם ולא דמי לשרה שאריקה : (יג) **פוי** שם אשה · **פוי"ו** הגאון הו"ר שמואל בן הגאון מהר"ם ואב"ד דק"ק קראקא זה מסופק אם לכתוב פויא באלף לשון מצרי או בה"א מלשון ארץ כנען פויה ולכאורה נראה דתליא במבטא כי פויא הוא במלאפום ופויה הוא בחולם :

(אות צ) (א) **צפרה** חסר וא"ו אחר הצד"י כי כן כתוב בתורה ואם כתב מלא כשר כדר שמות וכ"מ ומ"ז · וא"צ לכתוב דמכ' פורה . פירוש שם היינו כשהנקודות שוות כמ"ש באות ב'. צפרה המכ' פייש

באר יצחק

(יג) פוי שם אשה . עפ"ג שכ' ולפענ"ד בנקודה מלאה, שאם נקרא' הפ"א בקמץ יש לכתוב פאו באלף. ואם הפ"א בפת"ח שפיר דמי לכתוב פוי בלא א' ואם כ' באלף ג"כ כשר כמו גבי שם מאטכה · ואמנם כשנקרא' הפ"א בחיר"ק שכותבין פיי · ואף שאפשר לכי' פוא בוא"ו לנקודה מלאפו"ם . אינה לממשי ולקרו' בחולם · ואם נרגש במבטא סגרת יו"ד אחר הוי"ו יש לכתוב פוי"א · ויש שנקראים בחולם פתח . ואם נקראת בהרגש י' בין הפ"א לוי"ו יש לכתוב פיוא · ואם שמה מעריסה רוזא ומחמת חבה ובמגומגים קראו אותה פוזא ונשאר לה שם זה אין כותבין רק פוזא · י) כי שם רוזא נשתקע . ויש נשים ששמם **פייגא** ואם היו"ד נרגש במבטא לבסוף יש לכתוב פויה . ואם לאו יש לכתוב פוגא ובאלף לבסוף ואם כ' בה"א לבסוף גם כן כשר :

אות צ (א) צפרה חסר וא"ו · עפ"ג שמביא בשם ס"ם שכ' דלכתחלה יש לכתוב צפרה חסר.

ובמדינו' שסביח שם צפרה בצד"י בחיר"ק והפ"א בשו"א א"כ אם כ' צפורה "בוא"ו לכורו' על החולם לא הפסיד א) ושפיר דמי לכתוב מלא אך מי ששמה צפרה הצד"י בחיר"ק והפ"א בשו"א וכ' בגט בוא"ו אחר הפ"א נראה דפסול דאתי לקרו' בחולם והוי שינוי השם . ואם שם הערישה צפרה ונקראת צפרה הפ"א בשו"א וכן אם מקצת קורין צפורה ומקצת "צפרה יש לכתוב צפרה דמת' צפרה · כי גם צפרה הפ"א בשו"א הוא נשה"ק ואפש' "שהוא שם לעצמו . ויש נשים נקראים ציפא יש לכתוב כן. ואם נקרא' מעריסה צפרה או צפרה וקורין אותה ציפא . אם עדיין קצת קורין צפרה " או צפרה יש לכתוב צפרה המכ' ציפה בה"א ואם כ' באלף " ג"כ כשר · ואם הכל קורין ציפא לבד יש לכתוב ציפה לבד · אם לא במקומות שנהגו לקרות בשם צפרה או צפרה ומכנין ציפה אז שפיר יש לכתוב צפרה המכ' ציפה. ומ"ש

מעגלי תשובה

ובזה על גבי לכתוב כמו שהוא לפניו באלף לבסוף וכו' יודיין בין פ"א לאלף וא"ו בפייגבמי אפשר דהגר מפס פוסק כו' · גלל כן בורתי לכתוב פאיס, וכמו בשם סאייס שנגר מגרה וכן הסכימו עמדי וקצי' כואז : ועיין בדיני הספר המדפס בסוף הרמב"ם ח"ג בשם מהר"ש שפירא ז"ל שהעלה לכתוב פיוא בבי' יודין ובאלף לבסוף וכן פשט הלכה למעשה · ובספר הברים כי לכתוב פאיה · ועיין קב נקי שלחן נוח מדברי הפ"ג : י) כי שם רוזא כו' ועיין בסי' ס"ס א"ז הו"ל ובכר הבנתי על"ז כמה פעמים דאם הסופר קודם צ"ז לא מטיב נשתקע וה"ה כאן דאין הפרש מייתא רק באם ברגמון רוזא פתח · לא מטיב נשתקע . ועיין כאן ב"ש בשם פרי' שבגאון ה"ר שמואל וכו' ולכאורה נראה וכו' ועיין בס' אה"ע שכתב וז"ל בס"ש וז"ל עוד שמעתי דהמחבר המריף והבקי מוהר"ר שמואל בן הגאון מוהר"ר פייבש ז"ל היה מסופק אם לכתוב פוריא מלשון פוריא ומפה פורו ואל"ף או פריה מלשון אסף כמן פוריה חסר וי' והפ"א כמו נשה"ק מלשון פרה ורבה ולא ידעתי איך הכריעו ואני מצאתי ברי"ס סי' קכ"ל דמ"א גרי"ו . והנה הב"ש קצר ולא ביאר דהם סוא בחולם נ"ל חסר וא"ו וגם הפ"ג לא הביר בזה דבר · והעיקר הספק אפשר שהיו קורין הפ"א בחולם והריש בשו"א או בצרן אחר דאי אפשר לעיקם פלה דמלאת :

אות צ א) ושפיר דמי לכתוב וי' שוב מצאתי בספרי האחרונים שהשמבו על הפ"ג שפשטו אינו נשנה, שרמאה דמשום שם צפרה בצד"י בחיר"ק והפ"א בשו"א מפ"ה באנו לטעות בשם צפורה לטעמו מלא מהם דכתוב בתורה חסר ובלא יש עלה אהרם לכתוב ציפרה הפ"א בשו"א ביו"ד אחר הצד"י ושפיר יש"ס הכר וד"ס מוכיחו' בין צפרה לציפרה עיי' הוי"ד . ועיין בפ"ש שלדינא נראה דשם צפרה לכתוב חסר כמו בתורה ושם ציפרה לכתוב ביו"ד אחר הצד"י ועיין באה"ע מ"ש בזה. " ועיין בא"י כאן בשם הפ"ג דאם שם הערישה צפרה ונקראת צפרה וכן ס' יש לכתוב צפרה דמת' צפרה

ועיין בשו"ת חמדת שלמה שפ"א שדעתו נוטה דבשם צפרה הפ"א בשו"א יש לכתוב באל"ף לבסוף · ועיין עוד " בא"י כאן דאם במקומו' שקורין צפורה או צפרה ומכנין ציפה אז יש לכתוב צפרה או צפרה המכ' ציפה, ועיין באה"ע שכ'

פייויש. המכ' פאויש · המכ' פימויש : (ב) **צביה** בה"א ואם כתב באלף כשר דהא מצינו בר"ה באל"ף רש"ל · גם ה"א ואלף מתחלפים · מיהו דוקא כשאין ידוע חתימתה כמ"ש כמה פעמים · וכתב הס"ש אם נקראת בפת"ח צביאה כותבין באל"ף וה"א : (ג) **צארים** כן יש לכתוב במדינות אלו שקורין הצר"י בקמץ. ויש לכתוב מסתמא ביו"ד · צריט כן יש לכתוב כשקורין תצר"י בפת"ח ויש לכתוב ביו"ד. צארטל. (ד) **צורלין**. צירל, צרניל, והכל תליא במבטא. צימפא והוא כינוי לשמחה, צימפכא: (ה) **צישא** צימל. (ו) **צוימל** צומפא. צארטל. **צינא**. ציפא, מ"ז, צמת, צימלא :

מעגלי תשובה

שכ' דאם שם העריסה הוא צפרה בשו"א אז יש לכתוב דמת' ציפה ולא המכ' כיון דגם צפרה אינו לשה"ק והוי שמות לעז דכותבים דמתקריא ·" ויש נשים שנקראו' שפיפא. ויש נקראו' צאפא. ויש צאיפא היינו בקמץ ובהרגש קצת הברת יו"ד הנמשך אחר הקמץ. ועיין בשו"ת צ"צ החדש סי' רי"ח באשה ששמה בפ"כ היה ציפה. וכתב בגט צפרה לבד. אם המנהג פשוט דכל ציפה שמה מעריסה צפרה. אם ידוע דשמה מעריסה היה צפרה יש להקל: ב) שנקראת צביה כו'. ועיין בביאור הש"מ הביא בשם מ"כ באשה אחת שהיה שם העיקר שלה צביה ע"ש תאומי צביה והיו קורין אותה ציווא. והיה ·" דעת הסופר לכתיב צביה המכ' ציווא. שהיה סובר דהכינוי ציווא הוא שם לעז. והשיג עליו מהר"ם דגם אם בלדי' נקרא בחי"רק והבי"ת בשו"א הוא שם הקודש [illegible] ע"כ אין לכתוב רק צביה לחוד, ולכאורה קשה לדעתו דאם נכתוב צביה לחוד איך יקראו העולם את הגט. דאם יקראו צביה בשו"א ובחירק כשם העריסה. [illegible] נחסר בגט ·" הקריאה שבפ"כ דהוא שם בפ"ע [illegible] ואם יקראו צביה כפי [illegible] נחסר בגט שם העיקר שלה היינו ·" צביה [illegible] בשם [illegible] ובש"ע שעשו כזה ודעת ·" [illegible] יכתוב צביה דמתקריא צייוא. היינו להוסיף יו"ד אחר הצד"י [illegible] כמו גבי שם מלכה. אולם דעת באהלי שם לא ניחא ליה בהא להוסיף יו"ד משום דאי כתבינן ביו"ד הרי בע"כ עשינו אותו חול ואין לערב קודש בחול אלא או כולו קודש או כולו חול ע"כ דעתו לכתוב כך צביה הנכ' צייוא בשני וואי"ן · ועיין כ"ש כאן שהביא אם שם **צינא**. ועיין גם [illegible] רמ"כ סס"ד בגט שנכתב בו שם האשה צינא . והאשה היתה נקראת צענא בסגול. והכשיר הגט בדיעבד ודעתו דאפי' לכתחל' היה ראוי לכתוב צינא ביו"ד והביא ראיה משם הירש היינו כמו סגול דליתא ואעפ"כ כותבין הירש עכ"ל ועיין קב נקי שכ' ע"ז וז"ל ובאמת זה אפשר להכשיר בפולין כי כן הוא הברתם אבל ברייסן וליטא צ"ע גדול. שוב מצאתי בס' ח"ס מנחת משה שכ' וז"ל והנה מה גדול כוחו של הכהן הגדול מאחיו להקל בענין חמור כזה. אמנם מ"מ דאפי' לכתחלה ראוי לכתוב צינא ביו"ד אעפ"י שנקראת' בסגול כמו בשם הירש. הדבר פשוט שאין לעשות כן לכתחלה

באר יצחק

אות

ומ"ש הב"ש המכ' פימוש צ"ל פייויש והוא כינוי לצפרה בלא וא"ו :

(ב) צביה בה"א כו' עיין ב"ש דאם נקראת צביאה בפת"ח כותבין באלף וה"א ועיין ס"ג שתמה מה ענין קריאה פת"ח לתוספות אלף. ועפי הנ"ל צמתלי' באם נרגש הברת קמץ באמצע שלא תחת היו"ד כותבין אלף וה"א ולכן העיקר כאשה ב) שנקראת צביה לכתוב בה"א אחר היו"ד וכל הנקראים צביה היו"ד בקמ"ץ סמוכה על הה"א שאחריה :

(ג) צאריט כו' שע"ג שתליא במבטא אם דוחקין החיר"ק כותבין יו"ד אחר הרי"ש אם לא שאומרת שרגילה לחתום בלא י' וכן צאריט :

(ד) צורלין כו' צירל והכל לפי המבטא · צימפא והוא כינוי לשמחה :

(ה) צישא. שע"ג שבמדינתינו אין קורין בשי"ן רק בזיי"ן ציזא . ויש מקומו' שקורין שיזא · ואשה שניתן לה שם מעריסה ציזא · והיתה נקראת ע"ש אם אמה ציזאכי. וקצתם קורין אותה שיזא. וכמעט רובם קורין אותה ציזא יש לכתוב ציזא דמתקריא שיזא. ואם מקצתם קורין כך ומקצתם כך יש לכתוב ב' גיטין אחד בשם ציזא ואחר שיזא. גט שנכתב בו צזא מחמת השמטי יו"ד שאחר הצד"י אין קפידה ובפרט לפי הברת מדינתינו שאין דוחקין החיריק של הצדי' · אך מה שכתבו יו"ד אחר הזיי"ן אם אין הקריאה בענין שנרגש יו"ד אחר הזיי"ן פיסלות . צדיונא שם אשה ועפ"י הגאון דק"ק קראקא כתבו צלדזינא . ועפ"י כל ליתרים דק"ק לבוב כתבו שידזנא :

(ו) צוימל · ובמדינתינו יש נשים הנקראים צוועטל ואין דוחקין הטי"ת בחיר"ק אין לכתוב יוד אחר הטי"ת . ויש נקראים שעיטל יש לכתוב בטי"ת שי"ן. ויש נקראים צילית ומרגישין במבטא היו"ד אחר הצד"י יש לכתוב יו"ד אחר הצד"י שהיא ג"כ · ויש מקומו' שקורין שישפא

(אות ק) קאשינא · קרא . **קושא** (א) ובארץ רוסיא קושיא ס"מ · (ב) **קרינדל** יו"ד אחר הרי"ש ולא אחר הדל"ת לבוש ובעל דמש"א וס"מ : (ג) **קוינא** · (ד) **קרסיל** מסתמא ביו"ד

באר יצחק

טשיטשא דהיינו שקורין בלה"ק שכורה שהוא בפי ה"ן. ואז דרכם לקרו' בענין שאין נרגש הברת יו"ד אחר הברת טי"ת ושי"ן שהיא לכן יש לכתוב טשיטשא :

אות ק (א) ובארץ רוסיא כו'. עט"ג הטעם משום דברוסיא דוחקין השי"ן בחיר"ק לכך יש לכתוב ביו"ד. אבל בפולין ושאר ארצו' א) יש לכתוב באלף לבסוף:

(ב) קרינדל כו' עט"ג שהוכיח מהש"ס דאף במקומו' שדרך קריאתם קרענדל מפני כובד הלשון ופתיחת הפה מ"מ כותבין בגט קרינדל . משום דאזלינן בתר הנחת השם דהוא בציר"י ולא בסגול ולא הוי שינוי להמדברים בזה. משום דהמה יקראו כדרך קריאתם נוטה לסגו"ל אף שנכתב כהנחת השם . אבל אם בני המדינה יודעים לבטא היטב נקודת הציר"י ואפ"ה קוראים בסגו"ל יש לכתוב קרענדל בעיי"ן מחמת שאין השינוי מחמת כובד הלשון המדבר רק החילוף בהנחת השם עצמו ולכן כי יקרה לפני המסדר ענין כזה שלפי המבטא המדינה צריך לשנו' כתיבת השם מן הרגילות בהנחת שם זה בספרו' ואיגרת או ממה שנמצא כתוב בסדרי גיטין · לכו לא יוכל לעשות מעשה כזה עד יעיין בדבר היטב ובמתון ובהתאסף את הבקיאים בעני' גיטין ותשועה ברוב יועץ :

(ג) קוינא . עט"ג היינו אם מדברים בהרגשת יו"ד של משקל הוי נוי.. ואם אין שם הרגשת יו"ד אז אם נקרא הקו"ף בחולם יש לכתוב בוא"ו · קונא . ואם קורין בחיר"ק יש לכתוב קינא ביו"ד ואם כי בוא"ו כשר כי אפשר לקרו' במלאפו"ם . ובמדינתינו יש נשים ששמם קוליא . ויש נקראים גוליא · וצריך לכתוב לפי המבטא וגם ביו"ד קודם האל"ף. שלפי הברת מדינתינו מרגישין יו"ד · ובמקום שאין הקריאה בהרגש יו"ד יש לכתוב בלא יו"ד . והעיקר כהלשון שהרגילו לכתוב שם זה כן יש לכתוב בגט . ואם דרכה לחתום הולכין אחר החתימה. אם לא שנראה לעין כי דרך נשים לה לכתוב בשיבוש שמשנה הקריאה . ב) ושם קלטשקא הוא שם לאשה ואעפ"י שנקראת בנקודת פת"ח מ"מ כותבין באלף ואין לחוש שיקרא בקמ"ץ כי לא שכיח שם זה בקמץ .

(ד) קרסיל מסתמא כו' היינו אם דוחקין החיר"ק . קראסא קרעסיל . כשקורין הרי"ש בקמץ כותבין קראסא באלף אחר הרי"ש ג) ומ"מ אם כתב באלף כשקורין בפת"ח ג"כ כשר כמ"ש לעיל · ועיין ט"ג בשניה מה שמביא בשם הגאון מוה' יושיע באשה שהיתה שמה מעריסה קרסיל וכן נקרא' בפ"כ וכן כתוב בכתובתה אלא במקום שהיתה עם בעלה כמה שנים היו קצת קורין לה קרסיל וקצתם קרעסיל ובאת להתגרש במקום לידתה שדרין בה אבותיו · ופסק דבתר כאן אזלינן שהוא מקום הו"כ והלידה . וא"צ לכתוב דמת' קרעסיל בשביל שם שיש לה במקום אחר

מעגלי תשובה

לכתחלה אנינה · דדקא היכא כבר נתפרסם כוי משא"כ כו' ואף בדיעבד קשה להקל אם לא במקום עיגון גדול. ועיין בס' אא"ם בהשמטו' ס"ו בנכתב בגט שם האשה ליבא טשארנא בלא דמתי' ביניהם . והאשה אמרה שרוב העולם קוראים אותה בשם ליבא לבד . ומיעוט קורין אותה בשם טשארנא לבד רק שם העריסה היה בשתמת בשניהם יחד . יעיינו בכתובה אם שם נכתב ב' השמו' יחד ודאי דכשר. ואף אם לא נכתב בהכתובה יש להכשיר במקום עיגון ע"ש :

אות ק א) יש לכתוב כו' · ועיין בס' ש"ע א"ז שכ' וז"ל הנה בכותבים באלף לבסוף ודאי הוא שם לעז · ויש לכתוב בקו"ף · אך בכותב ביו"ד בסוף יש לחקור למה לא נכתב בכ"ף כמלת לשה"ק כושי · ומ"ש הלבוש דאם נכתב בכ"ף הוא נמי דפירושו שחור . יש לתמוה עליו דהרי יש גם שחור שווארצמן עיין שמו' אנשים אות שי"ן וכבר כתבתי דהאי שם ר לבן הוא ואדרבה נקרא כן מפני שהוא נאה ביותר וכו' עיי"ש שהאריך : ב) ושם קאטשקא כו' ובס"ש כי הרבה שמו' שלא נעתקו בס"ש ואלו הם קריספולית · קדינא · קדון , קלו , כ"ל שהקריאה היא כמו קלי וכרמל . קלוטיבי, קרילו , קירלו, קריאלה , והאריך בשם מהרי"ט איך צריך לכתוב שם קריאלה דהתחלתו במבטא כזה שאין שום אות בלשון לעז שיורה על קריאתו והוא מבטא הקרוב וממוצע ודומה קצת לגד"י או גימ"ל או קוף וע"כ יש וכו' שהתחלתו בגד"י ויש בגימ"ל ויש בק"ף . ע"ש :

ג) ומ"מ אם כתב כו' ועיין בס' אא"ם שכ' ול"ע על הט"ג שמביא לו ראיה לסמוך כי לעיל בסמוך כ' דכותבין קאטשקא באלף כיון שלא נמצא שיהיה שם זה בקמץ ולכן אין קפידא ואין לחוש שיקרא בקמץ · משמע הא אם היה בנמצא שם קאטשקא בקמץ היינו מקפידין ולחוש שלזו שנקראה בפת"ח צריכין לכתוב בלא אלף דלא ליתי לאחלופי · והשתא קאמר דבשם קראסיא דעלמא שקורין בקמץ מ"מ אם לזו שקורין בפת"ח כ' באלף ג"כ כשר והרי

ביו"ד : **קראסא** · קרעסיל אם קורין בסגו"ל · קרעסליין · קרשא באלף מסתמא ואם דוחקין השי"ן בחיר"ק או בציר"י כותבין ביו"ד · קלארא כן יש לכתוב במדינות פולין · אבל בארץ אשכנז שקורין הלמ"ד בחולם יש לכתוב קלורא בוא"ו : (ה) **קענדל** עיי"ן אחר הקו"ף ובלא יו"ד אחר הדל"ת · קנינא · קוינא · (ו) **קילא** ולא כלי כ"כ כל האחרונים : קירדא , קאלו , קשתו · **קינפראדא** · קלומירא · ובספרד כ' קאלומירא · (ז) **קירנא** , קרינדלכן , קלערכן · הכל לפי לשון המדינה · קרנא, קורשידא, קלעריל :

(אות ר) רבקה (א) דמתקריא מלכה. ואם קורין אותה (ב) **רבקלה** עיין באות ב' : (ג) **רחל** המכ' טוקל ועיין אות ט' · ואם קורין אותה **רעכיל** כתב בהגהות ש"ע דכותבין רק רחל והלבוש

מעגלי תשובה

והרי בהה"ג נראה דאיכא קפידא וחשש טובא: ד) דהאשה הוא כלי. עיין בהי' פ"ע שכ' וז"ל ולפע"ד אדרבה משום זה דהאשה הוא כלי של בעל אם נכתב אנא איתתי כלי יש לטעו' דאיכה שם שלה אלא אומר לה הבעל אנת אנתתי וכלי ושמה נחסר . ועיין כאן בית שמואל שמביא את השם קונפראדא . ועיין בס' קב נקי שכ' וז"ל. זה לשון דברי אמת סי' י'. כל שם שהוא לגנגוע כגון קונפראדא או מירקאדא ויש לו שם בעצם המילה . ודרך הוא שהכל קורין לו בזה הכינוי וידוע הוא שאין זה עיקר השם אלא שאין הכל יודעין שם המובהק ע"ש שהאריך איך לכתוב בגט . ועיי"ש שהביא בשם הג"ש דיראה מתוך דברי מהרח"ש דאם הי' עולה לתורה בשם קונפראדו אע"ג דאינו אלא כינוי וידוע שיש לו שם העצם היה עושה עיקר משם קונפראדו · וכבר הרב פרח שושן השיגו שטורח דין זה הוא לקוח מדברי מהרי"ק בשם באלי אעפ"י שהיה עולה לס"ת בשם באלי . וכן נראה מדברי זאבי שהבאתי לעיל עכ"ל . ותמוה על הב"ש במה שכתבו בשמו"כ וגם הפי"ב ניטין שתק :

אות ר א) אך לא ידעתי כו' ועיין בספר כרם שלמה שכ' דט"ס הוא בב"ש וצ"ל דמתי' ריבא כ"כ בגליון ש"ע של הגאון מהר"ם פישלים ז"ל עכ"ל. ועיין בקוה"ש שכ' דלכאורה לא הפסיק יפה כי צ"ל ריבה בה"א. וכעת ראיתי בשו"ת ח"ס ח"ב סי' כ"ה שבאמת דעתו נוטה לכתוב באלף לבסוף · ועיין בשו"ת בית אפרים סי' ל"ב שצריך לכתוב ריבה בה"א. המכי ריבה בה"א. וכן ראיתי בס' אה"ע שכ' דאם קורין לה בפניה ריבה . אם ידוע ששמה מעריסה היה רבקה ואח"כ נקראת ריבה כותבין רבקה המכ' ריבה ועיין שם שכתב

באר יצחק

אחר עע"ג שהאריך בזה . קרעסקיא שם אשה · ויש קראסנא , או קרונא , קאשא , קנדא · ויש קושא היינו כשהקריאה בחולם או בתלאפו"ם משא"כ קאשא הקריאה בקמץ או בפת"ח · ויש נקראים קרעסיא הריי"ש בסגול ובהרגש הברת י' אחר השי"ן. כשקורין קרעשי השי"ן במירי"ק יש לכתוב ביו"ד ואם השי"ן בשו"א והרגש הבר' יו"ד יש לכתוב קרעשיא :

(ה) קענדל כו'. עע"ג דיש שנקראים קעניא · ואפשר שהוא קיצור מקענדל · ומ"מ אף אם ידוע שם העריסה קענדל יש לכתוב קענדל דמת' קעניא . אבל אם אין שם העריסה אין להזכיר שם קענדל כלל רק קעניא :

(ו) קילא. עע"ג שהביא מ"ש הס"ש לתמוה מדוע לא נכתב כלי ד) דהאשה הוא כלי של בעל. ואם כ' כלי פסול . ואם רגילה לחתום בכף נ"פ דאפשר שאין לשנות חתימתה :

(ז) קירנא . היה כתוב בכתובתה קירנא בקו"ף וגם כתבו כירנא בכ"ף . בזמנינו שמצוא הנוסח הכ"ף והקוף קרובים זל"ז יש להכשיר :

אות ר (א) דמת' מלכה. עע"ג שכ' היינו שהיה שמה מלכה ונשתנה שמה מחמת חולי לרבקה או שרוצה קרי לה רבקה ופורתא מלכה צריך לכתוב רבקה דמת' מלכה א) אך לא ידעתי מאי קמ"ל הב"ש בזה :

(ב) רבקלה. עע"ג שכ' דהב"ש איתא רבקולה חגולה שרולה בוא"ו ונראה שט"ס הוא בב"ש וגם בב"ש כאן צריך לכתוב רבקולה בוא"ו · אך לפעה"ד במכבת אלית מצאתי שאם נקרא' רבקולה הקו"ף בתלאפו"ם וכן גבי חגולה הגו"ן בתלאפו"ם יש לכתוב וא"ו אבל משא"כ לפי הברת מדינתינו מי שנקראת סרלה חגלה רבקלה מרהיטין הלמ"ד שקורין לנעגוע ומוכפין ההיפה אחת חיבור על האות שלפניו וצריך לכתוב בלא וא"ו :

(ג) רחל המכונה כו' ולדינא אין לזוז מזו מדברי הב"ש והג"פ דבא"י שם העריסה כותבים הכינוים לבד לכתחלה . והא דהמנהג אצלינו לכתוב רחל המכי רעכיל בכ"ף אע"ג דיותר היה נראה לכתוב במקומות בחי"ת כמו עיקר השם רחל נראה שהדבר נתפשט ממדינות שקורין חי"ת כמו ה"א וכותבין רעכל רעכלין בכ"ף והלא

והלבוש כתב דמנהג הוא דכותבים רעכיל וי"ל הרב רמ"א איירי כשידוע שם העריסה היה רחל או כותבין רק שם רחל כמו שרה שערלין אבל אם א"י שם העריסה כותבין רעכיל וכ"כ בס"ש · ולדינא נראה דדמי לדינים שכתבתי באות ב' אם ידוע שם העריסה היה רעכיל כותבין רעכיל ואם כתב רחל פסול · ואם שם העריסה היה רחל וקורין אותה רעכיל יש לכתוב רחל המכ' רעכיל ואם א"י שם העריסה כותבין רק שם רעכיל בעיי"ן. וכתב בס"מ אפילו אם נקראת בפת"ח. וכבר כתבתי דאין משנין השם שנקראת בו ומסתמא בלא י' אחר הכ"ף · רעכליין, רעכלין, רייכל, ריינא (ד) **רוזא רוזלא** · (ה) **רושא** היינו דקורין השי"ן בסמ"ך · **ריקל**, ריקליין, ריקלין ריקא

באר יצחק

ושלא לחלק ואם כי בחי"ת יש להסתפק · ס"ע · ואם נקראת בפת"ח שפיר יש לכתוב רחכיל בחט"ף לסורוי על הפת"ח ב) ואם הפת"ח הוא בהרגש יודי"ן יכתוב רייכל :

(ד) רוזא · עס"ג שאין לכתוב יו"ד אחר הוא"ו אף שמוטעמ' לפעמים כן כי אין לכתוב יו"ד רק כשיש הרגש יו"ד במבטא על משקל הוי גוי · ואם היא נקראת בהרגש יו"ד ג) יש לכתוב רויזא · ועיין ב"ש שם רוזלא. ובש"ע איתא רוזולא :

(ה) רושא כו' עס"ג שבמדינותינו כותבין שם זה בסמ"ך. ובמדינתינו יש שקורין אותה רשא בפת"ח הרי"ש ובסמ"ך ויש מקומו' שקורין שם זה קלא בשי"ן ימנית ואז יש לכתוב רשא וא"ל אלף ואם כ' א' נאמר הרי"ש ג"כ כשר · ואמנם יש נקראים רושא הרי"ש במלאפו"ם ואותן שנקראו בשי"ן ימנית צריך לדקדק בשם שעל הרוב אין

מעגלי תשובה

שכתב וראיתי בפ"ש שהביא : ב) ואם הפת"ח הוא כו' ושם רחכל עיין בס' חה"ש שכ' דיותר טוב לכתוב רכל בלא אלף . ועיין בשו"ת מים חיים סי' כ' באשה אשר נכתב שמה בגט רחל לאה וכעת הבעל מערער שרוב האנשים מהעיר אינם יודעים כלל משם לאה וקורין אותה רק רחל לבד אז אם עדיין לא נשאת יכתבו לה גט אחר שיהיה כתוב בו רחל דמתק' רחל לאה. אבל אם לא יוכלו להשיג גט אחר ויש חשש עיגון יש להקל שלא להצריך גט אחר : ג) יש לכתוב ריזא · ועיין בספר חת"ס סמ"ע דאם כ' רייזא בבי יודי"ן אחר הרי"ש באשה ששמה בצירי ודאי פסול · ועיין עוד שם בסימן ע"ו דאם נקרא' ריזא בחיר"ק תחת הרי"ש יש לכתוב רזא בלא י' אחר הרי"ש כי אף שלפעמים הוי הכרת חירק ביו"ד וכו' במדינתינו שהיא שם יותר שם ריזא בצירי משם ריזא בחיר"ק ע"כ אם נכתב יו"ד אתי לטעות דשמה היא בצירי . שוב ראיתי בס' ד"ח שהוכח עליו בזה שכ' דאתי לטעות · והנה דבר הילא שהשיבה נכתבה כתיקונה אין חוששין לטעות כמבואר בס"ג גבי שם שלום · וקיים ולפי דעתי אם כתב רזא בלא י' הגט פסול . גם בס' חה"ש חולק עליו בזה דאם יכתוב רזא בלא י' ודאי יקרא הרי"ש בפת"ח כמשפט הנשון · ועיין באר יצחק כאן ס"ק ד' דבש"ע איתא רוזולא · ועיין בס' גט מקושר שכ' לענ"ד דמי נשם אנה אנונה כן ס"נ רוזא רוזלא ואין לכ' רק ריזא · ועיין בשו"ת שואל ומשיב ח"ג סרכ"ד באשה עגונה אשר שלא לא בעלה גט ונתעכב הנשואים ארבע שנים שנכתב שם המגורשת . ריזיל גאלדא . ובעירה נשתקע שם ריזיל. ואף קודם שנשתקע אומרים שהיו קורין לה בהיפך גאלדא ריזיל . רק בעלה קרא לה ריזיל גאלדא · וכן נכתב בגט ריזיל גאלדא דמתק' גאלדא שלאו נשיג מאנו גט בשם גאלדא לבד · והשיב שהרבנים דגשם מכשירין את הגט בדרך זה. ואח"כ השיב שישלח גט אחר ועדיין לא שלח. והאשה אומרי' שבעיר ווארשא נקרא' כפי שנכתב בגט . ושאלו גשם ולא היה בידם נברר. ובעירה גבו עדות ב' נשים על שם העריסה עד עת נשואה היתה נקראת ריזיל גאלדא · ושוב העיר עד אחד שאכת ע"ז שנה עד נשואה היתה אמה ויומר מב"ב היו קורין אותה ריזיל גאלדא ואביה קראה בהיפך ורוב קוראין אותה גאלדא לבד · ופעם אחת שמעה מבעלה שקראה ג"כ ריזיל גאלדא · ושוב העידו ב' עדים שבעת פדרה עם בעלה בווארשא אלי שנה הי' קורין לה לפעמים ריזיל גאלדא ולפעמים גאלדא ריזיל · ובהכתובה ותוספתא ובתנאים אחרונים ובערכאותיהם נכתב ריזיל גאלדא. יכשן לה הגט. ועיין בשו"ת בית שלמה סי' ק"ע באשה שבאה להתגרש והיה שמה מעריסה ריזל. ואח"כ הוסיפו לה שם מחמת חולי וקראו שמה חיה ריזל והיתה נקראת כך כמה שנים בפני השמו' . ואחר שבאת למקום אחר היתה נקרא' במקום בעלה רק בשם ריזל · וזה ערך שנה שפירשה מבעלה ולית אביה שיושב עכשיו במקום אחר ונקראת ג"כ ריזל לבד. רק שני אנשים שדרים כעת שם והם ממקום הראשון קורין אותה בפני השמו' ועלה על דעת השואל ליתן בכה"ג ב' גיטין. והוא ז"ל השיב דדי בגט אחד ונכתוב בו ב' השמות . רק איזה שם יקדים ויכתוב לעיקר. אינא בזה. אם בקהילתכם שהוא מקום כו"כ מכירין את האשה הזאת בשמה א"כ ודאי יש לכתוב אותו השם לעיקר ועל שם השני יכתוב דמת' וכו' . אמנם אם במקומכם שהוא מקום

ריקא כתב הפ"מ ריקא הוא כינוי לחנה: (ו) **רייצא**, רייצל, רייצלין, ריצלין אם קורין הלמ"ד בפת"ח, ריצלין ריצלן אם קורין הלמ"ד בפת"ח : (ז) **רויץ**, ראדא, רודא, רעדל, רעלא, רייצכא, ריצכא, רינושא, רוולין, רוזכן, היבצא, רוינא, רוכל, ריזל, רעבר, רשקא. (ח) **ריבלא** : (ט) **רחמה** בלא ו'. רעבר. רתנא כן כתב מהרש"ל סימן נ"ט. רימש · רימשיל : ריטשל · כמו שכתבתי ברייץ :

מעגלי תשובה

מקום ע"כ אין מכירין אשה זו בשמה כלל נראה דיש לכתוב שם חיה ריזיל לעיקר וכו' כללא דמלתא דשם החולי עיקר אף אי מיעוטא קרי לה בשם החולי ורובא קרי לה בשם הראשון ע"ש ועיי"ש אמנם אם לבו מהסס ורוצה ליתן ב' גיטין הרשות בידו : ד) ואז אין לכתוב כו'. ועיין שו"ת צ"צ החדש סי' ע"ו באשה ששמה רשיא בפת"ח תחת הרי"ש והסופר טעה וסבר ששמה ראשיא בקמץ תחת הרי"ש ונתנו כן בגט ותמהו בו הספרים. ואח"כ נודע ששמה רשיא בפת"ח תחת הרי"ש. והנה מה שכ' הסופר ראשיא באלף על נקודו' פת"ח אין קפידא בדיעבד · אך כד"א אם נתכוין לשם רשיא בפת"ח שהיא שם אשר נקראת בו המתגרשת. אבל בנ"ד שנתכוין לשם אשה אחרת ראשיא בקמץ אף שנתכוין לשם אשה זו רק שטעה ולא ידע שמה שני להעביר עליו קולמוס על תיבת ראשיא ויתכוין לשם רשיא בפת"ח · ומ"ש הב"ש ריקא עיין בס' ג"מ שכ' דלפע"ד נראה שנגזר משם רבקה. ור"ל דיש לכתוב ריקה בה"א בסוף לא באל"ף : ה) יכתוב המכ' כו' ועיין בס' אה"ש שכ' · הנה כבר הבחור יחזקאל בכתב הערני כי שם ריזה נמצא במספו' ולפ"ז יש לכתוב דמתקריא ריזה ולא המכונה : ו) בשם רעלא · ועיין בס' אה"ש ס"ת אשה ששמה ראלא בפת"ח תחת הרי"ש · אם שכיח לקרוא גם שם ראלא בקמץ · אז אם נקרא בפת"ח אין לכתוב האלף. אבל אם אינו שכיח רק הנקראים בפת"ח יש לכתוב בפת"ח תחת הרי"ש : ז) והלא ידוע ששם כו' ועיין בתשו' מ"ם ח"ב סי' כ"ח שכ' דאין לכתוב ריבלה בה"א משום דמלכו עיר ריבלה שהיתה כ"כ משפט את צדקיהו מלך יהודה ולא מסמנא מלתא : **ועיין** כאן בה"י דלכתחלה יש לכתוב רבקה המכונה ריבה. ועיין בספרי תשובה שמביא שצריך להיו' בט"ג דמתקריא ריבה ולא המכ'. ועיין בס' אה"ש שכ' עליו ובתחלה מבית קלקל בהגה"ה שלו ובעל פ"נ ז"ל יפה דייק · ואם כ' ריוה בבי"ת ואו"ין עיין בס"ג בלקוטי שמות סי' מ"א דאם כ' ריוה בוא"וין פסול אפילו במקום עיגון וכ' שהסכימו לזה בעל תו"ד ותים. שוב מצאתי

באר יצחק

אות

אין כרגע במבטא שלהם הברת י' ד) ואז אין לכתוב יו"ד רק רשא או רושא :

(ו) רייצא. ואם נקראת הרי"ש בציר"י יש לכתוב ריצא בחד יו"ד. ומצאתי בס"ג למהרא"ש רושקא שם לאשה · וטעמי מפני אנשים שבארץ רוסיא קורין לרחל ראשא. ולכן אף אם היה שמה מעריסה רחל כיון דכ"ע קורין לה ראשא · ע"כ אין לכתוב כלל שם רחל רק ראשיא · והיינו כשנקראת הרי"ש בקמץ. ואם נקראת בהכנס י' כותבין ראשיא. ועיין בט"ז בכינוי שמכנין רבקה ריסה וקורין אותה תמיד בשם ריסה כשיודעים שם העצם שלה ה) יכתוב המכ' ריסה ובה"א לסוף רחל מכנין רשקא כותבין רחל המכ' רשקא והיינו שעדיין מקצת קורין רחל ולא נפסקו לגמרי :

(ז) **רויץ** כו'. אם נקראת רייל בציר"י בחטף אין לכתוב אלף בסוף. ולפי הרגילות שקריאת שם זה בציר"י בקמץ יש לכתוב אלף בסוף ריילא · ומ"ש הב"ש רעדל הוא כשהרי"ש בסגו"ל. וכשהרי"ש בקמץ יש לכתוב ראדל. וכן ו) בשם רעלא · ושם רייצכא הוא כשנקראו' בפת"ח והצרי יודי"ן. ריצכא היינו אם נקראת בציר"י או בחירק. ומ"ש הב"ש רינושא, היינו כשקורין הרי"ש בציר"י. ויש שנקראים רינא. ואם מעריסה נקראו' רינא ושוב נקראת רינושא או איפכא דינו כמו בשרה שארקה · ומ"ש הב"ש רינא היינו כשקורין בלא הרגשת י' אחר הציר"י, וכשקורין בהרגשת יו"ד אחר הציר"י יש לכתוב ריינא, ראדים, הוא שם לאשה היינו כשדוחקין החיר"ק וכשאין דוחקין יש לכתוב ראדם בלא יו"ד אחר הדלי"ת. ומ"ש הב"ש רעבר ע"ש ול"ל רעכר · ויש כותבים רכער :

(ח) ריבלא ב"ש · עט"ג דדוקא אם הרוב קורין לה בפניה כן · אך לא ידעתי למה כ' הס"מ באל"ף בסוף ז) והלא ידוע ששם זה הוא מרבקה, ואם ידוע ששמה מעריסה רבקה ואח"כ נקראת ריבלא, לכן אנא יש לכתוב שניהם אף שידוע שם העריסה · ואם אי"ו יש לכתוב ריבלה לבד ובה"א לבסוף, ובמדינתינו רבו' בנות שנקראו' בשם ריבה, ולכתחלה יש לכתוב רבקה המכונה ריבה, לפי שבמדינתינו ידוע שמעריסה נותנים שם רבקה · אלא שאחר כך קורין ריבה או ריבלה · ובאמרה דנהוג לקרות מעריסה ריבה אין לכתוב רק שם ריבה :

(ט) רחמה בלא ו' · עט"ג דאם היא חותמת עצמה רוחמה מלא וא"ו יש לכתוב ב' גיטין ויתן הגט שכתוב בו מלא תחלה · ואח"כ יתן הגט השני ויכתוב רחמה חסר · ואם אינה חותמת כלל, או פעם כך ופעם כך : ומכש"כ בשהיא

(אות ש) שרה. שערלין, שארקה, כתבתי באות ב׳ (א) **שרה שרי** הוא שינוי ממש. ואם כתב שרא באלף כתבתי לעיל · שרה, שעריל שערלין : (ב) **שערכין.** שרכי, שרלין כולם בשי״ן, וכתב מהרש״ל שארקה שירקא כותבין נמי בשי״ן דיוצאין משם שרה וכ״כ בט״ז לפ״ז יש לכתוב שירקה בה״א · ובס״מ כתב סירקא בסמ״ך ושעריל שרכי שרלין בשי״ן · סערכין : (ג) **שינא** · שינלין · **שינדיל.** שונדלין, שענל, שונלין · **שפרינצא** כ״כ בז״מ ובדמש״א ונראה דתליא במבטא דהא בס״מ

כתוב

באר יצחק

כשהיא אותה שלמה ראמה חסר סגי בגט אחד לבד שכתיב בו ראמה חסר. ואם כ׳ מלא כשר בדיעבד. וכ״ז כשנקראת ראמה הרי״ש בשורי״ק והא״ת בשו״א או בקמץ, אבל אם נקרא׳ הרי״ש בקמ״ץ והא״ת בשו״א פסול אפי׳ בדיעבד אם כ׳ רומה בוא״ו. שם אשה, ראנית, היינו כשקריאת הרי״ש בקמץ והיו״ד שאחר הנו״ן נרגש במבטא · ושמעתי שם אשה רלא והשקורין הרי״ש בפת״ח יש לכתוב כן בלא אלף לאחר הרי״ש ואם כ׳ ראלא באלף ג״כ כשר כמו בשם אהובה :

אות ש (א) שרה שרי כו׳. כן כ׳ היש״ש · וכ׳ בשם מהרי״ב דאפילו את״ל דאברם ואברהם חד שמא הוא, שרה ושרי בלי ספק ב׳ שמו׳ הם א) וכמ״ש בשם דמש״א תמה על זה וקצרתי דגם באברם ואברהם קיי״ל דב׳ שמות הם ע״ג :

(ב) שערכין כו׳ עט״ג הכי ונראה דאם ידוע שם העריסה שרה ועכשיו נקראת שערכין דצריך לכתוב הכינוי שערכין. יש לכתוב בשי״ן כמו בשם שרה שנלקח ממנו. משא״כ אם ניתן לה בעריסה שם שערכין שפיר דמי לכתוב סערכין בסמ״ך · וכן בשם סעריל · אבל בשם שארקה, שרכי, שרלין, אפי׳ כשהם מעריסה צריך לכותבם בשי״ן ולא יטעה הקורא לקרותו בשי״ן ימין מפני שהכל יודעים שנגזר ב) מן שרה שהוא בשמאל, ויש שקורין שארליה ויש לכתוב בשי״ן · ואם שם העריסה שרה נראה דא״ל לכתוב שארליה כמו שארקה. וקלא נראה שיש לכתוב שארליה והיינו אם קורין כן בפניה · ושם ראאליא אם קורין כן בפניה יש לכתוב ראאליא באלף דכאן אין להקפיד על הא׳ בסוף שאין אות ה׳ בשם הקודם שלה · ואם כ׳ שרליה או שרקה או ראליא בלא אלף אחר השי״ן והרי״ש כשר בדיעבד · אע״ג דבעלמא כתבינן אלף להורו׳ על נקודו׳ קמן · מ״מ בזה שידוע שהוא מקודם שדרכו בקודם להיו׳ נקרא בלא אלף בקמץ שפיר דמי :

(ג) שינא כו׳ עט״ג דיש נשים שנקראים שינליא ויש לכתוב כן. ואם ידוע שמם מעריסה שינא או שינדל ועכשיו הכל קורין שינליא אף דבשמא הוא לגנוע מ״מ יש לכתוב שם העריסה דמת׳ שינליא. ג) דשמא קובע שם לעצמו, ושם שינדיל דכ׳ הב״ש ביו״ד אחר הדל״ת היינו כשדוחקין החיר״ק · ובמדינותינו א״ל לכתוב רק שינדל בלא יו״ד אם לא שחותמ׳ עצמה ביו״ד · שינכא, שענכל, שענכא, יש לכתוב אם קורין השי״ן בסגו״ל ובחולם יש לכתוב שונקא, שערלא, שרענלא, שאטל, שיטל, ובמדינותינו קורין טשיטל :

מעגלי תשובה

מצאתי בס׳ אה״ע כלל י׳ ס״ק ה׳ שכ׳ שלא ידעו מה קול הרעש הזה שכ׳ ריווא בב׳ ואוי״ן והלא כינוי מיכל כותבין בכ״ף אף שהוא משם יחיאל בחי״ת ועכ״פ בדיעבד אם כי כפי הסברה הפשוטה צ״ע מנ״ל לפסול וכי גרע מחניכה · ועיין בס׳ ד״ח כתב בלו״ש וז״ל ריווא הנה מה אני נגד הגאונים אולם לענ״ד ודאי כשר בדיעבד. ומה שכתבו שנובע משם רבקה והנה גבי שרה שערכין דכותבין בכ״ף ולא בחי״ת וכן סירקא דכותבין בסמ״ך אפי׳ בידעינן שמקורן משרה ולכך כיון דבבי״ת יש לטעו׳ לקרותו בדגש ולכן עכ״פ בדיעבד כשר אם כתב ריווא בב׳ ואוי״ן וצ״ע ע״ש :

אות ש א) וכמ״ש בשם דמש״א תמה כו׳. ותמיהתו הוא וז״ל ואיני יודע חילוק ביניהם דבשם דשרה נקראי׳ ע״ש דהיא שרה על כל · ומתחלה לא היתה אלא שרה לארם המיוחד כן גם אברהם מתחלה אב לארם אומה מיוחסת כדאיתא במדרש ואחר כן אב להמון גוים ועיין בס׳ אה״ע בזה : ב) מן שרה כו׳ ועיין בס׳ ג״ת שכ׳ כבר כתבתי לענ״ד יש לכתוב שרכי שעריל וכן כולם בסמ״ך. דבשלמא בכותב שרה ניכר שהוא שי״ן שמאלית אבל שעריל וכדומה אפשר שהוא כלי ע״ש זוג מספרים הנקרא שעריל ולכן יש לכתוב בסמ״ך כולם. רק אם ידוע ששמה שרה ובדרך געגוע נקרא׳ שרכי או שרלין יש לכתוב רק שרה : ג) דשמא קובע שם כו׳ ועיין בס׳ אה״ע שכ׳ וז״ל ולכאורה לא הי׳ צריך לומר טעמא דמש״ה צריך לכתוב דמת׳ שינליא משום דשמא קובע שם לעצמו והלא בלא״ה צריך לכתבו אף שהיא קילה״ם משום שהיא שייך לשם שינא ולשם שינדל. וכל קילה״ם שיש לו ב׳ שמו׳ צריך לכתבו בין לזה ובין לזה

א מי שניתן לו שני שמות מעריסה ונקרא בהם ועולה לס"ת וחותם בהם · כגון **אברהם יצחק** או שרה רבקה וכיוצא בו (א) אין לכתוב דמתקרי ביניהם, ואם כתב אברהם דמתקרי יצחק, או שרה דמתקריא רבקה פסול: (ב) ומ"מ יש לכתוב אברהם יצחק. שני תיבות וא"צ לקרבם כלל שיהיה נראה כתיבה אחת ומ"מ צריך לכתוב שני השמות בשיטה אחת. ואם כ' בשני שיטות והוא שעת הדחק שקשה לכ' גט אחר יש להקל:

ב מי שיש לו ב' שמות מעריסה, **אברהם יצחק** ועולה לתורה וחותם בהם, ובפי כל לא נקרא רק באחת· נראה שמה שנקרא באחד, אברהם או יצחק אינו רק קיצור השם (ג) ויש די לכתוב, אברהם יצחק. אך כיון שהכל קורין שם אחד לבד, טוב לכתוב ג"כ אשם הזה, ויש לכתוב אברהם יצחק דמתקרי אברהם או

מעגלי תשובה

א) ב' השמו' ביחד מעריסה : ועיין בב"ש שמחלק בזה דדוקא אם נקרא כך משעת לידה בשני שמות יחד. אבל מי שנקרא משעת לידה בשם אחד ואח"כ נשתנה שמו לשם שני אף שנקרא עתה בב' השמו' יחד יש לכתוב לכתחלה ראובן דמת' שמעון · ומסתימת דברי הב"ש משמע דס"ל דגם בכה"ג אין לכתוב דמת' ביניהם כיון דעכ"פ נקרא עתה בב' השמו' ביחד · וכן מבואר להדיא בב"ש בש"א אות ה' גבי אהרן שעיה · וכ"כ בשו"ת הגאון החסיד ר' שלמה זלמן ז"ל מלאדי בעובדא באשה ששמה שרה לאה, והמורה המסדר צוה לכתוב בגט שרה דמת' לאה. וכ' הוא ז"ל דשגגה הוא, דבכה"ג צריך לכתוב ב' השמו' ביחד. וכ"כ בס' ב"מ לפסול בדיעבד. ולזאת החיוב מוטל על אלופי הקהל לצוות על הבעל שלא ישא אחרת עד שישלח גט כשר לאשתו בכל ישונה ובכל יאותר עכ"ד. קצ"ע בפ"ת ס"ק נ"ו :

ב) וכ' ראובן דמת' כו'. ועיין בס"ג לבעל פ"ת אות ו' שכ' וז"ל בדין זה שעולה לתורה וחותם בשני השמו' שניתנו לו מלידה ונקרא בפ"כ רק באחד איך לכתוב בגט. נחלקו בו רבוותא ז"ל דעת הרמ"א ולבוש כפי פשטות משמעות לשונם יש לכתוב לכתחלה ראובן דמת' שמעון. אלא דאם כ' ראובן שמעון כשר. וכן משמע פשט דברי ח"מ בס"ג וכן דעת הגאון מליסא · ודעת הבית מאיר די"ל לכתוב לכתחלה ראובן שמעון בלא דמת' אלא דאם כ' ראובן דמת' שמעון כשר · ואם כ' ראובן שמעון דמת' ראובן יש חשש פיסול. ודעת הט"ג וג"מ די"ל לכתוב לכתחלה ראובן שמעון דמת' ראובן או דמת' שמעון, ואם כ' ראובן דמת' שמעון פסול · ואם כ' ראובן שמעון ולא חזר והזכיר דמת' ראובן, בזה להט"ג די אפי' לכתחלה, ולהג"מ צ"ע להכשיר אפי' בדיעבד. ולענין הלכה בודאי לכתחלה נכון לעשות כהט"ג וג"מ, דע"ז לא מצינו שום פקפוק מדברי הפוסקים. זולת פקפוק של הב"מ בכפילת השמו' דיעו לומר שיש שינוי בקריאתה · וכבר נתבאר בסי' קכ"ט ס"ק נ"ו גבי שם משה ליב דליכא דחש לה. וכ"כ בשו"ת ח"ס ח"ב סימן י"ע וס"ס כ"ה ובסי' ל"ב כי דכן אנו נוהגין מכמה שנים שלא

באר יצחק

(א) אין לכתוב דמת' כו' . עט"ג שדין זה פשוט, דכיון שנקרא ועולה וחותם בשני השמו' ביחד שם חד הוא, ודמת' לא יבוא ביניהם · ואם כ' דמת' מורה להדיא ששמו' חלוקים הם, שנקרא פעם כך ופעם כך ויאמרו דאין זה המגרש. וגם כי כל אחד מ"י השם הוא וכ"כ בד"ת אות י"ע שאם יש לו ב' שמות מעריסה יש לכתוב בלא דמת' וכן הוא בב"ש סי' קכ"ט ס"ק כ"ד דאם נקרא בשניהם צריך לכתוב בלא דמת'. ואם כ' דמת' הוי שינוי כו' · והב"ש מיירי דאפי' לא ניתנו לו ב' השמו' ביחד מעריסה ומכ"ש באם שני השמו' הם מלידה ולא נחלקו כלל כ"ע מודו דכותבים שניהם בלא דמת' ובספר פרח שושן יצ"ו נחלק די"ל לפרש דמת' שמעון היינו שנקרא שמעון ג"כ וחלילה לסמוך ע"ז אפי' במקום עיגון שלא מצינו לשון זה לא בכתובים ולא בתלמוד :

(ב) ומ"מ יש לכתוב כו' ב' תיבו' כו' עט"ג הטעם משום דדוקא בהשם שם טוב דמי שנקרא שם טוב אינו מחלק לעולם ולקרוי שם לבד או טוב לבד, ואין גם אחד שיקראו כן רק הכל קורין שם טוב. ובזה שפיר כ' מהרי"ל שיש לכתוב תיבה אחת · אבל בשני שמו' שלנו כגון אברהם יצחק כיון שבאמת אין כונת השם להיות אחד ממש, ועל הרוב אותן שנקראין בב' שמו' כאלו נמצאו אנשים המקצרין את השם ואין קורין רק באחד בראשון או באחרון וקרי ליה ועני · וגם בחתימתן אין מקרבין אותו אחד אל אחד והיו לאחדים רק כותבין שני השמו' בשני תיבו' · ולכן גם בגט יש לכתוב אותם בשני תיבו' ובחד שיטה, ואם כתבו בשני שיטין נראה להקל בשעה"ד ובמקום עיגון עכ"ל :

(ג) ויש די לכתוב כו' עט"ג בפנים דאפי' בנקרא באחד משני השמו' . מ"מ כיון דשניהם שמו' הלידה ועולה וחותם בהם, אין הקריאה מכריע לשם יתרון לזה שיהיו כותבין על השני דמת' · ואם נקרא ראובן ב) וכ' ראובן דמת' שמעון פסול. ואין לכתוב רק ראובן שמעון ומה שנקרא ראובן אינו אלא קיצור השם וא"ל לכתבו . ומ"מ הרוצה לחוש ולומר דדלמא זה שנקרא בפי כל ראובן לבד

או דמתקרי יצחק. ואם כתב אברהם דמתקרי יצחק פסול אלא צריך לכתוב אברהם יצחק, בלא דמת׳ ביניאם. כתב שם זה שנקרא בו לבד אעפ״י שקיצור השם הוא מ״מ כיון שהוא חניכה שהכל קורין בו יש להכשיר, אבל אם רק מקצת קורין שם אחד לבד אין צריך לכתוב דמתקרי כלל בשביל אותו המקצת:

ג אם נקרא בשניהם בפי העולם כגון **יעקב מאיר** והם שמות הלידה · ולס״ת עולה רק בשם יעקב (ד) גם בזה נראה לכתוב יעקב מאיר דמתקרי יעקב. או איפכא יעקב דמת׳ יעקב מאיר · וכן אם עולה בשם מאיר לבד הדין כן. אבל אם כתב יעקב דמתקרי מאיר הגט פסול:

ד אם נקרא בשני שמות ויש לו ב׳ כינוים, כגון מי ששמו מלידה **אליעזר זאב** וכינוין **ליברמן וואלף** (ה) יש לכתוב בגט אליעזר זאב המכ׳ ליברמן וואלף · ואם כתב אליעזר המכ׳ ליברמן, זאב המכונה וואלף פסול, ואם כתב אליעזר זאב דמת׳ ליברמן וואלף כשר אם א״א בקל ליתן גט אחר לכתוב המכ׳:

אם

באר יצחק

לכל הוי כנקרא בשם אחר בפ״ע יוכל לכתוב ראובן שמעון דמת׳ ראובן. ואם כ׳ להיפך ראובן דמת׳ ראובן שמעון נמי כשר כיון ששני השמו׳ כותבין בפירוש אין לחוש איזה עיקרים. אך כ״ז אם כולם קוראין ראובן אבל אם אין כולם קוראין, רק מקצת נראה בכה״ג א״צ לכתוב דמת׳ בשביל המקצת:

(ד) גם בזה נראה כו׳. עיין בפנים הטעם כיון ששני השמו׳ עיקרים מלידה ונקרא בפי כל, רק בשביל שהחזן מקצר בקריאתו וקורא אותו בשם אחד משמום אלו ג) אינו נעשה עיקר לכתבו בפ״ע ולכתוב על הב׳ שמות דמת׳, ומכ״ש שאין לכתוב יעקב דמת׳ מאיר ואם כ׳ יעקב דמת׳ מאיר פסול:

(ה) יש לכתוב כו׳ ואם כ׳ כו׳. הנה מתחלה נוטה הגאון ע״ג בסו״ת בית אפרים להכשיר משום דאין לחוש שיפרשו דאליעזר יש לו כינוי ליברמן וזאב וגם יש לו כינוי וואלף דא״כ היה צ״ל והמכונה וואלף בוא״ו דליקום הכינוי וואלף על שם אליעזר ואחר כך ד) פקפק גם בזה דלפי מה שכ׳ בשם מהר״ם מינץ יש לפרש גם בלא וי׳ דקאי על אליעזר: ואם

מעגלי תשובה

שלא לחוש בכשילת השמו׳ בין שם הראשון שם אחד או ב׳ שמו׳ ע״ש. ובפ״ע לפי מ״ש בא״ש שם דכל שם שנתפרסם ע״י ספר הנדפס שכך כותבין שם זה בגט שוב אין בו לעז ולא הרהור. ובכר נתפשט ספר ט״ב גיטין בכל העולם ואין כאן בית מיחוש · אמנם לענין דיעבד אם כ׳ ראובן דמת׳ שמעון דמבואר בט״ג ובנ״מ לפסול אין נראה לפסוק כן מאחר שלדעת רמ״א ולבוש וס״ג ושו״ג כותבין כן לכתחלה. ובס׳ כ״מ כ׳ בהדיא דכשר וגם מדברי הב״ש אין מוכרח דפסול בכה״ג וכ״כ בספו׳ ברית אברהם סי׳ קי״ג ונראין בזה דברי תשובת גליא מסכת סי׳ וי׳ דלפסין דיעבד ראוי למיקט קולא דכולהו בזה. מאחר דמשתמע לאיכשי׳ לפרש בדרך זה. אמנם כ״ז אם נקרא בפ״כ רק בשם אחד. אבל אם גם בפ״כ נקרא בב׳ השמו׳ יחד · הסכימו האחרונים דפסול אם כ׳ דמת׳ ביניהם: **ועיין** עוד כאן באר יצחק בשם הט״ג ז״ל ומה שנקרא ראובן אינו אלא קיצור השם ות״ל לכתבו. ועיין בקוס״ש בדין כ״א שכ׳ דזה אינו מוסכם להלכה כמ״ש האחרונים ז״ל ובאמת דבריהם נכונים מאוד דשאני קילוס״ש שמבואר בפוסקים ובש״ע כמו יצחק אאקין ולפורה פורס וכדומה שכל מי שקורא אותם עם קילוס״ש הזה יודע ומכיר עיקר שמו. כי ידוע דשם אאקין הוא כינוי ליצחק · ונקרא כן רק בשם דבערות נגעגועים · וכל מי שרואה בגט שם יצחק מכיר שזה המגרש הוא ששמו אאקין ואין שום חשש לעז. משא״כ מי ששמו אברהם יצחק, ובפ״כ נקרא יצחק לבד. אם יהיה נכתב בגט רק שם אברהם יצחק ולא נודע לכל דהמגרש הזה יש לו ב׳ שמו׳ יאמרו שאין זה המגרש כי מנין יבינו שיש לו עוד שם אברהם ג״כ. ובודאי שגירש אחר דשמו אברהם יצחק וכו׳ ועיין בס׳ אה״ש כלל ד׳ ס״ק ג׳ שהאריך בזה · גם בשו״ת ב״ש אה״ע סי׳ קס״ה תמה על הט״ג בזה: **ומה** שכתבתי כאן בבאר יצחק בשם הט״ג דאם רק מקצת קורין אותו אין לכתוב דמת׳ בשביל המקצת ועיין בזה בס׳ אה״ש כלל ד׳ ס״ק ג׳ שכ׳ דאף אם מקצת קורין אותו צריך לכתוב דמת׳ בשביל המקצת: ג) אינו נעשה עיקר כו׳ ועיין בקוס״ש שכ׳ אבל אם חותם עצמו באחד מב׳ שמותיו הרי שהוא בעצמו בוחר לו שם זה לעיקר ראוי להקדימו לב׳ השמו׳ שבפ״כ וצריך לכתוב דוקא יעקב דמת׳ יעקב מאיר, וכן מוכח מדברי הג״פ בס״ק פ״א ע״ש וכנראה שלכתחלה ט״ג אישתמיט דברי הג״פ הללו ע״ש באריכו׳ בסי׳ ז׳: **ומה** שכתבתי בבא״י כאן דאם כ׳ יעקב דמת׳ מאיר פסול עיין ס״ק הקודש שאין לפוסלו בדיעבד: ד) פקפק גם בזה כו׳. ועיין פת״ש סימן קכ״ט ס״ק ל״ט שכ׳ וז״ל והנה מה שהסתפק בעל ט״ג לפסול אפי׳ בדיעבד ומקום עיגון באם כ׳ אליעזר המכונה ליברמן

ה אם עולה לתורה אליעזר זאב ובפי העולם אין קורין אותו רק בכינוי ליבר לבד · מ"מ אין לעשות פירוד בין אליעזר לזאב לכתוב דמתקרי זאב (ו) ואם כתב כן פסול אלא יש לכתוב אליעזר זאב המכונה ליבר. או יש לכתוב אנא ליבר דמתקרי אליעזר זאב :

ו מי ששמו לתורה **משה יהודה** ונקרא בפי כל **ליב** (ז) יש לכתוב משה יהודה המכונה ליב. או אנא ליב דמתקרי משה יהודה אבל אם נקרא בפ"כ משה ליב לכתחלה יש לכתוב משה יהודה דמתי' משה ליב ואם

מעגלי תשובה

ליברמן זאב המכונה וואלף. ולפענ"ד הפריז על המדה דלכאורה נראה שזה תליא במחלוקת שבין הב"ש ובין הנו"ב בענין שם משה ליב דלדברי הב"ש דהמכונה קאי על השם ולא על האדם אין בזה חשש כ"כ. וא"כ תימה על הט"ג שהרי בענין משה ליב דעתו שלא לפסול דיעבד אם כ' כדעת הב"ש. וכאן גזר אומר לפסול אפי' במקום עיגון. שוב ראיתי בתשו' בגדי ישע נדפס שם כמה תשובו' גדולי הדור בענין זה ומבואר בדבריהם שאין לפסול בדיעבד באם כ' שם הקודש עם הכינוי שלו · וכן מבואר בתשו' ברית אברהם סי' קע"ז דכל הקפידה הוא רק לכתחלה וכן מבואר בס' ישועות יעקב סוף ס"ק ע"ז · וכן ראיתי בתשו' כ"י מהרב הגאון מהרי"י אייזק ז"ל מטיקטין שדעתו להכשיר כיוצא בזה בשעה"ד · והביא שם בשם שו"ת טורי אבן באחד שהיה שם הקודש שלו לבי יצחק ובפי העולם היה נקרא הירש לבד וכ' בגט לבי המכ' הירש דמת' יצחק והכשיר הגט אע"ג דכתב דמת' באמצע בין שני השמו' שהיה נקרא ביחד מ"מ הכשיר כיון ששני השמו' נזכרים בגט . וחולק שם על הגאון ר"ז מרגליות וכ' שכן הסכימו הלכה למעשה גאוני הדור ע"ש. ועיין בס' אה"ש כלל ז' ס"ק מ"ד שכ' אך מה שכ' בב"א וט"ג להחמיר כדכתבו דמת' הנה מאחר שכמה גדולי ישראל ז"ל כתבו לכתוב לכתחלה דמת' נראה דעכ"פ בדיעבד יש להכשיר בכל ענין : ה) אין לעשות פירוד כו'. אולם להט"ג אדרבה יש לכ' לכתחלה כן אליעזר דמת' זאב והמכ' ליבר. משום דמה שקורין לו בפ"כ בכינוי ליבר הוי כמו שנקרא אליעזר וכמ"ש הב"ש מהר"ק לענין אם עולה לס"ת משה יהודה ונקרא משה ליב דאע"ג דלא נקרא בשם יהודה מ"מ כיון דקורין לו משה ליב הוי כאלו קורין לו משה יהודה כיון דליב הוא כינוי של יהודה · ש"ע א"ז: **ומה** שכתבתי בבא"י בשם הט"ג דמי שרוצה לחוש שמא כו' יש לו עלה לכתוב אנא ליבר וכו' עיין בקב נקי כלל ל"ח שכ' דלא נראה ליה כלל כהט"ג כי כל הפוסקים הסכימו שהשם נקרא בפ"כ ואין עולה בו לתורה הוא נקרא טפל ואיך נעשה לכתחלה שמחמת ספק אם לכתוב דמת' או המכ' יעשו את הטפל לעיקר. דבר שיש לו שורש בגמרא ובפוסקים ורוב פוסקים פוסלים אפי' בדיעבד ואם חומרא לתת שני גיטין. או קולא שלא לכתוב הכינויים בשם האב שאינו רק ממנהג ולא מדינא לא רצה הרמ"א בתשו' סי' פ"ד מכ"ש בדבר שיש פוסלים אפי' בדיעבד יכריחנו לעשות לכתחלה מחמת הספק מן דמת' או המכ' שוב מצאתי בס' אה"ש שחולק על הקב נקי דמ"ש רוב פוסקים פוסלים אפי' בדיעבד באם עשה טפל לעיקר במחמכי"ת שגה מאוד כי אין זאת רק דעת הרשב"א והוא יחיד בדבר זה כו' ודברי הט"ג נכונים ועלה טובה קמ"ל והא דלא ניחא ליה לכתוב משה יהודה דמת' ליב וכן אליעזר זאב דמת' ליברמן מבואר בספרו שו"ת בית אפרים אשר עליהם בנה דינים אלו : ו) דמת' משה ליב · ועיין לקמן ס"ק ח' בט"ג שדעתו לכתוב יחיאל אברהם דמת' מיכל אברהם ומסיק וכן כתבתי לעיל בשם הנו"ב שכ' דצריך לכ' דמת' מאיר ליב · ועיין קב נקי כלל ל"ח שכ' וז"ל ופשיטא ליה (היינו להט"ג) שגם אם החניכה השם שלפניו קודש (דהיינו אם שמו ליב מ"ה) צריך לכתוב עליו דמת' (היינו יהודה משה דמת' ליב משה עיין לקמן סעיף ז') הנה לכאורה לא כן הוא דעת הח"ס בתשובה חלק ו' סימן מ"א וז"ל גם מה שהעלה

באר יצחק

(ו) ואם כ' כן פסול כו'. עיין בפנים משום דאף בכה"ג ה) אין לעשות פירוד בין הדבקים בתיבת דמת' רק צריך לכתוב אליעזר זאב המכ' ליבר · ולא חיישינן שיטעו לומר דכינוי ליבר קאי אדסמיך ליה דהיינו זאב לבד · משום דגם הב"ש לא אמר רק אפשר לפרש דקאי אדסמיך ליה אבל גם הוא מודה וכו' ומי שרוצה לחוש שמא יטעו דקאי אדסמוך ליה יוכל להשמר מחשש זה באופן שיקדים הכינוי היינו לכתוב אנא ליבר דמת' אליעזר זאב. ואין בזה משום שמקדים טפל לעיקר כיון שהניהם כתובים בפירוש אין לחוש עיין סי' קכ"ט :

(ז) יש לכתוב כו' משום שאין לחוש שיאמרו דקאי אדסמיך ליה וא"כ נקרא משה ליב משום דאפשר לזה לפרשו דקאי אתרוייהו דהמכי קאי על האדם לא יוציאו לעז משום שיתלו בטעות. ואם נקרא משה ליב באמת העיקר שלא לכתוב כמ"ש הב"ש רק יש לכתוב ו) דמת' משה ליב · וגם הב"ש מודה דבכפילת השמו' אין חשש היינו לכתוב משה יהודה דמת' משה ליב · ולא

מעלתו

ואם כתב משה יהודה המכונה ליב ג"כ כשר · שיש לומר דהמכונה ליב הוא רק למעט שם יהודה דסמוך ליה ולא למעט שם משה ועיין לקמן באם המגרש כהן מה דינו :

באר יצחק

ולא יצא מפי הב"ש שדוקא צריך לכתוב כן היינו משה יהודה המכי' ליב רק שרשאים לכתוב כן . ועיקר דבריו שם . לאפוקי שלא יכתוב דמתי' בין משה ליהודה וזה מבואר תמ"ש הב"ש בסוף דבריו ועיין בב"ש. בזה תרמז דכוונתו לעיין בב"ש דכופלין השמו' וכי' לכתוב בנימין יעקב דמתי' וואלף יעקב · וכבר החזיקו לנהוג כן בהרבה מקומו' כשאירע בזה . כגון יעקב לבי שנקרא יעקב הירש כותבין יעקב לבי דמתי' יעקב הירש עט"ג:

יש

מעגלי תשובה

פי' מעלתו לכתוב יהודה משה המכונה ליב משה כל דבריו בזה טובים ונכונים ומיושבים על הלב וכדבריו כה יהיה וכה יקום · מפני שכבר כ' כן בסי' כ"ט הי' ת"ה סי"ב גבי שם וואלף יעקב לכתוב כנ"ל ומזה אנו דנין לכל כיוצא בזה . וזה פשוט אללי כביעי בכותחא דכל שם המפורסם בספרים כאלו לכתוב כן . אפי' אם יבוא אחד ויערער בראית ברורו' אין שומעין לו (וכנראה שכ' זה טרם שנדפסו ספרי הנו"ב כי התשובה הזאת כי בשנת תקס"א · ובתשו' אה"ע סי' י"א שנכתבה בשנת תקע"ה היים וז"ל מ"מ נראה לי לכתחלה לכתוב כרצון הנו"ב ומאן דעבד הכי ודאי לא משתבש וכן שמעתי שנוטה דעת הגאון ר' משולם הוא הגאון ר' משולם דטסמעניץ בעל מחבר שו"ת רבינו משולם . רבו של הגאון ר' מאיר חריף נקי"ק סטינא זצ"ל אלא למעשה לא רצה לחלוק על הב"ש כיון שאז לא נדפסו ספרי נו"ב כרך הנ"ל כרך ב' וכן שמעתי גאון אחד עשה מעשה טרם שנדפסו ספר הנ"ל וכן נראה לי עכ"ל . והכריע בשם לכתוב משה יהודה המכונה משה ליב וכדעת הנו"ב דלא איכפת ליה בכפילת השמו' ולא משה יהודה המכונה ליב כדעת הב"ש אמנם אם לכתוב המכ' או דמתי' לא נחית לחלק בשם) וא"כ בזמנינו אלה שכבר נדפסו דברי הט"ג בס"ק ז' ובס"ק ח' הנ"ל וכל האחרונים שהכריעו עפ"י דברי הנו"ב לכתוב דמת' בודאי אין לנו לזוז מדברי הט"ג והדרינן לכללין שאפי' אם כ' דמתי במקום המכי כשר . ועיין בס' ישועות יעקב ס"ק ע"ז שגם הוא ז"ל השיג על הב"ש בענין שם משה ליב וכדברי הנו"ב ותשו' כ"א הנ"ל אלא שהוא הסכים לכתוב משה יהודה המכונה משה ליב ולא דמתי' וכ' שהסכימו עמו כל חכמי הזמן . ועיין פ"ת שכ' עליו וז"ל והנה כאן לא פירש הטעם למה לוה דוקא לכתוב המכונה ולא דמת' אך בספרו סוף סימן קכ"ד בסה"ג ס"ק י"ט ביאר טעמו משום שמלא בתשו' גאוני בתראי בשם הגאון בעל מג"ש דאם כתבו דמת' במקום של"ל המכי' כגון בשם לעז חפי' אם ניסת תלא משום דהוי משנה ממטבע שטבעו חכמים וכו' · ולכאורה לפי מה שראיתי אני בתשו' ג"כ סי' ג' לאו כללה כייל הגאון בעל מג"ש לפסול בדיעבד באם כ' דמת' על שם אחר לעז רק בנידן דידיה שנכתב בן יצחק המכונה אייזק דמת' נוכח. ומשום דבשם נוכא איכא למטעי דהוא שם קודש כמו שפירש"י בפרק במה בהמה אהא דאמר רבינא חמרא לוכאה כמו הכושים והלוגים בדברי הימים . אבל בשם לעז הברור בפי כל שהיא לעז ולא נמלא תיבה זו לא בתנ"ך ולא בתורה שבעל פה . משמע שם שאין קפידא בדיעבד לפי דא"א למטעי וכי' דהברא זו יש לה יסוד בגמרא. ולפ"ז בנ"ד דשם ליב וכן שם הירש הוא לעז הברור ליכא חשש זה באם יכתוב דמת' · אמנם מדיוקא איכא למידק מדברי התשו' הנ"ל דהיכא דשם אחר הוא שם קודש ושם השני הוא לעז כמו בנ"ד ראוי לכתוב המכ' ולא דמתי · ומכ"ש היכא דשם הראשון הוא לעז והשני קודש כמו יהודה משה ובש"כ ליב משה (ועיין לעיל תחלת ס"ק זה בשם הח"ם) דכ' שם הא דמלינו בתלמוד אחא בר הליא דמת' איה מרי · ולא כ' המכי' היינו משום דאיה הוא שם הקודש בפסוק בפרש' וישלח ואיה , וענה . והוא"ו של איה יתירה. ומרי הוא כמו אדוני בלשון תרגום וכו' ומדהוצרך לפרש השני שנו' דשניהם לשון קודש ולא סגי ליה בחד · שמ"מ דאפי' בכה"ג היה ראוי לכתוב המכי' ול"ע. ועיין בס' קב נקי כלל נ"ח שמביא שם הרבה תשובות מענין זה ומביא שם תשו' בגדי ישע סי' ע"ו מה שהשיב הגאון ר' שלמה פוזנן אב"ד דק"ק ווארשא וז"ל ולענ"ד ודאי אין כוונת הב"ש דהמכי' קאי רק על השם ולא על המגרש ולפ"ז על כרחך צ"ל שאין שום יהודה בעולם שאין לו כינוי ליב ואין ליהודה שום כינוי אחר רק ליב והרי בב"ש בשמו' אנשים מבואר שיש ליהודה הרבה כינוים . ויש יהודה בלא כינוי כלל · ואם נימא שכוונת הב"ש דהמכי' קאי רק על השם · א"כ על כרחך אין שום יהודה בעולם שאין לו כינוי ליב אלא ודאי שאין זה כלל כוונת הב"ש · וגם כוונת הב"ש הוא שהשם של המגרש גרמה לאותו כינוי וזה ברור בעיני בכוונת הב"ש . והשיב כ' · ולא קשה קושית הנו"ב מן הקריאה של המכ' עכ"ל והדיא עוד תשו' א"ס ותשו' מים חיים וכ' האריכתי בזה מחמת שראיתי בס' ישועות יעקב בסי' קכ"ד שכ' שאחר שמצא התשו"ת מג"ש הנ"ל כ' המכ' · ואחריו נמשך תשו' מנחת עני סי' כ"ז ע"כ לדעתי מאחר שכל גדולי זמנינו בררו דהמכ' קאי על השם ולא

של

ז מי ששמו לעלות לתורה **יחיאל אברהם** ונקרא בפי כל **מיכל אברהם** (ח) יש לכתוב יחיאל אברהם דמתקרי מיכל אברהם. ואם כתב יחיאל דמתקרי מיכל אברהם פסול. וכן מי ששמו ליב משה יש לכתוב יהודה משה דמתקרי ליב משה וכן וואלף יעקב וכיוצא:

ח מי שנקרא בפי כל **יהודה ליב** וכך היה חותם ואין עולה לתורה רק בשם **יהודה** (ט) לכתחלה יש לכתוב יהודה דמת' יהודה ליב. ובדיעבד שכתב יהודה לבד והוא שעת הדחק או שכבר ניתן הגט יש להכשיר:

ט מי ששמו **שמעון יהודה** מלידה ובפ"כ נקרא **ליב** ונכתב בגט שמעון דמת' יהודה המכ' ליב הוא פסול. וצריך לכתוב שמעון יהודה המכונה ליב. או אנא ליב דמתקרי שמעון יהודה:

י **גט** שכתבו בו שם האשה ולא כתבו שם אביה לפי שה"ה עולה וחותם בשם **אלחנן זאב** ובפי העולם היה נקרא **חנן**. ולפי דמחמת שיגרא דלישנא לא היה ניכר אם חנה או חנן לפיכך נתחכמו

מעגלי תשובה

על האדם ולא פליגי הב"ש והט"ז: וגם הב"ש סובר דלכתחלה יש לכתוב דמתי' משה ליב וכל שאפשר לתקן במחלוקת עדיף. גם בשו"ג של הג"פ בשם ר' יהושע בכנסת משמע דקאי על השם ועל האדם וז"ל שם בסי' ל"ב. ואם לא כי בשם האשה דמתקריא או דמתקרים וכתבו דמתקרי אמרו שהוא כשר והטעם דקאי לשם והוא זכר. וגם כל הגאונים שהעתקתי דבריהם באות שלפני זה פוסקים דהלכה שיש ספק יש לכתוב דמתי' ע"כ בודאי בזמנינו בודאי יש לכתוב משה יהודה דמת' משה ליב. ועיין בשו"ת גליא מסכת ס"ס ו' דבנקרא יהודה משה מעריסה ובפי כל ליב משה. בכה"ג הכל מודים ר"ל גם הב"ש והב"מ שפקפקו בכפילת השמו' מודים בזה שיש לכתוב יהודה משה דמת' או המכ' ליב משה (עיין לעיל בשם הח"ס) וכ' עוד דאם הפך השמו' וכ' משה יהודה והוא נקרא יהודה משה כשר בדיעבד. ושוב מצאתי בס' נ"פ דאם על ראובן שמעון כתב שמעון ראובן פסול. שמחי תשובה סי' קכ"ט ס"ק ל"ו: ז) דמתי' משום. וכן הוא דעת הקב נקי וז"ל בלוח השמו' אות י"ב. וזהו דרך היותר נכונה לפי דעת רוב האחרונים שהמכונה קאי על האדם ועל השם (עיין ס"ק הקודם) דהיינו שאדם שיש לו שם הקודש כזה נתכנה בשם לעז כזה. וגם זה לפי דעת רוב האחרונים דאיפסק הלכתא כוותייהו שאם כ' דמת' במקום המכ' כשר א"כ למה לנו לכנוס לספיקות ונכו"כ כששם הלעז אינו שייך לשמו' הקודש צריך לכתוב דמת': **ועיין** כאן ביאור דברי הט"ג שאם כ' יחיאל דמת' מיכל אברהם פסול. אולם ראה כי מצאתי בס' ד"ח דבכה"ג כשר דמשמעו' הלשון יחיאל דמתי' מיכל. ואברהם הוא בפ"ע היינו דאברהם נצטרף בו ליחיאל אברהם וכן למיכל אברהם. אך בס' א"ש השיג עליו ומחזק את דברי הט"ג ע"ש: **ועיין** כאן באר יצחק בשם הט"ג דמ"ש הנ"ש המכונה הוא ט"ס ועיין בספר א"ש שכ' לא נהירא לענ"ד לומר שהוא ט"ס דהא גם במשולם פייבוש שעולה לתורה בשם משלם אורי כ' כן. שלאחר שצדד איך לכתוב כתב וז"ל וכ"ל לכתוב משולם אורי המכ' משלם פייבוש וכו' ומוכח דבדיוק כ' לכתוב המכי ונלע"ד דס"ל דכל ששם אינו כולו קודש רק אליו הוא שייך לכתוב עליו המכי' כו' ובאמת גם להנו"ב לא ברירא ליה אם צריך לכתוב דוקא דמתי' רק שעל צד היותר טוב כי לכתוב דמת' וא"כ אין להפליא כ"כ אם לבעל א"ש פשיטא ליה מצד הסברא לכתוב המכ' לכן נלענ"ד דבדיעבד אם כתב המכי יש להכשיר: ח) יהודה דמתי' כו' ועיין בס' בינת אדם שער ב"ה סי' ל"ג באחד שהיה נקרא בפי כל יהודא ליב דמקצתם אומרים לכתוב רק שם יהודה כמבואר ברמ"א סי' קכ"ט וקצתם

באר יצחק

(ח) יש לכתוב כו'. הנה דעת הט"ג בזה דצריך לכתוב דוקא ז) דמת' משום דשם אברהם לא נעקר ממקומו אין לכתוב המכ'. ומ"ש בכנה"ג שבעה המכי' הוא ט"ס. וכן הוא דעת הנו"ב לענין שצריך לכתוב דמת' אהיר ליב:

(ט) לכתחלה יש לכתוב. עט"ג דכיון דנקרא וחותם בשם יהודה ג"כ אלא שמוסיף שם ליב בקריאה וחתימה אז ע"י העליה לס"ת יש חשיבו' טפי לשם יהודה לכן יש לכתוב ח) יהודה דמתי' יהודה ליב. ואם כ' יהודה לבד אינו כשר רק בשעת הדחק אף שהוא שם העיקר משום דיש לחוש לדעת הרמב"ם דאף בכ' שם עיקר לבד פסול. ואם כ' יהודה ליב דמת' יהודה כשר אף שלא בשעה"ד. ואם כ' יהודה ליב לבד כשר דהוי חניכה שהכל קורין בו וגם החתימה מסייע ליה. אבל אם כ' יהודה המכי' ליב פסול כיון דמעולם לא נקרא ליב לבד. אם לא שמעריסה ניתן לו שם יהודה לעיקר ושם ליב כינוי ועדיין קצת קורין ליב לבד אף דרובא קרי ליה יהודה ליב מ"מ יש להכשיר בדיעבד כיון דאיכא דקרי ליה ליב לבד שפיר כתבו המכי' ליב כו':

יש

נתחכמו שלא לכתוב שם אבי האשה כלל. אם כבר ניתן הגט (י) יש לסמוך להכשיר אפי' אם הוא גט ע"י שליח שאז אין כותבין מקום עמידת האשה אעפ"כ אם כבר ניתן או בשעת"ד שא"א לכתוב גט אחר יש להכשיר. אבל לכתחלה יש לכתוב בת אלחנן זאב:

יא אם יש לאדם אחד שני שמות הקודש מלידה כגון **משה נתן** ונקרא באחד מאלו ועוד כינוי בשם לעז שאין לו שייכות לשמות אלו כגון שקורין אותו משה הירש או נתן הירש וכיוצא בזה (יא) צריך לכתוב משה נתן דמת' משה הירש או דמת' נתן הירש:

יב מי ששמו מעריסה **יהושע** ושם החול **העשל** וכן עולה לתורה וחותם בשני שמות אלו. רק בנערותו טעו קצת אנשים והחליפו את שמו לקרותו **הירשל** בריי"ש וכן עד היום מקצתן קורין אותו הירש (יב) יש לכתוב יהושע המכ' העשל והמכ' הירש. ואם כתב המכ' העשל ודמת' הירש יש לפסול אם אינו עיגון ובקל אפשר ליתן גט אחר:

יג אם אבי המגרש שמו **ישראל מנחם** ונקרא בפ"כ **נחום**. פשיטא שיש לכתוב ישראל מנחם דמת' נחום. ואם מה שנקרא ישראל אינו מלידה רק שם מהמת חולי אזי יכתוב ישראל דמת' מנחם דמת' נחום. ואם יש ספק אם השם ישראל הוא מלידה או מ"ח יכתוב החניכה לבד דהיינו נחום לבד ואם השמיט שם אביו לגמרי אם עדיין לא ניתן יש לכתוב אחר ולכתוב החניכה נחום לבד:

באר יצחק

(י) יש לסמוך להכשיר כו'. ואף שנוהגין כשיש ספק בשם אבי המגרש או בשם אבי המגורשת ע) אין כותבין שם האב כלל. מ"מ בזה שהיה עולה וחותם בשם אלחנן זאב יש לכתוב כן ולהשמיט הכינוי. ולכאורה היה טוב יותר בזה לכתוב ב' גיטין באחד דמת' חנה ובאחד דמת' חן. רק כיון דאין כותבין ב' גיטין אלא מדוחק. ובפרט שאם הוא ע"י שליח וגם שהוא באבי האשה שאפי' לא כתב כלל יש להקל שפיר דמי לסמוך על גט אחד בכתיבת שם העיקר אף לכתחלה:

(יא) צריך לכתוב כו'. והטעם בזה לפי שאין מקום לחלק שמו' הלידה כלל י) דמה שהא מחובר לא ינתק להיות פירוד. אלא כותבין שמות הקודש כאשר הוא עולה וחותם שניהם יחד בלא דמת'. ושמו' שנקרא בהם בפי כל כותבים עליהם דמתקרי וכותב שניהם יחד כמו שהוא נקרא. ופשוט דלאו דוקא הכי כגון מי ששמו בנימין יעקב ונקרא וואלף יעקב דצריך לכתוב בנימין יעקב דמת' וואלף יעקב. רק אפי' שם החול אחר שאין לו שייכות לשמות אלו וכגון בנימין יעקב ונקרא הירש יעקב כותבין בנימין יעקב דמתקרי הירש יעקב וכו' ע"ש:

(יב) יש לכתוב כו' ודמת' הירש יש לפסול כו'. והטעם אם כתב ודמת' הירש יש לפסול. אע"ג דבעלמא אם כתב דמת' במקום המכו' כשר בדיעבד משום דהכא גרע טפי דכתב שני הלשונות ע"ז המכ' וע"ז דמת' יא) וזה נותן מקום להרואה לטעו' שיסברו שאחר הוא מחמת חולי:

וחתימתו

מעגלי תשובה

וקצת אומרים לכתוב יהודה המכו' ליב וכתב הוא דודאי דצריך להזכיר גם שם ליב כו' גם לכתוב יהודה המכ' ליב אינו נכון משום דא"כ במה יהיה ניכר לבין אחר שקוראין אותו רק ליב ולכן נ"ל דיכתוב אלא יהודא ליב בלא דמת' ובלא המכ' ע"ש: ע) אין כותבין שם כו'. ועיין בתשו' פ"י ח"ב סי' פ"ט איש אחד רע מעללים בא ממקום רחוק ושינה את שמו ושם אביו. והוחזק בשמות אלו ונשא אשה וברח למקומו הראשון. אח"כ תפסוהו ונתרצה לשלוח גט לאשתו ועתה נ"ע איך לעשות בשם אביו אם לכתוב השם האמיתי שמעון לבד יאמרו במקום הנשואין לא זהו הוא כי שם הוחזק בן שמואל. ואם לכתוב שמעון דמת' שמואל גם זה לא יתכן דכיון שאינו יכול לשנות שם אביו אם יכתבו דמת' שמואל זהו שקר. לכן העלה שלא לכתוב כלל שם אביו הואיל דבדיעבד כשר אין לך דיעבד גדול מזה. וכתב שכן עשה מעשה בהסכמת שאר זקנים גדולי הוראה: י) דמה שהא מחובר כו'. אולם הפו"ג אין דעתו כן רק ס"ל לחלקם לכתחלה ולכתוב משה דמת' נתן והמכ' הירש: יא) וזה נותן מקום כו'. ועיין בס' קב נקי שכתב אבל לפי מה שנתבאר לעיל סימן ח' לענין אליעזר ליפא שהיה כתוב בגט שם אבי המגרש אליעזר ליפא דמת' ליפא לפי שהיה עולה לתורה וחותם אליעזר ליפא ובפ"כ נקרא ליפא לבד. ונראה הטעם שכתב דמת' ולא המכ' ליפא אע"ג דכותבין ע"ש החול המכ' אף שחותם בו ג"כ. מ"מ בזה שעולה בו ג"כ לתורה אין לכתוב עליו המכ' שהרי הוא מעיקר השם. ואף

דשמתא

יד מי שמקצתם קורין לו במקום הכתיבה **מיכל פנחם** וקצתם **פנחם מיכל** (יג) ותחימתו הוא מיכל פנחם. אך במקום הנתינה היה נקרא לכל פנחם מיכל ולס"ת אין בירור איך נקרא מחמת שיש ספיקות יש לכתוב פנחם מיכל דמת' מיכל פנחם וכל כיוצא בזה:

טו מי ששמה מעריסה **שאסי' טובא** ועתה כמעט כל בני העיר קורין אותה טובא. אך קצת בני אדם ומבני ביתה וממשפחתה קורין לה בשני השמות יחד (יד) לכתחלה יש לכתוב ב' גיטין באחד שאסי' טובא דמתקריא טובא. ובשני טובא דמתקריא שאסי' טובא. ובדיעבד אם כתב שאסי' טובא דמתקריא טובא לבד ונתגרשה בו וקשה להשיג גט שני. או שנתן גט שכתוב בו טובא דמתקריא שאסי' טובא וקשה להשיג עוד גט שני יש להכשיר. ואפי' באם כתב גט שכתב בו רק שאסי' טובא לבד וא"א להשיג גט אחר כ"א ברוחק גדול יש להתיר. שאעפ"י שהרוב קורין טובא לבד אין זה רק קיצור השם. אבל באם כתב גט אחד בשם טובא לבד אין להתיר כ"א בשעה"ד ובמקום עיגון גדול וכן כיוצא בו. ונוסח כתיבת שמות אלו עיין בפנים:

טז אשה ששמה מעריסה **מרים בילא** וכך חתימתה. ומיעוטא קרי לה הכי ורוב העולם קורין אותה בילא לבד יש לכתוב מרים בילא דמתקריא בילא:

מעגלי תשובה

דשמא מעריסה לא הוקבע לו שם ליפא רק לכינוי דהיינו הקריאה בפי העולם. אך בזה שהחזיק לעצמו שם ליפא וגם לעלות בו לתורה הרי הוחזק לעצמו שם זה לעיקר ולכן יש לכתוב דמתי' ליפא אף שהוא שם החול וכן הסכים הש"ג במהד"ב עפ"י הח"ס הנ"ל לכתוב אליעזר ליפא דמת' ליפא. צריך לומר דזה כתב קודם חזרה. אבל לפי המנהג כעת צריך לכתוב יהושע העשל דמת' העשל דמת' הירש. ואם ירצה יוכל לכתוב ג"כ דמת' הירשל כי אין לחוש בכפילת השמות:

יב) הלכך לכתחלה יש ליתן כו'. והנה תמהני לא הני בגט הראשון משום דדעת השואל שם בב"א סימן פ"ה דשם טובא הוא עיקר שהוא שם הרוב. ולכאורה צ"ע שהרי בסעיף כ"ו באשה ששמה מלידה היה שרה גולדא. ועתה אין קורין אותה כן רק מקצת שרה ומקצת גולדא ואין ידוע איזה הרוב. יכול לכתוב שרה דמתי' גולדא או גולדא דמת' שרה. הרי דלא הצריך ב' גיטין מספיקא והיינו משום דכששני השמות מפורשין בגט אין להקפיד כ"כ. ומדוע לא הספיק כאן בגט הראשון. ואולי דעתו לחלק משום דבהך דשרה גולדא הוי כספק לכל העולם אבל משא"כ בהך דשאסי' טובא הוי הספק מחמת חסרון ידיעה בהלכה איזה מהם נחשב לעיקר. ומ"מ נראה לענ"ד דמאחר שנתגרשה בגט הראשון שכתוב בו שאסי' טובא תו לא צריכין לגט שני. ונראה לענ"ד דאפי' אם היא חוששת אם עלתה בשם טובא לחוד מ"מ די בגט אחד לכתוב בו שאסי' טובא דמתי' טובא אבל אם לא כתב רק שאסי' טובא לחוד נראה לי להחמיר כדעת הד"ח. אה"ם:

ומ"ש הע"ג ונוסח כתיבת שמות כו' היינו לענין כתיבת שם עצמה אם באל"ף לאחר הבי"ת או בוא"ו יו"ד. ועיין לעיל שמות נשים אות ס' במעגלי תשובה ס"ק ג' שהזכרתי מזה באריכות בעזה"י. ובאות שי"ן לענין שאסיא. ועיין בשו"ת הר"ב מהד"ת סימן ק"ל בכה"ג ששמה מעריסה היה ניבא

באר יצחק

(יג) ותחימתו הוא כו' יש לכתוב כו'. משום שא"א לצאת בו כל הספיקות כ"א ע"י כתיבת כמה גיטין. וידוע שאין נותנין ב' גיטין כ"א מדוחק ובפרט ע"י שליח ולכן כתבתי שהשם שקורין לו במקום הכתיב' הוא העיקר כיון שהכל קורין אותו ועל החתימה שם השם שקורין לו מקצת במקום הכתיבה דמתקרי. ועיין שו"ת מהר"ם מרוטנבורג האחרונים סימן כ"ב לענין דיעבד אם שינה. ועיין ליקוטי שמות שם אולי סי' י"א י"ג י"ד:

(יד) לכתחלה יש לכתוב ב' גיטין. אע"ג דרובא קרי לה בשם האחד לבד מ"מ אינו קלוס"ם כיון שידוע לנו דשם העריסה היה בשניהם ודרך העולם לקצר ולקרו' באחד יב) הלכך לכתחלה יש ליתן ב' גיטין ולהקדים הגט שכתוב בו ב' השמו' כיחד. ודמת' על שם האחד ובדיעבד הני בגט אחד שנכתב שאסי' טובא לבד דקיצור השם א"צ לכתבו כיון דהשם השני לא נשתקע דהא הפורתא קרי ליה הכי וא"כ י"ל דגם הרובא אינם רק מקצרים השם. וכן אם לא כתב רק גט שכתבו בו טובא דמת' שאסי' טובא יש להכשיר כיון שיש הדחק שא"א להשיג השני כיון ששני השמו' כתובים בפירוש. אבל אם לא כתב רק טובא לבד אע"ג דרובא קרי לה הכי מ"מ לא הוי חניכה שהכל קורין בו משום דשמה מעריסה הוא בשני שמו' יחד וגם פורתא קרי לה בשני שמו' יחד וא"כ אפילו תימא דעי'

יז מי ששמו בפ"כ **נחום שואל** וחותם כן ועולה **מנחם שואל**. אם ידוע שבני משפחתו נקראים נחום. ושמם הקודש מנחם. ומכש"כ אם נודע שכן היה שם המת שנקרא זה על שמו (טו) יש לכתוב מנחם שואל דמת' נחום שואל. אבל אם אינו ידוע זה ויש להסתפק שמא מעריסת קראהו נחום כמו שחותם יש להחמיר ליתן ב' גיטין בראשון מנחם שואל דמת' נחום שואל. ובשני נחום שואל דמת' מנחם שואל:

יח מי שבא לגרש את אשתו ואמר שאביו היה מקצת קורין אותו **זוסיא** ומקצת **זוסמן** (טז) ואמר שעלה לתורה זוסמן. אך הוא עם הארץ וקשה להעמיד על דבריו מ"מ יש לכתוב זוסמן דמת' זוסיא:

יט מי ששמו **שמעיה** בפ"כ ולא חתם עצמו מעולם. ולתורה קצת פעמים קורין שמעיה. וקצת שמעיהו (יז) לכתחלה יש לכתוב שמעיה דמת' שמעיהו. ובדיעבד די בשמעיה לבד. ואם מה שעולה שמעיהו הוא רק מיעוט פעמים אף לכתחלה יש לכתוב שמעיה לבד. ואם כתב שמעיהו לבד פסול. ואם תמיד עולה שמעיהו ונקרא שמעיה ואין דרכו לחתום יש לכתוב שמעיהו דמתקרי שמעיה. ואם הוא רגיל לחתום הכל הולך אחר החתום ולכן אם חותם שמעיה ועולה שמעיהו יש לכתוב שמעיה דמת' שמעיהו כיון שגם בפי העולם נקרא שמעיה. ואם חותם שמעיה שאבותיו היו חותמים כך יש לכתוב שמעיהו דמת' שמעיה. ואם אינו יודע

בעצמו

באר יצחק

דע"י קריאת רובא לשם טובא נעשה שם טובא עיקר לגבי הב' שמו' והשם הוי טפלים אפ"ה כיון שיש עיקר וטפל ולא כתב שם הטפל יש פוסלין ע"כ אין להכשיר כ"א בעיגון גדול:

(טו) יש לכתוב מנחם שואל כו'. והטעם שיש לכתוב מנחם שואל כו' אע"ג שחותם ונקרא בשם נחום שואל רק שעולה מנחם שואל א"כ היכא שהעליה והחתימה סתרי אז הקריאה שבפי העולם מכריע לעשותו עיקר. וא"כ היה ראוי להקדים שם נחום שואל. אך כיון שזה מלוי שיקראהו מנחם רק בכינוי נחום שניתן לו מעריסה כן. שהיה נחום טפל לשם מנחם. ומסתמא גם זה המגרש על שם אחד מאבותיו שהיה נקרא נחום ושמו המובהק מנחם. ולכן כיון דמנחם הוא שמו העיקרי ראוי הוא להקדימו. אבל אם רגילין לפעמים לקרוי נחום לבד בשעת המילה. שוב אין ראיה מה שעולה לתורה בשם מנחם כי הש"ץ הוא עושה דרך רגילתו. א"כ יש לומר דהחתימה והקריאה בפ"כ מכריע יג) וכיון דאיכא למימר הכי ואיכא למימר הכי יש לכתוב ב' גיטין. בראשון מנחם שואל דמתקרי כו' ובשני נחום שואל דמת' כו':

(טז) ואמר שעלה כו'. ואף דזוסמן אינו שם הקודש מ"מ כיון שע"י היאך רובא יש לצרף אמירה זו לסניף. וגם דשכיח טפי שיהיה עיקר שמו החול זוסמן. והמקראים קירין זוסיא:

(יז) לכתחלה יש לכתוב כו'. והטעם בקצרה. מש"ה יש להקדים לכתחלה בגט שם שמעיה משום דאיכא תרתי לטיבותא. דקריאתו בפ"כ הוא שמעיה וגם נקרא לפעמים לס"ת. ועל שם שמעיהו דנקרא לפעמים לס"ת יש לכתוב דמת'. אבל אם אין עולה לס"ת שמעיהו רק בדרך המיעוט אין זה עושה רושם ואין צריך לכתוב רק שמעיה. ואם כתב שמעיהו לבד פסול. ואם חותם שמעיהו מחמת שאבותיו יד) חתמו כך. זה השם הוא עיקר, ואם א"י למה הוא חותם שמעיהו יש להסתפק אם לכתוב שמעיהו דמת' שמעיה יש לחוש שמא

מעגלי תשובה

ליבא נעכא וכפ"כ אינה נקראת רק בשם ליבא לבד ורק אביה ואמה ואחדים מבני משפחתה קורין אותה בשני שמותיה ובמקום הנתינה אין יודעין רק משם ליבא לבד והורה כיון שהוא ע"י שליח די בגט אחד בשם ליבא דמת' ליבא נעכא אבל בלא זה יש לעשות כדברי הט"ג ע"ש: יג) וכיון דאיכא למימר הכי כו'. ועיין ג"ש ס"ק נ"ח שכתב וז"ל ואם הקריאה לס"ת והחתימה סתרי אהדדי. אם הורגל יותר לעלו' לתורה מלחתום שטרו' ואיגרו' אזלינן בתר קריאתו לתורה. ואם הורגל יותר לחתום אזלינן בתר חתימתו. והיכא דכי הדדי נינהו וליכא למיקם עלה דמלתא הי מנייהו הוי רובא. בזה אם שם השני הוא שנשתנה ע"י חולי עושים לעיקר שם השני ואם אינו מחמת חולי רק לסימנא קלא שלא נתכוונו לעקור שמו הראשון בזה בכה"ג דעלייה לס"ת והחתימה סתרי אהדדי אותו שם דקרי ליה רובא דעלמא עושים עיקר. ואי ליכא למיקם עלה הי מינייהו קרי ליה רובא. וגם מעליה לס"ת וחתימה אין ראיה משום דסתרי אהדדי בכה"ג צריך ב' גיטין. ועיין בס' ג"מ שכתב דאינו כן אלא דאם אין יכולין לעמוד איזה מהם קורין הרוב יקדים איזה שירצה ועיין בס"ק שאחר זה: יד) חתמו כך כו' עיין בס' לקו"ש אות ז' שכתב ויש ללמוד מדברי הט"ג הזה כלל חדש. דהא דקייל לן הג"פ והט"ג הביאו דכל

בעצמו למה הוא חותם כך ולס״ת נקרא שמעיא יש ליתן ב׳ גיטין באחד שמעיה לבד . ובשני שמעיהו דמתקרי שמעיה . ואם נשלח גט שכתוב בו שמעיה לבד או שמעיהו דמת׳ שמעיה לבד ויש דחק ועיגון אם תצטרך עוד גט יש לסמוך על גט זה לבד לסדרו וליתנו להאשה כו׳ :

כ מי ששמו **יצחק צבי** . ושמו החול **איצק הירש** (יח) כבר ביארתי שיש לכתוב יצחק צבי המכ׳ איצק הירש. ואם כתב יצחק דמת׳ צבי המכ׳ הירש הוא פסול :

כא אשה ששמה מעריסה **חיה יארא** ושוב אח״כ נשתקע שם יארא ונקראת בס״כ חיה לבד וכן נכתב בכתובה ונמשך זה שנים הרבה. ומת הבעל ונשאת לאחר ונכתב בכתובה חיה יארא . וכן נקראת לפעמים. אך הרוב קורין חיה לבד ובאת להתגרש (יט) יש לכתוב חיה דמת׳ חיה יארא. ואם חותמת חיה יארא יש לכתוב ב׳ גיטין דהיינו בשני חיה יארא דמת׳ חיה :

כב מי ששמו **שלמה משה** ועולה כן לתורה. ובפי העולם מקצת קורין זלמן משה ומקצת זלמן לבד ומקצת משה לבד יש לכתוב (כ) שלמה משה דמת׳ זלמן משה :

כג מי ששמו **שמריה יהודה** וכינויו שמריה ליב , ועולה לתורה שמריה יהודה ונקרא בפי העולם על הרוב ליב לבד ולפעמים שמריה ליב . והתתימה ג״כ לפעמים שמריה ליב ולפעמים ליב לבד .

מעגלי תשובה

דכל שהקריאה לתורה והחתימה הרי אהדדי הקריאה שבפ״כ מכריע. היינו דוקא אם אין לו טעם למה חותם משונה מעלייתו לתורה. הא אם חותם כך מצד שאבותיו חתמו כך אזלינן בתר חתימתו . וכמצא לפ״ז הי״ה ב׳ דינים חלוקים בגיטין אודות הם חתימתו. לעילא מנהין אם חתימתו משונה מעלייתו לתורה. ואומר שכני משפחתו ואבותיו חתמו כמותו. אף שהקריאה שבפי העולם הוא כעלייתו לתורה מ״מ חתימתו עיקר ומקדימין אותו. ואם אינו אומר טעם לחתימתו . ומ״מ אין הכרע שטועה בחתימתו . ואולי הוא המזיק לעצמו שם זה מרצונו בלי טענה מוכרחת . בזה דינו שוה כמו עלייתו לתורה ושקולים הם . וכבזה כתוב בנ״פ שאם הרי אהדדי הקריאה שבפי העולם מכריע וכמו שביאר הנ״פ בס״ק נ״ח מלתא בטעמי׳ שלכל אחד ואחד יש מעלה מה שאין בחבירו. ואם יש הכרע שטועה הוא בחתימתו אין משגיחין בחתימתו בטעו׳ וא״צ להזכירו כלל בגט. **ומה** שהצריך הס״ג כאן בשם שמעיה כאם העלייה והחתימה סותרין ב׳ גיטין ולקמן באות כ״ד בשם זנוויל דוב לא הצריך רק גט אחד ולהקדים שם חתימה. אף דהם חותם בשם זנוויל דהוא ודאי טפל לשם שמואל שעולה בו. ומ״מ מצד דאין כותבין ע״פ החתימה דמת׳ כתב בפשיטו׳ להקדים שם חתימה. גלוי החילוק לכל מעיין. דבשם זנוויל אף שהוא טפל לשם שמואל דוב שעולה בו לתורה מ״מ גם שם שמואל דוב אין כ״כ עיקר שמו דהעולם שבקו לב׳ שמות הללו ותפסו להם רק שם בערל לקרותו בו . משא״כ כאן בשם שמעיה שקוראין לו כמו עלייתו לס״ת בזה א״א ליתן לחתימתו חלק ברהם אם לא שיש טעם לחתימתו מאבותיו : טו) אם לא שחותמת כו׳ ועיין בס׳ אה״ם כלל ד׳ שכתב וז״ל ולפענ״ד לכאורה נראה דאם היא חותמת עלמה חיה יארא : אם היא אשה שרגילה לחתום אפי׳ ליכא פורתא דקרי לה הכי . הגי בגט א׳ שיכתבו בו חיה יארא דמתי׳ חיה. גם נרא׳ דאם נתגרשה בגט שנכתב בו חיה דמת׳ חיה יארא הו לא צריכה לגט שני כיון שעני השמו׳ כתובין בסירוס בגט עכ״ל: טז) רק מקצרים השם כו׳ . ועיין בס׳ אה״ם כלל ז׳

באר יצחק

לכתחלה

שמא העליה לס״ת והקריאה שבפ״כ בשם שמעיה הוא עיקר ויש פוסלים בכותב העיקר טפל . ואם לכתוב שמעיה דמת׳ שמעיהו הא ע״ש החתימה א״א לכתוב דמתי׳ ע״כ יש לכת״ב ב׳ גיטין :

(יח) כבר ביארתי כו׳ . והטעם דיש לכתוב יצחק צבי ביחד משום דהם שמות הלידה אין לחלקם כדמתקרי . וכן הכינוים ג״כ יחד . ואע״ג דא״ל לכתוב הכינוי אילק . אבל כאן דצריך לכתוב כינוי הירש לצבי ממילא צריך לכתוב כינוי איצק ליצחק כיון דכן קריאתו בפי העולם אי אפשר לחלקם :

(יט) יש לכתוב כו׳. והטעם כיון שהרבה שנים נשתקע שם יארא וקראהו הכל חיה לבד ונמשך זה זמן רב הרי זו כקטנ׳ שנולד׳ וניתן לה שם זה עתה ושם חיה עיקר טו) אם לא שחותמת עלמה חיה יארא יש לכתוב ב׳ גיטין :

(כ) שלמה משה כו׳ . והטעם אף שמקצת קורין זלמן לבד ומקצתן משה לבד אולי אינם טז) רק מקצרים

ס״ק

(כא) לכתחלה יש לכתוב שמריה יהודה דמתקרי שמריה ליב והמכ' ליב ואם כתב שמריה יהודה המכונה ליב ודמתקרי שמריה ליב ינתן ג"כ לכתחלה. ובדיעבד שכבר ניתן הגט או במקום דחק אם כתב שמריה יהודה המכונה ליב כשר :

כד מי ששמו בפ"כ **בעריל** ותחימתו **זנוויל דוב**. ולס"ת עולה **שמואל דוב**. אם הוא איש שרגיל לחתום אז יש לעשות שם זה עיקר יח) (עיין מעגלי תשובה) ולכתוב זנוויל דוב דמת' שמואל דוב והמכונ' בעריל. וגם אם כותב שמואל דוב דמת' זנוויל דוב והמכ' בעריל ג"כ כשר. ואם אין רגיל לחתום או שא"י חתימתו כלל. יש לכתוב שמואל דוב המכ' בער או המכ' בעריל אם קורין כן גם בפנינו. והרוצה לחוש שלא יטעו לומר שהמכונה אינו על שם דוב. וכינוי בער מחובר לשם שמואל ואינו כן יש לו לכתוב אנא בעריל דמתקרי שמואל דוב :

כה מי ששמו **משה ליב** ביארנו לעיל בדיעבד אם כתב משה יהודה המכ' ליב כשר. אך אם המגרש כהן או לוי וכתב משה יהודה הכהן המכ' ליב יש לפסול אפילו בדיעבד. וצריך גט אחר שיכתוב בו משה יהודה הכהן דמתקרי משה ליב :

כו אשה שמלידה היה שמה **שרה גוציא**. ועתה אין קורין אותה כן רק מקצת שרה ומקצת גוציא ואין ידוע איזה הרוב (כב) יכול לכתוב שרה דמתקריא גוציא. או גוציא דמתקריא שרה. אבל אם כתב

באר יצחק

מקצרים השם וכיון דאיכא מקצת שקורין זלמן משה שהוא שלימות השם כאשר הוא מעריסה יש לכתבו :

(כא) לכתחלה יש לכתוב כו'. אע"ג דרובא קרי ליה ליב לבד יש לומר קיצור השם הוא. וגם מעריסה נקרא שמריה ליב. ולכן יש להקדים דמתי' שמריה ליב ואח"כ לכתוב והמכונה ליב. שפירושו שיש לו ג"כ כינוי ליב כמ"ש מהר"ם מינץ גבי המכ' זלמן והמכ' זעמיל יז) וה"נ דכוותיה :

(כב) יכול לכתוב כו'. ואע"ג דמעריסה שם שרה קודם וא"כ איך יכול לכתוב להיפך היינו גוציא דמתי' שרה. משום כיון דהשתא לא מכנין כמו שם העריסה היינו שרה גוציא ביחד מפני שזה נשתקע ובתר השתא אזלינן והשתא שמקצת קורין כך ומקצת להיפך לא חשיב שם שרה עיקר להקדימו וצריך לכתוב שרה דמתי' גוציא ולא המכ' ואם כתב המכ' פסול. אע"ג

מעגלי תשובה

ס"ק ל"ט שכתב על הט"ג ולטעמו אזיל דס"ל דשם א' משנים נידון כקיצור השם. אבל כבר הארכתי בזה לעיל בכלל ד' ס"ק ג' כי דבר זה אינו נראה. ונראה דצריכין להזכיר כל השמות: יז) וה"נ דכוותיה. נראה דרצונו דגם כאן יש לכתוב והמכונה בוא"ו. ולא דמי למ"ש הט"ג והח"ש לכתוב דמתי' ליפא. דהתם עלה למורה בשם ליפא. אבל כאן אינו רק חותם בשם ליב: יח) ולכתוב זנוויל דוב כו'. והנה מה שבחר להקדים שם זנוויל דוב אף שאינו חול ולא בשם שמואל דוב שהוא קודש נראה משום דלא ניחא ליה לכתוב על שם החתימה דמת'. ואף בדיעבד כתב דכשר. וכן נראה לענ"ד פשוט דאם כתב ע"ש החתימה דמתי' יש להכשיר. אס"ש. והנה מה שהצריך הט"ג לעיל בשם שמעיה ב' גיטין באם העלייה והחתימה סותרין אהדדי וכאן בשם זנוויל דוב א"צ רק גט אחד ולהקדים שם החתימה אף דכאן חותם בשם זנוויל דהוא ודאי טפל לשם שמואל שעולה בו ומ"מ מצד דאין כותבין ע"ש החתימה דמת' כתב בפשיטות להקדים שם החתימה שחותם בכינוי הלעז דהוא טפל לשם הקודש שעולה בו לתורה, גלוי החילוק לכל מעיין. דכאן בשם זנוויל אף שהוא טפל נגד שם שמואל דוב שעולה בו לתורה. מ"מ גם שם שמואל דוב אין כ"כ עיקר השם דהעולם שבקו לב' השמות הללו ותפסו להם רק שם בעריל לקרותו בו. אבל בשם שמעיה שקוראין לו כמו עלייתו לס"ת בזה א"א ליתן לחתימתו חלק בראש אם לא שיש טעם לחתימתו. **ולפי** האמור תראה שלא לדקו דברי בעל האהלי שם בכלל ב' ס"ק ט"ז שהבי"א ראיה מדברי הט"ג כאן במי ששמו זנוויל דוב שכתב הט"ג להקדים שם החתימה למה שכתב שם באם העלייה לס"ת והחתימה סתרי אהדדי שכתב הג"פ דהקריאה שבפ"כ מכריע. דהיינו דוקא אם הקריאה בפ"כ כחתימתו נעשה חתימתו עיקר וכותבין דמתי' על השם שעולה בו לתורה. משא"כ אם הקריאה בפ"כ כעלייתו דא"א לכתוב ע"ש חתימה דמתי' לעולם מקדימין שם חתימתו. ולפ"ש אתי דברינא כס"ד אין דברי הט"ג בלקו"ש שבאות כ"ד היינו כאן אמורים רק אם אין הכרע מהקריאה שבפ"כ משא"כ

כתב שרה המכ׳ נוציא הוא פסול אפי׳ בדיעבד. וצריך לחזור אחר גט אחר ולכתוב בו דמת׳ . ואם הרוב קורין שרה נוציא ויש קורין שרה לבד ויש נוציא לבד . די שיכתוב שרה נוציא . דקריאת אחד מהשמות לבד אינו דק קיצור. ומ"מ רשאי לכתוב שרה נוציא דמת׳ שרה ודמת׳ נוציא. אבל אם כתב שרה לבד או נוציא לבד. או שכתב שרה דמתקריא נוציא פסול. אבל אם כתב שרה דמתקריא שרה נוציא או נוציא דמתקריא שרה נוציא יש להכשיר בדיעבד במקום עיגון :

כז מי ששמו **יהושע** לעלות לתורה. ובפי העולם נקרא **פלק** וחותם יהושע פלק או פלק לבד (כג) יש לכתוב יהושע המכ׳ פלק :

כח מי ששמו מעריס׳ **אברהם צבי** וכינויו אברהם הירש. ועולה לס"ת וחותם בשם אברהם צבי . או בקריאה נשתקע שם הירש ונקרא אברהם לבד (כד) יש לכתוב אברהם צבי דמתקרי אברהם . ואם כתב דמתקרי אברהם הירש פסול :

מעגלי תשובה

משא"כ בנידן שכתב בעל האהלי שם צריך לדעת הט"ג ב׳ גיטין כמו גבי מי שחותם שמעיהו ועולה שמעיה וכן קורין לו העולם. ומ"מ לע"ע שהט"ג בספרו אהלים אות ח׳ ס"ק ג׳ במי ששמו המובהק חזקיה ועולה כן לס"ת וחותם בכינוי השם ובפ"כ נקרא חא . או חותם חא ונקרא בפ"כ השם. כתב שלע"ע כדא מה לעשות כיון שאין כותבין המכ׳ על החתימה . וכתב ליתן ב׳ גיטין באחד לכתוב חזקיה המכ׳ חא או השם כפי שקורין אותו בפ"כ. ובשני להקדים שם החתימה. חא או השם דמת׳ חזקיה. ולפי מ"ש הט"ג כאן בשם זבויל דוב. היה די בגט אחד להקדים שם חתימתו. ואח"כ שם שעולה בו לתורה. ואח"כ המכ׳ שם שבפ"כ ול"ע ליישב את דברי הט"ג שלא יהיו סתורים. לקו"ש דף ד׳ עיין שם כל זה באריכות : יע) וכ"כ בנו"ב מהדו"ת כו׳ ועיין בתשו׳ נו"ב תניגא סימן קי"ט באשה ששמה הינדל ונשתנה שמה בחליה שרה. ובפי העולם נקראת הינדל לחוד. אבל היא חותמת שרה הינדל. וכתב מתחלה דיכתוב שרה המכ׳ הינדל. אף כי קשה בעיני לכתוב המכ׳ על שם שנקראת בעלם וראשונה לעיקר השם. הגם שנשתנה שמה ע"י חולי ונעשה השני עיקר יותר מ"מ לא שייך על הראשון לשון כינוי. והיה יותר נכון לכתוב שרה דמת׳ הינדל . אבל מצאתי בתשו׳ מהר"ש מינץ סימן ס"ד בשם אשה שהיה שם הפריסה פריבא ואח"כ נשתנה שמה רחל לכתוב רחל המכ׳ פריבא. ואף שהם נשתקע שם פריבא לגמרי מ"מ כשנמלך מהר"ש מינץ לכותבו (ר"ל כשנמלך ליתן שני גיטין ובגט השני כתב המ׳ פריבא עיין פ"ת סי׳ קכ"ט ס"ק נ"ט) היה לו לכתוב דמת׳. שמ"מ דגם על שם שהיה כבר עיקר מ"מ כשנשתנה ע"י חולי שוב כותבין על הראשון אם הוא לעז המכ׳ ; ושוב כתב פעם שנית להרב השואל דמ"ש לכתוב שרה המכונה הינדל עכשיו הדרנא בי. ובתשו׳ מהר"ש מינץ אולי לפי שהיה עיקר בדעתו שא"צ לכתוב פריבא כלל לכן לא דקדק בו כו׳ אבל בנ"ד יכתוב בהגט שרה דמתקריא הינדל. ועיין בס׳ ש"ע שמחה על הט"ג במה שכתב דאם כתב שרה המכ׳ גוליא פסול (והבאתיו בבאר יצחק כאן) דאדרבה דעת הס"ט והרמ"ט סי׳ כ"ו דהיכא דנקרא מטעם לידה בשם עברי ושם לעז אף דשם הלעז הוא שם העצם מ"מ יש לכתוב המכונה. ואפי׳ להב"ש ס"ק ס"ד דסובר לכתוב דמת׳ מודה דגם המכ׳ כשר . ומה שהט"ג מביא ראיה מהנו"ב מהד"ת במח"כ נעלם ממנו דברי הב"ש ס"ק ס"ד ע"א פ"ב דלט"ג דהרמ"ש סובר ג"כ כהנו"ב דאם היה לו מלידה שם לעז ואח"כ נשתנה לשם עברי כותבין על הלעז מלידה דמת׳ . מ"מ מודה דהיכא דנקראת בשעת לידה בשם עברי ושם לעז דכותבין על הלעז המכ׳ : כ) בזה שמו המובהק כו׳ . ולכאורה אם היה עולה לתורה בשם פלק דלא שייך עצם הנ"ל היה צריך להקדים שם פלק שעולה בו לס"ת ונקרא

באר יצחק

אשה

אצ"ג דגוליא הוא שם החול לגבי שם שרה מ"מ כיון שהשם גוליא ניתן לה להיו׳ לה לשם מובהק מחובר עם שרה לא שייך המכ׳ יע) וכ"כ בנו"ב מהדו"ת שיש לכתוב דמתקריא הינדל ולא המכו׳ כיון דהינדל היה שם העצם :

(כג) יש לכתוב כו׳ . משום שאין כוונתו במה שחותם פלק לבד או בצירוף עם שם יהושע להחזיק בזה לשם המובהק רק הוא רוצה לחתום בשמו הניכר ולא כנזכר כ) בזה שמו המובהק שעולה בו לס"ת וכן עמא דבר שאף שזה חותם בשם החול ג"כ או בשם החול לבד אין תופסין שם זה לעיקר . רק שם הקודש שניתן לו מעריסה ועולה בו :

(כד) יש לכתוב כו׳. והטעם כיון דשם הירש נשתקע מש"ה

כט אשה ששמה **פרידא בילא** וכן קורין אותה המיעוט והרוב קורין בילא לבד. אם היא דרכה לחתום באינרת ומו"מ פרידא בילא. (כה) זה עיקר וכותבין פרידא בילא דמתקרי' בילא. ואם כתב בילא לבד ג"כ כשר דקריאת בילא לבד הוא קיצה"ש. ואם אינה חותמת עצמה כלל או שחותמת עצמה בילא לבד יש לכתוב שני גיטין באחד פרידא בילא דמת' בילא. ובשני בילא דמת' פרידא בילא:

ל מי שהיה שמו **יואל בער** ושוב נשתקע שם יואל לגמרי ועולה לס"ת בשם דוב. ובפי העולם נקרא בעריל. יש לכתוב דוב המכ' בעריל לבד. ואם כתב דמת' יואל בער הוא פסול. ואם כ' דוב המכ' בעריל דמת' יואל בער יש להכשיר במקום עיגון ודחק שא"א להשתדל גט אחר שיכתוב בו דוב המכ' בעריל לבד:

לא מי ששמו **אהרן אשר** ובפי העולם נקרא **לעמל** והוזמן להיות עד שיחתום בגט. יחתום אהרן אשר לבד. (כו) ולא יכתוב הכינוי כלל. ואם חתם אהרן אשר לעמל או אהרן אשר המכ' לעמל כשר בדיעבד אבל לכתחלה אין לו להזכיר הכינוי לעמל כלל:

באר יצחק

מפ"ה אם נכתב פסול. ולא אמרינן כיון שיש לו שם הקודש וכו' כח) מפ"ה לא הוי הירש נשתקע. וזה לא אמרינן משום כיון דאיכא אינשי שגם בפי העולם נקראים וכו'. א"כ מי מכריח לתלות שנקרא בכינוי הירש כיון שאין קורא אותו בשם הירש כלל. ואעפ"כ במקום עיגון גדול אין להחמיר אם ידוע ששמו מעריסה היה אברהם הירש. וכתב בגט שם הירש הנשתקע. משום שיאמרו שנשמט מחמת קיצור. שהרי בעלייה ובחתימה נקרא בשם הקודש וכו':

(כה) זה עיקר וכותבין כו'. ואע"ג דכל קיצוה"ש אין כותבין אותו כלל. מ"מ בכה"ג טוב לכתבו. כיון שהשם בילא שמשמו ברוב לקרות כך הוא ג"כ לפעמים שם לעצמו. והרי זה כמו אלחנן חנן. דאף שמן הסתם שם זה של חנן הוא ע"י קיצוה"ש של אלחנן מ"מ כיון דחנן שם בפ"ע צריך לכתבו. ועיין שו"ת בית אפרים גבי מרים בילא. וכס"ג לעיל סעיף י"ז. אבל אם אינה חותמת עצמה כלל כב) וכו' יש לכתוב שני גיטין כו':

(כו) ולא יכתוב הכינוי כו'. ואף שהעד א"ל לחתום דמתי כיש לו ב' שמות שנקרא כל אחד בפ"ע מ"מ כיון שהעד א"ל לחתום בהכינוי וזה חותם בהכינוי יסברו העולם שהכינוי מחוברת לעיקר שמו. ולכתחלה יש קפידא. וגם לטעמי לפי הכרח מדינתינו שאין דוחקין החיר"ק יש לכתוב בלא יו"ד. ואף בחתימת העד יש קפידא בזה לכתחלה:

פסול

מעגלי תשובה

מי

ונקרא בו בפ"כ. אבל עיין בלקו"ש שכתב בזה. דזה דקיי"ל דשם הקריאה בפ"כ מכריע לשם העלייה או החתימה נעשה ע"י זה עיקר להקדימו. היינו אם הב' שמות כאו"א שם בפ"ע אבל בכינוי היוצא משם הקודש שם הקודש עיקר להקדימו ממילא ה"ה בעולה לס"ת בשם פלק ג"כ מקדימו לשם יהושע שחותם בו. ולפ"ז לא היה צריך הט"ג ליתן בו טעם משום שחותם כדי שיהי' ניכר לכל מי הוא החותם דבלא"ה"כ שם הקודש עיקר נגד שם כינוי. ועיין בשו"ת ד"מ סי' קכ"ט במי שנקרא לס"ת יצחק ובפ"כ אייזק וחותם עצמו יצחק אייזק. ועלה בדעתו לכתוב יצחק המכ' אייזק דמת' יצחק אייזק. רק מאחר שעל החתימה א"א לכתוב דמת'. העלה לכתוב יצחק אייזק דמת' יצחק המכ' אייזק. ועיין בס' אה"ש שכתב על זה ונפלאת הוא בעיני שלא הביא מש"כ הט"ג כאן בשם פלק לכתוב יהושע המכ' פלק והדברים נכונים כסברא. והעיד שכן עמא דבר חזי מאן גברא קמסהיד כו': כח) מפ"ה לא הוי הירש נשתקע כו'. ועיין בס' אה"ש שכתב ואיכא למישמע מיניה דאם הוא בהיפך דשם אברהם נשתקע מהקריאה ואינו נקרא אלא הירש וכתב דמת' אברהם הירש דבזה שם אברהם לא נשתקע כיון דעולה וחותם בו. ולפענ"ד לא נהירא דכיון דעכ"פ נשתקע מהקריאה וכתבו דמת' אברהם הירש הרי שקר גמור. בשלמא אם נשתקע מן השם המובהק ולא מן השם הקריאה כמו בעובדא דבונם הירש דשם בונם נשתקע מן העלייה והחתימה. בזה י"ל כיון דבפ"כ נקרא רק בשם בונם לא חשיב נשתקע ויכול לכתוב אנא בונם גבי שנקרא כן מעריסה. אבל אם נשתקע מהקריאה וכתב דמתי על מה שאינו נקרא הרי זה שקר מוחלט. ועיין בס' מכתב מאליהו שמביא דברי מהר"ש הכהן לדעת מהרי"ק דהא דאין להזכיר שם שנשתקע היינו דוקא בלשון דמתי דאיך יכתוב דמתי והוא אינו נקרא כן אבל בעיקר השם שפיר דמי למכתבי' דאם לא יועיל לא יזיק וכו' עיי"ש והוא כתב דסברא נכונה הוא ע"ש: כב) וכו' יש לכתוב כו'. ועיין קב נקי שכתב וז"ל הנה הט"ג לא ביאר טעמו אמאי מצריך גם בזה ב' גיטין. והלא לכאורה בזה דהחתימה והרובא אחד. ואי נחשב עיקר

לגבי

לב מי שנקרא בשעת מילתו **דוד דניאל** ושוב נשתקע שם דניאל וכתבו דוד דאיתק' דניאל (כז) פסול. וצריך לכתוב גט אחר בשם דוד לבד. ואפי' לא נשתקע לגמרי והמיעוט קורין בשניה' יחד הוא פסול:

לג מי ששמו **בונם הירש** בפי כל ואמר שכן שמו מלידה ואין לו שם הקודש תמורת שם בונם שנקרא כן אחר אשה שהיה שמה **בונא**. אם היה עולה לתורה וחותם בונם צבי יש לכתוב בונם צבי (דמתקרי בונם הירש כצ"ל ק"ג) (כח) ואם לא היה עולה לתורה וחותם רק בונם לבד ושם צבי נשתקע. יש לכתוב בונם דמת' בונם הירש, ואם כתב בונם צבי יש להצריך גט אחר. ואם אין עולה לתורה וחותם רק בשם צבי לבד צריך לכתוב צבי דמת' בונם הירש. ואם כתב בונם צבי יש להכשיר בדיעבד:

לד מי שהיה שמו **אלי' אהרן** מעריסה וכן היה חותם ובפי העולם לא היה נקרא רק אלי' לבד וכן היה עולה לתורה (כט) יש לכתוב אלי' אהרן דמת' אלי' ואם כ' אלי' לבד כשר בדיעבד:

לה מי שהיה שמו מעריסה **נפתלי יששכר בער**. ונשתקע שם יששכר בער (ל) יש לכתוב רק נפתלי לבד. ואם כת' נפתלי דמת' יששכר המכ' בער פסול. וכן אם כת' נפתלי יששכר המכ' בער ג"כ פסול וצריך ליתן גט אחר בשם נפתלי לבד:

מעגלי תשובה

לגבי העריסה והמקרא שקורין העולם. והיה די לכתוב בילא (שם החתימה והרובא) לעיקר דמת' פרידא בילא. כי אפי' אם החתימה והעריסה אחד פסק הס"ג בלקו"ט סי' ל"ה דנחשב עיקר אפי' נגד הקריאה בפ"כ ועיי"ש בס"ת. הנה דזה יש שורש בגמרא דקרי ליה ועלי ורובא שרה ופורעת מריה. אבל נראה שלא רצה לסמוך ע"ז כי זהו דוקא בב' שמות מפוזרים. אבל בכאן היה לומר דשם בילא אינו רק קיצוש"ם מהשני שמות שניתנו לה מעריסה. והקריאה גם עתה במקרא אין לשנותו לשם העיקר. ועיין בס' חת"ס שעמד על הס"ג שכתב דאם כתב בילא לבד כשר. משום דקריאת בילא לבד הוי קיצוש"ם וכתב הוא (בס' קע"ג) דאדרבה דמה שמחשיבו לקיצור אינו טעם להכשיר. ובריעותא הוא דאינו נחשב אף לשם. והוי"ל למימר הטעם כיון שרובא קרי לה הכי הוי כחניכה שהכל קורין בו ועיין בזה בס' ב"ש:

כג) כיון דשם צבי נשתקע וגם כו'. ועיין בס' חה"ש כלל ז' ס"ק מ"א שכתב וז"ל הנה הס"ג אתא עלה מכח תרתי לריעותא. חדא דחיישינן שיאמרו אע"פ שהוא נקרא הירש אין לו שם הקודש צבי וכו' וא"כ אינו בונם צבי הכתוב בגט. ועוד כיון דלשם הירש יש עוד שם הקודש נפתלי לא ידעו שזה המגרש שם העולם שלו הוא בונם צבי וכפי הנראה גם היכא דליכא אלא חד טעמא ג"כ יש להחמיר שלא במקום עיגון. אבל היכא דליכא אפי' חד טעמא יש להכשיר בדיעבד אפי' שלא במקום עיגון. כגון שהיה שם העולם שלו משה נפתלי ונקרא

באר יצחק

מי

(כז) פסול כו'. והטעם משום דאם נאמר דאיקרי קאי על השם הזה שהוא מלידה היינו דוד דאיקרי מלידה דניאל א"כ הו"ל ככותב אלו השם שהרי מלידה ניתן לו ב' השמות כיחד. ולכן פשיטא שהוא פסול. ואפילו המיעוט קורין אותו בשניהם יחד מ"מ אין לחלקם:

(כח) ואם לא היה כו'. יש לכתוב בונם דמת' בונם הירש כו' והטעם הוא משום דכיון דשם צבי נשתקע אין להזכירו בגט. ואע"ג דנקרא בכינוי של צבי דהיינו הירש מ"מ שם צבי גופא כיון שנשתקע אינו מעלהו מה שנקרא בכינוי שלו הירש משום דאפי' בכה"ג חשיב נשתקע כג) כיון דשם צבי נשתקע. וגם כיון דשם הירש כינוי לנפתלי ג"כ אין ידיעי' מוכרחת מקריאת הירש שיש לשם זה שם הקודש צבי. ומ"מ במקום עיגון אפשר לצדד. ואם אין עולה וחותם רק צבי יש לכתוב צבי דמת' בונם הירש. ואף דשם העריסה בונם לא נשתקע בקריאה בפ"כ. מ"מ אינו מתחבר רק לכתיבת שם הירש אבל בכתיבת שם צבי הרי נשתקע שם צבי ממנו ולא נתחבר אליו רק בשם העריסה והקריאה והחתימה הוא העיקר. ומ"מ באם כתב בונם צבי יש להקל במקום עיגון כיון דבשם העריסה היו שניהם מחוברים בונם צבי. א"כ י"ל דמה שעולה וחותם צבי לבד הוא קיצור השם. ויגיעו הכל דמעריסה היה שמו בונם צבי רק שקיצר לעלות ולחתום בצבי לבד:

(כט) יש לכתוב אלי' אהרן כו'. והטעם דצריך לכתוב אלי' אהרן משום דהחתימה הוא העיקר והוא חותם אלי' אהרן ודמת' אלי' צריך ג"כ לכתוב דקיצוש"ם אינו מזיק וכיון דהוא ג"כ שם בפ"ע יש לכתבו ואם כתב אלי' לבד ג"כ כשר מטעם חניכה שהכל קורין בו:

(ל) יש לכתוב רק נפתלי כו'. והטעם דאע"ג דנתפרסם שהיה לו שני שמות מעריסה מ"מ הרי גם עתה

אחר

לו מי שהיה שמו **יעקב יהושע** ובאה בתו להתגרש. וחקרו אחר חתימתו וראו שהיה חותם שמו יעקב יושע וידוע שכן היה חתימת אבותיו שנקרא על שמם ויש ספק שמא חתמו כן מצד הקבלה (לא) טוב לכתוב שני גיטין אחד בשם יהושע והשני בשם יושע. ואם הגט ע"י שליח או שהוא שעהד"ח יש להקל בגט אחד בשם יהושע לבד:

לז מי שהיה שמו מעריסה **יעקב ישראל** ונקרא בס"כ רק ישראל לבד יש לכתוב יעקב ישראל דמת' ישראל. ואם לא כתב רק יעקב ישראל לבד ג"כ כשר וינתן לכתחלה:

לח מי ששמו בס"כ **ירוחם פישל** ועולה לתורה ירוחם. ושם אביו גדליה. ועולה בן גדליהו. ובשעת נשואין צוה לסופר לכתוב בכתובה שלמה ירוחם פישל. ואומר שזוכר מילדותו שאביו אמר לו שיש לו עוד שם שלמה וקראו שלמה פישל ולכך צוה לכתוב כן בכתובה. אך לא נקרא בשם שלמה קודם הנשואין ואח"כ רק פישל לבד (לב) די בגט אחד לבד שיכתוב בו ירוחם המכונה פישל בן גדליהו דמתקרי גדליה. ואם כתב בן גדליה לבד כשר:

באר יצחק

אחר הפירסום לא החזיקו בשם השני ועודם מחזיקים רק בשם הראשון לבד. והיא הוכחה שהכל קורין בו דשני בו אף שיודעים שיש לו שם מובהק מכש"כ בזה. ואם בנקל ליתן ב' גיטין בכה"ג שנתפרסם כד) יש להחמיר:

(לא) טוב לכתוב כו'. והטעם משום שהגאון בעל פני יהושע ז"ל היה דודו זקינו של אבי המגורשת והיה חתימתו יעקב יושע. ושם יושע שחתם בעל פ"י ז"ל היה ג"כ על שם זקינו הגאון בעל מג"ש שהיה חותם כן. ויש להסתפק שמא ע"י קבלה היה חותם כן. או אפשר שלא יהיה ג' אותיות מהשם לכן טוב ליתן ב' גיטין אחד כה) בשם יהושע ואחד בשם יושע, ואם ע"י שליח די בגט אחד בשם יהושע משום שהיה עולה לתורה בשם יהושע וכן בפי העולם כו':

(לב) די בגט אחד. והטעם דהש מלהזכיר שם שלמה משום כיון דנשתקע בין בפי העולם ובין לש"ש אין לכותבו כלל. כו) ומה שנזכר בכתובה אין זה עושה רושם להזכירו בגט שאעפ"י שקראו הכתוב' תחת החופה לא נקבע השם בפי העולם כי אין איש שם לב להטות אוזן לקול הקורא בכתובה ואין מי שיעלה על שפתיו שם שלמה כלל. והרי אפי' שם מחמת חולי שקורא גזר דינו מ"מ אם נשתקע מכל וכל אין חוששין לו וכ"כ הב"ש ס"ק י"א. ומכ"ש בזה שבא ממקום אחר ולא ידע איש את שמו פשיטא שבשביל אמירתו לסופר לכתוב בכתוב' לא מיקרי אתחזק כלל שאין מוחזק לי יום בשם זה:

יש

מעגלי תשובה

מי

ונקרא משה הירץ. ועתה נשתקע שם נפתלי שאינו עולה וחותם אלא בשם משה ועדיין נקרא משה הירץ. וכתב משה נפתלי דמת' משה הירץ הגט כשר. דאע"ג שאינו עולה וחותם בשם נפתלי לא חשיב נשתקע דכיון שקורין אותו הירץ כ"ע ידעו שיש לו גם שם הקודש נפתלי: כד) יש להחמיר. ועיין בס' אה"ע בכלל ד' שכתב ולפענ"ד אם נראה להחמיר לכאורה עדיף טפי לכתוב בגט השני נפתלי יששכר המכי בער ודמת' נפתלי עכ"ל: כה) בשם יהושע כו'. ועיין בס' אה"ע כלל ט' ס"ק י"ג שכתב דאם כתב יושע במי שעיקר שמו יהושע הגט פסול דאפי' לשם טפל לא חשיב כיון דמה שאינו חותם זהו רק משום כבוד השם. ולעולם מחזיק שמו יהושע. ומ"מ בשעת הדחק אם כתב בגט יושע כמו שהוא חותם יש להקל: כו) ומה שנזכר בכתובה כו'. ועיין בשו"ת דברי אמת בקונטרס גיטין סי' ט' שהביא דעות בזה אם שם הנכתב בכתוב' מיקרי נשתקע, ומסקנתו נראה ג"כ דבשם גמור שנשתקע אף שכתוב בכתוב' לא חשוב נשתקע. אך בב' שמות דומות. באלו לומדים מספר הכתובה. טוב מצאתי בס' אה"ע כלל ב' שכתב וז"ל ובדין שם שנכתב בכתוב' ואח"כ נשתקע אם לומר דמאחר שחקוק בספר הכתובה. ועומד למשמרת לא חשוב נשתקע. או נאמר דכל שנשתקע בפי העולם ואין קורין אותו בשם זה וגם בחתימה ובעלייה אין נזכר בו חשיב נשתקע ואין הכתובה מעלה אותו משיקועו. והביא מה שכתב בס"ג כאן (והבאתיו כאן בבאר יצחק בשמו) דמה שנזכר בכתובה אין זה עושה רושם להזכירו בגט וכתב ונראה דה"ה אם נכתבה הכתוב' כדינא שאז בשעת כתיבת הכתוב' הוי נקרא בשם זה מ"מ כיון שנשתקע נשתקע ואין מזכירין אותו בגט. וכן מוכח מהס"ג בכמה דוכתי ובספר דברי אמת בענין גיטין מביא דעות (עיין תחלת ס"ק זה) וכו' וכו' וכן נלע"ד מצד הסברא דהא בגט הכל בהיכרא תליא מלתא. ומה מועיל לנו השם הכתוב בהכתוב' המונח בארגז. ועיין בס' אה"ע שסובר דהשם

הכתוב

לט מי שנקרא בפ"כ **מתת** ועולה לס"ת בשם מתתיהו או מתתיה ושם אביו בפ"כ **ליזר** בציר"י ולס"ת אליעזר (לג) יש לכתוב כפי השם שעולה בו לתורה מתתיהו או מתתיה דמתי' מתת : ומכש"כ אם חותם עצמו מתת שיש לכתוב כן : ואם א"י עלייתו וחתימתו יש לכתוב מתת לבד ובשם אביו א"צ לכתוב רק אליעזר · ומי שרוצה לכתוב המכונה ליזר אין מזניחין אותו :

מ אשה ששמה **מניא** בפת"ח תחת המ"ם יש לכתוב מניא בלא אלף לאחר המ"ם ואם כתב מאניא כשר . (כמו בשם חאנוכה דיתיר אלף אינו פוסל) :

מא אם שם האשה **ריבה** אם א"י שמה מעריסה אם היה רבקה או ריבה (לד) יש לכתוב ריבה · ואם כ' **ריווא** פסול ואצ"ל אם ידוע דשמה מעריסתה היה רבקה · ואח"כ קראוהו ריבה כפי ההרגל לגעגוע שאם כ' בווי"ן פסול ואפי' במקום עיגון · ועיין לעיל בשמות נשים בדין זה : מי ששם אביו היה בפ"כ **לבוש** ולס"ת נקרא עוזיאל. יש לכתוב עוזיאל דמת' לבוש . ויש לכתוב עוזיאל מלא בוא"ו אחר העיי"ן אף שחותם בלא עיי"ן מחמת טעות :

מב מי ששמו **צבי דוב** וכך נקרא לתורה. וכינויו בפ"כ הירש בער . ונכתב בגט צבי המכ' הירש דוב המכונה בער הגט פסול ובטל (לה) ואפילו במקום עיגון צריך לחזור אחר גט אחר ולכתוב צבי דוב המכ' הירש בער. ואם הבעל מינה סופר ועדים ושליח וטעו וכתבו כן יכולים לכתוב גט אחר כשר ולמסרו לשליח ליתנו להאשה ואין כאן בית מיחוש :

דין

מעגלי תשובה

הכתוב בהכתובה לא חשוב נשתקע ולא כע"ג . וטעמו משום דהכתובה נכתבה למען יעמדו ימים רבים וגם משום דאסור להשהות את אשתו בלא כתובה וכפי' הח"מ חולק עליו וכתב וז"ל ולכן נלע"ד ברור דשם שהוא רק בכתובה חשוב נשתקע · שוב ראיתי שגם בס' ד"מ בשער השמות בהשגות על הח"מ כתב דכל האחרונים מסכימים בזה דהשם הכתוב רק בכתובה מיחשב נשתקע ואפי' בשם האשה ואעפ"י שהכתובה בידה. וה"ה בהקוויטל שנותנים לצדיקי הדור . ושם השריפה אשר כבר נשתקע נכתבים בהקוויטליך אעפ"כ לענין הגט נחשבים נשתקע כי מה שהרב יודע וקורא בשמו ביחידות אינו מעלהו מעיקרו וגם אין שייך לכתוב ע"ז דמתי' כמו על החתימה : כז) וצריך להגיה כו' וכן מצאתי בספר ש"ע שמגיה כן : כח) צריך לכתוב כו' ועיין לעיל שמות נשים אות ר' מה שהבאתי שם בשם הח"מ וד"מ שמקילים בזה כתב בווין ע"ש : כט) שינוי השם כו' . ועיין בס' קב נקי שכתב וז"ל ואם נקרא צבי דוב ובפ"כ הירש בער הע"ב בליק"ש סי' ד' לענין אליעזר זאב המכונה ליברמן וואלף · ובסי' כ' לענין יצחק צבי אייזק הירש · ובסי' מ"ב פסק שלכתחלה יש לכתוב צבי דוב המכ' הירש בער רק אם כתב דמתי' גם כן כשר כפי הכלל שאם כתב דמתי' במקום המכוני' כשר · וכן הוא ברמב"ם דפוס ברדיטשוב בסוף הספר מר' יהודה שמשון שפירא מ"מ דק"ק טרניפאל לכתוב ארי' זאב המכונה ליב וואלף · וכן הוא בשו"ת ח"ס סי' כ"ה יוסף יהודה המכונה יאסל ליב וז"ל שם אע"ג דאין צריכין לכתוב יאסל שהוא שם קטנות מ"מ כיון ברצונו לכפול שם יוסף טוב יותר לכתוב בהשם הכפול שהוא כינוי שם קטנותו · ויוכל לכתוב המכ' ולא דמתקרי עכ"ל וכן כתב בח"ס ח"ב סי' ח' בצריך לכתוב מאיר יהודה המכ' מאיר ליב כו' וכדומה כלשם הנו"ב

באר יצחק

(לג) יש לכתוב כו'. והטעם דצריך לכתוב דמת' מתת. כי מתתיה הת"ו ראשונה בחירק ובקריאת מתת נראה קצת נוטה לקמץ · ואף שאפשר שהוא מחמת מהירת המבטא מ"מ עדיף לכתחלה לכתוב דמת' מתת. ובאליעזר ליזר אף לכתחלה א"צ לכתוב המכ' ליזר · רק אם רוצה לכתבו אין מזיק · ובכל ספרי ע"ב גיטין כתוב כאן בטעות ועולה לס"ת מתתיהו או מתת כו) וצריך להגיה כמו שכתבתי כאן או מתתיה :

(לד) יש לכתוב ריבה ואם כ' פסול. והטעם לפי שזה הכל יודעים שריבה הוא קיל"ש מרבקה לגעגוע וקטנות . ומש"כ הב"ש שאם הבי"ת נרפה יש לכתוב בווין שם מיירי בשמות הלעז , אבל בשמות שמקורם משמות הקודש כח) צריך לכתוב כפי הנחת שם הקודש, והכותב על אברהם אוורמקא פשיטא דפסול :

(לה) ואפי' במקום עיגון כו' · והטעם הוא משום דבגט העיקר הוא שיהי' השם נכתב כמו שהוא נקרא . אבל ע"י אומדנות והוכחות אין זה מן השם · ואין לך כט) שינוי השם יותר מזה :

יש

דין שני שמות שנשתנה מחמת חולי או סבה אחרת ובו כ סעיפים.

א עד כה דברנו במי שהיה לו ב' שמות מלידה לקרותו בשניהם יחד . ועתה נבוא לערוך מערכה שנית : במי שלא היה לו מלידה רק שם אחד ושוב נתוסף לו שם אחר מחמת חולי או סבה אחרה, ועתה קורין אותו בשניהם או חותם ועולה לתורה בשניהם · ולבאר כל החילוקים שנאמרו בזה יאריך הענין · ואשר חיפש בדרכי הפוסקים ירא וישפוט במעט אשר אכתוב בענינים אשר באו לידו להורות בהם הלכה למעשה · ממני יקח שרשי הענינים ועל שרשם יתחקה ויתן עין בספרי שו"ת בית אפרים וימצאם מפורשים בטעמא וניטוקא ולא תהיה לו זאת לפוקה ילך בטח ממכשול ועון מנוקה :

ב מי שהיה שמו **נפתלי** ובחליו נשתנה שמו לקרותו נח נפתלי אך לא היה נקרא אח"כ בשום פעם רק נפתלי רק לס"ת היה עולה בשם נח נפתלי וכן היה חותם (א) יש לכתוב נח נפתלי דמתקרי נפתלי . ואם כתב נח דמתקרי נפתלי פסול · ואם כתב נח נפתלי ולא כתב דמתקרי נפתלי כשר :

אם

באר יצחק

(א) יש לכתוב כו' · והטעם כיון שגם בעת חליו לא היינו שמו להיות נקרא נח לבד רק בצירוף עם שם נפתלי

מעגלי תשובה

הנו"ב וגם זה נלענ"ד נכון עכ"ל · אמנם בשו"ת בית אברהם סי' קט"ז מסיק דיותר טוב לכתוב דמתי' הירש בער והסכימו עמו רבנים המאה"ג הובא בשו"ת בגדי ישע סי' א' ובסי' ע' שם נדפס תשו' הגאון ר' אבלי מווילנא שהסכים לכתוב דמתקרי ולא המכוני' ובסי' י"ג שם נדפס תשו' הגאון בעל גט מקושר וז"ל , וגם דברי הגאון מוה' זלמן מרגליות אשר הביא מעכ"ת לשונו. מי ששמו צבי דוב ונקרא כן לס"ת וכינויו הירש בער וכתב בגט צבי המכי' הירש דוב המכי' בער פסול ובטל ואפי' במקום עיגון צריך לחזור אחר גט אחר ולכתוב צבי דוב המכי' הירש בער עכ"ל כפי שהביא מעלתו. והנה אחרי צ"ל מרי' שהפריז על המדה להרבות פסולים. וקודם שיתחום אדם ספר לגזור עיגון ראוי לו להתישב היטב ולהמלך בגדולי הזמן · ואם כי בעו"ה הדור יתום ולא נודע איש מבחין ויודע להפלות . אמנם אחר שמ"ל נדפס ספרי גט מקושר אשר ת"ל עמדתי כמעט רובו' דרובו' מהספיקות שנמצאים בפניני גיטין , והגם שהדין בכך שנקרא הירש בער יצא לו מן הכתוב בספרי גט מקושר. הי' לו במי לנמלך. מ"מ במח"כ אין זה דמיון כלל · ובחנם גזר עלי' שם פסול שלא לצנן כדת . כי במח"כ לא ירד לעומקו של הסברא ולא הגיע לפלגות ראובן. כי אחר עומק העיון בעניינים שראוי לעיין בזה נאמר היטב · כי מי ששמו צבי כותב אנא צבי המכונ' הירש . הנה האדם המגרש לא מחיות היער הוא. אלא שהירש הכותב אנא צבי. אני המגרש ששמי נקרא ע"ש חיות היער · וכן המכי' הירש אינו שב על המגרש שהרי המכ' הירש הוא הלעז של צבי · ואם נשאל על החי' כיער ג"כ , אם ישאל איש מה זו החי' משיב לו הוא צבי בלשה"ק ובלעז הוא הירש . נמצא המגרש שכותב צבי המכ' הירש . הכוונ' שמי נקרא על החי' ששמה צבי ומכונה היינו הלעז של החיה הוא הירש. משמה אם שמו הירש בער נקרא שמו על שם שני חיות שהם נקראים בלשון הקודש, אחת היא צבי וכינוי' הירש ואחת דוב. בלשה"ק ובלעז בער · וא"כ המכונ' אינו שב על המגרש דמה ענין שיכונה המגרש הירש שאין שייכות לו רק ע"ש החיה שנקרא על שמה. ולפי שנקרא ע"ש החי' וכינויה נקרא צבי הירש שם החי' וכינויה . וכיון שנקרא על שתי חיות צבי דוב . א"כ יאמר על המגרש על החיה ששמה צבי וכינויו הירש והחי' שנקראת דוב בכינוי בער . ואין ענין לקרות כינוי אים הירש בער שלא יצדק על אדם בעולם רק בזה שנקרא שם האדם ע"ש חיות היער · ואם כן המכי' שב על החיות ששמו נקרא על החיות וכינויין ואם הם שתי חיות נקרא על חיות שהן גופין מחולקין וכינוייהן. נמצא שאם באנו לכתוב צבי דוב המכי' הירש בער יצדק לכתוב לשון המכונים . דהיינו החיות שני גופים צבי ודוב מכונים בשני שמות הללו הירש בער שנקרא ע"ש החיות וכינוייהן כיון שאין המכי' שב על האדם רק על החיות וראוי לכתוב צבי דוב דמת' הירש בער · ודמתי' שפיר מוכן שהאדם המגרש נקרא שמו כן משא"כ המכ' שהוא לעז של שם שבלשון קודש וכו' ע"ש שהאריך וסיים ולכתחלה ראוי לכתוב שלמה אריי' דמת' זלמן ליב שהוא הדרך המובחר והברור. ועיין בשו"ת טופפת ראם סי' ס"ה וז"ל. בס' טיב גיטין משמע דפסול מן התורי' ואין נראה בעיני לפסלו מן התור' אדרבה לדעת הב"ש דהמכי' קאי על השם אם כן הי' באפשר לדון ולהכשירו דאין זה הפסק השמות אלא שמודיען הכינוי שיש לזה השם וסוי כאלו נכתבו כי השמות ביחד אלא דאנן קי"ל דהמכונה קאי על האדם ובמש"כ הנו"ב וא"כ

ג אם בשעת חליו נשתנה שמו רק לשם **נח** ועל מנת שלא לקרותו עוד בשם נפתלי כלל כמנהג המצלאין שעל הרוב עוקרין שם הראשון לגמרי וקורין בשם אחר צריך לכתוב שם התולי עיקר ויש לכתוב נח דמתקרי נפתלי אף שעולה לס״ת וחותם בשניהם יחד . ואם כ׳ נח נפתלי בלא דמת׳ ג״כ כשר כיון שעולה וחותם בשניהם :

ד אם הגט נשלח למקום אחר ושם אין יודעים שניתוסף לו עוד שם ואין יודעין רק משם נפתלי לבד צריך להקדים שם מקום הנתינה. ולכתוב נפתלי דמתקרי נח נפתלי · ואם כתב להיפך אין להכשיר ליתנו אם לא במקום עיגון שקשה להשיג גט אחר: (ב) ואין מועיל שתלך למקום אחר לקבל הגט שם שאין שם המגרש ידוע שמא דמאחר שתחזור למקום קביעת דירתה תיכף אחר הגט זה נקרא מקום הנתינה :

ה אם במקום הנתינה ידוע שם שזה יש לו שם נח נפתלי שהיו מכירין ויודעין שעולה לתורה וחותם בשניהם אף שלא היו יודעין במקום הנתינה שנקרא במקום כתיבה נפתלי לבד מ״מ כותבין נח נפתלי דמתקרי נפתלי כיון שהוא נקרא נפתלי לבד במקום הכתיבה :

ו מי ששמו **גדליה** ולס״ת קראוהו גדליהו כנהוג · ובחליו שינה שמו יעקב. ורצה ליתן גט שכיב מרע לאשתו וצוה המסרר להכריז בבתי כנסיות ב׳ ימים אחר התפלה שהאיש גדליא נתברך בשם יעקב גדליא , וכן חתם בצוואה

טעגלי תשובה

וא״כ אין לזה שום פירוש ומ״מ אין לפוסלו מן התורה:

דין שני שמות שנשתנה מחמת חולי או סבה אחרת ·

א) ולכן אם כתב נח כו׳. ועיין לקמן בס״ג ס״ק י׳ בארוכות החילוק בין אם מוסיפין לו מחמת חולי עוד שם או להמנהג שעוקרין שם הראשון לגמרי והוא כלל גדול בדינים אלו . והנה הס״ג חידש דבר זה מדעתו דבמקומות שנוהגין להוסיף לחולי עוד שם ולא לעקור שם הראשון יש לכתוב שניהם בלא דמת׳ ביניהם אבל במדינתינו שנוהגין שכשמברכין. מברכין שיהי׳ נקרא בשם השינוי לחוד · אז אם כתב נח דמת׳ נפתלי הגט כשר · כיון שבשעת השינוי קראהו נח לחוד. אף שאח״כ אינו נקרא כן בשם נח לחוד אין זה עקירה . כיון שבעלייתו ובחתימתו הוא מזכיר שם נח בצירוף נפתלי וגם בעלייה ובחתימה יתפרש נח דמתי׳ נפתלי . וכתב שם דגם לכתחלי׳ יש לכתוב כן · וסוף הביא בבית אפרים דעות שיש לכתוב ב׳ השמות ביחד · ועיין בספר אה״ש שכתב וכן נלענ״ד לכתוב ב׳ השמות בעיקר והשם שנקרא בו בדמת׳ · אף שהברכה היתה להיות נקרא אך נח · מ״מ כיון שמחזק בעליי׳ ובחתימה גם בנפתלי כיון דמחזק מחזק. והי״ה אם הי׳ נקרא בפי העולם בשם נח לבד יש לכתוב לכתחל׳ נח נפתלי דמת׳ נח · ואם כתב נח דמת׳ נפתלי יש להכשיר · עוד כ״ל דהיה להיפך שבפי העולם הי׳ נקרא בב׳ השמות נח נפתלי ועולה וחותם באחד או בשם נח או בשם נפתלי. לכתחל׳ יש לכתוב נח נפתלי דמת׳ נח או דמת׳ נפתלי . ואם כתבו נח דמתי׳ נח נפתלי · או נפתלי דמת׳ נח נפתלי ג״כ כשר וכו׳ ע״ש ועיין עוד בזה בק״נ דף כ״ד ע״ב ע״ש :

ב) תמה ע״ז דמשמעות וכו׳ · ועיין בתשו׳ מהרי״ם מבריסק סי׳ ל״ד כתב . מי ומי יכול להרים ראש נגד הנך אריוותא שהתירו בזה , אעפ״כ תורה הוא ולא זכיתי להבין דבריהם דהתירו בפשיטות כ״כ והדבר פשוט

באר יצחק

נפתלי ביחד א) ולכן אם כתב נח דמת׳ נפתלי פסול כיון שמעולם לא נקרא כן בשם נח לבד :

(ב) ואין מועיל שתלך כו׳. זה הוא עפ״י דברי הגאון בעל מג״ש בשו״ת סי׳ י׳ שכתב וז״ל ובזה נסתלק מה ששמעתי מפי למדן אחד שיש תקנה בכה״ג שתלך האשה למקום אחר ושם תקבל הגט ולא יהיה מקום נתינה. זה שבוש גדול והבל הבלים. וכי מה בזה שתקבל במקום אחר · אין הנתינה גורמת אלא הלעז של מקום דירתה מה שהחזיק שמו כאן וכשתבוא להיכנס במקום דירתה איכא לעז כו׳ : והרב בעל ט״ב גיטין ב) תמה ע״ז דמשמעות הפוסקים הוא מקום הנתינה הוי מקום שמקבלת הגט ולא איכפת לן כלל במה שתלך האשה אח״כ למקום דירתה . שהרי א״צ להראות את הגט והגט רוב פעמים נשאר ביד הב״ד קרוע וכו׳ ומ״מ סיים דלענין מעשה צ״ע להקל בזה נגד דעת הגאון מג״ש ז״ל שנראה שסובר שחשש לעז מועיל לפסול גם אם אין חשש על שעת נתינה עצמה רק אח״כ · ולכן אי איתרמי כה״ג שבמקום הנתינה יש לו או לה שם אחר מזה שנקראו במקום דירתה יש לכתוב ב׳ גיטין ולהקדים באחד שם של מקום הנתינ׳ ועל שם מקום דירתה דמת׳ ובאחד להיפך · וזה היא אליבא דכ״ע :

הגט

פשוט

צוואה. וסידר גט וכתב יעקב גדליה דמתקרי גדליה. והש"מ הלך לעולמו (ג) הגט כשר וצריך לכתוב כן לכתחלה אם בשעה שברכאו חברו הראשון והשני יחד ולא עקרו הראשון. אבל אם בשעה שברכהו לא הזכירו הראשון. כן היא הכרוז שגדליה זה נתברך לקרותו בשם אחר יעקב אז צריך לכתוב יעקב דמת' גדליהו דמתקרי גדליה:

מלכה אשה שהיה שמה מעריסא ונשתנה שמה מחמת חולי לשם שרה · ושוב עמדה מחליה וקורין אותה בשם הראשון מלכה רק בית אמה ומשפחתה קורין אותה שרה מלכה (ד) יש לכ' שרה דמתקריא מלכא:

אשה

באר יצחק

ג) הגט כשר וצריך כו' · משום דקבעו ליה השם השני רק לתוספות על הראשון אין מקום להפרידם [ב]מלא דמתקרי. ובמקומות שרגילות הוא לקרותו כשמו [ב]אליו בשני שמות צריך לכתוב יעקב גדליהו ג) דמתי' גדליה כדי לברר שעכשיו נקרא יעקב גדליה ומכבר הי' קרא רק גדליה, אך כ"ז במקום שהמנהג לחבר הראשון והשני יחד · אבל אם בעת ברכת השם והכרזת הי' משמיטין שם גדליה לגמרי. ויותר יעקב לבדו: אף [ג]ם אח"כ עמד חי ועלה לס"ת וחתם בשניהם · מ"מ [מ]סמכין יעקב דמתי' גדליהו דמת' גדליה: ובדיעבד אם כתב יחד בלא דמת' כשר:

ד) יש לכתוב כו' משום דמה שכ"כ קורין בשניהם היינו לפי שהשם מ"מ הוא לשם לעיקר שהועיל בטל גזר דין · אך לפי שצריכין לקרותו בשם שמזכירין בו אחרים מצרפין לו שם ראשון ג"כ · אבל מ"מ אין [מ]שנין שם אחד שהרי בתפלת המצלאין עזבו את השם הראשון ועקרוהו וקבעו לו שם השני לבד אין מקום [ל]חברם יחד. כיון שידוע לבני מקום הכתיבה שזה נשתנה מ"מ ויש מיעוט שקורין בשם הזה גם כן יש לכתבו [ו]להקדימו ד) דקיי"ל כל שלא נעתק שם השני לגמרי כיון שהוא מחמת חולי הוא העיקר ויש להקדימו:

יש

מעגלי תשובה

פשוט בפירוש ולענ"ד פשטות הראשונים משמע וכו' והאריך בראיות לסתור דבריהם כהט"ג דעיקר מקום הכתיבה הוא מקום שמקבל הגט ולא איכפת לן במה שאח"כ הלך למקום דירתה. ומ"ש הטיב בתשו' מהרי"ט שם · אודות אשה אחת ששמה אסתר דוואשא. ושלח לה גט מבעלה ממדינת וואלין וכתב בגט אסתר דוואשיא והי' בדבר מקום עיגון גדול. והעלה דיש למצוא צד להתירי' באופן שהאשה תסע למדינת וואלין ותקבע שם דירתה ל' יום ותהי' נקראת שם כשם המורגל בוואלין לקרות שמה אסתר דוואשיא כשם הכתוב בגט · וכתב דנראה דגם הפ"י והט"ז בתשובותיו שם שהסכימו דלא כהאחרים הנ"ל היינו משום דהוי שינוי בשם הבעל. אבל בכה"ג דאיכא שינוי בשם האשה בין מקום הכתיבה למקום הנתינה גם הם מודים דמועיל אם הלך האשה למקום הכתיבה ותשהה שם ל' יום וכו' ובאופן שיסכימו לזה עוד חכמים · ועיין בתשו' ח"ס ח"ב סי' ל"ז אודות האשה ששמה מעריסי' פאטשא. ובמקום דירתה נקראת פצפי ושלח לה בעלה גט בשם פאטשא אם תוכל ליסע למקום הכתיבה אשר שם לא נודע כשמה של מקום דירתה. ושם מקבל הגט. והביא שם דברי תשובת פ"י הנ"ל שמרחיק מאוד סברא זו כיון שדעתו לחזור למקום דירתה גם דברי הט"ג שתמה עליו רק שלא מלאו לבו לחלוק עליו והוא ז"ל כתב דודאי דברי הפ"י תמוהים

במח"כ הגאון ז"ל אטעיפ"י לשון הר"ן דמייתי תיני' ראי' שם וכו' ומ"מ לעשות מעשה בהלעג נגד דעתו חלילה לי אף על פי שהוא מקום עיגון. אך בכה"ג זה שהרי גם במקום דירתה יודעים קצת שהי' שמה מעריסה פאטשא. וגם לפעמים עשה חזן בבה"כ מי שברך בשם זה. אטפ"י שנראה לי דהוי כנעתק לגמרי מ"מ הוי קצת כפורתא לדעת רמ"א סעיף א' בהג"ה בדיעבד כשר · ועכ"פ לנו לא שייך כ"כ אחר זמן ובכה"ג כי תשב במקום הכתיבה ותתגרש באותו שם שהיר דמי. ועיין פ"ת ס"ג סימן י"ט ובפ"ת בקונ"ט אות ד' שמות נשים בשם דוואשא: ג) דמת' גדליה כדי כו' ועיין בס' ש"ע אי"ז שכתב נראה דוקא דכ"ז אם לא נעתק שם גדליה ממנו דלפעמים נקרא בו. אבל אם כל העולם קוראין לו בעת יעקב גדליהו אין לכתוב דמת' גדליה: דמ"מ אם מה שהיו קורין לו מכבר גדליה הי' מחמת קיצור לגדליהו אם כן כיון שהכל עזבו את הקיצור ובאו לשם העיקר הוי קיצור נעתק. ואם מה שהיו קורין לו מכבר שם גדליה הי' מחמת גדליה החסר הנמצא בקרא א"כ ודאי נחשב נעתק ומבואר בב"י דאין לכתוב עי"ש עריסה שנעתק דמת' משום דאין תיבת דמת' מספרת על מה שהי' נקרא מכבר ועיין נ"פ ס"ק פ"ג: ד) דקיי"ל כל שלא כו' ויש להקדימו. ועיין בבאר היטב סי' קכ"ט ס"ק ל' שמביא בשם תשו' מהרי"ק ומהרי"ם מינץ דמשמע דוקא כשנשתנה שמו מ"מ אז אותו שם הוא עיקר, אבל לא כשנשתנה מחמת דבר אחר. אבל בתשו' רמ"א כתב אפי' אם נשתנה שמו מחמת שחוק או דבר אחר מקדימין שם השני ועיין בנ"פ ס"ק נ"ב שכ' יראה לי דלאו דוקא שינוי השם הבא לו מחמת חולי אלא ה"ה אם שינה שמו מחמת שבה חזקה כגון שברח

מחמת

ח אשה שהיא שמה מעריסה **הינדל** ונשתנה שמה מחמת חולי לשרה. ובפי העולם היתה נקראת הינדל לבד אבל היא חותמת שרה הינדל (ה) יש לכתוב שרה דמת' הינדל:

ט מי שהיה שמו **בנימין** ונשתנה מחמת חולי לישראל ונקרא בנימין בס"ב. ולתורה ובחתימה עולה וחותם בנימין ישראל לכתחלה יש' לכתוב ישראל דמתקרי בנימין ואם כ' בנימין דמת' ישראל יש להכשיר בדיעבד שכבר ניתן או אפי' לא ניתן עדיין והוא שעת הדחק קצת כגון שתובא ע"י שליח וכה"ג:

י מי ששמו **זוסמן** ועולה לתורה יקותיאל, ונשתנה מ"ח לשם יעקב. והעולם קראוהו זוסמן כמקדם. ובחתימתו חותם יקותיאל יעקב שהוא עם הארץ ולא ידע שיש לכתוב ראשון בשם החולי (ו) יש לכתוב יעקב דמתקרי יקותיאל המכונה זוסמן:

יא אשה שהיא שמה **פרידא**. ומ"א נשתנה שמה לשם שרה פרידא כמנהג המקומות שבעת ברכת השם אין עוקרין רק מוסיפין עוד שם חדש. ועתה מקצת קורין פרידא שרה ומקצת שרה פרידא ומקצת שרה לבד ומקצת פרידא לבד (ז) יש לכתוב שרה פרידא דמת' פרידא שרה ודמת' פרידא. ואם הרוב קורין פרידא שרה יש לכתוב שרה ודמתקריא פרידא:

אם

מעגלי תשובה

מחמת ממון ושינה שלא יכירוהו דבזה כוונתו לעקור שמו הראשון. אבל אם שינה שמו לסבה קלה ואינו מכוין לעקור שמו הראשון ואיכא דקרי לי' הכי וכן להיפך בכה"ג לא אמרו דשם השני עיקר וגם אין לומר דשם א' עיקר רק דנין אותו כמי שיש לו ב' שמות והשם דקרי לי' רובא עיקר: ה) הנו"ב דעי' התשובה כו' ועיין בתשו' נו"ב תניינא סי' קי"ט באשה ששמ' הינדל ונשתנ' שמה בחולי' שרה וכפי העולם נקראת הינדל לחוד. אבל היא חותמת שרה הינדל וכתב מתחלי' דיכתוב שרה המכ' הינדל אף כי קשה בעיני לכתוב המכ' על שם שנקראת בעלם והי' יותר נכון לכתוב שרה דמתקריא הינדל אבל מצאתי בתשו' מהר"ם מינץ סי' ס"ד באשה ששם עריסה שלה הי' פריבא ואח"כ נשתנה שמה רחל לכתוב רחל המכ' פריבא והי' לו לכתוב דמת' שמ"מ דגם על שם השני כבר עיקר מ"מ כשנשתנה ע"י חולי שוב כותבין על הראשון אם הוא לעז המכ'. ושוב כתב שנית להרב השואל דמה שכתבתי לכתוב שרה המכ' הינדל עכשיו הדרנא בי. ובתשו' מהר"ם מינץ אפשר לפי שהי' עיקר בדעתו שלא לכתוב שם פריווא כלל לכך לא דקדק בו אבל בנ"ד יכתוב בהגט שרה דמתקריא הינדל ומיה' לא יזוע עכ"ל ועיין פ"ת סי' קכ"ט: ו) שקורין המיעוט שרה כו'. ועיין בס' אה"ש שחולק על הט"ג בזה בראשון מה שכתב הט"ג דאם הרוב קורין אותה פרידא שרה יש לכתוב פרידא שרה דמת' שרה פרידא ודמתקריא פרידא כתב הוא וז"ל ותמיהני כיון דשם שרה פרידא הוא מ"א ושניהם שם אחד כיון דלא עקרו שם פרידא. א"כ אפי' אם רק המיעוט קורין אות' בשם זה צריכין לכתבו בעיקר. גם מה שדעת הט"ג בביאורו (עיין באר יצחק)

דמה

באר יצחק

(ה) יש לכתוב שרה דמת' הינדל. אע"ג דהינדל הוא שם לעז מ"מ יכתוב על שם הינדל דמת' ולא המכ' דאין לכתוב המכ' על שם שהוא עיקר. ואף שהשם השני הוא עיקר יותר מ"מ עדיין שם הראשון הוא ג"כ עיקר. ומבואר מדברי ה) הנו"ב דעי' התשובה כתב שם השני והקדימו ועשהו עיקר ועל הראשון כתב דמת' כיון שהוקבע בשעת נתינתו לעיקר: (ו) יש לכתוב יעקב כו'. דכי מפני שהוא ע"ה אנחנו כלך אחריו דזה אינו כי מיד שנשתנה שמו בחליו אז מיד זה השם עיקר וצריך להזכירו בגט ראשו'. דכיון שהוא חותם בשניהם אין כוונתו להחזיק שם זה בחשיבות ועילוי יותר מהשני רק שזה סובר שזה היה ראשון בזמן יש להקדימו. ואנן לא משגיחינן ביה בזמן כ"א במעלה. דודאי האי שמא ניחא לי' טפי שעל ידו יצא מן הגזירה ומקדימין שם החולי:

(ז) יש לכתוב שרה פרידא דמת' כו': כי לפי המנהג המקומות שמנהגם לחבר שני השמות יחד אין לכתוב דמת' ביניהם ונעשו שניהם יחד עיקרים כדין שמ"א שאם על אברהם נגזר על אברהם יצחק לא נגזר. נמצא דשם אברהם יצחק הוא שמ"א וצריך להקדימו, ועל שם שקורין המקצת להיפך פרידא שרה צריך לכתוב דמתקריא. וגם על השם שהי' לה קודם החולי היינו פרידא יש לכתוב דמתקריא שהרי מכבר היתה נקראת בו. וגם עתה המקצת קורין כן אבל מה ו) שקורין המיעוט שרה אין צריך להזכיר כלל כיון שמעולם לא נקראת שרה לבד ומה שקורין אותה עתה המקצת שרה לבד הוא רק קיצור ומ"מ אם כתב דמתקריא שרה ג"כ אין קפידא כיון דהמקצת קורין אותה כך וקיצור שאי"צ

לכתבו

יב אם נשתנה מ"ח במקום אחר מפרידא לשרה ואין ידוע אם דרכם לחבר שם החולי להראשון או לעקור הראשון ובמקום הכתיבה והנתינה יש קורין פרידא שרה והרוב קורין שרה לבד וקצת קורין פרידא לבד (ח) יש לכ' שרה דמתק' פרידא שרה · ואם הרוב קורין פרידא שרה יש לכתוב פרידא שרה דמתקריא פרידא :

יג כבר ביארנו דבמקומות שנהגו לברך בשמ"ח דרך צירוף דהיינו לחבר שם השני לשם הראשון (ט) אין לכתוב דמתקרי בין שני השמות ויש לכתוב אותם שניהם רצופי' · ועל שם שקודם החולי כותבין דמתקרי . כגון שהיה שמו משה ונשתנה בחולי לשם יעקב משה . וכן עולה לתורה כותבין יעקב משה דמתקרי משה · ובאשה שאינו עולה לתורה אם חותמת בשתיהן כגון לאה ונשתנה לרחל לאה וחותמת כן יש לכתוב רחל לאה דמתקריא לאה ואם אינה חותמת ונקראת לאה בפי כל כמקדם הרי נשתקע שם רחל שניתוסף מ"ח ואין לכ' רק לאה לבד :

יד כבר ביארנו במי שנשתנה שמו מ"ח במקום אחר שאינו במקום כתיבה ונתינה . ובמקום כתיבה ונתינה הוא נקרא בשניהם יחד ואין להם ידיעה בתחלה ובסוף אם הם מחמת חולי או מעריסה (י) צריך לכתוב כמו שהוא נקרא כאן במקום כו"נ · כגון שמו אברהם ונשתנה מ"ח ליצחק והלך למקום אחר ושם החזיק שמו אברהם יצחק

באר יצחק

לכתבו אם כתבו אילו מזיק :

(ח) יש לכתוב כו' · הנה בכאן צריך לכתוב שם שרה ג"כ · אע"ג דג"כ י"ל דהוי קילא"ש שרגילות הוא לעשות כן לפעמים לתפוס השני לבד ולהשמיט הראשון מ"מ יש לחוש קצת אולי מנהגם לעקור שם הראשון ונמצא ששרה לבד הוא שמ"ח וכיון שכותבין אותו לבד צריך להקדימו · ואם הרוב קורין פרידא שרה ומיעוט שרה ומיעוט פרידא יש להקדים שם פרידא שרה . מחמת שאין אנו יודעים סבת השמות הללו אין לנו לעשות שינוי ותוספות או לסיפק מחמת שבעיר אחרת קודם בואה לכאן הי' שמ"ח אלא יש לתפוס השמות כמו שהם כאלו נולדה בכאן :

(ט) אין לכתוב דמתי' כו'. ולכן המסדר כשיבוא מעשה לידו בשם מ"ח צריך לחקור איך מנהגם שם בתפלת המלאכים בברכת השם לחולי · אם מנהגם רק להוסיף ולצרף השם מחדש אין לו לכתוב דמתי' . ואף שזה הוא דבר חדש אבל לפעב"ד דבר ברור הוא. והנה עלמך ב אם נתברך בב' שמות יחד כגון שהי' שמו משה ונתברך בשם אברהם יצחק פשיטא דכותבין אברהם יצחק דמתי' משה כיון שהברכה הי' בענין זה שיהי' אברהם יצחק כשם אחד מורכב . והוי כשצירפו לשם משה שם יעקב ואמרו שמשה יעקב יהי' שמו אין לחלקם כדמתקרי ז) שבזה אין בית מיחוש שאפי' אם נאמר שזה אין לו דין שני שמות הלידה מ"מ גם בשמ"ח כשעולה בשניהם לס"ת כשר :

(י) צריך לכתוב כמו כו' והטעם משום דבמקום כתיבה ונתינה לא נודע כלל סבת השני שמות האלו והחזיק שם בשני השמות יחד ואנו רואים כאלו זה נולד שם וניתנו לו שמות הללו. ומה דהוה במקום אחר הוה. כיון שהמקום אחר אינו מקום כו"נ. ואף באשה שאינה

מעגלי תשובה

דמה שקורין המיעוט שרה א"צ לכתוב השינוי עליו ודעתו דצריך להזכיר גם השם דפורתא . גם מה שדעת רבותינו האחרונים ז"ל דבכל מקום שצריכים לכתוב ב' פעמים דמתי' כתבו לכתוב פלוני דמתי' פלוני ודמתי' פלוני כמו כאן בשרה פרידא (ועיין שו"ת הר"ב מהד"ת סי' י' לכתחלה יש לכתוב דמת' פלוני דמתי' בלא וא"ו ובדיעבד כשר) והוא ז"ל משיג עליהם שיותר נכון לכתוב ומתי' בלא דלפי"ן וכן י"ל ג"כ במכונה שאם צריך לכ' ב' פעמים יכתוב המכי' פלוני ומכי' פלוני לא והמכוני' : ז) שבזה אין בית מיחוש כו' ועיין בשמ"ש בס"ג אות פ"ז שכתב וז"ל ונראה' דודאי יש לסמוך עליו בזה לכתוב לכתחלה כך אחרי שדעת הגאון ג"מ הנ"ל דאף שנשתנה מ"ח לשם שני לבד אם עולה וחותם בשניהם לכתוב כך וכן משמע קצת מתשו' הגאון ר"ע איגר מכ"ש בכה"ג שניתן לו שם הב' בצירוף שם הא' דמשמע ודאי דכ"ע מודים בזה שיש לכתוב יעקב משה דמתי' משה. ובפרט דעכ"פ אין כאן חשש פסול בדיעבד דאף אי נימא דהשם השני לבד הוא העיקר מ"מ מאחר שעולה לתור' בשניהם אם כתב שניהם בלא דמתי' כשר . ועיין בשו"ת בית שלמה סי' פ"ד באחד ששמו אברהם יצחק ומ"ח נתברך בשם יצחק ואי' אם עקרו אז שם הראשון או צירפו שם השני לשם הראשון ועתה עולה לתור' גם נקרא בפ"כ אברהם יצחק וחתימתו אי"א לידע כי הוא איש נכר . ושאל השואל איך לכתוב שמו בגט · והשיב וז"ל · והנה כ"מ שפיר חזי בב"ש סקכ"ע ובשו"ת אות ס' בשם אהרן שעדיה דכל היכא דעולה לתורי' ונקרא בפ"כ ג"כ בשני השמות יכתוב שניהם בלא דמתי' והיינו גם בנשתני' שמו מ"ח דהא הב"ש עלה קאי על דברי הרמ"א דמיירי בשמ"ח כמבואר בד"מ · והנה ודאי דכן יש להורות וכו' ע"כ בנ"ד יכתוב שמו אברהם יצחק בלא דמתי'. וזה אף אם

יצחק כותבין אברהם יצחק בלא דמתקרי . ואף אם במקום שיצא משם הוא נקרא בשם הראשון או השני . ואם נשתנה מ"ח במקום כתיבה וקורין שם רובא בראשון ומיעוט בשני או לחילוף ושולחין גט למקום אחר שנקרא שם בשניהם יחד (יא) יש להקדים שם מקום הנתינה ויש לכתוב אברהם יצחק דמת' יצחק דמתקרי אברהם :

טו מי שהיה שמו מעריסה **נח** וכן שמו עד היום במקום כתיבת הגט וכתבו בגט שם נח, וכשהגיע למקום הנתינה שם היה נקרא לפעמים בשם נח לבד ופעמי' בשם ליב לבד . ועתה מכמה שני' נתמעט קריאת שם ליב . וכמעט נפסק ונתבטל לגמרי. ובכתובה כתוב ארי' נח ובס"ת נקרא נח לבד ונודע ששם ליב בא לו מ"א (יב) יש להכשיר בדיעבד למסרו להאשה :

טז מי שבא לגרש את אשתו ואשתו הראה כתובתה, וכתוב שם הבעל **בנימין** המכונה וואלף ב"ר יהושע. ואשת המגרש אמרה ששמעה מפי הבעל ג"כ שאביו שמו כך · והבעל אמר שטעות נפל בכתובה והיה צריך לכתוב זאב וואלף · ואביו שמו בנימין ולא יהושע ואביו בארץ מרחקים וא"א לברר ויש לחוש לעינון יחזיק שם

מעגלי תשובה

אם ידוע שבשעת שנתגרש עקרו שם הראשון מ"מ בנ"ד די"ל ספק דשמא נירפו אז שם השני לשם הראשון דבכה"ג ודאי צריך לכתוב כן כמבואר בע"ג · אבל אין מקום לספק לכתוב אברהם יצחק דמת' אברהם ע"ש אברהם שהי' נקרא קודם אליו כיון דעתה אינו נקרא כן כלל. ומש"כ בע"ג בלק"ש מ"א סעיף י"ג (היינו כאן) מיירי שנקרא עכשיו בש"כ בשם הראשון לבד רק שטועה לפעמים בשני השמות · אבל בנ"ד אין מקום לכתוב דמת' רק יכתוב אברהם יצחק בלא דמת' עיי"ש : א) העיקר כמהרי"ק כו'. ועיין בס' ד"מ שהשיג עליו וכתב שהוא נגד כל האחרונים · דהא כתב המהרש"ל ומביאו הב"ש לדינא דאם הודיעו למקום הנתינה הוי שם החול עיקר הרי דלא צריכין רק שהב"ד ידעו שזהו שם שמחמת חולי והרי הוא עיקר. והנה באמת גם הרש"ל אינו מכשיר רק בדיעבד אבל לכתחלה לסמוך על הודעה אינו מכשיר גם הב"ש כתב מיהו מהרש"ל מכשיר וכו' משמע רק בדיעבד · וגם פ"ז שמה בע"ג מה מועיל ההודעה לב"ד אמו כלעז בב"ד שליח . הלעז שליח בהמון עם . ומנין ידעו מהכתב שנמסר לב"ד . וזה אינו כלל דהוי כמו שהולכין גט ממי שאין מכירין אותו במקום הנתינה שהב"ד אשר במקה"כ כותבים וב"ד אשר במקה"נ אבה שבמקומכם יש לה בעל ששמו כך והוא שולח לה גט ע"י שליח · זה כן נמי כזה שנשתנה שמו מ"ח . ב"ד שבמקום הכתיבה כותבים ' זה האיש שנקרא שמו כך מחמת שנשתנה הגזירה לחיים ע"י שינוי שמו שולח גט לאשתו . ועיין בס' אה"ש שהשיג על כל דבריו בזה ומסיק כהע"ג דלא מהני ידיעת הב"ד להוציא מידי לעז והעיקר כמהרי"ק דשם מה"כ עיקר נגד שם מ"ח דמה"כ וכן נראה לענ"ד מצד הסברא . משום דהא שמא דמלאך המשנה שמו במקום השני הוא מחמת שרוצה שלא יכירוהו מן ירדפו אחריו כמ"ש הרא"ש והנה במקום אשר הוא שם משמתא הוא חותם את עצמו ועולה לתורה בשם השינוי ומ"ה כשהוא מגרש צריכין לכתוב השם של מקה"כ בעיקר הרי דמקום הנתינה הוא העיקר גם נגד החתימה והעלייה . ובשם מ"ח אם חותם ועולה בשם הראשון אף שהוא נקרא בש"כ בשם השינוי מ"מ שם החתימה והעליי'

עיקר

באר יצחק

שאיני רגילה לחתום נראה דאין בזה חשש לעז דמקום אחר כ"כ. ובפרט כיון דבדיעבד כשר אם לא כתב רק שם מקום הכ"נ לבד כמ"ש בש"ע · ואף דהג"מ כתב דוקא אם כבר נימן לא משמע הכי מהפוסקים וכו' :

(יא) יש להקדים כו'. עמ"ג שמפרש דגם הרש"ל לא הכשיר בהודעה למקום הנתינה שנשתנה כאן שמו מ"ח אלא לשיטתו דסובר דשם מ"ח הוא העיקר נגד מקה"כ · אבל לשיטת מהרי"ק דסובר דשם מה"כ הוא עיקר נגד שם מ"ח דמקום הכתיבה · לא מהני הודעה כיון שבשעת כתיבה נכתב בפסול שכתב השפל קודם . דאז לא היו יודעין עדיין במקה"כ משם דמ"ח במה"כ · והי' עיקר שם מקה"כ · וגם הקשה על הרש"ל דאף לדבריו מה מהני הודעה דאמו לעז בב"ד שליח הא עיקר הלעז אליח בבני מקה"כ · וסיים ולדינא א) העיקר כמהרי"ק דשם מה"כ עיקר נגד שם מ"ח דמקה"כ ולא מהני הודעה רק בדיעבד ע"כ :

(יב) יש להכשיר כו'. אע"ג דשם החולי הוא העיקר וא"כ י"ל דשם נח הוי לגבי שם ליב כשם השפל והב"ש כתב דאם כתב שם שפל לבדו פסול , מ"מ זה לא מיקרי שפל כיון דעלייה לתורה הוא רק בשם נח וגם בקריאת העולם כמעט נתבטל קריאת ליב א"כ שם נח לא גרע מחניכה שהכל וכו' ואפשר שאף לכתחלי יש לעשות כן כל שאין בירור שפורתא עכ"פ קורין בשם ליב ואם לאו הרי נשתקע ע"ש באריכות :

ושוב

שם הבעל למ"ד יום לעלייה ולחתימה זאב וואלף (יג) ושוב יתן ב' גיטין באחד יכתבו זאב המכונה וואל ובהשני יכתבו זאב המכונה וואלף דמתקרי בנימין המכונה וואלף ושם אביו לא יכתוב כלל. ואם נחוץ ללכת ואינו רוצה להמתין שלשים יום יש תקנה לכתוב שני גיטין באחד וואלף בן יהושע ובשני וואלף בן בנימין:

יז מי שנשתנה שמו מחמת חולי ב' פעמים שצריך לכתוב ב' פעמים דמתקרי וכתב רק על שם השני שמ"ח דמתקרי ולא על הראשון (יד) הגט פסול אפילו בדיעבד. וכן אם כתב דמתקרי על שם מחמת חולי הראשון ולא על השני פסול. ולכן מי ששמו יעקב ונשתנה ליצחק. ושוב נשתנה לאברהם צריך לכתוב אברהם דמתקרי יצחק דמתקרי יעקב ואם דילג דמתקרי אחד פסול:

יח מי שהיה שמו **אברהם** ומחמת חולי נשתנה שמו תחלה משה. ואחר כך נשתנה לאהרן. ומת בחליו ולא עלה לס"ת בשמות אלו ולא חתם עצמו בהם. אך בניו אחרי מותו חלקו ביניהם. לס"ת נקראים ב"ר אהרן אברהם ולחתימה ב"ר אהרן משה אברהם (טו) יש לכתוב בגט אהרן דמתקרי משה דמתקרי אברהם:

באר יצחק

(יג) ושוב יתן ב' גיטין. דלא ממ"נ שפיר דמי. אם שם בנימין שקר והכתוב' בטעות מגורשת בגט הראשון. ואם הכתוב' אמת מגורשת בגט השני דהא יכול להחזיק שמו לכ"ע אלא לכתחל' צריך לכתוב דמתק' על שם שיש לו במקום אחר וכו' ואם הבעל רוצה ללכת ואין רוצה להמתין ל' יום יש לכתוב השניה לבד באחד וואלף בן יהושע ובשני וואלף בן בנימין. אבל לכתוב גט אחד בשם וואלף לבד יראה דהרי קולא לא מקלינן. שלא לכתוב רק השני' לבד וגם שלא להזכיר שם אביו כולי האי לא מקלינן ע) ואפשר שבעת הדחק גדול כגון במומר גם בזה יש להקל ואע"ג דלא מוכח מתוכו כלל דכמה וואלף איכא בעולם:

(יד) הגט פסול כו'. משום דהיה נראה דהשני השמו' ניתנו לו בפעם אחד ביחד מ"מ לכך נכתב בלא דמת' משום דבכה"ג אין לכתוב דמת' ביניהם וכיון שידוע שזה לא ניתן רק שם אחד מחמת חולי איכא לעז וצריך לכתוב גט אחר:

(טו) יש לכתוב כו'. היינו כל הג' שמות בחתימתם. ואין הקריא' לס"ת סותר להחתימ' לפי שהבנים אמרו שבשביל שהש"ץ הבעל מגיד בשמותם קראו לו מש"ה צריך לכתוב אהרן דמת' משה דמת' אברהם ואע"ג דעל החתימה א"א לכתוב דמת' אפילו היכא דקאי על התחלת קריאת השם ולא על מה שאחריו (עיין בפנים בביאורו) מ"מ כאן כיון שהוא שם מחמת חולי אין להשמיטו והספר כותבין אותו אף שאין כאן רק זה אינו שמו כלל. ע"ש שהאריך שכל הדרכים בחזקת סכנה כו' לכך נראה טוב שלא לכתוב שם אבי הבעל הואיל ובדיעבד כשר אין לך דיעבד גדול מזה וביחוד במקום עיגון וכן עשיתי מעשה בהסכמת שאר זקני הוראה

פי

מעגלי תשובה

עיקר. אמור מעתה קל וחומר דהשם של מקום הנתינה הוא עיקר נגד השם שמ"ח עכ"ל: ע) ואפשר שבשעת הדחק כו'. ועיין קב נקי שכתב דצריך ליזהר בזה אם יש מי ששם אשתו ושם אביה כשמה מחמת שני יוסף בן שמעון וגם שיהיה עדי מסירה כמ"ש בסו"ג וכל דאפשר לתקוני מתקנינן: **ועיין** כאן במ"ש הט"ז גיטין דשם אביו לא יכתוב כלל כיון שא"א לברר. ועיין בספר קב נקי כלל ל"ה שהביא שם וז"ל מי שבא מארץ אחרת ורוצה לשלוח גט לאשתו ולא נודע לב"ד מסדרי הגט לא שם אבי האיש ולא שם אבי האשה וגם המגרש אינו יודע בבירור. עבדינן עובדא לכתחלה לסדר הגט בשם המגרש והמתגרשת לחוד כו' דלאו דוקא בדיעבד מתם אלא כל כה"ג אפי' דיעבד. ועיי"ש עוד בשם תשובת מהר"ם מלובלין סי' קי"ח ובה"ע ס"ק י"ג דהיכא דאנו מסופקים בשם אבי המגרש והמתגרשת אנו כותבים שם המגרש והמתגרשת לחוד. ועיין בכה"ג סי' קכ"ט בהגהת ב"י אות כ"ט שכתב ובכר בא מעשה לידי באשה שלא נודע בבירור שם אביה וכתבתי שמה לבד. ועיין עוד בשו"ת פני ח"ב סי' מ"ט שהביא איש נשא אשה במדינה אחת ושינה שמו ושם אביו והוחזק שם בלועו שם ובשם אביו ואחר כך ברח מזה. והנה הקרה ד' שתפסוהו ונתרצה לגרש אותה ולשלוח לה גט. עתה צריך עיון איך לעשות בשם אביו אם לכתוב את שמו האמיתי לבד. הרואים במקום נתינה יאמרו שלא זה הוא שגירש כיון ששמו שם בן שמואל והמגרש בן שמעון. ואם יכתבו שם אמת לעיקר והשני דמת' גם זה לא יתכן דאי אפשר לשנות שם אביו. א"כ יכתוב שקר דמת' והרי

יט מי שהיה שמו אברהם ויצא למקום אחר ונשתנה שמו מ"ת משה והיה נקרא לס"ת משה אברהם. וכאשר שב למקומו אמרו לו שלא כדין הוא מקדים משה, ושמע לדבריהם להקדים שם אברהם. ועולה לס"ת אברהם משה ונקרא בפ"כ אברהם. אעפ"י שהחזירוהו שלא כדין להקדים שם אברהם בעליית לס"ת מ"מ (טז) יש לכתוב בגט אברהם דמתקרי משה. ואם כתב משה דמתקרי אברהם ג"כ כשר. ואם נשא ונירש במקום אחר שלא במקום לידתו ונקרא אברהם משה ואין ידוע שם ששם משה שעולה בו לס"ת הוא שם נוסף מחמת חולי יש לכתוב אברהם משה דמתקרי אברהם ואם כתב אברהם דמתקרי אברהם משה כשר בדיעבד אם כבר נכתב ליתנו להאשה:

כ מי שבא ממקום אחר והוחזק שמו כמה שנים משה בן אברהם וכן היה עולה לס"ת ותחם וכן היה חקוק על טבעת חותמו שלו וכן נכתב בכתובה ונירש את אשתו בשם זה. ואחר הגט העביר קול במתנה כי שם אביו אברהם יאצא. וא"א לברר שהוא מקום רחוק (יז) האשה מותרת להינשא בגט זה. ואם הוא רוצה

ליתן

מעגלי תשובה

הודאה. ולכתוב שני גיטין קשה הדבר כי היו צריכין כמה גיטי ע"ש. י) בביאורו כל כו'. ועיין באר היטב סי' קכ"ט ס"ק ל"ב שכתב ואם לא נקרא בשם אולי כלל כגון שמת בחליו. ולא עלה לס"ת ולא חתם את עצמו באותו שם אין צריך להזכיר השם כשמגרש בנו את אשתו. ועיין בשו"ת חוט השני סימן ע' ויו"ד וי"א אודות הגט שהובא ע"י שליח ממקום קרוב מהלך יום אחד שסדר אותו הגאון מהר"י המריוון (נכד השל"ה ז"ל) ונכתב בו שם האשה ורימע בת אליעזר המכונה זוסמאן. והיו שם אנשים קרובים שאמרו שנשתנה שמו של אביה בחליו ונקרא ישראל ומת מתוך החולי. והספק [..] המחבר נשאו ליד האשה מאחר שלא הזכיר שם השני שהוא העיקר ומקדימין אותו בגיטין, ואפילו אם"ל דהאי הכא שלא הוחזק באותו שם לפי שמת ביום האחר מ"מ הרי איכא מ"ד דבעי ב' גיטין. ועוד שאע"פ שלא הוחזק בשטרו' ולא בקריאת ס"ת לפי שלא היה לו בן (היפך מני"ד) מ"מ הוא נכתב כן בספר הזכרם נשמו' ישראל אליעזר. וגם בקלא שטרו' וכתובו' של בנותיו שנעשו לאחר מיכן. וכן חרות על המצבה בנים עלמין וא"כ מהראוי היה לכתוב ישראל דמתקרי אליעזר השני זוסמאן מאחר שהוחזק שם השני קלא. והוב כמנך הרב המחבר ז"ל. ולזה ניתן גט זה מאחר שהוא נשלח לכאן ממקום אחר חשיב דיעבד קלא אף דשכיחי שיירות יש להכשירו דלא גרע מאיכה הידועה וניכרת כו' והשיב לו ע"ז הגאון מהר"ר ישעיה הנ"ל דאין כאן שום פקפוק במה שלא הזכיר שם השני כי דברי הר"פ דבעי ב' גיטין אינם ענין לכאן כמ"ש הב"י אה"כ שטעמו משום שהיה עתיד לבוא לידי בירור ע"י קריאתו בתורה או חתימתו בשטרו' והגט ניתן קודם לזה בחליו מבואר דאם לא היה חשש זה דעתיד להתברר לא היה צריך לכתוב שם זה אף שהוא שם המגרש מכש"כ

באר יצחק

רק החתימה לבד. עיין בפנים י) בביאורו כל העניין כזה:

(טז) יש לכתוב בגט כו'. עט"ג שהביא זה בשם מהר"ם חריף והאריך ומסיק וז"ל ולריכא לע"ד דאם מקום כו"כ במקום לידתו שגם ידוע ששם משה הוא מחמת חולי ושמו אברהם מעריסה ונקרא כן בפ"כ. וגם בעלייה מחזיק שם אברהם קודם. אף ששם משה הוא מחמת חולי מ"מ זה היה במקום אחר. וביום בואו לכאן מחזיק זה לעיקר וא"כ שפיר יש לומר אברהם דמתי' משה. משום דדוקא אם השם מחמת חולי ניתן לו במקום כו"כ אז כיון שנקבע בעת החולי לעיקר שוב לא ירד ממדרגה שלו אבל היכא שבמקום כו"כ לא היה מעולם לעיקר רק לטפל אל הראשון גם עתה מקדימין הראשון. ומ"מ אם כתב להיפך ג"כ כשר. ואם במקום כו"כ לא נודע כלל ששם משה הוא מחמת חולי יש לכתוב אברהם משה בלא דמתי' ביניהם ועל שם שנקרא בו בפ"כ יש לכתוב דמתי'. היינו אברהם משה דמתי' אברהם ואם כתב אברהם דמת' אברהם משה נמי כשר ולא אמרינן דשם אברהם הוי טפל וא"כ הוי ככתב טפל לעיקר משום דהא גם לתורה נקרא אברהם. ואע"ג שמוסיף עליו שם משה בעלייה לתורה מ"מ לא נעשה אברהם לבד בשביל זה טפל. משום דבאמת לא באו שמות אלו להיות מחוברים כאשר הוא בשמו' הלידה:

(יז) האשה מותרת כו'. ואף שהבעל אומר שיכול לברר הדבר במקומו אין משגיחין בו וכיון שכן היה חתימתו משה בן אברהם וכן בכתובה כתב רק אברהם

ליתן גט אחר בלא טענת דמים טוב לעשות כן ויכתבו בו אברהם דמתקרי יאצא. או שלא לכתוב שם האב כלל ואם נתברר הדבר שאמת כדבריו. אחר שכבר ניסת לא תצא. ואם נתברר ששמו כך מלידה ואינו עולה לס"ת רק בשם אברהם וכן אם יש ספק איך היה עולה לתורה רק נתברר שאינו נקרא אברהם יאצא רק בפי הרוב. והמיעוט קורין לו אברהם. אם עדיין לא נשאת ובקל תוכל לקבל גט אחר ממנו יש לעשות כן ויש לכתוב בו כן אברהם דמתקרי אברהם יאצא. ובאם לאו יש להתירה להינשא בגט. ובכל זמן שלא נתברר אף שהאשה מותרת להינשא הוא נאמן על עצמו להיות אסור באחרת כל זמן שלא יחזור מדבריו הראשונים באמתלא טובה או שיתן לה כדבריו וכו'. ובענין כתיבת שם יאצא תליא במבטא שאם קורין כפי הרגילות במדינתינו שמדגישין במבטא יו"ד אחר הצד"י יש לכתוב יאציא ביו"ד אחר הצד"י (וכמו בשם סאפיא גנעפיא דוואפיא) וכמו שכתבתי במקומו בעזרת השם:

באר יצחק

אברהם ולא יאצא ע"כ יש מזה רגלים לדבר שאף אם היה עיקר שמו יאצא עכ"ז מיעוטא דקרי ליה אברהם לבד והוא מחזיק עצמו בשם זה שקורין המיעוט. ואפי' את"ל היכא דקרי ליה רק מיעוטא אינו יכול לשנות שם אביו להחזיק אותו בזה המיעוט כי אולי קורין רק דרך קיצור השם מ"מ נראה כיון שיש ספק איך עלה לתורה וקרוב הדבר שלא עלה לתורה בשם יאצא שהוא שם חול רק אברהם לבד א"כ פשיטא דשני בכתיבת שם אברהם לחוד. ואם בקל להשיג גם אחר צריך לעשו' כן להסיר לזות שפתים. ואם לא נתברר כלל ועינו נתן בממון אין לחוש לדבריו וכו':

מעגלי תשובה

מכש"כ בנ"ד שכמו היא המתגרשת דשם האב קיל טפי משמו ושמה ובנ"ד שם השני לא הי' עתיד להתברר כי מת גם בן אין לו כו'. ומה שלדד מעכ"ת להכשירו בדיעבד אני אומר אף לכתחלה לא יזכר ולא יפקד שם השני בנדון כזה וכו'. ומה שמוזכר בס' זכרונו' גם על המלכה זה אינו כלום דאל"כ נמצא אף בנשים כו' אלא ודאי לא איכפת בזה כי אף הקורא בס' זכרונות והמלכה לא שם לבו ולא ידע מי הוא מאחר שנתעלם השם הזה ולא נודע בחייו. ומש"כ מעכ"ת שאילו אירע לפניו היה מסדר לכתוב ישראל דמת' אליעזר תמיהני איך יעלה על הדעת להקדים שם השני אשר מעולם לא היה בו כו' וקרוב בעיני לפסול אותו כו' רק הנכון שלא להזכיר כלל שם השני הנעלם וכן נראה להורות לכתחלה עכ"ד והרב המחבר ז"ל חזר וכתב לו שבענין לכתחלה יש פנים לכאן ולכאן אך בדיעבד ודאי אין לפסלו כו' ע"ש ועיין פת"ש סי' קכ"ט ס"ק י':

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

חידושים והערות על הט"ג

מאת הגאון הרב ר' שלום מרדכי דק"ק בערזאן

בש"א אות א' בדין מי שנקרא **אברהם** מצאתי בכתבי הדע"ק ז"ל במי ששמו אברהם יהודה ונקרא **אברם ליב** יכתבו דמתי' אברהם ליב ובדיעבד אם כתבו אברם ליב כשר. וראיתי בשו"ת חת"ם סימן קכ"ו שפסק לכתוב לכתחלה דמתי' אברם ליב כיון שנקרא כן בפ"ב ובפרט דשמא נקרא אברם מעריסה. ולענ"ד דברי הדע"ק עיקר דכבר כתבו מהרי"ב וע"ג דמסתמא נקרא אברהם ושם אברם הוא רק קיצור השם וגם י"ל דנבלע הה"א בשעת קריאת השם. וגם בשם ישעי' שעיה דעת הב"ש דלא כהכ"ש ופסק לכתוב ישעיה ולא שעיה ועיין בפ"ת ש"א אות ה' (גם אני הבאתי זה בספרי אות א' מעגלי תשובה ס"ק ע' בשם בית שלמה כדברי הדע"ק) :

בשם **אלטער** העיקר לכתוב שם העצם המכונה אלטר. וכה"ג כתב בכנה"ג בהגהות ב"י סימן קכ"ט אות קכ"א בשם מהרח"ש במי שיש לו שם העצם כגון שם קונפרטי או בכור די"ש לכתוב שם העצם המכונה קונפרטי (עיין מעגלי תשובה באות א' ס"ק כ"ה מה שדברתי מזה באריכות) ואם כתב אלטיר מלא יו"ד הנה שבשו"ת חת"ם סי' ס"ו פסק דפסול. הנה בתשו' אמת לבאלתי"כ הבאתי מדברי הט"ג בש"א אות מ"ם ס"ק י"א גבי שם מאנים וש"כ אות יו"ד סק"י דאין קפידא בכותב מלא והביא מהא דתנא תוספאה בפ"ז ע' ורש"י וגם אין היכר כ"כ שינוי במבטא וכ"ה בט"ג ש"כ אות כ' סק"ז ואות יו"ד סק"ב וגם בתשו' נא"ד סוף סי' ע' בשם המבי"ט דבכל ספק יש לכתוב מלא יו"ד ועיי"ש סוף סי' עוד בזה. ואם חותם א"ע אלטיר או אלטער נראה דגם לכתחלה יש לכתוב כפי חתימתו. ואף דבשו"ת טוב"ג סי' מ"ב בשם מרקיל פסק דגם בחותם בעי"ן אין להשגיח על חתימתו המעיין יראה שאין לו דמיון לכאן ול"ע לדינא :

(שם) בדין חותם אליעזר ונקרא לש"ם אלעזר שהביא הב"ש בשם הט"ז דעל שם החתימה אין לכתוב דמתי' עיין חת"ם סימן פ"ג וסי' פ"ד וסי' קל"ז דאם שם אחד מהחתימה נקרא בו ג"כ מותר לכתוב דמתי' אבל מדברי הט"ג בליקוטי שמות סב"ד מוכח להיפך עיי"ש ועי' בט"ג ש"א אות א' ס"ק ד' בשם אלכסנדר שחותם בו ונקרא סענדר דכיון דנקרא סענדר שהוא משם אלכסנדר יתכן לכתוב דמתי' על החתימה. ועיין בט"ג לעיל ס"ק ל"ו דאם הי' כן שם העריסה אף שלא נקרא כן אלא חותם בו הרי לכתוב דמתי' וכ"ה בט"ג סק"מ ות"ש אע"ז ח"ב סי' כ' ועיין בהגהות ד"מ על הט"ג ש"א אות א' סק"ג אבל בעניי לא ארע מדוע לא יתכן קריאה על מה שנכתב ונחם הרי י"ל שהוא מלשון קורא בתורה ויפטיר יו"ד דרשו מעל ספר ד' וקראו וכו' ועוד בכת"ק וה"נ הרי המכתב והחתימה נקראו בפי המקבל וקורא המכתב ובפרט אם חותם כן בספרו' וכתובו' וגיטין הרי נקראים החתימו' בתוך קהל ועדה לכן בדיעבד יש להקל וגם לכתחלה אם רגיל לחתום הרבה ובא לידי קריאה ול"ע :

(שם) בשם **אלכסנדר** חסר הט"ג בס"ק מ"ב ולא מצא בש"ס שם אלכסנדר אבל אני מצאתי בתוספתא פרק ד' דחגיגה שם אלכסנדר והוא גברא רבה :

בשם בצלאל אם נקרא **צאליק** נראה דהוי קיצור השם כמו יוסף יאסקא וא"צ לכותבו ויש לדון מדברי הט"ג בשם נפתלי הערצקא. ועיין בט"ג שמות א' או"ב סק"ז ובתשו' ברכת יוסף אעה"ז סי' ע"ע מ"ש בזה ומ"מ בני"ד נ"ל כמו שכתבתי. ומה דכתב הב"ש השמ' בצולקא. היינו משום שהנקודו' משתנו' :

בשם **גרשון** ושאר אותיו' המתחלפים עי' בשו"ת בת עיני סי' נ' דגבי שם לעז יש להקל בשינוי אות המתחלף אבל לא בשם הקודש ועי' בנ"פ סי' קכ"ע סק"ל ובשו"ת עין יצחק א"ע סי' י"ע העלה דהוא כאלו לא כתבו כלל וגבי שם דבלא כתבו כלל כשר יש להקל בשינוי כזה ועי' בט"ג ש"א א"ז ס"ק י"ח ובליקוטי שמו' עיירו' סק"ג בשם שא"י ועי' ב"ש לקמן אות מ"ם גבי שם מתתיה ובש"כ אות למ"ד גבי שם לובקא מ"ש בזה :

ובמ"ש הב"ש דהמסדר אינו נאמן אא"כ שכך הגידו לו ובט"ג ס"ק כ"ו השיג והביא ממש' ברכות מ"ג דמשום כיסופא אמר עיין בתשו' הרא"ש כלל פ"ב סימן א' דלפעמים שינו האמורים דבריהם משום כיסופא. וברש"י ע"ז כ"ח ע"א ד"ה דמי ובתוס' ד"ה איקלע וכו' שנחלקו אי משום כיסופא אמר רבא דבר שקר. ועי' בשי"ק על הירושלמי פ"ז דנזיר ה"א ד"ה איתני' מ"ש ע"ד המג"א סוף סי' קנ"ו והביא ג"כ מברכות מ"ג ועי' בט"ג על המרדכי סופ"ד דשבת בתשו' ר"ת להר"ם דמוכח דבכל גווני אם כבר אמר והקשו עליו אין שומעים לו ועי' בש"ך יו"ד סוס"י ק"א מ"ש ע"ד המשא"ב דהוי נוגע ועי' בפר"ד דרך הרבים דרוש י"ג מהא דיבמות ל"ה ע"א ובתשו' טוב"ג סימן פ"ח ובתשו' מהר"ם מינץ סי' פ"ז באמצע התשובה כתב דלפעמים

לפעמים גם בשביל להחזיק דיבורו מקרי כונע ואינו
נאמן ע"ש היטב :

(אות ד') בדין שם **דוד** עיין בבעה"ט פרש' ברכה
בפסוק ידיו רב לו דמוכח ג"כ דדוד חסר .
וגם בנביאים מזכיר חסר כמ"ש בישעיה ל"ז וגנותי וכו'
ולמען דוד עבדי . וגם מלך המשיח שיהיה שמו דוד .
כדאיתא בסנהדרין צ"ח ב' ובזוה"ק ס' לך פרק כ' ב'
ופ' קדושים פרק ד' א' ונלמד מקרא דירמיה הוא
חסר יו"ד :

בשם **וואלף** עיין בט"ג לקמן אות זיי"ן ס"ק ד'
בדין אם נקרא לס"ת בנימין זאב ונקרא בפי כל
וואלף . ואם נקרא גם וואליא עיין תשו' כא"ד סי' א'
וסי' ט' וסי' יו"ד דיש לכתוב המכ' והמכ' (ועיין פה
בספרי אות ז' מעגלי תשובה ס"ק י"א בשם ספר אהלי
שם דאם צריך לכתוב בגט ב' פעם מכונה לא יכתוב
בפעם ב' והמכ' רק המכ' פלוני ומכונה פלוני) . ועיין
שו"ת מהד"ק סי' כ"ו מש"כ בזה. ועיין שו"ת ב"ש חיו"ד
סי' ס' בדין כתב **וועלביל** בני"ם דכשר בדיעבד.
עיין תשו' ד"ח ח"ב אע"ז סי' קכ"א במי שלש"ת נקרא
זאב וחותם זאב וואלף ובפ"כ נקרא וועלוויל דלכתחלה
יכתוב זאב וואלף דמת' זאב המכ' וועלוויל ואם כתב
כתב זאב המכ' וואלף דמת' וועלוויל פסול (עיין בספרי
אות וא"ו משנ"ת ס"ק נ') ועיין תשו' חא"ס סי' קפ"א
שהביא שם וואווי ביו"ד לבסוף ובאמת לפי מבטא שלנו
צריך לכתוב וואווא באל"ף לבסוף :

בזה"ז שכיח שם **זידא** ונשאלתי במי שחותם א"ע
בב' יודי"ן אחר הזיי"ן וגם יו"ד אחר הדל"ת
כזה זיידי והבאתי מתשו' מהר"ם מינץ סי' ל"ז ותשו'
ארב"ע חא"ע סי' ל"ב שצדדו לכתוב ב' יודי"ן על ציר"י
ובפרט בשם שלא הובא בסדרי גיטין והוא שם לעז
והעולם רגילים לכתוב ב' יודי"ן על ציר"י בודאי יש
לכתוב כן. ועל היו"ד שבסוף התיבה הרי מבואר בקו"א
של הט"ג הנדפס באה"ע בסופו אות ז' בשם יעקבקא
וכדומה דאם חותם ביו"ד בסופו דאין לשנוי חתימתו .
ועיין בט"ג ש"א אות יו"ד ס"ק י"ז וס"ק ל"ד ואא"ם
סי' י"ב בשם הח"ס ושו"ת מהד"ק ח"א סי' ס"ד וה"נ
בכ"ד וע"ע בד"ח ח"ב א"ע סי' קי"ג :

ונשאלתי במי שנקרא **זוזא** איך יש לכתוב ואמרתי
שהנה בירושלמי פ"י דב"ק ה"ז והג"א וש"ך
ח"מ רסי' קע"ה הובא שם בר זיזא ביו"ד אבל בתוס'
נדה כ"א ע"ב בד"ה זוזא פי' בערוך שם חכם אבל הכל
לפי המבטא שלנו שאם דוחקין החיר"ק יש לכתוב ביו"ד
ואם לא יכתוב במלאפו"ם :

בשם **זנוויל** עי' בשו"ת אמרי אש חא"ע סימן ע"ג
במי שחותם א"ע זאנוויל באל"ף דבין אם יכתוב
כמ"ש בס"ש ובין אם יכתוב כמו שחותם יש לו על מה
שיסמוך . ואם חותם עצמו זיינוויל עי' חא"ס סי' מ"ה
ובד"ח שאין להשגיח על חתימתו (עי' בספרי אות ז'
מענ"ם ס"ק י"ט מזה) ועי' בט"ג ש"א אות יו"ד ס"ק
כ"ד ובט"ג בש"כ אות ס' סק"א ופ' היטב בב"ש אות א'
גבי חזקי' וצ"ע :

(אות יו"ד) בשם **יהודה** עי' תשו' עבוה"ג סימן
פ"א באמצע התשובה שפסק ג"כ לכתוב בה"א
אף שחותם באל"ף ועי' בתשו' רח"כ בסופו בתשו' בנו
של הפמ"א בזה ובשו"ת חמדה גנוזה סי' ח"י :

בשם **יששכר** עי' דה"י א' קפיטל ט"ו פסוק כ"ד
שאין השי"ן השני של יששכר נקראת ועי' תשו'
מהרי"י אסאד חא"ע סימן כ"ה וחמדה גנוזה סימן י"ז
וספר יהושע סי' ע"ב :

בשם **מונא** הביא בט"ג סקכ"ג בשם דמש"א שנמצא
שם זה בירושלמי . צ"ע שלא הביא מש"ס ברכו'
מ"ב ע"א שהובא שם זה בברייתא :

(אות ס') מי שנקרא בפ"כ **סנאה** ושמו הקודש
לא נודע ראיתי בשו"ת בר לואי סימן כ"ז
וסי' ס"א שמוכח לכתוב רק סנא ולפענ"ד כיון דמצינו
במס' שבועות כ"ו ע"א בני סנאה בן בנימין ובתוס'
עירובין מ"א ע"א ד"ה מבני סנאב וכו' סנאה גרסינן
וכו' ע"ש א"כ כיון דמספקינן שאין שורשו משם כנויה
יש לכתוב כפי המובא בש"ס ואף דמסתברא דודאי
שרשו משם כנויה מ"מ כיון שכותבים כפי שנקרא יש
לכתוב כמ"ש (עיין בספרי פה שמות אנשים אות א'
מעגלי תשובה ס"ק ט"ז בשם בית שלמה לענין קילוה"ש
תילא ובבאר יצחק אות ס' ס"ק ח' לענין שם סניא
ובמעגלי תשובה אות ת' ס"ק ב' לענין שם תאנא
בשם תשו' צ"ל החדש) :

(אות פ') בשם **פינחס** שכיח בזה"ז שנקראים
פיניא ונשאלתי אם לכתוב ביו"ד אחר הפ"א
או במלאפו"ם והבאתי מתשו' רמ"א בשם ניסל ועיין
בט"ג בש"כ אות נו"ן סק"ז שכתב דאף שאין החיר"ק
נרגש יוכלו לכתוב ביו"ד וגם באות מ"ם ס"ק ט' בשם
מינליא כ"כ ועיי"ש אות נ' ס"ק ד' ואות יו"ד ס"ק ב'
ועיי"ש בשמות אנשים אות ז' ס"ק י"ג וסק"י וסקי"ד
והבאתי מהר"ן נדרים ל"ה ע"א דיקא נמי דקתני
שניתנה לו וכו' דאין בכתיבה שום הפ"ש אלא בקריאה
והבאתי מרש"י קידושין י"ח ע"ב ד"ה למסורת וז"ל
בבגדו כתיב ולא בבגד' ובתוס' שם ובכתובו' ב' ע"ב
ותוס'

חידושים והערות

ותוס' ד"ה לא נשאו וכו' ובפרט בכ"ד שהוא משורש פינחס שנכתב ביו"ד ונקרא בלא דגישה חיר"ק וכן נראה בשם **פיציא** שהוא משורש שם יצחק יש לכתוב ביו"ד אחר הפ"א. ומעשה שכתבו המכונה פיני בלא אל"ף בסופו מפני שהשם כן והבאתי מהט"ג ש"א אות ב' סק"ז שהולך בזה ובש"כ אות א' סק"ח פסק דפסול אך השם לא תמהה כן ועי' בשו"ת ד"מ ח"ב אע"ז סימן קכ"ח ובשו"ת תליתאה ח"א סימן ש"א והבאתי בתשו' נ"ל כהדש חא"ע סי' ר"ח בשם בעניא שהשמיט היו"ד ופסק דכיון דשם הקודש נכתב כהוגן י"ל דבשינוי מיעוט כזה הוי רק כלא כתב כלום שם הכינוי וכשר ומכש"כ בכ"ד שהוא כן:

ושם **פסח** שפרשו מטעם פסחי' מ"מ כשהוא פסח יש לכתוב כן ובתשו' הבאתי מהא"ז בשו"ת שכת"א בסופו סי' תשי"ב שהובא שם פסח וכ"ה בג"פ בסדרי גיטין שבסופו שנסדרו לפני בעל פ"מ וגם בתו"ב מהדו"ק אה"ע סימן י"ז הובא שם זה וגם הגאון הק' ר' שמשון מאוסטריפאליא היה בן פסח:

בשם **אדיל**. אם כתבו מלא יו"ד נראה דכשר ועי' בט"ג ש"כ אות יו"ד סק"ב ואות ל' סק"ז ובמש"ל ש"א אות א' בשם אלטיר:

בשם **ברינא** העלו האחרונים דבזה"ז שנקראים בפה"מ יש לכתוב ברונא. ואירע מעשה שכתבו בגט **ברינציא** וכא' עי' שלית ואמרתי דבכה"ג יש להכיר לכ"ע כי בכינוי זו נרגשין קלת היוד"ן כמו בפס"ח חריף ועי' בתשו' ברכ"י אה"ע סי' פ"א אות ג' וד"מ ח"א סימן ע"ב וח"ב סי' קע"ז וסי' קי"ט ותשו' כ"ם אה"ע סי' ק"ח וסי' קכ"ג:

בשם **בונא** המוזכר בכ"ש אם דוחקין החיר"ק יש לכתוב ביו"ד. ובתשו' הבאתי מש"ס דיומא ה' ע"א בינא אמר וכו' ובירושלמי פ"ק דגיטין ה"ג תני בונה וכו' ואולי נקוד חול"ם. אבל בכ"ד נראה כמ"ש ועי' בד"ה א' קפיטל ב' פסוק כ"ה בונה במלאפו"ם ובט"ג ש"כ אות יו"ד סק"ה דהנשים נקראים לפעמים בשם איש א"כ יש לכתוב בה"א. ואף דאין לשנות ממ"ש בכ"ש מ"מ בדיעבד יש לד להקל ובתשו' ד"מ ח"ב אה"ע סימן ק"ע ק"י החמיר בזה אבל הוא מיירי בכתבו ביו"ד ול"ע:

בשם **בלימא** עיין בט"ג ש"א אות יו"ד ס"ק כ"ד שהספיק בשם ז"מ שם בלימא ביו"ד והכל לפי המבטא:

בב"ש האריך בדין שרה שגרליין ונסתפק שם הקדוש. ובפת"ש הביא מתשו' פרי תבואה דהשמטה אינו שנעקר ונאבד אלא שלילת הפירסום ובתשו' הבאתי מרש"י ע"ז ז' ע"ב נשתכח הדבר ולא נאמר ופרש"י לא יצא דבר זה מפי אדם לעולם. לשון אחר לא יצא דבר זה לחוץ ע"ש ונראה קצת דכ"ד תלוי בב' פירושים הנ"ל. ובר"ש פ"ב דכלים מ"ב בשם תוספתא ר"ע אומר מלחמיות ועד אלכין וכו' נשתכחו הדברים וכו' ופי' הר"ש פי' נשתכחו הדברים שבימי ר"ע לא נחלק אדם עליו אע"ג דריב"ז פליג בתחלה נשתכחו דבריו ולא נאמרו. א"כ משום דלא סברו כוותי' עד שבאו ר"ג ורא"ב וכו' ע"ש. וי"ל ג"כ דתליא בב' לישני הנ"ל גם הבאתי מש"ס דקדושין ע"ה וא"ע סימן ד' סכ"ב בפלוגתת רמב"ם ורא"ש ומיו"ד סי' רכ"ט ס"ג בנשתכח שם בעליו שאין נקראת על שמו ואכמ"ל ועיין בתשו' כא"ד מסי' א' עד סי' יו"ד:

בשם **סילקא** עי' במד"ר ויקרא פ"ט הובא שם סילכא בכ"ף ואולי הוא רפויה:

ושם **סימא** י"ל דלפי המבטא שאין דוחקין החיר"ק יש לכתוב במלאפו"ם סומא. ויותר נראה לכתוב סומה בה"א כדאיתא במד"ר פ' נשא פי"ד אמר סומה וכו' וכבר כתבתי דלפעמים נקראו' אשה בשם איש. ואם יכתבו סומא באל"ף בסוף יטעו שהוא מלשון סומא בעינים:

בשם **צפרה**. בט"ג כתב בשיטתו' דאם כתבו על ציפרה לפורה פסול וזה איזה שנים אירע שנשלחו גט ממדה"י וכתבו לפורה והיה מקום עיגון גדול ומעריסה היה שמה לפורה רק שאח"כ נשתכח ונקראת רק ציפרה והבאתי מהב"ש שאח"כ אות ל' ובט"ג סק"א בשם מהרי"ט וס"ש בשם נחמה נהמה. ושם בסק"ה בשם מנוחה ונוחה בשם ב"ש אחרון והט"ג חולק ובד"ת סי' דברי ב"ש אחרון ועי' נא"ד מסימן א' עד סי' ז' ובכ"ד שהוא רק שינוי בנקודה י"ל דלכ"ע לא הוי נשתכח ועי' בהגהו' מל"מ פ"ג מגירושין וגם הבאתי מהג"פ סי' קכ"ה ס"ק פ"ב וסי' קכ"ט סקס"ז ועוד מכמ"ק וגם בתשו' נ"ל החדש חולק על הט"ג ופסק דלפרה ולפורה לא הוי שינוי השם והותרה האשה בהסכמת רבנים:

(אות שי"ן) בשם שארקה ושירקה הביא הט"ג סק"ז בשם הג"פ בדין כתב על שי"ן שמאלית שמ"ך או להיפך די"ש להקל ועי' בט"ג ש"א אות א' סקמ"ז ואות ז' סקי"ג ואות יו"ד סקי"ד ואות ש"ן ס"ק י"ד וליקוטי שמו' פיירו' סקכ"ג וכ"ה ברשב"א א"ע סימן מ"ע. ובתשו' אחת הבאתי מהש"ס ברכו' כ"ז ע"א הרואה שצורה בחלום וכו' שנאמ' ושר עונך וכו'

ונשמטים

ולפסחים מ"ב ב' מאי שיטני ורש"י ותוס' שם וב"ב ע' פ"א פרוש בשי"ן כתיב בסמ"ך קרינן. ובסוטה ה' סוף ע"א בש"ר נושה פרוחה רימה איכא דאמרי שאול בשי"ן כתיב וי"ל דהנך ב' לישני פליגי בהא ובעזרא ב' פסוק ה' ורש"י יש ג"כ ראי' להקל. ובב"ר פ"ז כיון שנבראת שמ"ך נבראת שטן עמה ועיין ברש"י ורא"ם פ' תרומה בפסוק וקשותיו ומנקיותיו ועי' סנהדרין פ"א ע"ב מאי קשוה וכו':

אגב אזכיר במה דשכיח בזה"ז אנשים שנקראים בפ"כ רק בשם כינוי המשפחה כמו מרגליות. ראפאפארט. וכדומה ואינו עולה לתורי' כלל ולא נקרא בשמו העצם והכינוי והארכתי בזה בתשו' דמ"מ אין שמו העצם בכלל נשתקע שהרי חותם בר"ת של שמו קודם שם כינוי המשפחה ועוד שהרי ידוע לכל שאין הכינוי אלא שם משפחה. ויש לנו שם אחר וכה"ג כתב בע"ג ש"א אות ג' שק"כ בשם גליבי דכל שידוע ששם שנקרא אינו אלא כינוי לא הוי שם הראשון נשתקע והביא כן בשם ע' והבאתי גם מתשו' מהרי"ק שורש פ"ו וג"ה שקכ"ט שקל"ב בשם מהרח"ם דמוכח כן ועי' בב"י סימן קכ"ט בד"ה אם כתב שם דמקום כתיבה וכו' מדברי מהרי"ק הנ"ל והבאתי מתשו' חיים שאל ח"א סוף סי' ל"ט בשם מקור ברוך סימן ט' באשה ששמה שמחה ונקראת בפי כל עוזיאלה על שם המשפחה ופסק לכתוב שמחה המכ' עוזיאלה וכ"ה גם בנ"פ סי' קכ"ט ס"ק כ"ח שראה מעשה שעשו כן. ואף שבד"מ סי' קכ"ט סקי"ט מבואר דבשם משפחה לא שייך לכתוב המכונה כי הוא חינוך ולא כינוי והביא כן בשם הה"ג בשם כמה גדולים אולי איירי באינו נקרא בפ"כ בשם המשפחה. ובתוספתא פ"ב דעדיו' כתב לשם משפחה פסול ואם היה נקרא על שמו כשר. ואולי ר"ל דבנקרא בפי כל כן כשר וצ"ע ועכ"פ אם יכתוב שמו העצם דמתי' מרגליו' או המכי' ראפאפארט דהיינו שם המשפחה כשר וגם לכתחלה יעשה כן. ועי' בתשו' ח"ס אה"ע ח"ב סי' ל"ב ובד"ח שער שינוי השמות אות י"ז בסופו ובשו"ת אבני צדק חאה"ע סל"ב ל"ג מ"ש בזה והנלפע"ד כתבתי:

לוח התיקון

דף א' ע"א באר יצחק שורה י"ד אפי' צ"ל עפ"י

דף ב' ע"א מעג"ט שורה כ' אנו נוהגין לכתוב שים צ"ל אין אנו נוהגין לכתוב שום

דף ב' ע"ב מעג"ט שורה ה' אבי' צ"ל ארי'

דף ב' ע"ב מעג"ט שורה ו' אברהם צ"ל איברהים

דף ב' ע"ב מעג"ט שורה י"ט בפ"כ אברהם צ"ל בפ"כ אברהם הירש

דף ב' ע"ב מעג"ט שורה כ"ט בפ"כ ישראל צ"ל בפ"כ שראל

דף ב' ע"ב מעג"ט שורה ל"ג והב"ח צ"ל והד"ח

דף ג' ע"ב בא"י שורה ב' אבישלום צ"ל אבשלום

דף ג' ע"ב מעג"ט שורה כ"ד אביו צ"ל אבו

דף ד' ע"א מעג"ט שורה ט"ו המכ' ארון צ"ל המכ' ארה

דף ד' ע"ב מעג"ט שורה ל"ד בשם אור צ"ל בשם אורי

דף ה' ע"א מעג"ט שורה א' הנכ' אהובי צ"ל דמת' אהובה

דף ז' ע"א מעגלי טובה שורה ב' בנש אילישי צ"ל בנש אילים

דף ט' ע"ב מעגלי טובה שורה י"א כבתובה צ"ל הכתובה

דף ט' ע"ב מעג"ט שורה כ"ד. השורות שמה מעורבבים וכן צריך להיות במדינתינו שהיה כינוי פרויקא לאפרים ונראה דצ"ל במבטא אם הוא בקמ"ץ תחת הרי"ש ובהרגש יו"ד צריך לכתוב פראיקא ואם הברת הרי"ש הוא בחול"ם שבור כותבין פרויקא כמו קלויז טרויב ואם הוא בחול"ם כותבין פרוקא

דף י"א ע"ב בא"י שורה ג' כמ"ם צ"ל כנו"ן

דף י"ב ע"ב בא"י שורה ב' שתואמים עלמם כוא"ו צ"ל וי"ם שתואמים עלמם כוא"ו

דף י"ב ע"ב בא"י שורה כ"ו א"צ לכתוב המכי צ"ל א"צ לכתוב הכינוי

דף י"ג ע"א בא"י שורה ב' המכונה צ"ל הכינוי

דף ט"ו ע"א בא"י שורה כ"ד בסמי"ך צ"ל בסמוך

דף י"ז ע"א בא"י שורה כ"א גומפרעכט צ"ל גומפרכט

דף י"ח ע"א מעג"ט שורה ה' דוב צ"ל דוד

דף י"ח ע"א מעג"ט שורה ל"ד את הראשון צ"ל אות הראשון

דף י"ט ע"ב כ"ש שורה ג' שהשי"ת במקום השי"ת צ"ל השי"ת במקום שהשי"ת

דף י"ט ע"ב בא"י שורה ד' קבלה הויזל צ"ל קבלה לחתום הויזל

דף כ"ג ע"א בא"י שורה כ"א זכריי צ"ל זכרי

דף כ"ג ע"א בא"י שורה ל"ד לזכרים צ"ל לזבדים

דף כ"ד ע"ב מעג"ט שורה ל"א לעיל במעגלי תשובה צ"ל לעיל אות ב' במעגלי טובה

דף כ"ו ע"ב בא"י שורה ד' חזקיה צ"ל חזקיהו

דף ל' ע"ב מעג"ט שורה ל"ו חנה צ"ל חנא

דף ל"א ע"א בא"י שורה י"א חטווים צ"ל חטוויל

דף ל"ב ע"א בא"י שורה כ"ד לכתוב צ"ל לחתום

דף ל"ב ע"א מעג"ט שורה כ"א אפי' צ"ל עפ"י

דף ל"ג ע"א בא"י שורה ט' אציל צ"ל אצל

דף ל"ג ע"א בא"י שורה כ"ה הפ"א צ"ל האל"ף

דף ל"ג ע"א מעג"ט שורה י"ב בהכתיבה צ"ל בהכתובה

דף ל"ד ע"א מעג"ט שורה ל"ז יעקב צ"ל יעקבק

דף ל"ח ע"א בא"י שורה ב' והשי"ן הראשונה צ"ל והשי"ן השניה

דף ל"ח ע"א בא"י שורה ז' ישכר אברהם צ"ל דמת' אברהם

דף ל"ט ע"ב בא"י שורה ד' יוזפ צ"ל יוזף

דף ל"ט ע"ב בא"י שורה י"ד יוזף צ"ל יוזל

דף מ"ט ע"א מעג"ט שורה ל"ו מלא מזיק צ"ל מלא אין מזיק

דף נ' ע"א מעג"ט שורה ל"א לחתום בה"א צ"ל לחתום באל"ף

דף נ"א ע"א בא"י שורה כ"ו ולא חשיב שם הלידה חסר כאן שורה שלימה וכן צריך להיות ולא חשיב שם הלידה כשמקצת כיון דהכל יודעים דשם מירקאדי אינו שם הלידה א"כ הו"ל וכו'

דף נ"ה ע"א מעג"ט שורה ט"ז אבימלך צ"ל אלימלך

דף נ"ה ע"א מעג"ט שורה כ"ז פייטש צ"ל פייטל

דף נ"ט ע"א מעג"ט שורה י"ז שמואל המכ' וואלליא צ"ל שמואל זאב המכ' וואלליא

דף ס"א ע"א מעג"ט שורה כ"ט אסתר ריזיא צ"ל אסתר ריזא